LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՆՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
1
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
1 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3027

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՂԱԾ _ ՉԵՂԱԾ ԱՅՍ Է ՄԻԱՅՆ

— · —

Փարիզի մէջ հաւաքուած «ազգին մեծեր»ը — այնպէս ինչ - պէս թուեցինք երէկ — ի վիճակի՞ են գոհացնելու տարագիր բազմութեանց այլազան պահանջները:

Պատասխանը եւ՛ դրական է եւ՛ ժխտական: Աւելի շատ՝ այս վերջինը, ինչպէս հաստատուեց տարիներու փորձը:

Նախ որ, չափազանց սահմանափակ են իւրաքանչիւր օրկա - նի պաշտօնական հանդամանքները:

Այսպէս, «Օֆիս»ները որոշ իրաւասութիւններ կը վայելեն, բայց ամէն բան չեն: Միւս կողմէ, երկուքի բաժնուած ըլլալով, կը ներկայացնեն հեղինակութեան պակաս:

Իրականին մէջ, ամէնէն վաւերականը Քլէպէռի գրասեն - եակն է, ծնած՝ Հ. Հ. Պատուիրակութեան ծոցէն, բայց զրկուած չատ մը իրաւունքներէ: Ան պիտի ըլլար հիւպատոսարան մը, բայց քանի որ չունինք անկախ պետութիւն, դարձաւ գրասենեակ մը:

Միւսը — այն որ ամփոփուած է ժամուն բակը — չատ վերջն ստացաւ զանազան իրաւասութիւններ, եւ կը գործէ յանուն Գաղթ. Կեդր. Յանձնաժողովի մը, որուն կազմը եւ գոյութիւնը կը ներկայացնեն տարտամ քաջքշուք մը:

1934ի տագնապին առթիւ, այս երկու գրասենեակները ի - րենց գործակցութիւնը տրամադրեցին Միացեալ Ցանցնաժող - ովին, բայց իրենց ներքին գործերուն մէջ կը մնան միշտ անջատ:

Իսկ Միացեալ Ցանցնաժողո՞վը:

Առաջին օրէն իսկ հաստատուած իրրեւ առժամեայ մարմին, չունենալով տեւական կազմ եւ որոշ ծրագիր, այդ Ցանցնաժող - ովը գործեց օրը օրին, կամ ժողովէ ժողով: Չունեցաւ ոչ իր մնա - յուն գրասենեակը, ոչ ալ կանոնաւոր եւ տեւական գործավարու - թիւն: Եւ իր անդամներէն ոչ մէկը տեղէն չարժեցաւ, տագնա - պին ելեւէջները աչօք բացօք ուսումնասիրելու, գոնէ հաւատք ներշնչելու եւ իր կորովը կրկնապատկելու համար:

Նմոյշ մը՝ իր գործելու մեթոտներէն:

Պուլղար Օսմանի «Ապ· Սորհուրդ»ը — միշտ չակերտաւոր — իր վերջին զեկոյցին մէջ կը պատմէ թէ 1935 նոյեմբեր 9ին գիր մը ուղղած է Միացեալ Ցանցնաժողովին եւ պատասխան չէ ստա - ցած: (Հրաւէր գործակցութեան):

Նոյեմբեր 25ին դարձեալ նամակ մը, այս անգամ ապահովա - գրեալ: Եւ, «այս նամակն ալ անպատասխանի մնաց»:

Ինչ կը վերաբերի Պուլղար Օսմանի կազմակերպութեան՝ նոր ըսելիք մը չունինք: Առաջին օրէն գրի առինք ինչ որ կը խորհ - ինք: Մեր դիրքն եղաւ բացառական, բացորոշ պատճառաբանու - թիւններով, եւ մինչեւ այսօր ալ ամուր կանգնած ենք նոյն տե - սակէտին վրայ:

Այդ մարմինը ամէնէն անքաւելի մեղքը գործեց, երեւութա - պէս համեստ յաւակնութիւններ սնուցանելով, բայց իրականին մէջ հրաշքներու հաւատքը ներշնչելով:

Միացեալ «զանգուածային հպատակութեան» հէքեաթը եւ «Տն - տեսական Կեդրոն»ի մը խրտուիլակը բաւական էին, քնացողները արթնցնելու համար:

Զարմանալի չէ որ ամէնէն առաջ այդ չբջանակին հաւատա - ցողները յուսախաբ եղան, եւ հիմա լեզու ելած՝ պատասխանա - տուութիւններ կը փնտռեն:

... Ահա ինչ որ ունինք հրապարակին վրայ, իրրեւ «ազգին մեծեր»ը կամ վարիչ տարը:

Այս չարքին մաս կը կազմեն, անշուշտ, քաղաքական կուսակ - ցութիւնները եւ մամուլը: Բայց անոնք ունին իրենց յատուկ ծրա - գիրները ու իրաւասութիւնները, եւ ներելի չէ մէկը չփոթել մի - սին հետ: Այդ երկու ազդակներուն կ'իյնայ օժանդակի եւ ար - թուն պահակի դերը, մեր հանրային կեանքին մէջ: Եւ չատ մը չա - րիքներ կը սահմանափակուին, եթէ անոնց իւրաքանչիւրը գիտակ ցօրէն կատարէ իր պարտականութիւնը եւ ստանձնէ որոշ պա - տասխանատուութիւններ:

Ուրեմն, ունինք «ազգի մեծեր» եւ բազմագոյն օրկաններ, բայց չունինք հաւաքական եւ գործօն կազմակերպութիւն մը, որ կարենար ստանձնել օրուան հոգերուն ամբողջական պատաս - խանատուութիւնը:

Գործերու մաս մը կը վարէ այսինչ մարմինը, մաս մը՝ ու - րիշ օրկան մը: Երբեմն մէկը յաջողութիւն կը գտնէ, երբեմն մի - սը, կամ երրորդ մը: Եւ տարագիր բազմութիւնները կը յածին, կը տարուբերին մէկ դուռնէն միսը, չգտնելով կեդրոնական հաս - ցէ մը եւ ի զուր ակռայ կճքռտելով:

Պատկերը լրացնելու համար, պարզենք նաեւ ուրիշ թիւրի - մացութիւն մը, որ կը տիրէ տարիներէ ի վեր:

Մեր անճար բազմութիւնները գերագնահատելով մեր կարո - ղութիւնները, կը կարծեն թէ ինչ որ ուզենք եւ պահանջենք, ան - միջապէս կը կատարուի: Անոնք յաճախ կը մոռնան թէ նոյն իսկ մեր «բարեկնամ»ը — երեւանը — ընթացք չի տար մեր հրատապ եւ կենսական պահանջներուն, ո՞ւր կը մնայ օտար իշխանութիւն մը, այնքան ծանրակշիռ հոգերով:

Անշուշտ, չատ բան կը չահինք, կուռ եւ կեդրոնական կազ - մակերպութեամբ եւ ծրագրեալ, բարեխիղճ ու յարատեւ աշխա - տանքով: Բայց միամտութիւնը չունենանք հրաշքներ սպասելու: Ոչ մեր արեան բաղնիքները, ոչ ալ «հայասիրական» զգացումնե - րը կրնան օգնել, չատ մը պարագաներու մէջ:

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ԵՐԵՒԱՓ· ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Աչակողմեաններ ժխտական դիրք բռնած են

Ինչպէս գրած էինք, նոր դահլիճը խորհրդարանին ներկայացաւ հինգ - շաբթի օր: Երեսփ· ժողովին առջեւ դահլիճին յայտարարութիւնը կար - դաց վարչապետը, իսկ ծերակոյտին առջեւ՝ Պ. Իվօն Տէլպօս: Յայտարա - րութիւնը սկիզբէն իսկ դիտել կուտայ թէ՝ դահլիճը նոր ընտրութեանց թը - ւականին զուգադիպած ըլլալով, ա - ւելորդ կը դտնէ ընդարձակ ծրագիր մը ներկայացնել: Դահլիճին գլխաւոր գործերը պիտի ըլլան պայքարիլ գոր - ծազրկութեան դէմ, պաշտպանել ֆր - րանքը, ջանքեր թափել զարկ տալու համար առեւտրական կեանքին, յար - դել կնքուած զինակցութիւնները եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը: Այս առթիւ յայտարարութիւնը ցան - կալի կը դտնէ որ իտալեւեթովպական տագնապը լուծուի «Հովանաւորու - թեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ համաձայն բարեկամական հսկացո - ղութեան մը»: Ցոյս կը յայտնէ նաեւ ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին ա - րագ վաւերացման համար: Գերմա - նիոյ հանդէպ, չեշտելով միջազգային յանձնառութիւնները յարգելու ան - հրաժեշտութիւնը, յայտարարութիւ - նը կը յայտնէ թէ Ֆրանսա պատրաստ է կէս ճամբու վրայ դիմաւորելու Գերմանիան, հաշտարար հսկացո - ղութեան մը յանգելու համար: Ներ - քին կեանքի մէջ, կառավարութիւնը պիտի ջանայ խաղաղութիւնը պահ - պանել «հանրապետութեան օրէնքնե - րու վհատպետութեան տակ»: Կը նը - շանակէ թէ ի հարկին խիստ միջոց - ներ ձեռք պիտի առնէ այսպէս կոչ - ուած ֆաչական կազմակերպութեանց դէմ:

Երեսփ· ժողովը լիքն էր, բայց դահլիճին յայտարարութիւնը մեծ խանդավառութիւն չպատճառեց: Մի - այն ձախակողմեան հսկանքները ջեր - մացան ծափահարելին, լսելով որ կա - ռավարութիւնը յարգել պիտի տայ հանրապետական ազատութիւնները: Կեդրոնի եւ աջակողմեան երեսփոխան - ները լռութիւն պահեցին:

Յայտարարութեան ընթերցումէն - միջոցին վերջը սկսան ընդհանուր վիճաբանութիւններ: Բազմաթիւ հար - ցապնդումներ ղեկուած էին սեղանի վրայ: Առաջին անգամ խօսք առաւ Պ. Ժէռման Լօման, աջակողմեան, ներկայ տագնապը վերագրելով խոր - հրդային դաւերու եւ բացագանչելով. — «Ֆրանսա տրամադրո՞ր է դառնա - լու խորհրդային իշխանութեան անդ - րանիկ դուռտրը»: Այս առթիւ քննա - դատեց նոր նախարարներէն չատերը: Յետոյ բեմ ելաւ հռչակաւոր Ֆրանք - լէն - Պույեօնը, որ ջանաց ապացու - ցանել թէ Սառոյի դահլիճը առաջին յաղթանակն է ժողովրդական ճակա - տին (ձախ), «ամբողջովին կազմա - կերպուած եւ չահուած՝ օտարին կող - մէ· յաղթանակ մը որ յաջողեցաւ նա - եւ չնորհիւ արմատական կուսակցու - թեան հեղգութեան եւ նախորդ դահ - լիճին չափաւոր տարրերու դասալքու - թեան»: Շարունակելով, բանախօսը դիտել տուաւ թէ ներկայ դահլիճին մէջ վեց նախարարներ դէմ քուէարկե - ցին զինուորական օրէնքին, ինչ որ կը հակասէ հայրենասիրութեան: Մաս - նաւորապէս յարձակեցաւ, նաեւ, ար - տաքին նախարար Պ· Ֆլանտէնի դէմ, ամրաստանելովէ լքեց իր վարիքը, պաշտօն մը ձեռք ձգելու համար: «Անոնք որ իշխանութեան գլուխ ան - ցած են այսօր, մէկ մտածում ունին, — ամէն գնով յաջողցնել ընտրու - թիւնները»:

Երրորդ բանախօսն էր Պ· Լոխօ, որ պատասխանեց իրեն դէմ եղած յարձակումներուն եւ պաշտպանեց պատժական տնօրինութեանց քաղա - քականութիւնը: Ջերմ կուսակից՝ Ազգաժողովին, նախկին վարչապե - ար միեւնոյն ատեն վստահութիւն յայտնեց ֆրանքեւխորհրդային դա - շինքին օգտակարութեան մասին: Զորրորդ բանախօսը նորէն ազգայնա - կան մըն էր, Քասվիէ Վալա, որ սուր սլաքներ արձակեց դահլիճին կարգ մը անդամներուն դէմ, սկսելով վարչա - պետէն: «Կառավարութիւն մը որ այս - քան հակամարտ, նոյնիսկ թշնամա - կան տարրերէ կը բաղկանայ, չի կր - նար կառավարել»: Այնուհետեւ խօսք առաւ Պ· Ռամէթ, յանուն համագնա - վար խմբակցութեան, գոհունակու - թիւն յայտնելով Լավալի դահլիճին տապալման համար: «Շնորհիւ ժողո - վրդական ճակատին, աշխատաւոր բազմութիւնները յաջողեցան պար - տադրել իրենց կամքը, վռնտելով Լա - վալը»: Գալով նոր դահլիճին, բանա - խօսը չի ծածկեր թէ վարչապետը, ելմտական նախարարը (Ռէնիէ), նոյնիսկ Ֆլանտէն եւ ուրիշներ թշնա - մի են համագնավարութեան եւ ժո - ղովրդական ճակատին, «բայց սխալ պիտի ըլլար ըսել թէ բան մը չէ փոխ - ուած Լավալի հեռացումէն ի վեր»:

Ընկերվարական խմբակցութեան կողմէ խօսեցաւ Պ· Լէօն Պլում, ե - րէկ, չեչտելով թէ նոր դահլիճը պի - տի դառնէ իր գործերէն, մասնաւո - րապէս հակաֆաչական պայքարի եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ:

Վիճաբանութիւնները չարունակ - ուեցան երէկ ալ, եւ դահլիճը ապա - հոված էր կարեւոր մեծամասնութիւն մը:

Պահք տր Ֆրանսի ժամհոգութիւններ

— · —

Հինգշաբթի օր տեղի ունեցաւ Պանք տը Ֆրանսի բաժնետէրերուն ընդհ· ժողովը: Այս առթիւ Պ· Թա - նըըի, ղեմատառն ընդհ· անօրէնը, չատ կարեւոր տեղեկագիր մը կար - դաց, պարզելով կացութիւնը եւ չեշ - տելով թէ անհրաժեշտ է ոսկեդրամ հանել եւ դադրեցնել ոսկիի արտահո - սումը, վստահութիւնը վերահաստա - տելու եւ Ֆրանքը փրկելու համար: Մինչ այս մինչ այն, հաստատուեցաւ թէ Պանք տը Ֆրանսը հեռախօսով կը բանակցի Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգնե - րու կեդրոնական դրամատուներուն հետ, դադրեցնելու համար «ոսկիի միակողմանի տեղափոխութիւնը», որ կը նուազեցնէ Ֆրանսայի պահեստը:

Այս տեղեկութենէն կը հետեւի թէ, անխուսափելի են սեղանաւորական ցնցումներ, եթէ Լոնտոն եւ Նիւ Եորք յանձն չառնեն սերտօրէն գործակցիլ Ֆրանսայի հետ:

Ընդհ· անօրէնը իր տեղեկագրին մէջ չեչտեց թէ դրամատան առաջին հոգը պիտի ըլլայ պաշտպանել Ֆրանք - քը, ինչ որ կը նշանակէ «պաշտպանել ազգային ժառանգութիւնը»: Տեղե - կագիրը կ'ապացուցանէ թէ Պանք տը Ֆրանսը 262,000,000 ֆրանք չահ ու - նեցած է 1935ին, այսինքն անցեալ տարուան գրեթէ կրկինը: Նոյն տարե - ւան ընթացքին, Ֆրանսա երկու ծա - նր տագնապներ անցուց, կորսնցնելով 16 միլիառ ֆրանք, դրամատան ոսկիի պահեստէն, 5 միլիառի դուռ չահի մը դիմաց զոր ունեցած էր 1934ին: Դրա - մատան ընթացիկ պահեստը 20 մի - լիառէն 8 միլիառի իջաւ, իրրեւ հետե - ւանք անվստահութեան, մեծ մասով անցեալ մայիսին եւ նոյեմբերին, երբ սկսած էր տեղատուութիւնը:

**** «Էնֆոռմասիօն» կը գրէ թէ անցեալ չաբթու Պանք տը Ֆրանսը կորսնցուցած է 1,030,000,000 ֆրանք, իր ոսկի պահեստէն, իրրեւ հետեւանք նախարարական տագնապին:*

(Շար·ը կարդալ Տ· Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՓԱՏԻՇԱՀԸՄ ՉՈՔ ԵԱՇԱ՛ »

— · —

Այս տարի Մոսկուա նորութիւն մը ունէր,— իր գոյնզգոյն հանրապետու - թիւններուն համար, կարգով, ընդու - նելութեան հանդէսներ սարքեց Կրէմ - լինի մէջ: Շաբաթ մը արեւելքի հան - րապետութիւններուն, շաբաթ մը հա - րաւի հանրապետութիւններուն հա - մար: Հայաստանի ներկայացուցիչ - ներն ալ հրաւիրուեցան Մոսկուա,— գրողներ, աշխատաւորներ, այլ ան - ուամբ՝ ստախանովականներ, կոլտն - տեսականներ: Ընդունելութեան նկա - րագրութիւնը, որ հրատարակուած է Նորհ· Հայաստանի մէջ մեզի կը յի - շեցնէ Թուրքիոյ սուլթաններուն գա - հակալութեան տարեդարձի օրերը: Կարդացէք ·—

Դեկտեմբեր 30ին, խորհ· Հայաս - տանի 15ամեակին առթիւ, Կրեմլի պա - լատին մէջ, կուսակցութեան եւ կա - ռավարութեան ներկայացուցիչները ընդունեցին Հայաստանի ներկայա - ցուցիչները՝ յանձին երկրին ծանօթ մարդոց:

Ստալինի եւ կուսակցական ու կա - ռավարական անձնաւորութիւններու երեւելը դահլիճին մէջ՝ ընդունուե - ցաւ ցնծագին օվասիոններով, բարձ - բաձայն հուռռաններով, «կեցցէ ժո - ղովուրդի բարեկամ ընկ· Ստալինը», «հուռռա մեր Ստալինին», «կեցցէ՛ ընկ· Մոլոտովը», «կեցցէ՛ ընկ· Վո - րոշիլովը», «կեցցէ՛ ընկ· Միկոյեանը» բացագանչութիւններով:

Այնուհետեւ շարունակ օվացիա, շարունակ հուռռա: «Ընկ· Ստալին», «մեծ Ստալին», «հանճարեղ Ստա - լին», «մեծ առաջնորդ» եւ դարձեալ օվացիա:

«Հնչում է ընկ· Ստալինի պատրիճ ուղղուած ջերմագին ու երկար ժամա - նակ չլռող օվացիա»:

Յետոյ, Մոլոտով նուէրներ կուտայ Հայաստանի ներկայացուցիչներուն, — «մեկական պատրիճոն իր պլատին - կաներով եւ ժամացոյցներ, տղա - մարդկանց՝ գրպանի, իսկ կանանց՝ ձեռքի ռսկի ժամացոյցներ»:

... Եւ յիշեցի, ինչպէս ըսի, Պոլսոյ սուլթաններուն գահակալութեան առ - թիւ կատարուած հանդիսութիւնները եւ ազազակները·

— Փառիշահըմ չոք եաշա՛...

Մեզ խումբով կը տանէին կառա - վարական շէնքին առջեւ: Կառավարի - չը դուրս կ'ելլէր շէֆսուրմով, որուն մէջ՝ անխուսափելի իմամը:

Նախ արաբերէն ազօթք մը: Յետոյ մեզի ընկերացող ուսուցիչը նշան կու - տար եւ մենք կը բանայինք մեր բե - րանը·

— Է՛յ, վէլիի նիմէթի ալէմշահը, չահը ճիհան ...

Հազիւ ուսարտած այս երգը, լիաթոք կը պոռայինք, թնդանօթ արձակելու ձեւով·

— Փառիշահըմ չոք եաշա՛...

Ու մեզի շահար կը բաշխէին: Որ - ճան շատ պոռայինք, այնճան շատ կուտային շահարը:

Հիմա «փառիշահըմ չոք եաշա» պո - ռալու կ'երթան երեւանի մեր գրող - ները, Զօրեան, Զարեան, եւ ուրիշ - ներ: Նոյնիսկ Զարեան, որ պատուի - րակութեան մաս չէր կազմեր, բայց Մոսկուա գտնուելով այդ օրերուն՝ կը յաջողի ներկայանալ «հանճարեղ» Ստալինին, որուն առջեւ ուղերձ մը կը կարդայ յորձնաշուքով:

Եւ Ստալինի մարդիկը հայ գրող - ուն եւ աշխատաւորներուն նուէր կուտան ֆոնոկրաֆ, ժամացոյց, եւ Լէնինեան շբաճշալ:

*Անցեալները թերթերը պարծենցան թէ Ազասի խանչխանը Լէնինեան շբա - ճշա՞ն է ստացեր,— ի՞նչ մեծ պատիւ: Ահա կ'իմանանք որ այդ շբաճշանը տուեր են նաեւ պզտիկ Զարեանին, որ երէկ բերքուածներով կը փառաբա - նէր Զօր· Մազմանեանը (Կարսի ա - ղէտին ժամանակ անձնապահ եղաւ՝ չուզելով անձնատուր ըլլալ կամ հետե - ւիլ փախչող վատ գինուորներուն), եւ հիմա կը գովէ Ստալինը: Սա - կայն մենք իմացանք նաեւ, որ շբա - ճշանի տեղատարափ կայ եղեր Ռու - սիոյ մէջ: Վակոններով Լէնինեան շբա - ճշան բաշխեր են այս տարի:

Բան մը պակաս ըրեր են սակայն: Ստալին խելք չէ ըրեր բանի մը վա - կոն շբաճշան ալ արտասահման ղրը - կել,— հոս ալ կան մարդիկ, (խօսքը ռամկավար սահմանայրերուն մասին է), որ օրն ի բուն կը պոռան·

— Փառիշահըմ չոք եաշա՛...

ԱՐԱԶ

«Մուսա Լեռը Փրանսեր»ն

Կ'իմանանք թէ արդէն իսկ ձեռնար - կուած է Ֆրանց Վերֆէլի «Մուսա Լե - րան Հառաչանք Օրեր»ու Ֆրանսերէն հրատարակութեան: Գրքին չառաջա - բանը պիտի գրէ ակադեմական Պ· Փիէռ Պրնուա, որ ծանօթ է իր հակա - հայ հրատարակութիւններով: Այս առթիւ Պ· Փիէռ Պրնուա խոստովանած է թէ իր առաջին արտայայտու - թեանց առեն «երիտասարդ ըլլա - լով», զոհ գացած է զանազան թիւրի - մացութեանց: Այժմ նիւթեր կը փըն - տռէ չառաջարանին համար: (Ֆրանց Վերֆէլի կեանքն ու գործը): Մենք մաս մը նիւթեր հաղորդենք, բայց չնորհակալ պիտի ըլլայինք, եթէ ուրիշներ ալ օգնէին, «Յառաջ»ի միջոցաւ:

Եգիպտոս չէզոք դահլիճ մը կազմեց

Այլ Մահիր փաչա, Եգիպտոսի թա - գաւորին դիւանապետը, յաջողեցաւ անկուսակցական զահլիճ մը կազմել յունուար 30ին: Ազգայնականները հաւանութիւն չյայտնեցին, պայման - նաւ որ պատուիրակութիւն մը կազ - մուի նախագահութեամբ Նահաս փա - չայի, բանակցութիւններ կատարե - լու համար Անգլիոյ հետ, ի խնդիր նոր դաշնագրի մը:

Այս պատուիրակութեան մէջ պիտի գտնուին ուրիշ հինգ ազգայնականներ (վաֆիս), իսկ հինգ անդամներ պիտի առնուին միւս հոսանքներէն: Նկատի առնելով բանակցութեանց տեւողու - թիւնը, երեսփոխանական ընտրու - թեանց թուականը չեշտագրուեցաւ մայիսին, փոխանակ մարտի:

Անդորրութիւնը վերահաստատ - ուած է առ այժմ: Նահաս փաչա նոր կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին, յորդո - րելով պազարիան մնալ եւ սպասել բանակցութեանց արդիւնքին: Բայց եւ այնպէս յունուար 30ին ալ ցոյցեր պատահեցան: Ուսանողները թափոր - ներ կազմեցին գլխաւոր պողոտան - րուն վրայ, պարզելով յեղափոխու - թեան դրօշը եւ արաբերէն վերտառու - թիւններ, որոնց մէկը կ'ըսէր.— «Մահ այն զաւաճաններուն որ կ'օգ - նեն Անգլիոյ»:

Տամանհուրի ցոյցերուն առթիւ, ամբոխ առեւտրական չէնքի մը ճա - կատէն վար առաւ անգլիական դրօշը եւ կոր կոր ընելով կրակի տուաւ: Միջադէպը փակելու համար, բրիտա - նական մարզպանը պահանջեց որ Է - գիպտոսի նահանգապետը նորէն կա - խէ դրօշը եւ եգիպտական բանակը պաշտօնական պատիւներուն ընծայէ: Վարչապետը ներողութիւն խնդրեց մարզպանէն:

50,000 ԻՏԱԼԱՑԻ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ պիտի դրկուին Եթովպիա, ճամբաներ եւ ամրութիւններ չինելու համար: Նախարարական խորհուրդը արտա - կարգ նիստ գումարեց յունուար 30ին եւ կարգ մը որոշումներ տուաւ: Իտա - լիա ամէն միջոց ձեռք առած է ոչ մի - այն երկար պատերազմի մը, այլեւ եւրոպական ընդհարման մը հանդէպ:

Զինուորական տետրակներ հրատա - րակուած են, ամբողջ արու բնակչու - թիւնը զէնքի տակ առնելու համար: Նոր տուրք մըն ալ հաստատուեցաւ, որուն արդիւնքը պիտի յատկացուի զինուորներու ընտանիքներուն: — Իտալացիները բազմաթիւ ամրութիւն - ներ չինած են Մաքալէի չուրջը:

ՂԱԶԱԽՍՏԱՆԻ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՕՐՎԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՑ ՀԵՏՈ

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Ն. Ա. Մուրատբեկովի զեկուցումը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում

Ընկերներ, թույլ տվեք ձեզ ներկայացնել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումի հետևյալ օրակարգի հարցերի վերաբերյալ զեկուցումը։

1. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին։

2. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմի փոփոխությունների մասին։

3. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Քաղբյուրոյի կազմի փոփոխությունների մասին։

Ընկերներ, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումը հրավիրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին Կենտկոմի Կազբյուրոյի որոշման կապակցությամբ։ Այդ որոշումը ընդունվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Կազբյուրոյի նիստում, որը տեղի է ունեցել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Դ. Ա. Կունաևի հեռանալուց հետո։ Ընկեր Կունաևը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնում աշխատել է ընդամենը մեկ տարի։ Նա ընտրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար 1955 թվականի դեկտեմբերին, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում, որը քննարկել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին հարցը։

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում ընկեր Կունաևը ներկայացրել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին զեկուցում։ Ընկեր Կունաևի զեկուցումը ներկայացնում էր ոչ միայն Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի, այլև Ղազախստանի Կոմկուսի մարզային, քաղաքային և շրջանային կոմիտեների ղեկավար կազմի ինքնաքննադատություն։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

ՅԱԳՑՈՒԶ ՂՈՒՏԳՈՒՅՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

ՕՐՎԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՑ ՀԵՏՈ

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Ն. Ա. Մուրատբեկովի զեկուցումը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում

Ընկերներ, թույլ տվեք ձեզ ներկայացնել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումի հետևյալ օրակարգի հարցերի վերաբերյալ զեկուցումը։

1. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին։

2. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմի փոփոխությունների մասին։

3. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Քաղբյուրոյի կազմի փոփոխությունների մասին։

Ընկերներ, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումը հրավիրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին Կենտկոմի Կազբյուրոյի որոշման կապակցությամբ։ Այդ որոշումը ընդունվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Կազբյուրոյի նիստում, որը տեղի է ունեցել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Դ. Ա. Կունաևի հեռանալուց հետո։ Ընկեր Կունաևը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնում աշխատել է ընդամենը մեկ տարի։ Նա ընտրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար 1955 թվականի դեկտեմբերին, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում, որը քննարկել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին հարցը։

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում ընկեր Կունաևը ներկայացրել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին զեկուցում։ Ընկեր Կունաևի զեկուցումը ներկայացնում էր ոչ միայն Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի, այլև Ղազախստանի Կոմկուսի մարզային, քաղաքային և շրջանային կոմիտեների ղեկավար կազմի ինքնաքննադատություն։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

ՅԱԳՑՈՒԶ ՂՈՒՏԳՈՒՅՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

ՕՐՎԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՑ ՀԵՏՈ

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Ն. Ա. Մուրատբեկովի զեկուցումը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում

Ընկերներ, թույլ տվեք ձեզ ներկայացնել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումի հետևյալ օրակարգի հարցերի վերաբերյալ զեկուցումը։

1. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին։

2. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմի փոփոխությունների մասին։

3. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Քաղբյուրոյի կազմի փոփոխությունների մասին։

Ընկերներ, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումը հրավիրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին Կենտկոմի Կազբյուրոյի որոշման կապակցությամբ։ Այդ որոշումը ընդունվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Կազբյուրոյի նիստում, որը տեղի է ունեցել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Դ. Ա. Կունաևի հեռանալուց հետո։ Ընկեր Կունաևը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնում աշխատել է ընդամենը մեկ տարի։ Նա ընտրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար 1955 թվականի դեկտեմբերին, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում, որը քննարկել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին հարցը։

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում ընկեր Կունաևը ներկայացրել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին զեկուցում։ Ընկեր Կունաևի զեկուցումը ներկայացնում էր ոչ միայն Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի, այլև Ղազախստանի Կոմկուսի մարզային, քաղաքային և շրջանային կոմիտեների ղեկավար կազմի ինքնաքննադատություն։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

ՅԱԳՑՈՒԶ ՂՈՒՏԳՈՒՅՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

ՕՐՎԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՑ ՀԵՏՈ

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Ն. Ա. Մուրատբեկովի զեկուցումը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում

Ընկերներ, թույլ տվեք ձեզ ներկայացնել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումի հետևյալ օրակարգի հարցերի վերաբերյալ զեկուցումը։

1. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին։

2. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմի փոփոխությունների մասին։

3. Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Քաղբյուրոյի կազմի փոփոխությունների մասին։

Ընկերներ, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումը հրավիրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին Կենտկոմի Կազբյուրոյի որոշման կապակցությամբ։ Այդ որոշումը ընդունվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Կազբյուրոյի նիստում, որը տեղի է ունեցել Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար ընկեր Դ. Ա. Կունաևի հեռանալուց հետո։ Ընկեր Կունաևը Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնում աշխատել է ընդամենը մեկ տարի։ Նա ընտրվել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար 1955 թվականի դեկտեմբերին, Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում, որը քննարկել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին հարցը։

Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պլենումում ընկեր Կունաևը ներկայացրել է Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքի մասին զեկուցում։ Ընկեր Կունաևի զեկուցումը ներկայացնում էր ոչ միայն Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի, այլև Ղազախստանի Կոմկուսի մարզային, քաղաքային և շրջանային կոմիտեների ղեկավար կազմի ինքնաքննադատություն։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։ Ընկեր Կունաևը ճիշտ է նշել, որ Ղազախստանի Կոմկուսի Կենտկոմի կազմակերպական աշխատանքում կան լուրջ թերություններ։

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԱՌԻԹՈՎ (1913—1923)

ԱՐԱ — Ընկեր Ալեքսանդր Ղուկասյանի վերադարձից հետո ես ամեն օր նրա հետ էի լինում։ Ամեն առավոտ նա ինձ կանչում էր իր մոտ, և մենք միասին էինք որոշում, թե ինչ պետք է անենք այդ օրը։ Ես գրում էի նրա թելադրությունները, նա ստորագրում էր, և ես ուղարկում էի տարբեր հաստատություններ։ Ամեն օր ինձ մոտ էին գալիս տասնյակ մարդիկ, որոնք ինձ հետ էին ուզում խոսել Ալեքսանդրի մասին։ Ես ոչ ոքի չէի մերժում, ամեն մարդու ականջ էի դնում, ամեն մարդու հետ խոսում էի։ Ալեքսանդրի մասին ինձ հետ խոսում էին նաև նրա ընկերները, որոնք գալիս էին Թիֆլիսից, Բաքվից, Մոսկվայից, Պետերբուրգից։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր պատմում նրա մասին։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր ասում նրա մասին։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր գտնում նրա մասին։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր հիշում նրա մասին։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր ավելացնում նրա մասին։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր հարցնում նրա մասին։ Ամեն մարդ ինչ-որ նոր բան էր պատմ

ԽՈՇԱՀԱՅՈՑ ՍԱՀՄԱՆԱԿԸ

ԼՈՒՑ ՏԱՍՆ

Մկսած 1-ին Յունուարէ, Խոշահայոց Սահմանակը կը բանայ իր դռները ամէն օր, առաւօտեան ժամը 9-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 5-ը։

Ներկայ տարուան ընթացքին Սահմանակը կը մնայ բաց միայն Կիրակի օրերը։

Ուրբաթ օրերը Սահմանակը կը մնայ փակ։

Խոշահայոց Սահմանակի Վարչութիւն

Ա. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ, Ն. ՏԱՐԱՅԱՆ, Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԱՑԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՏԱՐՄԱՆԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջոհաննէսպուրկ, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ DIMANCHE 2 FÉVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3028 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՏԼԻ ԴԱՌՆԱԼ ԵՒ ՅԻՇԵՑՆԵԼ

Անցեալ կիրակի օր, քննելով Արտաստամանի եւ Հայաստանի գրական – գեղարուեստական հաղորդակցութեանց արտասուելի թուլութիւնը, զայն առաւելապէս կը վերագրէինք երեւանցիներու չհամոզութեան եւ կարճամտութեան:

Որքան ծանրանանք այս մասին, քիչ է: Եւ պէտք է ծանրանալ միահամուռ, ոչ թէ միայն այս կամ այն ճակատէն:

Այստեղ ինքնին կը բացուի Արտաստամանի պատասխանատուութեան խնդիրը, որ նոյնքան կարեւոր է:

Արդարեւ, մատնանշուած կացութեան մէկ հիմնական պատճառն ալ այն է որ, Արտաստամանի մտաւորականութիւնը չունի որոշ դաւանանք եւ դիրք: Չունի ճակատ եւ կեցուածք, գոնէ յարգանք ներշնչելու համար:

Մեր յուզած հարցը կապ չունի ոչ քաղաքական, ոչ ալ ընկերային դաւանանքի հետ:

Թող իւրաքանչիւրը հաւատայ իր ատծուն, խնկարկելով եւ սաղմոս երգելով:

Չանազան խմբակներու գարթը կամ ուղեկցութիւնն ալ մեզ չի խրոչեցներ, կը բաւէ որ տոգորուած ըլլայ անկեղծութեամբ եւ գիտակցութեամբ:

Արդ, իւրաքանչիւր անհատ կամ խմբակցութիւն պահելով հանդերձ իր մտքի եւ սրտի անկախութիւնը, իր առջեւ ունի դէտին մը, ուր ներելի չէ որ եւ է վէճ կամ վերապահում:

Ձիշդ ինչպէս հանրային – քաղաքական կեանքի մէջ, այս – տեղ ալ չեն պակսիր մերձեցման եւ համերաշխութեան եղրեր: Օրինակ, Արտաստամանի մտաւորականութիւնը ինչո՞ւ պիտի չկրնար մէկ ճակատ կազմել, մէկ բերնով խօսիլ, ուղղագրութեան եւ լեզուի մաքրութեան, հարազատութեան եւ զարգացման տարրական հարցին մէջ:

Ինչո՞ւ միայն դաշնակցական մամուլը յարատեւօրէն պիտի արծարծէ այս խնդիրները, երբեմն ալ — եւ վերջերս աւելի յաճախ — ռամկավար թերթերը, իսկ միւսները պիտի նախընտրեն ձայն չհանել եւ ահաճութիւն չպատճառել: Կամ աւելի յառաջ երթալով, կապկօրէն իւրացնել երեւանի պարտադրած «չառապի»ն, մինչեւ անգամ չարաղրութեան վրիպումները եւ սա հակագիտական, հակայեղափոխական ուղղագրութիւնը:

Առէք Արտաստամանի այս կամ այն կարմրուկ օրկանը եւ եթէ կրնաք, պահեցէք ձեր պաղարիւնը:

Ո՛ւրկէ ուր, Ամերիկայի «Բանուոր»ը խելք է ըրեր հետեւիլ սա պատկերազարդ խայտառակութեան, — «Մանչուրիո», «Սուրիո», «անգլո - գերմանական»: (Կը յիշենք պատահարար, իբրեւ յատկանշական օրինակ):

Հաւատարմութեան ցո՞յց, — այն ատեն ինչո՞ւ նոյնութեամբ չեն գործածեր եւ՛ ուղղագրութիւնը եւ՛ քերականութիւնը: Անգիտութի՞ւն,— ինչո՞ւ չեն փորձեր սորվիլ, կամ կը մոռնան ինչ որ սորված են իրենց դպրոցներուն մէջ:

Աչխարհի ո՛ր կողմն ալ երթաք, հաստատուն օրէնքներ եւ կանոններ կան, որոնք խաղալիք չեն կրնար դառնալ այս կամ այն խմբագրին, յօդուածագրին քմայքներուն:

Եւ յետոյ տարրական արժանապատուութեան, ինքնահաւանութեան խնդիր մը:

Կրնաս համակիր ըլլալ խորհրդային կարգերու, նոյն իսկ բոլշեւիկ արձանագրուիլ: Բայց, մահացու մե՞ղք է, եթէ ապացուցանես թէ մենք ալ բաներ մը գիտենք լեզուական հարցերու մասին, կրնանք չափուիլ, մինչեւ անգամ գերազանցել: Եւ հասկցնել, վերջապէս,— Ընկեր Երեւան, քիչ մըն ալ դուք մեզի հետեւեցէք, մենք լեռնէն չենք իջած: Մենք միշտ պատրաստ ենք նոր բաներ սորվելու, իսկ ձեզ ալ կը հրաւիրենք որ լաւ սորվիք եւ չմոռնաք մայրենի լեզուի դասերը:

Այսպիսի մարզավայել կեցուածք չունեցաւ Արտաստամանի մտաւորականութիւնը, իրբեւ ամբողջութիւն: Եւ չունի մինչեւ այսօր:

Երբ ուղղագրութեան եւ լեզուի խաթարման, խորթացման արշաւը նոր էր սկսած, գոնուեցան ծանօթ դրոց – բրոցներ, նոյն իսկ վաստակաւոր հեղինակներ, որոնք հազիւ համարձակեցան «բիծեր» անուանել եղածը:

Անոնք զղջդղայն իրենց գործածելիք բառերուն վրայ, որ – պէսզի ... «թագաւորը» չվշտանայ: Իսկ ուրիշներ, նոյնքան հանրածանօթ, նախընտրեցին լռութիւն պահել եւ անտեսել, միշտ մի՛ւնոյն հոգեբանութեամբ,— Զըլա՛յ թէ երեւանը ծուռ նայի, կամ Դաշնակցականները խնդան ...

Ծաստուականինք թէ չափազանց երկար տեւեց այս թշուառութիւնը, որ համազօր է կա՛մ տարկամտութեան, եւ կամ սեփական արժէքներու տապրագնահատման:

Ի՞նչ կը կորնցնենք, եթէ երեւանցիները գործնապէս տես – նեն եւ համոզուին թէ՝ Արտաստամանի մէջ ալ «դաւտուրներ» կան, եւ ունին ազդու ճակատ, հիմնուած՝ գիտակցութեան եւ ինքնահաւանչման վրայ: Իսկ այս բոլորը՝ Հայկական Մշակոյթի հարազատութեան, աղնուացման եւ բարձրացման համար:

Համերաշխութիւն մը՝ այսպիսի տարրական հարցերու մէջ, կրնայ օգնել մերձեցման: Գոնէ ճամբան հարթել:

Ունի՞ք աւելի զօրաւոր ազդակ մը, քան գիտակից յարգանքը, հիմնուած՝ արժէքներու փոխադարձ ճանաչման եւ գնահատութեան վրայ:

Տէր դառնալ մայրենի ժառանգութեան եւ միշտ յիշեցնել թերացողներուն եւ աւերիչներուն: Օգտուիլ փոխադարձաբար:

Ո՞վ է դէմ այս բանաձեւին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՒԻԹԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ԾԱՀԵՑԱՒ 165Ի ԴԷՄ 361 ՁԱՑՆՈՎ

Աչերը հակառակ, ձախերը պաշտպան

Երկու օրուան վիճաբանութիւններէն յետոյ, Սառոյի դահլիճը վստահութեան քուէ չահեցաւ ուրբաթ օր, 165ի դէմ 361ով (196 քուէ), չնորհիւ ձախակողմեան հոսանքներու պաշտպանութեան: Ընդդիմադիրները բոլորն ալ աջակողմեան խմբակցութեանց կը պատկանին, ըլլալով ջերմ կուսակից Լաւալի կառավարութեան: Այս յաղթանակով, դահլիճը գրեթէ ապահոված կ'ըլլայ ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին վաւերացումը, որ սեղանի վրայ պիտի դայ 8 — 10 օրէն: Շատեր կը կարծեն թէ յառաջիկայ ընտրութիւններն այ պիտի վերջանան ձախերու յաղթանակով, եթէ անակնկալ մը չպատահի կամ ելմտական տագնապը չսաստկանայ:

Կառավարութեան յաջողութիւնը անակնկալ մը չէր, թէեւ մեծամասնութեան համեմատութիւնը գերազանցեց ամէնէն լաւատեսներուն նախատեսութիւնը: Աջակողմեանները ուրբաթ օր ալ չարունակեցին իրենց յարձակումները, ուղղակի ամբաստանելով դահլիճին կարգ մը անդամները, — Պ. Ֆլանտէն (արտաքին), Զօր. Մոռէն (զինուորական), Պ. Կէոնիւ (կրթական) եւն.: Ֆլանտէնի համար կ'ըսէին թէ լթից իր կուսակցութիւնն ու բարեկամները, նախապատրաստելու համար Պ. Կէոնիւ կ'ամբաստանուէր իրրեւ պէնուորական դասալիք՝ պատերազմի ընթացքին, «մտային ոգարութեան» պատճառաւ: Ընդդիմադիրները աւելի չատ ծանրացան Զօր. Մոռէնի վրայ, ամբաստանելով թէ կապ ունի հոչակաւոր գինագործարանին՝ Քրէօզօ - Շնայտէրի հետ: Վարչապետը ուղեց լուսաբանել խընդիրը, բայց ընդդիմադիրները գոհ չմնացին: Երկրորդ անգամ խօսելով, Պ. Սառօ խոստովանեցաւ թէ Զօր. Մոռէն պաշտօն ունեցած է 2 ընկերութեանց մէջ, բայց հրաժարեցաւ, երբ նախարարութեան կոչուեցաւ մէկուկէս տարի առաջ: Ցետոյ վերստանձնեց պաշտօնը, երբ քաշուեցաւ դահլիճէն: Հիմա նորէն հրաժարած է, նախարարութեան կոչուած ըլլալով: Զօր. Մոռէն էր կարդին խօսք առնելով, յայտարարեց.

— Ձիշդ է որ այդ ընկերութիւններէն մէկը, «էլէքթրօքազալ»ը զինուորական պիտոյքներ կը հայթայթէ մեր բանակին եւ արտաստամանի: Ես այն տեղ մտայ վստահ ըլլալու համար թէ արտաստամանի ապսպրանքներէն առաջ ֆրանսականները կը գործադրուին: Զգելով այդ երկու պաշտօնները, ես հրաժարած եղայ հանգստութենէ մը որուն կը կարծեմ թէ իրաւունք ունիմ: Այդ բանը կախում չունի ձեր գնահատութենէն, որուն հանդէպ անտարբեր եմ բոլորովին: Ես ամէն բանէ վեր կը դասեմ իմ խղճիս թելադրանքները:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Լէօն Պլում կարգ մը հարցումներ ուղեց վարչապետին եւ գոհ մնաց տրուած հաւաստիքներէն: Ան հասկրակ բոլոր ձախակողմեան ատենախօսները ուզեցին իմանալ թէ կառավարութիւնը հաւատարմօրէն պիտի գործադրէ՞ խռովայոյզ եւ մարտ. կազմակերպութեանց դէմ քուէարկուած օրէնքները: Վարչապետը պատասխանեց զգուշութեամբ, առանց որոշ յանձնառութիւններ ստանձնելու: Յայտարարեց թէ երկիրը խաղաղութեան կը կարօտի, թէ կառավարութիւնը պիտի չանայ այդ խաղաղութիւնը ապահովել հանրապետական օրէնքները յարգել տալով, «որպէսզի երկիրը կարենայ իր կամքը արտայտել կատարեալ ազատութեամբ, յառաջիկայ քանի մը ամիսներու ընթացքին»: Ցետոյ չարունակեց.

— « Ես խաղաղութիւնը պիտի ապահովեմ բոլոր բռնացողներուն եւ խռովարարներուն դէմ: Զգուշացէ՛ք, չեմ սպառնար, բայց կ'ըսեմ ձեզի,— չարունակելով անկարգութիւնները, կը վնասէք հանրապետութեան կարգ ու սարքին: Իմ հակառակորդներս կրնան գործել ինչպէս որ կ'ուզեն, կրնան քուէարկել իրենց ուզածին պէս, իսկ ես կը կարծեմ թէ հանրապետութեան հետ հայրենիքն է որ կը պաշտպանեմ. այսքանը կը բաւէ ինծի»:

Այս առթիւ կոչ ուղղեց բոլորին որ կարճ կապեն կուսակցական պայքարները եւ վստահութիւն յայտնեն, որպէսզի կարելի ըլլայ «փութացնել ելմտական վերակազմութիւնը եւ ամրապնդել Ֆրանսայի ապահովութիւնը, ի պերեւ հանելով արտաքին ըսպառնալիքները :»

Ցատկանշական յայտարարութիւն մը եւս, ուղղուած ձախակողմին.

— Կ'ուզէք չարունակե՞լ այս պայքարները: Ձիշեցէք սակայն, Ֆրանքլէն - Պուէօն, այն օրերը երբ երկուքս մէկ Թուրքիոյ երիտասարդ հանրապետութեան իբրեւ օրինակ ցոյց կուտայինք Ֆրանսան ...

Վարչապետը պատասխանելով Պ. Լէօն Պլումի մէկ հարցումին, յայտարարեց թէ բոլոր հոսանքներն ալ պիտի կրնան աղատօրէն գործածել ռատիօն, ընտրութեանց առթիւ:

Արտաքին քաղաքականութեան մասին ալ խօսելով, Պ. Սառօ հաւաստեց թէ պիտի գործէ համաձայն հաւատքական ապահովութեան պահանջներուն եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին:

Համակրավար երեսփոխանները բարեացակամ դիրք բռնելով հանդերձ, նախընտրեցին ձեռնպահ մնալ քուէարկութեան առեն: Իրենց պաշտօնաթերթը այժմէն կը յանձնարարէ աշխատաւոր բազմութեանց «հսկել արթնութեամբ, յարգել տալու համար կառավարութեան խոստումները »:

Զօր. Քոնտիլիս յանկարծական

Ցունուար 31ին յանկարծամահ եղաւ Զօր. Քոնտիլիս, Ցունաստանի երբեմնի դիկտատոր - փոխարքան, որ աչքի ինկաւ, միապետութիւնը վերահաստատելէ անմիջապէս վերջը: Այս առթիւ զրոյց տարածուած էր թէ թուներուած է, բայց բժիշկները մահը կը վերագրեն սրտի հիւանդութեան եւ ընչարգելութեան, որմէ կը տառապէր երկար տեսնէ ի վեր: Այս վրդովիչ զրոյցին վրայ, եւ ի նախատեսութիւն խռովութեանց, Աթէնքի զինուորներուն յանձնարարուեցաւ պատրաստ դտնուիլ :

Ուրբաթ կէսօրին զօրավարը, որ միշտ կը հազար, դասաթ մը լմնցնած ջուր խմեց եւ անկողինէն ելաւ, ակռաները մաքրելու համար: Ցանկարծ սկարութիւն մը զգալով մեռաւ անձնական բժիշկին գրկին մէջ: Մասնագէտ մը կանչուած էր, արհեստական շնչառութիւն փորձելու համար, բայց անօգուտ: Թագաւորը անմիջապէս իր թիկնապահը գրկեց, վշտակցութիւն յայտնելու համար: Հազարաւոր հաւատիներ խռնուեցան Քոնտիլիսի բնակարանին առջեւ: «Փաթրիս » թերթը զօրավարին մահը հաղորդեց հետեւեալ խորագրով.

— « Նախկին դիկտատորը մեռաւ. կեցցէ՛ ազատութիւնը »:

Հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ մայր եկեղեցի, պաշտօնական համազգեստով եւ չքանշաններ մաքրելու համար: Ցանկարծ սկարութիւն մը զգալով մեռաւ անձնական բժիշկին գրկին մէջ: Մասնագէտ մը կանչուած էր, արհեստական շնչառութիւն փորձելու համար, բայց անօգուտ: Թագաւորը անմիջապէս իր թիկնապահը գրկեց, վշտակցութիւն յայտնելու համար: Հազարաւոր հաւատիներ խռնուեցան Քոնտիլիսի բնակարանին առջեւ: «Փաթրիս » թերթը զօրավարին մահը հաղորդեց հետեւեալ խորագրով.

— « Նախկին դիկտատորը մեռաւ. կեցցէ՛ ազատութիւնը »:

Հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ մայր եկեղեցի, պաշտօնական համազգեստով եւ չքանշաններ

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԻՐԵԼՈՎ - ՍԻՐԵԼՈՎ ՓՈՂՈՑ ԻՋԱՆ

— • —

Ջուրերը, որ շատոնց պղտորած են Ֆրանսայի շրջանի Հօկի շարքերուն մէջ, երբ պարզ տպմուտի, ճշմարիտ ճախճախուտի մը կը վերածուին :

Ապացոյց՝ նոր թռուցիկ մը, որուն տակ ստորագրած են «Իսի - լէ - Մուլինոյի Հօկի «Արագած» մասնաճիւղի 27 ընկերներ»: Թուականը՝ 24 յունուար 1936:

Այս անգամ Հօկի կեդր. վարչութեան հաւատարիմներն են որ ասպարէզ կը կարդան միւսներուն:

Կտրուկ է նոր թռուցիկին շեշտը, առաջին խօսքէն իսկ,---- «Ամէն շահատակութիւն չափ ու սահման ունի»:

Ինչպէս կ'իմանամ այս յայտարարութենէն, կարգ մը «անտիսիպլին» անդամներ, Հօկեան շարքերէն վտարուած տարրերու հետ միասին, ամենաանազնիւ միջոցներով կը ջանան վարկաբեկել Հօկի դեկավար մարմինները » :

Ի՞նչպէս.— Իրենք իրենց գլխուն ընդեղ. ժողով գումարած, «Արագած»ի նոր վարչութիւն կազմած եւ ձեռնարկած են պարահանդէսի մը կազմակերպութեան, շահագործելով «մեր Ս. Հայաստանի 15րդ մեծ տարեդարձը »:

Արդ, 27 հաւատարիմները հրապարակաւ բողոքելով «Հօկի եւ Ս. Հայաստանի անհաղազատ տարրերու » գործունէութեան դէմ, կ'երթան կը փակին երկու ակնեւոր օձիքներու, բանաստեղծ Ա. Իսահակեան եւ «պրոֆէսէօր» Ս. Արդալեան :

Ասկէ անդին թող իրենք խօսին.

— « Ինչո՞ւ մասնաւորապէս Ա. Ի. սահակեանը կոչուած է նախագահելու Հօկի ապօրէն վարչութեան մը կազմակերպած հանդէսին:

Որովհետեւ Ա. Իսահակեան գլխաւորողներէն մէկն է հակահօկեան կազմալուծող չարժումին:

Ա. Իսահակեան հրապարակ իջած է որպէս թէ Հօկը «բարեկարգելու», այնինչ՝ ինքը, իր Հօկեան ամենատարրականապարտականութիւններն անգամ չէ կատարած : Կը հարցնենք թրեն. քանի՞ ֆրանք վճարած է 1935ի իր Հօկեան անդամավճարներուն ի հաշիւ: Մենք ի վիճակի ենք յայտարարելու թէ՝ ՈՉ ՄԻԿ ՍՈՒ:

Կը հարցնենք նոյնպէս թէ Ֆրանսա ղալէն ի վեր ի՞նչ բրած է, ի՞նչ ծառայութիւն մատուցած է Հօկին կամ Խորհ. Հայաստանին: Իր ո՞ր ելոյթներով, ո՞ր բեմերէն կամ ի՞նչ մամուլով պայքարած է Ս. Հայաստանի թշնամիներու դէմ: Դիտցողը թող փաստ մը տայ, մենք ալ համոզուինք :

Տարիներ չարունակ Հօկի զանազան մասնաճիւղեր հրաւիրեցին զինքը իրրեւ բանախօս, իրրեւ դասախօս, իրրեւ նախկին կեդր. Վարչութեան փոխնախագահ: Այդ հրաւէրներէն քանի՞ն պատասխանեց: Հազիւ մէկ կամ երկուքին, իսկ մնացեալները մերժեց՝ հիւանդութեան կամ վէպ գրելու բզբաղած ըլլալու պատճառաբանութեամբ:

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ վերջին 6 —7 ամիսներու ընթացքին հնարաւորութիւն ստեղծեց վազելու, դիմելու թէ ցերեկ, բոլոր այն տեղերը՝ ուր հակահօկեան, այօրինի եւ սապօրածի աշխատանքներ կը կատարուին, ուր ե՛ւ երեւանի եւ Ֆրանսայի Հօկի վերին մարմիններու դէմ պայքարի ճակատներ կը կազմուին, եւ ուր մեր սիրելի կազմակերպութիւնը վարկաբեկելու զգուելի հարցեր կը ծեծուին:

Չի պիտի ուզէինք յիշատակութեան պատիւն անգամ ընել Պ. Ս. Ապտալեանին, տիտղոսներու այդ առեւանգիչին, եթէ անոր անունը չտեսնէինք Իսահակեանի անունի կից, իրրեւ բանախօս:

Ս. Հայաստանէն, դեռ վերջերս, իրրեւ անհրաժարելի տարր դուրս չպրտուած այդ պարոնը, մինչեւ հիմա յաջողած էր խարել, ժխրախտաբար, մեր դեկավար ընկերները եւ ապահովել Հօկեան չրջանակներուն մէջ: Բայց այսօր այլեւս ամէն ինչ պարզ է: Անցեալի սխալը պէտք չէ կրկնել: Հօկին երբ եւ իցէ անգամ չնդող եւ սակայն որպէս թէ Հօկը «չահերու» անունով խօսող այդ չակերտաւոր «փրոֆիլէօր»ը, պէտք է որ դրուի իր արժանի տեղը, այսինքն այն չարքերուն մէջ՝ ուր Հօկին եւ Ս. Հայաստանի թշնամի տարրերը միայն մուտք կը գործեն:

Իրրեւ Ս. Հայաստանի չահերու նուիրուած աշխատաւորներ, մենք կը պահանջենք, որ Հօկի պատկան մարմիններ ամենակարուկ միջոցներ ձեռք առնեն, վերջ տալու համար վերոյիշեալ քանդիչ գործունէութեան »:

Ընթերցողները կը յիշեն որ այս խոր ցեղրը բացուեցաւ 1935 մայիսին, Հօկի ընդհ. ժողովին մէջ (Փարիզ), երբ պատգամաւորներէն մէկը աթոռ բարձրացուց Ա. Իսահակեանի գլխուն:

Այդ օրէն ասդին, ընդհարումները կը շարունակուին, երբեմն ժողովներ խանգարելով (Փարիզ եւ Լիոն), երբեմն թռուցիկներ հրատարակելով, իսկ բոլոր պարագաներուն մէջ՝ մէկուն - միւսին գաղտնիքները միջտեղ հանելով :

Անշուշտ լոյս մը պիտի ծագի այս հակատեսարաններէն ...

ՎԱՀԷ

Հայ գործազուրկները Հայաստա՛ն պիտի դրկուին

Կ'իմանանք թէ Պիւանքուսի քաղաքապետութիւնը դրասենեակ հրաւիրելով դործադուրկ հայրենակից մը, հաղորդեր է թէ խորհրդային իշխանութեան հետ համաձայնած են, գործազուրկ Հայերը Հայաստան փոխադրելու համար: Մեր հայրենակիցը խորհելու պէտք ունենալով, 24 ժամ միջոց տուեր են:

Ժամանակը ուշ ըլլալով, կարելի չեղաւ ուրիշ լուսաբանութիւններ ըստանալ :

Հայ բանուորներու վիճակը Գուլկարիոյ մէջ

— • —

Սոֆիայէն կը գրեն մեզի.— Հայկական պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ առաջնորդ Փէլոսաճեան արք.ի, ներկայացաւ տնտեսական նախարարին ու պարզեց հայ բանուորներու ծանր վիճակը: Պ. Նախարարը, լսելէ յետոյ պատուիրակութիւնը, ըսած է.— Նանսէնեան հայ բանուորները, պուլկար գործազուրկ բանուորներուն նման, տիրող տնտեսական տագնապէն կը տառապին: Աչխատանքի տնօրէն Պ. Թոչէվի զեկոյցներէն արդէն ծանօթ եմ անոնց ծանր կացութեան: Կարգադրեցի որ աչխատելու արտօնութեան համար Նանսէնեանհայ բանուորներու մատուցած խնդրագիրներուն դոհացում տրուի: Քաղաքական իրաւազրկութեանց զոհ դարձած հայ գաղթականներու ապահովական իրաւունքը տուող պուլկար կառավարութիւնը չի կրնար մօտէն չհետաքրքրուիլ անոնց վիճակով: Մարզպահրան գոգացումը մեզի կը թելադրէ որ ազատ աչխատանքի հնարաւորութիւն ստեղծենք անոնց, որպէսզի կարենան իրենց գոյութիւնը պահել: Կը վստահեցնեմ ձեզ որ կարելին ի գործ պիտի դնեմ՝ ձեր խնդրանքները գոհացում տալու համար: Այս ուղղութեամբ ըրած կարգադրութիւններուս ձեզ տեղեակ պիտի պահեմ: Գալով հայատառ կութեան խնդրին, անոր լուծումը նախարարական խորհուրդին իրաւասութեան սահմանին մէջ կ'իյնայ: Կը խոստանամ հոն ալ արծարծել այս խնդիրը :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՅՈՎՀ. ԴԱՎԹՅԱՆԻ ՎԱՐԿԱԾ

Մեր ժամանակների ամենահետաքրքրական հարցերից մեկն է այն հարցը, թե ինչպես է ստեղծվում ազգային գրականությունը, ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական լեզուն, ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական ոճը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական ավանդույթը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական դպրոցը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական ճաշակը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական գնահատականը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական քննադատությունը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական պատմությունը։

Այս հարցերը մեծ նշանակություն ունեն ոչ միայն գրականագիտության, այլև ընդհանրապես հասարակական գիտությունների համար։ Դրանք մեծ նշանակություն ունեն նաև գրողների համար, որոնք ցանկանում են ստեղծել ազգային գրականություն։

Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրականությունը։ Ինչպես է ստեղծվում ազգային գրական լեզուն։

ՂՈՒՐ ՓՆՆԱԼՈ (Պոպիլա) · — Ո՛ր - ովէ մը կրնայ ըսել թէ ան ալ ապրած է Փոմպէյի մէջ։ Ան ալ տեսած է Վեզուվ լեռան ահռելի ժայթքումը։ Ան ալ ականատես եղած է այդ սոսկալի աղէտին։ Ան ալ ճողոպրած է մահուան ճիրաններէն։ Ան ալ ապրած է այդ օրերուն ամենէն սոսկալի վայրկեանները։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը ծածկուիլ մոխրով եւ ցեխով։ Ան ալ տեսած է ամբողջ ժողովուրդը մեռնիլ։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը վերածուիլ աւերակներու։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը մոռցուիլ։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը վերագտնուիլ։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը նորէն ապրիլ։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը նորէն մեռնիլ։ Ան ալ տեսած է ամբողջ քաղաքը նորէն

րով : Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, կիրակի :

*** Զօր. Քոնտիլիսի մահով, Ցունաստան կը կորսնցնէ ուժեղ դէմք մը, որ վճռական դեր կատարած է թէ զինուորական եւ թէ քաղաքական ասպարէզին մէջ : Ինքն էր որ վերահաստատեց միապետութիւնը, յանդուգն ոազմավարութեամբ մը եւ հիմնովին խախտելով սահմանադրութիւնը : Գործակիցն էր արքայական Ցալտա - բիսի դահլիճին, բայց ատեն եղաւ որ զայն ալ քշեց ասպարէզէն , գործե - լով իբրեւ միահեծան դիկտատոր եւ խնամակալ : Դարձեալ ինքն էր եղած հանրապետութեան ամէնէն գործօն հմնադիրներէն մէկը : Միշտ կուսակից՝ միահեծան իշխանութեան , իր վերահաստատած թագաւորէն ալ գժգոհ մնաց, երբ այս վերջինը հրամայեց ապատ ընտրութիւններ կատարել : Իր խմբակցութիւնը հազիւ 63 աթոռ կրցաւ շահիլ երեսփ. ժողովին մէջ , որ կը բաղկանայ 300 անդամներէ :

1935 մարտի ապստամբութեան ատեն, ինքն էր որ չանթարձակ յարձակողականի մը ձեռնարկեց Վենիզէլոսի դէմ, իբրեւ զինուորական նախարար : Իր զինուորները զինքը «Շանթ» կը կոչէին դեռ պալքանեան պատերազմներու չրջանին : Զինուոր եղած էր 17 տարեկանին, մանակցած՝ Կրետէի ապստամբութեան (1897) : Ցետոյ մըտաւ յունական հրոսախումբերու մէջ, կռուելու համար Պուլկարիոյ դէմ, Մակեդոնիոյ ճակատին վրայ (1905) : Զորս տարի վերջը սպայ է - դաւ կանոնաւոր բանակին մէջ եւ մասնակցեցաւ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ դէմ մղուած պատերազմներուն (1912) : Երբ Ցունաստան ալ մտաւ մեծ պատերազմին մէջ, (1916), Քոնտիլիս գնդապետի աստիճան ստացաւ : Երբ Կոստանդին թագաւորը Ցունաստան վերադարձաւ (1920), Քոնտիլիս Պոլիս քաշուեցաւ, ըլլալով Թունդ հանրապետական եւ կուսակից Վենիզէլոսի :Ցունաստան վերադարձութագաւորին գահընկէցութենէն վերջը : Լօզանի դաշնագրէն յետոյ (1923) քաշուած էր զինուորական ասպարէզէն, խրելով քաղաքական փոթորիկներու մէջ :

*** Վերջին ընտրութեանց մէջ ոչ մէկ հոսանք մեծամասնութիւն չհասած ըլլալով, Թագաւորը յանձնարարեց Տէմիրճիսի գահլիճին՝ չարունակել իր պաշտօնը մինչեւ մարտ 12, երբ կը բացուի խորհրդարանը :

Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի բանակցութիւնները

Եգիպտոսի նոր գահլիճին ծրագիրը լաւ տպաւորութիւն գործեց քաղաքական չրջանակներու մէջ : Դահլիճին առաջին գործը պիտի ըլլայ վերահաստատել խաղաղութիւնը եւ անմիջապէս ձեռնարկել բանակցութեանց, անգլեւեգիպտական դաչնագրին համար : Ինչպէս գրած էինք երէկ, այս առթիւ պիտի կազմուի պատուիրակութիւն մը, որուն մէջ տիրական ձայն պիտի ունենան ազգայնական - ները (Վաֆտ) : Ամէնէն փափուկ խնդիրներն են զինուորական պաշտպանութեան եւ Սուսուանի հարցերը :Վաֆտը խոստացած է զժուարութիւններ չյարուցանել բանակցութեանց ընթացքին :

Կ'ըսուի թէ բանակցութիւնները պիտի սկսի փետրուարի կիսուն, Գահլիճի մէջ : Մեծն Բրիտանիոյ գլխաւոր ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ մարզպանը :

** Համալսարանները եւ միւս վարժարանները վերաբացուեցան, կիրքերը բաւական մեղմացած ըլլալով : Նոր վարչապետը նամակ մը ուղղելով թագաւորին, բացատրեց թէ իր գլխաւոր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ ապահովել բարեկարգութիւնը, իբրեւ նախապայման բանակցութեանց յաջողութեան :

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

=•••=

Անգլիա, Խ. Միութիւնը եւ Ֆրանսա մեկ ճակա՞տ

Հոմմէն կը հետապրէն թէ Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ կատարուած կամ ծրագրուած զինադադիտական խօսակցութիւնները մեծ ուշադրութիւն կը գրաւեն Իտալիոյ մէջ : Թերթերը երկար մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն զանազան երկիրներու արտաքին նախարարներուն եւ Պ. Իտընի, ինչպէս եւ Անգլիոյ թագաւորին տեսակցութեան մասին : Երկարօրէն կը դպչին, նաեւ, Ռումանիոյ թագաւորին Փարիզ այցելութեամբ : Մանաւոր կարեւորութիւն կ'ընծայուի Պ. Իտընի եւ Լիթվինովի տեսակցութեան : Այս առթիւ կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ խորհրդային Ռուսիոյ եւ քաղքենի - դրամատիրական Անգլիոյ մերձեցումը կը զօրացնէ հարուստ պետութեանց ճակատը՝ ընդդէմ ագբասնեղրս : Կարծողներ կան թէ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ռուսաստան կը փորձեն միացեալ ճակատ կազմել, իրենց հարաւութիւնները պաշտպանելու համար զժգոհ պետութեանց, օրինակ՝ Ճափոնի, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ դէմ : Լոնտոնի իտալական դեսպանը Հոմ գնաց երէկ, դեկուցում տալու համար Ֆաշական դերագոյն խորհուրդին առջեւ : Այս առթիւ Մուսոլինի կրկին պիտի պարզէ ամբողջ միջազգային եւ զինուորական կացութիւնը :

Առ այժմ որ եւ է յոյս չի տեսնուիր վերսկսելու հաշտութեան բանակցութիւնները : Ամպսէն կ'երեւայ թէ միւս պետութիւնները պիտի ձգեն որ Իտալիա չարունակէ պատերազմը : Իրաղեկներ կը կարծեն թէ նոյն իսկ քարիւղի արգելքը չպիտի կրնայ փոխել զինուորական կացութիւնը եւ պատերազմը պիտի չարունակուի : Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ քարիւղի մթերքը կրնայ բաւել առ նուազն մէկ տարի :

Վերջին յաղթանակները բարձրացուցած են Իտալացիներու բարոյականը կորովը եւ նորանոր յաջողութիւններ կը սպասուին անձրեւաբեր եղանակէն առաջ (մայիս - յունիս) :

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՒԻ ՄԸ ՏՂԱՅՈՎ

ՌՈԶՄԱՆՃԱԿԱՏԷՆ հասած լուրերու համաձայն (իտալական ազբիւր), Օկատէնի չրջանին մէջ բազմաթիւ երեւելիներ եւ ցեղապետներ հպատակութիւն կը յայտնեն իտալական իշխանութեանց : Շէրիֆուհի Ալանիա էլ Մորկանի, որ Մուհամմէտի չառաւիղներէն կը համարուի, 270.000 լիբէթ յանձնած է իտալական հրամանատարութեան, իբրեւ խնամներու աջակցութիւնը ընդդէմ պատժական տնօրինութեանց :

ՔՍԱՆ ՍԵԽԱՄՈՐԹՆԵՐ ՈՂՋ ՈՂՋ ՎԱՌԵՑԱՆ Ալապամայի նահանգի մէկ բանտին մէջ (Մ. Նահանգներ), երբ աշխատանքի վայրը պիտի փոխադրուէին կառքով մը, որ յանկարծ կըրակ առաւ :

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻ բանուորներուն գործադուլը ծանրացաւ մէկ օրէն միւսը : Բանթողները թոյլ չտուին որ ուրիչ բանուորներ պարպեն կամ բեռցնեն նաւը :

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ մը - տան ռուսական հողը, Մանչուրիոյ սահմանին մօտ, հետազօտութիւններ կատարելու համար : Այս առթիւ զին - ուորներ սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան երկու կողմէն ալ : Ճորհ . իշ - խանութիւնը բազքափր մը ուղղեց :

ԻՐԱԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ մէջ երէկ առաւ պիտի դասախօսէր փրոֆ . Ժէդ, եթովպիոյ իբաւագէտ խորհրդականը, որ չատ կարեւոր դասընթացք մը կը վարէ : Հակառակ ձեռք առնուած միջոցներուն, ազգայնական ուսանողները նորէն խանգարեցին դասընթացքը : Ժամը 8.30ին հարիւրաւոր ուսանողներ խռնուելով ամփիթեատրոնին մէջ, կ'աղաղակէին . — «Թող հրաժարի, չենք ուզեր» : Փըրոֆէսօրը հազիւ իր աթոռը գրաւած էր պաշտօնատարի մը հետ, երբ արտասուաթոր ոումբեր նետուեցան, մթագնելով սրահը եւ դրեթէ անշնչելի դարձնելով : Պ. Ժէդ հարկադրուեցաւ հեռանալ, կողմնակի դռնէ մը , մինչ ուսանողները յաղթական կանչեր կ'արձակէին :

ՌՕՄԷՆ ՌՕԼԱՆի ծննդեան 70ամեակը տօնուեցաւ Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ, ուր խռնուած էր 6000 հոգինոց բազմութիւն մը : Այս առթիւ ճառեր խօսեցան Լէօն Պլում, Մ. Քաչէն, Անտռէ Ժիտ եւ ուրիշներ, փառաբանելով յեղափոխական դրագէտին արուեստը, մտածումը եւ անձնուիրութիւնը :

ՅՕՒՇԱՏԵՍՏ

ՄԱՐՍԷյԼԻի Սուրիա-Լիբանան Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր կիքահի, այսօր կէսօրէ առաջ ժամը 9—12 գար Մօնիւմանթալ, Պուլվար տիւ կօմիէ թիւ 50 սրահին մէջ :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— կը փնտուի պոլսեցի Հայկ Քըրքըճեան, կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել պ. Miridjianի, 179 rue St. Jacques, Paris 5e.

Հ. Ը. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ Եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի բոլոր ընկերները, 5 փետր. չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8 30ին, Le Samaritaine սրճարանի ներքնայարկը, 51 rue de Rivoli, մէթրօ Chatelet

Օրակարգ՝ գեկոյց կոմիտէի կը խօսի ընկ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը» :

ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԸՆԿ. ԼԵՒՈՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆԻ (ՊԱՊԱՇԱ) ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Société Savantesի D.սրահին մէջ, փարիզ:

Կը նախագահէ ընկ. Բժիշկ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Կը խօսին ընկ.ներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Ա. ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

Այրի Տիկ. Մարիամ Զորմիսեան, Տէր եւ Տիկ. Լեւոն Զորմիսեան եւ զաւակները, Օննիկ Զորմիսեան եւ ազգականները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց աղջկան, քրոջ, հօրաքրոջ եւ եղբօր աղջկան՝

ԷՓԳԱՐԻՍ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, 1 փետր. շաբաթ առաւօտ ժամը 1ին :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 3 փետր. երկուշաբթի օրը, ժամը 13.30ին, հանգուցեալին բնակարանէն, 115, Route d'Orléans, Դաշտան :

Մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Փետր. 23ին : Նկատի ունենալ այգ թուականը

Երեկոյթ—պարահանդէս

կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ 22 փետր. չաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ
Salle de Municipale, 27 rue des Laitière, Vincennes
մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը

Օրքեսթր Արժանթին ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 ֆրանք

ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀ — *26 Rue Troyon, Sèvres*
Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան թատերական ներկայացում

Կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԷՆ

կիրակի 23 փետրուար 1936 ժամը ճիշդ 15ին

Կը ներկայացուին ՓԻՔՐԻԿ ՓԱՐԻԶԱՑԻՆ, կատակերգ. 3 արար

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն գաւեշտ 2 արար

ՕՍԿԱՆԸ, երգախառն գաւեշտ 1 արար

ԿՐԱՆ ՎԻԱ, երգախառն գաւեշտ 1 արար

Տոմսերու գինը 10ու 7 ֆրանք :

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓՈՒՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու վաստագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ի արտանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի 12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան Ֆ լ օ ր ի ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Մեծ Միչէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Աթենական եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՇԱՒԻԼՅԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵՆ

Սկաուտական ճանդէս եւ երդման արարողութիւն, կազմակերպուած՝ շ. մ. ը. մ-ի շավիլի մասնաճիւղին կողմէ, այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Ecusson Bleuի սրահին մէջ, 27, Rue Carnot, Chaville.

Կը խօսի սկաուտներու ընդհ. պետ պ. ՎԱՉԳԷՆ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ, հայ սկաուտիզմի մասին:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

Կ'ուզուի

Կ'ուզուի հայ կին մը տնական աշխատանքներու ճաշակ ը: Լաւ վարձատրութիւն: Դիմել պ. Մուրատֆեանի 6, rue de Paris, Chatillon, Seine.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ՓՆՏՐԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

“ՄԵԼՔՈՆ„

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵԼԵՆՆԵՐԸ

ՐԱՀՈՒԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵՒԿ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷՒԿ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈՒԹ եւ Ա-ԲԻԹԷ շաքարներ, ԲԱՔ-ԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԴԱՊԱՁՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ համոզումով որ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր միմիայն ներկայացուցիչ Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ Ձեզի ծառայելու : Ձեզ կանչող գուլպայի ճոխ մեծութիւն, ապրելոյ, տեղւոյն շուտ եւ հօրքոյր քաշմոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շրմիզ ամէն տիպի եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԱՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la Porte d'Italie, մէթրօ Փորթ ս'Իթալի

Կ'ըստանձնենք ելեկտրական, գազի, ջուրի գետեղման աշխատանքներ չափաւոր գիներով:

Կը շինենք լուսաւոր եւ պարզ գեղեցիկ նշանատախտակներ: Եկէք տեսնելու մեր նմոյշները զաղափար կազմելու մեր գիներու ժամանակութեան մասին:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՌԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Սպանիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
4
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
4 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3029

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՒՐՃԻ ՀԱՐՈՒԱԾ ՄԸ՝ ՆԵՐՍԷՆ

Ամէն անգամ որ դաշնակցական թերթ մը առիթ կ'ունենայ քննադատելու Բարեգործականի այս կամ այն գործը, փաստերն ալ չարելով, Միութեան մեծ ու փոքր վարիչները կը ջանան կուսակցական պայքարի վերածել զայն եւ հանգստացնել իրենց քարացած խիղճը:

Չէ՞ որ Դաշնակցութիւնը «Թշնամի» է Բարեգործականին եւ կ'ուզէ «քանդել» զայն: Ուրեմն կրնանք անվրդով չարունակել մեր գործունէութիւնը, առանց նշանաթեց մը փոխելու ոչ մեր տեսակէտներէն, ոչ ալ մեթոտներէն ...

Իրենց չար բախտէն, երբեմն քարերն ալ կ'աղաղակեն, եւ քննադատներ կամ բարեկամներ ընդոստ արթննալով, կ'ըսեն բաներ որոնք նոյնքան «Թշնամական» են:

Մենք վերջերս առիթ ունեցանք ներկայացնելու նպաստըն – կալ ոամկավարներու քրիմինլիւնները, Փարիզէն մինչեւ Եգիպտոս եւ Ամերիկա: Եւ պայքարը չէ դադրած տակաւին:

Ահաւասիկ մուրճի հարուած մը եւս՝ ներսէն,— չատ աւելի խիստ եւ վաստագի:

Զարնողն է Մ. Սերոբեան, երբեմնի Մուշեղ արքեպիսկոպոսը, որ ոչ միայն եղած է Թունդ հակադաշնակցական, այլ եւ գործօն անդամ Բարեգործականի եւ հիմնադիր ոամկավար կուսակցութեան:

Նախկին արքեպիսկոպոսը կարդալով Հալէպի Քաղաք. Ժողովին պաշտօնական զեկուցումը՝ Բարեգործականի կրթական ծրագրին գործադրութեան առթիւ, չէ կրցած զսպել իր վրդովմունքը, եւ հրապարակաւ դատի կը կանչէ Բարեգործականն ու ոամկավար կուսակցութիւնը, Պէյրութի «Ազգակ»ին մէջ (1936 յունուար 16, 17 եւ 18):

Կարդալով այս երեք յօդուածները, ապահովաբար զանոնք չատ աւելի անողոք պիտի գտնէք, քան ինչ որ մինչեւ հիմա եղեւաւ «Յառաջ»ի մէջ, այդ նոյն ծրագրին առթիւ:

Յօդուածագիրը ինքն է որ կը յայտարարէ.

— «Երբ անաչառ դիտող մը վերլուծէ կատարուած բանակցութիւնները եւ անոնց ընթացքին Հ. Բ. Ը. Միութեան ցուցաբերած լարախաղացութիւնը, զղուանքէ զատ ուրիշ զգացում չէ որ պիտի ունենայ»:

Վերլուծումներու կարգին, յօդուածագիրը կը խոստովանի թէ «16–17 տարիներ ապրած է Հ. Բ. Ը. Միութեան չրջանակին մէջ, լայնօրէն ատատրած է անոր ծաւալումին Ամերիկայի մէջ, եւ մօտէն ծանօթ եղած է անոր մեծ ու փոքր վարիչներու հոգե – բանութեան եւ մտայնութեան»:

Ուրեմն, կը խօսի իրրեւ իրազեկ բարեկամ:

Արդ, իր իսկ վկայութեամբ, «ցուցադրուած երեւոյթը թէ – պէտ հիմնովին կը հակասէ Բարեգործականի որդեգրած սկզ – բունքներուն, բայց մասամբ կը համապատասխանէ վարիչնե – րու նեղմիտ հոգեբանութեան»:

Ահա դեռ ոչինչ.

— «Բարեգործականի վարիչներէն մեծագոյն մասը կազմուած է կուսակցականներէ: Անոնք ունենալով իրենց պատկա – ռած կուսակցութեան հոգեվարքային երկար շրջանը, եւ անոր անձեր, անջիղ գոյութիւնը, ուզեցին կուսակցական գետնի վրայ ապրուած անյաջողութիւնը փոխարինել Բարեգործականի կազ – ուածին մէջ ձեռք բերուելիք յաջողութեամբ: Եւ այդ վայրկեա – նէն սկսեալ Բարեգործականը դադրեցաւ իր համազգային եւ անկուսակցական բնոյթէն, եւ ինքն ալ եղաւ կուսակցութիւն մը, զին – ը ծնողին տխեղծութիւնները, տգեղութիւնն ու կորանիը կերպով մը դարմանելու ջանիով»:

Այնուհետեւ քարերը կը տեղան անխնայ.

— «Ինծի հետ, մեր ընթերցողներն ալ թող ընդունին, թէ դպ – րոցներու նպաստի խնդրոյն մէջ Բարեգործականի անհաշտ ու տարամերժ ընթացքը պէտք է վերագրել ոչ թէ Հ. Բ. Ը. Միու – թեան, այլ զայն կաղապարող սափորին, ոամկավար կուսակ – ցութեան, որ կը ջանայ իր գոյութիւնը ապահովել, եւ ապահովել իր անդամներէ ոմանց գոյութիւնը Հ. Բ. Ը. Միութեան անունին եւ համայիլին տակ, եւ բուն իսկ անոր դրամով»:

Այստեղ կ'ընդհատենք արտատպումները:

Շատ աւելի կծու տողեր պիտի կարդաք վաղը, անգամ մը եւս համոզուելով թէ՝ Բարեգործականի բուն թշնամիները ներսն են, ոչ թէ դուրսը: Եւ անոնք են որ, իրենց նեղմտութեամբ կամ նենգամտութեամբ, ոչ միայն այլափոխած, խոթարած են բա – րեգործականի դիմագիծը, այլ եւ զայն դարձուցած են ճչմարիտ չարիք մը, չատ մը ճակատներու վրայ:

Կրթական ծրագիրը մէկ օղակն է միայն ժանդահար եւ թու – նաւոր չղթայի մը: Խոթարումը կիւրք եւ թոյն կը հոսեցնէ ամէ – նէն անմեղ գործերուն մէջ ալ, եւ մարդիկ ի զուր կը փորձեն բան մը փոխել, բարեփոխել ընդհանուր խառնիճաղանճէն:

Եթէ հանրային կարծիքը բաղդատաբար անտարբեր երեւաց ուրիշ չարիքներու հանդէպ, եւ ըմբոստացաւ կրթական ծրագրին առթիւ, պատճառը այն է որ այդ ծրագիրը ուղղակի կը վիրաւո – րէր իր զգացումները, միեւնոյն առեն սպառնալով քանդել ազ – գային սահմանադրութեան հիմերը, բոլոր գաղութներուն մէջ:

Այդ ողբերգութեան կենդանի վկաներն եղան, մասնաւորա – պէս, Ճունաստանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի գաղութները, եւ նոյն չարաչուք օրը պիտի տեսնեն նաեւ ուրիշ գաղութներ, եթէ Բարե – գործականի վարիչները չամառին տառապէս գործադրել կրթա – կան ծրագիրը կոչուած պատուհասը, առանց աչ – ձախ նայելու եւ պարզապէս իրենց վստահուած դրամին ուժով:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՆՈՐ ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Դեռ ուրիշ արուեստներ ալ պիտի գան

Լոնտոնէն վերջը, քաղաքական տեսակցութեանց եւ խմորումներու ծանրութեան կեդրոնը փոխադրուեցաւ Փարիզ: Ինչպէս կ'երեւայ, Ֆրանսա կ'ուզէ ամրապնդել իր յարաբերութիւնները կեդրոնական, արեւելեան եւ հարաւային արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն հետ, ցորչափ Գերմանիա եւ Իտալիա զուրս կը մնան հաւաքական ապահովութեան չրջանակէն: Շարաթ եւ կիրակի կարեւոր խօսակցութիւններ տեղի ունեցան Փարիզի մէջ, ուր կը գտնուին Աւստրիոյ փոխ - վարչապետ իշխան Շթարէնպէրկ, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ թագաւորները եւ Եուկոսլաւիոյ խը - նամակալ իշխանը:

Կիրակի օր Ռումանիոյ թագաւորը ունկնդրութեան ընդունեց արտաքին նախարարը, Պ. Ֆլանտէն, եւ քիչ յետոյ այս վերջինը ընդունեց Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Թիթուլէսքու: Երեք օրէ ի վեր կը չարունակուին խորհրդակցութիւնները Ռումանիոյ ներկայացուցիչին հետ: Գլխաւոր նպատակն է ներդաշնակել երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները, Ռումանիան աւելի մօտեցնելով Մ. Միութեան ինչպէս եւ Դանուբեան դաշինքին, որուն մաս պիտի կազմեն Աւստրիա եւ եթէ կարելի է՝ Հունգարիա եւ Փոքր Համաձայնութիւնը:

Ֆրանսայի դիւանագէտները կ'ուզեն կեդրոնական եւ արեւելեան եւրոպայի միացեալ ճակատ մը կազմել, զուրս ձգելով Գերմանիան եւ Լեհաստանը եւ ներս քաշելով պալքանեան երկիրները, որոնք արդէն միացած են պալքանեան համաձայնութեամբ: Գլխաւոր դժուարութիւնը այն է որ, Ռումանիա եւ Մ. Միութիւնը, ինչպէս եւ Ռումանիա եւ Հունգարիա հողային վէճեր ունին, իրրեւ հետեւանք հաշտութեան դաշնագիրներու: Աւստրիա եւ Եուկոսլաւիա եւս փոխադարձ կասկածներ ունին, Հապսպուրկներու վերահաստատման հարցին առթիւ: Վերջապէս հողային խնդիրներ կան Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ: Ֆրանսական կառավարութիւնը կը փորձէ հարթել այս դժուարութիւնները, ուղղակի խօսակցելով այդ երկիրներու վեհապետներուն եւ արտաքին նախարարներուն հետ: Պ. Լիթվինով եւս խօսակցութիւններ ունեցաւ Փրանքեւուս յարաբերութեանց մասին եւ Մոսկուա վերադարձաւ:

Մինչ այս մինչ այն, առեւտրական դաշնագիր մը պիտի կնքուի Ֆրանսայի եւ Ռումանիոյ միջեւ: Այս նպատակով Փարիզ եկած է Ռումանիոյ եմմական նախարարը:

*** Արտաքին նախարար Պ. Ֆլանտէն երէկ այցելեց Պուլկարիոյ թագաւորին եւ յետոյ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թուրքիոյ արտաքին գործավար Պ. Թ. Արասի հետ: Իսկ այսօր ունկնդրութեան պիտի ընդունուի Եուկոսլաւիոյ խնամակալ իշխանին կողմէ: Պիտի տեսակցի նաեւ Աւստրիոյ փոխ - վարչապետին հետ, իսկ մէկ երկու օր վերջը՝ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետին հետ:

*** Երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը ժողովի հրաւիրեց արտաքին նախարարը, լուսաբանութիւններ հաղորդելու համար միջազգային կացութեան մասին:

*** Պ. Պ. Լիթվինովի եւ Ֆլանտէնի տեսակցութեան առթիւ, որ տեւեց 40 վայրկեան եւ որուն կը մասնակցէր Փարիզի խորհրդային դեսպանը, կը հաւատան թէ Մոսկուայի ներկայացուցիչը վերապահումներ յայտնած է չրջանային դաշինքներու մասին, նախընտրելով զօրացնել Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը: Լիթվինով համակիր չէ նաեւ Դանուբեան դաշինքին, այն առարկութեամբ թէ այդպիսի դաշինքները պիտի վերահաստատեն նախապատերազմեան պինակցութիւններու քաղաքականութիւնը, մեքենաբար տկարացնելով Ազգաժողովին հեղինակութիւնը:

Խորհրդային գործակարը տեսակցեցաւ նաեւ Ռումանիոյ թագաւորին հետ, հանրապետութեան նախագահին կողմէ ուղուած հաղկերոյթի մը առթիւ: Ֆրանսայի, Ռումանիոյ եւ Մ. Միութեան ներկայացուցիչներուն տեսակցութիւնները սերտ կապ ունին Գերմանիոյ եւ Ռումանիոյ յարաբերութեանց հետ, քանի որ առաջինը կը ձգտի գործօն դեր կատարել Պուլքէի մէջ:

ՔԱՐԻԽՈՂԻ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ ՊԻՏԻ ՍՐԳԻԼՈՒԻ

Հետաքրքիր ծանուցումը կը հասնէ տիեզ

Ազգերու Դաշնակցութեան պատժական անօրինութեանց յանձնախումբը կը գումարուի այսօր, երեքշաբթի, քննելու համար քարիւղի արգելքի խնդիրը: Երեք ամսուան վարանումներէ յետոյ, որոշում պիտի տրուի այս անգամ: Մասնագէտներու յանձնախումբին տեղեկագիրը պիտի ներկայացուի 18երու յանձնախումբին, համաձայն անցեալ նոյեմբերին տրուած որոշման: Եթէ մասնագէտները կ'եզրակացնէ թէ քարիւղի արգելքը կրնայ գործադրուիլ եւ ազդու դեր կատարել, 18երու յանձնախումբը պիտի հարկադրուի Թուական մը որոշել, գործադրութեան համար: Այսօրուան նիստին պիտի մասնակցին ուղղակի չահագրգռուած պետութեանց մասնագէտները: Այդ երկիրներն են.— Մ. Միութիւնը, Ռումանիա, Ֆրանսա, Մեծն Բրիտանիա, Նորվեկիա, Շուէտ, Հոլանտա, Արժանթին, Վենեցուէլա, Մեքսիքա, Իրան եւ Իրաք: Մասնագէտներուն յանձնուած են հետեւեալ երկու խնդիրները.— 1. Քննել թէ Իտալիա ո՞ր աղբիւրներէն կը ստանայ քարիւղը եւ կարելի՞ է զադրեցնել այդ աղբիւրները.— 2. Կարելի՞ է արգելքի տակ առնել փոխադրութեան միջոցները: Նախնական քննութենէ մը կը հետեւի թէ արտածման եւ փոխադրութեան վրայ հաստատած արգելք մը 70 առ հարիւր պիտի նուազեցնէ Իտալիոյ անհրաժեշտ պաշարը եւ հետեւաբար ի վերջոյ պիտի չկատէ զայն:

Միւս կողմէ, իրազեկներ կը կարծեն թէ քարիւղի արգելքը արդիւնաւոր չպիտի ըլլայ, եթէ Մ. Նահանգները չմասնակցին, խոստչէն զործադրելով չէզոքութեան օրէնքը:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ յատկապէս պիտի քննուի նախարարական խորհուրդի յառաջիկայ նիստին մէջ: Վարչապետը պիտի առաջարկէ զարկ տալ հանրօգուտ չինութեանց:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ կը հերքէ այն լուրերը թէ կարեւոր փոխառութիւն մը պիտի կնքուի Լոնտոնի հրապարակին վրայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԶԻՆԸ ՏԵՍԱՑ»

Սպասուերգութիւնները կը շարունակուին «Ս. Հայաստան»ի մէջ, որուն վերջին թիւերը,— 1936 յունուար 1—4, հասան շարաթ օր,— ճիշդ մէկ ամիսէն:

Շողիէ, շողի՛ բոլոր սիւնակներէն, յայտնի եւ անյայտ տորագրութիւններով:

Անոնք որ Մոսկուա գացած եւ ունկնդրութեան ընդունուած էին Սթալինի կողմէ, այլ եւս բան չեն գտներ, իրենց հիացումն ու երախտագիտութիւնը արտայայտելու համար:

Միեւնոյն ատեն, խմբագրականներ կը տեղան, պանծացնելու համար «աշխարհի մեծագոյն մարդը», «աշխատաւոր ժողովուրդի վեհ բարեկամը» ընկեր Ստալին»: («Ս. Հայաստան», 1 յունուար):

Կան խոնարհ աշխատաւորներ, որոնց ոտքը գետնէն կտրած է:

Օրինակ՝ Մացակ Պապեան, «նախագահ Ստեփանաւանի շրջանի Ստալինի անուան կոլտնտեսութեան»:

Այս բախտաւոր մարդն ալ պատիւ ունեցեր է տեսնելու Սթալինի երեսը, և սրտառո՛ւչ խանդավառութեամբ կը նկարագրէ ընդունելութիւնը.

— « Երբ ես մօտեցայ ընկեր Ստալինին՝ ռապորտ - նամակը ձեռքս չանձնելու համար, ես նայեց ինձ, բռնեց իմ ձեռքը եւ դէպի ինձ քաշելով, ասաց.— Կեցցե՛ս, հերոս տղայ ես, հասկանում եմ »:

Եւ Մացակ Պապեան կը յայտարարէ հրապարակաւ.

— « Մենք լիովին կը վերացնենք ձիազրկութիւնը, կը պայքարինք այն բանի համար որ մօտակայ տարիների ընթացքում արդէն իւրաքանչիւր կոլտնտեսական ունենայ առ նուազն 4 - 5 կով »: (4 յունուար):

Նոյնիսկ խանդավառ է ուրիշ աշխատաւոր մը, Սուրէն Գրիգորեան, շոգեկառքի մեքենավար՝ Լենինական - ցիէն:

Այս ալ արժանացած ըլլալով Սթալինի երեսը տեսնելու, կ'աւետէ իւր աշխարհի.

— « Այս տարի ես վագրի նորման աւելցրի ժամում 23 քիլոմետրից հասցնելով 32 քիլոմետրի: 1936 բրւականին պարտաւորւում եմ վագրի նորման հասցնել ժամում մինչեւ 40 քիլոմետրի »:

Կը հասկնամ անշուշտ,— այս մեքենավարին վարած շոգեկառքը այսու - հետեւ պիտի կտրէ ժամը 40 քիլոմետրը:

Եւ ահա բոլորին թագ ու պսակը, — խորագիր՝ «Ես տեսայ աշխարհի ամենամեծ մարդուն»: Ստորագրութիւնը՝ Սիմէոն Յակոբեան, «երեւանի պետհամալսարանի պրոֆէսոր»:

Ի՞նչ կը պատմէ մեր Սիմոնիկը,— Դաշնակցական՝ է՛ր երբեմն, եւ «գրաբանագէտ ».

— *Ես Եւրոպայի չատ քաղաքներում եմ եղել, տեսել եմ չատ հռչակաւոր մարդկանց ու գիտնականների : Իսկ դեկտեմբերի 30ին ես տեսայ աշխարհի ամենամեծ մարդուն:*

Ես 55 տարեկան եմ: Բայց մեծ Ստալինին հանդիպելուց յետոյ զգում եմ, որ մի 20 տարով երիտասարդացայ:

Ժողովուրդների մեծ առաջնորդ ընկեր Ստալինի եւ նրա զինակիցների հետ հանդիպման օրերի երջանիկ օր է ինձ համար իմ ամբողջ երկարամեայ կեանքի ընթացքում»:

Ուրեմն, մեր Բերուինին ալ «քագաւորին ձիները» տեսեր եւ... երիտասարդացեր է:

Խմացէ՛ք, իրարու պատմեցէ՛ք եւ աղաղակեցէ՛ք,— Հուռռա՛...

Վ.Ա.Հէ

Ֆրանսայի ռուս տարագիրները գինու՞ր պիտի առնին

Փարիզի ռուսական թերթերը բազմաթիւ նամակներ կը ստանան Ֆրանսայի զանազան չրջաններէն: Այդ նամակներուն համաձայն, ռուս տարագիր երիտասարդները զօրակոչի են ենթարկուած են: Շատ մը վայրերու երիտասարդ Ռուսերը հարցաքննած են, իմանալու համար անոնց ընտանեկան վիճակը,— ո՞ւր են ստացած իրենց կրթութիւնը, ո՞րքան ժամանակէ ի վեր Ֆրանսա կը բնակին եւն.: Տեղական իշխանութիւնները յայտներ են երիտասարդ Ռուսերուն, թէ այս տեղեկութիւնները անհրաժեշտ են, որպէսզի կարենան իրենց զինուորական ծառայութիւնը: Նոյն իսկ չրջանի մը քաղաքապետը ուզեր է հասկնալ երիտասարդ տարագիր Ռուսէ մը թէ ի՞նչ տեսակ զէնք կը նախընտրէ, աւելցնելով թէ զօրակոչը պիտի կատարուի մօտաւոր ապագայի մէջ: Այս առթիւ ռուս մամուլի ներկայացուցիչները զիմած են զինուորական կեդրոնական իշխանութեան, լուսաբանութիւններ ստանալու եւ ի հարկին պատասխանելու համար գաւառներէն տեղացող զիմումներուն: Իսկ զինուորական իշխանութեան ներկայացուցիչները մանրամասնօրէն յիչեցուցած են 1923 ապր. 1ի օրէնքը, որ մինչեւ այսօր չէ գործադրուած ռուս տարագիրներու մասին: Այդ օրէնքը թէեւ չէ գործադրուած, սակայն կը պահէ իր ուժը: Յետոյ 1928 մարտ 31ին հրատարակուած է ուրիշ օրէնք մը, որ մանրամասնօրէն կը պարզէ Ֆրանսայի մէջ հաստատուած հայրենադարձ տարագիրներու կացութիւնը:

(ԽՄԲ.— Այս օրէնքի մասին պիտի խօսինք առանձին, քանի որ խնդիրը կը շահագրգռէ նաեւ հայ տարագիրները):

Վերջին պահուն ռուս մամուլի ներկայացուցիչները զիմած են ռուս տարագիրներու գլխաւոր կոմիտէի նախագահ Պ. Մաքլաքովին, մեծ յուզման մատնուած ըլլալով: Պ. Մաքլաքով պատասխանած է.

— Ես եւս քանի մը օրէ ի վեր չարունակ զիմումներ կը ստանամ այս մասին: Լաւ էք ըրած խնդիրը արծարծելով մամուլի մէջ: Հարցը այնքան մեծ նշանակութիւն ունի, որ պէտք է ուշադրութիւն հրաւիրել: Ես հարցը դրած եմ արդէն օրակարգի մէջ եւ մեր կոմիտէն պիտի քննէ զայն բոլոր մանրամասնութիւններով: Առ այժմ չեմ ուզեր կարծիք յայտնել, ուղղակի կամ անուղղակի:

Նոր խրտուիլներ Թուրքիոյ մէջ

Գրած էինք թէ կարգ մը մարդիկ ձերբակալուած են Թուրքիոյ մէջ, իբրեւ մեղսակից մահափորձին կամ իբրեւ յետաշրջական: Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն կը խաղինք հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Ոստիկանական տեսչութիւնը քանի մը օրէ ի վեր կը հարցաքննէր կարգ մը անձեր, որոնք Սամսոնի ճամբով Անգարա բերուած էին:

Հարցաքննուածները հինգ հոգի են եւ կ'ըսուի թէ Թօքաթի մէջ ձերբակալուած են: Անոնց մէջ է նաեւ Պէքիր Սամիի տղան՝ Շէվքէթ: Թէեւ կարելի չէ եղած տեղեկութիւն մը առնել քննութեան հանդամանքի մասին, բայց կ'ըսուի թէ խուզարկուած են ձերբակալուածներուն տուները եւ ձեռք անցուած են կարգ մը կասկածելի թուղթեր եւ նամակներ:

Զրոյցի մը համաձայն, պէտք տեսնուած է այս քննութեան, նկատելով որ խնդիրը կապ ունի մահափորձի գործին հետ որուն զատաւեղի կ'ունենայ եղեռնագործ առեւանին առջեւ: Ընդհ. զատախազը պիտի պահանջէ ընդարձակել քննութիւնը:

Շարունակուեցաւ նաեւ իրրեւ «վրէժ»ի (իփիւրիւթիւն) ձերբակալուածներուն հարցաքննութիւնը: Ձերբակալուածները 8 հոգի են: Անգարայի մէջ ալ կարգ մը անձեր հարցաքն -

(Տես՝ բ էջ. Գ. Էջ)

ՓՇԵՐՈՎՆՈՒՅ, ԹԷ ՉԼԻՔ ՎԱՂ

1.- Նորագյուղ արհամարհուրիւնը

Ա. ՎԱՐԱԶԴԱՏ

«Ջուռնալ դը Լեմուր» ֆրանսերէն հանդէսը կը հրատարակէ հետեւեալ նամակը, զոր ստացած է Նորագիւղի գաղթականներէն մէկուն կողմէ.

«Ցաւով կը հաղորդեմ ձեզի, որ Նորագիւղի գաղթականները ամբողջովին ենթարկուած են տեղացի հայերու արհամարհանքին։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚երթանք Ալեքսանդրիա, մեզ կը նային վար առած աչքերով, կը խուսափին մեզմէ, կարծես մենք ժանտախտ ունենայինք։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք գործ մը ընել, մեզ կը մերժեն։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք ապրանք գնել, մեզ կը մերժեն։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք ուտելիք գնել, մեզ կը մերժեն։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք հաց գնել, մեզ կը մերժեն։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք ջուր խմել, մեզ կը մերժեն։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք օդ շնչել, մեզ կը մերժեն։ Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք ապրիլ, մեզ կը մերժեն։

Ամէն անգամ, որ մենք կ՚ուզենք մեռն

ՏԱՐԱՍԵՔԱՅԻՆ ՍԵՐԻՆԴՆԵՐԻՑ (1913—1923)

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈՂԵՐԸ

Մի տարի ևս առաջ էր, որ Հայրենիքի հողերը ոտքի էին հանել ամբողջ ժողովրդին, ամբողջ ազգին, որպեսզի նա իր սուրբ արյունով ու քրտինքով ազատագրի հայրենի հողերը թշնամու ձեռքից։ Հայրենիքի հողերը ոտքի էին հանել

ՅԱՂԹՎԱԾՔՆԵՐ ՄԵՐԱՎՈՐԻՆ

Նկար. Ռեմարքեյ Բարթել. Ֆ.

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ, ՆԱՀԱՊԵՏ ՎԱՀՐԱՄԻ

— Ի՞նչ կասես որ գնամ ես ինձ համար մի աղա գտնեմ, որ ինձ պես հարուստ լինի, ինչպես որ դու ես, ու ինձ պես էլ ոչ մի գործ չունենա անելիք, այլ միայն ուտի, խմի, քեֆ անի, ինչպես որ դու ես անում, ու ես էլ քեզ պես ամբողջ օրը ոչ մի գործ չունենամ անելիք, այլ միայն ուտեմ, խմեմ, քեֆ անեմ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՅ		
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
5 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3030

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԻՍՕՒՔ

ԱՅԼԱՊԷՍ ՇԱՀԵԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շարունակենք լսել նախկին արքեպիսկոպոսը, Պ. Մուշեղ Սերոբեան.

— «Բարեգործութեան ներշնչումն ու սկզբունքը չէ խաչուած այլուր այսքան հրապարականախատ, որքան մեր մէջ: Եւ բարեգործականը չէր կրնար ուրիշ կերպ գործել, առանց իր կարեգործականը չէր կրնար ուրիշ կերպ գործել, առանց իր խարդանքէն բան մը կորսնցնելու գոնէ իրեններուն աչքին: Այս ամէնուն մէջ Բարեգործականին անունը վարագոյր մըն է լոկ, իսկ գործողը Բարեգործականի պաշտօնեաներուն մէջ ապրող կուսակցական կիրքն ու ոգին, բուն իսկ Ռամկավար կուսակցութիւնը»:

«... Ըստ իս այսօր ղպրոցական նպաստի խնդրին մէջ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը անուն մըն է միայն, եւ այնպէս ալ պիտի մնայ, որչափ ատեն իր գործունէութեան իբր ռահվիրայ ծառայէ կուսակցական ոգին»: (17 յունուար):

Եւ այսպէս իւրաքանչիւր վերլուծման առեն, նախկին արքեպիսկոպոսը — որ միշտ եղած է գործօն ռամկավար եւ թունդ հակադաշնակցական — առանց վերապահութեան կը յայտարարէ թէ Բարեգործականի խոշոր պատասխանատուներն են անոր վարիչները՝ իրենց նեղմտութեամբ եւ ռամկավարները՝ իրենց չհախնդիր խնամութեամբ եւ նենգութեամբ:

Թոյլ տուէք պատկերային վկայութիւն մը եւս օրինակել.

— «Մենք 1908ին Ս. Պարթեւեանի հետ գլուխ գլխի տուած, երբ կը պատրաստէինք ռամկավար կուսակցութեան նախագիծ-կանոնագիրը, եւ կը դրկէինք զայն Եգիպտոս անոր վերջնական ձեւը տալու, քանի չէինք կրնար խորհիլ, թէ կուսակցութիւնը պիտի ըլլար անկեղանոց մը, ուր պիտի գային ապաստան փնտռելու կարգ մը ապավարկուած պատուելիներ, անգործ փաստաբաններ, եւ ուսուցիչներ, եւ պիտի գունատէին անոր կորովի ու զոհողութեան առնական դիմագիծը, ու պատեան պիտի դառնային, որ մենք զգեստաւորով հեռանանք այդ նոր բաբելոնէն:

Բարեգործականը պէտք ունէր այդ կուսակցութեան, մանաւանդ այնպիսի ժամանակ մը, երբ Դաշնակցութիւնը պայքար կը մղէր իր դէմ, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ: Զիրար պաշտպանել կարգ մը ապավարկուած պատուելիներ, անգործ փաստաբաններ, եւ ուսուցիչներ, եւ պիտի գունատէին անոր կորովի ու զոհողութեան առնական դիմագիծը, ու պատեան պիտի դառնային, որ մենք զգեստաւորով հեռանանք այդ նոր բաբելոնէն:

Բարեգործականը պէտք ունէր այդ կուսակցութեան, մանաւանդ այնպիսի ժամանակ մը, երբ Դաշնակցութիւնը պայքար կը մղէր իր դէմ, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ: Զիրար պաշտպանել եւ գործելակերպի նոյնութեան սկզբունքը հետզհետէ մտայնութեան եւ գործելակերպի նոյնութեան դրոշմը դրաւ երկու կազմակերպութիւններու ճակտին: Եւ ալ մի՛ զարմանաք, երբ տեսնէք *Վեր. Հնչակեան* Երուանդ Հրաչը, որ բեմերէն թոյն կը փսխէ Հ. Բ. Ը. Միութեան դէմ, եւ բանի մը տարի յետոյ, *ռամկավար* Երուանդ Հրաչ, իբր Բարեգործականի փրոփականտիստ կը ղրկուի Հնդկաստան, առատ վարձատրութեամբ»: (18 յունուար):

Մանրակրկիտ ամբաստանութիւն մը եւս.

— «Բարեգործականի եւ ռամկավար կուսակցութեան միջեւ երբէք գոյութիւն ունեցած չըլլային խնամիական եւ ազգակցական կապեր, երբէ ռամկավար կուսակցութեան գիրկը չգտնուէին *անգործ* եւ *անպաշտօն* մտաւորականներ (?), Բարեգործականը շատ ալ պիտի չմտահոգուէր կրթական գործով»:

×

Նորէն ընդհատելով վկայութեանց արտատպումը, ջանանք ամփոփել նախկին արքեպիսկոպոսին ամբաստանութիւնները. —

1. «*Բարեգործականի վարիչներէն մեծագոյն մասը կազմուած է կուսակցականներէ*»:

2. *Այդ կուսակցականները (ռամկավար) տեսնելով որ իրենց կազմակերպութիւնը հոգեվարքի մատնուած է, տուն — տեղ եւ — ղան Բարեգործականի մէջ:*

3. «*Այդ վայրկեանէն սկսեալ, Բարեգործականը դադրեցաւ իր համազգային եւ անխտրական բնոյթէն եւ ինքն ալ եղաւ կուսակցութիւն մը*»:

4. «*Բարեգործականի անհաչտ ու տարամերժ ընթացքը պէտք է վերագրել ոչ թէ Հ.Բ.Ը. Միութեան, այլ զայն կաղապարող սաղփորին, ռամկավար կուսակցութեան*»:

5. «*Բարեգործականի անունը վարագոյր մըն է միայն, իսկ գործողը՝ Բարեգործականի պաշտօնեաներուն մէջ ապրող կուսակցական կիրքն ու ոգին, բուն իսկ ռամկավար կուսակցութիւնը*»:

6. *Բարեգործականի կրթական ծրագիրը պարզապէս հետեւանք է ռամկավարներու հետ հաստատուած խնամութեան:*

Նո՞ր է որ կը յայտնուին այս ճշմարտութիւնները: Ոչ:

Տարիներով կրկնուած են անոնք, բոլոր մանրամասնութիւններով ու փաստերով, բայց Բարեգործականի վարիչ տարրը մինչա ալ յամառած է սուտ — խենդ ճեւանալ եւ ժխտել, կուսակցական պայքարի վերագրել զանոնք:

Բայց ահա իրազեկ եւ հեղինակաւոր վկայ մը՝ ներսէն, բուն իսկ մինչեւ ատկէն, թէ իրրեւ անդամ Բարեգործականի եւ թէ իրրեւ ռամկավար — ազատական:

Ուրիշ առաւելութիւն մը եւս,— յօդուածագիրը կը դառնայ Սուրիա, ուրեմն ծանօթ է նաեւ կրթական ծրագրի գործադրութեան բոլոր անցուդարձերուն, որոնց ամփոփումը հաղորդած էր Հալէպի Բազաք. Ժողովը, իր պաշտօնական զեկոյցով:

Հիմա որ լուսաբանուած եղաք Բարեգործականի բուղկացուցիչ տարրերու էութեան եւ ուրիշ հոգեբանութեան մասին, կը նայինք աւելի դիւրաւ ըմբռնել կրթական ծրագրին՝ գաղտնիքը եւ անոր գործադրութեան հետեւանքները:

Ան առեն, անգամ մը եւս պիտի համոզուինք թէ՝ այդ ծրագիրը ամէն բանէ առաջ քաղաքական կուսակցական պայքարի զէնք մըն է, բոլորովին անհամապատասխան՝ Բարեգործականի հիմնական սկզբունքներուն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Արհաւիր, իխաւնիներ, նախապարարներ կը խորհրդակցին Խորհրդակցին հետ

Քաղաքական չըլլանակները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին Փարիզի մէջ կատարուած տեսակցութեանց եւ խորհրդակցութեանց, որոնց կը մասնակցին Թագաւորները, իշխանները, արտաքին նախարարներ կամ վարչապետներ: Կը կարծուի թէ դիւանագիտական այս գործունէութիւնները պիտի յանգին Եւրոպայի քարտէսին ձեւափոխման, առաջնորդութեամբ Ֆրանսայի եւ միչտ նկատի առնելով գերմանական վտանգը:

Երկուշաբթի առտու —երրորդ օր— Պ. Ֆլանտէն ունկնդրութեան ընդունեց Թուրքիոյ արտաքին գործավարը, Թ. Բ. Արաս եւ խօսակցեցաւ ամբողջ մէկ ժամ: Ճետոյ ինք եւ վարչապետ Պ. Սառօ ներկայ եղան Ռումանիոյ Թագաւորին կողմէ տրուած հացկերոյթի մը, որուն կը մասնակցէին նաեւ կարգ մը պետութեանց արտաքին նախարարները: Կէս օրէն յետոյ Պ. Ֆլանտէն ընդունեցաւ Պուլկարիոյ Թագաւորին կողմէ, որ իր կարգին այցելեց հանրապետութեան նախագահին: Երէկ նոր տեսակցութիւններ տեղի ունեցան Աւստրիոյ փոխ - վարչապետ իշխան Շթարէնպէրկի եւ Եուկոսլաւիոյ խնամակալ իշխանին հետ: Պ. Ֆլանտէն ընդունեց նաեւ Լիթուանիոյ արտաքին նախարարը եւ դիւանագիտական խօսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի բրիտանական դեսպանին հետ, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար: Իրիկուան դէմ հեռագիրը կը ծանուցանէր թէ Փարիզ կուգան Ռումանիոյ եւ Զեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարները, խորհրդակցութեանց մասնակցելու համար:

*Տարիներէ ի վեր այսքան տենդագին գործունէութիւն արձանագրած չէր Փարիզի դիւանագիտական պատմութիւնը: Ուշագրաւ է որ այս տեսակցութիւններէն դուրս կը մնան Գերմանիա, Լեհաստան, Իտալիա եւ Հունգարիա, չորսն ալ կուսակից վերթաքննութեան եւ դժգոհ՝ վերսայլի դաշնագրի հողային բաշխումէն եւ ուրիշ տրամադրութիւններէ: Մինչեւ հիմա կատարուած խօսակցութեանց ընթացքէն կը հետեւի թէ Պ. Ֆլանտէն չըլլալով Լավալի քաղաքականութիւնը, վերադրձած է իր ծրագրին, — *ցամաքային Եւրոպայի զինակցութիւններ կազմել հովանաւորութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան, անվթար պահելու համար Վերսայլի դաշնագրով հաստատուած դրայվէհանկը:* Այս առթիւ աչքի կը զարնէ նաեւ ուրիշ տարբերութիւն մը, — նախապէս իտալական քաղաքականութեան տրուած կարեւորութիւնը այժմ վերածուած է Ժ. Միութեան գործակցութեան:*

Քննութեան տակ են երեք անջատ խնդիրներ, որոնք կը բխին միեւնոյն պարագաներէն,— Գերմանիոյ վերազինումը, գերմանուհւոյ զինակցութեան մը հաւանականութիւնը եւ Իտալիոյ մասին տիրող անստուգութիւնը: Այս երեք վտանգներուն դիմագրաւելու համար, Ֆրանսա կը ձգտի,— 1. կազմել արեւելեան դաշինք մը, իբրեւ օժանդակ առնելով պարբեան պետութիւնները.— 2. Դանուբեան դաշինք մը, Աւստրիան կապելով Փոքր Համաձայնութեան հետ.— 3. Պուլկարիան կապել Պալքանեան Միութեան:

Եթէ այս ծրագիրները յաջողին եւ պալքանեան երկիրները աւելի մօտենան Փոքր Համաձայնութեան, Ֆրանսա ապահոված պիտի ըլլայ արեւելեան, կեդրոնական եւ հարաւային արեւելեան Եւրոպայի գործակցութիւնը, որ եւ է վտանգի պահուն: Լավալի քաղաքականութիւնը կը ձգտէր ուղղակի հաւկացողութեան մը գալ Գերմանիոյ հետ. այս պատճառաւ կը ձգձգէր Ֆրանքֆուրխորհրդային դաշինքին վաւերացումը, մինչդեռ իր յաջորդը անձամբ հաւաստեց Պ. Լիթվինովի թէ դաշնագիրը պիտի վաւերացուի անյապաղ: Լավալ ուրիշ վարանումներ ալ ունէր, խտալուեթիովպական պայքարին առթիւ. այնպէս որ Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները հարցուցեր էին թէ կրնա՞ն Ֆրանսայի աջակցութեան ապաւինիլ, գերմանական յարձակման մը պարագային: Օգտագործելով այս տարակոյսները, գերման ներկայացուցիչները գործի վրայ էին Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ մէջ եւ անվստահութիւն կը սերմանէին Ֆրանսայի հանդէպ: Փարիզի տեսակցութիւններէն քիչ առաջ Զօր. Կէօրինկ Պուքրէշ պիտի երթար, բայց վերջին պահուն յետաձգեց մեկնումը:

Ուրեմն, Ֆրանսա կ'ուզէ միացեալ ճակատ մը կազմել դաշնագիրներու վերաքննութեան հակառակ պետութիւններէ, աջակցութեամբ Ժ. Միութեան, Փոքր Համաձայնութեան եւ Պալքանեան Միութեան: Բազմաթիւ դժուարութիւններ կան այս ճամբուն վրայ, պետութենէ պետութիւն, եւ Ֆրանսա կ'աշխատի հարթել դանոնք: Կարգ մը կէտեր լուսաբանուած են, բայց դանուբեան դաշինքի խնդիրը շատ կնճռոտ հանգամանք մը ունի: Ասոր համար ալ Ֆրանսա կը մաղթէ որ անյապաղ վերջանայ իտալեւթիովպական պատերազմը:

*** Անգլիան կ'ուզէ օգտուիլ նաեւ Թուրքիա, միշտ յիշեցնելով Տարտանէլի վերազինման խնդիրը: Առայժմ հաւանական չէ որ քննուի այս խնդիրը, բայց Փարիզի մէջ գոյանալիք համաձայնութիւնները պիտի սրեն Թուրքիոյ ախորժակը:*

*** Գերմանական թերթերը օրը օրին հետեւելով Փարիզի տեսակցութեանց, ազդարարութիւններ կ'ուղղեն խորհրդային դաւերու մասին: «Լօքալ Անցայկըր» դիտել կուտայ թէ Լիթվինով «Տրովադայի ձիուն վրայ նստած, չրջան կ'ընէ մայրաքաղաքէ մայրաքաղաք, համաչխարհային յեղափոխութեան մանրէն ներարկելու համար: Ան յաջողեցաւ համոզել Ֆրանսան՝ կարմիր բանակի վարեւորութեան մասին եւ վարձատրուեցաւ զինակցութեամբ մը որ պիտի վաւերացուի այս օրերս»:*

Այս առթիւ ուրիշ թերթեր ալ կը հասկցնեն թէ Գերմանիա է հարկին կրնայ ճակատ կազմել Իտալիոյ եւ Ճափոնի հետ: Այս վերջինը արդէն անհամբերութեան նշաններ կը ցուցնէ Ժ. Միութեան դէմ եւ միջադէպներ անպակաս են Մայր. Արեւելքի մէջ:

ՍՈՒՐԻԱՑԻՆ հասած հեռագիրները կը հաստատեն թէ խռովութիւնները չեն դադրած տակաւին: Երկուշաբթի առտու կեդրոնական հրապարակի ռուտորականները անտանելի դանելով խանութներու երկարատեւ փակման վնասները, փորձեցին վերաբանալ զանոնք, բայց ուսանողները թոյլ չտուին: կարզապահական պատիժներ սահմանուեցան ուսանողներուն դէմ: Խանութները փակուած կը մնան:

ԵՐԵՔ ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏՆԵՐ ջատագովներ զատապարտուեցան, գործադուլի հետեւանքով: Սէն Նազէրի նաւահանգիստին մէջ 2200 բանուորներ դադրեցուցին ամէն աշխատանք, բողոքելով օրավարձերու կրճատման դէմ: Հաւզի մէջ ալ գործադուլ հռչակեցին 500 մասնագէտ բանուորներ, իսկ Մարսէյլի մէջ՝ 4500 հոգի: Հարիւրաւոր հանրապետական պահակներ կը հսկեն այս վերջին նաւահանգիստին մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԿՈՒԶԵՆՔ - ՉԵՆՔ ՈՒԶԵՐ»

Ամբողջային ցոյցերը իրարու կը յաջորդեն խաղաղ խաղաղ, բայց մանաւանդ Փարիզի մէջ:

Սովորական են այսպիսի ցոյցերը այս երկրին համար: Բայց ինչ որ տեղի կ'ունենայ, առեն մը ի վեր, Փռոփ. ծէգի եւ փաստաբան Ֆրոյի դէմ, որոշ նորութիւններ կը պարունակէ:

Երկուքն ալ զոհերն են մեր ժամանակներու ալեկոծութեան,— աջի եւ ձախի խնդիր:

Իրաւագիտական համալսարանին աջակողմեան ուսանողները չեն ուզեր տեսնել փռոփ. ծէգի երեսը, որովհետեւ այդ ուսուցչապետը Ֆրանսայի պաշտօնատար ըլլալով հանդերձ, համարձակա՛ծ էր պաշտպանել Եթովպիոյ դատը, Ազգաժողովին առջեւ, իբրեւ իրաւագէտ խորհրդական:

Ազգայնական մամուլն ալ ոչ միայն իրաւունք, այլ եւ թեւ կուտայ ամբոխային տրամադրութեանց, զանազան պատճառաբանութիւններով.

— Ուսուցչապետը իբրեւ փրանսացի պաշտօնատար, ի՞նչպէս կրնայ իրաւագէտ խորհրդականը դառնալ պետութեան մը, որ պատերազմի բռնուած է ուրիշ բարեկամ պետութեան մը հետ: Ի՞նչ պիտի ըլլար հետեւանքը, եթէ ուրիշ փրանսացի ուսուցչապետ մըն ալ առանձներ Իտալիոյ պաշտպանութիւնը ...

Եւ ցոյցերը կը շարունակուին, հակառակ բոլոր ազդարարութեանց, ոստիկանական հսկողութեան եւ զանազան սպառնալիքներու:

Կը յիշէէ վերջինը,— Փռոփ. ծէգ երկու անգամ յետաձգուած դասախօսութիւնը պիտի վերսկսէր շաբաթ առտու, ժամանակացոյցի փոփոխութեամբ եւ արտակարգ պաշտպանութեամբ տակ, երբ ըմբոստացած ուսանողները ճորէն խանգարեցին, արտասուաբեր ռումբեր պայթեցնելով սրահին մէջ ...

Կրթական նախարարութիւնը եւ համալսարանի վարչութիւնը ի զուր երբ մը կը փնտռեն, ժողովներ գումարելով, իսկ ամբոխը կ'ոռնայ.

— Չե՛նք ուզեր, թող հրաժարի:

Աւելի եղերական հանգամանք մը կը ներկայացնէ Պ. Ֆրոյի պարագան:

Այս ձախակողմեան իրաւագէտը ներքին նախարար էր 1934 փետրուարի օրերուն, երբ արիւն հոսեցաւ Փարիզի փողոցներուն մէջ:

Այդ օրէն ի վեր, ո՛ւր որ հանդիպի, ճառ խօսի թէ պաշտօնական վայրի մը մէջ երեւայ, իր երեսին կը նետեն արիւնոտ բառ մը.

— Մարդասպա՛ն ...

Ու կը պաշարեն, կը խոչտանգեն, ոտքի տակ տրորելու սպառնալիքներով:

Երեք թէ չորս անգամ, զանազան մարդիկ ապտակեցին նախկին նախարարը, վերջինը՝ դեռ անցեալ շաբաթու:

Իսկ ահա երկու անգամ է որ չի կրնար դատական պաշտօնատունը մտնել, այս կամ այն դատը վարելու համար:

Անցեալ օր հազիւ ճողոպրեցաւ բշնամական ցոյցէ մը, եւ ճարահատ հեռացաւ:

Երկուշաբթի օր կրկին գացած էր, եւ այս անգամ շատ աւելի ծանր ցոյցեր տեղի ունեցան, որովհետեւ իր պաշտպաններն ալ դիրք բռնած էին:

— Կ'ուզենք ... չե՛նք ուզեր ...

Մէկը մագերը կը հաշէր, միւսը բռունցք մը կ'իջեցնէր: Պաշտպաններն ալ իրենց կարգին:

Ամբոխը կեր կ'ուզէ, իսկ զոհերը ե՞րբ են պակսած, այս լպրծուն մի-ջավայրին մէջ ...

Վ.Ա.Հէ

ՏԻՐՈՒՆԻ

Մեր աշխատակից ընկեր Լեւոն Զորմիսեան դժբախտութիւնն ունեցաւ կորսնցնելու, մէկ շաբաթուան ընթացքին, իր գոհանչ մայրը՝ Հալէպի մէջ, եւ հօրը՝ Էֆգարիա՝ Փարիզի մէջ: Ճամած՝ տարագրութեան բոլոր դառնութիւնները, դժբախտ հուրիկը երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր սրտի հիւանդութենէ: Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երկուշաբթի օր, Բաշանի մէջ: Բազմաթիւ ընկերներ եւ բարեկամներ հետեւեցան դագաղին մինչեւ գերեզմանատուն:

Մեր ցաւակցութիւնները՝ ընկեր Զորմիսեանին, ինչպէս եւ ընկեր Արտաշէս Պիպէրեանի եւ պարագաներուն:

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԱՒԱՆԸ ԱՊՐԻԼԻՆ

Իրազեկ աղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ ներգաղթի առաջին կարաւանը ճամբայ պիտի ելլէ յառաջիկայ ապրիլին: Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, 800 հոգի եւս արձանագրուած են, ուրեմն համագումար 2000 հոգի պիտի երթան Ֆրանսայէն:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Արփիկ Շ. Միսաքեան (իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ)	26
Ճունուար 29ի դումարը	1974
Ընդհ. դումար՝	2000

1928 Ի ՄԱՐՏ 31Ի ՕՐԷՆՔԸ

Տարագիրներու զինուորագրութեան մասին

ԽՄԲ.— Երէկ հաղորդած էինք ռուս տարագիրներու յուզումը՝ զինուորագրութեան կոչին առթիւ: Ստորեւ 1928 մարտ 31ի օրէնքը, որ կապ ունի այս հարցին հետ.—

Համաձայն Ֆրանսական սահմանադրութեան, «Ֆրանսական բանակի մէջ կ'ընդունուին միայն Ֆրանսացիները եւ Ֆրանսահպատակները»:

Սակայն, 1923 ապրիլ 1ի օրէնքով, որոշ պայմաններու տակ, Ֆրանսական բանակի մէջ կրնան ծառայեցնել նաեւ հայրենազուրկ օտարականները,—այսինքն անոնք որ կորսնցուցած են իրենց պետութեան հպատակութիւնը եւ չեն ընդունուած որ եւ է ուրիշ մէկ պետութեան հպատակութիւն:

Իսկ 1928 մարտ 31ին հրատարակուեցաւ նոր օրէնք մը, որ կը լրացնէր 1923ի օրէնքը:

Ահաւասիկ 1928 մարտ 31ի օրէնքը.

1.— Խաղաղութեան առեն Ֆրանսական բանակի մէջ, սոյն օրէնքի մէջ մատնանշուած բացառութիւններէ զատ, կ'ընդունուին միայն Ֆրանսացիները եւ Ֆրանսահպատակները:

2.— Այն երիտասարդները որ կ'ապրին Ֆրանսայի մէջ, սակայն չունին Ֆրանսական ծննդեան վկայական, դործադուլի հետեւանքով: Սէն Նազէրի նաւահանգիստին մէջ 2200 բանուորներ դադրեցուցին ամէն աշխատանք, բողոքելով օրավարձերու կրճատման դէմ: Հաւզի մէջ ալ գործադուլ հռչակեցին 500 մասնագէտ բանուորներ, իսկ Մարսէյլի մէջ՝ 4500 հոգի: Հարիւրաւոր հանրապետական պահակներ կը հսկեն այս վերջին նաւահանգիստին մէջ:

3.— Նախորդ յօդուածին մէջ յիշատակուած երիտասարդները, զօրակոչի պարագային, պարտաւոր են ներկայանալ իրենց բնակած վայրի քաղաքապետարանը»:

Մինչեւ այսօր այս երկու օրէնքները չէին գործադրուեր ռուս տարագիրներու հանդէպ:

1935 դեկտ. 4ին զինուորական նախարարութիւնը հետեւեալ հրահանգն է հրատարակած (Instruction du 4 Décembre 1935 relative au recensement et à la révision du contingent) .—

«Բոլոր այն երիտասարդները, որոնք հպատակութիւն չունին, այսինքն չեն կրնար ապացուցանել թէ հրպատակ են որ եւ է օտար պետութեան, պէտք է ի պաշտօնէ արձանագրուին ցանկերու մէջ, զօրակոչի ենթակայ իրենց հասակակիցներու հետ միասին:

Իսկ այն օտարականները, որոնք առնուազն ութ տարի դաստիարակութիւն են առած Ֆրանսական ընտանիքի կամ դպրոցի մէջ, կրնան առնուիլ Ֆրանսական զունդերու մէջ:

(Շար.-ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՏԱՒՈՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ըստ Ազգային Ժողովի 1931 թուականի Դեկտեմբեր 31-ի նիստի որոշման, 1932 թուականի համար Հանրապետութեան պետական բիւջէն հաստատուած է հետեւեալ հաշուեկշռով.

Ընդհանուր մուտքերը	14.280.000
Ընդհանուր ելքերը	14.280.000

Ընդհանուր մուտքերուն մէջ մտնում են հետեւեալ հոդուածները.

Ուղղակի հարկեր (Գիւղատնտեսական հարկ, Արդիւնաբերական հարկ, Առեւտրական հարկ, Ընդհանուր հարկ, Ժառանգական հարկ, Ընդհանուր հարկ ի նպաստ Ազգային Ժողովրդական Տնտեսութեան Զարգացման)	1.117.000
Անուղղակի հարկեր (Ներմուծման մաքս, Արտահանման մաքս, Ներքին մաքսեր, Ներքին հարկեր, Ներքին հարկ ի նպաստ Ազգային Ժողովրդական Տնտեսութեան Զարգացման)	844.000
Տուրքեր (Դրամական, Դատական, Ծանուցագրական, Ճանապարհային, Ներքին տուրք ի նպաստ Ազգային Ժողովրդական Տնտեսութեան Զարգացման)	1.117.000
Ֆրանկով — Ցարէ ազատ	188կկն
Գաղթ. արտադրեցուց, 1914կկն 651.000, 70.994 ֆունտ ես, 2.288.000 ֆրանկ բարձրացած 1934կկ: Դիտել որ իրերէ ես ունեցած արտադրեցուցած ես: Դիտել որպէսզի ես արտադրեցուցած ես: Ինչպէս ես արտադրեցուցած ես: Ինչպէս ես արտադրեցուցած ես: Ինչպէս

Մեր ուսումնարանի ամբիոնները ունեն իրենց վարիչները, որոնք հսկում են ամբիոնների աշխատանքներին, ինչպես նաև ուսումնարանի ընդհանուր կյանքին։ Ամբիոնների վարիչները ընտրվում են ուսումնարանի խորհրդի կողմից։ Ամբիոնների վարիչները ընտրվում են 3 տարի ժամկետով։ Ամբիոնների վարիչները կարող են ընտրվել նաև հաջորդ ժամկետի համար։

Ամբիոնների վարիչները ունեն իրենց տեղակալները, որոնք ընտրվում են ամբիոնների խորհրդի կողմից։ Ամբիոնների տեղակալները ընտրվում են 3 տարի ժամկետով։ Ամբիոնների տեղակալները կարող են ընտրվել նաև հաջորդ ժամկետի համար։

Ամբիոնների վարիչները և նրանց տեղակալները կարող են ազատվել իրենց պաշտոնից նաև ժամկետը լրանալուց առաջ, եթե նրանք ցանկություն հայտնեն կամ եթե նրանք չեն կատարում իրենց պարտականությունները

Սովորաբար այդ տարիքի մարդիկ ընտանիք չեն ունենար, իսկ եթէ ընտանիք ալ ունին նորէն կ'ենթարկուին օրէնքի տրամադրութեանց:

Անոնք որ «Ա.) առ նուազն ութ տարի դաստիարակուած են ֆրանսական ընտանիքի կամ ֆրանսական դպրոցի դպրոցի մէջ. Բ) որոնք հպատակութեան դիմում են ըլլած մինչև զօրակոչը, կրնան ընդունիլ ֆրանսական գունդերու մէջ»:

Իսկ անոնք որ ֆրանսական ընտանիքի կամ դպրոցի մէջ եղած ըլլալը չեն կրնար հաստատել կամ անոնք որոնց հպատակութեան դիմումը մերժուած է կամ իրենց դիմումը յետաձգուած է կամ իրենց դիմումը ձգած են,— կ'արձանագրուին օտար լեգէոնի մէջ:

Այդ հրահանգին մէջ ռուս տարագիրներու մասին յատուկ տրամադրութիւն մը կայ:— «Որ եւ է հպատակութիւն չունեցող մարդոց կարգին պէտք է դասել տարագիր ռուս երիտասարդները, որոնք Թ. Միութեան կառավարութեան կողմէ զրկուած են նախկին հպատակութենէն եւ չեն ընդունած ուրիշ պետութեան մը հպատակութիւնը: Պէտք է աւելցնել, որ ծնողքին նախկին հպատակութենէն զրկուիլը կը տարածուի նաեւ զաւակներուն վրայ»:

Հրաւէր Մարսէյլի ռուս տարագիրներուն

Մարսէյլի քաղաքապետը պաշտօնական ազդով մը կը տեղեկացնէ ռուս տարագիրներուն թէ 1935 դեկտ. 4ի նախարարական հրահանգը (յօդուած 5) իրենց համար ալ գործադրելի կը նկատէ Գ. յօդուածը որ կը վերաբերի զինուորագրութեան: Ուրեմն, համաձայն տրուած պատուէրներուն եւ բացատրութիւն համարելով կարգ մը մասնաւոր պարագաներ, զինուորական պարտաւորութեանց կրնան են-

թարկուիլ ոչ միայն անոնք որ իրենց տարիքով կը պատկանին այժմ կանչուած դասուն, այլ եւ աւելի տարէց-ները, որոնք իրենց քանի տարեկանին Ֆրանսա ապաստանած ըլլալով, հոս կը բնակին տակաւին: Իրենց կացութիւնը օրինականացնելու եւ պատժական տնօրինութիւններ կանխելու համար, օրէնքին ենթակաները կը հրաւիրուին անյապաղ դիմել զինուորական գրասենեակը:

ՀԱՆԴԷՍ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Համաղգայինի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ, 8 փետր. շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8.45ին ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ մէջ, կը խօսի Պ. Ս. Սասունի: Երգ, արտասանութիւն եւլն.: Կը մասնակցին դպրոցական աշակերտները եւ նուագախումբը: Կը նկատուի ԵԱՏԻՄ, զեկավարութեամբ դերասան Յ. Ուզունեանի: Մուտք մէներու՝ 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՆԱՃԻՒՂԻ եւ երեք ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒՆ կողմէ, 16 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Պօմոնի «Վարանդեան» սրահին մէջ, զեղարուեստական բաժինի՝ փոքրիկներու կողմէ: Կը մասնակցին Հայ Սկաուները շարժանկարով իսկ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները կը ներկայացնեն զուարճալի մը: Փոքրիկներուն պիտի բաժնուի մրգ, շաքարեղէն եւ նախընթերիք:
Մէներու համար մուտք 3 ֆր.:

Դասախօսութիւն — Թէքսասեղան

Ֆ. կապոյտ Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի, 9 փետր. կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը ճիշդ 3.30ին, Ռուսական Քօնսէրվատուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ տը Թօքիօ.

Կը խօսի՝ ՓՐՕՖ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Լեզուն, նրա ֆիզիքական եւ հոգեկան հիմքերը, նրա զարգացման պայմանները եւ նրա նշանակութիւնը ազգային անհատականութեան համար:

Հաղորդակց. միջոցները.— Մենթօն Ալմա մարսօ.— Մուտք՝ 3 ֆր.:

ՀՅ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ եգիպտացի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 5 փետր. չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Le Samaritaine սրճարանի ներքնայարկը, 51 rue de Rivoli, մէթրօ Chatelet:

Օրակարգ՝ զեկոյց կոմիտէի: կը խօսի ընկ Ս. Վ.ՐԱՑԵԱՆ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՖՈՒԼՈՆՊի «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այսօր ինչգշաբթի երեկոյ՝ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 7 փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181 Ռուտ Լաֆայէթ «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ՅԱՆՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պաղեստ-ֆաշանի «Արծիւ» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Լ. Ցորմիսեանի եւ պարագաներուն, իր քրոջ՝ Է. Ցորմիսեանի մահուան առթիւ:

×

Պաղեստ-ֆաշանի ցաւացդիմասէր միութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Լ. Ցովհաննէսեանի՝ իր քրոջ դառնադէտ մահուան առթիւ:

×

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Լ. Ցոլմիսեանի եւ պարագաներուն իր քրոջ դառնադէտ մահուան առթիւ:

ԳՈՋ—ՀՐԱՒԷՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 27 ՅՈՒՆ.— «Ժողովրդական կոմիտէ»ի յունուար 12ի ներկայացուցչական ժողովին մէջ, մի քանի հայրենակիցներ առաջարկած են բոլորովին նպաստազուրկ հայրենակիցներուն օգնելու համար ձեռնարկներ կատարել: Ժողովրդական կոմիտէն ստանձնելով այդ գործի նախաձեռնութիւնը, սրտագին կոչ կ'ընէ բոլոր Հայրենակցականներուն եւ վերաշինացներուն, բարեսիրական եւ աղքատախնամ միութիւններուն, որպէսզի փութան զրկել իրենց ներկայացուցիչները, 8 փետրուարին, շաբ. երեկոյ ժամը 8ին, 66 Պար տը Ֆրանսի մէջ (կայարանին դիմացը) գումարուելիք ներկայացուցչական ժողովին, միակ օրակարգ պիտի ըլլայ միացեալ ուժերով կազմակերպել հասութաբեր ձեռնարկ մը անմիջական օգնութիւն հասցնելու համար մեր բոլորովին նպաստազուրկ եւ չափազանց թշուառութեան մատնուած ընտանիքներուն,

ԿՆԻՔ

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվատուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերակոչած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,
56, Rue Lafayette, Paris.

ՁԱՇԱՐԱՆ - ՄԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»
8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐՈՒ ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱՉԱՆ, սմաքչելի ԹԱԻՈՒԴ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՔԼԱՎԱ՝ անմոռաց կարագով: *ԽՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ Ե. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵՑԻ
PRIX FIXE եւ A LA CARTE
Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանիս կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

Բաժի ՏԱԼՐՃԱ
Raki DARIDZA
Համեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել զուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ
ՐԱՔԸ ՏԱՐՐՃԱՑԱՆ
Դիմելագիր **RURIK**
46, rue Fontenay
MONTROUGE (Seine).
Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41
Այս կտրօնով 25 լիտր ապսպրանք առաղներուն կը տրուի 4էս լիտր նուէր:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ
ALBERT FONTA-FONTAN
8 & 9, Rue Audimar, Marseille
Ամէն տեսակ պօէմ քաշեր, կաշիներ, շեվրօններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ վարօրիններու համար:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՏՍԸ ՁՈՒԼ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԴԱՊԱՇՈՒԹԻՒՆ
Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ
Bonneterie en tous Genres
Article pour Marchand Forain
6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)
Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ համոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունիք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայքի մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:
Ապրանց եւ կանանց գուլպայի ծոխ մեծերգ, *սօլտ, մէտզիէմ շուտ* եւ *հօր-քուրքալսոն, Թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ մարէրիքէն* եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ՓՈՏՈԵՑՔԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԵՔԷՔ
երգիծաթերթ՝ «Մ ե ղ ո ւ հ»
փարիզի եւ Շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ
Գ. ԱՒԵՏԻՍԷՆ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՈՂՎԻ

ԱԶԳԱՅԻՆՈՂՎԻՆ յատուկ մարմինը երկու յանձնախումբեր նշանակեց, ուսումնասիրելու համար քարիւղի արդելքի խնդիրը: Ցանձնախումբերուն կը մանակցին Անգլիա, Ֆրանսա, Ռումանիա, Իրաք, Իրան, Թ. Միութիւնը եւ ուրիշ երկիրներ:

ԱՂՄԿԱԼԻ ՅՈՑՑԵՐ տեղի ունեցան դատական պաշտօնատան մէջ, երբ նախկին նախարար Պ. Ֆրօ ներս մտաւ, դատ մը պաշտպանելու համար: Հակառակորդները չբարեւեցին զայն, մինչ ան ալ բոլորովին անտարբեր ձեւացուց: Պ. Ֆրոյի բարեկամները ազդու միջոցներ ձեռք առած ըլլալով, յաջողեցան ձախողեցնել ցոյցը:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ յայտարարեց տեսակցութեան մը ընթացքին.— «Իտալիա պիտի յաղթէ այս պատերազմին մէկ ոչ անձրեւը կրնայ խափանել մեր ճամբան, ոչ ալ եթովպիոյ բնական արգելքները: Հապէշները չպտ աւելի կը նեղուին քան մեր զինուորները»:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ երկու միլիոնի պիտի հասնի այս տարուան վերջը, կազմ եւ պատրաստ որ եւ է յարձակումի: Բուն բանակէն զատ (2.280.000) 2.500.000 երիտասարդներ, 14էն 18 տարեկան, նախապատրաստուրական կրթութիւն կը ստանան եւ-

բիտասարդական կազմակերպութեանց մէջ:

ԵՐԵՔ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ ԵԼԵԿՏՐԱՀԱՐ մեռան Պիարիցի մէջ, քնացած տեղն: Հայրը ընդոստ արթնալով ցնցումէ մը, ուզեց օգնութեան հասնիլ, բայց ինքն ալ ինկաւ չանթահար, իսկ մայրը վիրաւորուեցաւ: Սառուցեցաւ Թէ կայծակի մը հետեւանքով հեռագրական ձող մը տապալած է երկաթուղիին երկայնքը եւ իր հոսանքը հաղորդած՝ էլեկտրական լոյսի թելերուն: Տղաքը պառկած էին երկաթ ձողերով մահճակալի մը վրայ: Դժբախտ ընտանիքը տասը զաւակներ ունէր (Սպանիացի) եւ հիմա եօթը մնացած են անճար մօր մը ձեռքը:

ԲՈՒՌՆ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏ մը կը մղուի Մաքալէի չուրջը: Հապէշները կը պնդեն Թէ քաղաքը պաշարուած է:— Նոր հրամանագրով մը 100.000 Հապէշներ եւս զէնքի տակ առնուեցան: Դասալիքները մահապատժի պիտի ենթարկուին:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վերջին ցոյցերուն առթիւ ձերբակալուած ուսանողներէն եօթը հոգի դատապարտուեցան երկու ամիս բանտարկութեան, երկու հոգի՝ խարազանի 15 հարուածի, երրորդ մը՝ 10 հարուածի, իսկ ուրիշ 16 հոգի՝ 2—5 ոսկի տուգանքի:

LՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Աշխատակցութեամբ բազմաթիւ ծանօթ գրողներու: Հոն պատկերագարդուած. գեղարուեստական նկարներ: Գրականութեան, գրական քննադատութեան, պատմա-բանասիրութեան, գիտութեան եւ գեղարուեստի, գրական արձագանգի եւ հայ կեանքի բաժիններով:

352 մեծադիր էջեր, գին՝ 25 ֆրանք, ամերիկա՝ 1.5 տոլար:

Ստանալու համար դիմել Տարեգրքի խմբագրութեան. B. P. 868 Le Caire, Egypte, *եւ «Յուսաբեր»ի:*

ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Փետր. 23ին: Նկատի ունենալ այդ թուականը

ՊՕՄՕՆԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ"Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է
Պ. Օննիկ Ձգնաւորեան
350 Chemin St. Julien, Beaumont

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԷՐԹՕՆԸ (55)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. քնագրէն թարգմ. Ժ. Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ԳՐԻՍԹԻ

Իր ծանրակչիռ արտայայտութիւնը որուն մէջ անմեկնելի բան մը կար, լռեցուց զիս: Երբ իր տունը հասանք, սպասուհին ըսաւ Թէ Փարքըրը մեզի կը սպասէր: Նեղս մտանք. ծառան անմիջապէս ոտքի ելաւ:

— Բարի լոյս, Փարքըր, ըսաւ Պել-ժիացին, խնդրե՛մ, վայրկեան մը ...

Վերարկուն եւ ձեռնոցները հանեց:

— Թոյլ տուէք, պարո՛ն, ըսաւ Փարքըր եւ վերարկուն առնելով ա-Թոռի մը վրայ դրաւ. Փուառօ կը հետեւէր անոր չարժումներուն:

— Շնորհակալ եմ, Փարքըր. նստէ՛ նայիմ, ըսելիք չատ բաներ ունիմ ...

Ծառան խոնարհութիւն ըրաւ ու նստաւ:

— Ինչո՞ւ համար քեզ հոս կանչեցի, գիտե՞ս ...

— Այո՛, պարոն, հանդուցեալ վարպետիս մասին քանի մը հարցումներ պիտի ընէք ինծի, մտերիմ հարցումներ ...

— Շա՛տ ճիշդ, սպառնալիքով դրամ պահանջելու փորձ ըրա՞ծ ես ուրիշ անգամ ...

— Ի՞նչ կ'ըսէք, պարո՛ն, ապշեցաւ Փարքըր ու ոտքի ցատկեց:

— Մի՛ յուզուիր. ինքզինքդ պարկեշտ ու վնասուած մարդու տեղ մի՛ դներ ... այդ տեսակ գործերու մասին չատ բաներ գիտես դուն ...

— Պարո՛ն, ես երբե՛ք, երբե՛ք ...

— Այսպէս վիրաւորուած չես ... չատ աղէկ Փարքըր, սիրելիս, ինչո՞ւ այդ իրիկունը սպառնալիքով դրամ պահանջուելու մասին քանի մը բառ խմանալ կետոյ Պ. Էքրոյտի աշխատանոցին մէջ տեղի ունեցող խօսակցութիւնը լսելու կ'աշխատէիր ...

— Ատանկ բան չըրի ...

— Որո՞ւ քով կը ծառայէիր առաջ...

— Որո՞ւ քով ...

— Այո՛, Պ. Էքրոյտէն առաջ քու վարպետդ ո՞վ էր ...

— Հազարապետ Էլըրպին էր, պարո՛ն ...:

— Այո՛, գիտեմ, հազարապետ Էլըրպին որ Թմբեցուցիչ դեղեր կ'առնէր ... ուր երթալ հետն էիր ... երբ Պերմուտա կը դանուէիք բաներ մը պատահեցան ... մարդ մը սպաննուեցաւ ... պատասխանատուն մասամբ հազարապետն էր ... խնդիրը չուտով փակուեցաւ ... բարդ դուն գաղտնիքին տեղեակ էիր ... Էլըրպին ի՞նչ վճարեց քեզի բերանդ գոցել տալու համար ...

Ծառան ապշեցաւ. սկսեր էր դողալ:

— Ինծի նայէ՛, ես քննութիւն կատարեցի, չարունակեց Փուառօ. ըսածս է ... այն ատեն կարեւոր դուռմար մը ստացար իրմէ՝ սպառնալիքով ... մինչեւ իր մահը քեզի դրամ վճարեց ան ... հիմա պատմէ՛ տես-նեմ այս վերջին փորձիդ մասին ...

Փարքըր ինքզինքը դատած չէր տակաւին:

— Պարապ տեղը մի՛ ուրանար. Փուառօն ամէն բան գիտէ. ըսածներս ճիշդ են, այնպէս չէ՞ ...:

Ու կարծես ակամայ՝ Փարքըր դէպ լուխը չարժեց անդամ մը. ժպտոյն էր անոր դէմքը:

— Բայց ես Պ. Էքրոյտին մաղին ալ չդպայ, ըսաւ ան: Ատեուած վկայ, պարոն ... Գիտէի որ ատանկ փորձանք մը պիտի գար գլխուս ... իրաւ կ'ըսեմ ես բան մը չըրի, ես չսպաննեցի ...

— Կ'ուզեմ խօսքիդ հաւատալ, Փարքըր, դուն չիղ եւ քաղաքավարի չունես այդ տեսակ բան մը ընելու համար ... սակայն պէտք է ճշմարտութիւնը իմանամ ...

— Ամէն բան պիտի ըսեմ, պարո՛ն, ամէն բան որ կ'ուզէք ... ճիշդ է որ այդ իրիկունը փորձեցի մտիկ ընել ... մէկ երկու բառ իմացայ եւ հետաքրքրուեցայ ... պարոն Էքրոյտ անհանգիստ ըլլալ չէր ուզեր, բժշկին հետ առանձնանալէն յետոյ ... Ատեուած վկայ, ճշմարտութիւնն էր որ ըսի ոստիկանութեան ... սպառնալիք բառը իմացայ եւ ...

— Մտքէդ անցուցիր որ դուն ալ կրնայիր այդ գործէն օգտուիլ, այնպէս չէ՞ ...

— Այո՛, պարո՛ն, այսինքն ... խորհեցայ Թէ քանի որ մէկը Պ. Էքրոյտէն սպառնալիքով դրամ կը պահանջէր, ես ինչո՞ւ իմ բաժինս չպիտի ունենայի ...

Ուշագրաւ արտայայտութիւն մը կար Փուառոյի դէմքին վրայ:

— Այդ իրիկունէն առաջ ալ կասկածած էիր Թէ մէկը սպառնալիք կ'ընէր պարոն Էքրոյտին ...

— Ո՛չ, պարոն. չատ զարմացայ ... անիկա չատ կանոնաւոր մէկն էր իր բոլոր գործերուն մէջ ...

— Որքա՞ն բան իմացար ...

— Շատ քիչ, պարո՛ն. ամէն հակառակ դէպք ... անշուշտ, նոցն ալ գործ ունէի ... աչխատցին մօտեցայ քանի մը անգամ անօգուտ ... Նախ բժիշկը դիմացս, յետոյ Պ. Բէյմընտին հանդիպայ՝ բակին մէջ ... վերջը՝ երբ սէն ներս բերելու վրայ էի, օրիորդ Ֆլօրան ճամբուս վրայ եկաւ ...

Փուառօ քանի մը վայրկեան աչքերուն մէջ նայեցաւ, կարծես նոր անկեղծութիւնը չափելու համար:

— Ցոյս ունիմ ինծի կը հաւատաս պարոն. արդէն միշտ կը վախնայի ոստիկանութիւնը էլըրպիի պիտի արծարծէր եւ կասկած պիտի ունենար վրաս ...

— Շատ լաւ, պիտի հաւատամ քու խնդրանքդ մը ունիմ քեզի ... դրամ տանդ հաչիւը ցոյց պիտի տաս ... հաչիւ ունիս, չէ՞ ...

— Այո՛, պարոն, մխասին բերեմ ...

Փարքըր առանց չխոհեմելու զրպանէն հանեց տետրակը: Պելժիացին ձեռքը առաւ զայն եւ աչքէ հաչիւները:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՈՒԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ
6
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
JEUDI
6 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3031

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ԱԼ ՈՒՐԻՇ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Անխնայ պատեհելով Բարեգործականի վարիչներուն դիմա – կը եւ այդ «անխտրական» Միութիւնը ներկայացնելով իբրեւ հայ – րենի մասերը ամկավար կուսակցութեան, Մ. Սերոբեան— նախ – կին արքեպիսկոպոսն ու իրենց եռանդուն գործակիցը — կը քրքրէ ուրիշ ծանր վէրք մը:

Բարեգործականի կրթական ծրագրին առաջին հետեւանք – ներէն մէկը եղաւ չուաբման մասնել ազգային մարմինները — Հոգաբարձութիւն, Թաղ. Խորհուրդ, Քաղաք. Ժողով եւն.:

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ այդ ծրագիրը կ'ան – տեսէ սահմանադրական բոլոր իրաւունքները, եւ կը ձգտի իշխա – նութիւն հաստատել իշխանութեան գլխուն: Տեսակ մը արծաթա – պետութիւն:

Երեւութապէս, իր նպատակն է օգնել դպրոցներուն, որոշ նպաստներ յատկացնելով: Իսկ իրականին մէջ, ստրկացնել կամ չէզոքացնել ազգ. մարմինները, եւ իր մականին տակ առնել ա – նոնց վարած դպրոցները:

Այսպէս, ծրագիրը կը տրամադրէ օգնել միայն այն դպրոց – ներուն որ կ'ընդունին Բարեգործականին դրած պայմանները, ա – նոր նչանակած ուսուցիչը կամ դասագիրքը, անոր կրթական քն – նիչին տիրական միջամտութիւնը, անոր զարմանազան թելա – դրութիւնները:

Պատուէրը չատ կարճ է,— կ'ընդունիս, դրամ կուտանք. չե՞ս ընդունիր, գլխուդ ճարը նայէ:

Որքան կը յիշենք, առաջին անգամ Սելանիկի Թաղ. Խոր – հուրդն էր որ ըմբոստացաւ, Բարեգործականի մասնաճիւղին վարչութեան հետ — բոլորն ալ ջոջեր — եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնը անմիջապէս կտրելով տարեկան 70,000 տրախմի նպաս – տը, հրամայեց ուրիշ դպրոց մը բանալ:

Նոյն աւերիչ քաղաքականութիւնը՝ Աթէնքի չրջանին եւ Սու – րիա – Լիբանանի մէջ: Տեղ մը համակերպեցան, տեղ մը ըմբոս – տացան, եւ կազմալուծումը կը չարունակուի:

Ժամանակին հրատարակած ըլլալով Հալէպի Քաղաք. Ժողո – վի զեկոյցին գլխաւոր մասերը, աւելորդ կը նկատենք մանրամաս – նութեանց մէջ մտնել:

Բարեմիտներ պիտի հարցնեն,— Բարեգործականը իրաւունք չունի՞ հսկողութիւն կատարելու իր տրամադրած դրամներուն գործածութեան մասին:

Ունի, բայց պարտաւոր է այդ հսկողութիւնը կատարել ազգ. հաստատութեանց միջոցաւ: Իբրեւ օժանդակ, ոչ թէ իբրեւ ա – տիրական:

— «Բարեգործականը պէտք է նկատի ունենայ սա պարագան թէ՝ գաղութներու մէջ գոյութիւն ունեցող բոլոր ազգային վար – ժարանները ծխական դպրոցներ են, եւ ատով իսկ կապուած են ե – կեղեցիներու, թաղականներու, հետեւաբար թեմական կազմա – կերպութեան եւ սահմանադրական կարգերու: Բարեգործականը իբրեւ համազգային կրցա՞ր մինչեւ այսօր բողոքական կամ կաթո – լիկ վարժարան մը անջատել իր առաջնորդական կազմակերպու – թենէն եւ առնուլ իր անմիջական հսկողութեան տակ: Ինչո՞ւ, ու – րեմն, այդ ոտնձգութիւնը հայ ծխական վարժարաններու հան – դէպ»: (Մ. Սերոբեան, «Ազդակ», 16 յունուար 1936):

Բարեհաճեցէք, դուք ալ ձեր կարգին հարցում ուղղել եւ գա – նել պատասխանը:

Տարրական տրամաբանութիւնը կը թելադրէ որ նոյն իսկ Բա – րեգործականի մասնաւոր՝ անհատական դպրոցը նոյնպէս ենթար – կուի ազգ. իշխանութեանց իրաւասութեան, ալ ո՞ւր կը մնայ բուն ազգայինը:

Մինչդեռ, Բարեգործականը ինքն է որ եզական յամառու – թեամբ մը, «չարաչար կը գործածէ իր «մանուա»ն եւ դրամը, օ – րինակ կը հանդիսանայ անկարգապահութեան եւ օրինազանցու – թեան»:

— «Եւ իր այս գործելակերպով, տարբերութիւն չունենար այլ եւս 1870ին Ատանայի մէջ գործող այն միսիոնարներէն, որոնք սովի ատեն ալիւրի քաշխում կը կատարէին, օխա մը ալիւրի փո – խարէն անհատին հաւատքը սակարկելով: Բարեգործականը այ – սօր միեւնոյնը կ'ընէ, մէկ կողմէ արհամարհելով սահմանադրա – կան կարգերը, միւս կողմէ պայման դնելով որ նպաստընկալ վայ – րերու մէջ Բարեգործականի մասնաճիւղեր կազմուին»: (Նոյն):

Իր կրթական ծրագրով, Բարեգործականը կը մնուցանէ այ – լապէս ծիծաղելի յաւակնութիւն մը,— «տիպար կրթարաններ» բանալ:

Ուրիշ առթիւ ալ հարցուցեր ենք,— ո՞ր ուժերով եւ ի՞նչ ա – ռաջադրութեամբ:

Գաղտնիք չէ. Բարեգործականը կ'ուզէ իրեն յատուկ սերունդ մը պատրաստել, եւ ասոր համար ալ ձեռնարկած է երիտասարդա – կան եւ մարզական Միութեանց կազմակերպութեան եւ ուրիշ աշխատանքներու:

Նիւթը չխճողելու համար, առ այժմ կանգ առնենք միայն կր – թական գետնի վրայ:

Նորէն նախկին արքեպիսկոպոսն է որ, իր իսկ վորձառու – թեամբ, կը յայտարարէ թէ «Բարեգործական Միութիւնը ոչ պա – րագայթը ունի այդպիսի լուրջ աշխատութեան մը նուիրուելու, ոչ ալ անհրաժեշտ ատաղձը՝ այդպիսի յօրինուածք մը կատարա – նելու» (Տիպար կրթարաններ):

Ու իրրեւ նմոյշ կը յիշէ Բարեգործականի Պէյրութի եւ Երու – սաղէմի որբանոց – կրթարանները: «Իր վարած կրթական որբա – նոցները ամէնէն անյաջողները եղան, ծախսուած դրամներուն համեմատութեամբ, որովհետեւ մարդու գործ հայթայթելու յա – ժարութիւնը նախատես դիրք բռնեց իրենց ժողովականներուն մօտ» (18 յունուար):

Դեռ չսպառեցինք նիւթը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՇՐՋԱՆԱԳԻՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ՋՈՒՐԸ Կ'ԻՋՆԱԳ

— · —

ՖՐԱՆՍԱ Կ'ԱՊԱՀԻՆԻ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Կարեւոր երեւոյթ մը պարզուեցաւ Փարիզի արբայական–դի – ւանագիտական տեսակցութեանց չորրորդ օրը: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ արեւելեան Եւրոպայի բոլոր պետութիւնները փո – խադարձ աջակցութեան դաշինքով մը կապելու եւ Պալթեան ծո – վէն մինչեւ Միջերկրական ցանց մը հաստատելու ծրագիրը մեծ դժուարութեանց հանդիպած է: Ոչ միայն անկարելի համար – ուած է — գէթ առայժմ — Աւստրիան կապել Փոքր Համաձայնու – թեան, իսկ Պուլկարիան՝ Պալքանեան Միութեան, այլ եւ անյաղ – թելի դժուարութիւններ կը ներկայացնէ Իտալիոյ դիրքին անս – տուգութիւնը: Այս արգելքները նկատի ունենալով, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը հարկադրուած է լքել շրջանային դաշինք – ներու ծրագիրը եւ կառչիլ հաւաքական ապահովութեան, աջակ – ցութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Խ. Միութեան եւ հովանաւորու – թեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան: Այսպէս, եթէ Գերմանիա փորձէ յարձակիլ եւ իրեն կցել Աւստրիան, այս վերջինը իրրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան իրաւունք պիտի ունենայ ա – ջակցութիւն խնդրելու ոչ միայն Փոքր Համաձայնութենէն, այլ եւ բոլոր անդամ պետութիւններէն: Այս տեսակէտին ուժ կուտան թէ Մեծն Բրիտանիա եւ թէ Խ. Միութիւնը: Հիմա որ Ֆրանսա անգործադրելի կը համարի շրջանային դաշինքներու խղաճակա – ւութիւնը, միացած կ'ըլլայ Լոնտոնի եւ Մոսկուայի տեսակէտին:

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը առաջին դժուարութիւնը նշմարեց, երբ Պուլկարիոյ թագաւորը բացէ իրաց հասկցուց. թէ իր երկիրը չի կրնար միանալ Պալքանեան Համաձայնութեան, իր հողային իրաւունքներէն հրաժարելու գնով: Երկրորդ դժուա – րութիւնը երեւան եկաւ, երբ Աւստրիոյ փոխ – վարչապետն ալ նոյնիսկ բացորոշ յայտարարութեամբ դիտել տուաւ թէ իր կա – ռավարութիւնը չի կրնար նկատի առնել դաւուքեան դաշինք մը, ցորչափ Իտալիա դուրս կը մնայ: Այս առթիւ աւելցուց թէ Աւս – տրիա չի կրնար երկարատեւ հաւաստիքներ տալ Հապսպուրկնե – րու ոչ – վերահաստատման մասին, ինչպէս կը պահանջէ Փոքր Համաձայնութիւնը:

Պ. Ֆլանտէն պահ մը կարծեց թէ կարելի է հարթել Իտալիոյ հետ կապուած դժուարութիւնը, Միջերկրականեան համաձայնու – թեամբ մը: Բայց երբ տեսակցեցաւ Փարիզի բրիտանական դես – պանին հետ, այս վերջինը հասկցուց թէ իր երկիրը չի կրնար նը – կատի առնել այդպիսի ծրագիր մը, ցորչափ Իտալիա կը գտնուի *նախայարձակ* պետութեան խարանին տակ:

Բոլոր խօսակցութեանց ընթացքին, երեւան եկաւ շօշափելի արդիւնք մը,— Ռումանիոյ բաղձանքը՝ աւելի սերտ յարաբերու – թիւններ մշակելու Խ. Միութեան հետ: Թէեւ տակաւին հաւանա – կան չի նկատուիր փոխադարձ աջակցութեան անմիջական դա – շինք մը երկու երկիրներուն միջեւ, բայց սերտ մերձեցման տրա – մադրութիւնը կը հարթէ ճամբան, ապագայ համաձայնութեանց համար: Արդարեւ, կ'ըսուի թէ Ռումանիոյ արտաքին նախարարը եւ Կարոլ թագաւորը նախաձեռնութիւն ստանձնած են նոր համա – ձայնութիւն մը գոյացնելու արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպա – յի պետութեանց միջեւ: Պ. Թիթուլէսկու կ'ուզէ ստուգել թէ արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպայի պետութիւններէն իւրա – քանչիւրը ի՛նչ աջակցութիւն կրնայ ընծայել Ազգերու Դաշնակ – ցութեան ուխտի 16րդ յօդուածին տրամադրութեամբ, եթէ ի – րենցմէ մէկը — Աւստրիա կամ ուրիշ մը — յարձակման ենթար – կուի: Այս ծրագիրը ճիշդ այն է ինչ որ Անգլիա մէջտեղ դրաւ, Միջերկրականի պետութեանց փոխադարձ աջակցութիւնն ապա – հովելու համար:

Բարիզի արգելքին դժուարութիւնները

Իտալիա 700.000 բօն ամբարած է

Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներու յանձնախումբը իր տեղեկագիրը ներկայացուց երեքշաբթի օր, պատժական տնօ – րինութեանց յանձնաժողովին: Տեղեկագրին համաձայն, Իտա – լիա 500,000էն 700,000 թոն քարիւղ ամբարած է, որ կրնայ բաւել առ նուազն վեց ամիս: Խաղաղութեան առեն Իտալիա տարին կը սպառէ 1,100,000 թոն, իսկ Ափրիկէի բանակը՝ ամսական 20,000 – 25,000: Այս բոլոր հաշիւները հիմնուած են Իտալիոյ արտած – ման եւ ներածման վիճակագրութեանց վրայ: կը նշանակէ թէ քարիւղի արգելքը սպասուած ազդեցութիւնը չպիտի ունենայ, ե – թէ վճռուի եւ գործադրուի:

Միւս կողմէ, Ֆրանսայի մասնագէտ ներկայացուցիչը դիտել տուաւ թէ Իտալիա կրնայ քարիւղի փոխարէն ուրիշ նիւթեր ար – տադրել, ալքոլի եւ հանքածուխի միջոցաւ, թէեւ Անգլիոյ ներ – կայացուցիչը տարբեր կարծիք ունի: Այս առթիւ, նորէն նկատի առնուեցաւ Մ. Նահանգներու եւ ուրիշ ոչ – անդամ պետութեանց դիրքը: Եթէ այս վերջինները չմասնակցին արգելքին, Իտալիա փոխադրութեան լայն միջոցներ ալ պիտի ունենայ: Մինչ այս մինչ այն, Մ. Նահանգները կը ձգձգեն բացարձակ չէզոքութեան օրէնքին քուէարկումը: Հաւանական է մէկ տարի յետաձգուի այդ օրէնքը: Ուրեմն, Իտալիա այս ճակատէն ալ պիտի օգտուի:

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ (Նացի) Զուիցերիոյ դործիչը սպան – նուեցաւ Տավոսի մէջ, 26 տարեկան սերպ ուսանողի մը կողմէ, որ կը կոչուի Տավիտ Ֆրանքֆուրթէր: Ահաբեկիչը յայտարարեց թէ ինքնաբերաբար կատարեց սպանութիւնը, որովհետեւ խորապէս կ'ատէ Գերմանիոյ նացիական դրութիւնը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

— • —

… «ԲԱԽՏԸ ԲԱՆԵՑ ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ»

«Ճառաջ երէկ հաղորդած էր թէ ներգաղթի կարաւանը ճամբայ պիտի եղլէ յառաջիկայ ապրիլին, ութ հա – րիւր հոգիի յաւելումով, — 2000, փոխանակ 1200ի:

Շատ հետաքրքրուեցայ, իմանալու համար այս յաւելումն գաղտնիքը: Մանաւանդ այսպէս լուկ - մնիկ, ա – ռանց փղոյի եւ թմբուկի:

Բախտէս հանդիպեցայ իրազեկի մը:

— Բայց ճիշդ ութ հարի՞ւր է յա – ւելումը:

— Աւելին - պակասը չեմ գիտեր: Հարցը այն է որ 1200ը պիտի անցնի բախտաւորներուն թիւը:

— Նոր հրահա՞նգ եկած է երեւա – նեէն, թէ Պ. Շահվերտեան խորապէս ազդուելով համատարած թշուառու – թենէն, ուզած է մեղմացնել չարիքը:

— Այդ մասին ալ բան մը չեմ գի – տեր: Այսպէս ըսին ինծի կենտրոնները պիտի տեղան. աւելի լաւ է որ մէկ անգամէն ըսեմ գիտցածս, դուն ալ հանգստանաս, ես ալ: Ուրեմն լսէ, —Այն շոգենաւային ընկերութիւնը որ յանձն պիտի առնէր Պաթում փոխա – դրել գաղթականները, մերժած է շո – գենաւ տրամադրել 1200 հոգիի հա – մար եւ առաջարկած է գոնէ կրկնա – պատկել թիւը: Այս առարկութեան վրայ, որոշուած է 800 հոգի աւելի արձանագրել:

— Ուրեմն երգենիք միասին ·

… *Արեւմուտքէն արեւ ծագեց*
Բախտը բանեց հայ ազգին:

— Դուն ալ աւելի բան կատակի կը տանիս:

— Ընդհակառակն· ոչ թէ 800, այլ 8-10 հոգի ալ աւելնար ցանկին վրայ, ես բախտաւորութիւն պիտի համարէի, առանց փնտռելու շարժառիթները: Որքան շատ, այնքան լաւ: Ուրեմն « կապիտալիստական » ընկերութեան մէկ առարկութիւնը բաւական եղած է ութ հարիւր հոգի աւելցնելու:

— Ես գիտցածս ըսի, աւելի մի յոգ – նեցներ:

— Ըսել կ'ուզեմ որ երբ շոգենաւա – յին ընկերութիւն մը իր ծախքերը, շահն ու վնասը հաշուելով կը յաջողի բանի մը հարիւր հոգի աւելցնել, հա – պա ինչե՞ր պիտի կրնայիմ ընել մենք, «դրսեցիներս», եթէ ուղղակի բանակցեինք Երեւանի հետ, միացեալ ճակատ կազմելով:

— Իմ խելքս չի հասնիր ատանկ բա – րդ բաներու: Հերիք է որ ես ալ կա – րենամ մաս կազմել կարաւանին:

— Բարի ճանապարհ, բայց ինչո՞ւ այդքան հեռաէր ես դարձեր:

— Եղբայր, աշխարհ պտտեցայ, մէկ բան սորվեցայ·— Կ'ուզե՞ս գլխու վրայ տեղ բռնել եւ Հայաստան մտնել, ուրացիր բոլոր համոզումներդ, ե – թես դարձուր Արտասահմանի եւ մի – այն ինքզինքդ մտածէ:

— Իսկ տարագիր, ճիզի բախտակից աշխատաւորներու վիճա՞կը:

— Այդ ալ թող … Մարսէյլի շոգե – նաւային ընկերութիւնը մտածէ: Չէ՞ որ անոր շնորհիւ 1200ը բարձրացաւ 2000ի, եւ, այո՛, «բախտը բանեց հայ ազգին» …

ՎԱՀԷ

Իտալիա պիտի շարունակէ կռուիլ

Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդը փետր· 4ին կրկին գումար – ուելով, նկատի առաւ միջազգային կացութիւնը, բարիւղի ար – գելքին հետեւանքը եւ Անգլիոյ բռնած դիրքը՝ Միջերկրականի մէջ: Թէեւ մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ որոշուած է տասը դասեր եւս դրօշի տակ առնել, եթէ բարիւղի արգելքը գործադրուի եւ կացութիւնը աւելի ծանրանայ: Կ'ըսուի թէ այդ պարագային մարաջալներ Պա – տոյլիո հետ պիտի կանչուի եւ պիտի նշանակուի սպարապետ ամ – բողջ բանակին, իսկ իրեն պիտի յաջորդէ Զօր· Ակօ:

Գեր· Խորհուրդը տագնապին ամբողջ ելքը կը տեսնէ Իտալիոյ զինուորական յաղթանակին մէջ: Զօր· Կրածիանի յաջողեցաւ ջախջախիչ յաղթանակ մը տանիլ հարաւային ճակատին վրայ (Օ – կատէն), իսկ հիւսիսային ճակատին վրայ եւս Իտալացիները ուժ – գնօրէն կը դիմադրեն, անառիկ համարելով Մաբալէնէ: Հաւանա – կան է որ ուժգին յարձակողական մը փորձուի այս օրերս:

Միեւնոյն ատեն, Իտալիա ձեռնարկած է «դրամական զօրա – շարժ»ի: Պաշտօնական գեկոյց մը կ'ըսէ թէ ոսկիի պահեստը պաշտպանելու համար ձեռք առնուած խիստ միջոցները արդիւ – նաւոր եղած են եւ վախ չկայ վաղուան համար: Կառավարութիւնը բացարձակապէս գաղտնի կը պահէ թղթադրամի շրջաբերութեան եւ ոսկեդրամի պահեստի ճանակութիւնը: Միայն կը հաւաստեն թէ յաջողած են սահմանափակել ոսկիի արտահոսումը: Կառավարու – թիւնը միջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի չաւելնայ թղթադրամի շրջաբերութիւնը, առանց հիմնական պատճառներու:

Անցեալ սեպտեմբերին, երբ Ափրիկէի զինուորներուն թիւը բարձր էր արդէն, պատերազմին ծախքը կը հաշուէին 633 միլիոն լիր: Մասնագէտներու կարծիքով, զօրքերու առաքումէն մինչեւ 1936 մայիսի վերջը ընդհ· ծախքի գումարը պիտի հասնի 10 մի – լիառ լիրի:

Մախդեն պաշարուած է

Հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ իտալական բանակը տաժանելի կացութեան մը մատնուած է, Մաքալէն գրեթէ պա – շարուած ըլլալով: Միեւնոյն ատեն կը հաւաստեն թէ Հապէշները յաջողած են փոխել գետի մը ընթացքը, որով Իտալացիները այլ եւս չպիտի կրնան ջուր գտնել եւ կա՛մ անձնատուր պիտի ըլլան, կամ պիտի կոտորուին:

Դարձեալ հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ ռաս Սէյու – մի զօրքը կարեւոր յաղթանակ մը չահած է Ափրկրաթի հարաւա – յին կողմը: Ճակատամարտը տեւած է երկու օր: Հապէշները լրջօ – րէն կը սպառնան Իտալացիներու հաղորդակցութեանց: Այս կը – ռիներու ընթացքին Իտալացիները կորսնցուցած են 1700 սպան – եալ, 16 հրասայլ, 70 գնդացիր, 3 թնդանօթ եւն.:

Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն:

Ընտրական օրէնքին փոփոխութիւն

Երեսփ· Ժողովը երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ քննեց ընտ – րական օրէնքը, որ հինգ անգամ փոխուած է 50 տարուան ընթաց – քին: Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, 176ի դէմ 347 ձայնով ընդունուեցաւ համեմատական ընտրութեան սկզբունքը: Հաւա – նական չէ որ փոփոխութիւնը գործադրուի այս անգամ, որովհե – տեւ ընտրական ցանկերը պատրաստուած են արդէն:

1928ին ընտրական օրէնքը վերահաստատեց ներկայ դրութիւ –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ, ԹԵ ՉԼԻՔ ՀԵՏ ՉԼՆՑ

3.- Ռեհատական եւ իրավական պայմաններ

Հեռախոսային կապ ունենալու համար անհրաժեշտ է դիմել Հեռագրատան Գանձապետարանի Հեռախոսների բաժին, ներկայացնել անձնագիրը եւ վճարել 1888 թ. Հունվարի 1-ից սկսած 200,000 դրամ միանվագ տեղադրավճար, 1860 դրամ տարեկան բաժանորդագրավճար, 1858 դրամ ամսական վարձ եւ 1888 թ. Հունվարի 1-ից սկսած 250,000 դրամ միանվագ տեղադրավճար, 1860 դրամ տարեկան բաժանորդագրավճար, 1858 դրամ ամսական վարձ: Հեռախոսային գործիքները կարելի է ձեռք բերել Հեռագրատան Գանձապետարանից կամ ազատ վաճառքից: Հեռախոսային գործիքները կարելի է տեղադրել միայն Հեռագրատան Գանձապետարանի կողմից հաստատված անձերի կողմ

ԵՐԳԵՐ

Տառապանքին արցունքն եմ քամել
եւ դա է միայն իմ մխիթարութիւնը,
Լաց եմ եղել Հայու պէս ու թաք-
ցրել եմ լացս հոգուս մէջ, եւ դա է
միայն իմ հպարտութիւնը,

Երբ ցաւն ու վիշտն ուրիշին էր պատկառում, կարկինս լա՞յն եմ բաց արել,
Բայց ո՞վ է չափել մինչեւ հիմա մի կաթիլն իմ արցունքիս,

Սիրտս Հայու էր, հոգիս Հայու էր արցունքս էր նաեւ Հայու:

Ուշտի սապատը սար են կարծել ու չուքին տակ երազել են,
Արցունքի փոխարէն արմաւի հատիկներ են կլլել·
Երբ հոգուն մէջ արեւն է սառել՝ աւազի մէջ են որոնել,
Անպէտ տատասկի համար երգ են յօրինել,
Մոռացել են իրենց հոգու անապատը, իսկ անապատն իրենց է մոռացել···

Ցաւաւի եա իմ մի կաթիլ արցունքիս,
Մի կաթիլ արցունքիս համար ա-
րիւն ես քամել:
Այս բոլորը քեզ եմ ասում, ո՛վ սիրելիս,
Դո՛ւ ընկեր ինձ մինչեւ գերեզմանի դուռը,
Եթէ ես քեզ ընկերացել եմ քո հոգու բոլոր ուղիներում,
Քանզի ճակտիս քրտինքն ու կաթիլն արցունքիս
Առնուել են քո բուի մէջ ու դարձել եմ սրտիդ մէջ,
Քու հայեացքդ մեկնել է երազս ու երբեք չի խարել,
Ինչպէս ճակատագիրս, երազներին մոխիրն էլ ափիդ մէջ ես սեղմել,
Արեւը Թող պաղի՛, աշխարհը Թող ջրհեղեղ լինի
Մի զոյգ Մասիսներ կրծքիդ վրայ եմ դնել:

ՏՈՒՔ. Ց. ԿԻԼԻԿԵՑԻ

ՊԱՊԱՇԵԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի կէս օրէ վերջ, Սօսիէ-թէ Սալանթի D սրահին մէջ տեղի ունեցաւ սգահանդէս մը՝ հանգուցեալ ընկերը Լեւոն Թադէոսեանի յիշատակին: Ներկայ էին բազմաթիւ ընկերներ եւ համակիրներ:

Նախագահ բժ. Ց. Տէր-Դաւթեանի բացման խօսքէն վերջ, ընկերը Ս. Վրացեան ամփոփեց հանգուցեալին կենսագրականը, մանկութեան օրէն մինչեւ մահը: Իսկ ընկ. Ա. Գիւլխանդանեան ծանրացաւ Պապաշեայի յեղափոխական - դաւադրական գործունէութեան վրայ, մասնաւորապէս Բագուի մէջ:

Երկու բանախօսներն ալ չեչտեցին հանգուցեալին համեստ քնաւորութիւնը, չուքի մէջ գործելու սէրը: Մեծնալով Քրիստափորի չունչով: Գապաշեան նախընտրեց յեղափոխական անհանգիստ կեանքը քաղքենի հանգստաւէտ պայմաններէն:

Ընկեր նախագահը փակէ առաջ, խօսք տուաւ փափաքողներուն: Գ.Ա. Յոնդկարեան բեմ բարձրանալով յիշեց Լեւոն Թադէոսեանի բարեմասնութիւնները, որոնց առջեւ յարգանքով կը խոնարհի, «Թէեւ քաղաքական տարբեր հոսանքի մը պատկանի»: Ընկ. Աչոտ Արծրունի յիշելով Թէ սգահանդէսը կը զուգադիպի ընկ. Ց. Ալիխանեանի մահուան տարելիցին, քանի մը խօսքով ոգեկոչեց ողբացեալ երիտասարդ ընկերոջ յիշատակը:

Ա.

Աթաթուրքի դէմ սարքուած մահափորձին դատավարութիւնը Էնկիւրիի մէջ

Յունուար 30ին շարունակուեցաւ Աթաթուրքի դէմ սարքուած մահափորձին դատավարութիւնը: Այս առթիւ Պոլսոյ թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Սրահը այնքան լեցուն էր ունկնդիրներով — մեծ մասով կին — որ հարկ եղաւ մէկ մասը պարպել: Այս առթիւ կարգ մը մամը վէճեր ալ տեղի ունեցան: Այնպէս որ, ներս մտած ժամանակ, նախագահը ստիպուեցաւ լռութիւն ազդարարել:

Ընդհ. դատախազ Ֆահա Աբդզան խօսք առնելով ըսաւ.— «Ասկէ առաջ դունփակ նիստ մը գումարուեցաւ, լսելու համար ոստիկանական գործակալ Իզզէթը: Գործակալը յիշեց կարգ մը պարագաներ, որոնք արձանագրուած են տեղագրութեան մէջ: Օրինակի համար տեղեկութիւններ տուաւ Ալի Սայիպի մասին եւ յիշեց որ առնիք լսած է կարգ մը անձերէ: Կասկած չկայ Թէ ընդհ. դատախազութեան պաշտօնն է նաեւ հաւաքել ամբաստանեալներուն ի նպաստ եղած փաստերը: Այդ օրէն ի վեր զբաղեցանք այն անձերով, որոնց յայտարարութեանց կը կռթնէր գործակալ Իզզէթ: Նկատելով որ Սուրիա կը գտնուին, դիմումներ ըրինք որ հոս բերուին: Ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութենէն այսօր առի պաշտօնագիր մը որ կը հաղորդէ Թէ վկաները ճամբայ ելած եւ աղգային սահմաններէն ներս մտած են»:

Կարդալէ յետոյ պաշտօնագիրը, ընդհ. դատախազը չարունակեց.«Գործակալ Իզզէթ լսուած առեն, ինդրած էի որ նիստ դունփակ ըլլայ, որովհետեւ իր յայտարարութիւնները կը վերաբերին պետութեան գաղտնի կազմակերպութեան: Նոյն անպատեհութիւնը կայ նաեւ ցոյց տրուած վկաներու ունկնդրութեան մէջ: Հետեւաբար կը խնդրեմ որ անոնք ալ դունփակ նիստի մը մէջ լսուին: Կէսօրէ առաջուան նիստը Թող դունփակ ըլլայ, իսկ կէսօրէ վերջինը՝ հրապարակային, ուր պիտի պարզեմ պահանջագիրը»:

Պատասխանելով նախագահի հարցումին Թէ այս վկաները քանի՞ օրէն կրնան գալ, Ֆահա Աբդզան ըսաւ. «Գիտենք որ սահմանէն ներս մտած են. բայց չեմ կրնար գիտնալ Թէ քանի՞ օրէն հոս կը հասնին: Եթէ երկու չաբաթուան պայմանաժամ տրուի, անոնք պատրաստ կ'ըլլան»:

Ասոր վրայ Ալի Սայիպի փաստաբան Համիտ Շէվքէթ ըսաւ. « Ինչպէս միշտ չեշտած եմ, որ եւ է կէտ մութ մնալու չէ այս ազգային դատին մէջ: Եւ հաստատելու համար որ անկեղծ ենք, ամենայն սիրով կը ձայնակցինք ընդհ. դատախազի պահանջին: Թէեւ ամբաստանեալի մը պաշտպանն եմ, բայց ինքզինքս մաս կը նկատեմ դատական մարմնին: Որ եւ է ծածուկ կէտ Թողելու չէ այս դատին մէջ: Միայն, երբ յանուն Ալի Սայիպի կը ձայնակցիմ եղած պահանջին, կը խնդրեմ որ ընդհ. դատախազը յայտնէ Թէ քննութեան խորացման մասին ուրիշ պահանջ ունի՞ Թէ ոչ: Թող ճշդէ որ այս է իր վերջին խօսքը: Կարելի չէ ամէն առեն երկարաձգել դատը: Ամբաստանեալը կամ կախազան, կամ ընտանիքին մօտ երթալու է: Ասկից հայրենակցի մը յաւիտենական իրաւունքն է: Ընդհ. դատախազը ըսաւ Թէ վկաները այսօր կը գտնուին ազգային սահմաններու մէջ: Արդ, իբրեւ Հանրապետութեան ամէնէն գեղեցիկ մէկ նուէրը, մեր երկրին չորս կողմը երկաթուղիի ցանց մը հիմնուած է: Հետեւաբար կարելի է աւելի չուտով հոս բերել վկաները »:

Ֆահա Աբդզան հետեւեալ պատասխանը տուաւ.— «Թղթածրարը քննելէ յետոյ է որ պէտք տեսայ այդ վկաներու ունկնդրութեան: Զանոնք լսելէ յետոյ, հասկանալի է որ նոր փաստեր ունենանք: Եւ կրնայ պատահիլ որ, Համիտ Շէվքէթ իր փոխանորդեալին ի նպաստ փաստեր գտնէ: Արդ, իբրեւ ընդհանուր դատախազ, ի՞նչպէս կրնամ հիմակուընէ յանձնառութեան տակ մտնել: Օրինակի համար պէտք է ըսել Թէ այս է վերջին պահանջս: Եթէ երկու չաբաթ պայմանաժամ պահանջեցի, պատճառը այն է որ չեմ գիտեր Թէ վկաները ո՞ր ճամբով պիտի գան, եւ հետեւաբար չեմ ուզեր որ դատավարութիւնը պարապ տեղը յետաձգուի »:

Փաստաբան Համիտ Շէվքէթ իր կարգին դիտել տուաւ. — Երբ երկու չաբաթ պայմանաժամ կը պահանջուի, ստիպուած եմ նկատի առնել փոխանորդեալիս կացութիւնը: Քանի որ յայտնի է Թէ վկաները այսօր մտած են մեր հողը, կը նշանակէ Թէ վաղը Անգարա կը հասնին:

Վիճաբանութիւնը քիչ մըն ալ չարունակուեցաւ: Ցետոյ դատարանը հետեւեալ որոշումը տուաւ.— Իրաւացի գտնելով ընդհ. դատախազին պահանջը, դատարանը կ'որոշէ իբրեւ վկայ լսել յիշուած անձերը: Եւ որովհետեւ տեղին է չեչտուած անպատեհութիւնը, վկաները պիտի լսուին դունփակ նիստի մը: Միւս կողմէ, նկատելով որ այդ վկաները արդէն իսկ կը գտնուին ազգային սահմաններու մէջ, կ'որոշէ դունփակ նիստը գումարել Փետր. 6ին, Հինգշաբթի առաւօտ »:

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կ. ԽԱՉԻ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Անիէր (Ցապաղած).— Յունուար 25ին տեղի ունեցաւ Անիէս Պուա Շօլմպի Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղի երեկոյթ-պարահանդէսը Սալ տ'Էօքրիմի մէջ: Սրահը ամբողջութեամբ լեցուած էր եւ չատեր ուրբի վրայ մնացին: Ժամը 9ին հանդէսը բացուած յայտարարեց Պ. Ռաֆայէլ Տէյիրմէնճեան: Նախ Պ. Պերճ Կարապետեան գեղեցիկ արտասանութիւն մը ըրաւ, յետոյ բանախօսեց Տիկին Ա.Շահլամեան, պարզելով Ֆ. Կ. Խաչի գերը: Պ. Զարեհ Մանուկեան եւ Պ. Վ. Աբթունեան իրենց գեղեցիկ արտասանութիւններով ոգեւորեցին ժողովուրդը: Օր. Բէբէճան երգեց սիրուն կտոր մը: Ցետոյ բեմադրուեցաւ «սուշ լինի նուշ լինի» օփերէթը, ղեկավարութեամբ Պ. Ուզունեանի: Ցաղը չատ յաջող անցաւ: Ցայտնութիւն մը եղաւ փոքրիկն Օր. Գեղուհի Տէր Ներսէսեանի (5 տարեկան) Շամիլի պարը, խլելով ջերմ ծափեր: Թաղիս բնակիչներէն Տիկին Փափազեան գեղեցիկ ձեռագործ բարձ մը չիներ եւ նուիրած էր մասնաճիւղիս, որ բարձրացաւ 213 Ֆրանքի: Շահեցաւ Պ. Օննիկ Հայթայեան:

Կէս գիշերէն վերջ սկսաւ պարը եփրատ նուագախումբին առաջնորդութեամբ, տեւելով մինչեւ առաւօտ: Մասնաճիւղը ունեցաւ կլորիկ հարսոյթ մը, որ պիտի յատկացուի թաղին նպաստաղուրկ կարօտ հայ ընտանիքներու:

Թղթակից

Ց. Գ.— Այս առթիւ Ֆ. Կ. Խաչի Անիէս Պուա Գօլմպի Մասնաճիւղը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Անիէս Պուա Գօլմպի եւ Գօլմպի հասարակութեան որ իր ներկայութեամբ քաջալերեց իր հանդէսը: Մասնաւոր շնորհակալութիւն ամէն անոնց որ իրենց անձնուէր աշխատութիւնով սատարեցին մեր ձեռնարկին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԹԻՒՇԿԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Յունուարի սկիզբը Երեւանի մէջ մեռաւ թիւշկ Երուանդ Կարապետեան, որ կը գրաւէր Երեւանի բժշկ. համալսարանի հասարակածային հիւանդութեանց ամպիոնը: Ինքն էր որ կազմակերպեց հասարակածային հիւանդութեանց ուսումնարանը, որուն տնօրէնն մնաց մինչեւ իր կեանքին վերջին օրերը: Մասնագէտներ հասցուց զօրացնելու համար պայքարը ջերմախտի (մալարիա) դէմ, Հայաստանի գաւառներուն մէջ: Ունի մօտաւորապէս 40 կտոր գիտական աշխատութիւն:

Հայաստանի կառավարութիւնը, գնահատելով Տոքթ. Կարապետեանի կատարած աշխատանքները, Թաղման յանձնախումբ մը կազմեց հետեւեալ անձնաւորութիւններէն. — Ա. Մալխասեան (առողջ. փոխ - գործավար), Ա. Ալեքսանեան (համաճարակային հիւանդութեանց դէմ պայքարի վարչութեան նախագահ), Ֆ. Փիրումով (հասարակածային հիւանդութեանց ուսումնարանի տնօրէն), Մաթեւոսեան (առողջ. տեսչութեան կողմէ.): Թաղման ծախքերը ստանձնեց առողջ. գործավարութիւնը, որ միաժամանակ նպաստ մը յատկացուց բժիշկին ընտանիքին: Ղամարլուի հակաջերմախտային կայանը կոչուեցաւ բժ. Կարապետեանի անունով:

ՈՐՈՏՅԱՆԻ ԱՓԵՐՈՎ

Բգնունի հետեւեալ ձեւով կը նկարագրէ իր մէկ ճամբորդութիւնը Սիսիանի շրջանին մէջ, Որոտան գետին շուրջ.—

Ձիերը կողք - կողքի, արագօրէն վեր կը բարձրանան փոքրիկ բլրակի մը լանջքին ժապաւէնի նման ոլորուող լայն ու գեղեցիկ ճանապարհով:

Վերջին ոլորքին, ուրկէ ճամբան կ'երկարի դէպի Ազուտի, կը բացուի հիանալի տեսարան մը: Վարը, դէպի Աղքենդի եւ Բանակոթի փէշերը, կը տարածուին Սիսաւանի եւ Ուզի մշակութիւնները փարթամ, աշխատասիրի շնորհ ձեռքերով արգասաւորուած, թաւիշի նման կանանչ դաշտերը: Դաշտը երկու մասի բաժնելով՝ տեղ - տեղ բարակ, տեղ - տեղ լայն երիզով կը գալարուի Որոտան գետը: Որոտանի ջինջ ջուրերը կը թաւալին նեղ, իրարու վրայ սեղմուած կիրճի մը մէջէն, որու ձախ ափի վերի լանջքէն կը գալարուի ճամբան:

Ճամբան նոր է շինուած, աշխատասիրութեան քրտինքով: Գիւղացիները ստեղծեր են նոր ու բարեկարգ ճամբաներ, վայել՝ մեր լեռնաշխարհի եւ երջանիկ դիւղերուն:

Վանէն, որ առաջնորդի նման մեզի կ'ուղեկցի, չտեսնուած հիացումով մը կը պատմէ ճանապարհաշինութեան դժուարութիւնները եւ չարչարանք ձեռքով ցոյց կուտայ հին ու ոզորմելի ճամբան, որ երբեմն զուգահեռ, երբեմն խաչաձեւ, խլուրդի հետքի նման, մերթ ամչնալով, մերթ սարսափելով կը կորսուի չուրջը սլլուռուած քարակոյտերուն ու թուփերուն մէջ:

Ճամբան վրայ կը հանդիպինք աշխատաւորներու, որոնց բահերուն ու բրիչներուն զիլ ձայնը կը զուգադայ մօտակայ ձորերուն մէջ: Արեւին վերջին չուղերուն տակ չողալով՝ փայլ կ'արձակեն անոնց գործիքները: Իսկ վարը, անդնդախոր ձորին մէջ կը գոռայ, կը փչայ Որոտանը, երբեմն երբեմն ցոյց տալով իր պղտոր մէջքը, երբեմն ծածկուելով դէպի ափը սեղբու խիտ ցանցով:

Մենք նոր ճամբաներէն կ'անցնինք ու կը յառաջանանք դէպի Ուռուտի տակը, սակայն Որոտանը անցնելով Ուռուտէն՝ կը գալարի անոր բարձունքներէն եւ կ'երկարի դէպի առաջ: Սիսաւան - Ազուտ - Վաղուտի - Ուռուտ եւ Շենաթաղ ճամբան երկարութիւնն է 25 քիլոմեթր:

Հիմա բերկրութեամբ է որ կ'ըսենք.

— Ընկերներ, ճամբորդեցէք Որոտանի ափերուն վրայ երկարող նոր, հիանալի, մարդավայել ճամբանեբով:

Տէր եւ Տիկին Քաջայր Լուսպարոնեան կը ծանուցանեն իրենց անդրանիկ զաւկին ԱՐՄԻՆԷ - ԻՏԱՑԻ ծնունդը:

ԱՐՄԻՆԷ - ԻՏԱՑԻ ծնունդը

Փարիզ, 2 Փետրուար 1936

ՄԱՄՈՒԼ

Ռումանիոհեն «Անի»ն

Պուքրէշի «Արագ»ը կը գրէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (30 յունուար).

— « Վերջերս մայրաքաղաքիս մէջ սկսաւ լոյս տեսնել «Անի» ռումանիոհերէն պարբերականը:

Ընդունելութիւնը զոր ան գտաւ իր լոյս տեսած օրէն իսկ՝ մանաւանդ ռումէն մտաւորական շրջանակներու կողմէ, եւ գնահատութիւնը՝ որ յայտնուեցաւ ձեռնարկին ու անոր արժէքին մասին ամենաարժէք խաւերու մէջ իսկ, եկան վկայելու Թէ «Անի»ն կոչուած էր արդարեւ բացառիկ դեր մը կատարելու մեր շրջապատին մէջ:

Գրախօսականի տեղ չէ այս սիւնակը: Հետեւաբար նպատակ չունինք ծանրանալու հոս պարբերականին բովանդակութեանը վրայ: Եթէ ձեռնարկը խօսքի նիւթ կ'ընենք այսօր, այս սիւնակներուն մէջ, անոր համար է միայն որ կ'ուզենք փորձը մատնանշել իբրեւ հանրային երեւոյթ եւ անոր արժէքը՝ հայ շահերու տեսակէտով:

Գաղտնիք մը չէ որ օտարը շատ քիչ կը ճանչնայ մեզ: Վերջին դարը ամուլ վատնեցինք հայ ժողովուրդի հոգեկան արժէքներուն հռչակման տեսակէտով: Մենք զմեզ չկրցանք ճանչցնել պէտք եղածին պէս: Եթէ հաշուի չառնենք անհատներու ճիգերը հայ ժողովուրդի մտաւոր գանձերը օտարներուն պարզելու համար, այս կամ այն երկրին մէջ, ազգովին շատ քիչ բան ենք ըրած օտարին ճանչցնելու համար մեր քաղաքակրթական դերը աշխարհի պատմութեան մէջ: Այո՛, ջարդերու տեղեկագիրներով, հարստահարութեանց մասին յիշատակագիրներով ողողած ենք երբեմն եւրոպան՝ կարծելով որ կրնանք այդպէսով քաղաքակիրթ ժողովուրդներու դութը շարժել ու զանոնք շահագրգռել մեր դատով: Այո՛, պահ մը շահագրգռուած է եւրոպան մեր կոտորածներով՝ անչուշտ որքան ներած են իր իսկ շահերը ու անմիջական հաշիւները, հայկական դատը ի վերջոյ լքելով մարդասիրական կապմակերպութեանց դիրկը: Բայց ոչինչ եղած է հիմնական՝ եւրոպային պարզելու համար լուսաւոր գիծերը մեր ժողովուրդի պատմութեան, եւ ցոյց տալու համար անոր Թէ մենք ալ իրաւունք ունինք արեւուն տակ պահանջելու մեր արդար տեղը: Հայ ժողովուրդի հոգեկան արժէքները ծանօթ են եղած չատ չատ քանի մը մարդասէրներու, քանի մը գիտնականի ու բանասէրի, կամ զացած են կծկուիլ գրադարաններու ծոցը հանրութեան անմատչելի երկերու մէջ պահուըտած:

Նոյն իսկ հոս, Ռումանիոյ մէջ, որ հանդիսատես է եղած եօթ դարերու մեր տքնութեանն ու քրտինքին, եւ ուր բաժնած ենք ասպնջական ժողովուրդին բոլոր հոգերը՝ մասնակցելով անոր բոլոր ճիգերուն, ներկայ սերունդը չատ քիչ կը ճանչնայ մեզ մեր հոգեկան արժէքներուն մէջ: Հաղուագիւտ բացառութիւններէ զատ որոնք հետաքրքրուած են մեզմով կամ ուրոնց հետ չփում է պահած այս կամ այն անհատը, անդին զանգուածը, նոյն իսկ մտաւորական խաւը չատ Թերի կը ճանչնայ մեզ: Տեղեակ չէ արժէքներուն որոնցմով հայ ժողովուրդը իր հպարտ ճակատը կը ցցէ դարերուն մէջէն, տեղեակ չէ նոյն իսկ մեր տքնութեան այս հողին վրայ: Շատ չատ մեզ կը ճանչնան մեր առեւտրական դիծերով, ու մեր հնութեամբը ռումէն երկրին մէջ: Կը պակսի հիմնական ծանօթութիւնը, մանաւանդ նոր հասնող սերունդին մէջ, որ այնքան ժլատ է իր համակրանքը չռայլելու մէջ օտար տարբերու:

Ջենք ժխտեր բացառիկ դերը զոր ունեցան հայ ժողովուրդի ճանչման համար եղած փորձերը մանաւանդ վերջին տարիներու ընթացքին եւ ռումէն մտաւորականութեան հետ զանազան հայ անհատներու ստեղծած կապերը: Բայց հիմնական ձեռնարկ մը պէտք էր, որ առանց պռոշտ ոչքլամներու հայ ժողովուրդը ճանչցնէր իր հոգեկան իրական արժէքներուն մէջ, ու օտարին ներկայանար դեղեցիկ ու վայելուչ արտաքինով մը: Ահա այդ պակասը լրացնելու կոչուած է «Անի»ն: Իր առաջին հատորն իսկ, իր գտած ընդունելութեամբ ու ստեղծած համակրանքով, վկա՛յ է ատոր:

Ահա Թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ է որ ան երթայ տեղ գտնել ռումէն հանրային կեանքի բոլոր կարկառուն դէմքերուն սեղանին վրայ՝ պարբերաբար անոնց յիշեցնելու համար մեր հանգստ նպաստը մարդկային քաղաքակրթութեան »:

ԷՋԵՐ ՀԱՅԱՋԻՆՋ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐԷՆ (7)

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ ԱՐԻՒՆԱԹԹԻ (1913—1923)

Տկար ենք ամենքս ալ, նոր ազատուած ժանտատենդէն եւ անհամբեր կը սպասենք ուղտերու՝ ժամ առաջ հասնելու համար որոշեալ տեղը:

Իրիկուն է եւ տակաւին չեն երեւար ուղտապանները. արեւը խափանուած է Թանձր ամպերով եւ հովը չարունակ կը սուրայ գաղանի նման: Ան կը սաստկանայ հետզհետէ եւ արգելք կ'ըլլայ տեղատարափին, բայց չատ չանցած տեղի տալով՝ անձրեւի կաթիլներ կը սկսին Թռիլ օդին մէջէն: Երկու եղբայրներս կը դողնք ամբողջ մարմնով: Անդին միամեայ ծծկեր քոյրս ձեռքերը կը փաթթէր մայրիկին վզին՝ կարծես վախնալով կատաղի հովէն: Այս տակնուվրայութեան մէջ յանկարծ մեր առջեւ կը տնկուին չարք մը ուղտեր, կարծես հողին տակէն ելած ըլլային: Մուլ հրճուանքի աղաղակներ ամէն կողմէ: Ուղտապանները դիւրաւ ծունր դնել կուտան երկայնավիզ հսկաներուն, որոնք հիմա տենդոտ գործունէութեան մէջ են: Անձրեւը դադրած ըլլալով, Թրջուելու վախը կը փարատի այլ եւս: Քառորդ ժամ հազիւ կը տեւէ այս իրարանցումը եւ ահա կարաւանը անապատ կ'իյնայ: Ուղտերէն ոմանց վրայ նստեցուցած են անկարող հիւանդներ, իսկ մեծագոյն մասը հետիոտն. հայրս էշ մը վարձելով՝ երկու եղբայրներուս կը տրամադրէ, որովհետեւ ժանտատենդին հետքը տակաւին չէր փարատած. իսկ իրենք ձեռք ձեռքի, տղան գրկած, խումբին կը խառնուին: Հովը կը վանէ Թանձր ամպերու ծուէնները, Թեթեւներն են միայն ծածկած ջինջ երկինքը, որոնց տակէն երբեմն նշմարելի կ'ըլլայ աղօտ լուսնին անցքը: Երկու եղբայրներս իրար գրկած լալուն վրայ ենք, կարաւանը մեզմէ քիչ հեռու է, վրաններու դաշտը կը կորսուի այլ եւս: Որոշ ճամբայ մը չերկարելով՝ հետզհետէ կը ցրուի գաղթականներու խումբը: Թէեւ բոլորս ալ մէկ ուղղութեամբ կ'ընթանանք, բայց ոմանք առաջ անցած են՝ իսկ ուրիշներ ետ մնացած: Այդպէս կորսնցուցինք մայրիկին ու հայրիկին հետքը:

Անզգայ՝ վտանգին կարեւորութեանը առջեւ, էշը կը քշենք: Անդին կիներու խումբ մը աջալով կը յառաջանայ: Ընկճուած բեռներու լուծին տակ, մեզի պէս ետ մնացողներուն մէջ են անոնք: Կէս ժամ այսպէս յամրօրէն կ'ընթանանք, առանց զգալու սակայն՝ որ կիներու հետն ալ հեռացած է: Գիշերուան խաւարը բոլորովին կը վարագուրէ մեր աչքերը եւ մենք ոչինչ կրնանք տեսնել. Կորսուած էինք Հաւրանի անհուն անապատին մէջ, որ գերեզման մըն է կարծես. ոչ մէկ ձայն կուգայ: Մեր տակը՝ ծոյլ էշ մը, որուն մէկ քայլ առնել տալը հազար դրդիչ ուժի կը կարօտի. իւնուն արագավազ ըլլալն ալ օգուտ չունի սակայն, որովհետեւ քարուտ է ամբողջ անապատը. եւ խեղճ կենդանին իւրաքանչիւր քայլափոխին քարերու կոյտի կը հանդիպէր: Ճամբայ մըն ալ ձգուած չըլլալով՝ երկու եղբայրներս կը ճաթինք բարկութենէ: Ցանկարծ համեստը կը դառնայ իշուն փորին, եւ ահա երկու հիւանդկախներս գետինն ենք: Անզգալաբար արցունքի հեղեղ մը կը հոսի մեր աչքերէն, կը պոռանք, բայց որո՞ւ: Ոտքի կ'ելլեմ ուժասպառ՝ չորքոտանին փնտռելու: Փախեր է դանդաղաչարժը: Աւելի կը յառաջանամ՝ աչքերս խաւարին բացած, ոչինչ կը տեսնեմ, արտասուքը կրկին ծայր կուտայ, ետ կը դառնամ եւ ահա ժայռի մը տեսէն իր սեւ գլուխը կը նշմարուի: Հազար դժուարութեամբ կը յաջողիմ եղբօրս առջեւը բերել, կը նստեցնեմ գայն, ես ալ կը բարձրանամ ու կրկին լալով պոռալով կը մղենք որ քայլ առնէ, մինչ աւանակը կ'ընդդիմանայ: Ինձմէ եղբայրս, որ լինամէ աւելի տկար ու փոքր է, իր ամբողջ ուժով «մայրիկ» կը կանչէ չարունակ:

Քառորդ ժամ հազիւ կ'ընթանանք եւ ահա կրկին գետինն ենք գլտորած դլխիվայր: Արցունքի կաթիլներուն տարափը կը սաստկանայ, միաձայն կ'աղաղակենք անդադար «մայրի՛կ, մայրի՛կ»: Քանի մը անգամներ իյնալ ելլելէ վերջ կը ձանձրանանք այլ եւս այս տաժանելի ընթացքէն, ու նստելով ժայռի մը կուրծքին՝ կը կանչենք չարունակ յուզուած ձայնով մը, մինչ դրաստը անհոգ կը ճարակէր անդին: Այս մեռելային լռութեան մէջէն միայն մեր ձայնը կ'արձագանգէ: Կէս ժամ անդադար մեր կոկորդը պատռելէ յետոյ, արարական եղանակ մը կը հասնի մեր ականջին: «Մայրիկ» - ներու կծիկը կրկին ձեռք կ'առնենք: Այս անգամ բարեբախտաբար ձայն մը կուգար որ անկասկած մեզի կը պատասխանէր: Փոխն ի փոխ կը պոռանք անվերջ եւ մեր իւրաքանչիւր «մայրիկ»ներու կանչին ձայն մը կը պատասխանէ, որ հետզհետէ մօտենալով զգալի կ'ըլլայ: Մայրիկն էր.— «Մի՛ վախնաք, մենք հոս ենք» կը պոռար հեռուէն: Աւելի կը մօտենան եւ ահա մեր քովն են: Ծաւարին մէջէն անծանօթի մը սուուերը աչքիս կը զարնէ: Մայրս մատանդնելով զայն կ'ըսէ.

— «Եթէ այս Արաբը չըլլար, կորսուած պիտի ըլլայինք բոլորս ալ, մենք ալ հեռացեր էինք խումբէն անզգալաբար, տղան գրկած ժամերով Թափառեցանք, ժայռերու զարնուելով, իյնալով ելլելով, ոչ ոք տեսանք: Ձեր հոգը մէկ կողմէ, մեր կորուստը միւս կողմէ: Ցանկարծ եղանակ մը եկաւ մեր ականջին: Երբ մօտեցաւ, նախ սկսանք սոսկալ իր ըստուերէն, բայց ան «չէթխաֆ» (մի՛ վախնաք) ըսաւ անուշ ձայնով մը: Հասկացանք որ դէշ մէկը չէ: Այս անգամ ձեռքի չարժումներով հասկցուցինք որ մեզի ընկերանայ: Սիրով ընդունեց մեր առաջարկը, նոյն իսկ Սիրալոյսին վրան ալ արարական վերարկու մը ձգելով»:

Աչքերս լարած երկար կը դիտէի այս Արաբը, որ տկար հօրս ու մայրիկին ձեռքերէն ամուր բռնած կ'առաջնորդէր գիւղ: Զարմացայ այս անծանօթին, որ ժամերով ծնողքիս կ'ընկերանար եւ գրեթէ մահէ մը ազատեր էր բոլորս ալ: Իրապէս փրկիչ մըն էր ան:

ՀՐԱՇԵՔ

Անծայր Հաւրանի անապատը լռած է այժմ, իր գիւղերը տարածութեան հետ համեմատելով փոքրիկ խիճեր են մէկը՝ Ղարիւյէթ - իւլ - Ղարպի - յէէն՝ նետուած ճախճախուտներու մէջ: Հազիւ քսան հիւղակնոց գիւղակ մը, որուն բնակչութիւնը մահմետական Արաբ է, բացի աքսորեալ հայ ընտանիքէ մը:

ՀՐԱՆԴ ՍԱՐԵԱՆ

(Շար.)

նը — չրջանային քուէարկութիւն — որ հաստատուած է 1876ին։ Այս դրութեան համաձայն, իւրաքանչիւր նահանգ ընտրական չրջանակներու կը բաժնուի, մէկ երեսփոխանով։ Իւրաքանչիւր ընտրող քուէ կուտայ մէկ թեկնածուի, իր չրջանակին համար ներկայացուած ցանկին վրայ։ Համեմատական դրութեամբ, որ հաստատուեցաւ 1919ին եւ փոխուեցաւ 1927ին, չրջանային քուէարկութիւնը կը վերածուի ցանկի քուէարկութեան։ Այդ պարագային ընտրողը պարտաւոր է քուէ տալ իր բնական նահանգին բոլոր թեկնածուներուն։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ եւ տնտեսական վերակազմութեան մասին երկար խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ առջի օր, նախագահութեամբ վարչապետին։ Որոշուեցաւ փոխանակ նոր ծրագիր մը կազմելու, մղում տալ հանրօգուտ չինութեանց նախորդ ծրագիրներուն։

ԵՐԵՔ ԽՐՈՒԱՆԵՐՈՒ դատավարութիւնը վերսկսաւ երէկ, չորեքշաբթի, էքսի եղեռնադատ ատեանին առջեւ։ Ամբաստան - եալներուն փաստաբանն է հռչակաւոր իրաւագէտ Սէնթ՝ Օպան, որ 1895ին պաշտպանած է անիշխանական հեղինակ մը, Ժան Կռաւ եւ որուն կ'աջակցին ուրիշ երեք փաստաբաններ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԸ գործադուլ հռչակած ըլլալով, 10,000 մասվաճառներ ալ միացան չարժումին, որով մսի սով մը կը սպառնայ քաղաքին։

18 ՕՐՈՒԱՆ ԵՐԱՒԱՑ ՄԸ առեւանգուեցաւ Լուվէնի մայրապետ, (Պելժիա), խորհրդաւոր պարագաներու մէջ։ Մինողքը գործազուրկ է, այնպէս որ դէպքը խաչագողութեան չի վերապրի։

ՓԵՏՐ. 6Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ առթիւ հոգեհանգստեան արարողութիւններ պիտի կատարուին այսօր։ Ձախակողմեան հոսանքներն ալ յարգանքի ցոյցեր սարքած են փետր. 9ին եւ 16ին։ Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է։

ԱՆՁՐԵՒՆԵՐԸ ԵՒ ՅՈՒՐՏԸ աւերներ կը գործեն գաւառի մէջ։ Փոթորիկի բռնուած է նաեւ Մարսէյլը եւ նաւարեկութիւններ անպակաս են։

ԹՈՒՐՔԻԱ որոշեց հինգ սուզանաւեր ապսպրել եւրոպական գործարաններու։

ԼՈՑՍ ՑԵՍԱՒ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բ. ՏԱՐԻ, թիւ 16

Բժիշկին կաղանդչէքը (ցոյք. Ա. Աջեան).— *Նարինջ կերէք* (ցոյք. Ե. Ալվազեան).— *Պայքար հիւծախտին դէմ* (ցոյք. Կ. Կէօվճեան).— *Ժողովքեան տեւողութիւնը* (ցոյք. Լ. Գրիգորեան).— *Ազգ. բժշկութիւն* (փ. Նահապար եւ վ. Մելքոնեան).— *Կաթին առողջապահութիւնը* (ցոյք. Ե. Մահտէսեան).— *Ի՞նչպէս ուժեղնել երախաները* (ցոյք. Ա. Տր Սէն-վէնսան).— *Մեր փեսացուն հարբուխ ունէր* (ցոյք. Պ. Չաճոլեան).— *Դրախօսականը, Հարցարան, Դիտելիքներ։*

ՀԱՑ. ԲՈՑԺի յառաջիկայ թիւերէն մէկը պիտի նուիրուի Հայաստանի,— ամբողջ յօդուածները Հայաստանի բժիշկներուն կողմէ գրուածք։

Տարեկան բաժնեգինը՝ 20 ֆրանք Ֆրանսա, 25 ֆրանք արտասահման։ Դիմել՝ Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e)։

ԼՈՑՍ ՑԵՍԱՒ

ԿԵՇԵՔ ԱՊՐԱԼԵԱՐ

Ամսագրին Բ. թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՈՐՈՆՈՒՄՆԵՐ՝ *Մկրտիչ Պարսամեան, ԱՆՏԻՊ ԷՋ ՄԸ՝ Գ. Օտեանէ, ԱՌԱՋԻՆ ԱՋԱՏ - ՈՐՄՆԱԴԻՐՆԵՐԸ՝ Հ. Պէր - պէրեան, ՈՍԿԻ ՈՒՐՈՒ Գ. ԵՊ. Տրապիզոնի, ԳԻՇԵՐԻՆ ՄԷՋ՝ Տոքթ. Արամայիս Սրապեան, ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼ՝ Մկրտիչ Պարսամեան, ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ փ. Սանասար, ԴԷՊԻ ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՐՋԸ՝ Ֆրանց ՎԵՐՖԷԼ, ՆՈՐ ԳԻՒՏԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ՝ Ա. Սարեան, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ՝ Հր. Ն. Թորոսեան, ՓՈՅԹ. ՇԱՐԼ ՌԻՇԷ՝ Տոքթ. Ալլահվէրտի Որդի, ԱՄՍՕՐԵԱԿ՝ Լեւոն Խաճանեանի, Փօլ Պուրժէի, Ռըսիարտ Քիփլինի մահը, Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան հաշկերոյթը։*

Դիմել՝ M. et M. BARSAMIAN, 30, Rue Drouot, Paris (9e)

Դրամական առաքումներն ընել V. R. TACVORIAN, 23, Rue Paul Bert, Asnieres (Seine)։

Տարեկան բաժանորդագրութիւն 30 ֆրանք, արտասահմանի համար 40։

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ՖՈՒՆԴՊի «Ալրամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այսօր ֆինգշաբթի երեկոյ՝ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։

ՇԱՎԻԼԻի Արդուճեան խումբի ժողովը 8 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Պօղոսեանի բնակարանը։

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի Մջօ խումբի ընկերական ժողովը 8 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ակումբին մէջ։

ՊԱՆԵՕ Ի ՇԱՆի Ալճիւ ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները, 8 փետր. շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 9 Rue Mme Curie, Պանեէօ։

Գուռւսէ

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 7 փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181 Քուռ Լաֆայէթ «Զարդարեան» գրադարանին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի վիճաբանական ժողովը 7 փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պատանեկան միութեան սրահին մէջ։

Նիւթ՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան դերը գաղութահայութեան մէջ։

ՀԱՆԴԷՍ — ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Համազգայինի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ, 8 փետր. շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8.45ին ՀԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻՆ մէջ, կը խօսի Պ. Ս. Սասունի երգ., արտասանութիւն եւլն.։ կը մասնակցին գպրոցական աշակերտները եւ նուագախումբը։ Կը ներկայացուի ԵԱՏԻՄ, ղեկավարութեամբ դերասան Յ. Ուզունեանի։ Մուտք մեծերու՝ 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր.։

ԱԶԱՏ ԼՍԱՐԱՆ Հ. Կ, ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի կ'ունենայ 7 փետր. շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին Մէզօն Միւթիւալիթէի մէջ (24 ռիւ Սէն Վիքթոր)

Դասախօս Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Նիւթը ՀԻՆ ՀԱՑՈՑ ՄՇԱԿՈՑԹԸ

Մուտքը ազատ է բոլորին համար

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Հինգշաբթի, փետր. 6ի երեկոյեան ժամը 9ին

ՀԱՑՐ ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ կը շարունակէ իր սկսած պատմական դասախօսութիւնը Էքօլ տէ Լանկ Օրիանթալի մէջ,

2 Rue de Lille, մերթօ St. Germain des Près:

կը հրաւիրուի հայ երիտասարդութիւնը: Մուտքը ազատ է

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ

Կազմակերպուած Ֆ. ԿԱՊՈՑՑ ՄԱՋի ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂի եւ երեք քոյր ճիւղերու կողմէ, 16 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Պօմոնի «Վարանդեան» սրահին մէջ, գեղարուեստական բաժին՝ փոքրիկներու կողմէ։ Կը մասնակցին Հայ Աղրիները շարժանկարով իսկ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները կը ներկայացնեն զաւեշտ մը։ Փոքրիկներուն պիտի բաժնուի մրգ, շաքարեղէն եւ նախընթրիք։ Մեծերու համար մուտք 3 ֆր.։

Դասախօսութիւն — Թէքտաեան

Ֆ. կապոյտ Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի, 9 փետր. կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը ճիշդ 3.30ին, Ռուսական Քօնսէրվատուարի շէնքին մէջ,

26 *Աւընիւ տը Թօքիօ.*

կը խօսի՝ ՓՐՕՖ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Լեզուն, նրա ֆիզիքական եւ հոգեկան հիմքերը, նրա զարգացման պայմանները եւ նրա նշանակութիւնը ազգային անհատականութեան համար։

Հաղորդակց. միջոցներ.— Մեթրօ Ալմա Մարսօ.— Մուտք՝ 3 ֆր.։

ՊՕՄՕՆԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ"Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է

Պ. Օհնիկ Ձգիւսուտեան

350 Chemin St. Julien, Beaumont

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ցրտուիչ

Պ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԹԱՆ ԱՌԱՓԵԼԵԱՆ

CAFÉ de RICHELIEU DROUOT

21 Bld. Montmartre.

Metro Richelieu.Drouot

Tous les jours matinée et soirée

Մեծ նուագախումբ դեկավարութեամբ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԽԱՆ ԱՌԱՓԵԼԵԱՆի

Հայ յաճախորդներու խնդրանքին գոհացում կը տրուի հայկական եղանակներ նուագելու համար։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ պօէօ-քաֆեր, կաշիներ, նեվրօններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ ժաթօիներու համար։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՁՈՒԼ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ իմաստով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր ձիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առթի։

Արանց եւ կանանց գուլպայի ծոխ մեքենք, *սոլտ, տէնզիէմ շուա* եւ *հօր-քուր, քալոսն, թրիքօ, փիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ* ամէնքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով։

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale

159, Rue Lafayette — Tél. Nord 68 - 62

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՕՇԿՈՂՆԵՐ, ՌԻՁԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՑՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՑԱՁԱԽՈՐԴ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,

Ձեր յաճախորդներուն ձիւր աւելցնել օրէ օր,

Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,

Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՅԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՏՆՕՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով։

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով։

ԳԱՑԷՔ ՑԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ — Cinéma REXY — Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ — CIGALE CINÉMA — 60 Avenue de Saxe. LYON.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԷՐԹՕՆԸ (56)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ծ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Օ՛հ, կը տեսնեմ որ այս տարի հինգ հարիւր ոսկիի պետական արժէքուղթ գներ ես ...

— Այո՛, պարո՛ն. հազար ոսկի խընայած եմ ... Հազարապետ Էլըրպիի հետ ունեցած յարաբերութիւններուս արդիւնքն է... այս տարի ձիարշաւներուն մէջ ալ բախտ ունեցայ ... եթէ կը յիշէք, պարո՛ն, Մանչէսթրի մեծ ձիարշաւին ամէնէն «անհաւանական» ձին չահեցաւ ... բարեբախտաբար քսան ոսկի դրած էի վրան ...

Փուառօ տետրակը իրեն վերադարձուց։

— Լա՛ւ, երթաս բարով, Փարքըր. կարծեմ ճշմարտութիւնը ըսիր ... եթէ սուեցիր, վիճակդ ծանր է, գիտցած ըլլաս ...

Ծառային մեկնումէն յետոյ, Փուառօ վերարկուն հագաւ։

— Դո՞ւրս պիտի երթաք, հարցուցի։

— Այո՛, պզտիկ այցելութիւն մը պիտի տանք փաստաբան Պ. Հէմըն-տին ...

— Փարքըրին ըսածներուն հաւատացի՞ք ...

— Կարելի է հաւատալ ... իրաւցնէ կրնայ որ սպառնալիքով դրամ պահանջուած է Պ. Էքըրսյոյէն... տարբեր խնդիր եթէ անիկա չատ վարպետ դերասանութիւն մը ըրաւ ... Ուբեմն Տիկ. Ֆէրըրսին խնդրին բնաւ տեղեակ չէ այս մարդը ...

— Այն ատեն, հապա ո՞վ էր որ ...

— Այո՛, ո՞վ էր ... մեր հմտակուան այցելութիւնը պիտի պարզէ կարեւոր կէտ մը. կամ Փարքըրին վրայ բնաւ կասկած չպիտի մնայ եւ կամ քէ ...

— Ի՞նչ ...

— Այս առտու նորէն սկսայ նախադասութիւններս կէս ձգել ... դէշ սովորութիւն ... ներողամիտ եղէ՛ք...

— Աղէկ յիշեցի, ըսի յանկարծ ան-մեղ չեշտով մը. խոստովանութիւն ունիմ ձեզի ... անխոհեմութիւն ըրի եւ մատանիին մասին խօսեցայ ...

— Ո՞ր մատանիին ...

— Այն մատանիին զոր աւազանին մէջէն հանեցիք ...

— Այո՛, կը յիշեմ ...

— Կը յուսամ որ բարկացած չէք... մեծ անզգուշութիւն էր ըրածս ...

— Բնա՛ւ երբեք, սիրելի բարեկամս, բնաւ երբեք. ես որ եւ է բան չպատուիրեցի ձեզի ... կրնայիք ազատօրէն անոր մասին խօսիլ ... ի՞նչ, ձեր քոյրը հետաքրքրուեցա՞ւ ...

— Այո՛, չիտակը, ամէն մարդ իրար անցեր է... զանազան տեսութիւններ չրջան կ'ընեն գլուխին մէջ ...

— Եւ սակայն չատ պարզ խնդիր մըն է, անմիջապէս աչքի կը զարնէր, այնպէս չէ՞ ...

— Իրա՞ւ ...

— Ինչը ունեցող մարդը խնդիրը չի մտածեր, ըսաւ Փուառօ խնդալով, չէ՞ք կարծեր ... Օ՛հ, արդէն հասեր ենք ...

Փաստաբանը գրասենեակին էր. առանց սպասելու ներս մտանք. ոտքի ելաւ ու բարեւեց։

— Պարո՛ն, սկսաւ Պելճիքացին անմիջապէս, եթէ Թոյլ կուտաք տեղեկութիւն մը պիտի խնդրեմ ձեզմէ ... կարծեմ դուք Տիկ. Ֆէրըրսին փաստաբանն էիք ... Այս վերջինը նախ զարմացաւ. յետոյ դարձեալ իր դէմքին վրայ նշմարեցի իր արհեստը յատկանշող վերապահ արտայայտութիւն մը։

— Այո՛, անոր բոլոր գործերը մեր բովէն կ'անցնէին ...

(Շար.)

ՑՕՀՇԱՏԵՍ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Խալուի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 9 փետր. կիրակի երեկոյ ժամը 8ին 6 rue des Petites Maries, Bar Araras սրահին մէջ։ կը հրաւիրուին մանաւանդ Ագարանի գիւղացիները անխտիր։ Ցոժանի մասնաճիւղի անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

ԼՈՑՍ ՑԵՍԱՒ

«Վ Լ Ի Մ»

ամսագրի ԺԲ. թիւը (1935 Սեպտեմբեր Դեկտ.) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Դէպքերը հայ-պարսկական սահմանի վրայ, *Սամսոն.*— Պարսկաստանի յեղափոխութիւնը եւ Մելքոն Խանը, *Յ. Չաւարեան.*— Նպաստ մը հայ եւ թուրք աշուղական գրականութեան (Գ.) *Շ. Նարդունի.*— Ալեքսանդրա չէլ Պունի հրամանագիրը, *Փ. Փ. Փանաիթեանց.*— Հաւաշխարհային պատերազմը եւ ցարսնի աշխարհը *(Բ.)* Վահան Փափազեան.— Արիաւիրքի օրերը, *Վ. Մինախորեան.*— Հին Թուղթեր, նիւթեր Շիրվանզատէի մասին.— Անցեալը, *Կոմիտաս Վարդապետ, բժ. Յ. Տէր Մինաչէլեան, Հեթ. Խնկոյեան, Ց. Խանդամեան, Տոքթ. Յ. Երկանեան.*— կեանք եւ մշակոյթ.— Գիրք եւ մամուլ.— Դրախօսական.— Երրորդ տարեշրջանի շեմքին.— Գէորգ Դ. Կաթողիկոս եւ իր ժամանակը, *Վ. Մանկունի Եպիսկոպոս։*

Տարեկան բաժնեգին՝ 70, 60 եւ 50 ֆրանք, համաձայն իւրաքանչիւր երկրի թղթատարական սակի։

Երրորդ շրջանի բաժանորդները կրնան առաջին երկու տարիներու 12 թիւերը ստանալ վճարելով 50 ֆրանք. կամ վեց ըզբի համար 25 ֆր.։

Հասցէ.— S. Vratzian, 3 Rue des Platanes, Cité Jardin de Plessis-Robinson, (Seine).

ՀԱՑԵՐՕՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձաղարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Աթելիեան եւ նպատակամէտ խնամուած կերակուրներ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ՆՐԹԵՒԵԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
7
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
7 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3032 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՅԻՒ ԽՕՍՔ

ՓԱՍՏԵՐՈՒ ՏԵՂԱՏԱՐԱՓԻՆ ՏԱԿ

«Դեռ չսպառեցինք նիւթը»— ըսեր էինք երէկ։

Փարիզի ամբակաւար օրկանը առանց սպասելու մեր եզրակացութեանց, աճապարած է խմբագրական մը գլորել,— «Օձին կը փաթթուին եւ կամ դիակ կը կենդանացնեն»։

Ըսել կ'ուզէ թէ «Ցառաջ»ի նոր վկան, իրենց երբեմնի գործօն անդամն ու նախկին արքեպիսկոպոսը, անվստահելի մարդ է։ Գարզապէս դիակ մը, որ ժամանակին շատ աւելի դէշ բաներ գրած է Դաշնակցութեան դէմ։ «Այդպէ՞ս ամբաստանող, այդպէս ալ վկայ»։

Որ եւ է պատասխանի անարժան համարելով մնացեալ գռեհկութիւնները, կ'անցնինք մեր գործին։

Փակագիծ մը միայն.— ամբակաւար օրկանը անուղղակի կը պատասխանէ Մուշեղ Սերոբեանի եւ իրենց կուսակցութեան մի քիչ եղած յարաբերութեանց, բայց չի խօսիր անոր կողմէ Բարեգործականի դէմ եղած ամբաստանութեանց մասին։

Մեզ հետաքրքրողն ալ այդ պարագան է։

Վկան վստահելի է թէ ոչ, օ՞ձ է թէ դիակ, կրնանք առանձին քննել։ Իւրաքանչիւր վկայութեան արժէք, մենք պարտ սեպեցինք միշտ յիշեցնել թէ Մ. Սերոբեան թունդ հակադաշնակցական մը եղած է, հիմնադիր կամ գործիչ Բարեգործականի եւ ամբակաւար — ազատական կուսակցութեան։

Արդ, ճի՞շդ են այդ իրազեկ մարդուն մեղադրանքներն ու յայտնութիւնները՝ Բարեգործականի եւ ամբակաւարներու ներքին յարաբերութեանց, այդ երկուքին կողմէ կատարուած անարգելի վերլուծումներու եւ չարաշահութեանց մասին։

Մ. Սերոբեանի յայտնութիւններէն շատ առաջ, նոյն մեղադրանքներն ուղղած ենք մենք, եւ կը շարունակենք տարիներէ ի վեր։ Ցաճախ նոյն բանը կ'ըսեն ուրիշներ ալ, մինչեւ անգամ իրենք՝ պաշտօնական ամբակաւարները, Փարիզէն մինչեւ Գահիրէ եւ Պոսթըն, երբեմն բաց, երբեմն քօղարկեալ։

Ուրեմն հարցը կը վերաբերի Բարեգործականի մէջ տիրող հոգեբանութեան, անոր գործելու մեթոտներուն, անոր եւ ամբակավարներու մեղսակցութեան եւ ուրիշ ակներեւ չարիքներու, որոնք տարիներու պատմութիւն ունին։

Այս խնդիրը քննած առեն, կարեւորը վկային երէկն ու այսօրը չէ, այլ անոր մատնանշած փաստերուն խմասը։

Մ. Սերոբեանի վկայութենէն առաջ, մենք ներկայացուցեր էինք հատուածներ Հալէպի Քաղաք. ժողովին զեկոյցէն։ (Անշուշտ ամբակավար խմբագիրներն ալ տեսան բնագիրը)։ Ահա երկու տարիէ ի վեր, Սելանիկի Թաղ. Խորհուրդը եւ Բարեգործականի նախորդ մասնաճիւղին անդամներն ալ — բարեյոյս ջոջեր — զարմանազան պատմութիւններ կը պատմեն։ Անշուշտ անոնք տեղեկագիրներ ալ ղրկած են Փարիզի կեդրոնին։

Հարցում,— ինչո՞ւ չէք հետաքրքրուիր այս իրողութիւններով եւ կը գոհանաք թխածոյ «տէսթան»ներով, որոնց բուն հեղինակները նորէն ամբակավարներ են, հին կամ նոր, պաշտօնեայ կամ վարձկան։

Ահա մանրամասնութիւն մը եւս,— պզտիկ, շատ պզտիկ, բայց ո՛րքան խօսուն։

Ամիսներ առաջ, Լիոնէն ամբակավար երիտասարդ մը կ'երթայ Սելանիկ եւ կը նշանակուի խմբագիր՝ ամբակավար օրկանին։ Շատ չանցած տգան կը հիասթափուի եւ իր դառնութիւնը կը յայտնէ հրապարակաւ, հինգ յօդուածներով, Եւրոպայի եւ Ցունաստանի ամբակավար կուսակցութեան եւ անոր ղեկավարութեան դէմ։ Այդ առթիւ, հրատարակութեան կուսայ նաեւ նամակ մը, ուղղուած իրեն՝ ամբակավար «չէֆ»ի մը կողմէ (1935 նոյ. 22)։

Բարեհաճեցէք կարդալ եւ դատել.

— «Սիրելի ընկ. Ներսէսեան, Բարեգործականի մասին գրած յօդուածդ ուշադրութիւնս գրաւեց, մասնաւորաբար վերջին հատուածը ճնշիչներու վերաբերմամբ։ Զգո՛յշ դպչելէ խանիկին, որ երկար ժամանակ է մեզի հետ գործել եւ մասնաւորաբար շրջանային կազմակերպական գործը ստանձնած է, չեմ ուզեր որ խաչաձեւուի մեր գործը։ Գրէ ընդհանուր կերպով, ճնշադատէ ընդհանուր կերպով, բայց ոչ առ այժմ կրթական ճնշիչը, որմէ ամէն ծառայութիւն կ'ակնկալուի, կուսակցականօրէն։ Կարծեմ ըսածս հասկցուցի եւ անելի մը առջեւ չես դներ զիս։ — Ա. Պետրոսեան»։

Նամակին մէջ յիշուած «Խանիկը» Բարեգործականի կրթական քննիչն է Աթէնքի մէջ, Խանիկեան, որ ամէնէն չարաչուք դերը կատարեց վերջին երկու տարիներու ընթացքին, ուրիշ նորաձեւութեան մը հետ, կազմալուծելով ազգ. դպրոցները։

Ուրեմն Բարեգործականը իւղոտ ամսականներ կապած է իր կրթական քննիչներուն, որպէսզի քարոզութիւն եւ կազմակերպական աշխատանքներ կատարեն ի հաշիւ ամբակավար կուսակցութեան։

Ի՞նչ է մեր եւ ուրիշներու ըսածը, բացի պաշտօնական ամբակավարներէն։

Մ. Սերոբեան կը գրէ թէ Բարեգործականը «փոյթը չունի ցաւ բնաւ գործին յարմարադոյն մարդը փնտռելու»։ Ու կը յիշէ երկու օրինակներ.— 1. Մելքոնեան վարժապետանոցին տնօրէնն նշանակեցին բանաստեղծ Վահան Թէքէեանը, որ «վարժապետանոց մը վարելու եւ ուսուցիչներ հասցնելու կարողութենէ զուրկ է բոլորովին»։ 2. Բարեգործականը Սուրիոյ եւ Լիբանանի կրթական տեսուչ նշանակեց Միքայէլ Նաթանեանը, «որ լաւ ուսուցիչ մըն էր քառասուն տարի առաջ, եւ կը խորհիմ թէ այսօրուան կրթական պէտքերուն եւ պահանջներուն մարդը չէ։ Ցոդնած, միլիա-վայրին ու համայնքին հոգեկան պահանջներուն անծանօթ»։

Եզրակացութի՞ւնը այս բոլոր մերկացումներուն։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ՊՂՏՈՐ ՋՈՒՐԵՐ ՓՍՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՒՏՐԻՈՑ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳՆ ԱԼ Կ'ԵՐԵՒԱՑ ...

Մինչ արքաներն ու դիւանագէտները կը ջանային ելք մը գտնել, չորս – հինգ օրուան խօսակցութիւններէն եւ փոխադարձ մեծարանքներէն յետոյ, նոր անակնկալ մը պաղ ջուր լեցուց կատարուած աշխատանքներուն վրայ։

Հապսպուրկի Օթթօ արհիդուքսը, որ Աւստրիայ գահաժառանգն է եւ Պելժիա կը բնակի, յանկարծ Փարիզ եկաւ երեքշաբթի օր, եւ խանգարեց խօսակցութեանց ընթացքը։ Այսինքն այն ծրագիրը որ կը վերաբերի Աւստրիոյ անկախութեան պահպանման։ Միեւնոյն առեն ամապարանքով հեռացաւ իշխան Շթարէնպէրկ, Աւստրիոյ փոխ – վարչապետը, խուսափելով հանդիպումէ։ Արհիդուքսը լուր չէր տուած իր ժամանման մասին, եւ իշխանութեան համեստ հիւրանոցի մը մէջ։ Այս անակնկալ այցելութիւնը ուշադրութիւն դրաւեց մանաւանդ անոր համար որ, Փարիզի թերթերը կը գրէին թէ իշխան Շթարէնպէրկ վերջնական հաւաստիքներ տուած է Ֆրանսայի արտաքին նախարարին, յանձն առնելով Հապսպուրկեան իշխանութիւնը չվերահաստատել առանց Փոքր Համաձայնութեան հաւանութիւնն ստանալու։ Այս լուրին վրայ, Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակները կը կարծէին թէ ճամբան հարթուած է Աւստրիոյ եւ Փոքր Համաձայնութեան քաղաքական մերձեցման, հաւանաբար եւ դանուբեան դաշինքին յարմոզութեան համար, Իտալիան ալ յառաջիկային հրաւիրելու պայմանաւ։

Արդ, իշխան Շթարէնպէրկ վճռապէս մերժեց տեսակցիլ գահաժառանգին հետ եւ ուղեց անդիմանալ անոր ժամանումը ճիշդ այն պահուն երբ Վիէննայի ճեպընթացը կը նռնէր։ Իրազեկները այս իրողութենէն կը հետեւցնէին թէ իշխան Շթարէնպէրկ վճռական հաւաստիքներ տուած է Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ, իբրեւ Աւստրիոյ փոխ – վարչապետ, միապետութեան վերահաստատումը Փոքր Համաձայնութեան եւ մասնաւորապէս Եուկոսլաւիոյ հաւանութեան ենթարկելու համար։

Եւ սակայն, իշխան Շթարէնպէրկի մեկնումէն քիչ յետոյ, գահաժառանգին խորհրդականը յայտարարեց թէ այդպիսի հաւաստիք չէ արուած եւ թէ ինք իշխանէն արտօնութիւն ստացած է այս հերքումը կատարելու։ Միեւնոյն առեն, Փարիզի աւստրիական դեսպանատունը հերքեց իշխանին բերանը դրուած խօսքերը, «անվաւեր» հռչակելով լրագրական բոլոր տեսակցութիւնները։ Աւելի վճռական հերքում մը հրատարակեց Վիէննայի հեռագրական դործակալութիւնը, իշխան Շթարէնպէրկի բերնով։ — «Պ. Ֆլանտէնի հետ խօսակցած առեն, ես վճռապէս չեշտեցի թէ Աւստրիա չի կրնար հրաժարիլ միապետութեան հաւանական վերահաստատումէ մը։ Բայց անգամ մը եւս կրկնեցի Աւստրիոյ նախորդ կառավարութեանց յայտարարութիւնը թէ որ եւ է որոշում չպիտի տան այս հարցի մասին, առանց խորհրդակցելու եւրոպական պետութեանց հետ։ Գալով Աւստրիոյ եւ կեդր. Եւրոպայի պետութեանց միջեւ խորհրդակցութիւն մը կատարելու հարցին, ես այն համոզումը յայտնեցի թէ այդպիսի խորհրդակցութիւն մը չի կրնար օգտակար ըլլալ առանց Իտալիոյ մասնակցութեան, քանի որ ան ազգու երաշխաւորն է Աւստրիոյ հողային ամբողջութեան»։

Կ'ըսուի թէ իշխան Շթարէնպէրկ հարկադրուած է դիրք փոխել, տեղի տալով Վիէննայի եւ Թերեւս Հռոմի, ինչպէս եւ նախորդ կայսրուհի Զիթայի ճնշումներուն։

Արդարեւ, նախկին կայսրուհին ալ որոշ դեր կատարած է այս անցուդարձին մէջ։ Փարիզ հասած օրն իսկ, իշխան Շթարէնպէրկ իմացաւ որ կայսրուհին իրեն կը սպասէ հիւրանոցին մէջ։ Ան յատկապէս եկած էր զինքը յանդիմանելու համար իր կարծեցեալ յանձնառութեանց առթիւ։ Իշխանը չուզեց մտիկ ընել։ Ասոր վրայ դահաժառանգը ինք անձամբ եկաւ երեքշաբթի օր, հաւանաբար իր մօրը դրդումով, եւ առանց ինքզինքը ցոյց տալու կամ որ եւ է յայտարարութիւն ընելու, փոխեց խօսակցութեանց ընթացքը, Աւստրիոյ անկախութեան վերաբերեալ հարցերու մէջ։

Ռումանիոյ դիրքը եւ ուրիշ հարցեր

Ռումանիոյ կարոլ թագաւորը, որ նոյնպէս Փարիզ կը գտնուի, առջի օր մէկդի դնելով արքայական – պայմանադրական սովորութիւնները, Օթթլ Բիթ հրաւիրեց քաղաքական մամուլի ներկայացուցիչները։ Անոնք որ յայտարարութիւն մը կը սպասէին Ռումանիոյ քաղաքականութեան մասին, յուսախաբ եղան, որովհետեւ թագաւորը միայն հարեւանցի ակնարկ մը ուղղեց իր այցելութեան դլխաւոր նպատակներու մասին, եւ ջերմ գոհունակութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութեան համար։ (Այս այցելութեան առթիւ հանրապետութեան նախագահը Ֆրանսայի ղինուորական ամենաբարձր չքանչանը յանձնեց Ռումանիոյ վեհապետին)։

Թագաւորը յետոյ անուղղակի չօչափելով քաղաքական խընդիրները, յայտարարեց թէ «կատարեալ համերաշխութեամբ կ'աշխատի Պ. Թրթուլէսքուի հետ, պահպանելու համար խաղաղութիւնը հաւաքական ապահովութեամբ, դաշնագիրներու եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին հիման վրայ։ «Այս քաղաքականութիւնը մեզի կ'ընծայէ ուղղակի կամ անուղղակի չահագրգռութիւն մը բոլոր քաղաքական հարցերու մէջ, մասնաւորապէս Արեւելեան Եւրոպայի մէջ»։

Այս կարճ յայտարարութեամբ ալ վերջացուց, չեշտելով.— «Ահա ինչ որ կ'ուզէի ըսել ձեզի, պարոններ»։ Եւ առաջարկեց լուսանկարուիլ «իր բարեկամներուն հետ»։

Ցետոյ խմբագիրները հրաւիրուեցան չքասեղան, ուր Պ. Թրթուլէսքու իրրեւ արտաքին նախարար բացատրեց թէ Ռումանիա – նիա ջերմ կուսակից է հաւաքական ապահովութեան եւ թէ ինք պատրաստ է մասնակցելու որ եւ է քաղաքական կամ տնտեսական համաձայնութեան, որ եւ է երկրի կամ Արեւելեան Եւրոպայի երկիրներուն հետ, ցորչափ այդ համաձայնութիւնները կը հիմնուին Ա. Դ. ուխտին տրամադրութեանց եւ կնքուած դաշնագիրներու վրայ։

Ճիշդ մէկ չաբաթ է որ Փարիզ կը գտնուի Ռումանիոյ թագաւորը եւ մարդ չի գիտեր թէ երբ պիտի մեկնի։

ԱՆԳԼԻՈՑ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ԼՈՑՏ ՃՕՐՃ Կ'ՈՒԶԵՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼ ԻՏԱԼԻՈՑ

— · —

ԱՌԱՋԱՐԿ՝ ՎԵՐԱՓՆՆԵԼՈՒ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Չորեքշաբթի օր չատ կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ։ Աչխատաւորական երես – փոխան ճօրճ Լէնսպըրի առաջարկեց միջազգային խորհրդաժողով մը դումարել, անտեսական անարդարութիւնները դարմանելու եւ նոր պատերազմէ մը խուսափելու համար։ Բանաճեւը մեր – ժուեցաւ 137ի դէմ 228 ձայնով։

Պ. Լէնսպըրի անցեալ տարի հրաժարեցաւ աչխատաւորական կուսակցութեան նախագահութենէն, կարգ մը անհամաձայնութիւններ ունենալով։ Իր առաջարկը պաշտպանելու համար օգնութեան հասաւ Լոյտ ճորճ, նախկին վարչապետը։ Պ. Լէնսպըրի դիտել տուաւ թէ Մեծ Պատերազմը յաղթական չհանդիսացուց ժողովրդապետութիւնը, այլ «դիկտատուրան էր որ յաղթեց, ոտքի տակ առնելով ժողովրդապետութիւնը»։ Ուստի անհրաժեշտ է նոր բաշխում մը կատարել նախանիւթերու եւ վերակազմել Ազգերու Դաշնակցութիւնը։ Այս գործին նախաձեռնութիւնը պէտք է ստանձնէ Անգլիա։ Բանախօսը չարունակելով չեշտեց.

— «Պէտք է բայ աչքով դիտել իրականութիւնը։ Իտալիա, Գերմանիա եւ Ճափոն հողային ծաւալում կը պահանջեն, ինչպէս երբեմն Մեծն Բրիտանիա»։

Լոյտ Ճօրճ ձայնակցելով, թելադրեց Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ «գաղթային անօթութիւնը» յագեցնել կտորներ յատկացնելով Հոլանտայի, Փորթուկալի եւ նոյնիսկ Պելժիոյ գաղթավայրերէն,

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ 1935ԻՆ

— • —

Դ.— ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Լեհաստանի մասին մեր մամուլը, առհասարակ, եղած է ժլատ:

Եւրոպական միւս մեծ պետութեանց աղմկալից չարժումները կլանած են բոլորի ուշադրութիւնը եւ ստուեր ձգած 33 միլիոնոց յետպատերազմեան ուժեղ պետութեան մը վրան:

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Լեհաստանի մէջ, ի՞նչ խմորումներ ու ոգորումներ ի յայտ կուգան հոն եւ ի՞նչ քաղաքական դեր է վիճակած անոր:

Պէտք չկայ հեռուներն երթալու եւ քրքրելու Լեհաստանի պատմութիւնը: Բաւական է միայն պատկերացնել 1935ի ներքին եւ արտաքին անցուդարձերը, որպէսզի գաղափար մը կարենանք կազմել Լեհաստանի մասին:

Մարաջախտ Պիլզուցքիի մահը (12 մայիս), բախտորոշ հանգրուան մըն է Լեհաստանի համար: Բոլոր ժողովուրդները Լեհաստան եւ Պիլզուցքի նոյնացած կը տեսնէին: Պիլզուցքիի մէջ կը տեսնէին Լեհաստանը, Լեհաստանի մէջ կը տեսնէին Պիլզուցքին: Այլ խօսքով, Լեհաստանի միջազգային վարկն ու կշիռը կը չափուէր Պիլզուցքիի հաստատած կարգերով եւ վարած մինուճարական քաղաքականութեամբ:

Արդարեւ, եւրոպական ցամաքամասին վրայ բացառիկ դեր է վիճակած Լեհաստանի: Ինկած երկու հսկայ պետութեանց միջեւ, արեւելքէն՝ Խորհ. Ռուսաստան եւ արեւմուտքէն՝ Գերմանիա, մշտական սարսափի տակ, Լեհաստան հարկադրուած է արդեգրել ներքին եւ արտաքին ճկուն քաղաքականութիւն մը:

Իր անկախութեան սիրանալէն ի վեր, Լեհաստան կը հաստատէ սահմանադրական-հանրապետական կարգեր, բայց մենաւորական եւ բռնատիրական հիմերու վրայ:

1935 Ապրիլ 24ին, Պիլզուցքիի ձեռնասունները եւ ներկայ պինուորական ղեկավար «կաստա»ն, գործադրութեան կը դնեն նոր սահմանադրութիւն մը, ուր հանրապետութեան նախագահին կը վերապահուի միապետական իրաւունքներ: Ըստ այդ բարեփոխուած սահմանադրութեան, Լեհաստանի գերագոյն պետն է հանրապետութեան նախագահը: Անոր պէտք է ենթարկուին օրէնսդրական հաստատութիւնները (Սէյմ եւ Մերա-կոյտ), դատարանները, գերագոյն ատեանը եւ վարչական իշխանութիւնները: Ան իր պաշտօնի գործադրութեան ընթացքին, պատասխանատու չէ ոչ ոքի առջեւ: Պատասխանատու է միայն «Աստուծոյ եւ պատմութեան» առջեւ:

Ընտրութեանց կրնան մասնակցիլ 24 տարեկան բոլոր քաղաքացիները, բայց չեն կրնար եւ իրաւունք չունին որ եւ է թեկնածու առաջարկելու: Կառավարութեան հսկողութեան տակ, ընտրական յատուկ յանձնախումբ մը, քմահաճօրէն թեկնածուներ կ'առաջարկէ եւ կը կազմէ ցանկեր:

Անշուշտ, այսպիսի խիստ կարգերու տակ, ժողովրդական կամքը չի կրնար արտայայտութիւն գտնել եւ կը մնայ ձեւով ճայնատու, սակայն էութեամբ ճայնազուրկ:

Ժողովրդապետական կարգերու պաշտպան հոսանքները ալ, ի՛նչ խօսք, ենթարկուած են այլաձեւ հալածանքներու:

Սեպտ. 8ի խորհրդարանական ընտրութիւնները փայլուն արդիւնքներ չտուին կառավարութեան: Արձանագրուողներէն 45 առ հարիւր համեմատութեամբ հավիւ մասնակցեցան: Մեծագոյն թիւով քաղաքացիներ մնացին ձեռնպահ:

Սէյմի թեկնածուները՝ Վարշաւայի, Կրաքովի, Լոցի, Փոզնի, Թառնովի եւ Վիլնայի շրջաններուն մէջ, հավիւ կրցան ստանալ 14.000էն 30.000 ճայն միայն, մինչդեռ Փօլէզիի, Վօլինի եւ Նովոկրոտզքի նահանգներուն մէջ, ուր ազգաբնակութեան ստուար մեծամասնութիւնը բաղկացած է Ուկրայնացիներէ եւ Ճերմակ Ռուսերէ, եւ անգրագէտներու թիւը շատ աւելի մեծ է քան այլուր, թեկնածուները ստացած են 100.000էն աւելի ճայն: Դեռ աւելին: Փօլէզիի նահանգին մէջ երեսփոխանական թեկնածուները ստացած են արձանագրուածներու թիւէն քանի մը հազար ճայն ալ աւելի ...

Այս յատկանշական երեւոյթները ցոյց կուտան, որ Լեհաստանի ներքին կեանքը անկայուն է:

Ի հարկէ Լեհաստանի այս կացութիւնը սեւականացնողները, լեհ բանակի վարիչ դէմքերն են, որ տոգորուած են ազգային անկախութեան եւ պետականութեան գաղափարի իրացուման ըմբռնումով: Զօրավարներ Սօսկովսքի, Սիկորսքի, Ռից Շմիկլի, Հալլէր, գնդ. Սլավէք, գնդ. Պէք եւ ուրիշներ, որոնց մէջ պակաս չեն եւ բոպական կշիռ ունեցող հեղինակութիւններ: Արժէ ներկայացնել առանձին մէկ քանին միայն:

Զօր. Սօսկովսքին, հմուտ դիւանագիտական դիւութեանց, լայն եւ բազմակողմանի կրթութեան տէր, տաղանդաւոր անճնաւորութիւն մըն է: Պատերազմէն առաջ եղած է լեհ ընկերվարական կուսակցութեան անդամ: Պատերազմի ընթացքին եւ պատերազմէն յետոյ եղած է միշտ առաջաւոր դիրքերու վրայ եւ վայելած ժողովրդական լայն համակրութիւն: Եղած է Պիլզուցքիի մտերիմն ու գործակիցը: Այժմ, հաւանական եւ արժանաւոր յաջորդ կը նկատեն հանրապետութեան նախագահի:

Նմանապէս ուշագրաւ տեղ մը կը գրաւէ Զօր. Սիկորսկին: Այս զօրավարը լեհ բանակի այն ղեկավարներէն է որ եւրոպական հռչակ կը վայելէ: Պիլզուցքիի միակ վստահաւոր մրցակիցն էր եւ հակառակորդը, լեհ հանրապետութեան առաջին նախագահ Նարուտովիչի սպանութենէն յետոյ, կը ստանձնէ վարչապետի պաշտօնը եւ կը վարէ մեծ հեղինակութեամբ: Իր եւ Պիլզուցքիի միջեւ համամարտութիւնը սուր կերպարանք կը ստանայ եւ 1926ի պետական յեղաշրջումէն վերջ «հանգստեան» կը կոչուի: Պիլզուցքիի մահէն վերջ միայն վերստին կը նետուի քաղաքական կեանքի մէջ:

Ականաւոր դէմքերէն է նաեւ Զօր. Ժոզէֆ Հալլէր, որ 1920 լեհ-խորհրդային պատերազմի առեն Վարշաւայի պաշտպանութիւնն էր ստանձնած եւ խորտակած բոլշեւիկեան բանակը: Այդ յաղթանակէն յետոյ Լեհաստանի ժողովրդական դէմքերէն մէկը կը դառնայ: Իր քաղաքական համոզումներով թէպէտ ազգայնական, սակայն ջերմ պաշտպան ժողովրդավար կարգերու: Վերջերս մասնաւոր կոչով մը կը բողոքէր Բրեստի եւ Պերեզայի բանտարկութիւններուն դէմ եւ կը պահանջէր որ լեհ կառավարութիւնը ի գուր անդունդ չբանայ ազգի եւ իր պետութեան միջեւ: Իր կոչը կը վերջացնէր հետեւեալ բնորոշ խօսքերով.— «Մորալէս դիտակցելով Լեհաստանի ապառնացող արտաքին եւ ներքին վտանգները, եւ յինելով ժողովրդական լայն դանդուածներու բաղձանքներուն վրայ, ես պատրաստ եմ Լեհաստանի դրժբախտութեան եւ երջանկութեան պատասխանատուութիւնը կրել իմ ուսերու վրայ»:

Նոյնքան ժողովրդական համբաւ ու հեղինակութիւն ունին նաեւ նախկին վարչապետներ Զօր. Ռից Շմիկլի եւ գնդ. Սլավէք:

Անշուշտ, բնաւ դատաւորութիւն չունինք հոս մի առ մի կանգ առնելու զօրավարներու եւ գնդապետներու նկարագրութեան վրայ:

Այս քանի մը օրինակներով կ'ուզէինք հաստատել այն իրողութիւնը, թէ զինուորական «կաստա»ն խոր դերըոշմ է դրած Լեհաստանի ներքին եւ արտաքին ոգորումներուն վրայ:

Լեհաստանի զինուորապաշտ ոգին աստիճանաբար լքել կուտայ իր երբեմնի բարեկամները:

Ֆրանսան, որ աւանդական մեծ համբաւ մը ունէր Լեհաստանի մէջ, մանաւանդ լեհ-խորհրդային պատերազմի օրերէն, այժմ բոլորովին կորսնցուցած է իր համակրութիւնը: Գերմանիան կրցած է հոն դիրքեր գրաւել եւ Լեհաստանն առնել իր ազդեցութեան շրջանակին մէջ: 1934 յունուարի լեհ-գերմանական դաշինքը կարողացած է ամբապնդել այս երկու երկիրներու բարեկամական կապերը եւ հարթել զանազան կնճիռներ: Զօր. Կէօրինկի ճամբորդութիւնը Վարշաւա (27 յունուար) եւ գնդ. Պէքի — Լեհաստանի արտաքին նախարար — փոխադարձ այցելութիւնը Պերլին (3 յուլիս), մեծապէս աստարած են բարեկամական յարաբերութեանց:

Սակայն լեհ-գերմանական յարաբերութեան ամէնէն զգայուն կէտերէն մէկն է Տանցիկի խնդիրը, որ մութ ամպի նման կը սաւառնի անոնց գործակցութեանց վրայ: Վերջերս գերման Ռայխսթագի նախագահ Տոքթ. Շախտ, Տանցիկ արտասահմանցած իր ճառին մէջկը չեշտէր.— «Ձիշդ է որ գերմանա-լեհ յարաբերութիւնները միանգամայն բարեկամական են, սակայն այդ չի նշանակեր թէ սեփական չհերու տարբերութիւն գոյութիւն չունի մեր մէջ, տնտեսական հողի վրայ»: Իսկ «Կազէթա Փօլսքա»ն կը գրէ.— Գերման պաշտպանութեան վերջին պատնէշները պէտք է խորտակուին, որպէսզի մեր տնտեսական բնականոն յեղաշրջումը խոչընդոտներու չբախի»:

Երկու բարեկամ պետութեանց մէջ այս ձեւի արտայայտութիւնները, անտարակոյս զարմանք կը պատճառեն չատերուն: Բայց իրականութեան մէջ Տանցիկը ամէնէն վտանգաւոր կէտն է Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի փոխյարաբերութեան:

Տանցիկը պատերազմէն առաջ կը գտնուէր գերմանական թեւարկութեան տակ, իսկ այժմ կը գտնուի Ազգերու Դաշնակցութեան թեւարկութեան տակ:

Տանցիկի մէջ Լեհաստանին տրուած է ազատ գօտի մը, որ նաւային հաղորդակցութեան մէջ է արեւելքի, արեւմուտքի եւ Պալթեան երկիրներու հետ: Շուրջ 40 նաւային գիծերու կեդրոնն է Տանցիկ: Լեհական մաքսային գօտի մը կցուած է Տանցիկի հողամասին, ուր տարեկան 2 ու կէս միլիոն թօն գործառնութիւն ունի:

Գերմանիան իր հերթին կ'ուզէ տիրել Տանցիկին: բերդը գրաւելով ներսէն:

Ապրիլ 7ի ընտրութիւններուն առեն նացիները ոչ մէկ միջոցի առջեւ կանգ առին, ահաբեկելու համար հանրային կարծիքը: Սակայն ընտրութիւնները սպասած արդիւնքը չտուին:

1933ին Ազգային - Ընկերվարականները (նացիները) ունէին 41 երեսփոխան, իսկ 1935ին 43: Ուրեմն 2 աթոռ եւ 30,000 ճայն միայն: Մինչդեռ ընդդիմադիրները՝ սոց.-դեմոկրատ, համայնավար, կեդրոնի չափաւոր հոսանքները, լեհական խմբակցութիւնը եւ Ազգային Գերմանները ստացան 95,635 ճայն եւ 29 աթոռ:

Այժմ նացիներ կը փորձեն բանի միջոցներով հասնիլ իրենց նպատակին, այսինքն լուծել Տիլքը եւ առնուազն ճայներու 80 առ հարիւրն ապահովել: Ձիշդ այնպէս, ինչպէս Սարի հանրաքուէի նախօրեակին նացիները օգտագործեցին բոլոր հնարաւոր միջոցները եւ հասան իրենց նպատակին:

Անտարակոյս Լեհաստանը տակաւին պիտի ապրի դառն օրեր, մինչեւ որ վերջնապէս կարենայ իր երկրի տնտեսական թռիչքներուն համար ձեռք ձգել ապահով նաւահանգիստ մը:

Այդ հեռանկարներն են, որ կը սերտացնեն Լեհաստանի եւ ուկրայնական ազգային անկախութեան համար պայքարող տարրերուն փոխադարձ գործակցութիւնը, Սեւ Ծովի վրայ անկիւն մը ապահովելու համար:

Արդ Լեհաստանի քաղաքական եւ տնտեսական բարգաւաճման հնարաւորութիւնները կը դիմեն մէկ կողմէն դէպի Պալթիկ ծով, Տանցիկի միջոցաւ, եւ միւս կողմէն դէպի Սեւ ծով, Ուկրայնիոյ միջոցաւ:

Այսինքն դէպի ծո՛վ...

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՁԱՑՆ ՄԸՆ ԱԼ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ

— • —

ԽՄԲ.— Ընկեր Ս. Վրացեանի այցելութիւնը յօդուածաշարքին յետոյ — « ՓԱՐԱԳՈՒԱ՞Ց ԹՂ ԳԼԽԻ ՎԱՑ » — անհրաժեշտ կը համարեմք նոյնութեամբ արտատպել Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա»էն հետեւեալ խմբագրականը (11 յունուար), որ կը շօշափէ նոյն հարցը.

— « Վերջերս արտագաղթի որոշ հոսանք մ սկսած է Հին Աշխարհէն դէպի Հարաւ. Ամերիկա:

Երեւոյթը նոր է եւ վնասակար համեմատութիւններ կ'առնէ օրը օրին:

Մեր հայրենակիցները կուգան անհատաբար, ընտանիքներով եւ նոյնիսկ փոքրիկ խումբերով:

Կուգան նաեւ անոնք, որոնք տասնեակ տարիներ եւրոպական ոեւէ երկրի մէջ ապրած են եւ ունեցած օրինաւոր բնակութիւն, գործ եւ հանդիստ կեանք:

Թէեւ Հարաւ. Ամերիկայի կարեւոր հանրապետութիւնները իրենց դռները փակած են գաղթականութեան առջեւ, բայց տակաւին կան տնտեսապէս տկար եւ բնակչութեամբ նօսր երկիրներ, որոնք ազատ մուտք կուտան ամէն ազգի գաղթականութեան, պարզապէս իրենց երկիրը չէնցնելու, ճարտարարուեստը, վաճառականութիւնը եւ երկրագործութիւնը զարգացնելու համար:

«Ճառաջ»էն կ'իմանանք, որ Եւրոպայի՝ մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ այս ուղղութեամբ մեծ խոստումներ կը տրուին եւ լայն քարոզութիւններ կը մղուին ղանազան շահագիտական ընկերութիւններու եւ դրասեն-նակներու կողմէ, ամէն բան վարդագոյն ներկայացնելով:

Կ'երեւի այստեղէն ղրկուած եւ մեր պատկառելի օրաթերթերուն մէջ տպուած թղթակցութիւններն ալ որոշ տպաւորութիւն կը թողուն Հին Աշխարհի գաղութահայութեան վրայ, թէ հոս ամէն բան լաւ է, պարզապէս Քանան մը, ուր նորեկ Հայերը կրնան դիւրին գործ գտնել, հանգիստ ապրիլ եւ նոյն իսկ պանքաներու մէջ հաշիւներ բանալ:

Մենք եւս, երբեմն, տարեվերջին տուն տուին ունեցած ենք լուսաւոր եւ մխիթարական կէտեր փնտռել մեր հանրային, մշակութային եւ տնտեսական կեանքի մէջ: Եւ այս ըրած ենք միշտ չափանիշ ունենալով նախկին տնտեսական, մշակութային եւ հանրային անմխիթար վիճակը: Սակայն ասիկա բնաւ չի նշանակեր թէ հոս ամէն բան լաւ է ու նախընտրելի եւրոպական ոեւէ հայ գաղութէն: Ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ տնտեսական տագնապը խնդիրը խիստ զգալի դարձուցած է, ուր բացառապէս կ'ուզեն տեղաւորուիլ մեր հայրենակից-ները:

Ձիշդ է, գաղթական ընդունող երկիրներու մէջ երկրագործութեան լայն ասպարէզ կայ, բայց ո՞ր Հայն է որ պիտի ուզէր կապուիլ հողին, նախապէս ունենալով նաեւ որոշ զբաղմունք, ահռելի մրցութեան մտնելով տեղական երկրագործական ընկերութիւններու հետ:

Հարաւ. Ամերիկայի բոլոր երկիրներու մէջ կեանքը կը շահուի նոյնքան դժուարութեամբ, անկարելի պայքարով եւ մրցակցութեամբ, ինչպէս եւրոպական որ եւ է երկրի մէջ:

Իսկ կլիմայական պայմանները բոլորովին աննպաստ են — խոնաւութիւն, ջերմութիւն եւ այլն, որոնց անվարժ է մեր ժողովուրդը:

Տնտեսապէս եւ քաղաքակրթապէս ամէնէն բարգաւաճ երկիրը Արժանթինն է, ուր համեմատաբար դիւրաւ կարելի է ապրուստ շահիլ, եւ սակայն կլիմայական պայմանները հաւասարապէս աննպաստ են միւս երկիրներու համեմատութեամբ: Այս երկրի Թոքախտաւորներու թիւը 200 հազարի կը հասնի:

Քանիցս գրած ենք, որ Արժանթինի, Ուրուկուայի եւ Պրազիլի հայութեան մէջ, տասն եւ հինգ տարի յետոյ, զանազան հիւանդութիւններ, մասնաւորապէս թոքախտն ու խելագարութիւնը աւերներ կը գործեն:

Անշուշտ, տարագրութեան հետեւանքներն են, սակայն նուազ դեր չեն կատարեր նաեւ կլիման, ապրուստը, չարաչար աշխատանքը եւ զրկանքը:

Արդ, խաղաղ եւ անշմար այս տեղահանութիւնը, որ կը կատարուի դէպի Հարաւ. Ամերիկա, փայլուն հեռանկարներով, միանգամայն վնասակար է մեր ժողովուրդին:

Ու մանաւանդ կը սարսափինք, երբ Փարիզի չարաշահ գրասենեակներն ու ընկերութիւնները մեր ժողովուրդին ցոյց կուտան Փարակուայ, տնտեսապէս նախնական երկիր մը, աղքատ եւ դեռ նոր պատերազմէն ելած:

Քանի մը միամիտ ընտանիքներ եւ անհատներ, որոնք Փարակուայ գացած էին բախտ որոնելու, սովաշատ իրենք զիրենք հաղիւ նետեցին Արժանթինի եւ Ուրուկուայ:

Արդ, խաղաղ եւ անշմար այս տեղահանիչներուն, որ դաղրեցնեն իրենց գաղթը, անհատական թէ խմբական, դէպի Հարաւ. Ամերիկայի որ եւ է երկիր, եթէ չեն ուզեր աւելի մեծ թշուառութեան մատնուիլ, ահագին ծախսեր եւ 30օրեայ ճամբորդութիւն ընելէ յետոյ:

Գիտենք, Եւրոպայի տնտեսական կացութիւնը աննախանձելի է, մանաւանդ գաղութահայութեան, եւ ի մասնաւորի Ֆրանսահայութեան, բայց փայլուն եւ գրաւիչ չէ Անդրովկիանոսեան երկիրներու կեանքը:

Եւ ցաւալին այն է, որ այս անիմաստ եւ վնասակար «տեղահանութիւնը» ծայր տուած է Ֆրանսայէն, ուր նստած են Հայաստանի ներգաղթի պատուիրակ «ընկեր» Շահվերդեանները, որոնք իբր թէ եկած են ներգաղթը կազմակերպելու:

Ներգաղթ դէպի Հայաստա՞ն թէ արտագաղթ եւ «նոր տեղահանութիւն» դէպի անծանօթ եւ հեռաւոր հորիզոններ Հարաւ. Ամերիկայի:

Խիստ տխուր եւ յուսահատական է անվերջ դէպի Հայաստան ներգաղթի թմբկահարութիւնը լսել, եւ ականատես ըլալ «ազգակործան նոր տեղահանութեան»:

ՇԱՐԱԿԱՆԱԿԱՐ

CLOITRÉES

(ՎԱՆԱԿԱՆՈՒՀԻՆԵՐը) Pathé

— • —

Մինչեւ անցեալ տարի դեռ կլսուած մը կը մնար, անծանօթ ու խորհրդաւոր, ուր չարժանկարին պրպտող աչքը չէր կրցած թափանցել:

Վանօթացանք — տարիներէ ի վեր — ծովերուն խորը ապրող անթերեւս կայելի կենդանիներուն եւ բոյսերուն կեանքին, ինչպէս մեծ կապոյտին մէջ սաւառնող արծիւին կամ թիթեռնիկին յատկանշական կարողութիւններուն:

Բայց վանքերու հիւրամերժ պատերուն ետին ապրուած կեանքը՝ իր բոլոր խորհրդաւոր կողմերով՝ անծանօթ կը մնար դեռ դուռը ապրող մարդկութեան:

Ռօպէր Ալէքսանտրի վիճակուած էր առաջին անգամ մտնել «Տրապեան»ներու վանքը, այդ չարքաշ վանականներու կեանքին դրուագները յաւերժացնելու համար ժապաւէնին վրայ: Անցեալ տարի ալ յաջողեցաւ — մեծ դժուարութեանց հանդիպելէ յետոյ — մտնել «Բարի Հովիւ»ի Մեսրանեանների կիներու վանքին՝ Անժէի Մայր Տան մշտական դռնէն ներս, իր աշխատակիցներուն մէջ ունենալով երկու Հայեր, Պ. Մեսրոպեան եւ ուրիշ մը, որուն անունը վրիպեցաւ աչքէս՝ պաստառին վրայէն արագօրէն անցնելով:

Ռ. Ալէքսանտր եւ իր աշխատակիցները հինգ չաբաթ չարունակ աշխատած են վանքին զանազան մասերուն մէջ, լուսանկարելով աշխարհային կեանքէն յաւէտ բաժնուած այդ մանկամարդ կիներուն եւ աղջիկներուն՝ պատկառազդու խէյալի մը նուիրուած՝ կեանքին բոլոր մանրամասնութիւնները, — ուրիշ աշխարհի մը սեմէն ներս առած առաջին քայլէն սկսած, մինչեւ կենդանի եւ խորհրդանշական թաղումը, սեւ խաչով մը զարդարուած հսկայ ճերմակ պատանքի մը տակ...

« Բարի Հովիւին Ուխտ»ը ամբողջ աշխարհի վրայ ունի 332 մենաստաններ, ուր կուգան հոգեկան անդորրութիւն գտնել՝ արդէն կեանքէն դառնացած, կամ անոր ցուցադրած գեղեցկաշուք երեւոյթներէն ընդվզած մարդու էակներ, նուիրումի եւ վերացումի անդիմադրելի կոչումէ մղուած:

Եւ սակայն, առաջին խնդրանքէն մինչեւ «Մայր» կոչումի աստիճանին ստացումը եօթը տարիներու փորձարկութեան շրջան մը կը թաւալի, ամենօրեայ մտորումի եւ աղօթքի մէջ:

Այդ շրջանին դեռ կարելի է հրաժարիլ, եւ վերամտնել աշխարհիկ կեանքին մէջ:

Մինչեւ այսօր սակայն ոչ մէկ օրինակ եղած է այդ ցանկութեան...

Եւ հանդիսատեսին հոգին կը խռովի դիտելով այդ կուսական զէմքերը՝ մեծամասնաբար գեղեցիկ, թարմ ու գորովազդու՝ բացուելու մօտ կոկոնի մը պէս, որոնք լուռ, գլխահակ, թաղուած աղօթագրքին մէջ, կ'ապրին մեղի անծանօթ աշխարհի մը խաղաղ երանութեամբ:

Լուռթիւնը պարտաւորիչ է: Հազիւ քանի մը կարճ վայրկեաններ՝ վանքին ընդարձակ պարտէզներուն մէջ՝ երբ կը թոյլատրուի այդ քանի գարուններուն պահ մը վերագտնել ծիծաղի մը, ժպիտի մը ճառագայթը, քիչ յետոյ նորէն մխրճուելու համար վանքին եւ մատուռին թեքասուէրին մէջ, գերերկրային խորհուրդով չղարչուած:

Պ. Ալէքսանտրի ժապաւէնը կատարեալ գաղափար մը կուտայ մեղի այդ՝ մինչեւ այսօր անծանօթ մնացած՝ կեանքին բոլոր ապրումներուն:

Կը տեսնենք հոն — այդ հազարի մօտ էակներ պարունակող կալուածին մէջ — աշխատող եւ աղօթող կոյսերը, մայրերը, մայրապետները, իրենց զանազան պաշտօններուն մէջ, որմնադիր, պարտիզպան, խոհարար, մեքենագիր եւն, հանդարտ ու չափուած չարժումներով, առանց տենդի, հաճոյքով կատարուած պարտականութեան մը գեղեցիկ տպաւորութեամբ:

Աշխատանքներէն դուրս մնացած պահերը յատկացուած են աղօթքի եւ հայեցութեան, երգեհոնի եւ երգասացութեան յանկուցիչ մթնոլորտի մը մէջ, ուր հոգիները՝ թօթափած բոլոր երկրային եւ ապահանող ժանգերը, կը վերանան, կը սլանան կատարելութեան մը որոնումին ցանկութեամբ: Եւ ստացուած տպաւորութիւնը այնքան ուժեղ է, աղջամուղջ տպաւորութիւնները եւ ներշնչուած խորհրդածութիւնները եւ խոկումները այնքան տիրական են, որ աչքէնէն հալտ ու կարծր հոգիներն անգամ կը տեսնէին այդ անսահման նուիրումի, դերերկրային սիրոյ հոգեպարփչեցուն եւ արտայայտութիւնները:

Ալէքսանտրի փաստանկարը իր կեանքեան մէջ, կարգ մը հրահանգներ, բարոյախօսական յաւակնութիւններ ունեցող ժապաւէններէն շատ աւելի խոր ու վրդովիչ փիլիսոփայութիւններ եւ ճշմարտութիւններ կը պարունակէ, եւ ատով իսկ դուրս կուգայ սովորական արտադրութիւններէն:

Կեանքի մէջ առիթը չենք ունեցած գլխահակ ու նայուածքը աղօթքին սեւեռած՝ կոյս աղջկան մը դիմացը, ընծայելով մեզի այդ հազուագիւտ տեսարանը, իր աննկարագրելի բանաստեղծութեամբ եւ գորովտու պատկառանքով:

Գիտակցաբար, սիրայօժար նուիրեցումբեւեռութեամբ մը իրենց կոկոն կեանքը անհացումի դատապարտող այդ հոգիներուն ազդած խռովքին մասին պահ մը իրենց աստուածպետութեան:

Պահ մը միայն, աւա՛ղ, որովհետեւ երգեհոնին վերջին ներդաշնակութեան Քրիստոսացումը մեր ականջին, երկնային լոյսով մը ճառագայթող կուսական դէմքի մը բացխփիկ կրկնեւոյթը դեռ մեր կոպերուն տակ, մեզի կը դառնենք փարիզեան պողոտային թաց մայթին վրայ, աններդաշնակ ճայներու եւ կոպիտ չարժումներու մալաթրօմին անդիմադրելի ըմբռնումին մէջ...

Կեանքին մէջ:

Սակայն ո՞րն է կեանքը...

Հր. ԱԼԵՔԱՆԱ

Քոնտիքիս,

ՄԱԿԱՆՈՒԱՆԵԱԼՆ « ԿԱՅԾԱԿ »

— • —

Այսպէս կը կոչուէր Քունաստան դեռ երկուան դիկտատորը,— Քոնտիքիս:

«Կայծակ» (էէրափլինս) կ'անուանուի վինք, ապահովաբար Արամազդեան իր բարկութեան, զայրոյթին եւ անգթութեան եւ արագ հարուածներուն պատճառով:

«Կայծակ», որ մխուեցաւ հողի մէջ:

Եորկիսոհոնտիլիս ծնած էր 1879ին Փրուսոսի մէջ,— հռչակաւոր Ակոնկաղուա նահանգէն, որուն բնակչութիւնը նոյն չինեց պատմութեան մէջ պատահիկով չահած իր պատերազմներով: Ծագումով՝ Ժողովուրդի զաւակ, բնախօսական թաքուն ազդակ մըն էր որ, անհանդարտ նկարագիր մը չինեց իրեն, սաստիկ յուզումներու եւ անզուսպ բարկութեան պահեր նետելով վինք, ի վերջոյ պայքեցնելով սրտի մայրերակը, թէ առհասարակ ուժ մը չարունակ կ'առաջնորդէր վինքը պայքարի, ըմբոստութեան, յեղափոխութեան, պարտատիկի մը նման հարուածելով օրուան իշխանութիւնները, կայծակի նման զարնելով հակառակորդները: Ձիշտ է որ դպրոցի ապրանք չէր,— հավիւ նախակրթութիւն մը ստացաւ եւ նետուեցաւ չարժումի մէջ: 17 տարեկան էր արդէն, երբ զինքը ձեռքին՝ կը կռուէր Թուրքերուն դէմ, Կրետէի բարձունքներուն վրայ, Էլէֆթէրոս Վենիզէլոսի կողքին: Վեց տարի վերջ Քոնտիլիս կը յայտնուի Մակեդոնիոյ մէջ, ընդդէմ պուլկար գոմիթէճիներուն: Սեւուելի տղայ մըն էր այդ չրջանին, ու բոլոր կ'արձակէին իր աչքերը, երբ կը ցցէր գլուխը՝ Աբրիկեան առիւծի մը նման: Լայն թիկունքներ ունէր, տնկուած կուրծք մը ու կարճ վիզ մը, այնպէս որ կը պատկերացնէր գլուխ մը տանկառի մը բերանը դրուած: Պալքանեան պատերազմին պարզ զինուոր մըն էր տակաւին: Սկիզբները չատ դժուար բարձրացաւ զինուորական աստիճանաւորներէն, այնպէս որ առաջին առիթիս կ'ենթադրուէր թէ միշտ ալ ենթասպայ պիտի մնայ,— համապատասխան իր ընկերային աստիճանին: Սակայն հասաւ մինչեւ հարիւրապետութեան աստիճանին ու դնաց եվրոպա՝ վարելու անկախութեան կռիւները:

Ընդհ. պատերազմին, Քոնտիլիս կը պաշտպանէր Ֆէյ-Փէտրայի բերդը ընդդէմ Պուլկարներու յաւաջխաղա-

ՏԱՐԱՍԱՑԱԿ ՍԵ ԱՐՓԱԼԱՖԱԲԱՆ (1913—1923)

Ամեն մարդ գիտի, որ Արփալաֆան գյուղը Նոր Բայազետի գավառում է գտնվում։ Գյուղը շրջապատված է ամեն կողմից բարձր լեռներով, որոնց գագաթները ամռանը ձյունով են ծածկված։ Գյուղի հարավային կողմում է գտնվում Արփալաֆան գետակը, որի ափերին ամեն տարի գարնանը ծաղկում են վայրի ծաղիկներ։ Գետակի ափերին ամեն տարի գարնանը ծաղկում են վայրի ծաղիկներ։ Գետակի ափերին ամեն տարի գարնանը ծաղկում են վայրի ծաղիկներ։

Գյուղի բնակիչները զբաղվում են հիմնականում երկրագործությամբ և անասնապահությամբ։ Ամեն տարի գարնանը գյուղացիները իրենց անասունները տանում են լեռներ, որտեղ նրանք արածում են մինչև աշնան վերջը։ Գյուղում կան մի քանի փոքրիկ խանութներ, որտեղ վաճառվում են գյուղատնտեսական գործիքներ, հագուստեղեն և կոշիկներ։

Գյուղի կենտրոնում գտնվում է մի մեծ եկեղեցի, որը կառուցվել է 1850 թվականին։ Եկեղեցին ունի երկու զանգակատուն և մի մեծ բակ, որտեղ հավաքվում են գյուղացիները կիրակի օրերին։ Եկեղեցու կից կա նաև մի փոքրիկ դպրոց, որտեղ սովորում են գյուղի երեխաները։

Գյուղում կան նաև մի քանի ջրաղացներ, որոնք աշխատում են գետակի ջրի ուժով։ Ամռանը ջրաղացները շատ աշխատանք ունեն, քանի որ շատ գյուղացիներ իրենց ցորենը տանում են աղալու։ Ջրաղացները պատկանում են տեղի հարուստ գյուղացիներին։

Գյուղի հյուսիսային կողմում կան մի քանի հին գերեզմաններ, որոնք շատ հին են թվում։ Ոմանց վրա կարելի է տեսնել հին արձանագրություններ, որոնք արդեն դժվար է կարդալ։ Գերեզմանատունը շրջապատված է քարե պարսպով։

Ամռանը գյուղում շատ հյուրեր են լինում, որովհետև շրջակա գյուղերից շատերը գալիս են Արփալաֆան՝ հանգստանալու։ Գյուղի ամենամեծ տոնը Վարդավառն է, որը նշվում է հուլիսի 13 Նոր տոմարով։ Այդ օրը գյուղում մեծ տոնավաճառ է լինում, և հարևան գյուղերից շատ մարդիկ են գալիս։

Գյուղի ամենահին տունը պատկանում է Մարտիրոս Ղազարյանին, որը 1918 թ. Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո գյուղի առաջին կոմունիստներից մեկն էր։ Նա եղել է գյուղխորհրդի նախագահ և մեծ դեր է խաղացել գյուղի կյանքում։

Գյուղի ամենամեծ հարստությունը նրա գեղեցիկ բնությունն է։ Ամռանը այստեղ օդը շատ մաքուր է, և շատ հիվանդներ են գալիս բուժվելու։ Գյուղի շուրջը անտառներ են աճում, որտեղ կան վայրի կենդանիներ և թռչուններ։ Որսորդները հաճախ են գալիս այդ անտառներ։

Արփալաֆանի դպրոցը հիմնադրվել է 1924թ.—

«Հայր մեր»—

Տիրոջ նախնական աղոթքը, որ Քրիստոս սովորեցրեց իր աշակերտներին։ Ավետարանական տեքստը տե՛ս Մատթ. 6, 9—13 և Ղուկ. 11, 2—4։

Ա. Ա. Ալիխանյան

Ա. Ա. Ալիխանյանը ծնվել է 1913 թվականին Արփալաֆան գյուղում։ Նրա հայրը՝ Ալեքսանդր Ալիխանյանը, եղել է գյուղի ամենահարուստ մարդկանցից մեկը։ Ալեքսանդրը ունեցել է մեծ հողատարածություններ, ջրաղացներ և անասունների մեծ հոտեր։ Նա ամուսնացած է եղել երկու կանանց հետ, որոնցից առաջինից ունեցել է երեք որդի, իսկ երկրորդից՝ մեկ որդի և երկու դուստր։

Ալեքսանդրի ավագ որդին՝ Ալեքսանդրը, ծնվել է 1890 թվականին։ Նա մանուկ հասակից սիրել է գրքեր կարդալ և ուսում ստանալ։ Հայրը նրան ուղարկել է Նոր Բայազետի ռեալական դպրոցը, որտեղ նա սովորել է 1907—1911 թվականներին։ Դպրոցն ավարտելուց հետո նա վերադարձել է գյուղ և սկսել աշխատել հոր տնտեսության մեջ։

1914 թ. Առաջին համաշխարհային պատերազմի սկսվելուց հետո Ալեքսանդրը զորակոչվել է բանակ և ծառայել է կովկասյան ռազմաճակատում։ Նա մասնակցել է մարտերի, ստացել է վիրավորում և զորացրվել 1917 թ. գարնանը։ Զորացրվելուց հետո նա վերադարձել է գյուղ և նորից զբաղվել գյուղատնտեսությամբ։

1918 թ. Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո Ալեքսանդրը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել գյուղում խորհրդային իշխանության հաստատման գործում։ Նա եղել է գյուղխորհրդի անդամ, իսկ 1919 թ.՝ նրա նախագահը։ Այդ ժամանակ նա ընդամենը 6 տարվա կրթություն ուներ, բայց շատ էր ձգտում գիտելիքների։ Նա ինքնուրույն սկսել է ուսումնասիրել ռուսերեն լեզուն և գրականությունը։

1920 թ. Ալեքսանդրը ամուսնացել է Մարիամ Ղազարյանի հետ, որը եղել է ուսուցչուհի։ Նրանք ունեցել են հինգ երեխա՝ երեք որդի և երկու դուստր։ Ալեքսանդրի կինը նույնպես մեծ դեր է խաղացել գյուղի կյանքում։ Նա հիմնել է կանանց կուլտուրական միությունը և ղեկավարել է այն։

1923 թ. Ալեքսանդրը ընտրվել է Նոր Բայազետի գավառային կոմիտեի անդամ։ Նա մեկնել է Նոր Բայազետ և աշխատել գավառային մարմիններում։ Սակայն նրա սիրտը միշտ ձգվել է դեպի գյուղ, դեպի հողը։ Նա վերադարձել է գյուղ 1925 թ. և մինչև կյանքի վերջը մնացել այնտեղ։

Ալեքսանդրը մահացել է 1971 թ. հունվարի 3-ին, 58 տարեկան հասակում։ Նրա մահվան լուրը մեծ ցավ է պատճառել գյուղի բոլոր բնակիչներին։ Նրան թաղել են գյուղի գերեզմանատանը։ Նրա թոռները՝ Արամը և Գայանեն, այսօր ապրում են Երևանում։

ՀՐԱՆԴ ՍԱՐԵԱՆ

(Շար.)

Ես դուրս եկա փողոց։ Ցուրտ էր, ձյուն էր գալիս։ Ես գնացի դեպի գետափ։ Այնտեղ կանգնած էի երկար ժամանակ և նայում էի սառցաբեկորներին, որոնք լողում էին գետի վրայով։ Ես մտածում էի իմ մասին, իմ ապագայի մասին։ Ես չգիտեի, թե ինչ անեմ։ Ես չգիտեի, թե ինչ անեմ։ Ես չգիտեի, թե ինչ անեմ։

Ես վերադարձա տուն ուշ գիշերով։ Մայրս ինձ սպասում էր։ Նա ինձ տեսավ և ասաց. «Որդի՛ս, ինչո՞ւ ես այդքան ուշ եկել։ Ես շատ անհանգստացել էի քո համար։» Ես պատասխանեցի. «Մայրիկ, ես քայլում էի և մտածում էի։ Ես մտածում էի մեր կյանքի մասին։ Ես մտածում էի, որ մենք պետք է փոխենք մեր կյանքը։ Մենք չենք կարող այսպես շարունակել։ Մենք պետք է գնանք այստեղից։»

Մայրս զարմացավ և հարցրեց. «Ո՞ւր ես ուզում գնալ։ Ինչո՞ւ ես ուզում գնալ։ Մենք այստեղ լավ ենք ապրում։ Մենք ունենք տուն, ունենք կահույք, ունենք ամեն ինչ։ Ինչո՞ւ ես ուզում գնալ։» Ես պատասխանեցի. «Մայրիկ, ես չեմ ուզում գնալ։ Ես ուզում եմ մնալ այստեղ։ Ես սիրում եմ այս քաղաքը։ Ես սիրում եմ այս տունը։ Ես սիրում եմ ամեն ինչ։ Ես ուզում եմ մնալ այստեղ։ Ես ուզում եմ մնալ այստեղ։ Ես ուզում եմ մնալ այստեղ։»

Մայրս ասաց. «Որդի՛ս, դու պետք է գնաս։ Դու պետք է գնաս, որովհետև այստեղ քեզ համար ոչինչ չկա։ Այստեղ քեզ համար ոչինչ չկա։ Այստեղ քեզ համար ոչինչ չկա։ Դու պետք է գնաս, որովհետև այստեղ քեզ համար ոչինչ չկա։ Դու պետք է գնաս, որովհետև այստեղ քեզ համար ոչինչ չկա։ Դու պետք է գնաս, որովհետև այստեղ քեզ համար ոչինչ չկա։»

սակայն ցանկէն դուրս ձգեց Անգլիան։ « Ես կուսակից չեմ կտորներ տալու բրիտանական կայսրութենէն, բայց չեմ հաւատար թէ կարելի պիտի ըլլայ պահպանել խաղաղութիւնը, մինչեւ որ չվերջանայ հոգատարութեանց խնդիրը։ Հոլանտայի, Պելճիոյ եւ Փորթուկալի պէս երկիրներ հասարակածային ընդարձակ հողեր ունին, իսկ Իտալիա եւ Գերմանիա գրեթէ բան չունին »։

Անցեալ ամառ միջազգային չրջանակներու մէջ առաջարկուեցաւ Փորթուկալի գաղթավայրներէն մաս մը յատկացնել Իտալիոյ, գոհացնելու համար հաղէչական պատերազմը։ Այն ատեն Փորթուկալ ուժգնօրէն բողոքեց եւ այս խնդիրը մէկդի դրուեցաւ։ Բայց այդ օրէն ի վեր բրիտանական թերթերը «գաղթավա՛յր, գաղթավա՛յր» կ'աղաղակեն, Իտալիոյ ծարաւը յագեցնելու համար, առանց բերան առնելու... բրիտանական կայսրութիւնը ։

Բոլոր քննադատութիւններէն վերջը, կառավարութեան ներկայացուցիչը խոստովանեցաւ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կատարեալ չէ եւ ցաւ յայտնեց ընդհանուր վերազինման մասին ։ Եւ վիճաբանութիւնը փակուեցաւ, համոզում յայտնուելով թէ «կառավարութիւնը ամէն գործնական միջոց պիտի փորձէ, բարօրութիւնը եւ միջազգային բարեկամութիւնը քաջալերելու համար »։

Ընդհանուր զայրոյթ Իտալիոյ վրէ

« ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻ »

Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդը որոշեց վճռական միջոցներ ձեռք առնել, հակազդելու համար պատժական տնօրինութեանց։ Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին։ Զայրոյթը հետզհետէ կը սաստկանայ Իտալիոյ մէջ եւ կառավարութիւնը ամէն բան չարժման մէջ դրած է, որպէսզի երկիրը տնտեսապէս ինքնաբաւ դառնայ ոչ միայն պատերազմի միջոցին, այլեւ ապագային ։

Այս առթիւ մամուլն ալ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ։ «Փոփօլօ տ'Իթալիա», որ Մուսոլինիի օրկանն է, բուռն խմբագրականի մը մէջ կ'ազդարարէ թէ պատժական տնօրինութիւնները վերջ ի վերջոյ պատերազմի պիտի յանգին ։

— « Աչխարհի ամէնէն արիւնածարաւ քաղաքագէտները ամէնէն սարսափելի բոցավառումը կը պատրաստեն ։ Եթէ պատժական տնօրինութիւնները ընդարձակուին, յաղթանակը պիտի չտէր աչխարհակալներու սադայէլական ճնշումը։ Եւրոպա ճակատագրականօրէն պիտի ընթանայ դէպի մարդկութեան ամէնէն զարհուրելի եւ ամէնէն անարդարանալի պատերազմը։ Բայց դիւանագէտները չեն որ պիտի կռուին, այլ Փարիզի, Պրիւսէլի եւ ուրիշ մեծ քաղաքներու երիտասարդները եւ ուսանողները , որոնք առաջիններն պիտի ըլլան կրակը նետուող, գիւղացիներուն հետ։ Լէօն Պլումները եւ ուրիշներ պիտի նախընտրեն ազանդային խաչակրութիւն քարոզել, մնալով իրենց սովորական աթոռներուն վրայ, իրենց խորհրդարանի ծայրայեղ ձախակողմը, անգամ մը եւս պաչտպանուած գնդացիրներէն։ Ըսել թէ պատժական տնօրինութիւնները խաղաղութիւն կը նչանակեն, ոճրագործներու յատուկ խարէութիւն մըն է։ Աղանդաւորներու մեֆիսթոֆէլեան խարէութիւն մըն է այդ, Եւրոպան դէպի համայնավարութիւն առաջնորդելու համար։ Արտածումներու արգելքը որոշ ատեն մը վերջը պաչարման պիտի յանգի, իսկ պաչարումը՝ պատերազմի։ Եւ այդ պիտի ըլլայ ոչ թէ գաղթային ապահովութեան սահմանափակ գործողութիւն մը, այլ բնաջնջման պատերազմ մը Ալպեաններու եւ Եւրոպայի զանազան գետերուն վրայ, պատերազմ մը որ վերջնապէս պիտի կործանէ հին Եւրոպան»։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թուրքիոյ Արտաքին Գործակալ Թ. Ր. Արաս առջի օր ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ։ — Գործակալը խմբագրի մը հարցումներուն պատասխանելով, յայտարարեց թէ Փարիզի խօսակցութիւնները չօչափելի արդիւնք մը չտուին, «բայց պէտք չէ աճապարել։ Մինչեւ հիմա հաւաքականապահովութեան փորձը կատարուեցաւ՝ չրջանային ապահովութեան ծրագրին վրայ եւ լիովին յաջողեցաւ »։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳ. ՄՆՏՈՒԿ ՄԸ հաստատելու ծրագիր մը յանձնուած ըլլալով երեսփ. ժողովին, երէկ իսկ սկսաւ քննութիւնը։ Կառավարութիւնը ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք առած է, մեղմացնելու համար տագնապը ։

ԵՐԵՔ ԽՐԻՒԱԹՆԵՐՈՒ դատավարութեան առաջին օրն իսկ նոր մէջադէպ մը պատահեցաւ։ Ամբաստանող կողմը 63 վկաներ հրաւիրած էին, որոնց երեքը եւ մանաւորապէս Մարսէյլի ապահովութեան նախկին տեսուչը բացակայ էին։ Պաշտպան փաստաբանը պահանջեց անպատճառ բերել զայն, բայց դատարանը մերժեց։ Աւսոր վրայ ամբաստանեալները յայտարարեցին,— «Մեր առաջին փաստաբանը մեր ձեռքէն առին, եւ հիմա կը մերժեն բերել այն վկաները որ կրնան օգտակար ըլլալ մեզի»։

ՋՈՒԻՑԵՐիՈՑ ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼԻՆ սպանութեան առթիւ, Պէռնի գերմանական դեսպանատունը սուգի դրօչ պարզեց, ինչ որ զարմանք պատճառեց։ Սպանեալը նչանակուած էր Հիթլէրի կողմէ։ Ահաբեկիչը, ուսանող Ֆրանքֆուրթէր, որ Հրեայ կը համարուի, գացած էր գործիչը տեսնելու եւ կինը ներս հրաւիրած ատենը բանէ մը կասկածելու։ Հազիւ սրահ մտած, ուսանողը ատրճանակը քաչեց եւ տեղն ու տեղը սպաննեց գործակալը։ Ցետոյ իր հիւրանոցը երթալով, հեռախօսով լուր տուաւ ոստիկանութեան։ Կ'ըսուի թէ ահաբեկումը կատարած է Գերմանիոյ Հրեաներուն վրէժը լուծելու համար։

ՀԱՅ ՔՆԱՐ 600 ԷՋ,603ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՑԻՆ — ՀԱՑՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՀՄԻԿ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՂԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ՋՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ՋԱՆԱՋԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ԲԱՌԱՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՑԸՆ։

Հրատ. «ՀՈՐԻԶՈՆ»ի։ Գին՝ 20 ֆրանք։ Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի վաչխութեան։

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՈՐԸ

Ճաշատան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Ազնիւ եւ ընտանեկան խնամուած կերակուրներ։

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՇԱՒԻԼԻ Ազգ. Ընտանեաց խումբի ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Գալոսեանի բնակարանը։

ԻՍԻ-ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑ՝ Մշօ խումբի ընկերական ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։

ՊԱՆԵՅ ՔԱՆի Արծիւ ենթակոմիտէն ընդ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները, 8 փետր. շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 9 Rue Mme Curie, Պանեէօ։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ընկ. կարօ ենթակոմիտէի ընդ. ընկերական ժողովը 9 փետ. կիրակի երեկոյ ժամը 5ին, Լա վիսթ ընկ. Անդրանիկ Մուրատեանի բնակարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆի «վարանդեան» կոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181 Քուռ Լաֆայէթ «Զարդարեան» գրադարանին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի վիճակահանական ժողովը այսօր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պատանեկան միութեան սրահին մէջ։

Նիւթ՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան դերը գաղութահայութեան մէջ։

ՀԱՆԴԷՍ — ՆԵՐԿԱՑՑՈՒՄ

Համազգայինի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ, վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8.45ին ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ, կը խօսի՝ Պ. Ս. Մասունի երգ., արտասանութիւն եւլն.։ Կը մասնակցին դպրոցական աշակերտները եւ նուագախումբը։ Կր ներկայացուի ԵԱՏԷՍ, ղեկավարութեամբ դերասան Յ. Ուզունեանի։ Մուտք մեծերու՝ 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր.։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՑՈՒՄ

կազմակերպուած Առնուվիլի Ռազմիկ խումբին կողմէ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Սալ կամմանի մէջ (Առնուվիլի կայարանին դիմացը)

ղեկավարութեամբ դերասան Ուզունեանի

կը ներկայացուի՝ ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Մուտք 5 ֆր., անգործներու 3 ֆր.։

Դասախօսութիւն — Թէյասեղան

Ֆ. կապոյտ Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի, 9 փետր. կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը ճիշդ 3.30ին, Ռուսական Քոնսէրվատուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ տը Թօքիո.

կը խօսի՝ ՓՐՕՖ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Լեզուն, նրա ֆիզիքական եւ հոգեկան հիմքերը, նրա զարգացման պայմանները եւ նրա նշանակութիւնը ազգային անհատականութեան համար։

Հաղորդակց. միջոցներ.— Մեթրօ Ալմա Մարսօ.— Մուտք՝ 3 ֆր.։

ՊԷՇԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀ — 26 Rue Troyon, Sèvres

Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան թատերական ներկայացում

կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆի ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻՆ

կիրակի 23 փետրուար 1936 ժամը ճիշդ 15ին

կը ներկայացուին ՓՈՓՐԻԿ ՓԱՐՋԵՅԻՆ, կատակերգ. 3 արար

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն զաւեշտ 2 արար

ՕՍԿԱՆՕ, երգախառն զաւեշտ 1 արար

ԿՐԱՆ ՎԻԱ, երգախառն զաւեշտ 1 արար

Տոմսերու գին 10եւ 7 ֆրանք

Զ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Salle de Géographie

29 փետր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

կը նախագահէ Պ. Ա. ՇԱՀԱՆԹՈՒՆԻ

կը խօսին Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՑԱՑՏԱԳԻՐ

ԵՐԿՈՒՆՔ

ՕՐԿԱՆ Զ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՄՍԱԹԵՐԻ

Գրական, գեղարուեստական, պատմական, ուսումնասիրական

թովանդակութեամբ

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1

Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Լոյս կը տեսնէ փետր. 29ին։

Բաժանորդագրութեան պայմաններն են.— Տարեկան՝ ֆրանսա 15 ֆրանք, արտասահման 20 ֆրանք։

Այս նոր շրջանէն սկսեալ, առանց կանխիկ վճարումի՝ ոեւէ չի դրկուիր ով որ ալ ըլլայ խնդրողը։ Դիմել 17 rue Damesme, Paris.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Լճեցի (Ակնայ գիւղէն) Պօղոս Մարտիկեան կը փնտռէ իր մօրեղբօր կինը՝ Նազլուն և զաւակները Բիւզանդ, Պերճուհի և Ատրինէ Փաշիկեանները որոնք վերջերս կը գտնուէին Սամսոն։ Հայրենակիցներէ կը հնդրուի իրենց ճշդրիտ հասցէն իմացնել Mardikian Boghos*ի, 21 Pont Neuf, Fontaine Isère, France։ Ճշդրիտ լուր տուողին նուէր։*

— *Տիկին Գեղեցիկ Պէյլէեան կը փնտռէ Տէօրթեօլցի ասավաճառ Վարդավար Տալտալեան, մօր անուն Վարդերես, կնոջ անուն՝ Եղիսաբէթ, եղբօր անուն՝ Սարգիս։ Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Խաչիկ Ծաղիկեանի, 241 J. J. Rousseau, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բայուի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 9 փետր. կիրակի երեկոյ ժամը 8ին 6 rue des Petites Maries, Bar Araras սրահին մէջ։ Կը հրաւիրուին մասնաւորապէս ծագրաթի գիւղացիները անխտիր։ Գումնի մասնաճիւղի անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

ՆՈՐ ԱՐԱՔԿԻԻ 10րդ տարեդարձը կը տօնուի Մարսէյլի մէջ 15 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Սալոն Լոնշանի մէջ, 33 Պուլվար Լոնշան։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Չէնկիլեի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 9 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ակումբին մէջ Ալֆորվիլ։ Օրակարգ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն։ Ներկաները թիւը մեծամասնութիւն կը համարուի։ Փարիզի եւ շրջաններու անդամ հայրենակիցներու հրաւիրագիր ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

50 մէթր հեռու Իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հաներակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէմնոց 2000 եւ 2 փիէմնոց **2300** ֆր. Տալ շօֆաժ միասին։

Աժան գինով երկու խանութներ։ Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ Հ. Կ, ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Երկրորդ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի կ'ունենայ վաղը շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին Մէզօն Միւթիւալիթէի մէջ (24 rue Sèdaine)

Դասախօս Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, ճիւրը ՀԻՆ ՀԱՑՈՑ ՄՇԱԿՈՑԹԸ

Մուտքը ազատ է բոլորին համար

ԽԱՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

CAFÉ de RICHELIEU DROUOT

21 Bld. Montmartre.

Metro Richelieu.Drouot

Tous les jours matinée et soirée

Մեծ նուագախումբը դեկավարութեամբ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԽԱՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆի

Հայ յաճախորդներու խնդրանքին գոհացում կը տրուի հայկական եղանակներ նուագելու համար։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՒԹՈՒ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կոշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորածեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մայօլիններու համար։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՁՈՒԼՔ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԴԱՊԱՇՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնակնիք այն վստահ հաճոզումով որ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր նիւթ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ։

Ասոնց եւ կանանց գուլպայի ծոխ մեներ, սօլա, սէաշիէմ շուա եւ հոր-քուր, քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շըմիզ ամէն տեսակ եւալն, նպաստաւոր գիներով։

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ,, Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Քօլճպի ծանօթ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9e

Métro Cadet՝ ԴԷՄՔ ՓՈՂՈՑԸ

Tél. : Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱԻՈՑԻՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՑՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի հաժոզուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը ղրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարանները։

ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ ՍԱԼԹԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եղած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով։

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

7 փետր. — 13 փետր.

Առաւտները ժ. 2.30ին երեկոները 8.30ին

Lucien Baroux

dans

La Mascotte

Գիներ 5 եւ 7 Ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

7 փետր. — 15 փետր.

Երեկոները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։

Jean Murat

dans

2ème Bureau

Գիներ 3, 5 եւ 6 Ֆրանք։

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով։

MAGHREB

Café-Bar

Restaurant

Marocain

ՏՆՕՐԷՆ

ABD-EL-KRIM

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԱՅԿ

10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)

Tél. : Odéon 16-58 — Մէթրօ Սէն Միշէլ

Ամէն երեկոյ ժամը 7—12 արեւելեան նուագ *քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍի, ուտի ՀԱՅԿի*, եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ *ՇԵՐԻՖի*։ Հաճելի մթնոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները։

Մեկ այցելութիւնով պիտի ըլլաք մեր տեւական յաճախորդը։

ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԼՈՑԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 8 ՓԵՏՐՈՒԱՐ SAMEDI 8 FÉVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3033 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Երկրորդ էջը

ԴԷՊԻ ԾԱՆԾԱՂՈՒԹԻՒՆ

Վերջացնենք, առ այժմ, կանգ առնելով չորս օրէ ի վեր արծարծուած փաստերուն վրայ։

Ուրեմն, «ներսէն» ալ կը հաստատուի որ։—

1. «Բարեգործականի վարիչներուն մեծագոյն մասը կազմուած է կուսակցականներէ»։

2. «Դպրոցներու նպաստի խնդրոյն մէջ, Բարեգործականի անհաչտ եւ տարամերժ ընթացքը պէտք է վերագրել ոչ թէ Հ. Բ. Ը. Միութեան, այլ զայն կաղապարող սոփորին, ոմանք կուսակցութեան»։

3. Բարեգործականը «արհամարհելով ահմանադրական կարգերը», կը սակարկէ իր նիւթական աջակցութիւնը, կը ձգտի անբարոյացնել կամ կաղմալուծել ազգային մարմինները։

4. Իր կրթական ծրագրով, կը յաւակնի պարզապէս իր դրամատիրական թաթին տակ առնել ազգ. դպրոցները կամ «տիպար կրթարաններ» բանալ, առանց «անհրաժեշտ առաղձը» ունենալու։

5. Բարեգործականի վճարովի գործիչները — մեծ մասով ոմանք — միեւնոյն ատեն կը գրաւին կուսակցական գործունէութեամբ։

6. Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ «մտէք իր կրթական հաստատութիւններէն ներս, եւ պիտի տեսնէք թէ իր նշանակած ուսուցիչներուն ստուար մեծամասնութիւնը ոմանք կամ համակիրներէ կը բաղկանայ, եւ որոնք իրրեւ ուսուցիչ թերեւս արժէք ալ չեն ներկայացներ»։ (Մ. Սերոբեան, 18 յունուար)։

×

Ճի՛շդ են այս մեղադրանքները։ Ո եւ է իրազեկ եւ սրտցաւ մարդ կրնայ ստուգել իր ապրած քաղաքին կամ գիւղին մէջ, հետաքրքրուելով եւ հարեւանցի ակնարկ մը նետելով։

Բարեգործականի կեդր. Վարչութիւնը ինք ալ կրնայ այդ ստուգումը կատարել, առանց իր տեղէն չտարժելու, պրպտելով հին ու նոր նամակներ, կամ լսելով իր իսկ բարեկամները — անշահախնդիր եւ անկախ մարդիկ, ոչ թէ վարձու մուննետիկներ։

Դժբախտաբար, կեդր. Վարչութիւնը այդպիսի տրամադրութիւն չունի։ Չունի նաեւ կարողութիւն։

Մեքենան այնպէս մը լարուած է որ, կեդր. Վարչութիւնը յաճախ լուր ալ չունի եղած — չեղած գործերէն։

Անոր ամէնէն բարեմիտ անդամն ալ դժուար կ'ըմբռնէ մեր ազգային գործերու ելեւէջներն ու ծալքերը, չնորհիւ իր ընկերային կացութեան եւ ապրած միջավայրին։ Ցետոյ կան անդամներ որ թարգմանի բերնով կը հետեւին Միութեան գործերուն։ Այդ — պէս եղած է հանգուցեալ Պօղոս Նուպարի օրերէն ի վեր, եւ այդպէս ալ կը շարունակուի մինչեւ այսօր։

Իրականին մէջ, չատերուն համար տաղտուկ մըն է հետաքրքրուիլ, հետեւիլ, պրպտել։ Արդէն չքախումբն ալ նօսրացած է, եւ հազիւ երկու — երեք հոգի սիրտ կամ յարմարութիւն ունին հետեւելու, իսկ բուն դեկավարութիւնը կը մնայ վարիչ — պատուիրակին ձեռքը։

Այդ է մէկ պատճառը որ, նոյն իսկ իր քիչ — չատ վստահելի քննիչներուն տեղեկագիրները կը մնան «բարձի թողի», կը դառնան ստուրուին դիւանատան մէջ, իրրեւ «նիւթեր պատմութեան համար» ...

Տարիներ առաջ, ծերունի եւ թունդ պահպանողական քննիչ մը ղրկեր էին Ցունաստան, եւ մարդը դառնօրէն կը գանգատէր թէ ոչինչ նկատի առած են, իր մանրամասն տեղեկագրէն։

Քանի մը տարի առաջ, նոյնպէս տարէց եւ պահպանողական քննիչ մը ղրկեցին Կիպրոս եւ Ցունաստան եւ այլուր։ Հարցուցէք թէ ընթացք տուա՞ծ են անոր այս կամ այն տեսակէտին։

Եւ այսպէս բազմաթիւ տեղեկագիրներ, գրաւոր կամ բերանացի զեկուցումներ, գանգատներ, բողոքներ, բանաձեւեր կամ թելադրութիւններ։

Դեռ ուրիշ յատկանշական պարագայ մը։

Երբ եւ իցէ լսո՞ր էք որ Բարեգործականը բարեհաճի խորհրդակցական ժողով մը հրաւիրել, բոլոր խաւերէն ու հոսանքներէն, իր այս կամ այն ձեռնարկին առթիւ։

Ցետոյ, երբեք հետաքրքրուա՞ծ էք թէ ինչո՞ւ նոր տարրեր չեն մտներ Բարեգործականի դեկավարութեան մէջ, իսկ անոնք որ մտած են այսպէս կամ այնպէս, կը ձգձգեն կ'երթան։

Օրինակ, ինչո՞ւ հրաժարեցան Գ. Կիւլպէնկեան, Պ. Չալճեան, եւ ամենավերջինը՝ Մ. Բունիաթեան։ Բոլորն ալ՝ բարեյոյս տարրեր եւ իրենց խնամքի՝ հոգեպէս։

Մինչեւ անգամ հռչակաւոր կրթական ծրագիրը — զուտ մանագիտական հարց մը — քննուեցաւ հատընտիր եւ սահմանափակ ըրջանակի մը մէջ։ Անոր գործադրութեան դէմ իր հաւատարիմներն անգամ կը բողոքեն այսօր, բայց ջուրի ձայն կուգայ։

Դեռ չենք խօսիր ծրագրային — կանոնագրական հարցերու մասին, որոնք չատ հեռուները պիտի տանէին մեզ։

Եւ չենք խօսիր Միութեան բուն կոչման մասին, որ առանձին խնդիր է։

Կը գտնուինք չատ խոր վէրքի մը առջեւ։

Բարեգործականի դեկավարութիւնը ամուր փակուած իր վղոսկրէ աշտարակին մէջ, ականջ կը դնէ միայն իր «զօլամ»ներուն ցնդաբանութեանց, եւ փոխանակ դարձ մը, բարեփոխման որ եւ է փորձ կատարելու, աւազատները կը բանայ դէպի ծուն վուն բացերը,— կրթական ծրագիր, տիպար կրթարաններ, երիտասարդական եւ մարզական Միութիւններ եւայլն։

Կրնաք վստահ ըլլալ թէ իր նաւը պիտի խրի աւազուտի մը մէջ, ամբողջովին խաթարելով իր դիմագիծը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԽՌՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒ – ՆԷՈՒԹԻՒՆ·— ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ·— ՀԱՅԵՐ ԱԼ ՄԵՂՍԱԿԻՑ·— ԵՐԿԻՐԸ ԿԸ ԲԱԺՆՈՒԻ ՈՒԺ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ։

Պէյրութէն Հավասի գործակալութեան ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նոր խռովութիւններ ծագած են փետրուար 6ին, Համայի մէջ։ Ցուցարարները յարձակած են նաեւ հանրային չէնքերու վրայ եւ հարկ եղած է բանակին օգնութեան դիմել։ Վիրաւորուած են 12 ոստիկաններ, 8 ոստիկան — զինուորներ, 15ի չափ զինուորներ եւ ենթասպայ մը։ Ցուցարարներուն կորուստը յայտնի չէ։ Դամասկոսի մէջ խանութները գոց կը մնան, իսկ Համայի եւ Հոմսի մէջ կրկին գոցուեցան։

**** « Իմանիթէ »ի թղթակիցը մանրամասնութիւններ հաղորդելով նախընթաց դէպքերու մասին, կը գրէ յունուար 31 թուականով.— Վիրաւորները հարիւրներով կը հաշուեն։ Աւելի քան 500 հոգի, այր թէ կին, ձերբակալուած եւ դատուած են կամայականութեամբ։ Վերջերս նոր բացառիկ օրէնքներ հրատարակուեցան։ Ամէն օր կալանաւորներ կը դատապարտուին երկու տարիէն չորս ամիս բանտարկութեան եւ 50–100 ոսկի տուգանքի, ինչպէս եւ տարագրման կամ որոշ վայրերու մէջ բնակելու բերնաւթեան։ Մարզպանը մերժեց լսել ժողովրդական պատուիրակութեան մը պահանջները եւ սպառնական դիրք բռնեց։*

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Զէրքէզներէ կազմուած քաղաքապահներ ազատ ձգուած են ամէն բռնութիւն գործադրելու եւ համախմբումները ցրուելու, ցուցարարները գրաւեր են քանի մը պահականոցներ, Դամասկոսի մէջ, օդանաւեր կը սաւառնին քաղաքին վրայ, մեռելներու թիւը կ'աւելնայ ամէն օր, երթեւեկը արգիլուած է գիւղէ գիւղ, եւայլն։ Մզկիթները բաց են եւ կը ծառայեն իրրեւ կեդրոն բողոքի ցոյցերու։

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ համայնավար կուսակցութեան Թուրքիկները « մեծ ազդեցութիւն կը գործեն եւ չատ նպաստաւոր ընդունելութիւն կը գտնեն զանգուածներուն կողմէ ։Արդէն իսկ բանակցութիւններ կը կատարուին ազգային ժողովրդական ճակատ մը կազմելու համար։ Միայն ազգայնական խմբակցութիւնը (Քուրթլէի վարժանիէ), որ ինքզինքը կը յայտարարէ «ազգին միակ կուսակցութիւնը », կը մերժէ ճանչնալ միւս խմբակցութիւնները եւ տակաւին կը խանգարէ միացեալ ճակատի ձեւնարկները։ Դամասկոսի մէջ, իր անդամներէն մէկը գործադուլին դադարումը պահանջած ըլլալով, հայհոյներով ընդունուեցաւ բազմութեան կողմէ։ Հալէպի մէջ անոնք յայտարարութիւն մը ուղղեցին, հրաւիրելով բնակիչները որ բանան իրենց խանութները եւ վերսկսին գործերը։ Բայց մարդ մտիկ չըրաւ եւ ցոյցերը չարունակուեցան աւելի մեծ եռանդով։ Ապտիլ — Բահման Քայլի ժողովրդական հաւաքոյթի մը մէջ խօսելով հարկադրուեցաւ խոստովանիլ։— «Այժմ չարժումը կը վարեն համայնավարները, որոնք քաղաքը ողողած են իրենց թուղթիկներով »։ Այս դէպքերուն արձագանգները մեծ ազդեցութիւն գործեցին բոլոր արաբական երկիրներուն եւ ամէնէն առաջ հոգեւորականութեանց եւ թաղայ երկիրներուն մէջ։ Ցոյցեր եւ գործադուլներ տեղի ունեցած են ամէն տեղ,— Պէյրութ, Տրիպոլիս, Զահլէ, Սայտա, Հոմս, Համա, Տէր –Զօր եւն.։ Նամակներ եւ հեռագիրներ ուղղուած , համակրանքի եւ համերաշխութեան ցոյցեր կատարուած են նաեւ Պաղեստինի եւ Իրաքի մէջ։ Մեծ գումարներ հաւաքուեցան կալանաւորներուն, վիրաւորներուն եւ անոնց ընտանիքներուն համար։ Անդրյորդանանի մէջ ալ ընդհանուր գործադուլ մը տեղի ունեցաւ»։

Վերապահութեամբ քաղելով այս տեղեկութիւնները (սակաւ թղթակցութեան մէկ մասը միայն), նոյնութեամբ կը թարգմանենք նաեւ հետեւեալ հատուածը.—

«Պէտք է ընդգծել նաեւ հայ ժողովուրդին գործօն դերը եւ համերաշխութիւնը ։ Դամասկոսի մէջ մեծ թիւով Հայեր մասնակցեցան ցոյցերուն եւ նոյնիսկ ձերբակալուեցան։ Թերթերը շատ մը բողոքի նամակներ ստացան Պէյրութի Հայերէն »։

**** « Ազդակ »ի վերջին թիւերէն (28 եւ 29 յունուար) կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.— Երբ Սուրիոյ ազգայնականներու պատուիրակութիւնը ծայրայեղ պահանջներու ծրագիր մը ներկայացուց, մարզպանը պատասխանեց թէ կը մերժէ որ եւ է քաղաքական խնդիր նկատի առնել խռովարար տարրերու ճնշումին տակ եւ յանձնարարեց ազդել իրենց շրջանակներուն վրայ, դադրեցնելու համար խռովութիւնները եւ ստութեանց արշաւը ։*

**** Մարզպանը մամուլի ներկայացուցիչներուն յանձնած է մէկ մէկ պատճէն նոր օրինագծի մը, որ կը բաղկանայ 57 յօդուածներէ եւ հիմնուած է նախկին օսմանեան կայսրութեան 1918ի նահանգային օրէնքին վրայ։ Ա.յս նոր կարգադրութեամբ, Սուրիան կը բաժնուի 8 վարչական շրջանակներու,—Հալէպ, Դամասկոս, Հոմս, Համա, Հաւրան, Ֆուրաթ (եփրատ, կեդրոնը՝ Տէր – Զօր), Ձէզիրէ (կեդրոնը՝ Հասիչէ), իսկ Ալէքսանդրէթ պիտի կառավարուի նախկին օրէնքով։ Օրէնքին հիմը ապակեդրոնացումն է ։*

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 6ի երկրորդ տարեդարձը խաղաղութեամբ անցաւ Փարիզի մէջ։ Հոգեհանգիստի արարողութիւններէն զատ (մեռած են 24 հոգի), թափոր մը կազմուեցաւ դէպի Քոնքորտի հրապարակը, ծաղկեպսակներ դնելու համար ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱՐԵԻ ՄԸ ՏԱՆՔ ԹԱԹՈՍԻՆ

Պատիւ ընենք Աթոսին, ամուսնացած արձանագրելով ցարդ Ռուսիոյ մէջ, գէթ մէկ անգամ, միայն մէկ անգամ։

Ռուսերուն նուիրուած մեր տումսին մասին խօսելով, այս Թոս-թոսը ուզեր է ծախել իր մե՞ղմն, շատ մե՞ղմ սա խօսքը։

— «Կը զարմանամ որ Հայ մը կրնայ դիակ համարիլ ազգ մը (Ռուսը), որ ամէն վեց ամիսը անգամ մը հայ ազգին պէս ազգ մը կը ծնի»։

Ասկէ զատ ակնարկ մըն ալ թրքահայ բացատրութեան մասին։

Մնացածը կրնայ շարահիւսել ո եւ է մէկը, ճաշի վրայ, խնդացնելու համար իր սեղանակիցները ուս թօթուելով, աչք խաղցնելով, լեզու փաթաթելով, կը բաւէ որ իբրեւ մտաւորական պաշար՝ գիտնայ բիչ մը թուաբանութիւն, հազար փրանքին տոկոսը հաշուելու չափ, շէն պահելու համար սեղանը ։

Մեր Թոս - թոսը պէտք է գիտնայ, սակայն, թէ միայն Ռուսը չէ, որ «ամէն վեց ամիսը անգամ մը հայ ազգին պէս ազգ մը կը ծնի»։ Ճախճոնական աշխարհակալութիւնը, դեռ վերջերս, մէկ - երկու ազգ ծնաւ, աւելի մեծ քան Հայը։ Անգլիական աշխարհակալութեան ծնած ազգերն ըսես՝ համրանիչ չունին։ Թոս-թոսը կը մոռնայ, որ ռուսական աշխարհակալութիւնը ոչ միայն «ամէն վեց ամիսը անգամ մը հայ ազգին պէս ազգ մը կը ծնի», այլ եւ երբեմն երկուորեակ կը ծնի, — ամբողջ կեդր. Ասիան լեցուց նոր - նոր ազգերով ու «հանրապետութիւն»ներով։ Ո՛վ տժգոյն օրեր, ի՛նչպէս հանդուրժել այս չծածկուող ստորնութեան, զոր թերթերու մէջ կը փռեն սա թաթոսագոյն Ռամկավարները ։ Ի՛նչպէս հանդուրժել, երբ օր ցերեկով կը փառաբանուի աշխարհակալութիւնը եւ փոքր ժողովուրդներու ճորտութիւնը։ «Կը զարմանանք որ Հայ մը կրնայ թշնամի համարիլ ազգը, որուն կը պարտի իր ազգին գոյութիւնը»,— կը գրէ այս անպատկառ մարդը, որ Թէրզիպաշեան կը կոչուի։ Գիտէ՞ք, այս մարդիկն էին, որ երէկ, սուլթաններու տիրապետութեան օրով, կը զարմանային՝ երբ Հայ մը թշնամի կը համարէր «քարեխնամ օսմ. կառավարութիւնը », որովհետեւ հաւատացած էին թէ սուլթաններուն կը պարտինք հայ ազգին գոյութիւնը։ Ազատագրական կռիւներու, անկախութեան պայքարի թշնամինեը, կռնակը մուշտակով տաքցած այս մարդիկը չէի՞ն որ Պապը - Ալիին ճակատին վրայ կը «պաշտպան ազգին եւ եկեղեցիին »։ Այն ատեն կ'ամչնային բացէ ի բաց խոստովանիլ, այլ հիմա Պապը Ալիին փոխարինած են Կրէմլի պալատով։

Երբեմ մտածե՞ր են անկախութեան մասին։ Ոչինչ փոխուած է հաւատամքին մէջ, ամուսնն է միայն փոխուած ։

Այդ չէ որ, սակայն կը վրդովէ զիս, գրո՛ղը տանի իրենց հաւատամքը, բայց ելլեն հեգնե՛ն մեզ՝ «օրհնելու համար Ռուին ոտքը», ինչպէս բանաձեւից հիւանդ գրագէտ մը, անհանդուրժելի՛ է այս ։

Ու Թրքահայի խօ՞սք ալ կ'ընե՞ն մեր բամպակը։

Այդ բացատրութիւնը նախ կը յիշեցնէ զգուելի հատուածամոլութիւն մը,— սրճարանի արտադրութիւն է այդ։ Մեզի սիրելի է ուրիշ բացատրութիւն մը,— արեւմտահայութեան պահանջը։Այս նոր բացատրութեամբ՝ մենք, առանց մոռնալու թրքահայ դատը (այս բառը կը գործածեմ այս տեղ՝ յիշեցնելու համար մեր հաշիւը Թուրքին հետ), մեր պահանջը կը հիմնաւորենք արեւմտական ճակատով, որ պատմութեան մէջ սկիզբ կ'առնէ յառաջ քան նոյնիսկ Սահակ - Մեսրոպը ։ Եւ որպէսզի չկարծուի թէ կ'արդարացնեմ բիւզանդահայ կուսակցութիւնը, աւելցնեմ թէ արեւմտականութեամբ կ'ակնարկեմ **tropisme de l'esprit méditerranéen**ին, մեր ազգային պատմութեան ամէնէն առողջ ազիւշին, որ ցամաքային ճամբաներու ստեղծած բաղաքակրթութեան օրը չլրացած՝ պատրաստութիւն տեսաւ ծովային ճամբաներու մշակոյթին համար, ուրիշ ազգերէ առաջ։ Եւ ըստոյ պատմական տեսակէտով՝ մենք անթառամ ոստն ենք միջերկրականեան խմբակականութեան։Կը տեսնէք որ մեր պատմութիւնը կը դիտենք ոչ միայն տնտեսական պատճառներու պրիսմակով, այլ եւ կենսաբանական ազդակներու լոյսով,— մարքսիզմով եւ պէրկսոնիզմով։ Բայց ··· պատմութիւնը, զոր ներառած ենք, անմարելի է ձեզի, ազա Աթոս։ Ահա թէ ինչո՛ւ ծիծաղելի է տեսնել ձեզ, վանի սրճարաններէն առնուած մտաւորական պաշարով եւ հին օրերու տոկոսագէտի հեղինակութեամբ, երթալ խօսիլ բաղաքական ու պատմական հարցերու մասին։

Անշուշտ յանցանքը երիտասարդ սերունդինն է որ թոյլ կուտայ ձեզի խօսելու՝ մտաւորական սնանկութիւն մը ծածկելու ձեր հիւնէրներուն մասին, զուարճանալու համար։

Թաթոսագոյն բարեւներով ։

ԱՐԱԶ

Դաւանութեան դաշինքը վիժեցաւ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԿԸ ՊԱՀԷ ԻՐ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Աւստրիոյ – փոխ – վարչապետը Վիէննա վերադարձաւ յանկարծ, չուզելով հանդիպիլ գահաժառանգին, որ Փարիզ եկած էր Պելժիայէն։ Այլ եւս անվիճելի կը համարուի թէ ձախողած են Փարիզի բանակցութիւնները ,— Գոնէ Աւստրիոյ անկախութեան եւ դանուբեան դաշինքին վերաբերեալ ծրագիրները։ Փարիզէն մեկնելէ առաջ, իշխան Շթարէնպէրկ որոշապէս հակադրացած է Պ. Ֆլանտէնի թէ Աւստրիա պէտք է ազատ ձգուի, վճռելու համար Հապսպուրկեան միապետութեան վերահաստատումը, իրրեւ հակաթոյն անշլուսի դէմ (կացմ Գերմանիոյ)։ Միւս կողմէ, գահաժառանգը, արհիդուքս Օթթօ, ազդարարած է թէ չի կրնար հանդուրժել որ իր գահը բակարկութեան դրուի, Եուկոսլավիոյ կամ նոյնիսկ Փոքր Համաձայնութեան բարեկամութիւնը չհեղու համար։ Երկու պարագաներուն մէջ ալ, Աւստրիոյ ներկայացուցիչները մեծ կարեւորութիւն կուտան Իտալիոյ, որ բացակայ մնաց Փարիզի խորհրդակցութեանց մէջ։ Իշխան Շթարէնպէրկի Փարիզ գտնուած միջոցին յայտարարած է թէ Աւստրիա պիտի չարունակէ ապաւինիլ Իտալիոյ երաշխաւորութեան, իր երկրին ապահովութեան համար։

Պուլկարիոյ դիրքն ալ չէ փոխուած։ Փարիզի խորհրդակցութեանց առեն, փորձեր եղած են համոզելու որ Պուլկարիա միանայ պալքանեան համաձայնութեան եւ մոռնայ իր հողային վէճերը։ Բայց Պորիս Թագաւորը, որ մեկնեցաւ չորեքշաբթի օր, իշխան Շթարէնպէրկէն մէկ ժամ վերջը, բացատրական պատասխան տուած է։ Սակայն եւ այնպէս դիւանագէտները չեն յուսահատած ։ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը առջի օր ունկնդրութեան ընդունեց Փարիզի պուլկարական դեսպանը, իսկ Եուկոսլավիոյ խնամակալ իշխանը՝ Թուրքիոյ արտաքին գործակարը, Թ. Ր. Ա–

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՏԱՐԱՍԱԽԱԿ ՍԵ ԱՐԽԱՆԱՖԱՆԻՔ (1913—1923)

Մի ու նույն օրօրոցի հետ սոսկ տոնդ տարօրինակ չէ՞ որ ճակատագիրը քեզ ու ինձ նաև մի տարի դպրոցական նստարանին նստեցրեց, մի տարի միասին ուսում առանք, միասին խնդացինք ու տխրեցինք, միասին ծիծաղեցինք ու լացեցինք, միասին ուրախացանք ու վշտացանք, միասին ապրեցինք մեր մանկության ամենաերջանիկ տարիները, որոնք այլևս չեն վերադառնալու։ Ես ու դու, մենք երկուսս էլ մեր ծննդավայրից հեռու, օտար ափերում, ինչպես երկու անծանոթ, անտարբեր մարդիկ, ապրում ենք մեր առօրյա հոգսերով, մեր անձնական կյանքով, մեր ընտանեկան հարկերով, մեր ամենօրյա աշխատանքով, մեր ամենօրյա հացով։ Ես ու դու, մենք երկուսս էլ մեր ծննդավայրից հեռու, օտար ափերում, ինչպես երկու անծանոթ, անտարբեր մարդիկ, ապրում ենք մեր առօրյա հոգսերով, մեր անձնական կյանքով, մեր ընտանեկան հարկերով, մեր ամենօրյա աշխատանքով, մեր ամենօրյա հացով։

Մեզ ու ձեզ նման հազարավոր ուրիշ հայ երիտասարդներ, որոնք ծնվել են Հայաստանի տարբեր գավառներում, ապրում են աշխարհի տարբեր անկյուններում, ցրված են ամբողջ աշխարհով մեկ, ինչպես ցրտից ու սովից փրկված որբերը։ Ամեն մեկը մեզանից ունի իր անցյալը, իր ներկան, իր ապագան, իր հոգսերը, իր ուրախությունները, իր վշտերը, իր տառապանքները, իր հիշողությունները։ Ամեն մեկը մեզանից ունի իր ընտանիքը, իր կանանց, իր երեխաները, իր ընկերները, իր ծանոթները, իր հարևանները, իր գործընկերները, իր հաճախորդները, իր հոգսերը, իր ուրախությունները, իր վշտերը, իր տառապանքները, իր հիշողությունները։

ՅԱՂԿԱՓՈՂՆԵՐ ՍՈՎՈՒՀՇԻՄԻ

Նկար Բաղրամյանի. Ա. Ղանդիլյանի և Ա. Ղանդիլյանի

— Շատ լավ, ձեզ ոչ մի բան չեմ ասում, ոչ մի խոսք, միայն թե ինձ ասեք, ինչո՞ւ եք ինձ ուղարկել այդ տեղը, ինչո՞ւ եք ինձ ենթարկել այդ ամենին, ինչո՞ւ եք ինձ ստիպել ամեն օր ճանապարհորդել Ղազանչի և Ղարաքիլիսա, ինչո՞ւ եք ինձ ստիպել ամեն օր ձիով

րաս: Միւս կողմէ, Պուքրէշէն կը հաւաստեն թէ Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ թագաւորները մօտերս տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Սոֆիայի մէջ:

Փարիզի խօսակցութենէնց միակ դրական արդիւնքը եղած է Ռումանիոյ եւ Ս. Միութեան մերձեցումը: Ֆրանսացիները յաջողած են համոզել Ռումանիան որ փոխադարձ աջակցութեան դաշինք մը կնքէ Մոսկուայի հետ: Այս դաշնագրին նախագիծը շատոնց մշակուած է, բայց մինչեւ հիմա ընդդիմութեան կը հանդիպէր Պուքրէշի մէջ: Փորձ մը կատարուած է եուկոսլաւիան ալ այդ ճամբուն վրայ դնելու, բայց խնամակալ իշխանը մերժած է:

Երեք Թուաբանուհի դատավարութիւնը

Էքսի եղեռնագատ ատեանը կը շարունակէ երեք խրուաթ ուխտեալներուն դատը: Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Բայիչի եւ Միս Քրայի հարցաքննութենէն յետոյ, նախագահը ոտքի հանեց երրորդ ամբաստանեալը, Փոսփիչիլ, որ ուզեց պատմել իրեն դէմ լարուած դատադրութեան մը պատմութիւնը: Նախագահը մերժեց լսել, յանձնարարելով միայն իր հարցումներուն պատասխանել: Ասոր վրայ Փոսփիչիլ յայտարարեց.

— Այն ատեն ես ալ չեմ խօսիր:

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Ձեր գիտնալիք բանն է, ազատ էք:

Պաշտպան փաստաբաններէն երկուքը միջամտեցին, դիտել տալով թէ Սթաւիսկիի գործին դատավարութեան ատեն ամբաստանեալներուն արտօնութիւն տրուեցաւ երկար ճառեր խօսելու: Նախագահը տեղի չտուաւ, ամբաստանեալն ալ մերժեց որ եւ է պատասխան տալ: Մինչ այս մինչ այն, ճաշի ժամը հնչած էր:

Կէսօրէն վերջը, նախագահին տրամադրութիւնը բարեփոխուած էր: Հաւանեցաւ որ ամբաստանեալը պատմէ իր գլխուն սարքուած խաղը (առաջին հարցաքննութեան առթիւ), բայց նախ պատասխանելով իր հարցումներուն: Այսպէս փոխադարձ համաձայնութիւն մը գոյացաւ եւ Փոսփիչիլ արագ – արագ պատասխանեց, որպէսզի ժամանակը չուտ հասնի, իր յայտարարութիւնն ընելու համար:

Երբ կարգը եկաւ, ամբաստանեալը պատմեց թէ 1934 հոկտեմբեր 11ին, Աննմասի մէջ ձերբակալուած ատեն, իրեն խոստացան ազատ ձգել, եթէ յանձն առնէր Իտալիա երթալ եւ ըսպանել Ուսթաշիներու պետը, Անթէ Փավէլիչ: «Ես մերժեցի այս առաջարկը, որովհետեւ կաթոլիկ եմ եւ խրուաթ հայրենասէր»:

Շարունակելով պատմութիւնը, ամբաստանեալը յայտնեց թէ առաջարկը ներկայացնողներն էին երկու սերպ ոստիկաններ, Միխէլովիչ եւ Սիմոնովիչ, որոնք Ֆրանսական ոստիկանութենէն արտօնութիւն ստացեր էին հարցաքննելու զինքը: Միխէլովիչ փորձեց կանխաւ խմբագրուած համաձայնագիր մը ստորագրել տալ իրեն, եւ երբ ինք մերժեց Իտալիա երթալ, Փավէլիչը սպանելու համար, սպառնաց վրէժ լուծել իր ընտանիքէն: Նախագահը չուզեց հաւատալ այս պատմութեան, դիտել տալով թէ Ֆրանսայի ոստիկանական տեսուչ մը չի կրնար թոյլ տալ որ այսպիսի առաջարկ մը ներկայացնեն: Ամբաստանեալը պատասխանեց թէ Ֆրանսացին խրուաթերէն չէր հասկնար եւ ներկայ չէր հարցաքննութեան:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋՄԵՌՆԱՑԻՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ բացումը կատարուեցաւ Կարմիչ–Փարթէնքիրխէնի մէջ, ձիւնի փոթորիկի մը տակ, նախադահութեամբ Հիթլէրի: Ներկայ էին 40,000 հանդիսականներ: Հիթլէրը ճառ մը խօսելով, մաղթեց որ մարզախաղերը դառնան «խաղաղութեան ոճահանդէս մը բոլոր ազգերուն համար»: Ողիմպիականին կը մասնակցին 28 ազգեր, 1500 մարզիկներով, որոնք ողիմպիական երդումը կատարեցին:

ՀԱՑ ԿԻՆ ՄԸ, Տիկին Նեվրիկ Գազազեան, անձնասպանութիւն փորձած է Տէքսինի մէջ, «թէնթիւր տ'իօտ» խմելով: Իր ազգականներուն վրայ, դրացիները օգնութեան կը հասնին եւ կը կանչեն բժ. Թոգատլեանը, որ կը յաջողի փրկել դժբախտ կինը: Մեր թղթակիցը անձնասպանութիւնը կը վերագրէ յուսահատութեան, պատմելով թէ տղան հեռացած եւ երեսի վրայ ձգած է մայրը:

ՋԱՐԼԻ ՉԷՓԼԻՆԻ նոր չարժանկարը, «Աբդի ժամանակները», պիտի ներկայացուեցաւ Նիւ Եորքի Ռիվոլի թատրոնին մէջ: Բազմութիւնը այնքան խռնուած էր, որ ոստիկաններէն զատ հր–չէչներն ալ կանչուեցան, խուժումը զսպելու համար: Բոլոր տոմսակները սպառած էին եւ ամէնէն աժան տեղը կ'արժէր հինգ տոլար (75 ֆրանք): Հրմշտուքներու պատճառաւ ներկայացումը մէկ ժամ ուշացաւ: Չարլի Չէփլին ինք ներկայ չէր: Շարժանկարը յեղափոխական հանգամանք ունի: Շարլօն երկու տարիէ ի վեր կ'աշխատէր այս գործին վրայ, որ արժած է երկու միլիոն տոլար: Առաջին անգամ ըլլալով, Չարլի Չէփլին կը խօսի եւ կ'երգէ շարժանկարի մէջ:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ազգ. անուանի մը հաստատելու ծրագիրը թեր ու դէմ վիճաբանութեանց դուռ բացաւ երեսի. ժողովին մէջ: Որոշուեցաւ յանձնաժողովի մը յղել օրինագիծը, վերջնական ձեւ տալու համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը որոշեց 8 զօրագունդեր կազմել, իւրաքանչիւրը 5000 հոգինոց: Ծախքը պիտի ըլլայ 500,000 ոսկի:

ՊԱՆԻ ՏՐ ՖՐԱՆՍԸ 4էն 3 ու կէս առ հարիւրի իջեցուց զեղչի սակը:

ԵՐԿՈՒ ՕԴԱՆԱՒԵՐ իրարու զարնուեցան Միւնիխի վերեւ: Օդանաւերէն մէկը փողոց իյնալով, պատճառ եղաւ չորս հոգիի մահուան եւ տասհոգիի վիրաւորման:

50–60 ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼ. ոսկիի փոխառութիւն մը պիտի կնքուի Անգլիոյ մէջ: Երեսի. ժողովի ելմտական յանձնախումբին մէջ հարցումներ ուղղուեցան այս մասին, բայց ելմտական նախարարը մերժեց պատասխանել, զոհանալով հետեւեալ յայտարարութեամբ,— կառավարութիւնը ինչ որ անհրաժեշտ գտնէ պիտի փորձէ, առանց անցնելու օրէնքին սահմանները:

ՓԵՏՐ, 18 Ը կը տօնուի փարիզի մէջ մարտ 8ին, կիրակի երեկոյ ժամը 8,30ին **Sociétés Savantes**ի մեծ սրահին մէջ:

Ավիւեօնի «Ցաւալի գործակալն է»

Լ. ՕԿԻՒԵԱՆ

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՇԱՒԻԼԻ Ազգուեհան խումբի ժողովը այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Գազոսեանի բնակարանը:

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի մէջ խումբի ընկերական ժողովը այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

ՊԱՆԵՒ Ի ՇԱՆի Ալծիւ ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները, 8 փետր. շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 9 Rue Mme Curie, Պանեէօ:

Գահատ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ընկ. կարօ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 9 փետր. կիրակի երեկոյ ժամը 5ին, Լա Վիսթ ընկ. Ալդրանիկ Մուրատեանի բնակարանը: Թիստ կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆԹԷի Մուրատ խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը 9 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջը ժամը 5ին, ընկ. Թագուր Մատոեանի բնակարանը: կարեւոր օրակարգ: կը խնդրուի Սէն-Սաթուրէնի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

ՀԱՆԴԷՍ — ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Համազգայինի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ, այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 8.45ին ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻՆ մէջ, կը խօսի՝ Պ. Ս. Սասունի: Երգ, արտասանութիւն եւլն.: Կը մասնակցին դպրոցական աշակերտները եւ նուագախումբը: Կը ներկայացուի ԵԱՏԷՍ, ղեկավարութեամբ դերասան Յ. Ուզունեանի: Մուտք մեծերու՝ 2 ֆրանք, փոքրիկներու 1 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Առնուվիլի Ռազմիկ խումբին կողմէ
վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
Սալ կալմանի մէջ (Առնուվիլի կայարանին դիմացը)
Ղեկավարութեամբ դերասան Ուզունեանի
կը ներկայացուի՝ ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ
Մուտք 5 ֆր., անգործներու 3 ֆր.:

Դասախօսութիւն — Թէյասեղան

Ֆ. կապոյտ խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի, 9 փետր. կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը ճիշդ 3.30ին, Ռուսական Քոնսէրվաթուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ սը Թօքիո
կը խօսի՝ ՓՐՕՖ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ Լիզան, նրա ֆիզիքական եւ հոգեկան հիմքերը, նրա զարգացման պայմանները եւ նրա նշանակութիւնը ազգային անհատականութեան համար:
Հաղորդակց. միջոցներ.— Մեթրօ Ալմա Մարսօ.— Մուտք՝ 3 ֆր.:

ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍԱՀԱՐԱԿ — 26 Rue Troyon, Sèvres

Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան թատերական ներկայացում

Կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇԱԿԵՐՏՆԵՐԷՆ
կիրակի 23 փետրուար 1936 ժամը ճիշդ 15ին
կը ներկայացուին ՓՈՓՐԻԿ ՓԱՐՐՋԵՑԻՆ, կատակերգ. 3 արար
ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն զաւեշտ 2 արար
ՕՍԿԱՆՕ, երգախառն զաւեշտ 1 արար
ԿՐԱՆ ՎԻՒ, երգախառն զաւեշտ 1 արար
Տոմսերու գին 10 եւ 7 ֆրանք

ՀԱՑ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Շաբաթ, 8 փետրուար, երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, Ռուսական Քոնսէրվաթուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ սը Թօքիո
կը բանախօսէ ԲՐՈՖ. Ե. ՊԱԼԹՐՈՒՇԱՅԹԻՍ
Նիւթ՝ Գոթական ճարտարապետութեան կազմութիւնը եւ Հայաստան պետութեան նմոյշներ:
Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին:

ԵՐԿՈՒԻՆՔ

ՕՐԿԱՆ Զ. Ո. ՄԻՒՒԹԵԱՆ

ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Գրական, գեղարուեստական, պատմական, ուսումնասիրական
ըստվանդակութեամբ
Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ *1*
Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Լոյս կը տեսնէ փետր. 29ին:

Բաժանորդագրութեան պայմանները եւն.— Տարեկան՝ Ֆրանսա *15* ֆրանք, արտասահման 20 ֆրանք:

Այս նոր շրջանէն սկսեալ, տուած կանխիկ ՎՃԱՐՈՒՄԻ՝ ձերթ չի պրկուիր ով որ ալ ըլլայ ինդրողը: Դիմել 17 rue Damesme, Paris.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Լճեցի (Ակնայ դիւղերէն) Պօղոս Մարտիկեան կը փնտռէ իր մօր՝ Գոհար կինը՝ Նազլուն և զաւակները Բիւզանդ, Պերճուհի և Ասրինէ Փաշիկեանները որոնք վերջերս կը գտնուէին Սամսոն: Հայրենակիցներէ կը հնդրուի իրենց ճշգրիտ հասցէն իմացնել Mardikian Boghos, 21 Pont Neuf, Fontaine Isère, France, *ձշգրիտ լուր առուղին ձուէք:*

— Տիկին Գեղեցիկ Պէյլէեան կը փնտռէ Տէօրթեօլցի Ասամաճառ Վարդավար Ցալտալեան, մօր անուն Վարդերես, կնոջ անուն՝ եղիսաբեթ, եղբօր անուն՝ Սարգիս: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Խաչիկ Ծաղիկեանի, 241 J. J. Rousseau, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բալուի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 9 փետր. կիրակի երեկոյ ժամը 8ին 6 rue des Petites Maries, Bar Araras սրահին մէջ: կը հրաւիրուին մանաւանդ պագրաթի գիւղացիները անխտիր: Պօսթոնի մասնաճիւղի անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ԱԼՖՈՐՎիլի Չէնկիլէրի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 9 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Ակումբին մէջ Ալֆորվիլ: Օրակարգ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն: Ներկաներու թիւը ժեժամանութիւն կը համարուի: փարիզի եւ շրջաններու անդամ հայրենակիցներու հրաւիրագիր զրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ Միութեան խնդրանքով, յառաջիկայ երկուշաբթի օր փետր 10ին, երեկոյեան ժամը 9ին, Միութեան սրահին մէջ, 7 rue Bernardins, Paris, պիտի դասախօսէ տեղական արհեստակցական կազմակերպութիւններէն ձեռնհաս անձնաւորութիւն մը, նիւթ ունենալով Brevet Professionnel եւ անոր բերելիք օգուտները մեր արհեստակիցներուն:

Նկատի ունենալով նիւթին կարեւորութիւնը, վարչութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայ սափրիչները որ օգտուին պատեհութենէն եւ ներկայ ըլլան սոյն դասախօսութեան:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԱՋԱՑ ԼՍԱՐԱՆ Հ. Կ, ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Երկրորդ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Ցեղի կ'ուզենայ այսօր շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին Մէզօն Միւթիւալիթէի մէջ (24 ռիւ Սէն Վիքթոր)

Դասախօս Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, ճիւթը ՀԻՆ ՀԱՑՈՑ ՄՇԱԿՈՑԹԸ

Մուտքը ազատ է բոլորին համար

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi*ի, վկայեալ* Ecole Normale de Musique*է, վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ,
56, Rue Lafayette, Paris.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

Ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արհեստեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՈՒՐՃԸ կը պատրաստուի ֆանրածանօթ վաճառագէտ Թորոսեանի կողմէ: Ունինք առաջնակարգ թէյ:

ՁԱՇԱՐԱՆ - ՃԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԼԵՆ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ՖԱՐՍ. ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱՋԱ, սեռաճելի ԹԱԽՈՒԻԴ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՐԼԱՎԱ՝ անմրցակից կարագով: *ՆԱՄԱԿՈՎ ԵԻ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵԻ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՍԱՑԻ Ե. *ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆ*
PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հատուկ ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանիս կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼՑԷՔ ԱՆԴԱՄ ԸՆԵԻ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

CAFÉ de RICHELIEU DROUOT

21 Bld. Montmartre.

Metro Richelieu-Drouot

Tous les jours matinée et soir

Սեռ նուագախումբ ղեկավարութեամբ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԽԱՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ

Չ'ոյ յաճախորդներու խնգբանքինգոհացում կը տրուի հայկական եղանակներ նուագելու համար:

ԽԱՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵԻ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՒՖ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինորիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՁՈՒԼ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՃՇԴԱՊԱՇՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ համոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Ասոնց եւ կանանց գուլպայի ձոխ մեծերգ, *սօքս, սէտզիէմ շուտ* եւ *հօր-քուլօն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ շղմիզ *ամէրիքէն* եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

MAGHREB

Café-Bar Restaurant Marocain

ՏՆՕՐԷՆ

ABD-EL-KRIM

ՅՕՎՀԱՆՆԷՍ — ՀԱՅԿ

10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)

Tél. : Odéon 16-58 — Մեթրօ Սեն Միշել

Ամէն երեկոյ ժամը 7—12 արեւելեան նուագ *քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, ուտ ՀԱՅԿԻ*, եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ *ՇԵՐԻՖԻ*: Շաբելի մէնոյորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները:

Մեկ այցելութիւնով պիտի ըլլաք մեր տեւական յաճախորդը:

ԶԱՓԱՀԻՈՐ ԴԻՆԵՐ

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ — ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

Cinéma REXY — **CIGALE CINÉMA**

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi. — 60 Avenue de Saxe. LYON.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

RÉdaction et Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ DIMANCHE 9 FEVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3034

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՁԻՆՈՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

— . —

Փարիզի ռուսական թերթերէն քաղելով, երեքշաբթի օր հաղորդած էինք թէ կառավարութիւնը որոշած է զինուորագրել տարագիր Ռուսերը, համաձայն 1928 մարտ 31ի օրէնքին: Ծաղրդի օրն ալ, չորեքշաբթի, հրատարակեցինք օրէնքին թարգմանութիւնը, «քանի որ խնդիրը կը շահագրգռէ նաեւ հայ տարագիրները»:

«Պէխապէր» դրացի մը, որ չի կրնար մէկ օր անցընել առանց «Յառաջ»ի կամ անոր չրջապատին դէմ յիշոց մը արձակելու, ընդառաջելով քունէն, փորձած էր կասկածի տակ դնել մեր տեղեկութեանց վաւերականութիւնը: Եւ խրա՞տ մըն ալ կուտար, —«Յառաջ»ներուն համար լաւագոյն չէ՞ նախ պրպտել, ստուգել եւ ապա գրել»:

Պատասխան,— բարեհաճեցէք այդ խրատը ձեր տպարանին ամէնէն խոշոր տառերով չարել, մագաղաթի վրայ տպել եւ կախել խմբագրատան պատէն, իբրեւ ուղեցոյց, որ եւ է թուղթ մրոտած տեղն:

Անցնելով բուն հարցին, այլ եւս տարակոյս չկայ թէ ռուս տարագիրները զինուոր պիտի առնուին, համաձայն 1928 մարտ 31ի օրէնքին եւ 1935 դեկտ. 4ի նախարարական հրահանգին, ինչպէս կը հաստատեն այսօր հրատարակուած տեղեկութիւններն ալ:

Այս կարգադրութիւնը «կը շահագրգռէ՞» մեզ թէ ոչ,— այդ մասին երկու խօսք չի կրնար ըլլալ:

Առ այժմ օրէնքին ենթարկուած են միայն ռուս տարագիրներու կարգ մը դասերը, եւ նախարարական հրահանգն ալ մասնաւորապէս կը յիշէ զանոնք:

Բայց, ինչպէս դիտել կուտայ մեր յարեկամը, Պ. Մուրէթ, «վաղը կրնան նոյն ձեւով կանչել նաեւ իտալացի, գերմանացի կամ հայ տարագիրները»:

Ուրեմն, ժողովուրդը «խոր մտահոգութեամբ վարակելու» խնդիր չէ որ ունինք, այլ արթուն կենալու, դէպքերուն հետեւելու եւ համապատասխան եզրակացութեան յանգելու պարտակցութիւն:

Իրողութիւն է որ յուզման մատնուած են ռուս տարագիրները եւ հարցումներ կը տեղացնեն իրենց վարիչ մարմիններուն:

Անվիճելի է, նոյնպէս, որ եղած կարգադրութիւնը խոտոր կը համեմատի սահմանադրական սկզբունքներու հետ:

Բայց եւ այնպէս,— մէջտեղն է 1928 մարտ 31ի օրէնքը, յարակից լուսաբանութիւններով: Եւ մէջտեղն են, մանաւանդ, նախարարական հրահանգը (1935 դեկտ. 4), որուն 5րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Մարսէյլի քաղաքապետութիւնը արդէն իսկ հրաւէր ուղղած է ռուս տարագիրներուն: Նոյն պարտականութիւնը յիշեցուցած է Սէնի նահանգապետութիւնը, յանձնարարելով անմիջապէս ձեռնարկել արձանագրութեանց:

Ուրեմն, երկրորդական գծի վրայ կը մնան սահմանադրական բծախնդրութիւնները, եւ գործադիր իշխանութիւնն է որ ճամբայ կը ցուցնէ:

Մեր կարծիքով, երկրորդական է, նաեւ, փնտռել այս կարգադրութեան չարժառիթները:

Վերագինո՞ւմ, պատերազմի նախատեսութի՞ւն, թէ գաղտնի համաձայնութիւն խորհրդային իշխանութեան հետ,— քանի որ այս չաթթու պիտի վաւերացուի Ֆրանքեւխորհրդային գաղինքը — այս բոլորը չատ հեռուները պիտի տանէին մեզ:

Կարեւորը այս է,— առ այժմ միայն ռուս տարագիրները զինուոր կ'առնուին, պետութեան յատուկ պատճառներով:

Արդ, կան քաղաքական հոսանքներ (Ֆրանսական), որոնք հակառակ են այս կարգադրութեան, եւ կ'ուզեն հարցումներ կամ հարցապնդումներ կատարել:

Այսպէս, Պ. Մուրէթ դիմելով արտաքին նախարարութեան, դիտեր է որ ան ալ համաձայն է զինուորական նախարարութեան տեսակէտին:

Ուրեմն կը մնայ խնդիրը դնել ուրիշ ուղղութեամբ,— կազմել մասնաւոր յանձնաժողով մը, քննելու համար օտարներու վերաբերեալ գործերը:

Պ. Մուրէթի ցանկալի ծրագիրն է եղած այս, այն օրէն ի վեր որ ծանրացաւ օտարականներու կացութիւնը, աշխատանքի շուկային սահմանափակման, ինքնութեան թուղթերու օրէնքին խստացման եւ վտարումներու հետեւանքով: Այդ առթիւ հոյակապ ճառ մըն ալ խօսեցաւ մեր բարեկամը, Երեսփոխանական ժողովին մէջ:

Բայց, այն տեն միջնախարարական յանձնախումբն էր կացութեան տէրը, նախագահութեամբ Պ. Խոխոյի, եւ Պ. Մուրէթի ծրագիրը դատապարտուեցաւ ամլութեան:

Ցոյս կա՞յ որ յաջողի այս անգամ: Դժուար է պատասխանել, մանաւանդ որ ներքին կացութիւնը չատ խառնակ է այս միջոցին, եւ լոյսը կամ խաւարը պիտի ծագի նոր ընտրութիւններէն յետոյ:

Սակայն եւ այնպէս, այս մտադրութիւնն իսկ բաւական է, որպէսզի մենք ալ ամփոփուինք, որճանք եւ ելքեր փնտռենք չատ մը տագնապներու համար:

Եթէ զինուորագրութեան խնդիրը առ այժմ կապ չունի մեզի հետ, ուրիշ հոգեր չեն պակսիր:

Տակաւին չէ լուծուած, օրինակ, ամէնէն անմիջական խնդիրը,— աշխատանքի տագնապը, յարակից մանրամասնութիւններով (գործազրկութեան նպաստ, ինքնութեան թուղթերու խնդիր, վտարման սպառնալիքներ եւն.):

Ունի՞նք հաւաքական ծրագիր մը, որպէսզի, եթէ առաջադրուած յանձնաժողովը կազմուի կամ ուրիշ ելք մը գտնուի, կարենանք ճակատագրաց երեսուլ եւ արժեցնել, առանց իրար հակասելու, բանդիտութեան մարզանքներ կամ խուժանավարական փորձեր կատարելու:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՌՈՒՍ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՕՐԷՆՔԻՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Փարիզի ռուսական թերթերը կը չարունակեն արծարծել տարագիրներու զինուորագրութեան խնդիրը, որուն առաջին տեղէ կութիւնները հաղորդած էինք երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի օր:

Սէնի նահանգապետութեան զինուորական գրասենեակին վարիչը յայտարարած է «Վոզրոժտէնիէ»ի թղթակիցին.

— Ռուս տարագիրները պիտի կատարեն իրենց զինուորական ծառայութիւնը համաձայն նախարարական խորհուրդի 1935 դեկտեմբեր 4ի որոշման: Այս մասին հրատարակուած օրէնքը մինչեւ հիմա գործադրուած չըլլալով, նախարարական խորհուրդը ան հրաժեշտ սեպեց այդ հրահանգը տալ դեկտեմբեր 4ին: Ուրեմն տարագիր Ռուսերը պէտք է իրենց մասին տեղեկութիւններ հաղորդեն իրենց բնակած թաղերու քաղաքապետութեանց: Գաւառի մէջ այս խնդիրը դժուարութիւններ չի ներկայացներ, իսկ բարդ հանգամանք ունի Սէնի նահանգին մէջ, ուր Ռուսերը մեծ թիւ մը կը կազմեն եւ յաճախ ոստիկանական գրասենեակներուն կը հաղորդեն իրենց բնակավայրի փոփոխութիւնը: Ցուցակները դեռ պատրաստ չեն, բայց նորէն կը յիշեցնեմ թէ ձեր հայրենակից ները պարտաւոր են բոլոր անհրաժեշտ մանրամասնութիւնները հաղորդել իրենց թաղապետութեանց, սկսելով 1935 դեկտեմբեր 4ի նախարարական հրահանգին հրատարակութեան թուականէն: Ուզողը կրնայ տանալայդ հրահանգը: Նկատի ունեցէք զորաբաժանագրութեան ենթակայ են ոչ միայն այս տարուան զինուորգուները, այլեւ անոնք որ իրենց հասակակից Ֆրանսացիներու զինուորագրութեան տարին կը դտնուէին Ֆրանսա, իբրեւ «անհայրենիք» ռուս տարագիր, որոնք մինչեւ այսօր չեն ընդունած ուրիչ հպատակութիւն եւ չեն հեռացած Ֆրանսայէն:

— Ինչո՞ւ միայն ռուս տարագիրները կը կանչուին:

— Մեր գլխաւոր նպատակն է լեցնել պատերազմի հետեւանքով նօսրացած զինուորգուներու պակասը: Արդ, Ռուսերը ամէնէն առողջ տարրերն են, այդ պակասները լեցնելու համար, ուրիշներ կրնան փճացնել մեր չարքերը: Եւ գիտենք որ տարագիր Ռուսերը հակաբոլշեւիկ են:

Պ. ՄՈՒՐԷԹԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պ. Մուրէթ, ընկերվարական երեսփոխանը, որ այնքան եռանդով կ'աշխատի հայ եւ ռուս տարագիրներու վիճակին բարւոքման համար, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է «Պոսլետնիա Նովոստի» թերթին.

— Իմ կարծիքով կարելի չէ բնաւ զինուորեան կանչել քաղաքական տարագիրները: Կարելի է արձանագրել երբեմն կամաւոր, այն ալ քաղաքացիական առաւելութիւններ տալու պայմանաւ: Եթէ կ'ուզեն որ ռուս տարագիրները ծառայեն Ֆրանսական բանակին մէջ, պէտք է անոնց տալ քաղաքացիական իրաւունքներ: Ես այսպէս արտայայտուեցայ արտաքին նախարարին, անոր ուշադրութիւնը հրաւիրելով. բայց կը թուի թէ արտաքին եւ պինուորական նախարարները համամիտ են այս հարցին մէջ: Պէտք է գնահատանել այն հայրենադուրկները որոնք քաղաքական տարագիրներ են եւ անոնք որ առ հասարակ հայրենիք չունին: Քաղաքական տարագիրները առժամապէս ձգած են իրենց հայրենիքը, իսկ միւսներուն հանդէպ կարելի է գործադրել երկրին օրէնքները: Այսօր պարզ հրահանգով մը զինուորութեան կը կանչեն ռուս տարագիրները, վաղը կրնան նոյն ձեւով կանչել նաեւ իտալացի, գերմանացի, հայ տարագիրները, ինչ որ կրնայ ոչ ցանկալի հետեւանքներ ունենալ: Այսօր մենք լաւ յարաբերութիւններ ունինք Խ. Միութեան հետ, բայց եթէ այդ յարաբերութիւնները խանգարուին, Լիթվինով կրնայ դիմել Ազգերու Դաշնակցութեան, գանգատելով թէ Ֆրանսա զէնքի տակ կ'առնէ սպիտակ Ռուսերը ...ես պիտի առաջարկեմ կառավարութեան՝ խառն յանձնաժողով մը կազմել, օտարականներու վերաբերեալ գործերու համար, քանի որ էռիոյի յանձնախումբը դադրած է գոյութենէ: Նոր յանձնաժողովը պէտք է քննութեան ենթարկէ օտարականներու վերաբերեալ խնդիրները եւ օրինագիծ մը մշակէ, թիւրիմացութիւնները հարթելու համար:

Նոր ահեղ պատերազմի դէպքին Սուրիոյ մէջ

ՈՉ – ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ ԿԸ ՓԱԿԵՆ ԻՐԵՆՑ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, իսկապէս չատ ծանր են եղած վերջին օրերը եւ 7ի դէպքերը, մասնաւորապէս Համայի եւ Հոմսի մէջ: Պէյրութէն կը հեռագրեն վերջին 7 թուականով.—

Եօթը ուսանողներ եւ ուրիշ ցուցարարներ սպաննուեցան եւ չատեր վիրաւորուեցան Համայի մէջ, երբ զօրքը կրակ բացաւ բազմութեան վրայ, իբրեւ հետեւանք ազգայնական ցոյցերու: Եգիպտոսի վերջին ցոյցերէն ի վեր, քաղաքական կիրքերը սաստկապէս բորբոքած են ամբողջ Սուրիոյ մէջ: Իբր երկու չաբաթ առաջ չատեր սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան զանազան քաղաքներու մէջ, ընդհարելով ոստիկանութեան եւ զօրքին հետ:

Այսօր, կէս օրուան աղօթքի ատեն, իմամները բոցավառ քարոզներ խօսեցան Համայի մզկիթներուն մէջ: Ցետոյ ուսանողներ եւ ուրիշ երիտասարդներ մզկիթներէն դուրս խուժելով, արշաւեցին դէպի շուկան եւ թաղերը եւ յարձակեցան հարուստ առեւտրականներու խանութներուն եւ տուներուն վրայ: Այս առթիւ աւարի տրուեցան Հրեաներու եւ ուրիշ ոչ – իսլամներու խանութներն ու տուները:

Երբ զօրքը օգնութեան հասաւ, քարերով ընդունուեցաւ եւ իր կարգին պատասխանեց կրակ բանալով, սովորական ազդարարու-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԾԱՐՋԱԿՈՂԱԿԱՆ

Հազիւ չորցած բանաստեղծ Ա. Ի. սահակեանի «բաց նամակ»ին մելանը, ահա նոր յարձակողական մը Հօկի նպակատիճ վրայ: Այս անգամ՝ կեդրոնէն:

Փետրուար 5 թուակիր գեկոյցով մը, Ֆրանսահայ Հօկի Կեդր. Վարչութիւնը կը մերժէ որ եւ է պատասխանատուութիւն զանազան թուղթիկներու հրատարակութեան առթիւ, կը դատապարտէ զանոնք եւ կը յայտարարէ.

Վճռականապէս կը յայտարարենք.

1.— Որ, Ֆրանսայի Հօկի Կեդր. Վարչութիւնը երբ եւ իցէ թուղթիկ չէ հրատարակած, ո եւ է մէկու դէմ:

2.— Որ, Կեդր. Վարչութիւնը բացարձակապէս անտեղեակ եղած է Իսի-լէ Մուլինոյի Հօկի «Արագած» մասնաճիւղի 27 անդամներու վրայ լոյս ընծայուած թուղթիկներէն եւ անկախ անոր բովանդակութենէն, խստիւ կը դատապարտէ այդ ձեւի ելոյթները:

3.— Որ, Կեդր. Վարչութիւնը միանգամայն անտեղի կը գտնէ իր պատասխանատուութեան տակ Ա. Իսահակեանի կատարած անհատական փոխատուութեանց միջամուխ ըլլալ, եթէ նոյն իսկ անհատապէս իրեն պարտական եղողները Կեդր. Վարչութեան անդամները եղած ըլլան:

4.— Որ, Կեդր. Վարչութիւնը ոչ միայն պարտք չունի Ա. Իսահակեանին, այլ կը պահանջէ անկէ «Արմենիա» Օթէլի գումարներէն իր քով մնացած 5475 ֆրանքի գումարը, որու անպայման կեդրոնիս յանձնումի մասին Հօկի Գլխաւոր Վարչութեան պաշտօնական գրութեամբ եղած կարգադրութիւնը անհետեւանք թողած է ցարդ կեդր. Վարչութեան համաբատտու եւ Արմենիա Օթէլի յանձնախումբի գանձապահ Ա. Իսահակեան:

5.— Որ, կեդր. Վարչութիւնը պատրաստ է հաշուեփակի ենթարկելու «Նրանք Դրօշակ Ունին» գրքի հարցը, երբ Ա. Իսահակեան յանկարծ դիմել անոր ընդհանուր հաշուեկարգադրութեան համար:

6.— Որ, Հօկեան անդամակցութեան կարգադրութեան հարցը կապ չունի կեդր. Վարչութեան հետ, այլ կը վերաբերի պատկան մասնաճիւղի դանձապահին, որուն կարող է դիմել Ա. Իսահակեան:

7.— Կեդր. Վարչութիւնս միանգամայն համաձայն է որ «ամէն մարդ իր տեղը լինի»: Կեդր. Վարչութեան տեղն ու դիրքը որոշ է: Աւետիք Իսահակեանին կը մնայ որոշել իրենները:

Այս փոխադարձ ելոյթները ինչ մը չե՞ն յիշեցներ իտալական եւ հապէշական ծանուցագիրները:

Ամէն պարագայի մէջ, ժամանակին նշան է Հօկի երկու թեւերուն այս նահատամարտը:

Ուրեմն «Արմենիա» հիւրանոցին փօնտէն կարեւոր գումար մըն ալ բաժին ինկեր է Հօկի նախկին գանձապահին:

— Հապա ո՞ւր մնաց հռչակաւոր «հաշուակցութիւնը»:

— Ի՞նչ պարզամիտ մարդ ես, դիտել կուտայ բարեկամս: Ո՞ղջ մնայ Հայաստանի «սէր»ը կամ «սեր»ը, որ ճոյն ձեւով կը գրուի Երեւանի մէջ:

ՎԱՀԷ

ԵՐԵՔ ԽՐՈՒԱՔ ՈՒՍՏԱՇԻՆԵՐԸ (ՔՄՐՈՍ) ԷՔՒԻ ԵՂԵՌ – ՆԱԴԱՍ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵԻ

Միացեալ Ցանձնաժողովին աշխատանքները

Երէկ Միացեալ Ցանձնաժողովէն առացաւ հետեւեալ զեկոյցը.—

Հայ Գաղթ. Միացեալ Ցանձնաժողովը իր 27րդ նիստը գումարեց յունուար 31ին Նուպարեան Մատենադարանին մէջ, նկատողութեան առնելու համար հետզհետէ ծանրացող կարեւոր հարց մը որ ընդհանուր նշանակութիւն ունի Ֆրանսայի հայ գաղութին համար:

Ժողովը գոհունակութեամբ տեղեկացաւ նախ թէ երկու հարցեր որոնք իր մասնաւոր ուշադրութեան եւ իր կրկնակի դիմումներուն առարկայ եղած էին, ընդհանրապէս գոհացուցիչ ելքի մը հասած են: Առաջինն է աշխատանքի իրաւունքէ զրկուած Հայերուն կացութիւնը: Իրենց ինքնութեան թուղթերուն վերանորոգման առթիւ աշխատանքէ զրկուած Հայերու ցանկերը, ինչպէս յայտնի է, հետզհետէ ներ կայացուած էին ու կը ներկայացուին Աշխատանքի նախարարութեան, Մարդու Իրաւունքի Լիկային մէջ ըստ: Արդ, այն 400ի չափ աշխատաւորները որոնց մասին դիմում կատարուած էր, արդէն ետ ստացած են, ամենաստուար մեծամասնութեամբ, իրենց աշխատանքի իրաւունքը: Եթէ տակաւին կայն այնպիսիներ որոնք, թէ Փարիզի մէջ եւ թէ գաւառները, դեռ չեն ստացած իրենց այդ իրաւունքը, պէտք է փութան դիմելու 15 Ռիւ Ժան Կուժոն, Հայ Գաղթ. Կեդր. Ցանձնաժողովին: Որ եւ է թիւրիմացութեան առաջքը առնելու համար, հարկ է ըսել թէ հարցը անոնց մասին է որոնք արդէն աշխատելու իրաւունք ունէին եւ առիկա իրենցմէ ետ առնուեցաւ, եւ որոնք հայ ապաւինեալ (ռէֆիւժիէ) արձանագրուած են իրենց ինքնութեան թուղթերուն մէջ:

Այս առթիւ, ժողովը որոշեց իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել Աշխատանքի նախարար Պ. Ֆրոսարի, Մարդու իրաւունքներուն պաշտպան Լիկային եւ երեսփոխան Պ. Մուրէթի, որ այս գործին լիուլի նուիրեց իր անձնուէր աջակցութիւնը:

Երկրորդ գոհացուցիչ արդիւնքը կը վերաբերի իրենց ինքնութեան թուղթերուն մէջ «Ծուրք» արձանագրուած հայ գաղթականներուն, որոնք, որոշ ձեւակերպութիւններէ յետոյ, հետզհետէ կը յաջողին ձեռք բերել իրենց բազձացած փոփոխութիւնը:

Անցնելով իր օրակարգին գլխաւոր հարցին, ժողովը ցաւով հաստատեց թէ, հակառակ ասկէ առաջ տրուած բարեացակամ հաւաստիքներու, աշխատելու իրաւունք խնդրող հայ տղաքը (13, 14 կամ 15 տարեկան) մերժումի կը հանդիպին: Ասիկա ուշադրաւելի երեւոյթ մըն է մեր նորահաս սերունդին համար, ոչ միայն նիւթական, այլեւ բարոյական տեսակէտներով: Ժողովը հետեւաբար որոշեց յատուկ պատուիրակութեամբ մը նոր եւ թախանձագին դիմում մը կատարել Աշխատանքի նախարարութեան, այս կենսական հարցին վերաբերմամբ:

ՊԵՊՔԵՐ, ՍՊԵՊՔԵՐ... (Շ. Նարտունի)

Ամեն անգամ, երբ ես ուզում եմ ինչ-որ բան գրել, ինձ թվում է, թե ես ոչ մի նոր բան չեմ ասելու, որովհետև այդ մասին արդեն շատ է գրվել, և ես ինքս էլ ինձ ոչ մի նոր բան չեմ կարող ասել։ Ուրեմն ինչո՞ւ գրել։ Ինչո՞ւ ես ինքս ինձ տանջում։ Ինչո՞ւ ես ինքս ինձ ստիպում գրել։

Ահա այդ հարցերի շուրջ էլ ես ուզում եմ մտածել։

Ինչո՞ւ ես գրում։ Ինչո՞ւ ես ստիպում ինձ գրել։

Ես գրում եմ, որովհետև ես ուզում եմ, որ մեր կյանքում ավելի քիչ լինեն պեպքերը։

Ես գրում եմ, որովհետև ես ուզում եմ, որ մեր կյանքում ավելի քիչ լինեն այն մարդիկ, որոնք ինձ նման ուզում են, որ պեպքերը ավելի քիչ լինեն

ՏԱՐՏԱՍԵԿ ՈՒ ՄԻՀԻՐԱՆ (1913—1923)

Մնում էր միայն ասել, որ Տարտասեկն ու Միհիրանը ամուսնացան, ունեցան զավակներ, ապրեցին երջանիկ կյանք, ինչպես ասում են հեքիաթներում, եթե չլիներ մի հանգամանք, որ ամեն ինչ փոխեց:

Տարտասեկը ծառայում էր Ռուսական կայսրության բանակում, որպես սպա, և ամուսնանալուց հետո նրան ուղարկեցին Ռուսաստանի հեռավոր նահանգներից մեկը, որտեղ նա ստիպված էր մնալ մի քանի տարի:

Միհիրանը չէր կարող ամուսնու հետ գնալ, որովհետև նրա ծնողները ծեր էին, և նա պետք էր նրանց:

Ամուսինները որոշեցին, որ Տարտասեկը մենակ կգնա, իսկ Միհիրանը կմնա հայրենիքում, և նրանք կգրեն միմյանց:

Եվ այդպես էլ արեցին:

Տարտասեկը գնաց, իսկ Միհիրանը մնաց հայրենիքում:

Նրանք գրում էին միմյանց, բայց նամակները շատ հազվադեպ էին հասնում նրանց ձեռքը:

Տարտասեկը գրում էր, որ ինքը շատ է կարոտում Միհիրանին, որ ամեն օր մտածում է նրա մասին, որ ամեն գիշեր երազում է նրան, որ ամեն առավոտ արթնանալիս նրա անունն է տալիս իր շրթունքներին:

Միհիրանը գրում էր, որ ինքն էլ նույնն է զգում, որ ամեն օր ու ամեն գիշեր մտածում է Տարտասեկի մասին, որ ամեն գիշեր երազում է նրան, որ ամեն առավոտ արթնանալիս նրա անունն է տալիս իր շրթունքներին:

Եվ այդպես շարունակվում էր տարիներ շարունակ

թիւնը ուղղեցէք յետոյ։ Նոտովութեանցլուրերըտարածուած ըլլալով դէպքերը վերկման ուրիշ քաղաքներու մէջ ալ, մասնաւորապէս Հոմսի եւ Դամասկոսի մէջ։ Կիրքերը այնքան լարուած են այս վերջին քաղաքին մէջ որ, ազգ. հիւանդանոցին բժիշկները, հիւանդապահները եւ օգնականները ձերբակալուեցան, որովհետեւ երեսի վրայ ձգած կամ մերժած էին դարմանել վիրաւոր ոստիկանները ու զինուորները։

Դամասկոսի համալսարանին ուսուցչապետներէն երեքը պաշտօնանկ եղան։ Արդէն իսկ դատապարտուած են 278 ցուցարարներ, իսկ հարիւրաւորներ դատի կը սպասեն։ Կարգ մը կեդրոններու մէջ կիրքերը այնքան լարուած են որ, կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ ուտելիք ճարել այն պաշտօնեաներուն որոնք չեն կրնար գնումներ կատարել արաբական խանութներու մէջ։

Երուսաղէմի ֆրանսական հիւպատոսը յանձնարարած է Սուրիոյ մարզպանին, արգիլել Պաղեստինի արաբական օրաթերթերէն չորսը, որոնք հակաֆրանսական քարոզութիւններ կը կատարեն։

*** Ուրիշ հեռագիր մը հաստատելով այս տեղեկութիւնները, կ'ըսէ թէ ցուցարարները ջարդ ու փշուր ըրին ոչ – իսլամ խանութներու ապակեփեղկերը, իրենց գլուխն հաւաքելով կասկածելի տարրեր եւ խուժելով հարուստներու թաղերը։ Գործադուլը կը շարունակուի Հալէպի եւ Դամասկոսի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ։

*** Ուրբաթ գիշեր բողոքի ցոյց մը տեղի ունեցաւ Փարիզ, Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ, մասնակցութեամբ հազարնոց բազմութեան մը։ Այս առթիւ ճառեր խօսեցան փաստաբան Պ. Պէրթօն եւ երեսփոխան Կապրիէլ Փէռի (համայնավար), իրենց կուսակցութեան ողջոյնը հաղորդելով Սուրիոյ աշխատաւորներուն։ Պահանջեցին վերահաստատել մամուլի եւ արհեստակցական ազատութիւնը, ընդհ. ներում հռչակել եւ ետ կանչել մարզպանը։ Խօսեցան ուրիշ ներկայացուցիչներ ալ եւ իվերջոյ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կ'ողջունէ Սուրիոյ ժողովուրդին անկախութեան պայքարը։

Երեք իրաւաբանու դատավարութիւն

Ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, էքսի եղեռնագատ առեանը լսեց երկու կարեւոր վկաներ, Զօր. Ժուժ, որ վիրաւորուեցաւ Ծանրապէս եւ գնդ. Փիօլէ, որ Ալեքսադր Թագաւորին ինքնաշարժին կ'ընկերանար ձիով եւ սուրի հարուածով մը գետին փըռեց ահաբեկիչը, Քէլէմէն։ Շատ խոր տպաւորութիւն ձգեց Զօր. Ժուժի նկարագրութիւնը. այն աստիճան որ, թարգմանը, Օր. Տօրա Փոփովիչ, փղձկեցաւ եւ չկրցաւ շարունակել։ Հատուած մը իր նկարագրութենէն.

— «Մէկ երկվայրկեանի մէջ, ահռելի տեսիլք մը ունեցայ. առջեւս՝ թագաւորը կքած բարձին վրայ, աչքերը սեւեռած մէկ ուղղութեամբ. յետոյ ժպտուն եւ ծնօտը կծկուած մարդ մը, որ անդադար կը կրակէր։ Վրան խոյացայ, բայց կրակեց եւ զարնուեցայ կողէս, ուրիշ գնդակ մը դպաւ սրտիս մօտ։ Ցնցումին ուժգնութենէն կռնակիս վրայ ինկայ։ Երկու անգամ եւս զարնուեցայ թեւերէս։ Ամէն անդին բան չեմ յիշեր, բայց քիչ յետոյ ըսթափեցայ սակարանին սանդուղներուն վրայ, ուր փոխադրուած էի»։

Զօրավարը պատասխանելով դատաւորներու հարցումներուն, պատմեց թէ Քէլէմէն կը կրակէր վարպետի ձեռքով մը, իբրեւ քաջլաւրժ այդպիսի գործերու։

Գնդ. Փիօլէի վկայութենէն վերջը, Ֆրանսայի թղթակից մը, Լուաջօ, որ Սերպիա գտնուած է, ճառ մը կարդալ սկսաւ, բայց նախագահը կարգի հրաւիրեց, իսկ ամբաստանեալները դիտել տուին թէ ինչո՞ւ չի պատմեր Ռատիչի եւ ուրիշ 5 խրուանթ երեսփոխաններու սպանութիւնը, խորհրդարանին մէջ ...

Արքայական ինքնաշարժին վարիչը, Ֆուսա, վկայութիւն տուած առեն, ամբաստանեալ Փոսփիչիլ պոռաց.

— Ես ալ չարժաւար եմ (չօֆէօր)։ Այս մարդը իր արհեստը չի գիտեր։ Եթէ այսինչ չարժումը կատարած ըլլար, սպանութիւնը երբեք չպիտի պատահէր։

Ամբաստանեալները ծաղրեցին նաեւ Եուկոսլաւիոյ Ազահո – վութեան տեսուչը, Սիմոնովիչ, որ եկած էր վկայութիւն տալու։

Դեռ պիտի լսուին 30–35 վկաներ։ Առեանը կը յուսայ դա – տավարութիւնը վերջացնել մինչեւ երկուշաբթի եւ իր վճիռն արձակել երեքշաբթի օր։

Ճափոնական արշաւանք դէպի Մոնկոլիա

Յարաբերութիւնները հետզհետէ կը լարուին Ճափոնի եւ Խ. Միութեան միջեւ։ Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Ճափոնի եւ Մանչուրիոյ բանակները չարժումներ կը կատարեն դէպի Արտա – քին Մոնկոլիա, որ կը գտնուի խորհրդային իշխանութեան տակ։ Ընդհարումները յաճախադէպ են սահմանին վրայ։ Ճափոնական իշխանութիւնները կը յայտարարեն.— «Զենք կրնար անչարժ մնալ խորհրդային եւ մոնկոլեան վերջին յարձակումներուն հանդէպ»։

Միեւնոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն թէ 5000 մանչու զինուոր – ներ ճամբայ ելած են դէպի Չինաստանի եւ Մոնկոլիոյ սահմանագլուխը։ Ճափոնական կառավարութիւնը ուզղակի կ'ամբաստանէ խորհրդային իշխանութիւնը։ Այս վերջինը սահմանամերձ չորս – ջաններէն հեռացուց բոլոր օտար բնակիչները, հակառակ ասոնց դուրսին։

ՋԱՆԱՂԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐԸ իրենց բնակարաններէն չվտարելու համար, պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ դատական նախարարին, նախագահութեամբ Մարսէլ Քաչէնի։ Նախարարը խոստացաւ դադրեցնել այդ կարգի վտարումները։

ՊԵԼՃԻԱ 4–6 ամիս պիտի աւելցնէ զինուորութեան չրջանը, ի նախատեսութիւն նոր վտանգներու։ Ընկերվարականներն ալ հաւանութիւն յայտնած են։

ՀՈՒԱՍԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ, ուրիշ խօսքով՝ բազմամարդ երկիրներու գաղթավայր տալու խնդիրը օրակարգի մէ անցած է Անգլիոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ աշխատաւորական կուսակցութեան։ Խնդիրը նորէն պիտի արծարծուի երեսփոխ. ժողովին մէջ։

ՔԱՐԻԻՂԻ ԱՐԳԵԼՔԻ խնդիրը, որ յանձնուած էր մասնագէտներու քննութեան, աննպաստ եզրակացութեան յանգած է։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ յունուար 17ին Իտալիա ունէր 82 քարիւղա – տար նաւեր, որոնց չնորհիւ կրնայ տարին 1,750,000 թոն քարիւղ փոխադրել Մ. Նահանգներէն։ Ուրիշ ազգի պատկանող նաւեր ալ կը բաւեն մէկ միլիոն թոն փոխադրելու։

Ի ՊԱՏԻՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԱՎԱՐ Թ. Ր. Աբասի սեղան մը տրուեցաւ առջի օր, վարչապետ Պ. Սառոյի կողմէ։ Ներկայ էին բազմաթիւ երեւելիներ։

Տարիք

Փարիզի «Օէի'կտացը» կովնուշի կազմակերպած դասախօսութիւնը ծ փետր. նիսգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին՝ 51 rue de Rivoli, La Samaritaine սրճարանի սերընդայարկը։

Շարունակութիւն ընկ. Վրացեանի նախորդ դասախօսութեան։ «Միջազգային քաղաքական կացութիւնը եւ մեր վիճակը» նիւթի շուրջ վիտքերու փոխանակութիւն։

Պարահանդէս

Պանեէա-Քաշանի Ֆ. կալոյտ Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ Մարտ 8ին։ Նկատի ունենալ Թուականը։

Ցերեկոյթ-Պարահանդէս

Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան կողմէ, 23 փետր. կիրակի։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Ազնուվիլի Ռնդմիկ խումբին կողմէ
վաղր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
Սալ Կալմանի մէջ (Ազնուվիլի կայարանին դիմացը)
Պակավարութեամբ դերասան Ռւզունեանի
կը ներկայացուի՝ ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԱՆ
Մուտք 5 ֆր., անզործներու 3 ֆր.։

ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԿԱԽՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Փետր. 23ին։ Նկատի ունենալ այդ Թուականը

Հանդէս Վարդանանցի առթիւ

կազմակերպուած
ՓԱՐԻԶ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀ.
ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
22 փետր. շաբաթ երեկոյ Horticultureի սրահին մէջ
Նկատի ունենալ այդ Թուականը

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

«ՄԵԼՔՈՆ»

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱՔ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷՂՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈՒԹ եւ ԱՒԻԹԷ շաքարները, ՔԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԱՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la Porte d'Italie, մերթ Փարք տ'Իթալի

Կ'ըստանձնենք էլեքտրական, կապի, ջուրի գետիզման աշխատանքներ չափաւոր գիներով։

Կը հինենք լուսաւոր եւ պարզ գեղեցիկ նշանատախտակներ։ Եկէք տեսնելու մեր նմոյշները գաղափար կազմելու մեր գիներու ժամանութեան մասին։

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԽԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՖԱՌՆ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ձեր ընտանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք։

Carte d'identité նկարներ՝ 12 դատ 10 ֆր., 6 դատ 7 ֆր.։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուղղակի ներածում՝ Թուրքիայէն, ցուենատանէն եւ Պուլկարիայէն

Maison AZIZIAN Frères

25 Rue Bergère (բակին մէջ), փարիզ (9)

Մէթրօ Pelletier եւ Cadet

Խանութը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան 7. շաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է։

Յարգելի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մասնաճիւղը, անձամբ հաւոզուելու համար մեր ապրանքներու ընտիր տեսակին եւ գիներու ժամանութեան։

Արագ սպասարկութիւն Livraison à domicile

MAGHREB

Café-Bar Restaurant Marocain

ՏՆՕՐԷՆ

ABD-EL-KRIM

(քէվանչիստ) ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ (ուտի) ՀԱՅԿ

10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)

Tél. : Odéon 16-58 — Մէթրօ Սէն Միշէլ

Ամէն երեկոյ ժամը 7—12 արեւելեան նուագ քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, ուտի ՀԱՅԿԻ, եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ ՇԵՐԻՖԻ։ Շաճելի մթնոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները։

Մեկ այցելութիւնով պիտի ըլլաք մեր տեւական յաճախորդը։

ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՈՒՖ-ՔԱՆԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կոշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինըրիի համար։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՅՈՒՆԻ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ ոչխտի մնակնիք այն վստահ ցամոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայքի մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ։

Արանց եւ կանանց գուլպայի ծոյլ մեքերք, ասլաս, տէզվիէմ շուա եւ հօր-քուրք, քաւատն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզոլ եւ շըմիզ ամէրիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով։

ՍՅՑԵԼԵՑԷՔ **ԱԼԼԻԼՔԱՆ** ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԴՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եկած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով։

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն Թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՈՀՐԷՆՆ Է

ՊԱՐՈՆ ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գիներով, լաւ կաշի, Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով։

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կղրկուի *Contre remboursement*ով։

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ" Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Քոլօնպի ձաւօր ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9e

Métro Cadet ԴԷՄ ՓՈՂՈՑԸ

Tél. : Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի հաւոզուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը դրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարանները։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ MARDI 11 FÉVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3035

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՐԱՇՈՒՔ ԱԶԴԱՆՇԱՆՆԵՐ

— · —

Որ եւ է խորհրդածութենէ առաջ, թոյլ տուէք ամփոփել օրուան դէպքերը.—

1. Բրիտանական կառավարութիւնը որոշեց փութացնել վերազինման ծրագրին գործադրութիւնը եւ անոր ամենամեծ մասը լրացնել մինչեւ 1939, յատկացնելով 200–300 միլիոն անգլ. ոսկի (15–22 միլիառ ֆրանք): Այս առթիւ պիտի կրկնապատկուի նաւերու թիւը, որ 120,000ի կը հասնէր տասը տարի առաջ, բայց այժմ իջած է 25–30,000ի: Իր ճապաղարանքը արդարացնելու համար, կառավարութիւնը խորհրդարանին առջեւ պիտի պարզէ Գերմանիոյ եւ Ճափոնի սրընթաց սպառազինութիւնները: Մանաւանդ որ, արտաքին նախարար Իդըն հազիւ գործի ձեռնարկած, «խոր ապէս ազդուած է միջազգային կացութեան ծանր վատթարացումէն»:

2. Խորհրդային Միութիւնը կազմ եւ պատրաստ կը պահէ աշխարհի ամենահզօր բանակը, որ կը բաղկանայ 1,300,000 զինուորէ եւ դեռ կ'աճի: Միեւնոյն ատեն չոգեպինդ յառաջ կը տարուի սուզանաւերու չինութեան ծրագիր մը, իսկ օդանաւային սպառազինութիւնները արդէն իսկ մտահոգութիւն կը պատճառեն ուրիշներու:

3. Ֆրանսա լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի Գերմանիոյ վերազինման եւ Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովին, որ կրնայ անակնկալ ելքի մը յանգիլ: Այս պարագան եւ ուրիշ պատճառներ կը հարկադրեն փութացնել ցամաքային եւ օդանաւային սպառազինութեանց զօրացումը: Ազգային պաշտպանութեան ելմտացոյցը արդէն իսկ հասած է 13,000,000,000 ֆրանքի:

4. Պելժիա, Հոլանտա եւ Տանըմարքա լուրջ մտահոգութեան մատնուած են, Գերմանիոյ վերազինման հետեւանքով: Առաջին արդէն իսկ ծրագիր մը կազմած է, զինուորագրութեան չրջանը վեց եւ չորս ամիս աւելցնելու համար, համաձայն իւրաքանչիւր դասի: Հոլանտայի մէջ ծրագիրները կ'որոճան, փոխադարձ պաշտպանութեան դաշինք մը կնքելու համար Պելժիոյ հետ: Այս ծրագիրը թելադրած է Ֆրանսա: Մինչ այս մինչ այն, Հոլանտա կ'աւելցնէ իր սպառազինութիւնները: Մօտերս 54 միլիոն կիլոհէրի (7,400,000 անգլ. ոսկի) վարկ մը պիտի պահանջուի, այս նպատակով: Գալով Տանըմարքայի, ան ալ սկսած է քերել գլուխը:

4. Իտալիա սպառազէն զօրանոցի մը վերածուած է արդէն, իսկ միւսներն ալ իրենց կարգին:

5. Թուրքիա, որ 1935 դեկտ. 25ին 21 ու կէս միլիոն ոսկի յատկացուցած եւ նոր տուրքեր հաստատած էր օդանաւային սպառազինութեանց համար, վերջ. 3ին 2,100,000 ոսկիի արտակարգ վարկ մը սահմանեց, սուզանաւեր եւ ծովային ռազմանաւեր գնելու համար, «որոնք ստիպողական կը համարուին ներկայ քաղաքական կացութեան բերումով»:

6. Մ. Նահանգներու նախագահը որոշած է խորհրդաժողովի մը հրաւիրել Հարաւ. Ամերիկայի բոլոր հանրապետութիւնները, միասնաբար կազմակերպելու համար խաղաղութիւնը, արեւմտեան կիսագունդին մէջ: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց իրազեկները կը հաւաստեն թէ օրէնք մը պիտի մշակուի, միօրինակ չէզոքութիւն պարտադրելու համար ամերիկեան բոլոր ազգերուն:

Այս առթիւ կը հաստատուի թէ՝ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը այլ եւս նոր ձեռնարկ չպիտի կատարէ բացարձակ չէզոքութեան համար, իտալեւթովպական պատերազմին հանդէպ: Ուրիշ խօսքով, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները չեն կրնար նոր նոր աջակցութիւն ապահովել Մ. Նահանգներէն, քարիւղի արտածման արգելքը տիրաբար գործադրելու համար:

Պատկերը լրացնելու համար, յիշենք մէկ – երկու յատկանշական երեւոյթներ ալ:

1. Անգլիոյ աշխատաւորականները եւ նախկին վարչապետ Լոյտ Ճորճ նորէն պիտի արծարծեն հոգատարութեանց վերաքննութեան եւ «նախանիւթերու արդար բաշխման» խնդիրը, եւ բեսփ. ժողովին մէջ:

Ընթերցողները ծանօթ են այս չնաչխարհիկ բանաձեւին,— դոհացնել Իտալիոյ, Գերմանիոյ եւ Ճափոնի «գաղթային անօթութիւնը», հողեր չնորհելով Փորթուկալի, Հոլանտայի կամ Պելժիոյ սուացուածքներէն, առանց դպչելու ... բրիտանական կայսրութեան:

2. Հիթլէրական Գերմանիան զգուշութեամբ, սակայն հետզհետէ աւելի բարձրաձայն կը հնչեցնէ գաղթավայրի պահանջը: «Պիտի գա՛յ ժամանակը երբ մենք ալ մեր բաժինը պիտի պահանջենք»— կ'ազդարարեն պաշտօնական բերաններ: Գերմանիոյ համար պատուոյ խնդիր է եւ առնել իր գաղթավայրերը»— կ'ազդարարէ, առջի օր, չատ կարեւոր թերթ մը, «Տէօչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ»:

3. Ճափոն ամխաներէ ի վեր իր տիրապետութեան կ'ենթարկէ ամբողջ Նահանգներ, Հիւսիսային Զինաստանի մէջ, եւ այս օրերս յառաջ կը խաղայ դէպի խորհրդային սահմանները (Արտաքին Մոնկոլիա եւն.):

3. Անգլիացի երեսփոխանի մը չնորհուած տեսակցութեան առթիւ, որ հրատարակուեցաւ կիրակի օր, «Օպզըրվըր»ի մէջ, Մուսոլինի կ'ազդարարէ.

— «Մենք շուտ չպիտի մոռնանք ձեր դիւանագէտներուն գործած լեզուն: Դուք պարզ գաղթային պատերազմ մը վերածեցիք այնպիսի բանի մը որ կրնայ համաշխարհային աղէտի մը յանգիլ:

4. Ֆրանսա կ'աճապարէ վաւերացնել Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը, փոխադարձ աջակցութեան հիման վրայ:

Մենք տուած եղանք ազօտ պատկեր մը: Բայց, այս վիճակին մէջ անգամ, ո՛րքան չարաչուք ազդանշաններ կ'երեւան ... Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Անկախութեան խնդիրը եւ փոխադարձութիւններ

Պէյրութէն կը հեռագրեն փետրուար 8 թուականով.— Առտուն հանդարտութիւն կը տիրէր Դամասկոսի մէջ, յետոյ խռովութիւններ ծագեցան Ամարա եւ Պաձէտիտ թաղերուն մէջ, բայց ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ զսպել արագօրէն: Համալսարանին դասընթացքները դադրեցան անորոշ պայմանաժամով: Համա հանդարտ է: Հոմսի մէջ ցուցարարները յարձակեցան զօրքին վրայ, քարեր նետելով եւ հրազէն պարպելով: Զօրքը չպատասխանեց, բայց ընդարձակ ցանց մը կազմելով, մաքրեց փողոցները եւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեց:

** «Մանչէսթըր Կարտիըն» խմբագրականի մը մէջ կը պարզէ Ֆրանսական կառավարութեան թափած ջանքերը, Սուրիացիներու պահանջներուն գոհացում տալու համար, մասնաւորապէս յիշելով թէ տրամադրութիւն յայտնուած է դաշնագիր մը կնքելու, յարեւմտեան անգլեւիրաբեան դաշինքին: Բայց, մասնաւոր հատուած մը կցուած էր դաշնագրին, փոխրամասնութեանց պաշտպանութեան համար, որ մերժուեցաւ, իբրեւ կաշկանդում Սուրիոյ վեհապետութեան: Անգլիական թերթին կարծիքով, բուն հարցը միայն անկախութիւնը ապահովել չէ, այլեւ պաշտպանել փոխրամասնութիւնները: «Արդ, եթէ Ֆրանսա մէկդի դնէ Սուրիոյ ան – կախութեան խնդիրը (թէեւ Սուրիան հաղաբականապէս աւելի զարգացած է քան Իրաքը կամ Պաղեստինը), պէտք է աչք առնէ դժգոհութիւններ, դաւադրութիւններ, գործադուլներ եւ խռովութիւններ: Բայց եթէ կանխահաս անկախութիւն մը շնորհէ, ի՞նչպէս կրնայ գիտնալ թէ իսլամ եւ բրիստոնեայ փոխրամասնութիւնները եւ Լաթաքիէի եւ ձէպէլը Տրիւզի ինքնավար շրջանները չպիտի ենթարկուին Ասորիներու ճակատագրին»:

*** «Փօլիթիքէո» վրդովում յայտնելով Սուրիոյ դէպքերուն առթիւ, դիտել կուտայ թէ միայն Համայի եւ Հոմսի մէջ տասը հոգի սպաննուած են, իսկ վիրաւորները հարիւրներով կը հաշուուին: Ընկերվարական թերթը ժողովուրդին բողոքի ցոյցերը կը վերագրէ սահմանադրութեան կախակայման եւ խորհրդարանին փակման: Եւ կը հարցնէ.— «Սուրիոյ ինչպէս եգիպտոսի դէպքերուն մէջ Մուսոլինիի մատը կա՞յ: Այո, ապահովաբար, բայց ա – տիկա բան մը չի փոխեր Սուրիոյ ժողովուրդին պահանջներուն օ – րինաւորութեան: Մէկ միջոց կայ Մուսոլինիի ծուղակը չիյնա – լու,— տալ Սուրիոյ ժողովուրդին պահանջած ազատութիւնը»:

Շատ աւելի բաց կը խօսի *Իւմանիթէ*: Նկարագրելով օրուան դէպքերը, համայնավար պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ գոհերուն մէջ կը գտնուէր տասը տարեկան աղջիկ մը, ինչ որ աւելի կատղեցուց ժողովուրդը: Ցետոյ կը յիշէ նախընթաց դէպքերը.— Յունուար 21ին յուզումը գագաթնակէտին հասաւ, երբ նոր հրամագրի մը տրամադրութեամբ ոստրուեցաւ խիստ ժողովրդական վարիչ մը, Ֆախրի Պարուտի: «Բաժակը յորդած էր: Ժողովուրդը փողոց իջաւ եւ իր իրաւունքը պահանջեց հզօր թափորներով, խաղաղութեամբ եւ առանց զէնքի: Այս խաղաղ եւ օրինաւոր ցոյցերուն դէմ էր որ մարզպանը հրասայլեր, գնդացիրներ եւ զրահապատ ինքնաշարժներ զրկեց: Եւ սեռնեկալցի արձակագէներուն զէնք պարպել տուաւ զինաթափ բազմութեան վրայ: Մարզպանը կը կարծէր թէ այս արիւնահեղութիւնը, հարիւրաւոր ձերբակալութիւնները ու դատապարտութիւնները պիտի ընկճեն գայրացած ժողովուրդը: Ճիշդ հակառակը պատահեցաւ: Ռազմանակատը այժմ կ'ընդգրկէ Սուրիոյ ժողովուրդին բոլոր խաւերը: Քաղաքներուն մէջ, բանուորներ, գործազուրկներ, մտաւորականներ, ուսանողներ եւ առեւտրականներ կող կողի են ընդհանուր գործադուլին, ցոյցերուն եւ փողոցային կռիւներուն մէջ: Թափորներուն գլուխը կը գտնուին կիներն ու մանուկները: Դիւղացիներն ալ համերաշխ ըլլալով, քաղաքներուն վրայ կը խլեն, իրենց աջակցութիւնն ընծայելու համար: Եւ դեռ աւելին,— ազգային եւ կրօնական պառակտումները գոռս կ'արծարծէր ֆրանսական աշխարհակալութիւնը, այլեւս դադրած են: Հայերը Արաբներու կողքին են: Քրիստոնեաներն ու իսլամները իրարու ձեռք կը սեղմեն: Ահագին բազմութիւն մը, որ Հալէպի իսլամական գերեզմանատունը խռնուած էր, 15 տարեկան Սօլէմ էլ Հաֆէրի թաղման համար, երբ կ'իմացայ թէ բրիտանեայ վիրաւոր մը, էլվէ Հասպոնի եւս մեռած է, անմիջապէս բրիտանեաներու թաղը կ'ուղղուի, նոր զոհին յուղարկաւորութեան մասնակցելու համար »:

Համայնավար օրկանը ուրիշ բաներ ալ պատմելով, կը պահանջէ հաստատել Սուրիոյ անկախութիւնը, որ պաշտօնապէս ճանչցուած էր Դաշնակիցներու կողմէ, 1918 հոկտեմբեր 18ին :

*** Սուրիոյ ազգ. համագումարը բողոքագիր մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան, անմիջական միջամտութիւն խնդրելով:

Իրաքէն ալ ուրախ ակնաւոր ծերակուտականներ, որոնց մէջ կը գտնուին երկու նախկին վարչապետներ, Նաճի փաշա եւ Ճէմիլ պէյ, ինչպէս եւ երկու երեսփոխաններ բողոքագիր մը ուղղեցին Ազգերու Դաշնակցութեան: Բողոքագրին մէկ պատճէնը յանձնուեցաւ Պաղտատի ֆրանսական դեսպանին :

*** Փետրուար 9ին Հազարի չափ ցուցարարներ ցոյց մը կատարեցին Տրիպոլսոյ մէջ, բայց զօրքը յաջողեցաւ զսպել: Խանութները փակուած են այս քաղաքին, Լաթաքիէի եւ մասամբ Հալէպի մէջ :

ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՉ ՁԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ հաստատուեցաւ եգիպտոսի մէջ, փետրուար 8ին: Օրէնքին ենթակայ են բոլոր եգիպտացիները, Պէտվիները եւ Սուտանցիները, 18 տարեկանէն սկսեալ : Այս օրէնքին շնորհիւ, եգիպտոսի բանակը 12,000էն կը բարձրանայ 18,000ի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՑՍ ԱԼ ՑԱԻԵԼՈՒԱԾ

Ամիսներ առաջ, Խ. Հայաստանի 15ամեակին առթիւ, փարիզէն ալ երկու պատգամաւորներ երեւան գացին, յանուն Հոկի կեդր. վարչութեան:

Այս առթիւ, Հոկի «բողոքական» խմբակը թռուցիկ մը հրատարակեց, շատ մը բաներու կարգին պատմելով թէ պատգամաւորներէն մէկը աթոռ բարձրացուցած է Ա. Խասիակեանի վրայ:

Բայց եւ այնպէս, երկու պատգամաւորները գացին, իրենց «բոցավառ ողջոյնը» հաղորդեցին եւ վերադարձան նոյնիսկ բոցավառ տրամադրութիւններով :

Ինչպէս կ'երեւայ, երկու պատգամաւորները ուրիշ «մխիթա»ներ ալ ընտանեներ էին:

Ճիշդ այն պահուն երբ Հոկի երկու թեւերը ճակատամարտի բռնուած են, երբ Ա. Խասիակեան «լէվանթէն» կը կոչէ Հոկի կեդր. վարչութիւնը, իսկ այս վերջինը 5475 ֆրանքի պարտք մը կը յիշեցնէ, անոնք ալ ուրիշ գլուխ մը կը վառեն:

Կարդացէք եւ խմացէք: Ազբիւրը՝ «Ջանգու», երեւանի ուղեկիցներուն շաբաթաթերթը, (6 փետր. 1936).

— « Որպէս Հոկի պատուիրակները 15ամեայ ոսնակատարութեան առթիւ Խ. Հայաստան գտնուած ժամանակնին ստուգեցինք, որ Պ. Ս. Ա. Բ. տալեան անցեալ աշնան Խ. Հայաստան մտած է թէեւ, սակայն 24 ժամուան մէջոցին Խ. Հայաստանի սահմաններէն հեռացուած է որպէս անբաղձալի տարր :

Ստուգեցինք նմանապէս, որ Պ. Ս. Աբռալեան որոշ դասախօսութիւններ կատարած ըլլալով միասին երեւանի մէջ, երբեք «բրոֆէսէօր»ի տիտղոսը չէ ստացած :

Տիտղոսի չարաչար գործածութիւն մըն է որ կատարած է պարոնը եւ այդպիսով ժամանակ մը խաբած է նոյնիսկ արտասահմանի Խ. Հայաստանի կազմակերպութիւնները :

Այս յայտարարութիւնով խղճի պարտք մը կատարած կ'ուզենք ըլլալ, զգուշացնելու համար Խ. Հայաստանի բոլոր բաբեկամները :— Պ. Պոտոսեան, Օ. Մելէոնեան:

Ուրեմն, «Հայաստան-Եար»ը նորէն գողցուցեր է իր սերը (համաձայն երեւանի ուղղագրութեան), բայց դասը տուեր է, այս անգամ հայրիկին դիմելով եւ սահմանէն դուրս հանել տալով «անբաղձալի» եւ անհարազատ սիրահարը:

— Իսկ տիտղո՞սը :

— Գնա բանդ, երեւանի մէջ տակաւին իւրաչ «պրոֆէսէօր»ներ կան որ մատ խածնել կուտան...

Ցառաջ դեռ երկու տարի առաջ պատմեց եւ ... «բորեռնի» կոչուեցաւ:

Վ.Ա.Հէ

17 միլիառ ֆրանքի փոխատուութիւն

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՐ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԵՏ

Ելմտական նախարար Պ. Ռէնիեէ շաբաթ օր ներկայանալով երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնախումբին, բացատրեց թէ գանձր 17 միլիառ ֆրանքի փոխատուութեան մը կը կարօտի, ելմտական տարեշրջանը փակելու համար: Այս գումարին 7 միլիառը պէտք է ճարուի յունիսէն առաջ: Ցետոյ խօսելով միջոցներու մասին, նախարարը յայտնեց թէ օրինապէս արտօնուած են գանձատոմսեր հանելու մինչեւ 1,000,000,000 ֆրանք, իսկ մնացեալ 16 միլիառ ֆրանքին համար բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ հետ, ի խնդիր փոխատուութեան մը: Նախարարը կը նախընտրէ փոխատուութիւնը հրապարակ հանել Ֆրանսայի մէջ, բայց, «վերջին ա – միսներու ընթացքին շատ ծանրացանք մեր հրապարակին վրայ եւ վերջին փոխատուութիւնը բաղդատաբար դժուար տեղատուութեան »: Այս ակնարկը կը վերաբերի 2,000,000,000 ֆրանքի փոխատուութեան, որ բացուեցաւ անցեալ դեկտեմբերին եւ փակուեցաւ երեք շաբաթ վերջը, բայց արդիւնքը չհաղորդուեցաւ հանրութեան : Փոխատուութեան պայմանաժամն էր 30 տարի, տոկոսը 5 առհասարիւր, գինը՝ 94 ֆրանք: «Այս պայմաններուն մէջ, տրամադրութիւնները չօշափեցինք Լոնտոնի մէջ եւ մեծ յոյսեր կան, որովհետեւ ֆրանսական պետութեան վարկը շատ բարձր է Անգլիոյ մէջ»: Գալով պայմաններուն, նախարարը յայտարարեց թէ առ այժմ որոշ առաջարկներ չեն դրուած, բայց ընդհանրապէս կը կարծուի թէ նախորդ փորձառութիւններէ խրատուելով, անգլիացի փոխատուները երաշխաւորութիւններ պիտի պահանջեն տոկոսներու վճարման եւ ոսկեդրամ հատուցման համար:

Յանձնաժողովին անդամները հարցուցին թէ ճի՞շդ է որ 800 միլիոն ֆրանքի առեւտրական վարկ մը պիտի բացուի Խ. Միութեան, գնումներ կատարելու համար: Այս առթիւ երեւան եկաւ որ առեւտրական նախարար Ժոռժ Պոնէ պաշտպանած է այսծրագիրը, երկու ամիս առաջ, բայց խնայողութեանց սնտուկը մերժած է : Ելմտական նախարարը խոստովանեցաւ թէ առաջարկած է խորհրդային իշխանութեան որ գումար մը վճարուի ցարական պարտքերէն, ճամբան հարթելու համար, բայց պատասխան չէ ստացած տակաւին:

*** Այս լուրերուն հրատարակութենէն վերջ, ելմտական նախարարութիւնը զեկոյց մը հաղորդեց մամուլին, տեղեկացնելով թէ փոխատուութեան մասին տպուած թիւերը չեն համապատասխաններ իրականութեան :

Կարմիր բանակին ապատապետը Փարիզի մէջ

Կիրակի իրիկուն Լոնտոնէն Փարիզ հասաւ մարաջախտ Թուխաչեւսկի, Խ. Միութեան զինուորական փոխ – գործավարը եւ կարմիր բանակին սպարապետը, ֆրանսերեւխորհրդային դաշնագրին վաւերացման առթիւ, որ պիտի ընծուի այսօր, երեսփ. ժողովին մէջ: Միեւնոյն պատճառով Փարիզ եկած է նաեւ Պ. Միլան Հօջա, Չեխոսլովակիոյ վարչապետը:

Մարաջախտը մասնաւորապէս պիտի տեսակցի Ֆրանսայի ընդհ. սպայակոյտի անդամներուն, զինուորական եւ օդանաւային մասնագէտներուն հետ, իսկ Չեխ վարչապետը խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ Աւստրիոյ անկախութեան եւ ուրիշ բաղաքական հարցերու մասին: Այս առթիւ ներկայ պիտի ըլլայ փառաւոր հանդէսի մը, որ սարքուած է Սորպոնի մէջ, ի պատիւ Չեխոսլովակիոյ առաջին նախագահին՝ Մասարիքի:

Ֆրանսերեւխորհրդային դաշնագրին վաւերացման կ'ընդդիմանան աջակողմեան հոսանքները, որոնք յայտարարութիւններ ալ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՍԵՓԱԿԱՆ, ՍԵՓԱԿԱՆ... (Շ. Տատուի)

«Մ՛ով, ես Աստուած, ձգի՛ր քու ոտքդ ու սպառո - նիդ դուռնիդ կ՛ծեծէ «Մեր հայրիկ» թշ - տիպ ալ տեսնես թէ տարօրինակ տղայ մըն է - նուկ է դուռ բանալ, ոչ ալ ներս առնել ու ծնո - ղիդ ձեռքէն բռնել։ Ինչո՞ւ ես այդպէս, կ՛ը - սեմ։ Զեմ սիրեր որ ինծի ալ ուրիշներուն պէս ըսես թէ ես քեզ չեմ ճանչնար։ Ես քեզ կ՛ը - սեմ ամէն օր, ամէն ժամ, ամէն վայրկեան։ Ես քեզ կ՛ըսեմ ամէն տեղ, ամէն առիթով։ Ես քեզ կ՛ը - սեմ ամէն անգամ որ ինծի հարցնեն թէ ո՞ւր է Տէրդ։ Ես քեզ կ՛ըսեմ ամէն անգամ որ ինծի հարցնեն թէ ի՞նչ կ՛ընէ Տէրդ։ Ես քեզ կ՛ըսեմ ամէն անգամ որ ինծի հարցնեն թէ ե՞րբ պիտի գայ Տէրդ։ Ես քեզ կ՛ըսեմ ամէն անգամ որ ինծի հարցնեն թէ ի՞նչ պիտի ընէ Տէրդ, երբ որ գայ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՊԱՐՈՒՅՐ ՏԵՐ-ՂԱԶԱՐԵԱՆ
(ՕՐՕՐԵԳ ՊԱՐՈՒՅՐԻ ՍԱՀԱԿԵԱՆ)

— ֆ —

Ընտանեան յուշարձ, ինչո՞ւ յետոյ ու մանաւանդ կեանքս ինձ նման:
— Ընտանեկան կեանքս ալ ինծի համար չունեցաւ երջանկութեան ժպիտ մը, ոչ ալ ես գիտցայ ինքս ինծի համար ստեղծել զայն: Ես միշտ ապրեցայ ուրիշներու համար, ուրիշներուն ապրեցայ, ուրիշներուն տուի ինծի տրուած ամէն ինչ, ինքս ոչինչ ունեցայ: Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ունեցայ, ոչ մէկ բան ստեղծեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար պահեցի: Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ուզեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ցանկացայ: Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ապրեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար տառապեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար վայելեցի: Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ունեցայ, ոչ մէկ բան ստեղծեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար պահեցի: Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ուզեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ցանկացայ: Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ապրեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար տառապեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար վայելեցի:

Ձեռքերս ծալած, գլուխս կախ, ականջ կու դնէի անոր խօսքերուն, որոնք ինծի համար ամենէն սրտառուչ երաժշտութիւնն էին:

— Ես ինծի համար ոչ մէկ բան ունեցայ, ոչ մէկ բան ստեղծեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար պահեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ուզեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ցանկացայ, ոչ մէկ բան ինծի համար ապրեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար տառապեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար վայելեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ունեցայ, ոչ մէկ բան ստեղծեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար պահեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ուզեցի, ոչ մէկ բան ինծի համար ցանկացայ, ոչ մէկ բան ինծի համար ապրեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար տառապեցայ, ոչ մէկ բան ինծի համար վայելեցի:

Ինչպէ՞ս կրնայ մարդ ինքզինքը այսքան մոռնալ, ինչպէ՞ս կրնայ մարդ ինքզինքը այսքան զոհել ուրիշներուն համար, ինչպէ՞ս կրնայ մարդ ինքզինքը այսքան ոչնչացն

փակցուցած են պատերուն վրայ, բայց վաւերացումը ապահով – ուած է, շնորհիւ արմատական, ընկերվարական եւ համայնավար միացեալ ճակատին:

Համայնավարական ցոյց մը Իզմիրի մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն փետրուար 9 Թուականով.— Իզմիրի ոճրագատ ատեանը այսօր արձակեց իր վճիռը, վերջերս ձերբա – կալուած 13 համայնավարներու մասին: Ութ հոգի դատապար – տուեցան չորս տարի բանտարկութեան, իսկ միւսները անպարտ արձակուեցան: Վճիռին ընթերցումէն վերջ, դատապարտեալները ու անպարտները միասին դուրս ելան դատարանէն, ընկերակցու – թեամբ ոստիկան – զինուորներու: Երբ ընդհ. դատախազին գրա – սենեակին առջեւ հասան, բոլորը մէկ թշնամական կանչեր արձա – կեցին, աղմկալի ցոյցեր կատարեցին եւ պոռացին.— «Կեցցէ՛ հա – մայնավարութիւնը»: Ցետոյ «Ընթերցասիրաց»ը երգեցին: Այս առթիւ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ ցուցարարներուն եւ ոստի – կաններուն միջեւ: Օգնական ուժ հասնելով, կարելի եղաւ զսպել ցուցարարները, որոնք արգելափակուեցան դատական պաշտօնա – տան մէկ սրահին մէջ:

Իտալական օդանաւեր ռմբակոծեցին

ԵԹՈՎպԻՈՑ ԿԱՑՍԵՐ ԲԱՆԱԿԱՏԵՂԻՆ

Փետրուար 8ին իտալական 7 օդանաւեր սաւառնելով Տէսիէ քաղաքին վրայ, բուռն ռմբակոծութիւն մը կատարեցին, որ տե – ւեց 65 վայրկեան: Օդանաւերը մեծ բանակութեամբ հրձիգ ռում – բեր եւ պայթուցիկներ նետեցին: Եթովպիոյ կայսրը, որ այս նա – կատին վրայ կը գտնուի, ոչ միայն պատսպարան մը չհաշուեցաւ, այլ եւ ինք անձամբ վարեց հակօդային ռմբակոծութիւն մը: Ի – տալական շատ մը ռումբեր ինկան քաղաքին եւ շրջակայ գիւղե – րուն վրայ, իսկ հրձիգ ռումբերը վառեցին անտառները:

Քաղաքը պարպուած ըլլալով, միայն կայսեր անձնապահ զինուորները կը գտնուէին: Բնակիչները թաց կերպասներ եւ ծածկոցներ պատրաստեր էին, իբրեւ կազարգել դիմակ:

Ռուսերու զինուորագրութեան խնդիրը

Ռուս Տարագիրներու Կեդր. Կոմիտէն փետրուար 7ի նիստին մէջ քննելով զինուորագրութեան խնդիրը եւ նկատի առնելով կա – ցութեան լրջութիւնը եւ ստիպողականութիւնը, որոշեց, յարա – բերութեան մէջ մտնել ձեռնհաս իշխանութեան հետ եւ լրացուցիչ լուսաբանութիւններ ստանալ:

*** Զինուորական նախարարութիւնը տետրակ մը հրատարա կեց, հայրենազուրկ տարագիրներու զինուորագրութեան մասին, որպէսզի անոր համեմատ կազմուին արձանագրութիւնները: (Գործադրութիւնը առ այժմ կը վերաբերի Ռուսերուն):

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՎ

ՓՐՈՖ. ՌԱՄԶԻՆ, որ մահուան դատապարտուած էր 1930ին (յետոյ գեղչուած 10 տարուան), իբրեւ դեկավար հակախորհրդա – յին դաւադրութեան մը, վերստացաւ իր քաղաքական եւ քաղա – քացիական բոլոր իրաւունքները: Արդէն ներում ստացած էր 1935ին, նոր շոգեքարշ կաթսայի մը գիւտին առթիւ: Իրենց իրա – ւունքները վերստացան նաեւ երկու ընկերները, Լարիչեւ և Օչկին:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ, որ Մարքս – Լենինեան բարձրագոյն հաստատութիւնն է, պիտի ջնջուի գոր – ծավարներու խորհուրդին որոշումով, եւ բոլոր գործերը պիտի յանձնուին Գիտութեանց Ակադեմիային:

ՄՈԽԻՐ ԴԱՐՁԱԻ Թորինոյի արբայական թատրոնը, որ շինուած էր 1738ին: Աղէտը պատահեցաւ կէս գիշերէն վերջը, երբ թատրոնը պարպուած էր: Թատրոնին գմբէթը փլաւ ահռելի ճարճատիւնով մը: Մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ փրկել դռնապանին կինը եւ չորս զաւակները:

*** Նոյն գիշերը (շաբաթէն կիրակի) մոխիր դարձաւ նաեւ «անգլիական Հօլիվուտ»ը, ելսթրիի շարժանկարի հոյակապ հաս – տատութիւնը, որուն երեք գլխաւոր մասերուն շինութիւնը 350 հազար անգլ. ոսկի արժած էր, տեւելով հինգ տարի: Կարելի եղաւ փրկել կարգ մը շարժանկարներ: Անգործութեան դատապարտուե – ցան 2000 պաշտօնեաներ եւ բանուորներ:

ԴԱՍԱԴՈՒԼ հռչակեցին Մոնփէլիէի համալսարանին ուսա – նողները, բողոքելով արձանագրութեան տուրբերու ծանրութեան դէմ: Կրթական նախարարը խոստացաւ թեթեւցնել տուրբերը:

ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ ԺԱՔ ՊԼՆՎԻԼ, որ ծանօթ է իբրեւ պատմա – գիր եւ հրապարակագիր, մեռաւ կիրակի օր, ծննդեան 57րդ տա – րեդարձին օրը: Ակադեմիային անդամ ընտրուած էր անցեալ մար – տին, գրաւելով Փուանքառէի աթոռը: Իր գլխաւոր գործերն են,— «Պատմութիւն երկու ժողովուրդներու», «Պատմութիւն երեք սե – րունդներու», «Պատմութիւն Ֆրանսայի» եւ «Նափոլէօն»:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԸ (ձախ) յիշատակի հանդէս մը կա – տարեց կիրակի օր, Ռէփիւպլիքի հրապարակին վրայ, 1934 փե – տրուար 6ի երկրորդ տարեդարձին առթիւ եւ ընդդէմ փաշակա – ցութեան: Կը մասնակցէին 150,000 հոգի: Ոստիկանութիւնը ար – տակարգ միջոցներ ձեռք առած էր եւ դէպ չպատահեցաւ:

ԵՐԵՔ ԽՐՈՒԱՔՆԵՐՈՒ դատավարութեան առթիւ, շաբաթ օր բաւական ծանր միջադէպ մը պատահեցաւ դատարանի նախա – գահին եւ պաշտպան փաստաբան Պ. Սէնք Օպանի միջեւ: Փաս – տարանը գանգատեցաւ թէ առանձնաշնորհեալ դիրք մը տրուած է Եուկոսլավիոյ ապահովութեան տեսուչին, Սիմոնովիչի, որ «Ֆրանսա եկած է մահափորձէն անմիջապէս վերջը, բանտերը մը – տած, թարգմանի պաշտօն վարած է եւ այժմ ալ իբրեւ ամբաս – տանող կը ներկայանայ: Մենք իրաւունք ունինք վիճելու իր վկա – յութեան մասին: Այլապէս մեզի կը մնայ մեր համազգեստը հանել եւ դուրս ելլել սրահէն: Մենք չենք կրնար հանդուրժել որ դատա – վարութիւն մը գլխատուութեան վերածուի »:

Դատավարութիւնը շարունակուեցաւ երէկ, երկուշաբթի: Կը կարծուի թէ վճիռը պիտի սրուի երեքշաբթիէն չորեքշաբթի լուս – նալու գիշերը:

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻՔ Ի ՎԵՐ ՉՏԵՄՆՈՒԱԾ ցուրտ մը վերի վայր շրջած է Մ. Նահանգներու առօրեայ կեանքը: Կարգ մը կեդրոն – ներու մէջ ցուրտին աստիճանն է 25 – 42, գերոյէն վար: Հաղոր – դակցութիւնները խանգարուած, նոյնիսկ ժողովներ յետաձգուած են: Բազմաթիւ գոհեր կան:

ՁԻՒՆԱԽԱՒՌՆ ՓՈԹՈՐԻԿ մը պայթեցաւ հիւսիսային Ցուսաս – տանի մէջ, խանգարելով հաղորդակցութիւնները:

ՊՈԼԻՍ ՀԱՍԱՒ Աթաթիւրք, մասնաւոր կառախումբով մը, եւ հոն պիտի մնայ խորհրդարանի արձակուրդի շրջանին:

ԵՐԿՈՒ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐ ԸՆԴՀԱՐԵՑԱՆ Ռէօմիւռ փողոցին եւ Պուլվառ Սեվաստոփոլի անկիւնը: Ծաղկավաճառ կին մը մե – ռաւ, չորս ուղեւորներ եւ չորս անցորդներ վիրաւորուեցան:

ՓՐՈՖ. ԺԷՋ, եթովպիոյ իրաւագէտ խորհրդականը, երէկ *վերսկսաւ իր դասընթացքը, արտակարգ պաշտպանութեան տակ, բայց ներկայ էին միայն 23 ուսանողներ: Իսկ ուրիշ սրահի մը մէջ դարչահոտ գնդիկներ նետուած էին, որով ուսուցչապետը հար – կադրուեցաւ փոխել տեղը: Ցոյցեր ալ տեղի ունեցան դուրսը, եւ չորս ուսանողներ ձերբակալուեցան:*

400 *ՏՈՒՆԵՐ այրեցան եւ տասը հոգի ողջ ողջ վառեցան ե – գիպտոսի Պաթրա գիւղին մէջ:*

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէի կազմակերպած դասախօսութիւնը 13 փետր. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին. 51 rue de Rivoli, La Samaritaine սրճարանի ներքնայարկը:

Շարունակութիւն ընկ. Վ. ԱՅՑԵՆԵԱՆի նախորդ դասախօսութեան: «Միջ – ազգային քաղաքական կացութիւնը եւ մեր վիճակը» նիւթի շուրջ մտքե – րու փոխանակութիւն:

ԱՆԻԷՒ—ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՄԲի «Ազամ ենթակոմիտէին դասախօսական ժողո – վը՝ վաղը չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ բաւաքատեղին: կը դասախօսէ ընկ. ՌՈՒԶԱՆ, Շ. Ց. Դ. յեղափոխական գործունէութեան մասին:

Ցուրեկոյթ—Պարահանդէս

Ֆ. կապոյտ Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ,
5 Ապրիլ, Ծաղկազարդի օրը:
Նկատի ունենալ այդ թուականը:

Հրապարակային քանախօսութիւն

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
Մասնակցութեամբ Քրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու
15 փետր. շաբաթ երեկոյ, 3րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ
կը նախագահէ ԸՆԿ. Ս. ԹԻՐԵՒՔԵԱՆ
կը խօսի ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Օրուան քաղաքական ջրատապ հարցերու շուրջ եւ հայրենիքի մասին: Գեղարուեստական ձոխ բաժին, կը մասնակցին ՊՊ Ա. Մելքոնեան (չուէյտ) Վ. Զանտրեան (երգ), Օր. Հաճիպօղոսեան եւ ընկ Մ. Միրզէ (արտասանու – թիւն), ջիւ. Պ. Ղիւրոնեան (երգ):

Ժամքերու մասնակցութեան հաժար կը գանձուի 1 ֆր.:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
4 Rue Metz
Մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**
ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարե – ղէնները չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարնե – րուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՈՍԻՐՁը կը պատ – րաստուի հանրածանօթ վարպետ Թորոսեանի կողմէ: Ունինք առաջնակարգ թէյ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17 Rue Censerme. PARIS (13e)

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԳԱՊԱՁՈՒԹԻՒՆ
Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ
Bonneterie en tous Genres
Article pour Marchand Forain
6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)
Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ համոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշգապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ: Արանց եւ կանանց գուլպայի ձոխ մթերք, *սօլտ, տէ՛զիմէ շուա* եւ *հօր-քուր, քալսոն, Քրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շքմիզ ամէրիքէն* եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՁԱԽՈՐԴ ԵՔԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք
TANNERIE DE LA DEULE
9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86
ՀԱՄՕՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է
Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆ
որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գիներով, լաւ կարշի Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ ինամքով:
Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով:

Մ. ՀԱՊԵԱՆ "ՊՐՈՒՍԱ„ Մ. ՀԱՊԵԱՆ
(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Քօլօնպի ծանօթ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)
21, Rue Saulnier, Paris - 9e
Métro Cadet ԴԷՄԻ ՓՈՂՈՑԸ
Tél.: Provence 16-88
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒՈՑԻՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆԵՐԸ ԱՄՐԱՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Ադաչին այցելութիւնով պիտի իմաժոպւիք եւ գոհ պիտի մնաք
Ա պատրանքներր կը դրկուին վաթով յաճախորդներուն բնա – կարաններր:

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՄԱՐԼԹՄԱՆ** ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԴՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
Գաւառէն եղած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմե – ցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին:
Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ մանկապարտէզին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:
1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հա – մոզուելու համար: Մատչելի գիներ բարդատութեամբ ուրիշ նուագա – խումբերու:
Պայմանագրուելու համար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար
ՏԻԳՐԱՆ ՕՆԱՍԵԱՆԻ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.
ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԵՐԻՆԱ ՓՐԻՍԹԻ

— Լաւ բայց խառնուածքի տկարու – թիւնը ո՞ւր կը յանգի, դիտել տուաւ Փուառօ:

— Արդարեւ, ըսաւ Քարօլայն, օրի – նակ եղբայրս... Ջուրին պէս տկար է եթէ ես վրան չհսկեմ...

— Սիրելի Քարօլայն, ըսի բարկա – նալով, չի՞ս կրնար խօսիլ առանց ու – րիշի մը անձը խօսակցութեան նիւթ ընելու ...

— Տկար ես, Ճէյմս, պնդեց քոյրս նորէն. ես քեզմէ ութ տարի մեծ եմ ... հոգ չէ, Պ. Փուառօն թող իմա – նայ, չեմ քաշուիր...

— Բնաւ չէք երեւար, Օրիորդ, ը – սաւ Պելճիքացին թեթեւ խոնարհու – թիւն մը ընելով :

— Ութ տարի աւելի մեծ... եւ ին – ծի պարտականութիւն սեպած եմ քու վրադ հսկել... եթէ դէշ դաստիարա – կութիւն մը տեսած ըլլայիր, Աստ – ուած գիտէ թէ ինչ փորձանքներու մէջ ինկած կ'ըլլայիր մինչեւ հիմա...

— Արկածախնդիր աղջկան մը հետ ամուսնացած կ'ըլլայի, ըսի կամա – ցուկ մը՝ ձեղունին նայելով :

— Արկածախնդիր աղջի՞կ... եթէ այդ կարգի աղջիկներու մասին պիտի խօսինք ...

Նախադասութիւնը չլրացուց :

— Լաւ, ի՞նչ եղեր է որ ...

— Ոչինչ... ես հատ մը կը ճանչ – նամ, հոս, մեր քեռին տակը ...

Ցետոյ յանկարծ Փուառօյին դար – ձաւ:

— Ճէյմսը կը պնդէ որ ձեր կարծի – քով ոճիրը տնեցիներէն մէկը գործած է... կը սխալիք... ես ձեզի այսքան կ'ըսեմ...

— Բնաւ չեմ սիրեր սխալիլ, ըսաւ Փուառօ, ես այդ տեսակ, ինչպէս ը – սեմ, արհեստ չունիմ ...

— Ինծի համար խնդիրը բաւական պարզ է, չարունակեց Քարօլային, որ – քան որ կը տեսնեմ, տնեցիներէն մի – այն երկու հոգի առիթ ունէին այդ տեսակ բան մը ընելու ... մէկը Րէյճի Փէյթըրն է, միւսը Ֆլօրա Էքրօյտը:

— Սիրելի Քարօլայն...

— Խնդրեմ, Ճէյմս, մի ընդմիջեր, ես ըսածս դիտեմ, ծառան Ֆլօրային հանդիպեցաւ սենեակը դրան դուրսը, այնպէս չէ՞... հօրեղբօրը «դիշեր բար – ի» ըսելը իմացա՞ւ... աղջիկը կրնար տեղն ու տեղը սպաննած ըլլալ զայն:

— Քարօլայն ...

— Սպաննեց չըսի, Ճէյմս. կրնար սպաննած ըլլալ ըսի, ասոր հետ մէկ – տեղ, թէեւ Ֆլօրան մէկին է հիմակ – ուան աղջիկներէն որոնք ոչ օքի հան – դէպ ակնածանք ըսուած բանը ունին եւ ամէն բան գիտեն, սակայն զարմ – եալ կը հաւատամ որ անիկա վառեակ մըն ալ չի կրնար սպաննել... բայց եւ այնպէս կասկածը կայ ու կը մնայ ... քարտուղարն ու հաղարապետը արդա – րացումներ ունին. Տիկին Էքրօյտն ալ ունի ... Նոյնիսկ այդ Բասըլ կոչուած արարածն ալ ունի ... բախտաւոր է եղեր... ո՞վ մնաց... միայն Րէյճին ու Ֆլօրան... ինչ կ'ուզէք ըսէք, ես չեմ կարծեր որ Րէյճը ոճրագործ է... տղայ մը որ այսքան տարիէ կը ճանչ – նանք ...

Փուառօ լուռ էր, երբ սկսաւ խօսիլ իր ձայնին հեռաւոր չեշտը տարօրի – նակ տպաւորութիւն մը գործեց, սո – վորականէն տարբեր բան մը կար իր վրայ:

— Երեւակայեցէք մարդ մը, սովո – րական մարդ մը որ երբեք մտքէն չանց – ըներ ոճիր գործել... իր նկարագրին մէջ կայ տկար դիծ մը որ տակաւին փորձի ենթարկուած չէ... կրնայ ըլ – լալ որ այդ տեսակ առիթ մը բնաւ չներկայանայ, այն առեն մարդը դէ – րեզման պիտի իջնէ իբրեւ սիրուած ու յարգուած անձ մը... բայց ենթա – դրենք թէ բան մը պատահեցաւ...դժ – ուարութեան մէջ է, օրինակ, եւ կամ եթէ կ'ուզէք, արկածով ուրիշի մը գաղտնիքին կը տեղեկանայ՝ գաղտ – նիք մը որ մահուկենաց խնդիր մըն է այս վերջինին համար... բնականա – բար իր առաջին մտածումը պիտի ըլ – լայ գաղտնիքը երեւան հանել իբրեւ պարկեշտ քաղաքացի ... եւ ահա նը – կարագրին տկար կողմը երեւան կու – գայ... դրամ չհեղլու առիթը եկած է, խոշոր դրամ... պէտք ունի անոր ... եւ որքան դիւրին է ստանալ ... աշխատելու պէտք չկայ ... պարզա – պէս բերանը պիտի գոցէ նստի ... ա – սիկա դեռ սկիզբն է ... դրամին պա – հանջը հետզհետէ կը մեծնայ ... ա – ւելիին կը բաղձայ... ոսկեհանքը որ իր ոտքերուն առջեւ բացուած է, կը գինովցնէ զինքը... չի կշտանար ... վերջ ի վերջոյ ագահութիւնը կը յաղ – թէ... կրնաս ուզածիդ չափ ճնշել այր մարդը, բայց կին մը՝ երբեք... ո – րովհետեւ կնոջ սրտին մէջ ճշմարտու – թիւնը խօսելու պահանջը մեծ է... քանի, քանի ամուսիններ որոնք իրենց կողակիցները կը խաբեն եւ անխոով գերեզման կ'երթան՝ միասին տանելով իրենց գաղտնիքը ... ու նաեւ քանի ամուսնացած կիներ — իրենց ամու – սիններէն խաբող — որոնք ճշմարտու – թիւնը կը յայտնեն զոհերուն ու կը խորտակեն իրենց կեանքը... ճշմուն է պատճառը... անիրաւութիւն չորս հո – վերուն կը նետեն իրենց սեփական ա – պահովութիւնը — անշուշտ յետոյ կը զղջան — եւ իրականութիւնը կը պար – զեն րոպէական գոհացում մը ստանա – լու համար... Այս խնդիրն ալ, կար – ծեմ, այսպէս եղած է... պրկուածը չա – փէն աւելի մեծ էր... կը յիշէք պատ – մութիւնը այն սպրին որ ոսկի հաւ – կիթներ կ'ածէր ու մեռաւ... այդ – նով չի վերջանար սակայն ... խնդրոյ առարկայ մարդուն անունը հրապա – րակ պիտի ելլէ ... տարի մը առաջ ուան մարդը չէ ան... բարոյապէս մեռած է... յուսահատական է իր վի – ճակը... կուիւը պիտի կորսնցնէ ... պատրաստ է ամէն միջոցի դիմելու, որովհետեւ իր անունին հրապարակու – մը պիտի կործանէ զինքը... եւ ահա դաշոյնը կ'իջնէ ...

Փուառօ լուռ մնաց վայրկեան մը: Ջեմ կրնար նկարագրել տպաւորութիւնը զոր իր բառերը առեղծեցին: Բան մը կար անոր անդուռ վերլուծումին ու անկարեկից տեսողութեան մէջ որ սարսափահար ըրաւ երկուքս ալ:

— Ցետոյ, չարունակեց Փուառօ, մեր երեւակայած անձը վտանգը ան – հետացնելէ ետք, ինքզինքը կը դնէ եւ առաջուան սովորական մարդն է... սակայն եթէ պէտք ըլլայ, դարձեալ պիտի զարնէ ...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԸՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՔԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
12 FÉVRIER
1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԸՆԴ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3036 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒՇ ԽՕՍՔ

ՋԻՆԱՐՇԱԻ ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

— · —

Ուրեմն մոայլ է միջազգային կացութեան հեռանկարը, ինչպէս փորձեցինք պարզել երէկ, թուելով զանազան երեւոյթներ եւ իրողութիւններ։

Կատարեալ զինարշաւ, բոլոր ճակատներուն վրայ։ Արեւելքէն արեւմուտք։ Աչխարհակալ կայսրութիւններէ մինչեւ ամենափոքր պետութիւնը։

Միեւնոյն ատեն անվերջ խորհրդակցութիւններ եւ խմբաւորումներ, դիւանագիտական ճակատին վրայ։

Ինչ որ տեղի ունեցաւ, անցեալ շաբթու, Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ արքաներու, իշխաններու, վարչապետներու եւ արտաքին նախարարներու, տարբեր մէկ արտայայտութիւնն է համատարած մտահոգութեան։

Մարդիկ ի զուր ծրագիրներ կ'որոճան եւ դիւանագիտական թղթածրարներ կը չարեն իրարու վրայ։

Իրականին մէջ, բոլորն ալ այն համոզման յանգած են թէ խարխուլ խարիսխի մը վրայ հիմնուած է յետպատերազմեան խաղաղութիւնը եւ կը մնայ մէկ ելք,— սպառազինուիլ կարելի ե - ղածին չափ չուտ եւ շատ, անխնայ կեղեքելով աշխատաւոր բազմութիւնները։

Այս ճակատին վրայ բացառութիւն չի կազմեր «աշխարհի մէկ վեցերորդ»ն ալ, հակառակ իր յեղափոխական եւ խաղաղասիրական յաւակնութեանց։

Ապացոյց՝ Ֆրանքեւխորհրդային փոխադարձ աջակցութեան դաշինքը, որ շատ կը յիշեցնէ 1892ի Ֆրանքեւռուսական զինակցութիւնը։

Իրողութիւն է որ, անոր վաւերացման համար շատ աւելի կ'աճապարէ Մոսկուան, քան Փարիզը։

Տաժանելի երկունք մը ունեցաւ այս դաշինքը (1935 մայիս 2)։ Անոր ստորագրութենէն թէ առաջ եւ թէ վերջը, երբ Լավալ Մոսկուա գնաց, խորհրդային իշխանութիւնը յատկապէս կը չեշտէր էական կէտի մը վրայ,— դաշնագիրը պէտք է բանի մեքենաբար, երբ կողմերէն մէկը յարձակման ենթարկուի։

Մոսկուա կ'ուզէր ուղղակի ապահովել Ֆրանսայի աջակցութիւնը, առանց երրորդ ազգակի մը միջամտութեան։

Ֆրանսա չէր կրնար ընդունիլ այս պայմանը, առանց խախտելու Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը։ Եւ Լավալ բաւական դժուարութիւն կրեց, համոզելու համար Ռուսերը։

Իրենց վերջնական ձեւին մէջ, դաշնագիրը եւ անոր կցուած ատենագրութիւնը բացորոշապէս կը ճշդեն թէ՝ յարձակման են - թարկուած ատեն, երկու կողմերը պիտի դործեն խորհրդակցելով Ա. Դ. խորհուրդին հետ, որ պարտաւոր է իր յանձնարարութիւնները յայտնել կարելի եղածին չափ չուտ։

Միեւնոյն ատեն, դաշնագիրը բաց դուռ կը ձգէ, շրջանային համաձայնութեան մը համար, իրրեւ նախաքայլ հաւաքական ապահովութեան։

Բայց այս բոլոր դաշնագիրներն ու համաձայնութիւնները չեն փարատեր բուն մտահոգութիւնը,— սպառազինութիւն։ Ազ - գեր, խորհրդակից, թուղթեր ստորագրէ, բայց, միեւնոյն ատեն, սպառազինուէ կրցածիդ չափ, տարեկան ծախքերուդ առիւծի բաժինը յատկացնելով բանակին, նաւատորմիղին եւ օդատորմիղին։

Այս ճակատին վրայ բացառութիւն չեն կազմեր ոչ պարտեալները, ոչ ալ հեռաւոր Ամերիկաները։

Ահաւասիկ Թուրքիան, իր յարձակուն սպառազինութիւններով, եւ Հիւսիսային Ամերիկան իր զինուորական արտակարգ վարկերով։

Երէկ հեռագիրը կը հաղորդէր թէ նախազահ Ռուզվելթ ծրագիր մը յղացած է, Հարաւ. Ամերիկայի բոլոր հանրապետութիւնները ժողովի հրաւիրելու եւ չէզոքութեան քաղաքականութիւն մը վարելու համար։

Եւ նոյն օրն իսկ, 120,462,000 տոլարի յաւելուածական վարկ մը կը սահմանուէր, բանակին թիւը 350,000ի բարձրացնելու, 565 նոր օդանաւեր չինելու եւ ուրիշ «պաշտպանողական» ձեռնարկներ կատարելու համար։

Իսկ Մեծն Բրիտանիոյ որոշումը— 300 միլիոն ոսկի վարկ՝ անմիջական վերազինման համար — մեկնութեան չի կարօտիր։

Այս առթիւ, ախտանշան մը եւս։

Ուղղակի կամ անուղղակի, մօտաւորապէս նախապատերազմեան ճակատն է որ կը վերակազմուի։

Անգլիա եւ Ֆրանսա կը գործեն «սիրալիր համաձայնութեամբ»։ Ֆրանսա եւ Ռուսաստան կը զինակցին գործածելով նոր բանաձեւ մը,— «փոխադարձ աջակցութիւն»։ Գերմանիա եւ Ֆրանսա նորէն կը մնան դէմ դիմաց, կասկածոտ եւ լարուած՝ փոխադարձաբար։ Մանաւանդ հիմա որ Ֆրանսա կը զինակցի համայնավարութեան հետ, ինչպէս կ'ըսեն հիթլէրականները։

Զկայ միայն երրեակ Զինակցութիւնը (Գերմանիա, Աւստրիա - Հունգարիա եւ Իտալիա)։

Բայց անոր փոխարէն, ահաւասիկ նոր ազգակ մը,— Լեհաստան, որ ծնաւ Համաձայնութեան չնորհիւ (Անթանթ), բայց այժմ երկդիմի դիրք բռնած է, եւ աւելի շատ կը հակի Պերլինի կողմը։

Դեռ ուրիշ հեռանկար մը,— Փարիզի մէջ շատ կը վախնան որ ի վերջոյ կազմուի նոր երրեակ մը, մասնակցութեամբ Գերմանիոյ, Լեհաստանի եւ Իտալիոյ։

Գլխաւորաբար Աւստրիոյ խնդիրն է որ այս վերջինը կը բաժնէ Գերմանիայէն։ Իսկ այդ հարցին դիմաց, Մուսոլինի ունի աչքի փուշ մը,— Փոքր Համաձայնութիւնը, որ կը վայելէ Ֆրանսայի գործնական պաշտպանութիւնը, ինչպէս եւ Խ. Միութեան բարեհաճութիւնը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

— o · o —

Հինգ հոգի սպանուեցան

Պէյրութէն կը հեռագրեն փետրուար 10 թուականով.— Գործադուլը շարունակուեցաւ Դամասկոսի, Հալէպի, Տրիպոլսոյ, եւ Սայտայի մէջ։ Տրիպոլսոյ մէջ զինուորները կրակ բացին ցուցարարներուն վրայ։ Տէր - Զօրի մէջ ալ խռովութիւններ ծագեցան։ Հինգ հոգի սպանուեցան, սպայ մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Դամասկոսի մէջ ժողովուրդը յարձակեցաւ նախագահի պալատին վրայ եւ վարչապետ շէյխ Թաճէտտինի հրաժարումը պահանջեց։ Համայի երեսփոխան Թէվֆիք Շիշէկլի ձերբակալուեցաւ։

*** Արտաքին նախարար Պ. Ֆլանտէն առջի օր ունկնդրութեան ընդունեց երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը եւ Արեւելքի խնդիրներու յանձնախումբին անդամները եւ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Սուրիոյ կացութեան մասին։

Ֆրանկեւխորհրդային դաշնագրին ճնշումին տակ. ժողովին մէջ

Երէկ, երեքշաբթի, երեսփ. ժողովը սկսաւ քննել ֆրանկեւխորհրդային փոխադարձ աջակցութեան դաշինքը, որուն վաւերացումը անհրաժեշտ կը համարուի շատ մը պատճառներով, թէեւ աջակողմեան հոսանքները կ'ընդդիմանան։

Ինչպէս կը յիշուի, դաշնագիրը կնքուեցաւ 1935 մայիս 2ին, նախորդ վարչապետ Լավալի եւ Փարիզի խորհրդային դեսպան Ֆոթէմքինի միջեւ։ Ցետոյ հաստատուեցաւ Մոսկուայի մէջ, բայց Ֆրանսայի վաւերացումը կը ձգձգուէր մինչեւ հիմա, եւ ձախակողմեան հոսանքները այդ ձգձգման պատասխանատու կը համարէին Պ. Լավալը։ Բազմաթիւ երեսփոխաններ արձանագրուած են, թեր ու դէմ խօսելու համար։ Տեղեկաբերն է Պ. Անոռ Թորէս, որուն տեսութեամբ դաշինքը փակ եւ վերջնական համաձայնութիւն մը չէ, այլ բաց կը մնայ բոլորին առջեւ, իբրեւ էական փաստաթուղթ մը արեւելեան դաշինքի ծրագրին համար։ «Դաշնագիրը եզրակացութիւն մը, վախճան մը չէ, այլ նախաբան մը, կատար մը չէ, այլ խարիսխ մը, բաց՝ արեւելեան Եւրոպայի բոլոր պետութեանց առջեւ, իրագործելու համար իրենց խաղաղասիրութիւնը։ կարելի է ուրիշ համաձայնութիւններ դնել անոր տեղը եւ անոնց մէջ լուծել զայն »։

Ինչպէս գրած էինք երէկ, յատկապէս այս գործին առթիւ Փարիզ եկած են մարաջախտ Թուխաչեւսկի, կարմիր բանակին սպարապետը, եւ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը։

« *Իւմանիթէ* », Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, ջերմապէս պաշտպանելով դաշինքը, այժմէն կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսայի խորհրդարանը պիտի վաւերացնէ զայն, «հակառակ Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի գործակալներուն կատղի խաչակրութեան»։

Գերմանիոյ մէջ ծուռ կը նային այս դաշնագրին, իսկ իրազեկ Ֆրանսացիներ կը կարծեն թէ անոր վաւերացումը պիտի փակէ ֆրանկեւգերմանական մերձեցման դուռները։

Մ. Նահանգներն ալ կը վերազինուին

543,341,000 ՏՈԼԱՐԻ ՎԱՐԿ ՄԸ ԵՒ 350,000 ՋԻՆՈՒՈՐ

Մ. Նահանգները խաղաղութեան ատեն ամենամեծ բանակը պիտի ունենան այս անգամ, իբրեւ հետեւանք երեսփ. ժողովի մէկ որոշման, որ տրուեցաւ փետրուար 10ին։ Այդ որոշման համաձայն, Մ. Նահանգներու զինուորական ելմտացոյցը կը բարձրանայ 543,341,000 տոլարի, ինչ որ կը նշանակէ 120,462,000 տոլար յաւելում՝ անցեալ տարուան վրայ։ Բանակին թիւը, որ 140,000 զինուոր է, պիտի բարձրանայ 150,000ի, իսկ ազգային պահակներու թիւը՝ 200,000ի, 5000 զինուորներու եւ սպաներու յաւելումով։ Միեւնոյն ատեն պիտի շինուին 565 նոր օդանաւեր, 45,980180 տոլար ծախքով, իսկ 8,500,000 տոլարի գումար մըն ալ պիտի յատկացուի ծովեզերեայ պաշտպանութեանց նորոգման եւ ընդարձակման համար։ Այս առթիւ ներկայացուցած տեղեկագրին մէջ, ընդհ. սպայակոյտին նախագահը կը բացատրէ թէ «խռովայոյզ ժամանակները վերադարձած են եւ իմաստութիւն չէ զանց առնել մեր անցեալ փորձառութեան դասերը»։

Նոր շինութիւններու շնորհիւ, Մ. Նահանգները պիտի ունենան 2320 զինուորական օդանաւ, յառաջիկայ հինգ տարիներու ընթացքին։

*** Ֆրանսական թերթերը գոհունակութիւն կը յայտնեն Անգլիոյ վերազինման ծրագրին առթիւ, որուն գործադրութեան համար պիտի ծախսուի 300 միլիոն անգլ. ոսկի։ Անգլիոյ այս պատրաստութիւնները սրտնեղութիւն կը պատճառեն Գերմանիոյ։ Պաշտօնական մամուլը վերապահ դիրք մը բռնելով հանդերձ, դիտել կուտայ թէ «Անգլիացիները կրակին հետ կը խաղան եւ կը սպառնեն մեր համբերութիւնը»։

*** Մուսոլինի մէկ շաբթուան ընթացքին չորրորդ անգամն ըլլալով ժողովի հրաւիրեց ազգային պաշտպանութեան գերագոյն խորհուրդը, այսօր, չորեքշաբթի։

*** Մ. Նահանգներու ծերակոյտին մէջ, արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը ուժգնօրէն յարձակեցաւ ճափոնի վրայ, դիտել տալով թէ այդ պետութիւնը կը սպառնայ Ամերիկայի շահերուն։ Իբրեւ դարմանի առաջարկեց.— 1. Ցարգել դաշնագիրները.— 2. Ուժեղ նաւատորմիղ մը եւ օդատորմիղ մը ունենալ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԵՐՋ ԱՂՔԱՏՈՒԹԵԱՆ

Երջանիկ են Ամերիկացիները։

Հաւը այնճան դիւրին չածեր իր հաւկիթը, որքան Ամերիկացին ... կ'ածէ իր մտածումը։ Ահա թէ ինչո՛ւ բոլոր գիւտերը կուգան նաճիֆիներու երկրէն։

Վերջին գիւտը իմացա՞ք։

Տաքքըր մը, մականունը Թաուն - սենտ, անունը Էտուըրտ, հօրը անունը Ուոլթ, մօրը անունը Ենթ-ադրենք Միրեէմ, կ'ունենանք շնորհիով անուն մը,— Տաքքըր Էտուըրտ Ուոլթ Միրեէմ Թաունսենտ,— այսքան բոլ բաւական է կարծեմ հեղինակ դառնալու համար գիւտի մը, որ ահաւասիկ։

Թաունսենտ կ'ըսէ թէ դիւրին է ապրուստը ջնջել աշխարհիս երեսէն։ կեցցէ՛, կսո որ զբաղած են պոլշեւիզմը ջնջելու աշխարհիս երեսէն, կսո որ կ'աշխատին փաշիզմը սրբել աշխարհիս վրայէն։ Ահա Թաունսենտն ալ լծուեր է փոփէրիզմը (ապրուստ - թիւն) անհետացնելու մարդկութեան մէջէն։ Շիտակը, տնտեսական տագնապի այս օրերուն, Աստուծոյ տեղը պիտի ընդունուէր այն, որ պոլշեւիզմը, փաշիզմը մոռցած՝ պատերազմ պիտի յայտարարէր ապրուստի դէմ։

Ամէնէն առաջ մենք պիտի պաշտպանենք ապրուստի այդ յարձակը, ոչ թէ անոր համար որ մեր լեզուն կը հեծէ ապրատ բառին հարուստ հոմանիշներուն ծանրութեան տակ,— չար բերաններ կը պնդեն թէ ապրատ բառին այս հոմանիշները կը մատնեն նաեւ մտաւորական ապրուստի մը, հարցուցէք ռամկավար բաղաքագէտ - ներուն,— այլ որովհետեւ անկուտի ազգ ենք ի սկզբանէ։

Անշուշտ կը հետաքրքրուիք թէ մեր տաքքըրը ի՛նչպէս ծրագրած է ջնջել ապրատութիւնը,— պետութիւնը ամսական 3000 փրանք կուտայ ամէն անոնց որ 60 տարեկան կ'ըլլան, որով ամէն վաթսունմնոց մէկ տարուան մէջ կ'ունենայ երեսուն եւ վեց հազարնոց, ինչ որ բաւական է··· հարուստ ապրելու համար գէթ մէկ շաբթուան մէջ։

Սխալչելի՛ ծրագիր։ Տաքքըր Թաունսենտ որքան պաշտելի է, նոյնքան զգուելի մարդ մըն է, որ մինչեւ հիմա չէ յայտներ իր տուրքը եւ սպասեր է որ ամերիկեան ընտրական պայքարը սկսի եւ իմ հետ եւս թեկնածու ներկայանայ ։

Ի՛նչ գեղեցիկ միջոց յաջողութիւն ապահովելու, երբ Հիթլէր եւ Մուսոլինի կը յեղուն երիտասարդութեան վրայ, երբ կարմիր Ռուսաստան կը յեղու Ստալինը ծափահարել տալու խորհրդաստ բաղաքականութեան վրայ, Տաքքըր Թաունսենտ եւս կը յեղու ծերունիներուն վրայ։ Երիտասարդներէն խեր չկայ, բուէն ունելի դիւրին կուտայ այն ծերունին, որ դրամի խոստումին առջեւ մանուկ կը դառնայ։

Արդեօք Հայուն ճակատագի՞րն ալ կը յեղու ծերունիներուն վրայ,— արդարեւ, թէեւ չեմ ուզեր անուն տալ, մեր մէջ իմաստուն կտրած են անոնք որ ճերմկած գազաթ ու կզակ ունին։ Ափսո՜ս որ, թէեւ մեր բախտը յանձնուած է անոնց, սակայն երբեք չպակսեցաւ մեր մէջէն ոչ գրպանի, ոչ ալ մտքի ապրատութիւնը։

ԱՐԱՋ

ԿԻՐՄԻՐ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻՆ ՋՆՋՈՒԻՄԸ

Ինչպէս գրած էինք, Խ. Միութեան գործավարներու խորհուրդը որոշած է ջնջել համայնավարական Ակադեմիան եւ անոր պաշտօնը ու գործիչները փոխանցել գիտութեանց Ակադեմիային, որ հաստատուած է Մեծն Պետրոսի կողմէ։ Այս որոշումը մեծ զարմանք պատճառեց ամէն կողմ։ Ռազմական համայնավարութեան կամ առաջին հնգամեակի շրջանին, ճիշդ հակառակ որոշման կարելի էր սպասել,— այսինքն Գիտութեանց Ակադեմիային ջնջման։ Ուրեմն Մեծն Պետրոսի հիմնած Ակադեմիան, թէեւ յանախ վէներ ունեցաւ Մարքս-Լէնինեան հաստատութեան հետ, անցուցած է յեղափոխական շրջանի փոթորիկները եւ այժմ իր մրցակցին անհետացումը մեծ յաջողութիւն մը կը կազմէ իրեն համար։

Համայնավարական Ակադեմիան հաստատուած էր 1918ին։ Մինչեւ 1923 կը կոչուէր ընկերվարական Ակադեմիա եւ նպատակն էր մարքսեան մեթոտներն ու գաղափարաբանութիւնը ներմուծել բոլոր գիտութեանց մէջ։ Մարքսեան աշխարհահայեացքը ոչ միայն տնտեսական վարդապետութիւն մը, այլեւ փիլիսոփայական դրութիւն մը համարուելով, կը կարծէին թէ կրնայ ընդգրկել ամբողջ մարդկային գիտութիւնը։ Հետեւաբար, այդ հաստատութիւնը ճիւղեր ունէր ոչ միայն փիլիսոփայութեան, իրաւագիտութեան, պատմութեան, բաղաքագիտութեան, գրականութեան եւ արուեստի, այլ եւ կենսաբանութեան, բժշկութեան, ուսողական գիտութեանց եւն.։ Ակադեմիային անդամները հարկադրուած էին բացառիկ հնարամտութիւն ցուցնել, մարքսեան վարդապետութիւնը ներմուծելու համար ուսողութեան (մաթեմաթիք) եւ ուրիշ գիտութեանց մէջ եւ յանախ ծիծաղելի կը դառնային կամ այլանդակութեանց մէջ կ'իյնային։

Համայնավարական Ակադեմիային ջնջումը յաղթանակ մըն է ազատ մտքի եւ զուտ գիտական հետազօտութեան համար եւ անշուշտ պիտի փակէ բաղաքական աղանդամոլութեան մարգանիները ։

Մոսկուա փոխ դրամ չէ՞ ուզած

Փարիզի խորհրդային դեսպանատան տեղեկատու դիւանը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրերը թէ խորհրդային փոխառութիւն մը պիտի կնքուի Ֆրանսայի մէջ։ Այս առթիւ կը յայտարարէ թէ՝ Խ. Միութիւնը արտասահմանի եւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ իր գնումները կը կատարէ կանխիկ վճարումով։ Գալով կարգ մը տուներու կողմէ եղած վարկի առաջարկներուն, որոնք կը ձգտին ընդլայնել իրենց առեւտրական յարաբերութիւնները, անոնք այժմ կ'ուսումնասիրուին եւ որ եւ է պատասխան չէ տրուած տակաւին։

*** Երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնախումբին առջեւ, երբ ելմտական նախարարը բացատրութիւններ կուտար, անդամները հարցուցին թէ Լավալի կառավարութեան կողմէ Խ. Միութեան խոստացուած 800 միլիոն ֆրանքի վարկէն որ եւ է գումար պիտի յատկացուի՞ զինուորական պիտոյքներու գնման։ Նախարարը մերժեց պատասխանել։ Ընկերվարական անդամներէն վէնսան Օրիոլ յայտարարեց թէ իր կուսակցութիւնը չպիտի հաւանի որ վարկ բացուի Խ. Միութեան, զէնք եւ ռազմանիւթ գնելու համար։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՈՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀՀ ԿԿ Կուսակցական պատմության ինստիտուտի առաջին տնօրեն, պատմական գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր Ս. Ա. Ղազարյանի մահվան կապակցությամբ ՀՀ ԿԿ Կուսակցական պատմության ինստիտուտի կոլեկտիվը խորին վշտով է հայտնում նրա ընտանիքի անդամներին իր անդամակցության վճարի մասին:

ՀՀ ԿԿ Կուսակցական պատմության ինստիտուտի կոլեկտիվը խորին վշտով է հայտնում ինստիտուտի գիտական աշխատող, պատմական գիտությունների թեկնածու Ա. Ա. Ղազարյանի մահվան կապակցությամբ

ՂԱՐԱԲԱՂ

ՇԱԲԱԹ, 10 ՓԵՏՐ. (ՅՈՒՆ.) 1935 Թ. — ՀԱՄԱՐ 15 ԿՈՊԵԿ

Ղարաբաղի ժողովուրդը ջերմորեն ողջունում է Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը

Ղարաբաղի ժողովուրդը ջերմորեն ողջունում է Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը։ Ամբողջ երկրի հետ միասին Ղարաբաղի աշխատավորները ևս ուրախությամբ են ընդունում այն փաստը, որ Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը ամենայն մանրամասնությամբ հրապարակվում է ամբողջ ժողովրդի դատաստանի առաջ։

Ղարաբաղի աշխատավորները հասկանում են, որ Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը հրապարակվում է այն ժամանակ, երբ մեր երկրում սոցիալիզմի հաղթանակը վերջնականապես ամրապնդված է։ Ղարաբաղի աշխատավորները հասկանում են, որ Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը հրապարակվում է այն ժամանակ, երբ մեր երկրում սոցիալիստական հասարակարգը դարձել է մեր հայրենիքի անխորտակելի հիմքը։

Ղարաբաղի աշխատավորները հասկանում են, որ Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը հրապարակվում է այն ժամանակ, երբ մեր երկրում ոչնչացված են շահագործող դասակարգերի մնացորդները, երբ մեր երկրում ամրապնդված է սոցիալիստական հասարակարգը։

Ղարաբաղի աշխատավորները հասկանում են, որ Ստալինյան Սահմանադրության նախագիծը հրապարակվում է այն ժամանակ

Նոր յայտնութիւններ Խրուաքներու դատին առթիւ

ՎՃԻՌԸ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻ ԱՑՍՕՐ

Կարեւոր յայտնութիւններ երեւան եկան երէկ Խրուաքներու դատավարութեան ընթացքին, եւ նոր միջադէպեր ծագեցան, այս առթիւ:

Երկուշաբթի օրուան դատավարութեան ատեն, նախագահը «վարձկան մարդասպանները» կոչած ըլլալով երէկ ամբաստանեալին անպատուելու զանոնք: Մարդ թագաւոր մը չսպաններ 1500 ուժգնօրէն.

— Կրնամ դատապարտել այս մարդիկը, բայց իրաւունք չունիմ անպատուելու զանոնք: Մարդ թագաւոր մը չսպաններ 1500 ֆրանքի համար...

Դատավարութեան ընթացքին, երկու կարեւոր վկաներ հաստատեցին թէ ամբաստանեալներէն Միհօ Քրայ էֆսի հիւրանոցը կը գտնուէր հոկտեմբեր 9ի ժամը 4ին, երբ կատարուեցաւ սպանութիւնը: Պանդոկապետը ըսած էր թէ ժամը 6ին եկաւ, բայց իր ծառան պնդեց թէ ժամը 4ին հիւրանոցն էր, որով չէր կրնար մասնակցած կամ ականատես եղած ըլլալ սպանութեան: Այս վկայութիւնը հաստատեց նաեւ Տօմինիք Փաօլի, էֆսի ոստիկանութեան տեսուչը, մեծ իրարանցում պատճառելով: Վկան յայտարարեց թէ հեռախօսով լուր առած էր սպասաւորէն թէ Քրայ հիւրանոց հասաւ ժամը 5էն առաջ: Դատարանին նախագահը յանդիմանեց վկան, որ մինչեւ հիմա չէ պատմած այս պարագան: Ոստիկանական տեսուչը պատասխանեց թէ ճանի որ շրջուն պահակախումբը կը հետապնդէր այս գործը, իմ պարտականութիւն չունէր խառնուելու :

Պաշտպան փաստաբանը ամբաստանեց թէ դատարանը կողմնակալութեամբ կը շարժի, մասնաւորապէս ծանրանալով եունկո - սլավիոյ ապահովութեան տեսուչին միջամտութեան վրայ:

Այս առթիւ հաստատուեցաւ որ երէկ ամբաստանեալները ֆրանսա ղրկուած էին հրաման մը կատարելու համար: «Բայց այդ հրամանը ստացե՞ր էին, գիտէ՞ին անոր բովանդակութիւնը» , դիտել տուաւ պաշտպան փաստաբանը: «Ա՛յս է ամբողջ խնդիրը: Ամբաստանեալներուն մեղսակցութիւնը հաստատելու համար, անհրաժեշտ է ճշդել թէ անոնք տեղեա՞կ էին իրենց յանձնուած առաքելութեան »:

Վճիռը կը սպասուի այսօր:

Հակնութի՞ւն թէ փիխրարանիք

Ֆրանսիխորհրդային դաշնագրին ընդունութեան առթիւ, *Տէպա* երէկ պարտք սեպած էր ֆանի մը տող գրել Վրաստանի մասին, լուրերու բաժնին մէջ: (Հայաստանը շատո՞նց մոռցուած է···) : Այսպէս, կը պատմէ թէ 1920 մայիս 7ին խորհրդային կառավարութիւնը դաշնագիր մը կնքեց, որով բացարձակապէս եւ առանց վերապահութեան կը ճանչնար այդ երկրին անկախութիւնը եւ վեհապետութիւնը: Նոյն կառավարութիւնը 1920 նոյեմբեր 14ին ուրիշ դաշնագիր մը եւս կնքեց, փոխադրութեանց եւ առեւտուրի մասին: Երէկ ամիս վերջը, 1921 փետրուար 11ին, կարմիր բանակները Վրաստան արշաւեցին Հայաստանի եւ Ատրբէջանի կողմէն որոնք մեծ բոնի խորհրդայնացուած էին, ինչպէս եւ Սեւ ծովու կողմէն, եւ հինգ շաբթուան կատաղի դիմադրութենէ մը վերջ, յաջողեցան գրաւել Վրաստանը: «Այս անլուր արշաւանքէն երկու շաբաթ առաջ, 1921 յունուար 27ին, Դաշնակիցներու Գերագոյն Խորհուրդը (Ֆրանսա, Անգլիա, Իտալիա, Ճափոն եւ Պելժիա) ժողով գումարելով Փարիզի մէջ, իրաւապէս կը ճանչնային Վրաստանի կառավարութիւնը եւ այս ճանաչումը հաղորդելով վրացական կառավարութեան, Պ. Պոհան Խորհուրդին ջերմ համակրանքը կը յայտնէր: Վրացի ժողովուրդը չէ ընդունած այս ոտնձգութիւնը: Մեծ ապստամբութիւն մը զսպուեցաւ վայրենօրէն: Անկէ ի վեր, Վրաստան կը գտնուի դաժան լուծի մը տակ »:

«Քայ Նազար»ը Փռակայի կայանէն

Փռակայի մեր թղթակիցը կը գրէ·— Հինգշաբթի, 13 փետրուար, Բրնոյի (Չեխոսլովաքիա) ռատիօ կայանը իրիկուան ժամը 20·10էն մինչեւ 21·40 (միջին Եւրոպայի ժամ) պիտի հաղորդէ Դերենիկ Դեմիրճեանի « Քայ Նազար » հայկական էէֆեաթը հինգ գործողութեամբ եւ նախերգանքով: Թարգմանած եւ ձայնասփիւռի յարմարցուած է Ֆր· Պիշէկ, երաժշտութիւնը հեղինակած է Վիլէմ Տաուսկի: Պիտի նուագէ Բրնոյի (գերմաներէն Բրիւն) ռատիօ կայանի նուագախումբը ղեկավարութեամբ Վիլէմ Տաուսկիի, բեմադրութեամբ Եօզէֆ Բեզդիչէկի: Պիտի տայ միաժամանակ Պրագայի մեծ կայանը, որ լսելի է ամբողջ Եւրոպայի մէջ:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ Լոնտոն, պարզելով իր կրած վնասները, իբրեւ հետեւանք Իտալիոյ դէմ գործադրուած պատիժներու:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ վարչապետը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարար Պ· Ֆլանտէնի հետ, արեւելեան եւ կեդր· Եւրոպայի կացութեան մասին: Չեխ վարչապետը ներկայ եղաւ ի պատիւ նախագահ Մասարիքի սարքուած մեծ հանդէսին, Սորպոնի մէջ, ուր փառաբանական ճառեր խօսեցան Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը, վարչապետը եւ արտաքին նախարարը:

ՏՅՍԻԼԻ օդային ռմբակոծութեան առթիւ, հապէշական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու հոգի սպանուած եւ չորս հոգի վիրաւորուած են: Հարիւրաւոր ռումբեր նետուած ըլլալով, նիւթական վնասները շատ կարեւոր եղած են:

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՓՈՐՈՐԻԿ ՄԸ պայթեցաւ Անգլիոյ մէջ, ժամը 150 քիլոմեթր արագութեամբ:

Հ· Ց· Դ·

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէի կազմակերպած դասախօսութիւնը 13 փետր. հինգշաբթի եկեղ. ժամը 8.30ին. 51 rue de Rivoli, Le Samaritaine սրճարանի ներքնայարկը:

Շարունակուելիք ընկ. ՎՐԱՑԵԱՆի նախորդ դասախօսութեան: «Միջազգային քաղաքական կացութիւնը եւ մեր վիճակը» նիւթի շուրջ միտքերու փոխանակութիւն:

ԱՆԻԷՏ—ՊՈՒԱ-ՖՈՒԼՈՒԱԻի «Արամ ենթակոմիտէին դասախօսական ժողովը՝ այսօր չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ բաւաքատեղին: կը դասախօսէ ընկ. ՌՈՒԶԱՆ, Հ· Ց· Դ· յեղափոխական գործունէութեան մասին:

Ցերեկոյթ—Պարահանդէս

Ֆ. կապոյտ Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ,
ՁԱպրիլ, Ծաղկազարդի օրը:
Նկատի ունենալ այդ թուականը:

Հրապարակային քանախօսութիւն

կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
Մասնակցութեամբ Քրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու
15 փետր. շաբաթ երեկոյ, 3րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ
կը նախագահէ ԸՆԿ. Ս. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ
կը խօսի ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Օրուան քաղաքական հրատապ հարցերու շուրջ եւ հայրենիքի մասին: Գեղարուեստական ծոխ բաժին, կը մասնակցին ՊՊ Ա. Մելքոնեան (ջութակ) Վ. Ջանոլեան (երգ), Օր. Հաճիպօղոսեան եւ ընկ Մ. Միրզէ (արտասանութիւն), տիկ. Պ. Պիարոնեան (երգ):
Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆր.:

ՄԵԾ ՄԻԹԻՆԿ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Վաղը հինգշաբթի, 13 փետր. երեկոյեան ժամը 8—12
Պրէպան Մարսէյի մէջ, 146 Ավրնիւ տէ Շարթրէօ
պիտի խօսին Նահանգային ժողովի անդամներ՝ LUCCHINI, BAUDIN եւ փաստաբան MULTEDO

Թատերական ներկայացում

ֆոնթ Ավինեոնի Զաւայ քաղաքի Հայր. միութեան կողմէ
29 փետր. շաբաթ երեկոյ ճիշտ ժամը 8.30ին, Փիժոնիէի վերնայարկը
կը ներկայացուի «Մեւ Հողեր» եւ զաւեշտ մը՝ «Երկու Անվաթոխներ»
Գիները ժողովրդական:

Հայ Երիտասարդաց Ակումբ

Հինգշաբթի. փետր. 13ի երեկոյեան ժամը 9ին
2 rue de Lille, մէթրօ St. Germain des Près
Պ. ԱՐՇԱՄ ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ
կը խօսի Գաժառ ֆաթֆլպայի մասին:
Մուտքը ազատ է:

ՅԱՒԱԳՈՒԹԻՒՆ

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք տէր եւ տիկին Լ. Զորմիսեաններուն եւ պարագաներուն, իրենց քրոջ՝ էֆֆԻԼԻՒԻի եւ ԶՈՒԱՆԶ մօր մահերուն առթիւ:

ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Ն. ՏՈՒՐԱՆԵԱՆ
վիէն. *10 փետր. 1936*

×

—Լիոնէն կ. Մանուկեան եւ Թ. Այվազեան իրենց խորունկ ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկ. Լեւոն Զորմիսեանի եւ պարագաներու, իր քրոջ դառնագին մահուան առթիւ:

Շնորհակալիք

Ֆ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Փարիզի Մասնաճիւղը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք իրենց նուէրներով սատարեցին մեր սարքած պազարի եւ ցացկերոյթի յաջողութեան:

×

ՍԷՆ ՃՕՆԻԷՆի ԱզգԱ· վարչութիւնը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ դերասան Թրագօյի եւ Լիոնի իր ընկերներուն որոնք ընդառաջ երթալով մեր խնդրանքին, իրենց մասնակցութիւնը բերին տեղւոյս դպրոցին ի նպաստ տրուած թատերական ներկայացման:

ԿԱՐԴՍՑԷՔ

Ն. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի ԳԻՐՔԵՐԸ

Ընկեր Շահազար (*երգիծավէպ*)	10 Ֆր.
Սիտոննա (*վէպ*)	12 »
Դապպի (*վէպ*)	15 »
Երգիծական	15 »

Դիմել հեղինակին «Ճառաջէի հասցէով:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme. PARIS (13e)

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ազգակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique *է. վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*
Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,
56, Rue Lafayette, Paris.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուղղակի ներածում՝ Թուրքիայէն, ցունաստանէն եւ Պուլկարիայէն

Maison AZIZIAN FRÈRES

25 Rue Bergère (*քակին մէջ*), *Փարիզ* (9)

Մէթրօ Pelletier եւ Cadet

Խանութը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան 7· շաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է.

Յարէնի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մթերանոցը, անձամբ համոզուելու համար մեր ապրանքներու քնտիր տեսակին եւ գիներու աժանութեան:

Արագ սպասարկութիւն — Livraison à domicile

ՁԱՇԱՐԱՆ - ՄԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադ ամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԴԱՐԱ· ՔԷՕՃԻ ՊՕՂԱԶԱ, սխմանչելի ԹԱԽՈՒԻ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՓՂԱՎԱ՝ անմրցակ կարագով: *ՄՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ Ա. *ՊՐԱՆՍԱԶԵՑԻՆ*
PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկե· բոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՁՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնանիք այն վստահ հաճոզումով թէ՛ ուղղակիօրէն Ձեզի եւ ՃշդապահութԻՒն ունինք իբր ֆիրմ մեր ֆոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայքից մեր հայրենի սկիզբներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Արանց եւ կանանց գուլպայի ֆոխ մթերք, *սոլտ, տէզվէմ շոլա* եւ *Հօֆրութ քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ շրջիկ ամէրիքէն եւ այլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑԱՌԻԿ Պ՝ ՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ
ALBERT FONTA-FONTAN
8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՒՍ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՆԵՎՐՕՆՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ ժարօրինըրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԽԱՏՔԸ ՀՈՒՅԼ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԽ

Թարար, Սոզ.— 140:
Օսիկ, Ն· Պ.— 315: *Կարգադրեցինք:*
Լիոն, Ա· Մխ.— 35:
Պրէսթ, Ժ· Գրիգ.— 35:
Լիոն, Ե· Գ.— 140:
Սէն Թէթիէն, Ա· Ժ.— 120:
Ամնոնվիլ, Տիկ· Էլ.— 140:
Ալէս, Մ· Կ.— 140:
Մոնփելիէ, Ճուհ.— 35:
Շամ, Մ· Տ.— 50:
Ռոման, Ա· Վ.— 140:
Սէն Ռաֆայէլ, Զիմ.— 140:
Վաւանս, Գործ.— 263:
Ֆոնթէն, Համ.— 100:
Սուլթանապատ, Մաք.— 150:
Լիկէօճլ, Ա· Ժ.— 140:
Լիոն, Տօն.— 140:
Մարսէյլ, Հ· Ա· Քհնյ.— 70:
Պարի, Վ· Փ.— 50:
Մարսէյլ, Ա· Թ.— 35:
Ֆորթզվոռա, Օ· Գ.— 35:
Էքս ան Փրովանս, Ս· Գ.— 140:
Լը Փոնթ, Գաբ.— 35:
Թուլուզ, Մ· Մ.— 35:
Ֆօժեր, Տար.— 70:

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· Ծ·

Հեղինակուհի՝ ԷՎԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

ԳԼՈՒԽ 18
ՋԱՐԼԶ ՔՆՆԻ

Կէս ժամ վերջ Փուաւոն , ես ու ոստիկան Րէկլէրը Լիվըրփուլ տանող շոգեկառքին մէջ էինք: Ոստիկանը շատ իրար անցած էր:

— Առնուազն սպառնալիքով դրամ պահանջուելու խնդիրը կրնանք լուսաբանել, ըսաւ մեծ ուրախութեամբ ...հեռաձայնին վրայ լսածին նայելով, հանածվարածին մէկն է եղեր... Թմրեցուցիչ ալ կ'առնէ, ըսին... եթէ ամենադոյզն շարժառիթ մը ըլլար, բնաւ կասկած չկայ որ էքբոյտը սպանողը ան է... բայց եթէ ատիկա ճիշդ է, Րէ՞կլիքը ինչու մէջտեղ չեկաւ ... ինչ խառնաշփոթ գործ է... Աղէկ լրչեցի, Պ· Փուաւոռ, մտի հետքերուն մասին ձեր ըրած դիտողութիւնը իրաւացի է... Պ· էքբոյտի հետքերն են եղեր... ես ալ այդպէս կը խորհէի , սակայն վստահ չէի չիտակը ...

Ինքնիրենս խնդացի, ոստիկանը բաց է ի բաց երեսը ճերմակ հանել կ'աշխատէր:

— Այս ձեր ըսած մարդը ձերբակալուած չէ դեռ, այնպէս չէ՞, հարցուց Փուաւոռ:

— Ոչ, կասկածով վար դրուած է··

— Ի՞նչ հաշիւ տուեր է իր շարժումներուն մասին...

— Շատ քիչ բան... խորամանկ տղայ մըն է եղեր· դիւրագրգիռ բան մը...

Երբ Լիվըրբուլ հասանք, զարմացայ տեսնելով՝ այն ընդունելութիւնը զոր Պելճիքացին կը գտնէր այնտեղ : Ոստիկանապետ Հէյզը, որ մեզ դիմաւորեց , ժամանակին Փուաւոյին հետ աշխատած ըլլալով, յայտնի էր թէ չափազանցուած կարծիք մը ունէր անոր կարողութիւններուն մասին:

— Հիմա որ Պ· Փուաւոռ մեզի հետ է, հանելուկը չուտով պիտի լուծուի, ըսաւ ուրախութեամբ· ես կը կարծէի թէ դուք գործէ քաշուած էիք այլեւս, պարոն ...

— Իրաւ ալ քաշուած էի, սիրելի Հէյզ, բայց անգործութիւնը անտանելի է, չէք կրնար երեւակայել ինչ մխօրինակ է կեանքը...

—Հասկնալի է, ուրեմն եկած էք այս հարցը քննելու համար... պարոնը՝ թժիչկ Շէֆըրտոն է կարծեմ... պիտի կրնա՞ք տղուն ինքնութիւնը հաստատել ...

— Շատ ապահով չեմ, ըսի·

— Ինչպէ՞ս բռնեցիք զինքը, հարցուց Փուաւոռ:

— Նկարագրութիւնը ամէն տեղ զորդուած էր, թերթերուն եւ կրանհատներու, բաւական չէր ատիկա դիտեմ... ամերիկեան արտասանութիւն մը ունի եւ չուրանար թէ անգլիերը Քինկ Լպօթ եղած է... բայց ի՞նչ «ինչ» կը պոռայ եւ պատասխատուէ առաջ կը հայհոյէ ...

— Կրնա՞մ ես ալ տեսնել զինքը...

— Ուրախ եմ որ եկաք, պարոն, ըսաւ Հէյզ· արտօնութիւն տուած ենք որ ձեր խնդրանքներուն գոհացում տանք ... Սկօտլընտ Եարտի ոստիկանապետ՝ ՃէՖրսը ձեր կը հարցնէր անցեալ օր... խմացէք որ անպայտոն կերպով այս խնդիրը լուսաբանելու կ'աշխատիք... Րէկլէ՞ր պահուած է, կրնա՞ք բնեկ ...

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՔԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ JEUDI 13 FÉVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3037

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ԽՕՍՔ

«ԴԱՇՆԱԿ»ՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵՐ ԵՆ...

— · —

Բոլորդ ալ կարդացիք, երէկ, բայց թոյլ տուէք անդամ մը եւս արտատպել։

Ֆինկիւրիի եղեռնագատ Ատեանի ընդհ. դատախազն է որ կը պատմէ, ծանօթ մահափորձի դատավարութեան առթիւ.

— «Երբ երեւան ելաւ մահափորձի գործը, Դաշնակները, ո – րոնք յեղափոխական, ոճրագիտ եւ անիշխանական կազմակերպու – թիւն մըն են, ընդհակառակն աւելցուցին իրենց գործունէութիւ – նը։ Այսպէս, համաձայն Ընդհ. Ապահովութեան թղթածրարնե – րուն մէջ պահուած արձանագրութեան, Դաշնակները 28 հոկտ. հինգշաբթի օր ժողով գումարած են Հալէպ, Պասմաճեանի տան մէջ եւ հետեւեալ որոշումը տուած են։—

«Այն գործը, զոր այսօր չկրցան յաջողցնել Զէրքէզները, Հա – յերը գլուխ պիտի հանեն։ Աթաթիւրքին անձը դուրս ելած է ան – մատչելի բերդի մը հանգամանքէն։ Վերջին ձեռնարկը ցոյց տուաւ որ անոր դէմ ալ կարելի է մահափորձ կատարել։ Այդ ձեռնարկին ձախողումը չի նշանակեր թէ անկարելի է ասիկա։ Թերեւս կը հաստատէ որ այս ձեռնարկին կազմակերպումը թերի եղած է եւ կամ միջոցները դաւանանած են»։

Ինչպէս կը տեսնէք, չախչախի՛չ են փաստերը։ Այնքան չախ – չախիչ որ, ընդհ. դատախազը, պայ Պահա Արըզան, այլ եւս ա – ւելորդ կը սեպէ ծանրանալ, կը գոհանայ յայտնելով թէ «այդ նիստին մէջ երեք յանձնաժողովներ կազմուած են», եւ կ'անցնի Զէրքէզներու Միութեան։

— «Ռէհանիէի մէջ կազմուած այս Միութիւնը եւ նպատակն է մահափորձեր սարքել Թուրքիոյ մէջ։ Ներկայ մահափորձն ալ անոր գործն է»։

Գէթ այսպէս կը պատմեն Պոլսոյ թուրք թերթերը։

Ուրեմն, «հոկտ. 28ի հինգշաբթի օրը», (անշուշտ 1935ին), Դաշնակները ժողով գումարեր են Հալէպի մէջ, եւ հաստատո՛ր են թէ «Աթաթիւրքի անձը դուրս ելած է անմատչելի բերդի մը հանգամանքէն»։

Ինչպէս կը տեսնէք, բանաստեղծական ճաշակ ալ ունի Ապա – հովութեան Տեսչութեան տեղեկատուն, դատելով բանաձեւի չա – բադրութեան ձեւէն։

Այսքանը կրնայ հետոյ, կրնաք եզրակացնել թէ ամբողջ գործը, ինքնին, բանաստեղծութիւն մըն է, յղացուած՝ պարզա – պէս թղթածրարը ճոխացնելու եւ թուրք ամբոխին վրայ տպաւո – րութիւն գործելու համար։

Հիմա կը հասկնաք թէ ինչո՛ւ այնքան իրար էին անցեր Պոլսոյ հայ ներկայացուցիչները, անցեալ աշնան։

Անոնք ամբողջ մէկ չաբաթ հաւաստարմութեան հաւաստիք – ներ տուին, թափորներ կազմեցին, մատաղներ մորթեցին, նոյն իսկ թուրքերէն քարոզներ եւ աղօթքներ արտասանեցին բոլոր եկե – ղեցիներուն մէջ, — անիծելով մահափորձին հեղինակները։

Մահափորձի պատմութեան սկիզբէն մինչեւ վերջը, հարցա – քննութենէն մինչեւ դատավարութիւնը, միայն Թուրքերու, Քիւր – տերու եւ Զէրքէզներու անուններ են որ կը լսուին, գլխաւորու – թեամբ Ալի Սայիպի։

Եւ սակայն, կարելի՞ է որ եւ է դաւադրական գործ յայտնել Թուրքիոյ մէջ, առանց Հայերու անունն ալ խառնելու։

Ահաւասիկ այդ պակասն է որ կը լրացնէ ընդհ. դատախազը, պայ Պահա Արըզան, իր նշանաւոր յայտնութեամբ։

— «Դաշնակները ժողով գումարեր են Հալէպի մէջ, հոկտ. 28ի հինգշաբթի օրը եւ հետեւեալ որոշումը տուեր են ...»։

Անիծեա՛լ Դաշնակներ, որոնք իրենց գաղտնիքը պահելու վարժութիւնն անգամ կորսնցուցեր են ...

Կրնաք վստահ ըլլալ թէ՝ Թուրք դատախազը ինքն ալ չի հա – ւատար ոչ այդ ժողովին, ոչ ալ այդքան անճարակ որոշումի մը, թէեւ չակերտի մէջ առնուած է։

Բայց,— ամբոխը կեր կ'ուզէ։ Եւ Թուրքիոյ Ապահովութեան Տեսչութիւնն ու դատաւորները հարկադրուած են զոհացում տալ։ Հակառակ պարագային, ամբողջ մեղքը պիտի ծանրանար Թուր – քերու, Քիւրտերու եւ Զէրքէզներու, այսինքն հարազատ Իսլամ – ներու վրայ։

Թէեւ,— կրկնենք անդամ մըն ալ — գործին յայտնութենէն մինչեւ հարցաքննութիւնն ու դատավարութիւնը, միայն եւ մի – այն անոնք են որ կ'երեւան, աւելի կամ նուազ վաւերական փաս – տերով։

Ուրիշ պարագայ մը եւս,— ընդհ. դատախազը կը ճգնի ժխ – տել նոյն իսկ Թուրքերու Թրքութիւնը, որպէսզի ամբոխին ուշա – դրութիւնը նորէն կեդրոնանայ ոչ – Թուրքերու վրայ։

Այսպէս, գլխաւոր ամբաստանեալը, որ Աթաթիւրքի աչքին լոյսը, մտերիմ գործակիցն ու Անկախութեան դատարանին նախա – գահ եղած է— երեք Ալիներէն մէկը— այսօր կը դառնայ հասա – րակ եւ կասկածելի Քիւրտ մը։

Ընդհ. դատախազն է որ կը պատմէ, անոր բերնով.

— «Ես Քիւրտ եմ, չեմ ուրանար ատիկա. ընդհակառակն կը պարծենամ։ Եթէ Քիւրտերը չըլլային, Ռուսերը եւ Հայերը Թուր – քիան կը գրաւէին մինչեւ Միջերկրական»։

Մթնոլորտը այսպէս կազմելէ յետոյ, դժուար չէ նախատեսել հետեւանքը։ Ո՛ղջ մնայ Ապահովութեան Տեսչութիւնը։

Կարեւորը դատաւորին տալիք վճիռը չէ, այլ ստեղծուած մթնոլորտը,— ծրագրեալ քաղաքականութիւն մը, որ կը ձգտի տեւական սարսափի տակ պահել ոչ Թուրք փոքրամասնութիւն – տեւական սարսափի տակ պահել ոչ–Թուրք փոքրամասնութիւն – այլասերումը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՔԵԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

— · —

Բուռն վիճաբանութիւններ տեր ու դեմ

— · —

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶՂԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Երեսփ. ժողովի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, շատ կա – րեւոր վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան, ֆրանքեխորհրդային փոխադարձ աջակցութեան դաշնագրի մասին։ Խօսք առած էին աւելի քան քանի մը հոգի, մէջը ըլլալով նիւ եւ նոր նախարարներ։ Վիճաբանութեան շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ այսօրուան (հինգշաբթի), եւ ընդհանուր կարծիքն այն է թէ դաշնագիրը պի – տի վաւերացուի, հակառակ աջակողմեան հոսանքներու բուռն ընդդիմութեան։

Երբ նիստը բացուեցաւ, քանի մը երեսփոխաններ առաջար – կեցին յետաձգել վիճաբանութիւնները։ Այս առաջարկին ընդդի – մացաւ Ֆրանքլէն – Պույեօն։ Նախկին նախարար Պ. Լաքէռի պն – դեց յետաձգման մասին, պահանջելով որ կառավարութիւնը նախ հանդարտեցնէ հանրային կարծիքը, Ֆրանսայի առնելիքներու մա – սին։ Այս առթիւ պարզեց իր տեսակէտները, որոնց միացաւ ուրիշ աջակողմեան երեսփոխաններ ալ։ Ահաւասիկ անոնց առարկու – թեանց ամփոփումը։—

1· Ռուսերը 25 միլիառ ոսկի ֆրանքի գումար մը կը պարտին Ֆրանսայի, հետեւաբար պէտք է նախ անոնց մասին կարգադրու – թիւն մը ապահովել։

2· Ներկայ Ռուսաստանը համայնավար պետութիւն մըն է, հետեւաբար որ եւ է մերձեցում՝ անոր հետ, պիտի ազդէ Ֆրան – սայի ընկերային կարգ ու սարքին վրայ։

3· Այս դաշինքը պիտի գրգռէ Գերմանիան, որ իրեն դէմ ուղ – ղուած կը նկատէ զայն, ուրեմն պիտի բանդէ ֆրանքհունգերման մերձեցման երազը, որ անկիւնաքարը կը համարուի Եւրոպայի խաղաղութեան։

Այս առթիւ յիշուեցաւ նաեւ 800 միլիոն ֆրանքի նոր վարկի մը խնդիրը, որ առաջարկուած է ելմտական նախարարին միջո – ցաւ, բայց չէ յաջողած։ «Եթէ մասնաւոր անհատներ կ'ուզեն փոխ դրամ տալ Ռուսաստանի, թող տան, աչք առնելով կորուստը, բայց երբեք հանրային դրամ»։

Արտաքին նախարար Պ. Ֆլանտէն խօսք առնելով, բացատրեց թէ Ֆրանսայի պահանջատէրերուն իրաւունքներու խնդիրը վերա – պահուած է, դաշնագիր կնքուի թէ ոչ։ «Ստորագրուած դաշնա – գրին մէջ երբեք խնդիր չէ եղած հրաժարելու այդ իրաւունքնե – րէն։ Այս վերապահութիւնը բացորոշապէս յայտարարուած է եւ կը մնայ ի գօրու»։

— «Ցաւիտեանս յաւիտենից», բացագանչեց երեսփոխան մը, աջակողմէն։

Նախարարը շարունակելով իր բացատրութիւնները, շեշտեց թէ այս դաշնագրի խնդիրը էական է Ֆրանսայի համար եւ պէտք չէ ուրիշ խնդիրներ խառնել անոր։ «Համաձայնութիւնը հաղա – կան է եւ անոր հասդութիւնը կ'անցնի Ֆրանսացի պահանջատէ – րերու հարցին սահմանը»։

Եթէ դաշնագիրը վաւերացուի, Ֆրանսա ոչ միայն պիտի վայելէ Խ. Միութեան զինեալ աջակցութիւնը, Գերմանիոյ յար – ձակման պարագային, եւ փոխադարձաբար, այլեւ այս դաշինքին պիտի յաջորդէ ուրիշ դաշնագիրներու ցանց մը, արեւելեան, կեդ – րոնական եւ հարաւային արեւելեան Եւրոպայի մէջ, գործնապէս շղթայելով Գերմանիան եւ ապահովելով վերսայլի դաշնագրին միջոցաւ հաստատուած գոյավիճակը։

Ցետոյ խօսեցաւ Պ. Անոր Թորէս, արտաքին գործերու յանձ – նաժողովին տեղեկաբերը, ջերմապէս պաշտպանելով դաշնագիրը։ Անոր պատմութիւնը ամփոփելէ յետոյ, տեղեկաբերը շեշտեց·

— «Այս դաշինքը չի հակասեր Լոքառնոյի դաշինքին, ոչ ալ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին։ Նախապէս ծրագրուած էր անոր մէջ առնել Գերմանիան եւ Լեհաստանը, ինչպէս եւ Զեխո – սլովաքիան, եւ նոյնիսկ մեր կողմէ վաւերացուելէ յետոյ ան բաց կը մնայ Գերմանիոյ եւ ուրիշ պետութեանց համար։ Դաշնագիրը ուղղուած չէ որ եւ է պետութեան դէմ։ Գերմանիան պաշարելու խնդիր չկայ, բանի որ ան ալ հրաւիրուած է մասնակցելու»։

Այս առթիւ ըսենք որ, դաշնագիրը թէեւ զինուորական տրա – մադրութիւններ ալ կը պարունակէ, բայց անոնց գործադրութի – ւնը կախում ունի Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումէն։ Եթէ Ա. Դ. խորհուրդը անմիջապէս միաձայն որոշում չտայ, փոխադարձ աջակցութեան տրամադրութիւնը իսկոյն կը գործադրուի։

Տեղեկաբերէն վերջ խօսք առաւ Պ. Ֆէրնան Լօռան, ուրիշ ազ – գայնական երեսփոխան մը, ընդադատելով դաշնագիրը, կասկածի տակ դնելով խորհրդային իշխանութեան պատիւը եւ նորէն ար – ծարծելով առնելիքներու խնդիրը։ «Մենք դրամը ցարերուն չտը – ւինք, այլ ռուս ժողովուրդին։ Անոր երկաթուղիները, հանքե – րը, հանրակառքերը Ֆրանսայի ժողովուրդին խնայողութիւնն – րով շինուած են։ Բոլշեւիկները ինչ որ ալ ընեն, իրենց նպատակը փոխուած չէ։ Անոնք միշտ կ'ուզեն յեղափոխութիւնը եւ համայ – նավարութիւնը տարածել ուրիշ երկիրներու մէջ։ Հետեւաբար կարելի չէ որ եւ է վստահութիւն ունենալ անոնց վրայ։ Ցիշեցէք 1917ի զինուորական դասալքութիւնը։ Ռուս ժողովուրդին հետ համաձայնութի՞ւն, — երբե՛ք»։

*** Ինչպէս ըսինք, Գերմանիոյ դիրքն մեծ մտահոգութիւն

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Չի լինիր ...

Խառասուն տարի անցեր է, եւ դեռ նոյնման տարիներ կրնան անցնիլ։ Բայց,—

Չէ՛, չի լինիր,

Ծուռ բանակով ուղիղ գծել չի լի – նիր,

Չօպանեանին ճամբու բերել չի լի – նիր։

Կը գրէ, կը խօսի, ամէն բանի կը խառնուի, հին ու նոր իրար կը խառ – նէ, բուրդ կը մանէ, օրօր կ'երգէ տե – ղի - անտեղի։

Եւ սակայն, ամէնէն յաջող պարա – գաներուն մէջ անգամ, էիբ ու բե – րանը կը դարձնէ, արգահատանքի, ա – տելի շատ զգուանքի պատճառելով։

Ահա վերջին օրինակը։

Փետրուար 6ին գրեր էի թէ 1200ի փոխարէն 2000 տարագիրներ պիտի երթան Հայաստան։ Աղբիւրս՝ երկու իրազեկներ, որոնց մէկը՝ (Հօկեան), միայն լուրը գիտէր, իսկ միւսը՝ բան – ուոր մը, որ կը պատմէր թէ շոգենա – ւային ընկերութիւնը առաջարկած է աւելցնել փոխադրելի գաղթականնե – րուն թիւը։

Այս բոլորը արձանագրեր էի խո – սակցութեան ձեւով, իբրեւ արձա – գանգ։

Արշակ Չօպանեան չուտեր - չի խը – մեր եւ «Բրոնիկ» մը կը թխէ, այս առթիւ, համոզելու համար թէ «այդ յաւելումը կը պարտինի Պ. Շահվէրտ – եանի նախաձեռնութեան եւ կատա – րած դիմումներուն»։

Թո՛ղ այդպէս ըլլայ, եւ թող Ար – շակ Չօպանեան անգամ մը եւս հրճուի թէ նորէն «իւրովսանն» ծառայեց ե – րեւանի չինովնիկներուն։

Այս չէ որ կը զարմացնէ զիս։

Այդ նոյն էրոնիկին մէջ կը կարդամ (*Ապագայ*, 11 փետրուար)·

— «*Վահէի յօդուածին մէջ կայ ֆրազ մը որ ուշադրութեան արժանի է· «ոչ թէ 800, կը գրէ, այլ 8 – 10 հոգի ալ աւելնար ցանկին վրայ, ես բախտաւորութիւն պիտի համարէի, առանց փնտռելու պատճառները։ Որ – քան շատ, այնքան լաւ»։ Ասիկա մը – տայնութեան զգալի բարւոքում մըն է թերթի մը համար որ քանի մը տարի առաջուան ներքաղթի օրերուն, մէկ տարուան մէջ Հայաստան փոխադր – ուած 7 — 8000 հոգիէն 150 կամ 200 փախչողները միայն կը տեսնէր, ա – նոնց պատմութիւնները կը հրատա – րակէր՝ լուսանկարներով (որպէս թէ հերոսներ ըլլային)։*

Կրկին եւ կրկին կը կարդամ այս գանգիլիէը, եւ ակամայ միտս կ'իյ – նայ Սուրէն Պարթեւեանի պատմական բացագանչութիւնը·

— Արշակ, *oղլո՛ւմ*, չըլլա՞ր, չըլ – լա՞ր ...

Այո, այսպիսի բանասարկութիւննե – րով, շողոքորթութեամբ եւ սեւը ներ – մակ ներկելով Հայաստանի ծառայել չըլլար։ Չի լինիր ...

Ուրեմն Փարիզի Հայոց լուսարա – պապետը մոռցեր է որ·—

1. Իր յիշած շրջանին, Հայաստանէն փախած ոչ թէ **150** կամ **200**, այլ մօտ **400** հոգի։ Եւ փախած ճիշդ այն պատ – ճառներով որ կը պարզուէին այն ա – տեն եւ որոնք հաստատուեցան երկու տարի վերջը, իրենց «ուխտաւոր»ին բերնով ու գրիչով, եւ ուրիշ նոյնման «բարեյոյս» աղբիւրներով։

2. *Յառաջ* ստիպուեցաւ դրամ ծախ – սել եւ փախստականներու ցանկերուն հետ, հրատարակել նաեւ անոնց խրմ – բանկարները, որովհետեւ ռամկավար օրկանը առաջին օրէն իսկ, նստած տեղը, պատուհանէն փողոց նայե – լով, ստուգած էր թէ՝ *Յառաջի* լու – րը... սուտ է։

3. Թէ անպարկեշտութիւն է, ան – խղճութիւն է սուտ խենդ ձեւանալ եւ ծածկել կամ ժխտել հայրենիքի վերա – բերեալ որ եւ է դէպք, եւ մանաւանդ այսպիսի աղէտ մը — հարիւրաւորնե – րու փախուստ — երբ սիւնակներ կը նուիրէք ո եւ է Աբիսողոմ աղայի մը կամ վեղարաւորի մը հարրուխին, հազին, հարսնիքին կամ կաչուքին։ Լուրը գրէ, տեսութիւնդ ալ առանձին պարզէ։

4. Որ... (սիւնակը լեցաւ, կ'ազդա – րարէ տոդաշարը)։

Վ.Ա.Հէ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

— ¿ —

(« *ՅԱՌԱՋ* »ի ՄԻՋՈՑԱՒ)

Հ· Յ· Դ· Պաներէօ Քաշանի «Արծիւ» ենթակոմիտէին նախաձեռնու – թեամբ (մանրամասնութիւնները յաջորդով)	386
Փետր· 5ի գումարը	2000
Ընդհ· գումար	2386
*** Յուշարձանի Կեդր· Յանձնա – խումբս ընդհակալութեամբ ստացած է «Յառաջ»ի խմբագրութենէն	1974
Ֆրանք, իր հանգանակութեան առա – ջին արդիւնքը։	
Նախորդ գումար	11,259
«Յառաջ»ի Ա· մասնավճարը	1974
(*կնիք*)	13,233

Նանսենեանեան դրոշմաթուղթի հասոյթին բաշխումը

Երկ ամսուանք հետեւեալ զեկոյցը.—

Նանսենեանեան դրոշմաթուղթի հասոյ – թին հայկական բաժնին բաշխման Յանձնաժողովը իր երրորդ նիստը գումարեց փետրուար 3ին, Նանսէ – եան Միջազգային Օֆիսին Փարիզի պաշտօնատան մէջ, նախագահու – թեամբ Օֆիսին ֆրանսական ներկա – յացուցիչ Պ· Փանի։

Նանսենեանեան Դրոշմաթուղթի հայկա – կան բաժնին հասոյթը **1935**ի եր – րորդ եռամսեայինն վերջը արտադրած է **38000** ֆրանք, որ իբր աւանդ յանձ – նուած էր Հ· Բ· Ը· Միութեան։ Յանձ – նաժողովը, իր վերոյիշեալ նիստին մէջ, նկատողութեան առնելէ յետոյ նպաստընկալ հայ մարմիններուն տե – ղեկագիրները ասկից առաջ իրենց ըս – տացած գումարներուն գործածու – թեան մասին եւ նոր դիմումներ՝ օգ – տուելու այս բաշխումէն, յիշեալ գու – մարը յստակացուց հետեւեալ հայ կազ – մակերպութեանց·—

1.— Ադբատախնամ - Որբախնամ Մի – ութիւն Մարսէյլի **10000**

2.— Ադբատախնամ Ընկերութիւն Փարիզի Հայոց **8000**

3.— Ադբատախնամ մարմին Լիո – նի **3000**

4.— Հայ Ադբատախնամ Միու – թիւն Վալանսի **1500**

5.— Փարիզի Հայ Տիկնանց Մի – ութեան Հ· Կարմիր Խաչի Օգն· Մասն· **2000**

6.— Փարիզի Հայ Տիկնանց Մի – ութեան Որբերու Օգն· Մասն· **1500**

7.— Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Վարչութիւն **2000**

8.— Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկե – րութիւն **1000**

9.— Անարատ Յղութեան Քոյրե – րու Որբանոց **1000**

10.— Ռուսահայ Կանանց Մի – ութիւն **1500**

11.— Հայ Գրողներու Ընկերակ – ցութիւն **1000**

12.— Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպաներու Միութիւն **1000**

13.— Հայ Կամաւորներու և Մար – տիկներու Միութիւն **1000**

14.— Փարիզի Հայ Ուսանողա – կան Միութիւն **1000**

15.— Ֆրանսական Բանակի հայ կամաւորներու Միութիւն Մարսէյլի **1000**

16.— Զափհաս Որբերու Մի – ութիւն **1000**

Ասոնցմէ զատ, **500** ֆրանքի գումար մը դրուեցաւ նորէն Պ· Փանի տրա – մադրութեան տակ, գոհացում տալու համար այն խնդրանքներուն որոնք նահանգապետներու եւ բաղաքապետ – ներու կողմէ կ'ուղղուին իրեն, ի նը – պաստ կեդրոններէ հեռու ապրող չը – բաւար հայ գաղթականներու։ Գոր – ծեան արժանի երկու հայ ընտանիքի, որոնց համար բաղաքապետ մը միջ – նորդած էր, օգնութիւն եղած է այս մասնաւոր գումարէն։

ՍԵՐԵՎԿԵՐ, ՍԵՐԵՎԿԵՐ... (Շ. Նարտակ)

Ես ու պրն Նոր Ցիլինգարյանը մեր տարիների ընթացքում շատ ենք ճամփորդել, բայց այնքան հետաքրքրական ճամփորդություն չենք ունեցել, որքան այս անգամ։ Ինչպես միշտ, ես ու պրն Նոր Ցիլինգարյանը ճամփորդում էինք մեր սիրելի մեքենայով, որ ես անվանում եմ «Ձիավոր Լամպ»։ Ինչո՞ւ «Ձիավոր Լամպ», ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ինքս ոչ ձի եմ, ոչ լամպ, ոչ էլ ինձ նման ուրիշ մեկը։ Ուրեմն ինչո՞ւ եմ այդպես անվանել։ Ինչո՞ւ եմ ես ինքս ինձ տարօրինակ անուններ տալիս։ Ինչո՞ւ եմ ես ինքս ինձ համար ստեղծում տարօրինակ մականուններ

ՏԱՐՍԱՏԱԿԱՆ ՀԵՏ ԱՐԽԱՆԱՓՈՒՇԻՆ

(Վերջը)

ԱՍՏՎԱԾՆ

Մինչ Ռուսաստանի մեջ Լենինի և նրա ընկերների կյանքի և գործունեության մասին ոչ մի տող չէր կարելի տպել, Եվրոպայի մեջ ամենքը գիտեին, որ Լենինը ռուսական հեղափոխության ղեկավարն է, և նրա անունը հռչակված էր ամբողջ աշխարհում։

կը պատճառէ շատ մը Ֆրանսացիներու, առանց կրօսակցական խտրութեան: Ֆրանսայի 3,000,000 ձախկին ռազմիկներու ստուար մէկ մասը կը յուսայ մերձենալ Գերմանիոյ հետ եւ այս պարագան ալ նկատի առնելով, Պ. Լավալ կը ձգձգէր դաշնագրին վաւերացումը, քէեւ իսկ ստորագրեց զայն: Այժմ լրջօրէն կը վախցուի Գերմանիոյ հակազդեցութենէն: Ատենէ մը ի վեր լուր կը շրջի թէ դաշնագրին վաւերացումէն անմիջապէս վերջը, Գերմանիա չեղեալ պիտի հռչակէ Լոքառնոյի դաշինքը եւ պիտի ձեռնարկէ Հոհենոսի շրջանին վերազինման, դրժելով Վերսայլի դաշնագրին զինուորական վերջին յօդուածը:

ԸՆԴ. ԴԱՏԱԽԱԶԸ ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ ՊԱՀԱՆՋԵՑ

Երէք Թրուաք «ուխտեալ»ներուն համար

Էֆսի եղեռնադատ ատեանի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, ընդհ. դատախազ Ռօլ կարդաց իր պահանջագիրը, չափազանց բիրտ լեզու մը գործածելով եւ մահապատիժ պահանջելով երեք ամբաստանեալներուն համար: Իր մեծարանքը, հիացումը եւ վշտակցութիւնը յայտնելէ յետոյ Ալեքսանդր թագաւորին եւ Պ. Պարթուի յիշատակին, ընդհ. դատախազը բացագանչեց.

— «Ցորչափ չէ հնչած բաւութեան ժամը, երկու ժողովուրդներուն խիղճը չպիտի հանգստանայ: Քրէական ահեղի ոճիր մըն է որ գործուեցաւ մեր հողին վրայ, վարձկան եւ արհեստով մարդասպան օտարականներու կողմէ: Եթէ ուզէին արժեցնել բաղաքական պատրուակներ, Վայեան, Քազէրիօ եւ Կորկուլով անպատիժ պիտի մնային: Այս երեք ամբաստանեալները կը պատկանին չարագործներու ընկերութեան մը: Անոնք մասնագէտներ եմ՝ահաբեկչութեան եւ յատկապէս ընտրուած են: Անոնք ընկերացած են մարդասպանին եւ պատրաստ էին անոր տեղը բռնելու: Ուրեմն երեքն ալ արժանի են միեւնոյն պատիժին: Կրնա՞ք ըսել թէ անոնք որ կը սպասէին Վերսայլի մէջ, չեն կրցած պատրաստել Մարսէյլի ոճիրը: Բայց անոնք միեւնոյն ոճիրն էր որ կը պատրաստէին Վերսայլի մէջ, եթէ չկարենային յաջողիլ Մարսէյլի մէջ: Անոնք իրենց պաշտօնին վրայ էին եւ միեւնոյն զէնքերն ունէին իրենց ափին մէջ: Ջերմապէս կը յուսամ հաստատական պատասխան մը ստանալ բոլոր հարցումներուն, պարոն երդուեալներ: Ես չեմ ընդունիր մեղմացուցիչ պարագաներ եւ մահապատիժ կը պահանջեմ այս երեք մարդոց համար: Ձեր կողմէ որ եւ է ներողամտութիւն՝ պիտի նշանակէ արհամարհել բոլոր երկիրներու խիղճը» : Այս երկար եւ բուռն ճառէն յետոյ, երէկ լսուեցաւ պաշտպանողականներու եւ երդուեալներու փակուեցան իրենց յատկացուած սրբահին մէջ, վճիռը արձակելու համար:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՂՎ

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԹՈՒԽԱՉԵՒՍԿԻ, որ Փարիզէն մեկնելու կը պատրաստուէր, իր վերադարձը յետաձգեց մինչեւ երկուշաբթի: Առջի օր երկար խորհրդակցութիւններ ունեցաւ Ֆրանսայի օդանաւային, զինուորական, ծովային նախարարներուն եւ ընդհ. սպայակոյտի պետին հետ: Կարմիր սպարապետը միեւնոյն ատեն պատրաստներ կը կատարէ զինուորական եւ օդանաւային կայաններու մէջ: Թուխաչեւսկի 42 տարեկան է եւ ամէնէն երիտասարդ մարաջախտը՝ աշխարհի մէջ: Ունեցած է շատ արկածալի կեանք մը, ինչպէս կարդացիք «Ցառաջ»ի մէջ:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ վարչապետն ալ տակաւին Փարիզ կը մընայ, եւ զբաղած է շատ կարեւոր խորհրդակցութիւններով: Այս երկիրն ալ փոխադարձ աջակցութեան դաշնագիր մը կնքած է Խ. Միութեան հետ:

ԱԻԵԼԻ ՔԱՆ 100 *ԿԱԹՈԼԻԿ ՎԱՐԻԶՆԵՐ* ձերբակալուեցան Պերլինի գաղտնի ոստիկանութեան կողմէ, իբրեւ հակահիթլէրական կամ համայնավար: Քէօլնի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսը հեռագրով բողոքեց Հիթլէրի, այս խստութեանց դէմ:

ԺԱՆ ՏՈՒՐԻ ՊԱՒ ՈՂՋ ՈՂՋ ՎԱՌԵՑԱՒ Օր. Ժան Վալէռի Լաճս, որ իբրեւ տիպար ծառայած է Ֆրանսայի պատմական հեռուսին հեծեալ արձանին, Փիրամիտի հրապարակին վրայ: 77 տարեկան էր: Առջի օր կազօլինի վառարան մը շրջեցաւ, պայթեցաւ եւ իր հագուստները բռնկեցան: Հրշէջները օգնութեան հասան բոցերուն մէջէն եւ գտան սեւցած, աչքերը վառած կերպարանք մը, որ դեռ կը մրմնջէր.— «Դուրս հանեցէք, դո՛ւրս հանեցէք»: Անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրեցին, բայց մեռաւ:

ԵՐԵՔ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ՄԵՌԱՆ Քարուզէլի կամուրջին վրայ, ահռելի արկածի մը հետեւանքով: Երեքը միասին կ'աշխատէին առկախ արհեստանոց – խցիկի մը մէջ, երբ գետափի ձողերէն մէկը փլաւ եւ բոլորը մէկ խորասուզուեցան Սէնի հոսանքին մէջ:

ԻՐԱԿԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ ազգայնական ուսանող – ներէն 150 – 200 հոգի առջի գիշեր շէնքին մէջ փակուելով, դիրք բռնեցին, որպէսզի յաջորդ առտուն կարենան խանգարել Փրօֆ. Ժէզի դասախօսութիւնը: Համալսարանին վերատեսուչը սովորական յորդորներն ուղղելէ յետոյ, ձախողելով, օգնութեան կանչեց ոստիկանութիւնը: Բազմաթիւ ոստիկաններ խուժեցին շէնքէն ներս եւ բռնի դուրս հանեցին ցուցարարները, ձերբակալելով 105 հոգի, որոնք յետոյ ազատ արձակուեցան: Ընդհարումներու մէջ ոջոցին, վերատեսուչը, Պ. Ալիէս, բռունցքի հարուած մը ստացաւ կզակէն, ոստիկանի մը անգգուշութեամբ: Երէկ արտակարգ ժողով մը գումարեցին փրօֆէսէօրները, եւ մը գտնելու համար: Վերատեսուչը հրաժարած է:

ԳԵՏԻՆԸ ՍԱՌԱՒ ԸՀՒԱՀՈՎ Փարիզի մէջ, բազմաթիւ արկածներ պատահեցան: Քանի մը կառքեր իրարու զարնուեցան: Սարսէլի մէջ հեծանաւորդ մը սահելով գանկէն վիրաւորուեցաւ եւ մեռաւ, իսկ մանր – մունր արկածները համրանք չունին: Երէկ բաւական մեղմացած էր օդը:

ՀԱՊՇՆԵՐԸ ԳԱՂԹԱՆԱԿ ՄԸ տարին Օկատէնի ճակատին վրայ, եւ առնելով շատ կարեւոր դիրք մը:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէի կազմակերպած դասախօսութիւնը 13 փետր. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին. 51 rue de Rivoli, Le Samaritaine սրճարանի ներքնայարկը:

Շարունակութիւն ընկ. ՎՐԱՅԵԱՆի նախորդ դասախօսութեան: «Միջազգային քաղաքական կացութիւնը եւ մեր վերաբերմունքը» նիւթի շուրջ միտքերու փոխանակութիւն:

Գաւառ

ՊՕՍՏՈՆի (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ վարդգես, եփրեմ, Վարուժան եւ Շահիրիկեան խումբերը, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հրապարակային բանախօսութիւն

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Մասնակցութեամբ Քրիստափոր Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու

15 փետր. շաբաթ երեկոյ, 3րդ թաղապետարանի սրահին մէջ

Կը նախագահէ ԸՆԿ. Ս. ԹԻՐԱՒԻԴԵԱՆ

Կը խօսի ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Օրուան քաղաքական հրատապ հարցերու շուրջ եւ հայերենիքի մասին: Գեղարուեստական ժոխ բաժին, կը մասնակցին ՊՊ. Ա. Մելքոնեան (ջուզեակ) Վ. Ջանտրեան (երգ), Օր. Շահիլոզոսեան եւ ընկ Մ. Միրզէ (արտասանութիւն), Տիկ. Պ. Աիւարոնեան (երգ):

Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆր.:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խորին ցաւակցութիւնս կը յայտնեմ ընկ. Լ. Ջորմիսեանի եւ պարագաներուն, իր քրոջ դառնադէտ մահուան առիթիւ:

ՎԱՀՐԱՄ ՍԵՖԵՐԵԱՆ

ցէսին, 8 փետր. 936

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi.

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ

Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները եւ բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Գործակալութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի:

CABINET PARMACի *սպասարկութեան բաժանորդները մտահոգութեան որեւէ պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւններուն համար, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց այն ամէն պարագաներուն մէջ, որոնք կապ ունին Հարկահաւաք Վարչութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեանց խմբագրութեան եւ հաղորդում, ճշդումներու անձամբ մասնակցութիւն, արբագրութեանը համար խորհրդակցութիւն:*

CABINET *PARMACի բաժանորդները կրնան վստահ բլլալ թէ պաշտպանուած են երմտական վարչութեան որեւէ մէկ դիտողութեան դէմ:*

Տարեվերջի հարկային ձեր յայտարարութիւնները խմբագրել տուէք CABINET PARMACի *սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուրքերու խնայողութիւն մը:*

Դիմեցէք CABINFT PARMACին *ամենայն վստահութեամբ: Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ* CABINET PARMACի *սպասարկութեան գրասենեակներուն մասին:* PARMAC, 28 Bld. de Strasbourg, Paris (10). Tél. Botzaris 17—64:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

Մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՍՈՒՐՃը կը պատրաստուի հանրածանօթ վաճառագէտ Թորոսեանի կողմէ: Ունինք առաջնակարգ թէյ:

Բաժի ՏԱՐՉԱՆ

Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել գուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ **ՏԱՐՉԱՆ**

Դիմեցէք **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կտրօնով 25 լիտր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի կէս լիտր նուէր:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 0**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ պոյե-քաշեր, կաշիներ, շեվրոններ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ ժարօքինըրի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՔՈՒԽ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇԴԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնակնիք այն վստահ հատզուածով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայքի մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Արանց եւ կանանց գուլպայի ծոխ մեծերք, *սօքս, տէյմ շուա* եւ *հօրքուր, քալսօն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ* ամէրիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Ս. Մ. ԲԻՐԼԵԱՆ, Ֆրէժիւս.— Ձեր ուզած հասցէն՝ 115 route d'Orléans, Cachan, (Seine).

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Կուզուի

Շատ լաւ փօմփիյէ մը, նախապատիւ է քուփի վարժ ըլլալը. իբր կնական: կ'ուզուի նաեւ լաւ աֆիսէօր մը: Մեծ կտորներու նմոյշով ներկայանալ ա. Պէրպէրեանի, Պրիւ Պէրժէր: Գնահատուած պարգային տեւական վարձատրութիւն:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (60)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. քնագրէն թարգմ. Ծ. **Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ**

— Ճիշդ չէ որ ատիկա յայտնեմ առայժմ, պատասխանեց Փուառօ կոտրտուելով. իսկ ես չբծնունքներս պրկեցի՝ խնդուքս զսպելու համար: Շիտակը շատ աղուոր կատարեց իր դերը:

Քանի մը բառ եւս փոխանակեցինք ու յետոյ բանտարկեալին մօտ առաջնորդեցին մեզ:

Երիտասարդ մըն էր ան, ոչ աւելի քան քսան երկու կամ քսան երեք տարեկան. բարձրահասակ էր ու նիհար, դողդոջուն ձեռքերով, ուժով կ'երեւար, թէեւ քիչ մը սպառած: Սեւ էին անոր մազերը, իսկ աչքերը՝ կապոյտ:

Ինծի այնպէս կը թուէր թէ անծանօթը որուն հանդիպեցայ ոճիրին դիչերը, օտար մէկը չէր, սակայն եթէ այս տղան էր, բոլորովին սխալ էր տպաւորութիւնս, չէի ճանչնար զայն:

— Ոտքի ելիր, Քէնթ, հրամայեց ոստիկանապետը. այս պարոնները եկած են քեզ տեսնելու. կը ճանչնա՞ս դիրենք ...

Քէնթ քիթը - բերանը կախած՝ մեզի նայեցաւ. չպատասխանեց: Ցետոյ նայուածքը իմ վրաս կեդրոնացուց:

— Ա՞ն է, պարոն բժիչկ, հարցուց ոստիկանապետը ինծի դառնալով:

— Հաստակը միեւնոյնն է, ըսի, երեւոյթով՝ խնդրոյ առարկայ անձին կը նմանի, բայց ատկէ աւելին չեմ կրնար ըսել ...

— Կրողին մէնծը... ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, պոռաց տղան, ի՞նչ ունիք ինծի դէմ... խօսեցէք... յանցանքս ի՞նչ է եղեր...

— Ան է, ըսի. ձայնը ճանչցայ...

— Ձայնս ճանչցաք... ո՞ւր խաղցած էիք ձայնս առաջ ...

— Անցեալ ուրբաթ իրիկուն... Ֆըրնլի փարքին վանդակոմին դուրսը... ճամբան հարցուցիք ...

— Ճամբա՞ն հարցուցի... ի՞նչ...

— Կ'ընդունի՞ս, ըսաւ ոստիկանապետը:

— Բան մըն ալ չեմ ընդունիր... պէտք է նախ իմանամ թէ ինչ ամբաստանութիւն ունիք դէմս ...

— Վերջին քանի մը օրուան թերթերը չկարդացի՞ր, հարցուց Փուառօ:

— Հասկցայ թէ ինչ ըսել կ'ուզէք... ձեր մարդ մը մեղադրեր են Ֆըրնլիի մէջ... եւ կը կարծէք որ ես ըրած եմ, այնպէս չէ՞...

— Հոն էիր այն գիչերը, ըսաւ Փուառօ:

— Ինչպէ՞ս հասկցաք...

— Շնորհիւ ասոր, պատասխանեց Պլէմիքացին ու գրպանէն հանեց սագի փետուրը զոր պարտէզին տնակին մէջ գտած էինք:

Տղուն արտայայտութիւնը յանկարծ փոխուեցաւ:

— Սպիտակ փոչի, ըսաւ Փուառօ, ոչ, տղաս, պարապ է... տնակը ձգած էիր, գտանք ...

— Զգիտցածդ ալ չկայ, տխմար օտարական... Թերեւս կը յիշես նաեւ որ ձերունին սպասնուած էր ժամը 9.45էն 10ին առեններդ...

— Այո, այդպէս է...

— Ա՞յդպէս է խոկապէս, այդ է որ կ'ուզեմ իմանալ ...

— Այս պարոնը կրնայ ըսել, ըսաւ Փուառօ, ոստիկան Րէկլընը ցոյց տալով :

— Այո ճիշդ է... 9·45էն 10, հանդտատեց Րէկլըն:

— Ուրեմն դիս վար դնելու պէտք չունիք, ըսաւ Քէնթ, ես Ֆըրնլիէն հեռացայ ժամը ինը քսաներհինգ անցած... Քրէնչէսթըրի ճամբուն վրայ գինետուն մը կայ... հոն գացէք հարցուցէք... կը յիշեմ, նոյնիսկ կռիւ ալ ըրի այնտեղ... ժամը ճիշդ ու ճիշդ տասնին քառորդ կար... ուրիշ ըսելիք ունի՞ք ...

Ոստիկան Րէկլըն կարգ մը նօթեր առաւ:

— Ուրի՞շ, ըսէք... հարցուց տըղուն դարձեալ:

— Ինծուհիւն կը կատարենք, պատասխանեց ոստիկանապետը, եթէ ըսածներդ ճշմարիտ են, որ եւ է դիտողութիւն չենք կրնար ընել... մի՛ այն թէ ըսէ տեսնեմ, ինչո՞ւ Ֆըրնլի Փարք գացեր էիր...

— Մէկը պիտի տեսնէի ...

— Ո՞վ...

— Ջեզի՞ ինչ ...

— Ինչ մը աւելի քաղաքավար եղիր, ինծի նայէ, սաստեց ոստիկանապետը:

— Գետնին տակն անցնի ձեր քաղաքավարութիւնը... անձնական գործ ունէի, անոր համար գացի, լմնցաւ... եթէ ոճիրը գործուելէն առաջ մեկնած եմ, ոստիկանները ուրիչ բանով հետաքրքրուելու իրաւունք չունին...

— Անունդ Զարլզ Քէնթ է, ո՞ւր ծըննած ես, հարցուց Փուառօ:

— Անգլիացի եմ եւ... հարիւրին հարիւր, պատասխան տուաւ տղան քմծիծաղով մը:

— Այո, ատիկա գիտեմ եւ կարծեմ Քէնթի նահանգը ծնած ես...

Երիտասարդը զարմացաւ:

— Ո՞վ ըսաւ... որովհետեւ անունս Քէ՞նթ է... ատիկա ի՞նչ կապ ունի.. ըսել է որ Քէնթ մականունը ունեցող մէկը Քէնթի նահանգին մէջ ծնած պէտք է ըլլայ...

— Որոշ պարագաներու տակ, կրնայ ըլլալ, ըսաւ Փուառօ, որոշ պարագաներու տակ...

Այնքան իմաստալից էր անոր չեչտը որ երկու ոստիկանները զարմացան, իսկ երիտասարդը կատարմիր կտրած էր, այն աստիճան որ վախցայ թէ Պլէմիքացին վրայ պիտի յարձակէր: Ցետոյ, սակայն, անգին դարձաւ ու խնդաց:

Փուառօ դլուխը չարժեց, հասկնալով թէ հարցաքննութենէն գոհացած էր ու դուրս ելաւ: Պահապանները իրեն հետեւեցան:

— Պիտի ստուգենք, դիտել տուաւ Րէկլընն, թէեւ չեմ կարծեր որ սուտ խօսեցաւ. միայն թէ պէտք է որոշ պէս բացատրէ թէ ինչու Ֆըրնլի փարք գացած էր... կարծեմ սպասելով դրամ պահանջողը գտանալ հետ մէկտեղ, եթէ իր պատմութիւնը ճիշդ է, ոճիրին մէջ չունի... գրպանը տասը ոսկի երբ ձերբակալեցինք... բաւական դումար է... ինծի անանկ կուգայ այդ քառասուն ոսկի ան առած թիւերը չէին. համապատասխանեցին սակայն կրնայ դրամ աւրած ըլլալ... Պ. Էքրօյտը իրեն տուած է դրամը առածին պէս կծիկը դրած է... Քէնթի նահանգը ծնած է ըլլալու պրագաճն ինչ է... ի՞նչ կապ ունի...

—Ոչ մէկ կապ, պատասխանեց Փուառօ, ինքներնիս պզտիկ հաշիւ մը ունինք, բան մը չէ... պզտիկ հաշիւներ... տեսակէտէն շատ նշանաւոր եմ...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ՄԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զաւիզերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ VENDREDI 14 FÉVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3038 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՇ ՇՕՍՔ

ՀԷՔԵԱԹ, ՀԷՔԵԱԹ, ՎԷՊ ՄԸ ԳՏԱՅ...

— · —

Պոլսոյ վերջին թղթաթերը նորանոր մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ էնկիւրիի դատավարութեան մասին: Շատ աւելի չափաւոր կեցուածք կ'ունենայ, քան գիտէինք երէկ, երբ կը քննէինք «Դաշնակ»ներու վերաբերող կէտերը:

Կարդացէք, այսօր իսկ, այդ յաւելեալ եւ ճոխացեալ նկարագրութիւնը, համոզուելու համար թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ հասնիլ Թուրքիոյ գաղտնի գործակալներուն եւ անոնց գործակիցներուն ցնորամտութիւնը:

Համաձայն այդ մանրամասնութեանց, որոնք բարձրաձայն կարդացուած են Եղեռնադատ Ատեանին առջեւ, 1936 փետր. 6ին,—

1. Սուրիոյ մէջ հակաթուրք երկրորդ կազմակերպութիւնն է «Դաշնակ քոմիթէ»ն, իսկ անոր գործադիր ուժը՝ «կարօ Սասոն անուն մէկը, որ գիտէ քիւրտերէն, հայերէն եւ ռուսերէն»:

2. «Ամէն Հայ որ կը մերժէ օգնել քոմիթէին, ուշ – կանուխ պիտի ստանայ այս կարօ Սասոնի գնդակը»:

3. Թուրքիան տկարացնելու համար, Դաշնակները անհրաժեշտ կը գտնեն մէկտեղէն վերցնել անոր վարիչները, — Աթաթիւրքը, Ըմմէթ Ինէօնիւն, Րիւշտիւ Արասը եւ մարաշլախտ Ջեվդին: «Այս որոշումը միահամայնութեամբ տուած են քոմիթէին պետերը, Հրաչ Փափազեան, Թորոս Պասմաճեան եւ Արթին Թոփճեան, որ երկու աչքերը կորսնցուցած է ռումբի պայթումի մը հետեւանքով»:

4. «Մահափորձին երեւան հանուելէն յետոյ, Դաշնակ քոմիթէն ժողով գումարած է հոկտ. 24ին (նախապէս կ'ըսէին 28), կէս օրէն յետոյ ժամը 6ին, Հալէպ, Պասմաճեանի տան մէջ»:

5. Այս ժողովին մէջ վճռեր են թէ «ինչ որ չկրցան յաջողցնել Ջէրքէշները, պէտք է գլուխ ելլէ Հայերու կողմէ»: Եւ ընտրեր են երեք յանձնախումբեր, որոնց մէկը «պատրաստութիւններ պիտի տեսնէ մահափորձի համար»: (Երեք յանձնախումբերու անդամներուն անուններն ալ գիտեն եղեր, «բայց այսօր չեմ տեսներ զանոնք յայտնելուն մէջ»:

6. «Քոմիթէն անցեալին մէջ ալ նոյն գործով զբաղած է: 1931ին այդ քոմիթէին պատկանող կարգ մը անձեր պաշտօն ստացան սպաննելու Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահը եւ Պէյրութէն խաբանպտուելու մեկնեցան: Ասոնցմէ Հրանդ Ճանիկեան անձնասպան եղաւ, հասկնալով որ ազատում չունի»:

7. Հանի Սամիի մահափորձին ձախողման վրայ, հրոսակները 1931ին Սուրիոյ մէջ նոր հրոսախումբ մը կը կազմեն, Թուրքիա դրկելու համար: Ըմմէթ Ինէօնիւ այդ միջոցին Աթէնք կը գտնուէր: Դաւաճանները ծրագրած էին Աթէնքի մէջ սպաննել մեր վարչապետը, յետոյ ալ Թուրքիա գալ եւ մահափորձի ենթարկել Աթաթիւրքը»:

8. Չկարենալով յաջողիլ Աթէնքի մէջ, դաւաճանները ռումբանակաւ շոգենաւով Խաբանպտուլ կը ղրկեն Հրանդ Ճանիկեան անուն քոմիթէճի մը, որուն վրայ գտնուած թուղթին մէջ արձանագրուած էին դաւադիրներուն անունները»:

9. Քոմիթէն 300,000 տոլար յատկացուցած էր այս գործին»:

Այսքանը՝ Հայերու մասին: Վաղը պիտի կարդաք ամբաստանեալ Ալի Սայիպի պաշտպան փաստաբանին ճառը, եւ այնտեղ պիտի հանդիպիք նախադասութեան մը·

— «Ընդհ· դատախազի ամբողջ պահանջագրին մէջ միայն վէպ, պատմութիւն եւ թղթածրար կայ: Ոստիկանութիւնը այս դատին առթիւ թերեւս իմ մասիս ալ մէկ միլիոն թղթածրար կը շինէ· ի՞նչ ընեմ: Ուշադրութիւն կ'ընեմ որ մէջտեղը դէպք չկայ, այլ ամէն ինչ բաղկացած է եահեայի խօսքերէն: Այսինչին անունը տուաւ,— ներս առ: Այնինչը յիշեց,— ներս առ: Ընդհ· դատախազին կոկորդը պատռելով ըսածները ամբողջովին եահեայի խօսքերն են: Մեծ համբերութեամբ լսեցի պահանջագիրը: Տեսայ որ թուղթ շէնք մըն է: Ոչ հիմ, ոչ շաղախ, ոչ ալ կղմինտր կայ»:

Արդ, երբ այսքան խախուտ են բուն մահափորձին վերաբերեալ պարագաները, «վէպ եւ պատմութիւն եւ թղթածրար», կը նաեւ եզրակացնել թէ որքան վաւերական հանգամանք ունին Դաշնակցութեան վերագրուած որոշումներն ու ձեռնարկները:

Ընդհ· դատախազը առանց աչք-ճախ նայելու, դատարանին կը հաղորդէ փողոցներէն եւ սրճարաններէն հաւաքուած, հասարակ լրտեսներու կողմէ յիրիւրուած կամ ճոխացուած «տօսիէ»ներ, որոնք ոչ իսկ դէպքերու ընթացքին կը համապատասխանեն:

Օրինակ մը, չատերու մէջէն:

Հրանդ Ճանիկեանը (Վխինեան) Պոլիս կը ղրկեն Պէյրութէն, երբ աչխարհի բոլոր թերթերը գրեցին որ չոգենաւ դրուած էր Պիէռնէն եւ հեռաւոր կապ անգամ չունէր ոչ Դաշնակցութեան, ոչ ալ որ եւ է մահափորձի հետ: Եւ իրողութիւն է որ ոչ թէ անձնասպան եղաւ, այլ բզքտուեցաւ չոգենաւին մէջ, թուրք ոստիկաններու կողմէ:

Նոյն Հրանդ Ճանիկեանը Պոլիս կը ղրկեն, Ըմմէթ Ինէօնիւի ժամանումէն վերջը, իբրեւ թէ Աթէնքի մէջ ձախողած մահափորձը Պոլսոյ մէջ կատարելու համար: Մինչդեռ իրողութիւն է որ Ճանիկեան Պոլսոյ նաւահանգիստին մէջ բռնուեցաւ եւ բզքտուեցաւ Թուրքիոյ վարչապետին Աթէնք ուղեւորութենէն ԱՌԱՋ:

Եւ այսպէս միւս հրաշապատում հէքեաթները,— «Դաշնակ քոմիթէի պետեր»ու, անոնց ժողովներուն, «միաձայն որոշումներ»ուն եւ սա 300,000 տոլարի վարկի մասին:

Ըսեր էինք երէկ,— Թուրքիոյ ե՛ւ կառավարութիւնը, ե՛ւ Ազգային Տեսչութիւնը ե՛ւ դատարանը կը քալեն միեւնոյն ճամբէն,— մթնոլորտ ստեղծել, տեւական սարսափի տակ պահելու համար փոքրամասնութիւնները, միեւնոյն ատեն փուչ թաշնեկով անոնց կազմալուծումն ու այլասերումը: Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Երկու սուրբ վարիչներ ձերբակալուեցան

Պէյրութէն կը հեռագրեն փետրուար 12 թուականով·— Մարզպանը Դամասկոսի մէջ ձերբակալել տուաւ երկու գլխաւոր վարիչներ, Նէսիպ Պաբրի եւ Ձէմիլ Մէրտան: Այս առթիւ մարզպանը հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ·— «Ազգայնական վարիչները փորձեցին էրէական ոճիր մը ծառայեցնել քաղաքական նպատակներու եւ խլրտումներ սարքել զոհի մը յուղարկաւորութեան առթիւ: Ուստի հարկադրուեցայ խիստ միջոցներ ձեռք առնել ա – ւնոց հանդէպ: Չեմ կրնար հանդուրժել որ ճիշդ այն պահուն երբ զինուորական իշխանութիւնը պատասխանատու է քաղաքին բա – րեկարգութեան, ենթգամիտ խռովարարներ արիւն թափեն եւ անմեղական փառասիրութեանց զոհեն իրենց խաղերէն մոլորած ցուցարարներ »:

*** Պէյրութի մէջ խումբ մը ուսանողներ փորձեցին ցոյց կատարել, սակայն ձախողեցան: Վերջին լուրերու համաձայն, բէէ խռովութիւնները դադրած են բանի մը օրէ իվեր, բայց խանութները գոց կը մնան, ազգայնականներու դրդումով, ճնշելու համար կառավարութեան վրայ:

*** « *Քրթի Փառիզիէն* »ի թղթակիցը կը հեռագրէ Գահիրէէն·— Ուղղակի Դամասկոսէն լուր առի թէ կացութիւնը շատ լարուած է ամբողջ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ եւ թէ փրանսական իշխանութիւնները շատ լայն հանգամանք տուած են ապահովութեան միջոցներուն: Հոգատար երկրի փրանսական բանակին հրամանատարը Դամասկոս եկաւ մարզպանին հրամանով եւ հաստատուեցաւ Օթէլ տ'Օռիանի մէջ, բաղաքին կեդրոնը: Հրամանատարը յայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին: Ձերբակալուած երկու վարիչներէն Ձէմիլ Մէրտան պէյ Սուրիոյ նախկին ելմտական նախարարն է եւ միւս կալանաւորին հետ աքսորուեցաւ հեռաւոր վայր մը, որուն անունը գաղտնի կը պահուի:

Գործադուլը կը շարունակուի Հոմսի, Համայի եւ Դամասկոսի մէջ: Խանութպանները ազգայնական պետերու հրահանգներուն հետեւելով, իրենց ապրանքները կը փոխադրեն բնակութեան վայրերը: Հալէպի մէջ ռումբ մը պայթեցաւ երէկ: Զոհեր ալ կան, բայց բաղաքը հանդարտ է: Պաշարման վիճակը խստօրէն կը շարունակուի մեծ կեդրոններուն մէջ եւ փրանսական զօրքը կ'ապահովութեան:

Երուսաղէմէն կը տեղեկացնեն թէ ոստիկանութեան հետ ընդհարումներ պատահած են Դամասկոսի մէջ եւ թէ բանի մը ոստիկաններ վիրաւորուած են:

Գործադուլը, որուն 29րդ օրը լրացաւ փետրուար 13ին, կը թուի թէ պիտի շարունակուի, հակառակ վաճառականներու կրած ծանր կորուստներուն:

Սուրիոյ դէպքերուն հետեւանքով անհանգստութիւն կը տիրէ նաեւ Արեւելքի միւս երկիրներուն, մասնաւորապէս Պաղեստինի մէջ:

ՑԿԵԱՆՑ ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԵՑԱՆ ԵՐԵՔ ԽՐՈՒԱԹ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԻՍԿ ԵՐԵՔ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ՝ ՄԱՀՈՒԱՆ

Էֆսի Եղեռնադատ Ատեանին երդուեալները իրենց վճիռը արձակեցին փետրուար 12ի գիշերը, մէկուկէս ժամուան խորհրդակցութենէ մը յետոյ: Երեք ամբաստանեալները, Զվոնիմիր Փոսփիչիլ, Միսօ Քրայ եւ Սթէֆան Րայիչ դատապարտուեցան ցկեանս թիապարտութեան: Հաւանական է որ ղրկուին Ֆրանսական Կուիննա, «Սատանայի կղզին»: Երբ վճիռը արձակուեցաւ, Փոսփիչիլ աղաղակեց·— «Կեցցէ՛ ազատ Խրուաթիան: Կեցցէ Անթէ Փավէլիչ» (Իրենց ղեկավարը, որ բանտարկուած է Իտալիոյ մէջ):

Ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցան Անթէ Փավէլիչ, Քվաթերնիճ եւ Փերչէվիչ, որոնք մահափորձին բուն կազմակերպիչները կը համարուին:

Երդուեալներուն վրայ մեծ տպաւորութիւն գործեց պաշտպան փաստաբան Էմիլ Սէնք Օպաճի ճառը: Փարիզի փաստաբանական կաճառին երբեմնի նախագահը, որ այնքան ծանրակշիռ դատեր պաշտպանած է, խորապէս յուզուած էր եւ յատկապէս շեշտեց,— « Ես արդէն պաշտպանած եմ շատ կարեւոր դատեր, բայց երբեք այնքան ծանր բուած չէր իմ պաշտօնս: Կը զգամ իմ ուսերուս վրայ ծանրացած պարտականութիւնը: Երբ գործս վերջացնեմ, յուզումս դարձեալ չպիտի հանդարտի»: Ցետոյ երկար – օրէն վերլուծելով ընդհ·դատախազին բուռն պահանջագիրը, ցոյց տուաւ թէ եուկոսլաւիոյ ոստիկանական պաշտօնեաներուն ներկայութիւնը խաթարած է հարցաքննութեան ընթացքը, թէ դիւանագիտական եւ կառավարական մեքենայութիւններ լարուած են: Ապա պաշտպանելով *Ուսթաշան*, բացատրեց թէ չարագործներու կազմակերպութիւն մը չէ ան, այլ բաղաքական – յեղափոխական, ճնշուած՝ խրուաթիոյ ազատութեան: «Ուսթաշային ահաբեկչութիւնը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ պատասխանը եուկոսլաւիոյ ահաւասիկ բաղաքականութեան »: Այս առթիւ յիշեց խրուաթներու դէմ գործուած բռնութիւնները, վերջին քսան տարիներու ընթացքին, զանոնք ճմանցնելով Ալզասի մէջ կատարուած գերմանական բռնութեանց: կարդաց բազմաթիւ փաստաթուղթեր, ինչպէս եւ գերապայծառ Պաուէրի մէկ ճամակը,

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԾԱՓԱԽՏ

— ՀԱ —

Կը պատմեն թէ երկու աբեղաներ կ'ուզեն մրցում մը կատարել՝ ցոյց տալու համար իրենց կարողութիւնը բարոզի մը մէջ, որ նախաբանով յուզէ եւ լացնէ հաւատացեալները եւ վերջաբանով ծիծաղ ու խնդուք պատճառէ անոնց:

Ցաղթանակը կը տանի այն աբեղան, որ Զաքչաքանաց սրտայոյզ դրուագները կը պատմէ, լացնելով հաւատացեալ ժողովուրդը, բայց երբ բարոզը աւարտելով ետին կը դառնայ՝ խնդուք մը կը պայթի հաւատացեալներուն մէջ:

Աբեղան, կ'ըսէ պատմողը, բաց էր ձգեր կռնակը ...

Ու կը յիշեմ, հիմա լայնածիր Ռուսիան,— արիւնի եւ արցունքի մէջէն կարմիր այս երկիրը կը բաղէ դէպի··· ուննեւորութիւն: Կալինին վերջերս մինչեւ երեւան գնաց, ըսելու համար թէ առաջին սոցիալիստ երկիրը մոռցած է արեան եւ արցունքի, մահուան եւ սովի յիշատակները, թէ հիմա կարմիր երկիրը կը ծիծաղի՛··· կարմիր ծիծաղով մը: կեանքն անուշ է, սոցալիստ երկրին բնակիչը երջանիկ է հիմա, — ըսաւ: Ուրեմն պէտք էր, որ մարդիկ, այնտե՛ղ, հրճուէին եւ ուրախանային: Սակայն ո՛չ, մարդիկ տխուր էին միշտ: Ի վերջոյ հարկ տեսաւ Ստալինի պատկերը ցոյց տալ երկրին բնակչութեան,— որպէսզի ծափահարեն, խելայեղ ծափահարեն, կռնակի վրայ պառկին եւ ծափահարեն, գիհովի պէս ծափահարեն, ձեռքերը ճաթեցնելու աստիճան ծափահարեն, «երկար ատեն չլռող ծափահարութեամբ» մը: Տխուր մարդը կը ծափահարէ՞ միթէ: Հէ՛յ, երջանի՛կ են այնտեղ, գիհեսեղան նստած մարդոց պէս ուրախ՝ չը՛նկ - չը՛նկ -չը՛նկ կը ծափահարեն: Չկայ մէկը, որ ծափահարել չգիտնայ,— մեռելն անգամ երբ Ստալինի անունը կը լսէ՝ կ'ելլէ կը նստի եւ կը ծափահարէ: Մանուկներն իսկ, երբ շատ կուլան, կը բաւէ որ մայրիկն արտասանէ Ստալինի անունը, յանկարծ կը ծափեն ու կ'ուրախանան: Ի՜նչ երջանիկ երկիր: Որ եւէ խօսող, ճարտասան ըլլայ թէ կակազող, անմիջապէս կը ծափահարուի, կը բաւէ որ յիշէ Ստալինի անունը: Որ եւ է կուկուշկա, խօսի դիալեկտիկայի մասին թէ պլատինկայի մասին, ծափերու մէջ կը խեղդուի իր ձայնը՝ եթէ նոյնիսկ սխալմամբ արտասանէ Ստալինի անունը:

Ինչո՞ւ այս գիհով եւ ուրախ ծափահարութիւնը:

Ռամկավարնե՛ր, եթէ գիտէք՝ ըսէք մեզի ալ: Իմ պզտութենէս որոշ եզրակացութեան մը չյանգեցայ տակաւին: *Խորհ· Հայաստան* թերթին վերջին թիւերէն մէկուն մէջ տպուած է նկար մը,— հայ գիւղացի կին մը *չոպհէչէան* համբոյր մը կը դրոշմէ աչքերուն վրայ այն աղջկան, որ գացեր տեսեր է Ստալինը: Տակը գրուած է·— «Այս աչքերո՞վ տեսար Ստալինը»: Ու կը խորհիմ որ չըլլա՛յ թէ Ստալինը *ալպտուճիկ* բան մը ունենայ երեսին վրայ, որ զայն տեսնողը իմքզինքէն ելլէ, եւ ձայնը լսողը ծափահարէ: Ցիշեցէք արեղային *օյին*՝ ժողովուրդը ուրախացնելու···:

ԱՐԱՋ

Իտալիան ալ կ'աւեցնէ օդային ուժերը

— · —

Հետեւելով Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ· Նահանգներու օրինակին, Իտալիոյ օդանաւային նախարարութիւնը փետրուար 12ին երեսփոխանական ժողովին ներկայացուց իր ելմտացոյցը, որ 14 առ հարիւրի յաւելում կը ցուցնէ անցեալ տարուան վրայ: 1936ի տարեշրջանին ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ 990 միլիոն լիր, փոխանակ 850 միլիոնի: Գրեթէ ամբողջ գումարը պիտի գործածուի օդային ուժերու յաւելման եւ կատարելագործութեան: Օդանաւերու արժէքը լիովին հաստատուած ըլլալով հապէշական պատերազմին մէջ, Մուսոլինի կ'ուզէ աւելի յառաջ երթալ: Առջի օր այցելեց Կուիտոնիայի օդանաւային կայանը, աչէն անցընելով բոլոր դպրոցները եւ արհեստանոցները:

Քարիւղը միացեալ ներէ ատի՞ս կը բաւէ

Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներու յանձնախումբը վերջացուց իր աշխատանքները եւ ներկայացուց տեղեկագիրը: Վերջնական եզրակացութիւնը այն էրէ Իտալիոյ ամբարած քարիւղը կը հասնի 850,000 բոնի, որ հազիւ 2ուկէս – 3 ամիս կրնայ բաւել: Թերեւս կէս ամսուան պաշար ալ ճամբան հաշուելով, յանձնախումբը կը կարծէ թէ քարիւղի արտածման արգելքը պիտի կրնայ ներել Իտալիան, 3 – 3ուկէս ամիս վերջը: Տեղեկագիրը կը բաղկանայ եօթ յօդուածներէ, որոնք արգելքի գործադրութեան դժուարութիւնները ալ կը մատնանշեն: Մասնաւորապէս կը շեշտուի Մ· Նահանգներուն վերապահուած դերը: Այս մանրամասնութիւններէն յետոյ, պատիժներու յանձնաժողովին կը մնայ վճռել արգելքի խնդիրը: Արգելքը հաստատուած ատեն ալ, Մ· Նահանգները պիտի շարունակեն քարիւղ ճարել թէ Իտալիոյ եւ թէ Եթովպիոյ, համաձայն չէզոքութեան սկզբունքին:

Սարսափելի ձախո Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ բուռն փոթորիկ մը կը տիրէ Անատոլուի, Թրակիոյ եւ Պոլսոյ մէջ: Էնկիւրիի մէջ բազմաթիւ տուներու տանիքները հանդուած, թումբեր էշուած, ինչպէս եւ հրդեհներ պատահած են: Թրակիոյ մէջ, մասնաւորապէս վնասուած է Խիրկէն, ուր հաղորդակցութիւնները դադրած են: Պոլսոյ մէջ փոթորիկը ծանր վնասներ պատճառած է հասարաբեր շէնքերու: Շատ մը տուներ փլած են զանազան թաղերու մէջ: Ոսկեղջիւրի կամուրջը (Ուն Գափան) ամբողջովին տեղէն խախտած է: Բազմաթիւ առագաստանաւեր ընկղմած են :Արեւելեան ճեպընթացը չէր հասած փետրուար 14ին: Բազմաթիւ մզկիթներու մինարէները գլխատուած են···

Լիբանանի եւ մասնաւորապէս Պէյրութի մէջ ալ փոթորիկը մեծ աւերներ գործած է:

— · —

ՄԱՐՍԷՅԼԻ կացութիւնը շատ ծանր կը ցուցնէ *Թան* , մասնաւոր թղթակցութեամբ մը: Նաւահանգստի բանուորներուն գործադուլը կը շարունակուի, այնպէս որ գործերը կանգ առած են : Միշտ ընդհարումներ կը պատահին բանթողներուն եւ աշխատողներուն միջեւ: կը վախցուի որ ուրիշ դասակարգի բանուորներ ալ վարակուին գործադուլէն:

ԿՈՒՐԱԾ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ Ա. ՏԵՐ-ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ)

Ես ծնվել եմ Ղարաբաղի Ջրաբերդ գավառի Ղուշչի գյուղում։ Հայրս գյուղացի էր, ուներ մի քանի դեսյատին հող, որի վրա աշխատում էր ինքն ու ընտանիքի անդամները։ Մայրս տնային գործերով էր զբաղվում։ Ես նրանց միակ զավակն էի։ Ծնողներս ինձ շատ էին սիրում, ամեն կերպ հոգ էին տանում իմ դաստիարակության մասին։ Ես 7 տարեկան էի, երբ հայրս ինձ ուղարկեց Ջրաբերդի ծխական դպրոցը։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի մինչև 12 տարեկանս։ Հետո հայրս ինձ տարավ Շուշի և տեղավորեց Ներսիսյան դպրոցում։ Այդ ժամանակ ես 5-րդ դասարանում էի։ Ներսիսյան դպրոցում ես սովորեցի մինչև 1905 թվականը։ Այդ տարի ես ավարտեցի 7-րդ դասարանը։ Հայրս ուզում էր, որ ես շարունակեմ ուսումս, բայց ես չկամեցա։ Ես ուզում էի գնալ Ռուսաստան, որ այնտեղ ուսումս շարունակեմ։ Հայրս ինձ ուղարկեց Ռուսաստան։ Ես գնացի Պետերբուրգ և ընդունվեցի Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ես սովորում էի 1905—1909 թվականները։ Այդ տարիներին ես ամառները գալիս էի Ղարաբաղ, հանգստանում էի ծնողներիս մոտ։ Ես ավարտեցի համալսարանը 1909 թվականին։ Ես ուզում էի մնալ Պետերբուրգում, բայց հայրս ինձ հետ կանչեց, որ ամուսնացնի։ Ես վերադարձա Ղարաբաղ։ Ամուսնացա։ Ես ուզում էի ապրել ինքնուրույն, ուզում էի ունենալ իմ տունը, իմ տնտեսությունը։ Ես ուզում էի ապրել ինչպես ռուսական ինտելիգենտ ընտանիքները։ Ես

ՏԱՐԱՍԱՐԵԱԿ ՍԵ ԱՐԽԱՆԱՓԱԿ (1913—1923)

Ինչպես ամբողջ յառաջ, նոյնպես եւ այս տարի Ամերիկահայ գրականութեան տարեգրութիւնը կը բացուի Տարասարեակ Սեբաստացիի անունով։ Ան ամենէն աշխատասէր գրականագէտն է մեր գաղութին, որ ամէն տարի կը հետեւի ամերիկահայ գրական արտադրութեան ամէն մանրամասնութեան, կը կարդայ ամէն գիրք, ամէն յօդուած, ամէն թերթ, կը գրի կ՚առնէ իր նշումները, կը դասաւորէ զանոնք, կը քննադատէ, կը գնահատէ, կը ներկայացնէ ամէն ինչ, որ կը վերաբերի մեր գրական կեանքին։ Ան ամէն տարի կը հրատարակէ իր տարեգրութիւնը, որ ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներէն մէկն է։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի անոնց մէջ կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

ՏԱՐԱՍԱՐԵԱԿ ՍԵ ԱՐԽԱՆԱՓԱԿ (1913—1923)

Ինչպես ամբողջ յառաջ, նոյնպես եւ այս տարի Ամերիկահայ գրականութեան տարեգրութիւնը կը բացուի Տարասարեակ Սեբաստացիի անունով։ Ան ամենէն աշխատասէր գրականագէտն է մեր գաղութին, որ ամէն տարի կը հետեւի ամերիկահայ գրական արտադրութեան ամէն մանրամասնութեան, կը կարդայ ամէն գիրք, ամէն յօդուած, ամէն թերթ, կը գրի կ՚առնէ իր նշումները, կը դասաւորէ զանոնք, կը քննադատէ, կը գնահատէ, կը ներկայացնէ ամէն ինչ, որ կը վերաբերի մեր գրական կեանքին։ Ան ամէն տարի կը հրատարակէ իր տարեգրութիւնը, որ ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներէն մէկն է։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

Տարասարեակ Սեբաստացիի տարեգրութիւնները ունին նաեւ ուրիշ մեծ արժէք մը։ Անոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ճշգրիտ ցուցակներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը, ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։ Ամէն տարի կը գտնենք ամերիկահայ գրականութեան մէջ ներկայացած բոլոր գործերը։ Ասոնք ամերիկահայ գրականութեան ամենէն կարեւոր աղբիւրներն են։

ապացուցանելով թէ հազարաւոր խրուաք այրեր, կիներ եւ մա – նուկներ զոհ գացած են: «Եթէ մեռելները կարենային խօսիլ, սերպիական հալածանքներու խրուաք զոհերը պիտի փարատէին ձեր կասկածները: Ուսթաշիները աւազակներ չեն, այլ հայրենասէր – ներ որ կը կռուին իրենց երկրին անկախութեան համար »: Պաշտպան փաստաբանը իր օգնականներուն ձգելով դէպքին մանրա – մասնութիւնները, յատկապէս ծանրացաւ այն կէտին վրայ թէ ե – րեք ամբաստանեալները մինչեւ վերջն ալ չէին գիտեր թէ ի՛նչ պաշտօն յանձնուած է իրենց: Հետեւաբար, կարելի չէ անտեսել մեղմացուցիչ պարագաները: Ցետոյ դառնալով ամբաստանեալ – ներուն, յայտարարեց·

— « Կը տեսնէք որ երեսի վրայ ձգուած չէք: Ձեմ գիտեր ի՛նչ վիճակուած է ձեզի, բայց ես ձեզ չարագործներու տեղ չեմ դներ եւ մեծ կրնաք սեղմել ձեր ձեռքերը: Գիտեմ թէ դուք ատելու – թիւն չունիք այն դահիճներուն դէմ որոնք մոլորած են բաղաք – կանութեան մէջ եւ թէ չէք վախնար մահէն»:

Ու վերջապէս խօսքն ուղղելով երդուեալներուն, ըսաւ ·

— «Ցանուն այն տառապանքներուն զորս կրեցին Լեհաստան եւ Ալզաս, յանուն բոլոր հալածականներուն եւ հարստահարեալ – ներուն, ես ալ ձեզմէ կը սպասեմ պատմական վճիռ մը, բայց լու – սապայծառ եւ իսկապէս փրանսական վճիռ մը»:

Ալեփառ փաստաբանին այս հոյակապ ճառէն վերջը, շատ բան չէր մնացած իր երեք երիտասարդ օգնականներուն, որոնք վեր – լուծեցին գործին զանազան երեւոյթները:

Պաշտպանողականներէն վերջը, ամբաստանեալները ատելը – նելիք բան չունէին: Նախագահը կարդաց երեսուն հարցումները, որոնց պիտի պատասխանէին երդուեալները եւ որոնք խրուաք-երէ – ցի թարգմանուեցան Օր·Փոփովիչի կողմէ: Երդուեալները հաստատական պատասխան տուին բոլոր հարցումներուն, բացի մէկէն, եւ նկատի առին մեղմացուցիչ պարագաները:

Հարիւրաւոր շրջուն պահակներ կը հսկէին բարեկարգու – թեան, իսկ ոստիկանական խստութիւնը կրկնապատկուած էր:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻԹԼԷՐ ԲՈՒՌՆ ՃԱՌ ՄԸ խօսեցաւ Հրեաներուն դէմ, իր Զուիցերիոյ գործակալին յուղարկաւորութեան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ, արտակարգ հանդիսաւորութեամբ: Դա – գաղին առջեւ, հետզհետէ բարձրացնելով ձայնը, շեշտեց·— « Գերմանիան չէ որ պիտի վախնայ այս արարքէն, այլ անոր ետին ծածկուած ուժը (հրէութիւնը): Մենք կ'ընդունինք նետուած ձեռնոցը»:

13 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ, 8 հոգի վիրաւորուեցան Սթարա Զակորայի մէջ (Պուլկարիա), իբրեւ հետեւանք երկու շոգեկառքերու ընդ – հարման: Սարսափելի ձիւնամրրիկ մը խափանած ըլլալով ճամ – բան, երկու շոգեկառքերուն մեքենավարները չէին կրցած կանխել վտանգը:

ՋԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՑՈՒՐՏԸ աւերներ կը գործէ Եւրոպայի բոլոր երկիրներուն մէջ: Բուռն փոթորիկ մը կը տիրէ Միջերկրականէն մինչեւ Սեւ ծով: Ռումանիոյ կարգ մը հաղաքներուն մէջ գայլեր երեւցած ըլլալով, յօշոտուած են 30 հոգի: Երթեւեկը դադրած է Սեւ ծովուն մէջ: Տասնըհինգ հոգի մեռած են հիւսիսային Ցու – սաստանի մէջ, ձիւնի փոթորիկներու տակ: Երեք շոգենաւեր խրե – ցան Սելանիկի մէջ: Ֆրանսայի մէջ ալ ցուրտը կը շարունակուի սաստկօրէն :

ԴԱՂԹԱՎԱՃԵՐԵՐՈՒ վերաբաշխման խնդիրը կրկին արծար – ծուեցաւ Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ: Այս առթիւ բազմաթիւ հարցապնդումներ ուղղուած ըլլալով, գաղթային նախարարը հանդիսաւորապէս յայտարարեց թէ «քրիստոնական կառավարու – թիւնը մտէէն չանցըներ ուրիշին յանձնել իր հոգատարութեան ենթարկուած գաղթավայրերէն կամ երկրամասերէն որ եւ է մէ – կը »:

ՖՐԱՆՔԵԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ դաշնագրի մասին բացատրութիւն – ներ տալով, արտաքին գործերու յանձնաժողովին առջեւ, Պ· Ֆը – լանտէն շեշտեց թէ անհրաժեշտ է անմիջապէս վաւերացնել զայն: Պ· Էռիօ եւս պաշտպանեց դաշինքը:

ԽԱՉԱՄ ՍՊԱՑ ՄԸ, Սմարկին, Շօսէ տ'Անթէնի մէջ մկրատով սպաննեց իր սիրուհին, Տիկին Տիսաֆ, ամբաստանելով թէ «ուրիշ մը համբուրած է»: Եւ անձնասպան եղաւ:

ԱԶԳ· ՊԱՐԳԵԻԱԽԱՂԻ այս տարուան առաջին շարքին վի – ճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի, 17 փետր – ուար, Սալ Փլէյէլի մէջ:

Վարձու կօշկակարի խանութ

Ճամբորդութեան պատճառու ծախու է կօշկակարի (Bottier) մեծ խանութ մը՝ ետեւը մեծ սենեակով Վարժուած յաճախորդներ: Ունի նաեւ 30ի չափ յաճախորդներ (կօշիկներուն կաղապարները պատրաստ), որոնց իւրաքանչիւրը 4-5 զոյգ կօշիկ կ'ապսպրէ մէկ տարուան մէջ: Պայմ՝ 9 տարի, տարեկան վարձք՝ 1750 ֆրանք չարժով տիրանին: Դիմել տեղւոյն վրայ Վանչեանի, 8 rue d'Italie. Paris. մէթրօ Tolbiac·

Հ· Ց· Դ·

Գաղաթ

ՊՕՄՕՆի (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժո – ղովի կը հրաւիրէ վաղը երեկ· Ս· Թադէոսեանի, Թիֆլ· վարուժան եւ Շահրիկեան խումբերը, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին·

Հ· Ց· Դ· վիէնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հրիռատփոր եւ մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, այս շաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30ին, խաժակ Ալոմբի մէջ: կը խօսուի ընկեր Թադէոսեանի (Պապաշու) մասին:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ· Ց· Դաշնակցութեան Գուլվար Օտտոի Վահամեան ենթակո – միտէի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր խումբերը, այս կիրակի ժամը 4.30ին, Պար Միշէլի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները 15 փետր· շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Մուրատ ակումբին մէջ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Վահագն խումբի ընկերական ժողովը, 16 փետր· կիրակի երեկոյ ժամը 8ին, Պատանեկան միութեան գրադարանը·

Հրապարակային թատերախաղ

կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Լիոնի կոմիտէի կողմէ

Մասնակցութեամբ Քրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու

15 փետր· շաբաթ երեկոյ· 3րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ

կը նախագահէ Ընկ· Ս· Թիրեաքեան

կը խօսի Ընկ· Մ· Վրացեան

Օրուան քաղաքական հրատապ հարցերու շուրջ եւ հայրենիքի մասին: Գեղարուեստական ծոխ բաժին, կը մասնակցին Պ Պ Ա· Մելքոնեան (չուխակ) վ· Զանտրեան (երգ)· Օր· Հաճիպօղոսեան եւ ընկ Մ· Միրզէ (արտասանու – թիւն), Տիկ· Պ· Ա֊հարոնեան (երգ):

Մուտքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆր·

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· ՀԻՆՉԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Մասնակցութեամբ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ԶԱՒԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ խումբերու

16 փետր· կիրակի երեկոյ· Հ· Ց· Դ· տան սրահին մէջ:

կը խօսի ԸՆԿ· Ս· ՎՐԱՑԵԱՆ

Դեղարուեստական ծոխ բաժին, մեներգ, արտասանութիւն եւ Ֆանֆառ:

Մուտքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք·

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ցր· կարսիր խաչի Լիոնի Մասնաճիւղին կողմէ

7 մարտ շաբաթ երեկոյէն մինչեւ լոյս

Trianon Danci gի սրահներուն մէջ:

Հրապարակային թատերախաղ

կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· վիէնի կոմիտէի կողմէ,

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը նախագահէ ԸՆԿ· ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

կը խօսի ԸՆԿ· Ս· ՎՐԱՑԵԱՆ

Փետր· 18 օրուան եւ ներկայ քաղաքական կացութեան մասին,

Դեղարուեստական ծոխ բաժին·

Բանախօսութեան վայրը եւ մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ·

ՏՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ց· Հ· ԿԱՊՈՅՏ ԹԱՂԻ ԱՆԿԷՆի ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 փետր·, կիրակի կէսօրէ վերջ· ժամը 2.30ին

Salle des Fêtesի մէջ, Անկէն, rue du Casino

Բացման խօսք·— *Վարչութիւն*

կը խօսին Պ· Ս· ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ· Ս· ՍԱՄՈՒՒԼԻ (Ֆրանսերէն)

Դեղարուեստական ծոխ բաժին կը մասնակցին

ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ· Ա· Գեհոնեան (երգ) ընկերակցութեամբ Ող ՀԱՒՊՈՒՀԻ (դաշնակ)· Օր· Մ· ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ)· Օր· Մ· ՊԱՊՈՅԵԱՆ (ջուխակ)· Օր· ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ են Պ Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն)· Պ· Ն ՍԻՄԻՐՃԵԱՆ (Ֆրանս· արտասանութիւն):

կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը, «Ազատ» միութեան սանուհիներու կողմէ:

Ա· Պիաֆոնեանի «ԷԼ ՄԻ ԱՂՕՏԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ:

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,

Ընտիր ճաշ, Պ· ՄԻՇԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը·

Ճոխ պիֆէ·

ՄՈՒՏՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ· ՄԻՋՈՑ·— Կառ տիւ Նոուէն Անկէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին·

ԹԷՀՐԱՆի ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

Պ· ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊօէՒ-ՔԱՑԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, ար – ուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքիներու համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇՏՕՆԸ ՁՈՒԼՔ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇԴԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ե· ՅԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնկնիք այն վստահ համոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր ցիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Ամենց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մեծերք, *սօլտ, տէուզիէմ շուա* եւ *հօթ-քուլոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ* ամէնքէն նուագն, նպաստաւոր գիներով:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՕՍՔ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմե – ցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական եղանակները եւ միանկո արժէնթին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները·

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հա – մոզուելու համար: Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագա – խումբերու:

պայմանագրուելու համար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆՈՍԵԱՆՆ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՄԻԼԹՈՆ**, ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍՅԻԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԴՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եղած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով:

ՑՈՒՇԱՏԻՏ

ՓԱՐԻԶԻ Տիգրան-ակերտի եւ Շրջ· Հայրենակցական Միութեան ընդհ· ժողովը՝ *16* փետր· կիրակի երեկոյ ժամը *8.30*ին, Քաֆէ Քլէր տը Լիւնի վերնայարկը: Մէթրօ՝ փաս ա՛ինթալի

— ՓԱՐԻԶԻ Տարօն Տուրուբերան նահանգի Հայրենակցական Միու – թեան ընդհ· անդամական ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, *1/9* Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանը: Օ – րակարգ՝ Ցանդէսի նախապատրաս – տութիւն·

կը խնդրուի անդամներէն ներ – կայ ըլլալ:

— ՓԱՐԻԶԻ Սէվէլէօզի Հայր· Միու – թեան ընդհ· ժողովը՝ *16* փետր· կի – րակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Միու – թեան գրադարանին մէջ, *43* rue de la Défense, իսի-լէ-մուլինօ: Օրակարգ՝ եւամտեայ հաշուետուու – թիւն, փոքրիկներու դասարանդու – թեան համար խորհրդակցութիւն եւ ընթացիկ հարցեր·

ՃԱԽԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ֆրէժիթիսէն Ս· Մ· Բերլեան իր բա – րին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ դպրոցական ընկերուհիին՝ էֆգա – ջորմիսեանի մահուան առիթ, բօրը՝ Լեւոն ջորմիսեանի եւ պա – գաներուն:

Շնորհակալութիւն

Քրոջս եւ զոքանչիս մահուան ա – ռիթ անձամբ կամ նամակով ցա – կցութիւն յայտնող բոլոր ընկեր – րուս, բարեկամներուս եւ հայրե – կիցներուս:

Լ· ՋՈՐՄԻՍ

50 մէթր հեռու Իթիկա – րանէն եւ 23 եւ 32 հանրակառքերու կա – րանէն, վարձու են (tout confo – յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 200 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր· յ – ղօֆած միասին:

Աժան գինով երկու խանութ – դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Rodin, à Issy-les-Mou – neaux.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

(61) «ԲԱՐԱՋԻ» ԹԵՐԹՈՆԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· Ծ·

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Իրա՞ւ, զարմացաւ Րէկլըն :

Ոստիկանապետը կուշտ ու կուռ խնդաց:

— Այո, լսած եմ··· ոստիկանապետ ձէվիէն··· պղտիկ հաշիւներ որոնց մէջ միշտ բան մը կայ···

— Ձիս ծաղրե՞լ սկսաք, ըսաւ Փուառօ ժպտելով, հոգ չէ··· ծերերը ամէնէն վերջը կը խնդան երբեմն, ե – րիտասարդներն ու վարպետները՝ խն – դալու առիթ ալ չեն ունենար···

Գլուխը չարժեց ու փողոց ելաւ:

Մի քանի պանդոկ մը գացինք ճա – շելու: Հիմա կը հասկնամ որ այդ վայրկեանին իսկ խնդիրը յստակօրէն պարզուած էր իր առջեւ: Բռնած էր այն թելը որ դէպի ճշմարտութիւն պիտի առաջնորդէր զինքը:

Այն ժամանակ այսպէս չէի մտածեր սակայն: կը խորհէի թէ չափէն աւելի մեծ ինքնավստահութիւն մը ունէր — Ինչ որ է, ձգենք, ես իմ պղտիկ հաշիւներս ունիմ ···

ԳԼՈՒԽ 19

ՖԼՕՐԱ ԷՖՐՕՑՏ

Ցաջորդ առաւօտ այցելութիւննե – րէն կը վերադառնայի, երբ ճամբան ոստիկան Րէկլընին հանդիպեցայ : Ինքնաշարժս կեցուցի :

— Բարի լոյս, բժիշկ Շէփըրտ, ը – սաւ կառքիս քովը գալով· արդարա – ցումը ճիշդ է···

— Որո՞ւն արդարացումը, Քէն – թի՞ն ···

— Այո, իր ըսած գինետունը գա – յի··· ծառայող աղջիկը՝ Սէլի ձօնսը յիշեց··· հինգ հատ տարբեր լուսա – նկարներ տուի իրեն եւ Զարլզին նկա – րը գտաւ··· ժամը տասնին քառորդ կայ եղեր, երբ այնտեղ գացեր է ··· այդ գինետունը Ֆըրնլիէն աւելի քան մէկ մղոն հեռու է··· Աղջիկը ըսաւ թէ շատ դրամ ունի եղեր տղան ··· դրպանէն թղթադրամներ հաներ է··· շատ զարմացեր է··· վրայ – գլուխէն բնաւ յայտնի չէ եղեր··· իմ ըսածս ճիշդ է, քառասուն-հոգին անոր դր – պանը մտած է ···

— Տակաւին չըսա՞ւ թէ ինչու Ֆըրն – լի եկեր է···

— Ջորիի պէս յամառ է··· Լիվըր – փուլ հեռաձայն ըրի այս առտու եւ Հէյլին հետ խօսեցայ···

— Փուառօն կ'ըսէ որ ինք գիտէ թէ ինչու եկեր է···

— Իրա՞ւ ···

— Այո, ըսի հեղնանքով, Ֆըրնլի եկեր է, որովհետեւ··· Քէնթ ծնած է եղեր···

Րէկլըն չուարած ինծի նայեցաւ, յետոյ թեթեւ ժպիտ մը երեւցաւ իր դէմքին վրայ ու ձեռքը ճակատին տա – նելով, ըսաւ·

— Կարծեմ քիչ մը պակաս է··· մտ – քէս ալ կ'անցնէր··· խեղճ մարդ··· ուրմն այդ է պատճառը որ գործէ քաշուեր եւ այս գիւղը հաստատուեր է··· ժառանգական ըլլալու է··· քե – որդին ալ իրեն պէս է եղեր··· վեր – նատունը մարդ չկայ ···

— Փուառօն քեռորդի՞ ունի, հար – ցու չափէն աւելի զարմացած :

— Այո, ձեզի չէ՞ ըսած··· խելօք տղայ մը, բայց չնորհքով խենթ ···

— Ո՞վ ըսաւ···

Րէկլըն խնդաց:

— Ձեր քոյրը, օրիորդ Քարօլայնը ըսաւ···

Իրաւ կ'ըսեմ, քոյրս շատ զարմանա – լի աղջիկ է· հանդիստ չի կրնար ըլ – լալ մինչեւ որ մանրամասնօրէն չի – մանայ ուրիշներուն ընտանեկան գաղտնիքները: Դժբախտաբար երբեք չեմ կրցած հասկցնել որ գոնէ իրեն պահէ այդ գաղտնիքները:

— կառքս մտէք, ըսի ոստիկանին՝ դռնակը բանալով, Փուառոյին եր – թանք եւ վերջին լուրերը իրեն հաղոր – դենք ···

— Գէշ չըլլար, կարծեմ, քիչ մը թռցուցած է, սակայն մտոի հետքե – րուն մասին իր ըրած դիտողութիւնը օգտակար եղաւ··· Զարլզին վրայ կասկած մը ունի բայց, ո՞վ գիտէ, թերեւս···

Փուառօ քաղաքավարօրէն ընդունեց մեզ· մտիկ ըրաւ ինչ որ ըսինք իրեն՝ մերթ ընդ մերթ գլուխը թօթուելով:

— Շատ պարզ է, չէ՞ք կարծեր, ը – սաւ Րէկլըն, մարդ չի կրնար միա – ժամանակ երկու տեղ գտնուիլ··· մէկ տեղը մարդ սպաննէ, մղոն մը անդին ալ դինետան մէջ՝ ճնկէ···

— Ազա՞տ պիտի արձակէք զինքը:

— Ուրիշ ինչ կրնանք ընել· զեղծա – րարութեամբ դրամ ստացած ըլլա – լուն համար չենք կրնար վար դնել··· ապացոյց չունինք ···

Ոստիկանը լուցկի մը նետեց վա – րանին մէջ: Փուառօ մեքենան դուրս հանեց լուցկին եւ մոխրամանի մէջ դրաւ: Տեսայ որ միտքը ուրիշ տեղ էր:

— Եթէ ինծի հարցնէք, Ջորջը զատ մի ձգէք դէռ, ըսաւ Պըլճիա – ցին:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք ···

— Ինչ որ ըսի, մի արձակէք ···

— Ոճիրին մէջ մա՞տ ունի, կը կար – ծէք ···

— Հաւանաբար ոչ, բայց վա – չենք կրնար ըլլալ տակաւին···

— Սակայն հիմա ձեզի բացատրե – ցի թէ···

— Այո, այո, գիտեմ, իմաստ – փառք Աստուծոյ, ոչ խուլ եմ, ոչ յիմար, ընդմիջեց Փուառօ, դուք խուլ ճանապարհով կը մօտենաք ա – ցին···

— Ձեմ հասկնար թէ ինչու այդ – կ'ըսէք··· լսեցէք, Պ· Էքթրոյը ողջ ժամը տասնին քառորդ մնացած տեսը համաձայն էք, չէ՞···

(Շար·)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԹՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
15
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
15 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3039

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՈՐ ԽՕՍՔ

ՎՐԴՈՎԻՉ ԱԽՏԱՆՇԱՆ՝ ՄԻԿ ՕՐԷՆ ՄԻՒՍԸ

— · —

Կարելի չէ ծածկել թէ՝ ծանր օրեր կ'անցընէ այս երկիրը, թէ նեղքին եւ թէ արտաքին ճակատի վրայ։

Ինչ ձեւով ալ մեկնուի Լէօն Պլումի դէմ կատարուած յար – ձակումը, կը մատնէ վրդովիչ երեւոյթ մը։ Եւ կրնայ նոր խմո – րումներու յանգիլ, որոնց ելքը դժուար է գուշակել։

Այ ու ձախի պայքար, այո՛, բայց նաեւ վարչաձեւի խնդիր։ Աւելի ճիշդ՝ քաղաքական եւ հոգեկան տագնապ։

Արդարեւ, այս երկիրն ալ չհանդուրժացաւ, Մեծ Պատերազմէն յետոյ։ Թէեւ յաղթական, Ֆրանսա մինչեւ այսօր կը տառապի անստուգութեան եւ անապահովութեան մղձաւանջէն, ինչպէս մյուսները։

Ցաղթանակը հարստութիւններ եւ հատուցումներ բերաւ, բայց չբերաւ խաղաղութիւն, զանոնք վայելելու համար անարգել եւ անվրդով։

Ահա տեսէք,— քսան տարի վերջն ալ, տակաւին չեն գտած ա – մուր խարխոխ մը։ Նոյն իսկ Ազգերու Դաշնակցութիւնը վստա – հութիւն չի ներշնչեր, եւ անընդհատ նոր ծրագիրներ եւ դաշնա – գիրներ կը մշակուին, զարմանազան խմբաւորումներ կը ստեղ – ծուին, դաշինքներ եւ զինակցութիւններ կը կնքուին։

Միւս կողմէ, պարտեալներուն ամէնէն ահարկուն, Գերմա – նիա, արդէն ոտքի կանգնած է ամեհի թափով մը, եւ կը սպառ – նայ նոր անակնկալներ սարքել։

Ան արդէն յաջողեցաւ փշուր – փշուր փորել, քակել Վերսայլի դաշնագրին հիմերը, քաղաքականէն մինչեւ զինուորականը։ Շատ քիչ բան մնացած է արդէն, իրրեւ կաչկանդում, եւ այդ քիչն ալ կրնայ փոչիանալ վաղը, երբ վաւերացուի Ֆրանքֆուրհրդային դաշինքը կամ ուրիշ դէպքեր պատահին։

Արտաքին, միջազգային կացութեան այս խախուտ վիճակը եւ ուրիշ երկիւղալի հեռանկարներ խորապէս ազդած են հանրային կարծիքին վրայ։ Իսկ օրուան վարիչները իւ զուր ելքեր կը փնտ – ռեն։ Մանաւանդ որ, քաղաքականին չափ, անկէ շատ աւելի ահա – ւոր պատկեր մը կը ներկայացնէ երկրին ելմտական – տնտեսական կացութիւնը։

Ահաւասիկ տասնեակ միլիառներու բաց, տարիներէ ի վեր, քաղմազան տուրքեր եւ գործազրկութիւն, աննախընթաց ան – կում՝ առեւտուրի, գերարտադրութիւն եւ միաժամանակ ան – դարձ կորուստ՝ հասութաբեր չուկաներու։ Իսկ Ֆրանքին ճակա – տագիրը՝ մազի թելէ մը կամ դահլիճի մը ճարտարամտութենէն կախուած։

Դեռ անցեալ շաբթու էր որ ելմտական նախարարը կը խոս – տովանէր թէ հարկադրուած են 15–17 միլիառ ֆրանք փոխ դտնել, օտար հրապարակի վրայ (Լոնտոն)։

Այս բոլորին հետ, երբ աչքի առջեւ բերէք ընկերային խմո – րումները, իրրեւ հետեւանք մեծ պատերազմին եւ ռուսական յե – ղափոխութեան, կրնաք աղօտ գաղափար մը կազմել Ֆրանսայի մտահոգութեանց մասին։

Այդ մտահոգութիւններն են որ անչնչելի կը դարձնեն, նաեւ, քաղաքական հոսանքներու մթնոլորտը։

Թերեւս ոչ մէկ տեղ այսքան իրարու դէմ լարուած էին Ֆրանսայի քաղաքական կուսակցութիւնները ու բազմադոյն կազ – մակերպութիւնները, որքան վերջին տարիներու ընթացքին։ Իսկ 1934 փետր· 6էն ի վեր, կարելի է ըսել թէ հրաբուխի մը վրայ նստած են անոնք։ Աւելի ճիշդ՝ հրաբուխներ կը սարքեն, յաւակ – նելով գտնել մոգական գաւազանը կամ համայնարոյժ սպեղանին։

Եթէ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ը հին է եւ ցնորք, նորութիւններ են «Չերեզէն Խաչ»երն ու «Սօլիտարիթէ»ները, ծնած օրուան չար – ժումներէն եւ կաղապարուած սահմանակից երկիրներու կենդանի օրինակին վրայ։

Ճիշդ այդ պատճառով ալ, ձախակողմեան հոսանքները մէկ ընդհանուր թշնամի կը ճանչնան, — ֆաշականութիւն։

Հինգշաբթի օրուան յարձակումը հետեւանք է նոր տեսու – թեանց ազդեցութեան տակ արձակուած մարտակոչերու։ Երբ աչ – քի առջեւ բերէք վերջին երկու տարիներու ընթացքին հրատա – րակուած գրութիւնները ու յայտարարութիւնները, երբեք պիտի չզարմանաք, թէ ինչո՛ւ կ'ուզէին խփել Լէօն Պլումը։

Թունդ աջակողմեան հոսանքներու վարիչներն ու գրիչները բազմաթիւ առիթներով դրդեցին «չան պէս» գետին փռել Պլում – ները եւ միւսները։ «Սօլիտարիթէ Ֆրանսէզ»ի նախագահը ինք հրապարակաւ յայտարարեց և գրեց թէ կը ստանձնէ սպանութեան պատասխանատուութիւնը։

Բաժակը յորդած ըլլալով, ձախակողմեան հոսանքները ոչ միայն միացեալ ճակատ կազմեցին (ընկերվարական, համայնա – վար, արմատական), այլ եւ յաջողեցան քուէարկել տալ խռովա – յոյզ կազմակերպութեանց լուծման օրէնքը, որ ահա կը գործա – դրուի «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի դէմ։

Ուրեմն, առաջին անգամ է որ պիտի փորձուի 1936 յունուար 10ի օրէնքին ուժը։ Արքայական կազմակերպութիւնները արդէն իսկ դիմած են Պետական Խորհուրդին, որ պարտաւոր է ստիպո – ղաբար քննել եւ իր տեսակէտը յայտնել։

Մինչ այս մինչ այն, ճակատները կը յարդարուին երկու կող – մէն ալ։ Դեռ երկմ, ընկերվարական կուսակցութեան Սէնի շրջա – նը յայտարարութիւն մը փակցուցած էր պատերուն վրայ, ազդա – րարելով.

— «Բաւակա՛ն է· Ժոռէսի սպանիչները վերսկսան։ Բանուոր դասակարգը հարկադրուած է դիմել ինքնապաշտպանութեան»։

Ախտանշանները վրդովիչ են նաեւ անոր համար որ՝ այս բո – լորը կը զուգադիպին ընտրական պայքարին։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏՄԱՐԴԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄԻ ՎՐԱՑ

=o·o=

Արհայակաւիներ կառիճ մէջ բռնելով, կը խոշտանգեն եւ ծաւիրապտ կը վիրաւորեն

«Ափսիօն Ֆրանսէզ»ը օրհնէ դուրս

Լէօն Պլում, ընկերվարական տրիբունը եւ «Փոփիւլէռ»ի խմբագրապետը, տմարդի յարձակման մը ենթարկուեցաւ արբայականներու կողմէ, հինգշաբթի կէսօրին, երբ կը վերադառնար երեսփ· ժողովէն։ Դէպքը շատ ծանր տպաւորութիւն գործեց ամ – բողջ երկրին մէջ։ Կառավարութիւնը անմիջապէս ժողով գումա – րելով, օրէնքէ դուրս հռչակեց «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ը, իր միւս եր – կու կազմակերպութիւններով։ Միեւնոյն ատեն խուզարկութիւն կատարուեցաւ համանուն թերթին խմբագրատան մէջ, եւ ձերբա – կալուեցան եօթը անդամներ։ Իսկ ընդհ· դատախազութիւնը ճե – նութիւն բացաւ հռչակաւոր արբայական գրագէտ եւ «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ի խմբագիր Շարլ Մորասի դէմ, որ գրգռիչ գրութիւն մը հրատարակած էր։

Ստորեւ կ'ամփոփենք դէպքին բոլոր մանրամասնութիւնն – ը։—

Պ· Լէօն Պլում երեսփ· ժողովէն ելած էր ժամը 2·30ին, եւ տուն կը դառնար, ընկերակցութեամբ երեսփոխան Ժոռժ Մօնէի եւ անոր կնոջը։ Երբ կառքը անցաւ Սէն Ժէռմէնի պողոտայէն, ա – հագին բազմութիւն մը խոնուած էր ակադեմական (եւ արբայա – կան) ժամ Պէնվէլի յուղարկաւորութեան առթիւ, այնպէս որ հարկ եղաւ կանգ առնել։

Կառքը փորձեց մտնել ռիւ տը լ'Ունիվէրսիթէ, բայց խումբ մը արբայականներ ճանչնալով Լէօն Պլումը, կեցուցին կառքը եւ ըս – կսան պոռալ։— «Սատկեցուցէ՛ք, մարդասպանը»։ Ուրիշներ ալ միացան, խորտակելով կառքին ապակիները։ Ժոռժ Մօնէ երբ յորդոր կը կարդար, բռունցք մը ստացաւ դէմքին։ Այդ պահուն կառքին ետեւի երկու դուռները բացուած էին, իսկ յարձակողնե – րը կը ջանային ծեծելով դուրս հանել Լէօն Պլումը։ Ցանկարծ ե – տեւի լուսամուտին ապակիները խորտակուեցան եւ Լէօն Պլում խոր վէրք մը ստացաւ ճակտին վրայ, ականջին վերեւ։ Վիրաւորը յաջողեցաւ դուրս ելլել կառքէն եւ ապաստան փնտռել ամբոխին մէջ։ Խումբ մը բանուորներ եւ չորս ոստիկաններ հազիւ յաջողե – ցան զսպել կատղած ամբոխը, եւ վիրաւորը տուն մը առաջնորդե – լով, կապեցին վէրքերը։ Բժիշկ մը հասաւ երեսփ·ժողովէն եւ ան – միջապէս հիւանդանոց փոխադրեց վիրաւորը, որ առատ արիւն կորսնցուցած էր։ Կ'ըսեն թէ վիճակը ծանր չէ, բայց ջղային ցըն – ցումը կրնայ երկար ատեն անկողին գամել վիրաւորը։ Հիւանդա – նոցին մէջ նախնական բննութեան մը ենթարկուելէ յետոյ, Լէօն Պլում փոխադրուեցաւ իր բնակարանը, ուր բազմաթիւ բարեկամ – ներ փութացին ցաւակցութիւն յայտնելու։ Հիւանդանոցին մէջ այցելութեան գացած էին ոստիկանութեան վերատեսուչը եւ բա – ղամապետական ոստիկանութեան տեսուչը։

Յարձակումէն անմիջապէս վերջը, ոստիկանութիւնը կոխեց «Ափսիոն Ֆրանսէզ»ի խմբագրատունը, ընկերակցութեամբ հար – ցաքննիչ դատաւորի մը։ Խուզարկութիւնը տեւեց հինգ ժամ։ Թեր – թերը կը գրեն թէ խմբագրատան մէջ գտնուեցան Լէօն Պլումի գըլ – խարկն ու փողկապը, հանգանակութեան ցանկ մը, անդամներու հին ցանկ մը եւ ուրիշ թուղթեր։ Ոստիկանութիւնը խմբագրա – պետէն պահանջեց «Քամըլօ տիւ Ռուա» կազմակերպութեան ցան – կը, բայց խմբագրապետը մերժեց։ Խուզարկութենէն վերջ, Լէօն Տօտէ եւ Շարլ Մորաս իրենց գրասենեակին մէջ ընդունուեցան թերթերու թղթակիցները, որոնց ուշադրութիւնը գրաւեց խըմ – բագրատան ճոխ դրոշազարդումը։ Երկուքն ալ յայտարարեցին թէ կազմակերպութեան լուծումը չի կրնար խափանել իրենց գոր – ծունէութիւնը, թէ «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ի գլխաւոր ուժը կը ներ – կայացնէ թերթը, որուն մէջ կենդանի կը պահուի միապետու – թեան գաղափարը։ « Որ եւ է հրամանագիր չի կրնար խափանել գաղափար մը կամ շարժում մը որ ծանօթ է 36 տարիէ իվեր»։ Ի – րենց կարծիքով, Լէօն Պլումի տեղ ով ալ ըլլար, յարձակման պի – տի ենթարկուէր, եթէ փորձէր ճեղքել յուղարկաւորութեան թա – փոր մը։ «Այսպիսի դէպքեր սովորական են Փարիզի ամբոխին հա – մար, մանաւանդ որ Լէօն Պլում կ'ուզէր արժեցնել իր երեսփոխա – նի հանգամանքը, բազմութիւնը ճեղքելու համար»։

ԼՈՒԾՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ

Ինչպէս ըսինք, դէպքէն անմիջապէս վերջ, նախարարական խորհուրդը նիստ գումարելով, հրամանագիր մը հրատարակեց եւ ստորագրել տուաւ հանրապետութեան նախագահին։ Այս հրա – մանագրով, եւ համաձայն 1936 յունուար 10ի օրէնքին, լուծեալ կը հռչակուին հետեւեալ արբայական կազմակերպութիւնները։—

1· «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ի դաշնակցութիւնը, որուն կեդրոնը կը գտնուի ռիւ Պոֆատոր։

2· «Քամըլօ տիւ Ռուա»ի ազգ· դաշնակցութիւնը։ (Նոյն տեղը)։

3· «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ի ուսանողներու ազգ· դաշնակցութիւնը։

Ուրեմն, խռովարար ընկերակցութեանց լուծման օրէնքը առա – ջին անգամ կը գործադրուի արբայականներուն դէմ։ «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ի անդամներուն թիւը կը հաշուեն 60,000, ամբողջ Ֆր – անսայի մէջ։ Անդամ են բազմաթիւ սպաներ՝ բանակէն եւ նա – ւատորմէն, մեծ մասով սերած ազնուական ընտանիքներէ։ «Ա –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԱՆԵԼԻՒՔ ԻՐԱՆԻ

— ֊ —

Մօտ երկու ամիս առաջ կռիւ մը հր – ատարակուեցաւ *Յառաջի* մէջ, Թա – բրիզի Արամեան դպրոցի հարիւրամեա – կին առթիւ։

Քանի մը շաբաթ առաջ ալ, կար – դացիք ընդարձակ ուսումնասիրու – թիւն մը, նոյն դպրոցը հաստատու – թեան մասին։

Անշուշտ պատմութիւն պատմած ըլ – լալու համար չէր որ եղան այս բո – լորը։

Ե՛ւ կռիւը եւ մեր աշխատակիցը յատկապէս կը շեշտէին թէ՝ Արամ – եան վարժարանը կը կարօտի լուրջ ա – ջակցութեան, որ ամէնէն առաջ կ'ին – ցայ անոր հին ու նոր սաներուն եւ բարեկամներուն վրայ։

Արդէն յորելեան մըն ալ սարբուած է, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջի – կայ ապրիլին։

Դիտեցի՞ք որ եւ է շարժում՝ Փարի – զի կամ ուրիշ սահմանակից քաղաքի մը մէջ, այս հրատարակութեանց առ – թիւ։

Խմացա՞ք, տեղ մը կարդացի՞ք թէ Իրանահայեր, երիտասարդ կամ տա – րեց, գոնէ նախնական խորհրդակցու – թիւն մը կատարած են, իրենց աջակ – ցութիւնը բերելու համար։

Մինչեւ ապրիլ ժամանա՞կ ունինք։

Բայց չէ՞ որ այսպիսի գործերու հի – մը ամիսներ առաջ կը դրուի։

Միայն այս առիթով չէ որ աչքի կը զարնէ Իրանահայերու երանաւէտ անշարժութիւնը։

Չեմ գիտեր ինչպէս են բուն երկ – րին, Իրանի մէջ։

Որեան կրցած եմ հետեւիլ, այս – տեղ, Փարիզի եւ առհասարակ Ֆրան – սայի մէջ, Իրանի հայ տարագիրները, մանաւանդ երիտասարդները հազիւ կը զգացնեն իրենց գոյութիւնը կամ ներկայութիւնը։

Եթէ արձանագրուած են կուսակ – ցութեան մը կամ միութեան մը, ի – րենց ստուերը կը տեսնես հոս ու հոն։ Եթէ ոչ·— փնտռէ ամբողջ Փարիզի մէջ, եւ դժուար թէ գտնես անոնց հետքը։

Կը թուի թէ Հաֆըզը, Սաատին, եւ մանաւանդ Օմար Խայեամը տիրաբար նստած իրանահայ տարագիր երիտա – սարդներու երակներուն մէջ, աստի – ճանաբար կը թմրեցնեն անոնց ջիղե – րը։

Մանաւանդ որ, Փարիզի եւ ընդ – հանրապէս Արեւմուտքի միջավայրն ալ կը լրացնէ մնացեալը···

Անիրա՞ւ եմ։

Այն ատեն բարեհաճեցէք ինձի ցու – ցնել գոնէ տասը իրանահայ տա – րագիրներ — երիտասարդներ— որոնք մտքէ անցուցած ըլլան որ եւ է պար – տականութիւն ստանձնել, օրինակ, Ա – րամեան վարժարանի հարիւրամեա – կին առթիւ։

ՎԱՀԷ

ԱՆՍՈՎՈՐ ՁԻՒՆ-ՁՄԵՌ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

— · —

ՔՍԱՆ ԺԱՄ ՓՈԹՈՐԻԿ, ՔՍԱՆ ՄԻՆԱՐԷՆԵՐ ՏԱՊԱԼԱԾ,
200 ՄԱԿՈՅԿՆԵՐ ԸՆԿՂՄԱԾ

Երէկ հաղորդած էինք թէ սարսափելի ձմեռ մը ահագին ա – ւերներ գործած է Պոլսոյ եւ Անատոլուի մէջ։ Վերջին տեղեկու – թեանց համաձայն, աղէտը շատ աւելի ծանր եղած է, հաղորդակ – ցութենէ զրկելով Պոլիսը։ Փետրուար 13 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ·—

Ձիւնամրրիկը ճշմարիտ աղէտ մը եղաւ Պոլսոյ համար։ Վերջ – նական հաշիւը չէ ճշդուած դեռ, բայց մեծ համեմատութիւններ կը ներկայացնէ· երկու հարիւր շարժանաւեր եւ մակոյկներ ընկղ – մած են։ Ունգափանի կամուրջը բառին բուն նշանակութեամբ տրորուած, բայֆայուած է։ Շատ մը թաղեր ողողուած են եւ ծա – ները վնասներ կրած։ Եգիպտական դեսպանատունը, որ Վոսփորի վրայ կը գտնուի, ջուրերու մէջ մնացած է։ Շատ մը հրդեհներ պատահած են, բայց շուտով սահմանափակուած։ Ամբողջ ժողո – վուրդը ահ ու դողի մատնուած է եւ հրշէջ կազմակերպութիւնը շարժման մէջ դրուած։ Գերեզմանատուները աւերուած, հազա – րաւոր ոճիրներ արմատախիլ եղած են։ Հաղորդակցութիւնները բոլորովին խզուած են քաղաքին, արուարձաններուն եւ մերձակայ վայրերու միջեւ։ Բազմաթիւ բանուորներ խումբ խումբ կը մաք – րեն ճամբաներն ու բարափները։ Որ եւ է հաղորդակցութիւն կա – րելի չէ Սեւ ծովու եւ Մարմարայի միջեւ։ Նաւահանգիստին մէջ խարսխած նաւերը կը բշուին կը զարնուին բարափներուն, մեծ վը – նասներ պատճառելով։

Քսան ժամուան փոթորիկի մը հետեւանքով, թռան քսան մգ – կիթներու միաարէները, մէջը ըլլալով Այա Սոֆիայի հռչակաւոր միաարէն։

Էնկիւրիի մէջ, ուր փոթորիկը նոյնիսկ ուժգին եղած էր, 165 տուներ ամբողջովին կործանեցան։ 12 հոգի սառեցան։

*** Փոթորիկն եւ անսովոր ձմեռը անհամար վնասներ պատ – ճառեցին նաեւ Պուլկարիոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ, Եգիպ – տոսի եւ ուրիշ երկիրներու մէջ։ Քսանըհինգ դիակներ հանուեցան Սելանիկի մէջ, ձիւներու տակ թաղուած։ Աթէնքի մէջ մեռան 15 հոգի, իսկ 30 հոգի ալ՝ Թեսալիոյ մէջ։ Պուլկարիոյ մարդկային զոհերու թիւն է՝ 96, երկու օրուան փոթորիկներու ընթացքին։ Հինգ ոտք բարձրութեամբ ձիւն դիզուած է Թրակիոյ մէջ։ Արե – ւելեան ճեպընթացը 24 ժամ ուշացաւ։

Փոթորիկին ուժգնութեան հետեւանքով, փակուեցաւ Ադեմ – սանդրիոյ նաւահանգիստը։ Նաւերը չեն կրնար շարժիլ իրենց տե – ղերէն, իսկ օդանաւերը 48 ժամ ուշացան։ Եգիպտոսի մէջ ալ մարդկային զոհեր կան։ Սուրիան ալ փոթորկի բռնուած է։

** Նոր հեռագրի մը համաձայն, Յունաստանի մէջ 75 հոգի մեռած, 1500 հոգի վիրաւորուած են երեք օրուան ընթացքին։

ՉԵԿՈՍԼՈՎԱԿԱՀ Ադաբեկով, որ անցեալ տարի ձերբա – կալուած էր Պելժիոյ ոստիկանութեան կողմէ, ազատ արձակուած է, կը գրեն ռուսական թերթեր։

ՖՐԱՆՔԵՀՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ վաւերացումը յետա – ձգուեցաւ հինգշաբթի օր, բուռն ընդդիմութեան հանդիպած ըլ – լալով։

ՀՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԵՒ ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ զօրքերու միջեւ ծանր ընդ – հարում մը պատահեցաւ փետր· 13ին, Մանչուրիոյ եւ Մոնկոլիոյ սահմանին վրայ։ 16 հոգի սպաննուեցան, 11 հոգի վիրաւորուե – ցան։ Յարաբերութիւնները սաստիկ լարուած են եւ Մոսկուայի մէջ պատերազմը անխուսափելի կը համարուի մինչեւ գարուն։

ԿԱՐՄԻՐ ԱՍՏՂԱՁՈՐ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ)

— Ասատուր ջան, ինչ քեզ հայտնի է, պատ ջաղ, որ իրիս տարի ամառ, ինչ-որ ժողովուրդ էլ ուշ Ս. Գևորգ ամառ պիտի գար, ինչ ինձ ասես, ամառ - ամառ է, ձյուն չկա, ցուրտ չկա, ոչ մի բան չկա։ Ես ինչ անեմ։

Գևորգ ասեց. — Ես ինչ գիտեմ, ինչ ասեմ։ Ես ինչ գիտեմ, որ ես ամառ եմ, ձյուն չկա, ցուրտ

ՏԱՐԱՍԱՑԱԿ ՀԵՏ ԱՐՀԱՎԻՐՔԻ (1913—1923)

Ա. ԽԱՉԻԿ ՊԱՍՏՈՐԱԿԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն յաջորդիւ)

— ๑ —

Ինչպէս վկայեցի, տասնամեայ ընդմիջումէ մը ետք կրկին կը վերադառնայի Արհաւիրքի ուղիներուն։ Ուզածս էր ոչ միայն ինքզինքս ստուգել, այլ նաեւ ուրիշներ ստուգել տալ։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ ես ինքս ալ կասկածոտ էի։ Ինչպէս ըսի, ես ինքս ալ ենթարկուած էի այն ազդեցութեան, որ ստեղծուած էր Արհաւիրքի մասին։ Ես ինքս ալ կը հաւատայի, որ Արհաւիրքի մասին ստեղծուած պատկերը ճիշդ էր

մըլօ»ները, որոնք թերթ կը ծախեն փողոցներու մէջ եւ մարտա – կան հատուածը կը ներկայացնեն, 3000 կը հաշուուի Փարիզի մէջ: Կազմակերպութիւնը հիմնուած է 1898ին, Պուռպոնեան միապե – տութիւնը վերահաստատելու համար: Լուծման հրամանագիրը պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուեցաւ երէկ, ուրբաթ: Արգիլ – ուած են նաեւ խորհրդանշանները:

*** Շարլ Մորաս պիտի դատուի գրութեան մը առթիւ, որ հր – րատարակուած է յունուար 13ին, «Ակսիօն Ֆրանսէզ»ի մէջ: Այս գրութիւնը հանրային վրէժխնդրութեան կը յանձնէ այն 140 ե – րեսփոխանները որոնք ձայն տուին Իտալիոյ դէմ սահմանուած պատիժներուն եւ կրնան պատասխանատու համարուիլ նոր պա – տերազմի մը:

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Դէպքին լուրը կանուխէն տարածուած էր երեսփ. ժողովին մէջ: Նախագահը նիստը բանալով, այսպանեց «գարշելի յարձա – կումը»: Ցետոյ բեմ ելաւ վարչապետը, Պ. Սառօ, որ միեւնոյն ա – տեն ներքին նախարար է եւ յայտարարեց թէ չի բաւեր ձագկել այդ եպերելի արարքը, ոչ ալ հետապնդել անոր անհատ հեղինակ – ները: «Զսպումի գործողութիւնը պէտք է տարածուի այն կեդ – րոններուն մէջ ուր կ'որոճան եւ կը ծրագրեն այս մահափորձերը: Կառավարութիւնը վճռած է կատարել այդ գործողութիւնը: Մեզի համար անհանդուրժելի է որ ապահովութիւնը եւ անկախութիւնը վտանգուին գարշելի բռնութիւններով, որ յարձակման եւ սպանու – թեան անընդհատ դրդումներըչզսպուին: Արդէն իսկ երկու դատա – կան հարցաքննութիւններ բացուած են: Նախարարական խոր – հուրդը պիտի գործադրէ օրէնքը, կարգ մը խմբակցութեանց մա – սին (բուռն ծափեր): Կառավարութիւնը թոյլ չպիտի տայ որ ափ մը հանրային չարագործներ իրենց կամքը պարտադրեն այս երկ – րին մեծամասնութեան, բռնութեամբ եւ ոճիրներով »:

Ընկերվարական խմբակցութեան ներկայացուցիչը շնորհա – կալութիւն յայտնեց վարչապետին: Ցետոյ կարգով զայրոյթ յայտնեցին Պ. Պ. Էռիօ, Ֆրանքլէն Պույեօն եւ Փարիզի ազգայ – նական երեսփոխան Սուլիէ: Այս վերջինը բանի մը անգամ ընդ – միջուեցաւ: «Մարդասպա՛ն», կը պոռային ընկերվարականները: Ահռելի ժխոր մը կը տիրէր, բայց երեսփոխանը կրցաւ շարունա – կել, եւ իր կարգին ցասկցութիւն յայտնեց: Ցետոյ նիստը փակ – ուեցաւ:

Ռուս տարագիրներու գիմուորութեան խնդիրը

« *Պոսլէդնիա Նովոստի* », Միլիւքովի օրկանը, կը գրէ·— Բոլորովին վստահելի աղբիւրէ կ'իմանանք թէ աշխատանքի նա – խարար Պ. Ֆրօսար եւ իր խորհրդականը, Մաքսանա Պիպի, լուրջ մտահոգութեան մատնուած են, ռուս տարագիրներու գիմուորա – գրութեան հրահանգին առթիւ (1935 դեկտ. 4): Աշխատանքի նա – խարարութիւնը հարցումներ ուղղած է գիմուորական նախարա – րութեան, այդ հրահանգին բովանդակութեան եւ գործադրու – թեան մասին:

Միւս կողմէ, աշխատանքի նախարարութիւնը օրինագիծ մը կը մշակէ, որուն համաձայն որոշ դասակարգի օտարականներ մե – ծեռնաբար իրաւունք պիտի ստանան աշխատելու: Եթէ ռուս տա – րագիրները գիմուորագրութեան ենթարկուին, նոր օրէնքին մէջ պիտի աւելցուի տրամադրութիւն մը, որուն համաձայն նոյն տա – րագիրները պիտի կրնան օգտուիլ աշխատանքի իրաւունքէն, այնպէս ինչպէս Ֆրանսացիները: Օրինագիծը խորհրդարանին պի – տի ներկայացուի, երբ վերջնապէս լուսաբանուի նախարարական խորհուրդին հրահանգը՝ գիմուորագրութեան մասին:

ՀԱՑ ՄԸ ԳԵՏԻՆ ՓՈՒՒԵՑԱՒ. ԵՐԲ ԿԸ ՀԵՏԱՊՆԴԷՐ ՖՐԱՆՍՈՒԶԻ ՄԸ

Իսի – լէ – Մուլինոյի մէջ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ հայ ե – րիտասարդ մը, Մարսէլ Արքիենան, երբ կը նեղէր Ֆրանսուհի մը: Թերթերը կը գրեն թէ այս տղան Փարիզ կ'ապրէր տասը տա – րեկանէն ի վեր, զաւակն ըլլալով պարկեշտ առեւրտականի մը: Վերջերս արտաքսման դատապարտուած էր, զանազան օրինազան – ցութեանց համար, բայց եւ այնպէս ձեւ մը գտած էր Ֆրանսա մնալու: Տասնըհինգ տարեկանին մտած էր ֆրանսացի մրգավա – ճառի մը խռվ, որ ունէր 18 տարեկան կին մը: Ամուսինը հիւանդ ըլլալով, կինը կը վարէր խանութը: Շատ չանցած Արքիենան սկսաւ հետապնդել կինը, որ շատ երես չէր տար: Ի վերջոյ հե – ռացաւ խանութէն, բայց չմոռցաւ կինը: Երբ կնոջ ամուսինը, Պ. Լաթափի, մեռաւ, Արքիենան թեկնածու ներկայացաւ ամուս – նութեան համար, խորհելով թէ արտաքսման հոգէն ալ կ'ազատի: Կինը միշտ կը մերժէր: Հինգշաբթի օր գնաց եւ կրկնեց առա – ջարկը: Տիկ. Լաթափի նորէն մերժած ըլլալով, Արքիենան թե – ւէն բռնեց եւ սկսաւ նեղել: Կինը պոռաց: Ասոր վրայ խանութին երկու ծառաները օգնութեան հասան, եւ մէկը խոհանոցի դանակ մը խրեց Արքիենանի կռնակէն: Կինն ալ ատրճանակ մը պարպեց օդին մէջ: Տղան ձգեց փախաւ, բայց կէս ճամբան գետին ինկաւ: Դանակին ծայրը բանի մը միլիմեթր հասած էր սրտին:

Հ. Ց. Դ.

Գումար

Պօմօնի (Մարսէյլ) Ջաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժո – ղովի կը հրաւիրէ վաղը Երեքշաբթի, 10 Մարտ, Վարուժան եւ Շահրիկեան խումբերը, այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. վիէնայի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հրիոտափոր եւ մուրատ խումբի բոլոր ընկերները, այսօրշաբաթ երեկոյեան ժամը 7.30ին, խաժակ ակումբի մէջ: Կը խօսուի ընկեր Թադէոսեանի (Պապաշա) մասին:

Մարսէյլի Հ. Ց. Դաշնակցութեան Գուլվար թաղի վարժարան ենթակո – միտէի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր էորս խումբերը, այս կիրակի ժամը 4.30ին, Պար Միշէլի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Կրընոպլի Նոթնեղբայրեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ըն – կերները 15 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին. Մուրատ ակումբին մէջ:

Մարսէյլի վաֆագն խումբի ընկերական ժողովը, 16 փետր. կիրակի երե – կոյ ժամը 8ին, Պատանեկան միութեան գրադարանը:

Հրապարակային քանիսիօսութիւն

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէի կողմէ

Մասնակցութեամբ Հրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու

Այսօր շաբաթ երեկոյ, 3րդ Թաղսպետարանի սրահին մէջ

կը նախագահէ Ընկ. Ս. Թիրեաքեան

կը խօսի Ընկ. Ս. Վրացեան

Օրուան քաղաքական հրատապ հարցերու շուրջ եւ հայրենիքի մասին: Գեղարուեստական ձոխ բաժին, կը մասնակցին Պ. Ա. Մելքոնեան (չուճակ) Վ. Զանտրեան (երգ), Օր. Հաճիպօղոսեան եւ ընկ Մ. Միրզէ (արտասանու – թիւն), տիկ. Պ. Աիարոնեան (երգ):

Մուտքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆր.:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. ՁԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Մասնակցութեամբ Հրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու

վաղը կիրակի երեկոյ, Հ. Ց. Դ. տան սրահին մէջ:

կը խօսի Ընկ. Ս. Վրացեան

Գեղարուեստական ձոխ բաժին, մեներգ, արտասանութիւն եւ ֆանֆառ:

Մուտքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 1 ֆրանք:

Հրապարակային քանիսիօսութիւն

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ վիէնայի կոմիտէի կողմէ,

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը նախագահէ ԸՆԿ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Փետր. 18 օրուան եւ ներկայ քաղաքական կացութեան մասին,

Գեղարուեստական ձոխ բաժին:

Բանախօսութեան վայրը եւ մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Ծանուցումներ

Ֆ. ԿԱԼՊՈՅՏ թաղի իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղը իր չնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տարօն-Տուրուբերան Հայր. Միութեան, որ Թոյլատրեց գարդա – նիչներ ծախելու իր հանդէսին մէջ Դոյացաւ 127 Ֆր. 35:

Կազմի

Շատ լաւ փօմիիյէ մը, նախապա – տիւ է քուփի վարժ ըլլալը. իբր օգ – նական: կ'ուզուի նաեւ լաւ ափիա – սէօր մը մեծ կտորներու նմոյշով մը ներկայանալ Ա. Պէրպէրեանի, 24 բիս Պէրժէր: Գիահատուած պարա – գային տեւական վարձատրութիւն:

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON
14 փետր. —20 փետր.
Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին
Annabella, Jean Gabin
dans
La Bandéra
Գիներ 5 եւ 7 Ֆր. Location gratuite.
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուց ոգիով

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
14փետր.—20 փետր.
երեկոյները ժամը 8.30
Իսկ Հինգ. եւ Կիր. գերեկ եւ գիչեր:
Fernandel
dans
La Garnison Amoureuse
Գիներ 3, 5 եւ 6 Ֆրանք:
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով:

ՏԻԿԻՆ ԼԻԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ — ՐԻԹՄԻԿԻ ԴԱՍԵՐ

Հետեւողութեամբ (ժակ Դալկրոզի) պզտիկներու համար՝ 4 տարեկա – նէն սկսեալ: Կ'ընդունուին նաեւ երիտասարդ երիտասարդուհիներ եւ հա – մակարգուներ: Գրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 5 7, իսկ երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը նաեւ առաւօտ. ժ. 9 12. 28 rue Edith Cavell, Gourbevoie (Gare de Bécon). Հեռաձօս՝ Défense: 00-07.

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերակոչուած է իր դաշնակի դասընթացքները գոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի, **56**, Rue Lafayette, Paris.

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»
8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — ԼԻՈՆ

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուր – ներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐՆ. ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱՋԱ, սքանչելի ԹԱՒՈՒԿ ԿԷՕՔՍԻ, եւ ՓԱՓՂԱՎԱ՝ անմո – բաւ կարագով: *ՆՅԱՄԲՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ Ե. ՊՐՈՒՍՏԱՂԷԵԱՆ
PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հաբսաւնեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկե – րոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼԵՑՔ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՃԱՇԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՁՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ
Bonneterie en tous Genres
Article pour Marchand Forain
6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ համոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ: Ձրանց եւ կանանց գուլպայի ձեխ մեծերգ, սօլտ, տէզլիէմ շուա եւ հօր-քուր, քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շրմիզ ամէնքիդ եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
4 Rue Metz
մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարե – ղէնները չափաւոր գիներով կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարնե – րուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՍՈՒՐՃԸ կը պատ – րաստուի հանրածանօթ վաճառագէտ Թորոսեանի կողմէ: Ընծինք առաջնակարգ թէյ:

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՁՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ուղղակի ներածում Թուրքիայէն, ցունաստանէն եւ Պուլկարիայէն
Maison AZIZIAN FRÈRES
25 Rue Bergère (*բակին մէջ*), *Փարիզ* (9)
Մէթրօ Pelletier եւ Cadet
Բաց է առտուընէ մինչեւ ժամը 9ն մինչեւ երեկոյեան 7. շաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է.
ցորգելի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մեծարանոցը, անձամբ հաւոզուելու համար մեր ապրանքնե – րու ընտիր տեսակին եւ գիներու աժանութեան:
Արագ սպասարկութիւն Livraison à domicile

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
4 Rue Metz
մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարե – ղէնները չափաւոր գիներով կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարնե – րուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՍՈՒՐՃԸ կը պատ – րաստուի հանրածանօթ վաճառագէտ Թորոսեանի կողմէ: Ընտիր առաջնակարգ թէյ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ՅԱՂԹԱՆԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (62)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ծ. — Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Ոչ մէկ բանի համաձայն չեմ... մինչեւ որ չապացուցուի...

— Լաւ, այդ մասին ապացոյց ու – նինք... օրիորդ Էքրօյտի վկայու – թիւնը ...

— ... Թէ հօրեղբօրը «գիչեր բարի» ըսած է, այնպէս չէ՞... բայց ես աղ – ջիկներուն խօսքին չեմ հաւատար միշտ... եթէ նոյնիսկ դեղեցիկ ու հր – բապուրիչ ըլլան...

— Բայց, սիրելիս, Փարքըրը՝ անոր աշխատանոցէն դուրս գալը տեսած է:

— Ոչ, պոռաց Փուառօ խստօրէն, ահաւասիկ ճիշդ այդ է որ չէ տեսած ան. ատիկա հաստատեցի անցեալ օր՝ պզտիկ փորձով մը, այնպէս չէ՞ բը – ժիշկ... Փարքըր աղջկան հանդիպած է սենեակին դուրսի կողմը՝ ձեռքը դրան դաստակին վրայ... աշխատա – նոցէն դուրս եղլելը չէ տեսած...

— Այդ պարագային, աղջիկը ո՞ւր էր...

— Կարելի է սանդուղին վրան էր...

— Սանդուղի՞ն ...

— Այո, ես այդպէս հաշիւ կ'ընեմ..

— Բայց չէ՞ որ այդ սանդուղը մի – այն Պ. Էքրօյտին ննջարանը կը տա – նի ...

— Այո, շատ ճիշդ ...

— Ուրեմն կը կարծէք թէ օրիորդ Ֆլօրան իր հօրեղբօրը ննջարանը գա – ցած էր... ինչո՞ւ չէ... ի՞նչ պէտք ունի այդ մասին սուտ խօսելու...

— Ննդիրը ատիկա է... պէտք է ի – մանալ թէ ինչո՞ւ հոն էր...

— Դրամին կ'ակնարկէք, հասկցայ ... ըսել կ'ուզէք որ այդ քառասուն ոսկին օրիորդը թողուցած է...

— Բան մըն ալ ըսել չեմ ուզեր, ը – սաւ Փուառօ · բայց լաւ ուշադրու – թիւն ըրէք... Տիկին Էքրօյտն ու իր աղջիկը հաճելի կեանք մը չունէին... դրամական նեղութեան մէջ էին եւ հաշուեցոյցները կը հասնէին իրարու ետեւէ... Րօճըը էքրօյտ շատ տարօ – րինակ մարդ էր... կրնայ ըլլալ որ Ֆլօրան պզտիկ դումարի մը համար ճարահատ մի՛ջոցի մը մասին խորհի ... հիմա երեւակայեցէք թէ ինչ կը – նայ պատահած ըլլալ... ննջարան կ'երթայ, դրամը կ'առնէ եւ սանդու – ղէն վար իջած ատենը կը լսէ ուիսքիի գաւաթներուն ձայնը... կասկած չը – կայ, Փարքըրն է որ աշխատանոց կ'երթայ նախասրահէն անցնելով ... ծառան պէտք չէ գիտնայ սանդուղին վրայ տեսնէ ... չպիտի մոռնայ եւ պիտի զարմանայ ... եթէ դրամին կո – րուստը երեւան ելլէ, Փարքըր պիտի յիշէ թէ օրիորդը սանդուղին վրայ տեսած էր... հետեւաբար Ֆլօրա կ'ա – ճապարէ, վար կուգայ եւ ձեռքը դրան դաստակին վրայ կը դնէ ցոյց տալու համար թէ սենեակէն դեռ նոր դուրս ելած է... երբ ծառան կուգայ, Ֆլօ – րա անոր կը կրկնէ էքրօյտի պատուէ – րը եւ յետոյ իր սենեակը կը բարձրա – նայ...

— Շատ աղէկ, բայց օրիորդը ըս – տիպուած պիտի ըլլար ճշմարտութիւ – նը ըսելու... այնքան կենսական էր որ...

— Ցետոյ, չարունակեց Փուառօ, օրիորդը դժուար կացութեան մատ – նուած է, իրեն կը յայտնեն թէ ոս – տիկաննները եկած են եւ գողութիւն մը պատահած է տանը մէջ... բնականա – բար կ'երեւակայէք թէ դրամին ան – յայտացումը երեւան ելած է... եւ կ'որոշէ իր պատմութիւնը կրկնել... յետոյ սարսափահար վիճակ մը ու – նի, երբ կը լսէ թէ հօրեղբայրը սպան – նուած է... հիմակուան աղջիկները, պարոններ, չուտով չեն մարիր ... Այսպէս է խնդիրը... կամ իր ըսածին վրայ պիտի մնայ եւ կամ ամէն ինչ պիտի խոստովանի... երիտասարդ ու գեղեցիկ աղջիկ մը երբեք չի խոստո – վանիր իր գող ըլլալը, մանաւանդ ա – նոնց առջեւ որոնց յարգանք ներշնչել կ'ուզէ ...

— Չեմ հաւատար, ըսաւ ոստիկանը բռունցքը սեղանին զարնելով, չեմ հաւատար... եւ դուք, այդ կարծի՞քը ունէիք միշտ ...

— Առջի մէկ վայրկեանէն այդ տե – սակ կարելիութեան մը մասին խոր – հեցայ, ըսաւ Փուառօ, համոզուած էի թէ օրիորդը գաղտնիք մը ունէր... գոհացում ստանալու համար էր որ պզտիկ փորձ մը կատարեցի... բժիշ – կըն ալ հետս էր...

— Հապա ըսիք թէ փա՞րքըրին հա – մար էր այդ փորձը, դիտել տուի :

— Սիրելիս, այն ատեն ալ ըսի, հի – մա ալ կը կրկնեմ — վերջապէս բան մը ըսելու էի, չէ՞...

— Ուրեմն մէկ բան կայ ընելիք, ըսաւ ոստիկանը ոտքի բարձրանալով. երթանք օրիորդ Ֆլօրան տեսնենք ... հետս կուգա՞ք, Պ. Փուառօ ...

— Անշուշտ... բժիշկը իր ինքնա – շարժով կը տանի մեզ...

Հաւանութիւն յայտնեցի :

Երբ Ֆլըրնլի հասանք, մեզ առաջ – նորդեցին գնդամուղի սրահը ուր օր – իորդ էքրօյտ՝ հազարապետին հետ պատուհանին առջեւ նստած էր:

— Բարի լոյս, օրիորդ, ըսաւ ոստի – կանը, կրնա՞նք ձեզի հետ առանձին տեսնուիլ քանի մը վայրկեան ...

Հազարապետը ոտքի ելաւ եւ դրան կողմը գնաց :

— Ի՞նչ կայ, հարցուց Ֆլօրա, մի երթաք հազարապետ պլընթ... կրնայ մնալ, այնպէս չէ՞...

(Շար.)

ՅՕՒՇԱՏԵՍ

ՓԱՐԻԶԻ Տիգրանակերտի եւ Շ... Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 16 փետր. կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, Քաֆէ Ֆլէր սր... վերնայարկը: Մէթրօ՝ փլաս տ'Իթալի:

— ՓԱՐԻԶԻ Տարօն Տուրուբերան Միու... Նահապետ Հայրենակցական Մի... Թեան ընդհ. անդամական ժողո... վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2½ 1/9 Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանը: Գ... րակարգ՝ հանդէսի նախապատրաս... տութիւն:

— ՓԱՐԻԶԻ Սէօլէօի Հայր. Մի... Թեան ընդհ. ժողովը՝ 16 փետր. կի... րակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մի... Թեան գրադարանին մէջ, 43 rue de la Défense, իսի-լէ-ուլինօ... Օրակարգ՝ եւամտեայ հաշուետուո... Թիւն, փոքրիկներու դասարանի հ... Թեան համար խորհրդակցութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՓԱՐԻԶԻ Ալդրաս եւ Երզանի Շ... Միութեան ընդհ. անդամական ժո... ղովը, վաղը 16 փետր. կիրակի կէս... օրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Ֆլորիան» մէջ, 61 rue Mr. le Prince մէ... թրօ Օտէոն: կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները: Խիստ կարեւոր օ... րակարգ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՏՐԹԻԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ	ԵՐԱՄՍԵԱՅ	ՔԱՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
16
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
16 FEVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3040

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՄԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԸ ԵՒ ՀՈԴԱՏԱՐՆԵՐԸ

Լիոնէն Թրթակից մը կը գրէ Թէ իրենց քաղաքին մէջ ալ 30–40 ընտանիքներ արձանագրուած են, Ուրուկուէյ կամ Փարակուէյ գաղթելու համար: Պատճառը՝ ճիշդ այն ինչ որ Մարսէյլի մէջ, — անատուգութիւն, գործազրկութիւն, Թշուառութիւն:

Երբ այս նոր արտագաղթին լուրը առացանք, նախ Մարսէյ – լէն եւ յետոյ ուրիշ վայրերէ, պարտք սեպեցինք առանց վերապա – հութեան գրի առնել մեր տեսակէտները:

Միեւնոյն ատեն հրատարակեցինք փաստացի յօդուածաշարք մը, որ կը ներկայացնէր ռուս պատուիրակներուն կատարած ման – րակրկիտ ուսումնասիրութիւնը եւ բացատական եզրակացութիւն – ները, անհրաժեշտ գիտելիքներով: (Պարագուա՞յ Թէ գլխի վայ», Ս. վրացեան, «Ցառաջ» փետր. 4 եւ 6):

Մամուլին յանձնելով այս նիւթերը եւ մեր խորհրդածութիւն – ները, մենք միամտութիւնը չունէինք հաւատալու Թէ բեռ կապոյ – ները անմիջապէս պիտի սթափին, խուսափելով նոր արկածա – խնդրութիւններէ:

Ընդհակառակն, գիտենք որ չատերը աւելի ամուր կառչած են նոր գաղթին:

— «Ցաւի մէջ ենք, ձգեցէք որ մեր գլխուն ճարը նայինք: Ազ – գային մտահոգութիւններէ աւելի, հացի խնդիր է որ ունինք: Քա – նի որ ազգին մեծերը անկարող են գարման ճարելու, Թող չխառ – նուին մեր գործին»:

Մօտաւորապէս այս է անոնց հոգեբանութիւնը: Դառնու – Թիւն, յուսախաբութիւն եւ «գլխուն ճարը նայելու ձգտում»:

Այսպիսի հոգեբանութեան մը առջեւ, բնականաբար ջուրի ձայն կուգայ, երբ կը փորձես ապացուցանել Թէ անձրեւէն փախ – չելով, կարկուտի կրնան բռնուիլ:

Եւ սակայն, Թող մեր պարտքն ըլլայ միշտ լուսաբանել, յիշե – ցնել եւ զգուշացնել:

Տասը տարի առաջ ալ միշտ կ'ազդարարէինք որ չհեռանան իրենց հաստատուած վայրերէն,— մասնաւորապէս արեւելեան գաղութներէն բայց ամբողջ բազմութիւններ փոխանակ տարբա – կան տրամաբանութեան անսալու, նախընտրեցին հետեւիլ օրուան հոսանքին, կարաւաններ կազմել դէպի արեւմուտք, մինչեւ Ֆրան – սա եւ աւելի հեռուները: Եւ զղջումը չուշացաւ, երբ գործազրկու – թեան առաջին փորձանքը դիմաւորեցինք, 1926–27ին:

Բայց այս անճար բազմութիւնները ունին մեղմացուցիչ պա – րագայ մը:

Ո՞վ է, վերջապէս, իրենց հոգատարը:

Հազարգլխանի դեկավարութիւն մը Թառած իրենց գլխուն վերեւ, զոհարներ կը ցանէ, հրաչքներ կը խոստանայ, մարզանք – ներ կը կատարէ միշտ անջատ – անջատ, միշտ հակամարտ եւ խա – չաճեւեայ: Հետեւա՞նքը,— խժալուր աղմուկ մը, որուն ժխորին մէջ տարագիր բազմութիւնները չեն գիտեր Թէ որո՞ւ խօսքին հա – ւատան, ո՞ր ճամբան բռնեն, ո՞ր քարին զարնեն իրենց գլուխը:

Եւ հիմա որ իսկապէս անելի մը մտանուած ենք, ոչ միայն որ եւ է գլուխ չի պակսիր կամ չի բաբեխոխուիր բազմագլխանի հոգատարութենէն, այլ եւ նոր գլուխներ կը բուսնին ամէն օր:

Այս ալ ուրիշ մէկ ապացոյցն է համատարած յուսախաբու – թեան եւ չուարման: «Դուն չկրցար, ես պիտի ընեմ: Քու ճամբադ մութ է: Ես գտած եմ բանալին»:

Եթէ օտարական մը բան – գործ ընէր միայն մէկ ամիս հե – տեւելու մտանաւորապէս այս գաղութի ազգային – վարչական կեանքին, ապահովաբար պիտի մղուէր ախտաբանական ուսում – նասիրութիւն մը կատարելու: Եւ եթէ այդ օտարականը նախա – պէս ճանչցած ըլլար այս ժողովուրդը եւ իր վաւերական առաքի – նութիւնները, կասկած չկայ Թէ դամբանական մըն ալ պիտի կցէր իր ուսումնասիրութեան:

Բայց ինչո՞ւ այսքան մանրացանք, հետզհետէ փորելով մեր ինքնապաշտպանութեան հիմերը ...

Այս նոյն ժողովուրդը չէ՞ր որ միշտ կը ծառանար եւ ջուրին երեսը կ'ելլէր, երբ արիւնածարաւ Թշնամիներ կը փորձէին ընկղ – մել զայն ամէնէն հրէշային հալածանքներով:

Անշուշտ միջավայրը փոխուած է եւ այսօր մեր առջեւ ունինք այլապէս ծանր խոչընդոտներ: Եւ յետոյ, մեր հողին վրայ կը գտ – նուէինք, այն ատեն:

Այդ փոփոխութիւնը կրնա՞յ արդարացնել այսօրուան անկեր – պարան եւ անիշխանական վիճակը:

Երէկ Թուրքը եւ Քիւրտը գժոխքի կը վերածէին մեր կեանքը: Եւ սակայն յետին գիւղին տէրտէրն ու վարժապետը, գիւղապետն ու ժողովուրդը ձեռք ձեռքի տալով, ելքեր կը գտնէին:

Այսքան մը գիտակցութիւն եւ կարողութի՞ւն ալ չունինք այ – սօր, այս օտար այլ ազատ երկնքին տակ, մեր տունին գործերը կարգի դնելու, մեր ճակատագիրը տիրաբար վարելու, ինչպէս եւ կարելի բարիքներն ապահովելու համար:

Մենք յոռետես չենք, բայց մէկ վերապահութեամբ, — Ցոյս չկայ որ շտկուի այս վիճակը, ցորչափ գտնուած չէ գրական բանա – ձեւ մը, ճզդելու համար Երեւանի եւ Արտասահմանի յարաբերու – թիւնները: Եւ ուրիշ մը՝ կազմակերպելու համար մեր սեփական հոգատարութիւնը:

Երբեք դժուար չէ գտնել այդ երկու բանաձեւերը, կը բաւէ որ աւելի կամ պակաս վաւերական հոսանքներ եւ հաստատութիւն – ներ ընդունին, համոզուին Թէ՝ Արտասահմանը կը կարօտի լուրջ ինքնապաշտպանութեան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽԻՍՏ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ «ԱՔՍԻՕՆ ՖՐԱՆՍԷԶ»Ի ԴԷՄ

— · —

Չսխափակոմնեանեաւրու քաղոքի ցոյցը՝ այսօր

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՄԻԱՁԱՅՆԵՐ ՁԵՌՔ ԱՌՆՈՒԱԾ ԵՆ

Լէօն Պլումի դէմ կատարուած յարձակման առթիւ, ոստիկա – նութիւնը ուրբաթ առտու նորէն խուզարկեց արբայական «Ակսիօն Ֆրանսէզ»ի կեդրոնը, թերթին խմբագրատունը եւ գլխաւոր վա – րիչներուն բնակարանները: Նախընթաց օր ուր կասկածելիներ ձերբակալուած էին, բայց ազատ արձակուեցան: Կառավարու – թեան հետապնդումները մեծ յուզում պատճառեցին արբայական եւ առհասարակ աջակողմեան շրջանակներու մէջ: Ուրբաթ օր – ուան խուզարկութեանց ատեն, «Ակսիօն Ֆրանսէզ»ի վարիչները ուժգնօրէն բողոքեցին, եւ Շարլ Մորաս ազդարարեց Թէ «շուտով նոր յեղափոխութիւն մը պիտի պայթի»: Այս արբայական գրագէ – տը, որ շատ ծանր կը լսէ, իմացած չըլլալով զանգը, ոստիկաննե – րը հարկադրուեցան խորտակել իր յարկաբաժնին դուռը: Ուրիշ երկու վարիչներ տունը չէին, երբ ոստիկանները ներկայացան: Ուստի բողոքեցին Թէ ապօրինութիւն գործուած է: Խուզարկու – թեանց ատեն բռնուեցան բազմաթիւ թուղթեր: Կը հաստատուի Թէ «Ակսիօն Ֆրանսէզ»ի մէջ գտնուած գլխարկն ու փողկապը կը պատկանին Լէօն Պլումի: Ոստիկանութիւնը տարաւ զանոնք ներ – կայացուց Պլումի եւ սեփականութիւնը հաստատելէ յետոյ, կըն – ձեց արիւնոտ շապիկին հետ, պահելու համար իբրեւ փաստ:

Դէպքին օրը անցորդ շարժանկարիչ մը յարձակման ժապա – ւէնը հանած էր, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց անոր ցուցա – դրութիւնը: Շարժանկարը թէեւ փոքր է, բայց հանգամանօրէն կը ներկայացնէ յարձակման պարագան եւ յարձակողները:

Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց ապահովագրութեան բնիչ մը, ժան լը Քօնք, 32 տարեկան, իբրեւ մեղսակից, բայց յետոյ ազատ արձակեց: Ուրիշ արբայական գործիչ մըն ալ ձերբակալուելով, խիստ հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ: «Ակսիօն Ֆրանսէզ» դէպքին յաջորդ օրը հեգնութեամբ դիտել կուտար Թէ Լէօն Պլու – մի «ականջը սկրբուած ըլլալով», հակառակորդները «մարդաս – պան» կ'աղաղակեն, մինչդեռ երբ «Քայեոյի կնիկը» հինգ հարուա – ծով սպանեց Քալմէթը, ընկերվարական – արմատական երես – փոխան եւ կրթական պաշտօնեայ Թալամաս կը գրէր մարդասպա – նին·— «Մէկը մաբրեցիք, պռավօ՛»:

Ինչպէս գրած էինք երէկ, *Ակսիօն Ֆրանսէզը* պետական խոր – հուրդին դիմած է, բողոքելով կազմակերպութեան լուծման դէմ: Այս բողոքը չի կրնար կասեցնել լուծման գործողութիւնները, ո – րոնք սկսած են արդէն, Փարիզի Թէ գաւառի մէջ: Եթէ Պետական Խորհուրդը հակասահմանադրական կէտ մը չտեսնէ, *Ակսիօն Ֆր – ռանսէզի* կազմակերպութեան գոյքերն ալ պիտի գրաւուին, հա – մաձայն 1901 յուլիսի օրէնքին, որ գործադրուեցաւ կրօնական միաբանութեանց դէմ: Կազմակերպութեան եղած նուէրները եւ անդամներու անհատական սեփականութիւնները կրնան հետ պա – հանջուիլ, բայց մնացեալը կը ծախուի եւ արդիւնքը կը յանձնուի խնայողական դրամատան: Համազգեստները, խորհրդանշանե – րը, զէնքերը եւ ուրիշ իրեղէններ ալ կը դառնան պետական սեփա – կանութիւն, համաձայն 1936 յունուար 10ի օրէնքին: Եթէ որ եւ է փորձ կատարուի լուծեալ կազմակերպութիւնը վերահաստատելու, պատասխանատուները կը դատապարտուին վեց ամիսէն երկու տարի բանտարկութեան եւ 16էն 5000 ֆրանք տուգանքի: Եթէ յանցաւորը օտարական է, միեւնոյն ատեն կը զրկուի ֆրանսա բը – նակելու իրաւունքէն:

Իբրեւ հետեւանք ընդհանուր յուզման, ընկերվարական կու – սակցութեան երիտասարդական խումբերը, «կարմիր բազէ»ներ առջի օր յարձակում գործեցին 14րդ թաղամասի արբայական հաւաքավայրին վրայ եւ ծանրապէս վիրաւորեցին բժիշկ Կոլոը, որուն մէկ աչքը պիտի հանուի բժշկական գործողութեամբ: Այս յարձակման առթիւ, 16րդ թաղամասի բաղաքապետութեան ան – դամներէն մէկը բանաձեւ մը ներկայացուց, պահանջելով հաւա – սարապէս գործադրել օրէնքը եւ անմիջապէս ձերբակալութիւն – ներ կատարելով, լուծել «յեղափոխական կազմակերպութիւն – ները»:

Միացեալ ճակատը բողոքի ցոյց մը կազմակերպած է այսօր, կիրակի: Համախմբումը տեղի պիտի ունենայ Պանթէոնի հրապա – րակին վրայ, ժամը 2·30ին, եւ թափորը պիտի ուղղուի դէպի Նա – սիօնի հրապարակը: Այս առթիւ թերթերը կը գրեն Թէ ցոյցը պի – տի կատարուէր երեսփ· ժողովին առջեւ, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց, որպէսզի ընդհարումներ չպատահին, եւ յանձնարարեց Պասթիլի շրջանը, ուր աջակողմեան հոսանքները շատ չեն երե – ւար: Ամէն պարագայի մէջ, արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են, ի նախատեսութիւն արիւնալի դէպքերու: Մանաւանդ որ, Ար – բայականները չեն ուզեր համակերպիլ կազմակերպութեան լուծ – ման հրամանագրին:

** Լէօն Պլումի վիճակը լաւ է առ այժմ, բայց բժիշկները վերջնական եզրակացութեան պիտի կրնան յանգիլ երեքշաբթի օր: Ամէն պարագայի մէջ բացարձակ հանգիստ պատուիրած են վիրաւորին, որպէսզի բարդութիւններ չծագին, բանի որ տարիքն ալ յառաջացած է (65):

Մամուլը գրեթէ ամբողջութեամբ ցաւ կը յայտնէ դէպքին առթիւ: Անոնք որ հակառակ են յունուար 10ի օրէնքին, կը վախ – նան որ ծանր հետեւանքներու յանգի անոր գործադրութիւնը:

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՇԷՅԹԱՆ - ՊԱԶԱՐ »

—•—

Անցեալ օր «ստախանովեան» ճիգ մը փորձելով, ծայրէ ծայր կարդացի ճիշդ երեք սիւնակ թարգմանութիւն՝ «Մ. Հայասան»ի մէջ (18 յունվ·):

Նիւթը՝ կարմիր մարաջախտ Թու – խաչեւսկիի զեկուցումը՝ միջազգային կացութեան մասին, Մոսկուայի խոր – հրդարանին առջեւ (կեդր· Գործադիր կոմիտէ): Խորագիրը՝ «ԻՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆ Արեւելքում եւ Արեւմուտքում»:

Նորաբանութիւն մը այս բառը,— «Իրադրութիւն», որ անշուշտ մեր «կացութիւն»ը, «իրաց վիճակ»ը կամ պարզապէս «վիճակ»ն է:

Ինչպէս կ'երեւայ, երբեմ միտք չու – նին սորվելու ոչ «կացութիւն»ը, ոչ ալ վիճակը: Կա՛մ «դրութիւն» պիտի գր – բեն, կամ՝ «սխտուացիա», եւ կամ այս վերջինը — «իրադրութիւն»:

Այնուհետեւ խիճեր ու խիճեր, ի – բարեաճչիւր պարբերութեան հետ, մէ – կը միւսէն անհանդուրժելի եւ տգի – տափաս:

Ես շարեմ, դուք դատեցէք·— Ձա – փոնական միլիտարիստները,— շտա – բի ստրատեգիկ հայեացքները,— Բել – գիայի տեքիտորիայով,— Իմպերիա – լիստական պլաններ,— հզօր ավիա – ցիա,— Ավիացիոն արդիւնաբերու – թիւն·— Գեներալ Սպիրան·— 12 կոր – պուսների եւ 36 դիվիզիաների·— Մո – բիլիզացիոն պատրաստականութիւն, Ավտոմոբիլային եւ երկաթուղային մասնայական տեղաշար·— Ինտենսի – վութիւն·— 13 մագիստրալ դէպի փր – բանսիական սահմանները·— Ոչ պա – կաս ինտենսիվ·— Ցացիոնալ - Սոցիա – լիսաների ավտոմոբիլային կար – պուս·—Ստրատեգիկ կենտրոնացում·— Ստրատեգիական նշանակութիւն: Եւայլն, եւայլն:

Այս բառերէն շատերը բուռ - բուռ ցանուած են աջ ու ձախ, թութա – կաբար չարգմանուած՝ ռուսերէնն բր – նագրէն:

Ոչ մէկ ճիգ նոր բան սորվելու, գո – նէ բառարան կամ արտասահմանի թերթ նայելու:

Եթէ գործ չունիք, բացատրեցէք Թէ երբ իբրու գոյական կը գործածեն «ավիացիոն»ը (օդագնացութիւն, օ – դային ուժ, օդատորմիղ), ի՞նչպէս, միեւնոյն ատեն, կը վերածեն ածա – կանի,—«ավիացիոն արդիւնաբերու – թիւն»:

Բայց ան՛հնարդ է հարցնել, որովհե – տեւ յանդիման··· «պրովոկացիոն տեն – դենց» կ'երեւան մեզի:

Կամ յիշեցուցէք Թէ՝ «ռազմագի – տական» շատ աւելի գեղեցիկ է եւ նշգրիտ՝ քան սա «ստրատեգիկ»ը (փրանսերէնը՝ Սթրաթէժիք): Թէ «մոբիլիզացիա»ն մեր պատուական « զօրաշարժ »ն է, Թէ «գեներալ»ին «զօրավար» կ'ըսեն, Թէ «կորպուս»ը զօրաբանակն է (կամ զօրամարմին), իսկ «դիւիզիա»ն՝ զօրաբաժինը եւն·:

Նոյն բարգմանութեան մէջ պիտի գտնէք, ուռ, լուսաւորչական հայ – կաբանութիւններ — «ծովային նաւա – տորմիղ», «ջրատարողութիւն» (հար – ցը նաւերու մասին է), «գծանաւ» (« վէսս որ լիներ», որ կ'ըսուի առաջ – նակարգ զրահաւորներու համար) եւն·:

Կատարեալ «շէյթան պազար»: Իսկ այս դեռ ամէնէն անմեղը կամ սովո – րականն է:

Վ.Ա.Հէ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶՊԱՆԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԽՈՒՈՎՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻԻ

— · —

Սուրիոյ մարզպանը Դամասկոս գացած ըլլալով, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ վերջին դէպքերու առթիւ.

*— Զարիքը շատ խոր է: Ան տնտեսական եւ ելմտական դժ – ուարութիւնները որոնցմէ կը տառապի ժողովուրդը, աւելցան ազ – գայնականներու գրգռութիւններով: Մխիթեան, փոքրամասնու – թեանց, միջազգային յարաբերութեանց բառնակ խնդիրները չեն կրնար քննուիլ, մինչեւ որ չվերահաստատուին փոխադարձ վստա – հութիւնը եւ գործակցութիւնը: Արդ, Սուրիոյ այն պոլիտիկա – ները որոնք իրենց մենաշնորհ դարձուցեր են հայրենասիրութիւ – նը, կը խուսափին գործակցութենէ եւ կ'ուզեն ուրիշներուն: Ազ – գայնականներուն այս ժխտական դիրքին չարունակութիւնը ճշ – մարիտ ոճիր մը կը կազմէ հայրենիքին դէմ: Յունուար 10ին ա – նոնք անգամ մը եւս դատապարտեցին գործակցութեան քաղաքա – կանութիւնը եւ բացէ իրաց կոչ յայտարարեցին: Հետեւանքը եղաւ ծանր կորուստներ վաճառականութեան համար, համալսա – րանական դասընթացքները վտանգուեցան եւ մարդկային կեան – քեր զոհուեցան: Վստահ եմ Թէ Սուրիոյ ազգային կարծիքը շու – տով պիտի ըմբռնէ իրեն դէմ սարքուած ւաւը: Դիակապուտները կը չահագործեն սովորական կուիներու զիները, ամէն գնով վառ պահելու համար խլրտումը, զոր անհրաժեշտ կը գտնեն իրենց անձնական փառասիրութեանց համար· բայց Ֆրանսա բաւական ուժ ունի, այս արարքներուն ներելու համար· բնականոն վիճակի վերահաստատումէն անմիջապէս վերջը, ես պիտի կրնամ գտնա – գանել բուն դրդիչները, որոնց կեղծիքը այնքան աւելորդ չարիք – ներ պատճառեց, եւ մոլորեալ ցուցարարները, որոնք զոհ դարձան գէշ հովիւներու»:

** Պէյրութէն կը հեռագրեն Թէ անդորրութիւնը վերահաս – տատուած է Լիբանանի, Դամասկոսի, Հոմսի եւ Համայի մէջ: Դէպքերը պատահած են Հալէպի մէջ: Հանրակառքերը քարկոծ – ուած եւ երկու ցուցարարներ վիրաւորուած են: Հանրապետու – թեան նախագահին ներկայացան երկու պատուիրակութիւններ, ո – րոնց մէկը կը բաղկանար գլխաւոր ընտանիքներու կիներէն, իսկ միւսը՝ առեւտրականներէ: Երկուքն ալ խնդրեցին դադրեցնել զա – պղական միջոցները եւ ներում չնորհել դատապարտեալներուն: Նախագահը պատասխանեց Թէ անկարելի է որ եւ է բան ընել, մին – չեւ որ ցոյցերը չդադրին եւ անդորրութիւնը կատարելապէս չվե – րահաստատուի:

Դամասկոսի մէկ Թերթը խափանուած ըլլալով, միւսներն ալ դադրեցուցին իրենց հրատարակութիւնը, իբրեւ բողոքի ցոյց: Ֆրանսացի, սենէկալցի եւ չէրքէզ պահակներ կը հսկեն քաղաքին բարեկարգութեան վրայ: Փարիզի ազգային Թերթերը կը պա – հանջեն իրբեւ մարզպան վերահաստատել Հօր. Վէկանը:

═•·•═

Լեհաստանի 3 ՈՒ ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ Հրեաները ոտքի եւած են, առաջնորդութեամբ Բաբունապետաններու խորհուրդին, բողոքելու համար մսացու կենդանիներու զենման օրինագծին դէմ, որ ազատ կը ձգէ մորթել որ եւ է կենդանի, առանց աւանդական ծիսակա – տարութեանց (քօշէր):

ԿԱՄՈՒՐՋ
(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՂՋԱՏԱՐԱԾՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՂՋԱՏԱՐԱԾՔԻ)

Ամենամեծ հրճվանքը լինում է, երբ մարդ տեսնում է, որ իր կյանքի ընթացքում ինքնաստեղծված արժեքները, որոնց համար նա ամբողջ կյանքում պայքարել է, ոչ միայն չեն մոռացվում, այլև ավելի են ամրանում ու ավելի մեծ ուժով ապրում ժողովրդի հոգևոր կյանքում։ Ահա թե ինչ է նշանակում իսկական հեղինակություն ունենալ։

Ընտրված իշխանությունների ամենամոտիկ ու ամենաանմիջական կապը ժողովրդի հետ ապահովվում է ոչ միայն նրանով, որ նրանք ընտրվում են ժողովրդի կողմից, այլև նրանով, որ նրանք ամեն րոպե կարող են հետ կանչվել ժողովրդի կողմից։ Ընտրված իշխանությունների հետ կանչելու իրավունքը ամենակարևոր երաշխիքն է նրանց գործունեության ճիշտ ընթացքի համար։

Ինչո՞ւ է ընտրված իշխանությունների հետ կանչելու իրավունքը այդքան կարևոր։ Որովհետև ընտրված իշխանությունները, ինչպես ամեն մի կենդանի մարդ, կարող են սխալվել իրենց աշխատանքում։ Ընտրված իշխանությունները կարող են ոչ միայն սխալվել, այլև ոչ ազնիվ դուրս գալ ժողովրդի առջև, դավաճանել նրան։ Ընտրված իշխանությունները կարող են ոչ միայն դավաճանել ժողովրդին, այլև դառնալ ժողովրդի թշնամի։ Ահա թե ինչու ընտրողները պետք է ունենան իրենց ընտրյալների նկատմամբ հսկողություն, պետք է ունենան իրավունք ցանկացած րոպեի ընտրված իշխանությունների հետ կանչելու։

Ընտրված իշխանությունների հետ կանչելու իրավունքը ամենակարևոր երաշխիքն է նրանց գործունեության ճիշտ ընթացքի համար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԸ

— Ա՛յ, ուր։ Փախչո՞ւմ ես։

— Ես, տե՛ր։ Ես պիտի չփախչիմ։ Ես ուզեցի ազատել ինձ ու իմ ընտանիքս։ Ես ուզեցի ազատ ապրիլ իմ հողիս վրա

*** Ուրբաթ օրուան խուզարկութեանց ատեն, արհայական գործիչ մը, ժոռժ Շափիք, 25 տարեկան, յանկարծ փողոց ցետուելով բիր մը ֆաշեց եւ երեք անգամ զարկաւ պահակ ոստիկանի մը: Ցետոյ փախաւ, սակայն ձերբակալուեցաւ: Մանր – մունր ընդհարումներ անպակաս են փողոցներու մէջ, մանաւանդ ուսանողական (Սէն Միշէլ) եւ բանուորական թաղերու մէջ:

Ամէնէն չափաւոր թերթերն ալ դիտել կուտան թէ երկիրը կ'ապրի «քաղաքացիական պատերազմի մթնոլորտի մը մէջ» :

** Վառի ևահանգապետը արգիլեց *Աքսիօն Ֆրանսէզի* մէկ ժողովը՝ Թուլոնի մէջ: Լուծման հրամանագրին գործադրութեան առթիւ դէպքեր պատահեցան կրլնոպլի մէջ, եւ շրջուն պահակներ կրակ բացին: Քանի մը հոգի վիրաւորուեցան:

Կը վախցուի որ պատերազմ ծագի Թ. Միութեան եւ Ճափոնի միջեւ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ Ծայր· Արեւելքի կացութիւնը: Ձորեֆշաբթի օրուան դէպքը՝ Մանչուրիոյ եւ Արտաքին Մոնկոլիոյ սահմանին վրայ, որուն հետեւանքով 16 հոգի սպանուեցան, Մանչուրիոյ կառավարութեան կողմէ կը համարուի «պատերազմ առանց յայտարարութեան»: Մանչուրիա եւ Ճափոն զինուորական փոխադրութիւններ կը կատարեն, օգտուելով այս դէպքէն: Ձորեֆշաբթի օրուան դէպքին մասնակցած են օդանաւեր եւ թնդանօթներ: Լուրի մը համաձայն, Մուտէնի (Մանչուրիա) խորհրդային հիւպատոսարանը փակուած է եւ բոլոր հպատակները հեռանալու հրաման ստացած են: Ինչպէս միշտ, այս դէպքին առթիւ ալ երկու կառավարութիւնները իրարու վրայ կը ձգեն պատասխանատուութիւնը: Ուշադրութեան մէջ անխուսափելի կը համարին պատերազմը, թէեւ այն համոզումը կը տիրէ թէ խորհրդային իշխանութիւնը կ'աշխատի խուսափիլ ընդհարումէ, իսկ Ճափոն ալ կ'ուզէ նախապէս ապահովել Գերմանիոյ զինուորական գործակցութիւնը:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Անդլիոյ Ա.Ջգ. պաշտպանութեան խնդիրը կարեւոր վիճաբանութեանց դուռ բացաւ երեկ· ժողովին մէջ: Այս առթիւ նախկին նախարար Ջէմպըլէն քննադատելով Պ. Պօլտուինի քաղաքականութիւնը, դիտել տուաւ թէ չատ մը սխալներ գործուած են: Իսկ ծովակալ մը ազդարարեց թէ Մեծն Բրիտանիոյ ծովեզերքը, ձիպրալթար, Մալթա եւ ուրիշ կարեւոր կայաններ երբեք պաշտպանուած չեն օդանաւային ռմբակոծութեան դէմ: Կառավարութիւնը կ'ուզէ ազգ· պաշտպանութեան նախարարութիւն մը ստեղծել, բոլոր ճիգերը կեդրոնացնել եւ սպառազինութիւնները բազմապատկելու համար:

Ալեքսանդր Կոլչակով, նախկին Ռուսաստանի Տումային նախագահը, որ երկար տարիներ կը տառապէր սրտի հիւանդութենէ, մեռաւ Փարիզի մէջ: Ծնած էր 1862ին: Երիտասարդութեանը ճամբորդած է նաեւ Թուրքիա, հայկական ջարդերուն առթիւ: Համոզուած միապետական էր, եւ զինուորական նախարար՝ կերենսկիի կառավարութեան մէջ: Ինքն էր որ 1917ին ուրիշ պաշտօնատարի մը հետ ցարին ներկայացաւ, հրաժարումը պահանջելու համար:

Իրանագիտական վարժարանի տագնապը չէ լուծուած տակաւին: Վերատեսուչը պնդած ըլլալով իր հրաժարականին վրայ, կրթական նախարարը կը խորհի նոյն իսկ փակել համալսարանը, եթէ ուսանողները պիտի չարունակեն խափանել փրոֆ. Ժէզի դասախօսութիւնները:

Ալպանիոյ կիներն ալ հրաման ստացան հանելու քօղերն ու «չարշաֆ»ները, համաձայն արքայական հրովարտակի մը:

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ

Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները եւ բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Գործութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի:

CABINET PARMAC*ի* *սպասարկութեան բաժանորդները մտահոգութեան որեւէ պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւններուն համար, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց ա յնամէն պարագաներուն մէջ, որոնք կապ ունին Հարկահաւաք Գործութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեանց լրացման եւ հաղորդում, ճշդումներու անձամբ մասնակցութիւն, արբագրութեանց հաւատ խորհրդակցութիւն:*

CABINET *PARMACի բաժանորդները կրնան վստահ ըլլալ թէ պաշտպանուած են ելմտական վարչութեան որեւէ մէկ դիտողութեան դէմ:*

Տարեվերջի հարկային ձեր յայտարարութիւնները լրացնելէ առէք CABINET PARMACի *սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուրքերու խնայողութիւն մը:*

Դիմեցէք CABINFT PARMACին *ամենայն վստահութեամբ: Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ* CABINET PARMACի *սպասարկութեան եղանակներուն մասին: PARMAC, 28 Bld. de Strasbourg, Paris (10), Tél. Botzaris 17—64:*

ԱՐՈՒՍ ԽԱՉԻԿԵԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԽՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՌԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք· ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու վաստագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ֆարթանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը *125* ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ *12* հատը *10* ֆր., *6* հատը 7 ֆր·:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Երեքշաբթի 18 փետրուար, երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, Ռուսականֆոն սէրվանթուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ սը Թօքիո

կը խօսի՝ Պ. Խ. ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

ՆԻՒԹ.— Հայկական բարենորոգումներու դարցը Պերլինի վեհաժողովին մէջ, ըստ դիւանագիտական վաւերագիրներու:

Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ

Պանեէօ-Քաշանի Ճառաջդիմասէր Միութիւնը Մարտ 1ին կը ներկայացնէ «Ձարշըլը Ակթին Աղա»ն, ի նպաստ իր դպրոցին:

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

Երեկոյթ-Պարահանդէս

Կազմակերպուած Տարօն-Տուրուբերանի Հ. Միութեան Ֆրանսայի շրջանի Կ. Վարչութեան եւ Փարիզի իր մասնաճիւղին կողմէ,

Ի նպաստ Տարօն-Տուրուբերանի պատմութեան հրատարակութեան,

փետր. 22, շաբաթ գիշեր, մինչեւ առաւօտ. Ցալ Հօրթիքիլթիւրի մէջ,

84 Rue de Grenelle, *մետրօ* **Rue du Bac.**

Կը նախագահէ ՏՔԹ. Ս. ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը խօսին՝ ՊՊ. Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ *եւ* Կ. Յ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Կը նուագէ «Ելիբատ» սազագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Գ. ՕՆՈՍԵԱՆի. Ընտիր ճաշ եւ ճոխ պիւֆէ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին

Salle des Fêtesի մէջ, Անկէն, rue du Casino

Բացման խօսք.— Վարչութիւն

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ *եւ* Պ. Ս. ՍԱՍՈՒՆԻ (ֆրանսերէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին կը մասնակցին

ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԴԱՉԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ. Ա. ԴԵՒՈՆԵԱՆ (երգ.) ընկերակցութեամբ Ս.Ր ՁԱՄՊԱՉԻ (դաշնակ), Օր. Մ. ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Մ. ՊԱՊՈՆԵԱՆ (ջութակ), Օր. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ են Պ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Շ. ՍԷՄԻՐՃԵԱՆ (ֆրանս. արտասանութիւն):

Կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը, «Արաքս» Միութեան սանուհիներու կողմէ:

Ա. Ահաբոնեանի «ԼԻ ՄԻ ԱՂՕՒԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ:

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,

Ընտիր ճաշ, Պ. ՄԻՆԻՒ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը:

Ճոխ պիւֆէ:

ՄՈՒՏՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Կառ ութ Նռուէն Անկէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին.

Երեկոյթ—պարահանդէս

կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ *22* փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը *9.30*էն մինչեւ առաւօտ

Salle de Municipale, 27 rue des Laitière, Vincennes

Մետրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը:

Օրքեսթր Արժանթին Ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 ֆրանք

Յարեկոյթ-Պարահանդէս

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր Օգնութեան Ընտուկին

Հովանաւորութեամբ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆԻ

23 փետր. կիրակի, Aéro Club de Franceի սրահներուն մէջ,

6 rue Galilée — Métro Boissière

Ճոխ պիւֆէ — Orchestre — Jazz — Tango — Գեղարուեստական բաժին — Պրիճի սեղաններ:

Մուտք՝ *15* ֆրանք, ուսանողներու՝ *10* ֆրանք:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուղղակի ներածում Թուրքիայէն, ցունաստանէն եւ Պուլկարիայէն

Maison AZIZIAN FRÈRES

25 Rue Bergère (*փակին մէջ*), *Փարիզ* (*9*)

Մետրօ Pelletier եւ Cadet

Բաց է ամէն օր աւաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան 7. շաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է.

ցորգիի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մեծարանոցը, անձամբ հաւոզուելու համար մեր ապրանքներու քնաիր տեսակին եւ գիներու ժամանութեան:

Արագ սպասարկութիւն Livraison à domicile

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17 — 19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la Porte d'Italie, մետրօ Փորթ ս'Իթալի

Կ'ըստանձնենք ալեքտրական, կազի, ջուրի գետեղման աշխատանքներ չափաւոր գիներով:

Կը չինենք լուսաւոր եւ պարզ գեղեցիկ նշանաւոր ախտակներ: Եկէք տեսնելու մեր նմոյշները գաղափար կազմելու մեր գիներու ժամանութեան մասին:

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

“ՄԵԼՔՈՆ”

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵԼԵՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԵԼՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈԻԹ եւ ԱՔԻԹԻ շաքարներ, ՔԱՓԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՒԻՃ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՌԻՁԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ԵՔԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,

Ձեր յաճախորդներուն թիւը աւելցնել օրէ օր,

Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,

Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE

9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.

Tél.: ARChive 05-86

ՁԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՆ Է

Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կոշիկ. Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով:

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը դրկուի *Contre remboursement*ով:

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԳԱՊԱՁՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ ցամոզումով թէ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Ասոնց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մեծերգ, սոլտ, տէնղիէմ շուա եւ հօր-քոյր, քալսոն, քրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շղմիզ մաքիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ պոթու-քլաֆեր, կաշիներ, շեվրոններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորածեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքիներու համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՅՇԱՏԸ ՁՈՒԼ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՍԱԼԼԹԱՆ** ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եղած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով:

Մ. ՀԱՊԵԱՆ “ՊՐՈՒՍԱ„ Մ. ՀԱՊԵԱՆ

(Մասնաճիւղ ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՊԵԱՆի Պուա-Քօլօնպի ծաճօք ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ)

21, Rue Saulnier, Paris - 9·

Métro Cadetի ԴԷՄ ՓՈՂՈՑԸ

Tél.: Provence 16-88

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Առաջին այցելութիւնով պիտի հաւոզուիք եւ գոհ պիտի մնաք

Ապսպրանքները կը դրկուին փութով յաճախորդներուն բնակարանները:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՖԱԿ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինէմային ճիշտ քովը)

Մետրօ՝ Bonne-Nouvelle

ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մետրօ՝ Օտէօն եւ Մեծ Միջոց Հեռաձայն Danton : **52 · 75**

Աբեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Կ'ուզուի

Շատ լաւ փօմիիյէ մը, նախապատիւ է քուփի վարժ ըլլալը. իր օգնական: Կ'ուզուի նաեւ լաւ ափիսէօր մը: Մեծ կտորներու նմոյշով մը ներկայանալ Ա. Պէրպէրեանի, *24* բիս Պէրժէր: Գնահատուած պարագային տեւական վարձատրութիւն:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
18 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3041

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊՈՒԹԿՈՒՄ ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

— —

Փետրուար 18 ...

Լեռնակուսակ նիւթ ամբարուած է այս տարերային դէպքի մասին, որ կը կազմէ եղերական գլուխ մը՝ ժամանակակից պատմութեան մէջ: Եղերական՝ իր սկիզբով եւ վախճանով, բայց ո՛րքան բնորոշ՝ իր բովանդակութեամբ:

Թերեւս ճիշդ է որ ամբողջովին լուսաբանուած չեն անոր կարգ մը ծալքերը: Ժամանակներն ալ նպաստաւոր չեն, լիակատար ուսումնասիրութեան մը համար:

Եւ սակայն, ո եւ է անաչառ պատմագիր պիտի չկրնայ ժխտել անոր ամէնէն հիմնական եւ վաւերական արժէքը,— տարերային պոռթկում՝ ահաւոր լուծի մը դէմ, որ փորձեց իր թաթը պարտադրել ընդ հուր եւ ընդ սուր: Եւ դժբախտաբար, «յեղափոխական» եղրայրներու ձեռքով:

Ահա 15 տարի է որ կը գրուի կատարուած բռնութեանց մասին,— զանգուածային ձերբակալութիւններ, խմբական դնդակահարում՝ բանտերու մէջ, հրացանով եւ կացինով, համատարած թալան եւ ուրիշ բարբարոսութիւններ, որոնց դէմ օտար լրագրողները անդամ ըմբոստացան, հաչուելու չարդարէն վերջը:

Դեռ 15 տարի եւս կարելի է գրել,— եւ եղրակացութիւնը պիտի ըլլայ նոյնը: Ո՛վ որ տեսած ու ապրած է այդ Արհաւիրքը, ան միայն կրնայ դառել թէ կարելի՞ էր խուսափիլ եւ դուռ չբանալ նոր արիւնահեղութեանց:

Իսկ ականատեսները ու կենդանի վկաները միայն մէկ հոսանքի չեն պատկանիր: Ոչ ալ միայն Դաշնակցութիւնն է «մեղաւոր»:

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ բոլոր հոսանքներն ալ բաժին ունին և՛ փառքին և՛ պարսաւին մէջ:

Եթէ, օրինակ, Արտասահմանի ռամկավարները կը ճգնին ուեւցնել զայն, անդին, խորհրդային իշխանութեան տակ ունին կամ ունեցած են ընկերներ, որոնք պարծանքով կը պահանջեն իրենց բաժինը՝ այդ համաժողովրդական, տարերային չարժման արժէքին մէջ:

Եւ եթէ կան կարմրուկներ որոնք ի յառաջագունէ կը դատապարտեն զայն, պատմութիւնը անոնց կը յիշեցնէ չատ կարեւոր իրողութիւն մը,— Փետր. 18ին վերջն էր որ զգալապէս բարեփոխուեցաւ Հայաստանի խորհրդային իշխանութիւնը, եւ Լէնինը ինք սաստ մը ուղղեց հայ բոլշեւիկներուն,— «Հայաստանը Ռուսաստան չէ»:

Տակաւին կրնայինք յիշել բոլշեւիկ Բորեանի վկայութիւնը, ինչպէս եւ Լէնինի ղրկած վարչապետին՝ հանդուցեալ Միասնիկեանի անձնական քննութիւնը:

Անշուշտ քամնելի է որ եղբայր եղբօր արիւն թափեց, զարհուրելի անգթութիւններ պատահեցան եւ ահագին բազմութիւն մը հարկադրուեցաւ ապաստանիլ հարեւան երկիր մը:

Եւ սակայն, պէտք է տեսած եւ ապրած ըլլալ այդ օրերը: Ու բացատական հետեւանքները յիշած առեն, չմոռնալ նաեւ դրականը, բարոյականը:

Արդ, ո՞վ պիտի կրնար ժխտել թէ այդ ժողովրդական ըմբոստութենէն վերջն էր որ, «Խաց աշխարհում» ալ մարդիկ ըմբռնեցին թէ ի՛նչ կը նշանակէ խաղալ ժողովուրդի մը համբերութեան եւ ազատութեան հետ:

Ինչո՞ւ չըսել,— մինչեւ փետրուար 18ի պոռթկումը, Արբաթեան Հայաստանի ժողովուրդը առ հասարակ չատ ազօտ գաղափար ունէր ազատութեան եւ անկախութեան մասին:

Այդ ցնցումէն վերջն էր որ սկսան մարմին առնել տենչերն ու տենդերը եւ սթափեցան թմրած հոգիները:

Նորէն ականատեսները իրենք են որ կը խոստովանին թէ՝ մինչեւ այդ զարհուրելի ընդհարումը, հազիւ գաղափար ունէին ազգային հայրենիքի մը իրականութեան մասին:

Եւ նորէն այդ չարժումն էր որ զգացուց հոգատար կամ որդեգիր իշխանութեան, թէ ի՛նչ բան կրնայ գոհացնել այս հալածական ժողովուրդը:

Այդ գոհացումը չորսուեցաւ միջազգային աշխարհակալութեանց գարաւոր գոհին, եւ յոյս չկայ որ որուէ, այս պայմաններուն մէջ:

Եւ սակայն, եկաւոր իշխանութիւնը իր մորթին վրայ զգաց, ըմբռնեց ու ճանչցաւ իր վարած ժողովուրդը: Ու թէեւ բռնութիւնները չարունակուեցան ուրիշ տարիներ ալ, իրրեւ հետեւանք աննախընթաց եւ դաժան կարգուսարքի մը, բայց մարդիկ զգուեցան խաղալ կրակին հետ: Մարդիկ այլ եւս չհամարձակեցան վարուիլ այնպէս ինչպէս փետր. 18էն առաջ:

Դեռ կարելի էր ըսել թէ՝ ինչ որ պատահեցաւ այնուհետեւ— զանգուածային ձերբակալութիւններ եւ աքսորներ, ինչպէս եւ ընդհանուր զինաթափութիւն (Զանգեզուր եւն.)— կը բխէր ոչ միայն անհարադատ կարգուսարքի մը պահպանման հոգէն, այլ եւ նոր պոռթկումի մը մտահոգութենէն:

Մնաց որ, անցած տարիներուն հետ, բաղդատաբար եւ հետզհետէ տանելի դարձաւ Հայաստանի վիճակը, եւ եկող-գացող վարիչները ուզեցին չատ չսեղմել «կարմիր գօտի»ն: Անշուշտ իրենց հրահանգներն ստանալով Մոսկուայէն, ինչպէս միշտ:

Այս ժողովուրդին համար չատ ծանր էր այդ փորձը, բայց պատմութիւնը ունի կնճիռներ եւ հանգոյցներ, որոնք դուրս կը մնան սովորական կանոններէ:

Իսկ երբ յիշենք թէ ամբողջ ժողովուրդ մըն էր որ ոտքի եւ լաւ, պատմութիւնը արդէն կը դառնայ բաց դիրք մը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԱԽԵՐՈՒԻ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԹԱՓՈՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

— • —

Ցոյցը տեւեց ինկ ժամ, առանց կարեւոր դէպքի

ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 500,000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ՓՈՂՈՑ ԹԱՓԱԾ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ ժողովրդական ձակատի ցոյցը, իբրեւ բողոք Լէօն Պլումի դէմ կատարուած յարձակման: Անիկա խըմբաց էր այս ցոյցը, թէ մասնակցողներու բազմութեամբ եւ թէ կարգապահութեամբ: Ոստիկանութիւնը 100 – 150,000 կը հաշուէ մասնակցողներուն թիւը, բաղխենի թերթեր՝ նոյնիսկ կամ աւելի պակաս, իսկ ձախակողմեան օրկանները՝ կէս միլիոնէն մինչեւ 6 – 700,000: Ամէն պարագայի մէջ, ականատեսներ կը հաւաստեն թէ թափորը շատ աւելի պատկառելի էր քան 1935 յուլիս 14ի ցոյցին առիթ: Ան ունուզն 200,000 ցուցարարներ կը մասնակցէին թափորին, իսկ 300,000 համակիրներ ալ շարուած էին փողոցներուն երկայնքը: Իսկ բարեկարգութեան կը հսկէին հազարաւոր հետեւակ եւ հեծեալ զինուորներ: Համախմբումը տեղի ունեցաւ Պանթէոնի հրապարակին վրայ, ժամը 2·30ին, եւ տեւեց նիշդ հինգ ժամ: Մինչ թափորին մէկ ծայրը Նասիօնի հրապարակը հասած էր, վերջապահները դեռ կ'երեւային Սէն Միշէլի փողոցներուն մէջ: Թափորին գլուխը, ինքնաշարժներու մէջ, աչքի կը զարնէին ընկերվարական, համայնավար եւ արմատական առաջնորդները եւ ուրիշ ականաւոր դէմքեր, ծերակուտականներ, եւ – րեսփոխաններ, ուսուցչապետներ, իրաւագէտներ եւն.: Փով Բովի նստած էին Մարսէլ Քաշէն, նախկին նախարար Ֆրօ, որուն դէմքին վրայ դեռ կ'երեւային բանի մը շաբաթ առաջ կրած յարձակման հետքերը, նախկին վարչապետ Տալատիէ, ընկերվարական – ներ Լօնկէ, Պրաֆ, Մուրէ եւն.: Մասնաւոր ուշադրութեան արժանացած էր երիտասարդ երեսփոխան Ժորժ Մօնէ, որուն կառքին մէջ տեղի ունեցաւ Լէօն Պլումի յարձակումը եւ որուն կինն ալ հիւանդ պառկած է, իր կարգին խոշտանգուած ըլլալով: Կազմակերպիչները ամէն միջոց ձեռ առած էին, որպէսզի անկարգութիւններ չպատահին: Կարգախօսն էր,— «Բարեկարգութիւն, հանդարտութիւն եւ կարգապահութիւն»: Բազմաթիւ կարգադիր մասնախումբեր եւ լիազօրներ կը հսկէին կանոնաւորութեան: Թափորը Պանթէոնէն ճամբայ ելլելով, իջաւ Սէն Ժամ փողոցէն, պուլվար Սէն Ժէրմէնէն, անցաւ Սէնը Սիւլլիի կամուրջէն, ուղղուեցաւ դէպի Պաստիյ եւ Ֆոպուր Սէնթ Անթուանի ճամբով հասաւ Նասիոնի հրապարակը: Մօտ չորսուկէս ֆիլոմէթր կը հաշուեն այս ճամբան, որուն երկու կողմերը անհամար բազմութիւն խոնուած էր: Ցարակից տուներու եւ շէնքերու պատահանիներն ու պատշգամներն ալ բազմութեամբ լեցուած էին: Թափորին մէջ կ'երեւային թէ հանրապետութեան հոագոյնը եւ թէ կարմիր դրօշը: Փողոցները կը թնդային «էնթէրնասիոնալ»ով եւ ուրիշ յեղափոխական երգերով, ինչպէս եւ «Մարսէյեզ»ով եւ մարտագոռ բացականչութիւններով:

— « Անկո՛ղ ֆաշականութիւնը·— կեցցէ՛ Լէօն Պլում·— Գնդապետ տը լա Ռօֆի՞ մնացեր է այսքան բազմութիւն համախմբել·— կեցցէ՛ Ֆրանսայի խորհրդային, իշխանութիւնը·— Ֆաշականութիւնը պատերազմ կը նշանակէ, խորհրդային իշխանութիւնը՝ խաղաղութիւն·— Աշխատանք երիտասարդներուն, հանգիստ ծերերուն·— Միացեալ ճակատ, միացեալ ճակատ» եւն.:

Ամբողջ ճամբուն վրայ, առեւտուրն ալ պակաս չէր: Ամէն մէկ հոսանք իր թերթը կը ֆշէր, ինչպէս եւ խորհրդանշաններ, գրքոյկներ, պատկերներ: Մասնաւորապէս ծախուեցաւ Լէօն Պլումի պատկերը: Թափորին մաս կը կազմէին ոչ միայն կուսակցական եւ արհեստակցական միութեանց անդամները, այլեւ նախկին ռազմիկներ, ուսանողներ, երիտասարդական, պատանեկան եւ կանացի կազմակերպութեանց անդամները: Բազմաթիւ մայրեր իրենց զաւակները վեր բռնած՝ բարեւ առնել կուտային: Արեւս – տից վարժարանին առջեւէն անցած ատեն, կարգ մը ուսանողներ ֆաշական ողջոյն տուին պատուհաններէն: Թափորին մասնակցողները պատասխանեցին մարտական կանչերով եւ իրենց բռունցքները ցցելով:

Թափորը ճամբայ ելած ատեն աչքի կը զարնէին 250 ազգային եւ 300 կարմիր դրօշներ:

Շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներուն, կարեւոր դէպքեր չպատահեցան: Տեղ տեղ մանր – մունր ընդհարումներ ծագեցան, որոնց հետեւանքով 17 ձերբակալութիւններ կատարուեցան: Սէն Միշէլի մէկ անկիւնը 500 աջակողմեան խաղաբացիներ փորձեցին հակացոյց մը կատարել, թափորին խառնուելով, բայց ետ մղուեցան: Երկրորդ փորձ մըն ալ կատարեցին, բայց այս անգամ աւելի ուժգին դիմադրութեան հանդիպելով, հարկադրուեցան սրսփաթանները ապաստանիլ: 17 կալանաւորները ազատ արձակուեցան կէս գիշերին, բացի երեք հոգիէ որոնք «Ամսիօն Ֆրանսէզ»ի անդամ են եւ դիմադրած էին ոստիկանութեան: Ձերբակալուեցաւ նաեւ օտարական մը, որ յեղափոխական կանչեր արձակած էր:

*** Գաւառներու մէջ ալ ցոյցեր կատարուեցան: Մարսէյլի մէջ ցոյցին կը մասնակցէին 30,000 հոգի, համաձայն «*Իւմանիթէ*»ի տեղեկութեանց:

=•·•=

*ՄԱՐՍԷՅԼԻՆ «Իւմանիթէ»*ի կը գրեն թէ փետրուար 3ին իվեր 8000 բանուորներ կը շարունակեն գործադուլը, նաւահանգիստին մէջ, այնպէս որ առօրեայ գործողութիւնները խանգարուած են: Վաղը, չորեքշաբթի, ընդհանուր գործադուլ պիտի յայտարարուի, եթէ նաւահանգստի բանուորները (տոքըր) գոհացում չստանան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՏԵՂԵԿԱՆՔ »

— o —

Նոր բառ մը՝ երեւանէն: Կարծեմ կը նշանակէ «զեկոյց» (fօմիւնիքէ) : Կամ «տեղեկատու» (պիւլըթէն) :

Դուն չէ՞ք որ երբեմն հայկաբանութիւն ալ կը փորձեն: Ի՞նչ կրնայիք ընել, եթէ գրէին *ինֆօրմացիա*, «բիւլըտին» կամ ... «կոմմիւնիկացիա», ինչպէս անսասան կը հոլվեն «դեկլարացիա»ն, «դիսկուսիա»ն, «տրադիցիա»ն կամ «ստրատեգիա»ն:

Արդ, փարիզի «Հայաստանեաց» թերթերուն մէջ կը կարդամ հետեւեալ «Տեղեկանք»ը, Դ. Շահվերդեանի ստորագրութեամբ.

— « Ներկայիս ցանկացողների առաջին ցանկում արձանագրուածնե – րից մի մասի Խորհրդային քաղաքացիութեան հաստատումը արդէն ստացուած է: Մնացածներին էլ սպասում է օրէ օր:

Ուզարկուում է այդ մասին յատուկ ծանուցագիր քաղաքացիական իրաւունք ստացած ամէն մի ներգաղթող: Հետեւաբար խնդրում եմ չտհա – դրդուողներից սպասել այդ ծանուցագրին եւ անձամբ կամ գրաւոր դիմում չկատարել ինձ մօտ, իրենց քաղաքացիութեան ընդունման վերաբերեալ հարցերով »:

Ուրեմն, շատը գնաց, բիչը մնաց : Երեւանի լիազօրը **1935** օգոստոսին եկաւ: Եթէ ամբան կէսը եւ ամբողջ աշուն մը անցուց, ահա ձմեռն ալ իմիմնաբերաբար կը հալի եւ գարուն կուգայ· ի՞նչ կ'անապարէ: Չէ՞ որ հաղորդակցութիւնները ալ խզուած են, մեւ Ծովը կատաղի փոթորիկի մը բռնուած ըլլալով:

Այս « տեղեկանք »ը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ՝ Մոսկուան իսկապէս շա՞տ կը սիրէ Խ· Հայաստանը:

Դեռ երէկ էր որ Սթալին մէկ - մէկ պատուանշան շնորհեց հայկական պատուիրակութեան մը անդամներուն, շատերուն ալ ձեռքերը սեղմեց մտերմաբար եւ վերադարձուց Հայաստան, ազնիւ խօսք առնելով թէ պիտի աշխատին «ստախանովեան տեմպ»ով : (Արիւն էրտնիք մտնելով) :

— Ի՞նչպէս կ'ըլլար եթէ ներգաղթի արձանագրութիւնները , անցագրի գործողութիւնները , կարաւաններու ուղեւորութիւնները ալ «Ստախանով – եան տեմպ»ով կատարուէին, համաձայն օրուան ազդանշանին :

— .. ..

— Մոսկուա ղրկուած պատգամաւորութիւնը, որ կը խօսէր **150,000** հարուածային բանուորներու անունով, չէ՞ր կրնար յիշեցնել այս պրագան, երբ «աշխարհի ամենամեծ մարդուն» ձեռքերը կը սեղմէր :

— .. ..

— Լաւ, եթէ ներգաղթը կենսական հարց է, ո՞ւր մնաց Կոմինտաս վարդապետի մարմինի փոխադրութեան հանդար տրուած աղերսագիրը :

— .. ..

— Այս հարցերն ալ «տեղեկանք» մը չե՞ն արժեր :

— Կամաց կամաց : Ինչ մըն ալ համբերէ :

Համբերէ, պապան էեզի բան բերէ :

Վ.Ա.Հէ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐԷՆ ԾԱՆՐԱՑԱԻ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

— • —

Ֆրանսա օգնական ուժեր կը ղրկէ

Սուրիայէն հասած վերջին լուրերը, որոնք խիստ գրաւիչներ են ցոյց կու տան թէ կացութիւնը միշտ ծանր է: Վերջին դէպքերու վիրաւորներէն երեք հոգի մեռան շաբաթ օր: Ամբողջ երկրին մէջ փաստաբանները գործադուլ հռչակած են: Պէյրութի առեւտրականներն ալ գործադուլ հռչակեցին հինգ օրուան համար: Ծանր անկարգութիւններ պատահած են Դամասկոսի, Հոմսի եւ Հալէպի մէջ: Առեւտրականները փակած ըլլալով իրենց խանութները, հրապարակը տագնապի մատնուած է եւ տեղ տեղ ուտելիքի նեղութիւն կը զգան:

Եգիպտոսի արաբական թերթերը կը գրեն թէ շաբաթ օր փրանսական զօրագունդ մը ցամաք ելած է Պէյրութ: Միւս կողմէ գնդացիրներ դրուած են Դամասկոսի գլխաւոր փողոցներու տանիքներուն վրայ: Ամբողջ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ իսլամական կարծիքը նպաստաւոր է Սուրիոյ ազգայնական շարժման: Հանգանակութիւններ կը կատարուին մեծ կեդրոններու մէջ, խռովութեանց զոհերուն համար: Դամասկոսի ականաւոր գերդաստաններու կիները պատուիրակութիւն մը կազմելով, ներկայացան մարզպանին եւ խնդրեցին անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, անդորրութիւնը վերահաստատելու համար:

Խռովութեան վախեր կը տիրեն նաեւ Ձէպէլը Տրուզի եւ Հաւրանի մէջ:

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՄԵԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՄԸ ՏԱՐԻՆ

Հապէշները կորուստը կը հաշուեն 40.000

Իտալեւհապէշական պատերազմին ամենամեծ ճակատամարտը, որ սկսած էր փետրուար 11ին, հիւսիսային ճակատին վրայ, ջախջախիչ յաղթանակ մը եղաւ իտալական բանակին համար: Համաձայն իտալական հրամանատարութեան զեկոյցին, բանակը յաջողած է լեռներ ձեղքել եւ մինչեւ 15 մղոն յառաջ խաղալ դէպի Տէսիէի անմատչելի դիրքերը, կոտրելով կամ փախուստի մատնելով 20,000 Հապէշներ: Նոյն զեկոյցին համաձայն, Ռաս Սէյումի բանակը պաշարման տակ է: Իտալացիները գրաւած են Պէլէսայի եւ Անթալոյի դիրքերը, որոնք կ'իշխեն Տէսիէի ճամբուն վրայ: Իտալական կորուստը կը հաշուեն 1000 մեռեալ եւ վիրաւոր: Ճակատամարտը տեւած է չորս օր: Իտալական երկրորդ զեկոյցին համաձայն, կուիւը կատաղի հանգամանք ստացաւ փետրուար 15ին, Մաֆալէի հարաւակողմը եւ վերջացաւ յաղթանակով: Եթովպիոյ զինուորական նախարար Ռաս Մուլուկէթայի բանակը 80,000 զինուոր, ցիրուցան եղաւ: Այժմ իտալական դրօշը կը ծածանի Ամպա Արապամի վրայ, որ հապէշական միջնաբերդն էր եւ կ'իշխէ հարաւային շրջանի հաղորդակցութեանց վրայ: Այս լեռը ունի 10,500 ոտք բարձրութիւն: Նորագոյն լուրեր համաձայն, հապէշական 80,000ոց բանակը 40,000ի իջած է: Այս լուրերը չափազանցուած կը թուին, բայց իրողութիւն է որ հապէշական պարտութիւնը անդարմանելի հետեւանքներ պիտի ունենայ, որովհետեւ կայսրը այս բանակին եւ այս ճակատին վր–

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ)

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ

ՅՈՒՐԻՆ ՂՈՎՎԱՍՏՈՒՆ ՅՈՎՀՎԱՆ

Ես իրօք նկատած չեմ, որ ամենից շատ հայերն են ինքնասպանություններ գործում։ Ինչպես ամեն տեղ, այնպես էլ մեզանում ինքնասպանությունների պատճառները շատ տարբեր են լինում։ Ոմանք ինքնասպան են լինում, որովհետև կյանքի հանդեպ հոգնածություն են զգում, ուրիշներ՝ որովհետև կյանքի հանդեպ հիասթափություն են ունենում, ոմանք՝ որովհետև կյանքի հանդեպ հետաքրքրություն չեն ունենում, ոմանք՝ որովհետև կյանքի հանդեպ ատելություն են ունենում։ Ոմանք ինքնասպան են լինում, որովհետև ուզում են ուրիշներին վախեցնել, ոմանք՝ որովհետև ուզում են ուրիշներին ստիպել, որ նրանց ուզածը անեն, ոմանք՝ որովհետև ուզում են ուրիշներին ցույց տալ, որ իրենք ինչ-որ բան են։ Ոմանք ինքնասպան են լինում, որովհետև ուզում են ուրիշներին ցույց տալ, որ իրենք ոչ մի բան չեն։ Ոմանք ինքնասպան են լինում,

ՏԱՐՏԱՍՈՒՅՆ ՄԸ ԱՐԻՒՆՔՈՎ (1913—1923)

Ծնողաց հոգատար ջանքերուն ու խնամքին շնորհիւ ես վաղ հասակէս ունեցայ ընթերցասիրութեան ախորժակ մը, որ ինծի համար մեծ հարստութիւն մը եղաւ ապագային համար։ Ամէն ինչ կարդացի, որ ձեռքս ինկաւ, ինչպէս ալ ըլլար անոր բովանդակութիւնը։ Ոչ միայն ինծի համար կարդացի, այլ նաեւ ուրիշներու համար, որոնք կարդալ չէին գիտեր։ Ես էի անոնց աչքերը, ականջները։ Ես կը պատմէի անոնց ինչ որ կարդացած էի։ Ես կը թարգմանէի անոնց համար։ Ես կը մեկնաբանէի անոնց համար։ Ես կը քննադատէի անոնց համար։ Ես կը գովաբանէի անոնց համար։ Ես կը դատապարտէի անոնց համար։ Ես կը սիրէի անոնց համար։ Ես կ'ատէի անոնց համար։ Ես կը ծաղրէի անոնց համար։ Ես կը ծաղրուէի անոնց համար։ Ես կը ծեծուէի անոնց համար։ Ես կը ծեծէի անոնց համար։ Ես կը հալածուէի անոնց համար։ Ես կը հալածէի անոնց համար։ Ես կը սպանուէի անոնց համար։ Ես կը սպաննէի անոնց համար։ Ես կը մեռնէի անոնց համար։ Ես կը յարուցանուէի անոնց համար։ Ես կը յարուցանէի անոնց համար։ Ես կը կենդանանայի անոնց համար։ Ես կը կենդանացնէի անոնց համար։ Ես կը մեռնէի անոնց համար։ Ես կը մեռցն

բայ դրած էր իր յոյսը: Մասնագէտներու կարծիքով, վճռական ճակատամարտը պիտի մղուի ոչ թէ Թիկրէի, այլ Սոմալիի ճակատին վրայ (հարաւ): Իտալացիները կ'ուզեն զբաղեցնել Հապէշներու հիւսիսային ճակատը, որպէսզի Զօր. Կրացիանի կարենայ վերակազմել իր ուժերը եւ յառաջ խաղալ դէպի Հարրար:

Ցարձակողներ եւ դրդիչները պիտի դատուին

Անցորդի մը խաշած շարժանկարին շնորհիւ, ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ձերբակալել երեք հոգի, իբրեւ մեղսակից Լէօն Պլումի վրայ կատարուած յարձակման: Ասոնք են Էտուառ Արակօն, ճարտարապետ, 60 տարեկան, Լուի Քուրթուա, ապահովագրական գործակալ, 39 տարեկան եւ Լէօն Անտիւման, շարժավար, 27 տարեկան: Երեքն ալ բանտարկուեցան եւ պիտի դատուին:

Միւս կողմէ հետապնդումները եւ խուզարկութիւնները կը շարունակուին «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ի կազմակերպութեան դէմ, թէ Փարիզի եւ թէ գաւառի մէջ: Հարցաքննութեան ենթարկուեցան «*Ափսիօն Ֆրանսէզ*» թերթին խմբագիրներէն Շարլ Մորաս եւ պատասխանատու տնօրէնը, իբրեւ դրդիչ մարդասպանութեան, յունուար 13ին հրատարակուած գրութեամբ մը:

Արբայականները եւ միւս ազգայնական հոսանքները կը պահանջեն որ կառավարութիւնը լուծէ նաեւ յեղափոխական կազմակերպութիւնները, իբրեւ երկրին բուն թշնամիները: Այս առթիւ կը յիշեն բժ. Կօլսի վրայ կատարուած յարձակումը: Կ'ըսեն թէ վիրաւորին վիճակը շատ ծանր է եւ կը վախցուի որ կորսնցնէ երկու աչքերը: Լէօն Պլումի վիճակը լաւ կ'երեւայ, առ այժմ:

Գերմանիա վճռապէս կը մերժէ Ֆրանսեւխարհրդային դաշինքը

Կարգ մը թերթեր գրած էին թէ Գերմանիա թէ խաղաքական եւ թէ իրաւական տեսակէտով կ'ընդունի փրանսեխորհրդային դաշինքը: Պերլինի արտաքին նախարարութեան կիսապաշտօնա-կան օրկանը կը հերքէ այս տեղեկութիւնը, յայտարարելով թէ դաշնագրին ծրագիրը մէջտեղ դրուելէն ի վեր, Գերմանիոյ ընթացքը չէ փոխուած: «Հակառակ Պերլինի եւ Փարիզի եւ ուրիշ մայրաքաղաքներու միջեւ կատարուած բանակցութեանց, այս դաշնագրով յարուցուած հարցերը առկախ կը մնան, մանաւանդ որ նոր իրողութիւններ ուժ կուտան Գերմանիոյ տեսակէտին եւ մտավախութեանց»:

Յետոյ կիսապաշտօնական օրկանը դիտել կուտայ թէ ոչ միայն փրանսական եւ ռուսական թերթերը կ'ընդունին թէ դաշինքը ուղղուած է Գերմանիոյ դէմ, այլեւ յանձնաժողովին տեղեկաբերը կը շեշտէ այդ պարագան: Ապա կը բացատրէ անոր վտանգները եւ կը հեգնէ Գերմանիոյ ուղղուած հրաւէրը, անկարելի գտնելով որ եւ է մասնակցութիւն:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒՄՈՒ թերթերը կը գրեն թէ վերջին փոթորիկներուն հետեւանքով փլած կամ կխած են 500 տուներ, ընկղմած են 1200 փոխադրանաւեր, կտոր կտոր եղած է Ունգափաճի կամուրջը եւն.: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԿԵՂԾՄԱՇԿԻ (*ոիֆֆէլդ*) համաճարակ մը ծագած է Ռօճի նահանգին մէջ եւ ծանր մտահոգութիւն կը պատճառէ: Ամէն օր կ'աճի հիւանդ մանուկներու թիւը: Լիռնի մէջ պատուաստուած եւ վերապատուաստուած են 80,000 մանուկներ:

ԿԱԹԻՆ ԳԻՆԸ 10 սանթիմ աւելցած է այսօրուընէ սկսեալ (երեքշաբթի):

ԱՆԳԼԻԱ 3 ՄԻԼԻԱՌ ՖՐԱՆՔ փոխ պիտի տայ Ֆրանսայի, 9 կամ 12 ամսուան համար եւ 5 առ հարիւր տոկոսով:

ԸՆԴՀԱՐՈՒՐՆԵՐԸ ԻՐԱՐՈՒ ԿԸ ՑԱՋՈՐԴԵՆ Մանչուրիոյ եւ Մոնկոլիոյ սահմաններուն վրայ, հետզհետէ աւելի լարելով ճապոնի եւ Խ. Միութեան յարաբերութիւնները: Փետր. 15ին երկու նոր դէպքեր պատահեցան: Պաշտօնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ 1932 փետրուարէն իվեր, այսինքն չորս տարուան ընթացքին 91 դէպքեր պատահած են երկու երկիրներուն միջեւ եւ միայն չորսը կարգադրուած են:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը տեղեկացնեն թէ խորհրդային իշխանութեան ճաւային ծրագիրը կը նախատեսէ կառուցանել Պալթիկ ծովուն մէջ: Այս ծրագրին համաձայն, պիտի շինուին 40 յածանաւեր, իւրաքանչիւրը 10,000 թոն տարողութեամբ, 76 սուզանաւեր եւ բազմաթիւ թորպիլանաւեր: Գալով օդային ուժերուն, պիտի կրկնապատկուին յառաջիկայ տասը տարիներու ընթացքին: Ուրիշ աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ արդէն իսկ 9000 օդանաւ եւ սաւառնակ ունին:

ՎԱՌՆԱՑԻ ճաւահանգստին մէջ գտնուեցաւ գերմանական սուզանաւ մը, որ ընկղմած էր Մեծ Պատերազմի ընթացքին: Սուզակները հաստատեցին թէ ճաւազներուն դիակները մոմիա դարձած են ծովուն ջուրէն:

Ս. ՊՕՂՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ մէկ ձեռագիրը գտնուեցաւ Եգիպտոսի մէջ, գրուած՝ պապիրոսի վրայ, Գ. դարուն: Ձեռագիրը կը բաղկանայ 46 էջէ եւ դրուած է Բրիտանական Թանգարանը, թէեւ կը պատկանի ամերիկացի միլիոնատէրի մը: Նախապէս գտնուած 30 էջերով գրեթէ ամբողջացած կ'ըլլայ Ս. Պօղոսի աւետարանին բնագիրը:

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ օգնելու համար, թղթատարական նախարարութիւնը որոշեց նոր նամականիշ մը շրջաբերութեան հանել: Թղթատարական արժէքը պիտի ըլլայ 75 սանթիմ, բայց պիտի ծախուի 1·25ի:

Անցեալ դեկտեմբեր 9ին ալ երկու տեսակ բացառիկ նամականիշեր հանուած էին, ի նպաստ գործազուրկ մտաւորականներու: Մինչեւ յունուար 31 արդիւնքը եղած է 537,000 փրանք, որ յանձնուեցաւ մտքի աշխատաւորներու փոխադարձ օգնութեան ստուգիին:

ԳՐԱԽՈՒԱԾ ՕՐ

Պահեստօ-Քաշանի Ցառաջդիմասէր Միութիւնը Մարտ 15ին կը ներկայացնէ «Զարշիլը Սրճին Ադան», ի նպաստ իր դպրոցին:
Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Այսօր 18-ՀԻՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԵՐԻԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ԻՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆՔԱՆ ՍԵՐՎԱՀԻՈՒԱՒԻ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ, 26 ԱՎԸՆԻՒ ՄԸ ԹՕՔԻՈ

ԿԸ ԽՕՍԻ՝ Պ. Ե. ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

ՆԻՒԹ.— Հայկական բարենորոգումներու հարցը Պերլինի վեհաժողովին մէջ, ըստ դիւանագիտական վաւերագիրներու:

Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին:

Երեկոյթ-Պարահանդէս

Կազմակերպուած Տարօն-Տուրուբերանի Հ. Միութեան Ֆրանսայի շրջանի Կ. Վարչութեան եւ Փարիզի իր մասնաճիւղին կողմէ,

Ի նպաստ Տարօն-Տուրուբերանի պատմութեան հրատարակութեան,

փետր. 22, շաբաթ գիշեր, մինչեւ առաւօտ. Ցալ Շօրթիբիլթիւրի մէջ,

84 Rue de Grenelle, *մէթրօ* **Rue du Bac.**

Կը նախագահէ Տ-Թ. Ս. ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը խօսին՝ ՊՊ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Կ. Յ. ՊԱՄՄԱՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՕՍԵԱՆի: Ընտիր ճաշ եւ ճոխ պիւֆէ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑՏ ԹԱՂԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ. ժամը 2.30ին

Salle des Fêtesի մէջ, անկէն, rue du Casino

Բացման խօսք.— Վարչութիւն

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ (ֆրանսերէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժնին կը մասնակցին

ԿՈՄԻՏԱՍ-ՄԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ. Ա. ԳԻՒՈՆԵԱՆ (երգ.) ընկերակցութեամբ Ար ՃԱՄՊԱՋի (դաշնակ), Օր. Մ. Մ ՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Մ. ՊԱՊՈՆԵԱՆ (ջութակ), Օր. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ են Պ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ն. ՍԷՄԻՐՃԵԱՆ (ֆրանս. արտասանութիւն):

Կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը, «Ալբաքս» Ֆիուճեանի սանուհիներու կողմէ:

Ա. ԱԻԱՐՈՆԵԱՆի «ԷԼ ՄԻ ՈՂՕՔԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ:

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,

Ընտիր ճաշ, Պ. ՄԻՇԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը,

Ճոխ պիւֆէ:

ՄՈՒՏՔ ՄԸՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Կառ ամբ Նոռէն Ճակէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին:

Երեկոյթ—պարահանդէս

Կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ 22 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle de Municipale. 27 rue des Laitière, Vincennes

մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը:

Օրքեսթր Արժանթին — Ճոխ պիւֆէ — Մուտք 5 ֆրանք

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 17

Բովանդակութիւն.— *Առաջոքսի հիւանդութիւնները* (տէր. Ս. Կօճեան),— *Թոքերու առողջապահութիւնը* (տօքթ. Արշակ Ալպէլեան),— *Ինդահէբ, միշտ խնդացէք* (տօքթ. Գ. Ս. Փալուսեան),— *Ինչ ձեւով կը բերէ Ֆրանկֆուրթը* (Ֆրանս. Ադոյէ. Նախարարութիւն),— *Շնչերակային գերճնշում* (տօքթ. Մ. Թոքաճեան),— *Խաղալիք տուէք երեխաներուն* (Հ. կապոյտ խոյի Ֆրանսայի Շրջ. վարչութիւն),— *Հարցարան* (խմբ.):

Տարեկան բաժանեգինը՝ 20 ֆրանք Ֆրանսա, 25 ֆրանք արտասահման:

Դիմել՝ Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e):

ՏԻԿԻՆ ԼԻԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ — ՐԻԹՄԻԿԻ ԴԱՍԵՐ

Հետեւողութեամբ (ժակ Դալկրոզի) պարիկներու համար՝ 4 տարեկան

Նէն սկսեալ: Կ'ընդունուին նաեւ երիտասարդ երիտասարդուհիներ եւ հասակաւորներ: Դրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 5-7, իսկ երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրեր նաեւ առաւօտ. ժ. 9-12: 28 rue Edith Cavell, Courbevoie (Gare de Bécon). Հեռաձայն՝ Défense: 00-07.

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇԳԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ իամոզումով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին: Լիաքի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ: Ամէնց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մեքենք, *սօլտ, տէ-զիէմ շուա* եւ *Ջոր-ջետ, քալսոն, Թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ* ամէնքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՒՍ-ՔԱՖԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինըրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՃՈՒԽ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՄԱԻԼԹԱՆ** ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԴՏՆԷՔ ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եկած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ

ԵԹԷ կը փափաքիք որ ձեր ճանդէսները շահաւոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանիքներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկօ արժէնթին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հովզուելու համար: Մատչելի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբներու:

Պայմանագրուելու համար, *15* օր առաջ, գիտել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆՕՍԵԱՆ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

ՄԷԹՐՕ **Strasbourg-St.Denis** *ԵՒ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՓՈՒՐՃԸ կը պատրաստուի *ֆանրաճանօճ* վասնագէտ Գորոսեանի կողմէ: Ունինք առաջնակարգ Թէյ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՆՔ ԱՐՈՒԵՍՏ

Ամսագրին Բ. Թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՈՐՈՆՈՒՄՆԵՐ՝ *Մկրտիչ Պարսամեան, ԱՆՏԻՊ ԷՋ ՄԸ՝ Գ. Օտեանէ, ԱՌԱՋԻՆ ԱՋԱՏ - ՈՐՄՆԱԴԻՐՆԵՐԸ՝ Հ. Պէրպէրեան, ՈՍԿԻ ՈՒՌԸ Գ. ԵՊ. Տրապիզոնի, ԳԻՇԵՐԻՆ ՄԷՋ՝ Տոքթ. Արամ Սրապեան, ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼ՝ Մկրտիչ Պարսամեան, ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ ԳԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ Փ. Սանասար, ԴԷՊԻ ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՐՁԸ՝ Ֆրանց Վերֆէլ, ՆՈՐ ԳԻՒՏԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ՝ Ա. Սարեան, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽԱՂԱՂԹԻՒՆ՝ Հր. Ն. Թորոսեան, ՓՐՕՖ. ՇԱՐԼ ՌԻՇԷ՝ Տոքթ. Ալլահվէրտի Ո. ԱՄՍՕՐԵԱՆ՝ Լէւոն Խաճանեանի, Փօլ Պուրժէի, Ռըտիարտ Քիփլինի մահը, Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան հաշիւները:*

Դիմել՝ M. et M. BARSAMIAN, 30, Rue Drouot, Paris (9e)

Դրամական առաքումները ընել V. R. TACVORIAN, 23, Rue Paul Bert Asnieres (Seine):

Տարեկան բաժանորդագրութիւն 30 ֆրանք, արտասահմանի համար 40:

«ՅՈՒՂՈՒ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (63)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. քնագրէն Թարգմ. Ժ.

Հովհաննէսեան՝ ԷԿՄԹ ՓՐԻՍԹԻ

— *Ինչպէս որ կը փափաքիք, պատասխանեց ոստիկանը, կարգ մը հարցումներ ունիմ ընելիք եւ կը կարծեմ որ դուք ալ պիտի նախընտրէիք որ ուրիշը ըլլար...*

Ֆլօրա ժպտունեցաւ ու հազարապետին դառնալով ըսաւ.

— *Ինդրեմ, սպասեցէք, այո, սպասեցէք... դուք ալ լսեցէք ոստիկանին հարցումները...*

— *Շատ լաւ, ուրեմն, սկսաւ ոստիկանը. օրիորդ Էքբօյա, Պ. Փուատոն կարծիք մը յայտնեց... կ'ըսէ որ դուք աշխատանոցը չէիք անցեալ ուրբաթ գիշեր ... ձեր հօրեղբայրը չտեսաք բնաւ եւ գիշեր բարի ալ չըսիք անոր, եւ ընդհակառակն Պ. Էքբօյան ննջարանը տանող սանդուղքէն վար կ'իջնէիք երբ լսեցիք որ ծառան նահապահ մը մտնէր...*

Ֆլօրա Պելճիքացիին ուղղեց իր նայուածքը:

— *Օրիորդ, ըսաւ Փուատո, անցեալ օր երբ սեղանին չուրջը հաւաքուած էինք, խնդրեցի ձեզի որ անկեղծ ըլլայիք հետս... Հայր Փուատոն ամէն ինչ երեւան կը հանէ... կեցէք, դիւրացնեմ ձեր դործը... դուք էիք որ դրամը վերցուցիք, այնպէս չէ՞...*

— *Դրամը, կրկնեց հազարապետ Պլընթ :*

Լռութիւն տիրեց սրահին մէջ:

Յետոյ Ֆլօրան բերանը բացաւ:

— *Պարոն Փուատոն իրաւունք ունի. դրամը ես վերցուցի... ես գողցայ... գող եմ, այո, հասարակ գող մը... ուրախ եմ որ երեւան ելաւ... վերջին քանի մը օրերս մղձաւանջ մը եղած էր ինձի համար...*

Ցանկարծ նստաւ ու դէմքը ձեռքերուն մէջ առաւ:

— *Չէք դիտեր թէ ինչ կեանք ունէի այստեղ գալէս ի վեր... զանազան բաներու պէտք ունէի, ծրագիրներ կը կազմէի, սուտ կը խօսէի, կը խարէի ... հաշուեցոյցներ՝ ձեր ուզածին չափ... սարսափելի էր վիճակս... ատոր համար էր որ Բէլֆին ու ես մտերմացանք... երկուքս ալ տկար էինք ... կը հասկնայի զինքը... կը ցաւէի ... ես ալ իրեն պէս եմ... երկուքս ալ տկար արարածներ, թշուառական ու ողորմելի ...*

Ֆլօրա աչքերը վեր բարձրացուց եւ հազարապետին նայեցաւ:

— *Ինչո՞ւ այդպէս կը նայիք ինծի, ըսաւ ոտքը դետնին զարնելով. ձեր հաւատալը չի գար, այնպէս չէ՞... Թերեւս դող մըն եմ, բայց իրական դող մը... հիմա այլեւս չեմ սուր... չեմ կեղծեր՝ ցոյց տալու համար թէ ձեր սիրած պզտիկ, բարի ու անմեղ աղջիկն եմ ... հոգս անդամ չէ եղէ պիս տեսնել չէք ուզեր ասկէ վերջը... ես ինքզինքս ալ կ'ատեմ հիմա... բայց բան մը կայ որուն պէտք է հաւատաք ... եթէ պիտնայի որ ճշմարտութիւնը խօսելով Բէլֆին օգտակար պիտի ըլլայի... բայց գիտէի որ օգուտ մը չպիտի ունենար... ընդհակառակն Բէլֆին վիճակը աւելի զէշ եղաւ եմա... սուտ խօսելով իրեն վնաս չէի հասցներ...*

— *Բէլֆ, ըսաւ հազարապետը կը հասկնամ... միշտ Բէլֆն է ձեր մտքին մէջ...*

— *Դուք միս երբեք չպիտի հասկնաք, ըսաւ աղջիկը յուսահատ ձեւով մը: Յետոյ ոստիկանին դարձաւ.*

— *Ամէն ինչ կը խոստովանիմ... ուրիշ ճար չունէի... ընթրիքէն վերջը հօրեղբայրս բնաւ չտեսայ... դուրսը դրամին, ինչ կ'ուզէք ըրէք ... մէն պարագայի մէջ ասկէ զէշ չի կրնար ըլլալ...*

Ցանկարծ փղձկեցաւ ու դէմքը ծածկելով սրահէն դուրս ելաւ:

— *Լաւ, հիմա՞, հարցուց ոստիկանը, ի՞նչ պիտի ընենք ...*

Շուարած երեւոյթ մը ունէր:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Աջղիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

1500 դրամ	750 դրամ	375 դրամ

ԿՈՂՔԻ ՀԱՐՑԸ (ՀՈԳԵՎՈՐ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ)

Մարտական դեմ-վարական ուսումնական հավաքներից մեկի ժամանակ, որտեղ ներկա էին նաև մի քանի հրամանատարներ, ռազմական մի հարցի շուրջ ծավալվեց հետաքրքրական վեճ։ Ոմանք պնդում էին, որ հրամանատարը պետք է ամեն ինչ ինքը տեսնի, ինքը ստուգի, ինքը հսկի, ինքը կարգադրի։ Ուրիշներ ասում էին, որ հրամանատարը պետք է ընդհանուր ղեկավարությունը ձեռքում պահի, իսկ մանրամասները թողնի ենթակաների ուսերին։

Ես լսում էի այդ վեճը, ու ինձ թվում էր, թե երկու կողմերն էլ ճիշտ են։ Ինչպե՞ս կարելի է հրամանատարին ստիպել, որ նա ինքը ստուգի, թե ինչպես է կատարվում հրամանը, եթե նա ինքը չի տեսել, թե ինչպես է կազմվում հրամանը, եթե նա ինքը չի մասնակցել դրա կազմման։ Եվ ինչպե՞ս կարելի է պահանջել, որ հրամանատարը ամեն ինչ ինքը տեսնի, ինքը ստուգի, ինքը հսկի, ինքը կարգադրի։ Ամեն մարդ ունի իր ուժերի սահմանը, և հրամանատարի ուժերի սահմանը ավելի նեղ է, քան ուրիշ մարդկանցը։

— Ես, — ասում էր հրամանատարներից մեկը, — ինձ համար ամենից դժվարը համարում եմ ամեն ինչ ինքս տեսնել, ամեն ինչ ինքս ստուգել։ Ես ինձ համար ամենից դժվարը համարում եմ ամեն ինչ ինքս տեսնել, ամեն ինչ ինքս ստուգել։ Ես ինձ համար ամենից դժվարը համարում եմ ամեն ինչ ինքս տեսնել, ամեն ինչ ինքս ստուգել։

— Ներողություն, — ասում էր մյուսը, — ես

ՏԱՍՆԱՄՅԱԿ ՀԵՐԻՆԱՍՈՒԹՅՈՒՆ (1913—1923)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐԸ

(Շար.)

ՀՈՂՎԱԾՔԸ ՎԱՂԻՑ

Ամբողջ ամառ Ռուսաստանի հարավային նահանգներում, ինչպես նաև Կովկասում, տիրում էր ծանր երաշտ։ Ցորենի բերքը կիսով չափ պակասեց։ Ցածրադիր վայրերում, ուր ոռոգման համար ջուր կար, բերքը ավելի լավ էր։ Ամենից շատ տուժեցին լեռնային շրջանները։ Ամառվա վերջին ամիսներին ամենուր սկսեցին զգալ սննդամթերքի սղություն։ Ցորենի գինը կրկնապատկվեց։ Ամենուր սկսեցին ուտել կեղևով հաց։ Ամենից շատ տուժեցին աղքատները։ Ամառվա վերջին ամիսներին Ռուսաստանի շատ նահանգներում սկսվեց սովը։

Ռուսաստանի կառավարությունը ստիպված էր ամեն կերպ ձգտել, որ սովը չհասնի մայրաքաղաքներին։ Ուստի ամեն կերպ ձգտում էր ամբողջ ցորենը կենտրոնացնել իր ձեռքում։ Ցորենի առևտուրը պետական մենաշնորհ դարձավ։ Ցորենի ազատ առևտուրը արգելվեց։ Ցորենի գնումը կատարվում էր հարկադրական կարգով։ Ցորենի գնումը կատարելու համար ստեղծվեցին հատուկ հանձնաժողովներ։ Ցորենի գնումը կատարելու համար ուղարկվեցին հատուկ լիազորներ։ Ցորենի գնումը կատարելու համար ուղարկվեցին հատուկ լիազորներ։

Ցորենի գնումը կատարելու համար ուղարկվեցին հատուկ լիազորներ։

թիւններէն կը պահանջեն օր առաջ վաւերացնել դաշինքը, որպէսզի ետմբայ բացուի փոխադարձ օգնութեան դաշնագիրներու համար, հետեւողութեամբ Խ. Միութեան եւ Չեխոսլավաքիոյ միջեւ կնքուած դաշինքին:

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Հիթլէր կը խորհի վերահաստատել Գերմանիոյ եւ Խ. Միութեան բարեկամական յարաբերութիւնները, հակազդելու համար ֆրանֆեխորհրդային դաշինքին: «Առաջնորդ»ը իր այս մտադրութիւնը յայտնած է խումբ մը բարձրաստիճան սպաներու, միեւնոյն ատեն շեշտելով թէ բոլոր ուժովը պիտի ընդդիմանայ համայնավարութեան ծաւալման:

*** Արտաքին նախարար Պ. Ֆլանտէն առջի օր կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ խորհրդային, իտալական եւ լեհական դեսպաններուն հետ:

Զինւորշուը կը շարունակուի

Զօր. Կէօրինկ նորէն Լեհաստան հրաւիրուած է, «որսի հարմար»: Այս առթիւ Լեհաստանի զինուորական նախարարութեան օրկանը կը թելադրէ փութացնել սպառազինութիւնները: Թերթը դիտել կուտայ թէ մինչ Գերմանիա ամէն ամիս 200,000,000 տոլար կը ծախսէ պատերազմի պատրաստութեանց համար, իսկ Խ. Միութիւնը՝ 40 միլիոն, Լեհաստան հազիւ 13 միլիոն տոլար կը յատկացնէ իր սպառազինութեանց: Եզրակացութիւնը.— համակարգել գլխաւոր ճարտարարուեստները, այնպէս որ կարելի ըլլայ ի հարկին զանոնք արագօրէն վերածել «պաշտպանողական» նպատակներու: «Ազգը պէտք է շարժման մէջ դնէ իր ամբողջ ուժը եւ աւելի մեծ թափով աշխատի, այլապէս շատ հետ պիտի մնանք»: Տնտեսական կոմիտէ մը կազմուած է, գործակցութիւն հաստատելու համար ազգին եւ բանակին միջեւ, զօրացնելով սպառազինութիւնները:

Կ'լսուի թէ որսորդութեան ատեն, Զօր. Կէօրինկի պիտի ընկերանան լեհական սպայակոյտին անդամները, թէ գայլ կամ արջ որսալու եւ թէ սպառազինութեանց մասին խորհրդակցելու համար ...

*** Անգլիական կառավարութիւնը հետեւեալ բացառիկ վարկերը յատկացուց, սպառազինութեանց յաւելման համար,— նաւատորմին՝ 4,850,000 ոսկի, բանակին՝ 1,350,000 ոսկի, օդատորմիղին՝ 1,611,000 ոսկի, զինուորական պիտոյքներու՝ 100 ոսկի, համագումար՝ 7,811,000 անգլ. ոսկի:

*** Անգլիական «Հուտ» զրահաւորը, որ աշխարհի ամենամեծը կ՚ըլլայ, ուրբաթ օր ետմբայ պիտի ելլէ դէպի Միջերկրական: Այս առթիւ թերթերը կը գրեն թէ Իտալիոյ դէմ ձեռք առնուած բացառիկ միջոցները մինչեւ հիմա արժած են 7,000,000 անգլ. ոսկի, եւ իրաւասու նախարարութիւները նոր վարկեր կը պահանջեն: Նաւատորմին համար ծախսուած է 4,392,000 ոսկի, բանակին համար՝ 1,518,000, օդատորմիղին՝ 1,007,000: Իսկ տնտեսական կաշկանդումներու հետեւանքով Անգլիա ամէն օր կը կորսնցնէ 20,000 ոսկի: Մինչեւ հիմա եղած ընդհ. կորուստը կը հաշուեն 45,000,000 ոսկի:

Ազգային Վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւախաղի 1936ի առաջին շաբթին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 0,586,685 թիւը :

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 0662.675, 0.981.103, 0902.187, 0504.708, 0009.042, 0592.982:

Հետեւեալ թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500,000 ֆրանք.— 0691.598, 0665.881, 0229.091, 0831.090, 0781.824, 0037.464:

4.174 վերջացող թիւերը չահեցան 100.000 ֆրանք:

2.911 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:

1.412 վերջացող թիւերը չահեցան 25.000 ֆրանք :

0.704 վերջացող թիւերը չահեցան 25.000 ֆրանք:

563 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:

62 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:

6 վերջացող թիւերը չահեցան 100 - ական ֆրանք :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ առջի օր հարցաքննուեցաւ իր բնակարանին մէջ, հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ, ծանօթ յարձակման առթիւ: Հարցաքննութիւնը տեւեց երկու ժամ: Վիրաւորը պահ մը ուշաղած ըլլալով, հարկ եղաւ ընդհատել հարցաքննութիւնը : Կարգ մը վկայութիւններ կը հաստատեն թէ արբայականները փորձեր են բռնի մտնել այն տունը ուր ապաստանած էին Լէօն Պլում եւ տէր եւ տիկին Մօնէ, յարձակումէն անմիջապէս վերջը: Տիկին Մօնէի վիճակը ծանրացած ըլլալով, մասնագէտ մը հրաւիրուեցաւ:

« ՀՐԵՂԷՆ ԽԱՉ »ի հրամանատարը, գնդ. տը լա Ռօք, նամակ մը ուղղելով վարչապետին, կը բողոքէ կիրակի օրուան ցոյցին դէմ: Այս առթիւ կ՚ըսէ որ եթէ ուզեն, իրենք ալ կրնան թափօր կազմել չատ աւելի մեծ բազմութեամբ, առանց հաշուելու կիներն ու տղաքը, թէ օրական 1400–1500 անդամ կ՚աւելնան եւ թէ իրենց թիւը արդէն հասած է 800,000ի:

ՍՊԱՆԻՈՑ երեսփ. ընտրութեանց մէջ կարեւոր յաղթանակ մը տարին ձախակողմեան հոսանքները: Խորհրդարանը կը բաղկանայ 473 անդամներէ, որոնց մէջ ձախակողմեան ճակատը կը հաշուէ 252 երեսփոխան: Միտքերը գրգռուած ըլլալով, կառավարութիւնը բացառիկ վիճակ յայտարարեց եւ գիշեր ցերեկ նիստ կը գումարէ: Բաղաքական յանցաւորները ազատ արձակուեցան:

ԻՐԱԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ փակելու խնդիրը մէկդի դրուեցաւ: Փրօֆ. ժէզ առջի օր վերսկսաւ իր դասընթացքը, բազմաթիւ ոստիկաններու պաշտպանութեան տակ: Ներկայ էին միայն 13 ուսանողներ: Գաւառական վեց համալսարաններ դասադուլ հռչակեցին երէկ:

ԹՈՒՐԻՈՆ արտաքին գործավար Թ. Բ. Արաս Պելկրատ հանդիպելով, երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Եուկոսլաւիոյ վարչապետին հետ, պալքանեան գործերու մասին:

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԿ մը բանալու համար, երեսփ. ժողովին ելմտական յանձնախումբը խորհրդակցութիւն մը կատարեց երէկ: Կարգ մը շրջանակներ կ՚առաջարկեն 800 միլիոն ֆրանք տրամադրել, իսկ ուրիշներ ուժգնօրէն կ՚ընդդիմանան, յիշեցնելով Ռուսիոյ հին պարտքերը:

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՓՈՆԻ յարաբերութիւնները կը մնան միշտ լարուած: Մոսկուա ոչ – յարձակման դաշինք մը առաջարկած ըլլալով, Ճափոնի արտաքին նախարարութիւնը պատասխանած է թէ չի կրնար նկատի առնել, մինչեւ որ չկարգադրուին բոլոր առկախ վէճերը: Այդ համաձայնութենէն յետոյ հաւանական է որ Լիթվինով Թոքիօ այցելէ:

Երեկոյթ-պարահանդէս

Կազմակերպուած Տարօն-Տուրուբերանի Հ. Մխիթեան Ընտանեաց Միութեան կողմէ, Վարչութեան եւ Փարիզի իր մասնաճիւղին կողմէ,
Ի նպաստ Տարօն-Տուրուբերանի պատմութեան հրատարակութեան,
փետր. 22, շաբաթ գիշեր, մինչեւ առաւօտ. Սալ տ'Օրթիքիւլթիւրի մէջ,
84 Rue de Grenelle, մէթրօ Rue du Bac.
կը նախագահէ ՏԻՔ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ
կը խօսին՝ ՊՊ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Կ. Յ. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կ'երգէ Տիկ. Ս. ԳԵՒՈՆԵԱՆ ընկերակցութեամբ Օր. Ջամպազի: Կեցս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր: Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Ընտիր ճաշ եւ ճոխ պիւֆէ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին
Salle des Fêtes-ի մէջ, Անկէն, rue du Casino
Բացման խօսք.— Վարչութիւն
կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ (Ֆրանսերէն)
Գեղարուեստական ճոխ բաժնին կը մասնակցին
ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ
Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ.) ընկերակցութեամբ Սր ՁԱՄՊԱԶԻ (դաշնակ). Օր. Մ. ՄՈՒՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Մ. ՊԱՊՈՆԵԱՆ (ջութակ), Օր. ՕՍՄԱՆՅԵԱՆ են Պ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն). Պ. Ն. ՍԻՄԷՐՅԵԱՆ (Ֆրանս. արտասանութիւն):
Կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը, «Ընաքս» Յիւնիթեան սանուհիներու կողմէ:
Ա. Աիաշոնեանի «ԷԼ ՄԻ ԱՂՕԹԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ:
Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,
Ընտիր ճաշ, Պ. ՄԻՇԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը՝
Ճոխ պիւֆէ՝
ՄՈՒՏՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ
ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Կառ տիւ Նոռէն Անկէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին:

Երեկոյթ—պարահանդէս

Կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ
ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին
տեղի կ'ունենայ 22 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ
Salle de Municipale, 27 rue des Laitière, Vincennes
Մէթրօ Tourelle
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը՝
Օրքեսթր Արժանթին Ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԲԺՇԿ. ՍԻՈՒԹԻՒՆԸ

*կազմակերպած է հրապարակային դասախօսութիւն մը, այսօր չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, **Société Savantes**-ի մէջ:*
կը խօսի՝ ՓՐՈՖ. ԼԷՆԷԼ—ԼԱՎԱՄԻՆ
(դասախօս փարիզի բժշկ. համալսարանի)
Նիւթ՝ Յարափոփոխ խնդրութիւնը (սիքլոթիմի) գրականութեան, արուեստներու եւ քաղաքականութեան մէջ:
կը հրաւիրուին բժիշկները. ուսանողները եւ մտաւորականները:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԸ

Մարսէյլի Ս. Յարգմանչաց Մայր եկեղեցիին մէջ, վաղը, *20* փետր., Վարդանանց տօնին առթիւ, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տ. ԴԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ. ԹԱՁԱՏԻՐԵԱՆ: Նոյն օրը ըլլալով նաեւ անուան տօնախմբութիւնը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, Ս. Պատարագէն ետք տեղի պիտի ունենայ Հայրապետական ճանդիսաւոր մաղթանք, ներկայութեամբ քահանայական ամբողջ դասին:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ԼՈՆՏՈՆ, Թղթակից.— Փութացնել շարունակութիւնը՝ եւ պատասխանը:

Շնորհակալիք

Փիլիպպոս Խաչեան, Յարութիւն Գասպարեան, Պետրոս Գէորգեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն իրենց ազգականներուն եւ ծանօթներուն, որունք անձամբ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելոջ եւ քեռայրին Պետրոս ԲԱԼՈՑԵԱՆի դառնադէտ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Պոլիս:

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique-է, *վերսկսած է իր դաշնակի դասընթացքները զոհացուցիչ պայմաններով:*
Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,
56, Rue Lafayette, *Paris.*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուղղակի ներածում՝ Թուրքիայէն, Յունաստանէն եւ Պուլկարիայէն
Maison AZIZIAN FRÈRES
25 Rue Bergère *(թաղին մէջ), Փարիզ (9)*
Մէթրօ Pelletier եւ Cadet
Բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան 7. Շաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է.
Յորգելի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մթերանոցը, անձամբ համոզուելու համար մեր ապրանքներու ընտիր տեսակին եւ գիներու աժանութեան:
Արագ սպասարկութիւն Livraison à domicile

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն
Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐԱ. ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱԶԱ, սմաքնալի ԹԱՒՈՒԴ ԿԷՕՒՍԻ, եւ ՓԱՓՂԱՎԱ՝ սանդարատ կարագով: *ՀՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀՈՒՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ
ՊՐՈՒՅԱՑԻ **Ե. ՊՐՈՒՍԱԼԸԵԱՆԻ**
PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**
Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎԱՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ
Bonneterie en tous Genres
Article pour Marchand Forain
6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)
Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնինք այն վստահ հաճոյակոմով թէ՝ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:
Արանց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մթերք, սօլտ, տէսզիէմ շուա եւ հօր-քուր, քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շքմիզ ամէն թիւերէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ
ALBERT FONTA-FONTAN
8 & 9 , Rue Audimar, Marseille
Ամէն տեսակ պօէտ-քաֆեր, կաշիներ, շեվրօններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ վարօքինըրիի համար:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՒՍԸ ՁՈՒԿԷ

Թատերական ներկայացում

Փոնթ Ավինեոնի Ջառայ քաղաքի Հայր. Միութեան կողմէ
29 փետր. շաբաթ երեկոյ ճիշտ ժամը 8.30ին, Փիժոնիէի վերնայարկը կը ներկայացուի «Մեռ Հողեր» եւ զաւեշտ մը՝ «Երկու Անվարժներ»
Գիները ժողովրդական:

Թատերական ներկայացում

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինոյի «Դրօշակ» Գրադարանի կողմէ
Մարտ 8ին
կը ներկայացուի «ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ»
կը խնդրուի կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (64)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն Թարգմ. Ժ.

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԻ՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Ոստիկան Բէկլըն, ըսաւ հազա - բապետը, այդ դրամը էքքօյտը ինձի տուաւ... օրիորդ Ֆլօրա չվերցուց դայն... դիտմամբ ըսաւ՝ Բէկլիը պաշտպանելու համար... ճշմարտութիւնը իմ ըսածիս պէս է... պատրաստ եմ երդնլու եւ երդումընելու:

Եհտոյ խոնարհութիւն մը ըրաւ եւ դուրս դնաց: Փուառօ անոր ետեւէն վազեց:

— Վայրկեան մը պարոն, խնդրեմ:

— Հրամեցէք...

— Ձիս չէք կրնար խաբել. ոչ... դրամը Ֆլօրան վերցուց. ամէն պարագայի մէջ, սակայն, լաւ խորհեցաք... ուրախ եմ... չատ աղէկ ըրիք... արագ մտածել եւ գործել գիտէք...

— Ձեր կարծիքին բնաւ պէտք չունիմ, չնորհակալ եմ, պատասխանեց Պլընթ:

Շարժում մը ըրաւ ճամբան չարունակելու համար, սակայն Փուառօ, որ վիրաւորուած չէր, անոր թեւէն բռնեց:

— Բայց մտիկ ըրէք, ուրիշ ըսելիք ունիմ ... անցեալ օր ըսի թէ բաներ դաղտնի կը պահուին ինձմէ... չատ բարի ... ես գիտէի թէ ինչ էր ձեր դաղտնիքը... դուք օրիորդ Ֆլօրան կը սիրէք, ձեր ամբողջ սրտով. այնպէս չէ՞... կարեւորութիւն չունի, կրնանք այդ մասին խօսիլ ... ի՞նչու Անգլիոյ մէջ մարդիկ սիրոյ մասին չեն արտայայտուիր, կարծես թէ ամօթալի դաղտնիք մը ըլլար... դուք կը սիրէք օրիորդ էքքօյտը... եւ կ'աշխատիք որ մարդ չիմանայ... չատ լաւ կ'ընէք, այդպէս պէտք է ընել... բայց ձեզի խորհուրդ կուտամ որ օրիորդէն չպահէք ձեր սէրը ...

Հաղարապետը որ մինչեւ այդ վայրկեանը անհամբեր չարժումներ կ'ընէր, ուշադրութեամբ ականջ տուաւ Փուառոյի վերջին բառերուն:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, հարցուց :

— Դուք կը կարծէք որ Օրիորդը Բէ՞լֆիը կը սիրէ.. ոչ, սխալ է... անիկա հօրեղբօրը հաճոյք պատճառելու համար էր որ Բէլֆին հետ բարեկամացաւ... անոր հետ ամուսնանալով պիտի կրնար ազատիլ այս կեանքէն որ իսկապէս անտանելի կը դառնար իրեն համար... որոշ համակրութիւն մը ունէր անոր հանդէպ, իրար կը հասկնային... բայց սէ՞ր, երբեք... օրիորդը Բէլֆիը չէ որ կը սիրէ...

— Նորէն չհասկցայ, ըսաւ Պլընթ :

— Դուք կոյր էք, պարոն, կոյր. օրիորդ էքքօյտ չատ հաւատարիմ աղջիկ մըն է... Ֆլօրային համար պատիւի հարց է անոր կողքին մը նալ ...

— Քոյրս ալ ըսաւ անցեալ դիշեր թէ Ֆլօրան Բէլֆին հետ բան մը չունի, ըսի, եւ գիտցած ըլլաք որ քոյրս այս տեսակ խնդիրներու մէջ միշտ անսխալական է...

Հաղարապետը ուշադրութիւն չի դարձուց իմ խօսքերուս:

— Իրաւունէ կը կարծէ՞ք որ... ըսաւ Փուառոյին ու յանկարծ կեցաւ:

— Եթէ իմ խօսքիս չէք հաւատար իրեն հարցուցէք, պատասխանեց Պլընթ ճիքացին. բայց թերեւս իրմով չէք հետաքրքրուիր հիմա որ դրամը գտնուած է...

— Կը կարծէ՞ք որ ես զայն կ'ամբաստանեմ այդ դողութեան համար... Բօճըրը չատ տարօրինակ մարդ էր, դրամական խնդիրներու մէջ... խելացի աղջիկը դժուարութեան մը կանդիպէր եւ չէ համարձակեր օրեղբօրը բացուիլ... խեղճ աղջիկ...

— Օրիորդը պարտէզ գնաց կարծեմ, ըսաւ Փուառօ :

— Ինձի եմ եղեր, ըսաւ յանկարծ հաղարապետը. պարապ բաներու մասին խօսեցանք... բայց դուք խելացի մարդ էք, Պ. Փուառօ, չնորհակալ եմ ...

Բռնեց Պլընթքացիին ձեռքը եւ ուժով սեղմեց. յետոյ դէպի դուռը յառաջացաւ ու պարտէզ գնաց:

— Ինձի չէ, փսփսաց Փուառօ անոր ետեւէն. սիրահարած է...

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ JEUDI 20 FÉVRIER 1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՆՑ ԵՒԱՄՍԵԱՆՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3043

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԻՍԿ ԲԱՒՐ,_ԵՒ ՄԻՆՉԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ...

Առենէ մը ի վեր — եթէ չենք սխալիր՝ 1936 յունուարէն ըս - կսեալ — զգալի փոփոխութիւն մը աչքի կը զարնէ Պոլսոյ հայերէն թերթերուն մէջ։

Այլեւս չէք տեսներ սովորական խորագիր մը,— «Ազգային » կամ « Հայկական լուրեր »։

Ուրիշ «ազգային» բառեր ալ տեղի տուած են յուշիկ – յուշիկ։ «Ազգապատկան» կալուածը կը գրեն «եկեղեցապատկան»։ «Ազգ. վարչութիւնը »— միայն « Վարչութիւն »։ Հայկական կեանքի վերաբերեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակուին առանց գլու - խի, իրենց յատուկ վերնագիրներով կամ քովնտի խորագիրներով, ինչպէս «Ցառաջ»ի «Զանազան լուրերը »։

Զուա՛ծ է, նաեւ, « Հայաստան » խորագիրը, որքան կրցանք տտուգել մեր տտացած թերթերէն։

Աւելի մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւն մը անշուշտ երեւան պիտի հանէ ուրիշ «բարեփոխումներ» ալ։ Առ այժմ կը գոհանանք մատնանշելով գլխաւորները։

Անոնք որ հետեւած են համխեան չրջանի մամուլին, կը յիշեն թէ Օսմ. սահմանադրութենէն քանի մը տարի առաջ, նոյն վիճա - կին ենթարկուած էին հայերէն թերթերը։ «Ազգային լուրերը » կը խորագրուէին «եկեղեցական» կամ «Պատրիարքարանի լու - րեր»։ Եւ կարելի չէր առանց «կրթականի» կամ « եկեղեցա - կանի» գրել կարգ մը բառեր — յառաջդիմութիւն, չարժում, կեանք եւն.։

Եթէ նամակ մը կամ լուր մը հաղորդուէր Պատրիարքարան , գաւառէն, մանաւանդ «արեւելեան նահանգներ»էն, գրաքննիչը կը պարտադրէր անմիջապէս փակցնել «եկեղեցական – կրթական»ը։ Փոխոփոխութիւնը ընդհանրապէս կը կատարուէր չարուած վիճակի մէջ, եւ եթէ բառը չտեղմէր, կ'արտօնէ՞ն գրել համառօտուած, — «կրթ.», «եկեղց.» եւն.։

Քամալապետութիւնը այս մանրամասնութիւնները չէր փըն - տռեր աւելի քան տասը տարիէ իվեր։ Բոլոր «վտանգաւոր» բառե - րը կը գործածուէին հայերէն թերթերու մէջ, «Հայաստան»ն ալ միասին, ամէն տեսակ տեղեկութիւններով։

Բայց, օդակները պրկուեցան հետզհետէ, եւ այժմ կարգը ե - կած է բառերուն ։

Մնաց որ, սկիզբէն իվեր, Էնկիւրէն չի ճանչնար ոչ առանձին ազգեր, ժողովուրդներ կամ փոքրամասնութիւններ, ոչ ալ մաս - նաւոր իրաւունքներ։ Ինչ որ ոչ – Թուրք հասարակութեանց ա - ռանձնաշնորհ կը համարուէր նախապէս, հալեցաւ նոր օրէնքնե - րու եւ բացատրութիւններու մէջ, եւ մնաց միայն մէկ բան,— «Քրիստոնեայ կամ եահուտի Թուրք »։

« Թուրք – Հայեր » բանաձեւն անգամ, որ կը գործածուէր ա - տենէ մը ի վեր, այլեւս խոտելի կը համարուի։ Վերջին մարդա - համարին առթիւ ալ , նկատի չառին ազգային կամ ցեղային հան - գամանքը, այլ միայն դաւանանքը,— «կրէկօրիէն», «փրոթէս - թան», «կաթոլիկ», «եահուտի»։

Դեռ ուրիշ մանրամասնութիւն մը։

Բոլոր օտարածին բառերը արգիլուած են։ Պատմական «Պոլի - սը» չատոնց վերածուեցաւ «Իսթանպուլ»ի եւ այդպէս ալ կը գրուի բոլոր թերթերուն մէջ. իսկ «Բերա»ն ալ դարձած է «Պէյօղլու »։ Եւ այսպէս ուրիշ բազմաթիւ անուններ։

Այսքանը՝ սահմանէն ներս, Աթաթիւրքի լուծին տակ։

Երեւոյթները ցոյց կուտան թէ սահմանէն դուրս ալ «աչխու - ժացում» կը տիրէ, Թուրք պաշտօնեաներու, գործակալներու կամ «վաթանտաչ»ներու միջոցաւ։

Այսօր պիտի կարդաք Թղթակցութիւն մը՝ Նիսէն։

Անցեալ չաբթու ժողով մը գումարուեր է այդ քաղաքին մէջ, նախագահութեամբ Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսին եւ մասնակ - ցութեամբ հրեայ, հայ եւ Թուրք երեւելիներու ։

Բոլոր մանրամասնութիւնները ձեռքի տակ չունինք, տակա - ւին։ Բայց ինչ որ հրատարակուած է, կը բաւէ բանալու քնացող - ներուն աչքերը։

Նիսի ժողովին մէջ, Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսը առաջար - կեր է կազմել « Թուրք Մշակոյթի Տուն մը»։ Երեւութապէս ան - մեղ ձեռնարկ մը։

Բայց, լսեցէք մնացեալը,— « Հայերը իրաւունք չունին որ եւ է Միութեան անունը տալով ներկայանալ օտար իշխանութեանց, իբրեւ հայ գաղութը ներկայացնող մարմին, քանի որ միայն Թր - քական կառավարութեան կը վերաբերի այդ պաշտօնը եւ իրա - ւունքը ..»։

Միւս մասերը կը կարդաք Թղթակցութեան մէջ, բայց կ'արժէ այստեղ արձանագրել նաեւ ուրիշ պարագայ մը։

Ի պատիւ Նիսի քաղաքապետին սարքուած Թէյասեղանի մը առթիւ, Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսը աչ - ձախ կ'ինյայ, որ - պէսզի Հայերը չմասնակցին։ Թէեւ չի յաջողիր, բայց իր մաղձը կը Թափէ, յաջորդ օրը ։

Եւ այս բոլորը՝ Ֆրանսայի ազատ երկնքին տակ...

Չենք զարմանար։ Քանի մենք չարունակենք այսպէս իրար գզել կամ խաչաձեւել, փոխանակ միացեալ ճակատ կազմելու գո - նէ հիմնական, անվիճելի հարցերու մասին, դեռ չատ պիտի ար - ձանագրենք այսպիսի անակնկալներ։

Մի՛ զարմանաք, եթէ առտու մը Մարսէյլի կամ ուրիշ քաղա - քի մը Թուրք հիւպատոսը իր չուքը երկարէ մինչեւ ազգային – վարչական գրասենեակները, ճեղքեր գտնելով, բանալով ուղղակի կամ անուղղակի ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՔԵԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վիճաբանութիւնները չեն վերջացած տակաւին

Երեսփ. ժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, չարու - նակուեցան վիճաբանութիւնները՝ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքի մասին։ Խօսելու համար արձանագրուած էին 26 հոգի։ Առաջին անգամ խօսք առաւ Քասվիէ Վալա, ազգայնական, որ յայտ - նեց թէ չի հաւատար Ֆրանքեւերմանի ընդհարման մը մօտաւո - րութեան, բայց «այսպիսի դաշնագիր մը ապահովաբար պիտի փութացնէ բախում մը համասլաւականութեան եւ համագերմա - նութեան միջեւ, ինչպէս 1914ին։ Վաւերացնելով այս դաշնագի - րը, Գերմանիոյ վրայ այն ապատուրութիւնը պիտի Թողուք Թէ կը պաշարէք զայն։ Այն ատեն ի՞նչպէս կ'ուզէք որ չփորձուի կաշ - կանդումները Թօթվել հարաւէն »։

Ուրիշ ալակողմեան երեսփոխան մը, Մարսէլ Էռօ իրաւագէ - տական տեսակէտէն քննելով դաշինքը, դիտել տուաւ Թէ անոր երկրորդ յօդուածով Ֆրանսա եւ Ռուսիա կրնան ժրնեւի մէջ հա - մաձայնիլ կամ ոչ։ Հետեւաբար դաշնագրին վտանգները աւելի մեծ են Ֆրանսայի քան Ռուսաստանի համար։ «Աւելի լաւ չէ՞ ուղղակի բանակցիլ Գերմանիոյ հետ։ Համաձայնութիւն մը փոր - ձել Գերմանիոյ հետ՝ կը նշանակէ խաղաղութիւն փնտռել»։

Պ. Թէքէնտէ, «երիտասարդ Հայրենասէրներու» նախագա - հը, բացատրեց Թէ այս դաշնագիրը բան մը չի չահեցներ Ֆրան - սայի եւ ընդհակառակն պատրուակ մը պիտի դառնայ Գերմանիոյ համար, որպէսզի պատռէ դաշնագրին վերջին Թերթերը եւ վեր - դրաւէ Հռենոսի ալ ափը։ «Եթէ դաշնագիրը մնար այնպէս ինչպէս պատրաստուած էր Լուի ՊարԹուի կողմէ, ուրիշ դաշինքներով լրացուելու համար, ըսելիք չունէի։ Բայց ներկայ ձեւին մէջ ըս - պառնալիք մըն է Գերմանիոյ դէմ»։

Այս առարկութեանց պատասխանեց արտաքին գործերու յանձնաժողովին տեղեկաբերը, Պ. Թորէս, կրկնելով Թէ դաշնա - գիրը բաց է Գերմանիոյ առջեւ։ «Դեռ աւելին,— Ֆրանսա եւ Խ. Միութիւնը կ'առաջարկեն որ Գերմանիա մասնակցի առանց կապ - ուելու փոխադարձ ալակցութեան յօդուածով եւ սահմափակուե - լով միայն ոչ – յարձակման տրամադրութեամբ »։

*Ալակողմեան երեսփոխան մը պնդեց Թէ՝ հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն, դաշնագիրը նոր եւ վրդովիչ տարրեր կ'աւել - ցնէ ներկայ կացութեան վրայ։ Ցայտնի չէ Թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ դիրքը՝ ընդհարման մը պարագային։ « Արհրդային իշխանութիւնը եւ Գ. Միջազգայինը միեւնոյն բաներն են։ Միեւնոյն մարդը կը վարէ երկուքն ալ,— Սթալի՛ն»։ Ցետոյ դանգատեցաւ Թէ չեն գտտեր համապատասխան գործակալ մը, էպէրլէն, որ Ֆրանսա եկած է քարոզութիւններ կատարելու եւ մամուլին դրամ բաժնելու համար։ Համապատաս - խանները լուտանքներ արձակեցին, բայց բանախօսը անուններով չի - ցեց Թէ այդ գործակալը գումարներ բաժնած է Պատպիւսի , Քա - չէնի եւ ուրիշներու, համապատասխանական պայքարը յատուկ տանե - լու համար։ Տրուած չէ քերուն Թիւերն ալ յիշել։ « Ոսոիկանու - Թեան տեղեկագիրներէն քաղած էք այդ բոլորը», մռնչեց համայ - նավար երեսփոխան մը։ «Դասալի՛ք», պոռաց ուրիշ մը։ Աւելա - խօսը եզրակացուց Թէ կարելի չէ դաշնագիր կնքել այս տեսակ մարդոց հետ։ «Դաշնագիրը կը վաւերացնենք, երբ կը ձերբակա - լէք այն սինէքորները որոնք նպատա կը ստանան արտաքսմա - նէն»։ «Աղտո՛տ», աղաղակեցին համայնավարները։ Նախագահը դադրեցուց նիստը, որպէսզի կիրքերը հանդարտին։ Երբ վերա - կսաւ, համայնավար երեսփոխան մը ջերմապէս պաշտպանեց դաշնագիրը։ Վիճաբանութիւնները չարունակուեցան երէկ։

40,000,000 անգլ. ոսկիի փոխառութիւն

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, կառավարութիւնը 40 միլիոն անգլ. ոսկի փոխառութիւն մը կնքեց Լոնտոնի հրապարակին վը - րայ չատ նպաստաւոր պայմաններով։ Այս առթիւ մանրամաս - նութիւններ հաղորդելով, ելմտական նախարարը բացատրեց Թէ տեղուած էին Լոնտոնի մէջ կնքել փոխառութիւնը, որովհետեւ Փարիզի հրապարակը անձկութեան մատնուած է եւ կարելի չէր այդքան նպաստաւոր պայմաններ ապահովել։ «Տարուան առաջին վեց ամիսներու ընթացքին պետական գանձը միշտ հարկադրուած է փոխառութիւն կնքել, որովհետեւ տուրքերը դանդաղ կը հաս - նին այդ չրջանին »։

Փոխառութեան բանակցութիւնները եւ պայմանները մինչեւ վերջը գաղտնի պահուած ըլլալով, որոշ դժգոհութիւն կը տիրէ Փարիզի տեղանաւորական հրապարակին վրայ եւ կարգ մը Թեր - Թեր կը քննադատեն կառավարութեան ընթացքը։ Ելմտական նա - խարարը նորէն պնդեց Թէ փոխառութեան յաջողութիւնը ար - դիւնք է Ֆրանսայի վայելած բարձր վարկին եւ Թէ «զուտ սեզա - նաւորական գործողութիւն մըն է, առանց որ եւ է քաղաքական պայմանի »։

« Ֆինէնչըլ Նիւզ », Լոնտոնի սեղանաւորական օրկանը, խըս - տօրէն կը քննադատէ փոխառութեան առթիւ կատարուած գաղտ - նապահութիւնը եւ կը զարմանայ որ այդքան խոշոր գումար մը տրամադրուած է առանց որ եւ է երաշխաւորութեան։ «Ի՞նչպէս կարելի է գոհանալ միայն Ֆրանսական կառավարութեան խոս - տումով։ Ֆրանսա չատ աւելի աժան պայմաններ ստացած է քան պէտք էր»։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՇԻՒԸ ՁԻ ՓԱԿՈՒԻԱԾ ԴԵՒ ...

Քանի որ սկսայ, վերջացնեմ։

Հօկ - Աւ. Խահակեան ճակատա - մարտին մէջ, վերջին խօսքը մնացած էր կեդր. Վարչութեան, որ 5475 ֆր. պարտական կը հաւնէր Աւ. Խահակ - եանը, իբրեւ գանձապահ «Արմենիա» հիւրանոցի յանձնախումբին։ («Ցա - ռաջ» 9 փետրուար)։

Ահա Պ. Խահակեանի «վերջին պա - տասխանը», հրատարակուած՝ տեղա - կան երկու թերթերու մէջ (16 փե - տրուար)։

— *« Ներկայիս յայտարարում եմ որ Հօկի Ֆրանսայի Վարչութեանը այս եւ ուրիչ ո եւ է հաշուից ո եւ է դումար պարտական չեմ, եւ Հօկի Ֆր - րանսայի Վարչութիւնը իրաւասու - Թիւն չունի ինձանից պահանջելու վե - րոգրեալ գումարը, որովհետեւ «Ար - մենիա » հիւրանոցի հանգանակիչ մար - մնին դանձապահ նշանակուած եմ Հօ - կի Գլխաւոր Վարչութեան կողմից , որը գտնւում է Երեւան, եւ պարտա - ւոր եմ միայն նրան հաշիւ տալու։*

Հօկի Ե.րդ Պատգամաւորական ժո - ղովին ներկայացրել եմ հիւրանոցի հանգանակութեան հաշիւը (տես Հօկ ամսագիր, մայիս - յունիս 1935, եւ «Նոր Երկիր », « Ապագայ » եւ «Ցա - ռաջ » Թերթերի 9 օգոստոս 1935ի Թի - ւերը) , ուրկից երեւում է որ այդ հան - գանակութեան արդիւնքից «Հօկ» ամ - սագիրը եւ Հօկի Ֆրանսայի Վարչու - Թիւնը փոխ առել են ինձանից, իբրեւ գանձապահից, 10,349 ֆրանք, նոյնու - Թեամբ վերադարձնելու պայմանով ։ Մնացեալ 5475 ֆրանքից, 305 ֆրանք փոխ առել է Հօկի Վարչութեան նա - խագահ բժ. Ե. Մինասեանցը, տար - դրիչ Պ.Էլէկեանի տալու համար ,որով իմ մօտս գտնւում է միայն 5170 ֆր. եւ ոչ 5475 ֆրանք։

Եթէ Հօկի Ֆրանսայի Վարչութիւնը Երեւանի Գլխաւոր Վարչութիւնից բե - րել ստացադիր այն իմաստով, որ Ե - րեւանի Գլխաւոր Վարչութիւնը, որ ինձ նշանակել է գանձապահ, ինձանից ստացել է հանգանակութեան ամբողջ գումարը (45,000 ֆրանք), պատրաստ եմ յանձնելու վերոգրեալ մնացորդը՝ 5170 ֆրանքը եւս։ Այժմ սպասում եմ որ Հօկի Ֆրանսայի Վարչութիւնը ան - յապաղ ինձ վերադարձնէ իր փոխա - ռութիւնը, որովհետեւ Հանգանակու - Թեան գործին պատասխանատու դան - ձապահը ես եմ եւ այդ գործի մէջ Հօկի Ֆրանսայի Վարչութիւնը հաշիւ պահանջելու ո եւ է իրաւասութիւն չունի »։

Կը նշանակէ Թէ՝ այսպէս կամ այն - պէս, առկախ կը մնայ «Արմենիա» հիւրանոցին հանգանակութեան հա - շիւը ։

1935 օգոստոս 9ին, Աւ. Խահակ - եան իր հրապարակային լուսաբանու - Թեամբ կը յայտնէր Թէ Հօկի Կեդր. վարչութեան տրամադրուած է 19,000 ֆրանք, իբրեւ հրատարակչական ֆօնտ։

Այդ գումարով տպուեցաւ Լէօի հռ - չակաւոր գրքին Ա. մասը։

Ուրեմն, ապահովուած են Արմենիա հիւրանոցին աղիւսները կամ ողպայա - տակի բարերը։

Մաս մըն ալ Հօկ ամսագրին վրայ ծախսուած է։ Անշուշտ անոր հաւա - ճածոն ալ կրնայ ծառայել պատու - հասիները թղթելու ։

Իսկ մնացե՞լը։ Պ. Խահակեան անշուշտ իր ըսածը գիտէ, երբ կ'րն - դունի իր վրայ մնացած **5170** ֆրան - ը, եւ Հօկի Կեդր. Վարչութենէն հը - րապարակաւ կը պահանջէ ընկալագիր **45,000** ֆրանկի համար։

Ձիշդ վեց ամիս առաջ, 1935 օգոս - տոս 9ին, Պ. Խահակեան կը յայտա - րարէր իր «Ցդրում - լուսաբանու - Թեան » մէջ։

— *« Հօկը ոչ մի բան ունի ծածկե - լիք իր հաշիւների մէջ։ Ամէն գործու - նէութիւն, պարզ ու մեկին, գաղտնի է Թէ Հօկեան եւ Թէ ժողովրդի սեփա - կանութիւն։*

« Ամէն գումար կը մնայ իր նպա - տակին յատկացուած »։

Վկայ՝ իր «վերջին պատասխանը», **1936** փետրուար **16**ին...

ՎԱՀԷ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

(«ՑԱՌԱՋԻ ՄԻՋՈՑԻՒ»)

Տիկին Մ. Ս. Բերլեան (Ֆրէժիւս) իր դպրոցական ընկերուհիին՝ Էփ - գարիս Զորմիսեանի մահուան առ - թիւ փոխան ծաղկեպսակի 25

Փետր. 13ի դումարը 2386

Ընդհ. դումար 2411

5-6000 Հապէշներ սպանուած

Մարաջախտ Պատոլիոյ նոր մանրամասնութիւններ հաղորդե - լով իտալական վերջին յաղթանակի մասին, կ'ըսէ Թէ Թշնամին ահռելի կորուստներ կրեց։ «Ուր որ փորձեցին դիմադրել մեր յա - ռաջխաղացութեան գեներ ձգեցին տառապէս ծածկուած դի - ակներով։ Կարելի է 5000 – 6000 հաշուել մեռելներուն Թիւը, իսկ առ նուազն կրկինը՝ վիրաւորները։ Բազմաթիւ գերիներ ինկան մեր ձեռքը։ Մեր կորուստներն են ազգային բանակէն՝ 12 սպայ եւ 122 զինուոր սպաննուած, 24 սպայ եւ 499 զինուոր վիրաւորուած, իսկ բնիկներէն՝ 62 սպաննուած եւ 85 հոգի վիրաւորուած։ Ճակա - տամարտին մասնակցող տասւարաթիւ օդանաւերէն միայն մէկը չվերադարձաւ իր կայանը։ Ռմբակոծութիւնը կը չարունակուի եւ Թշնամին կը նահանջէ դէպի հարաւ »։

**** Իտալական աղբիւրէ կը հաղորդուի Թէ Եթովպիոյ կայսրը խորապէս ընկճուած է վերջին պարտութիւններէն։ Զրոյցի մը համաձայն, կայսրը օդանաւով Տէսիէ փոխադրած եւ չղթայի զարնել տուած է Ռաս Տէսթան, կապելով բանտապետին հետ եւ պատցնելով փողոցին մէջ։ Կայսրուհին չէ համարձակած բարե - խօսել, իր փեսան ազատելու համար։*

Աշխատանքի նախարարը Մարսէյլի մէջ

Մարսէյլի նաւահանգիստի բանուորներուն պատուիրակու - Թիւնը առջի օր ընդունուեցաւ վարչապետին կողմէ, որ խոհեմու - Թեան յորդոր կարդաց, պարզելով երկրին կացութիւնը։ Պատուի - րակութիւնը դանգատեցաւ Թէ գործատէրերը չեն յարգեր արհես - տակցական իրաւունքները, կը ծանրացնեն աշխատանքի պայման - ները եւ կը կրճատեն օրավարձերը։ Պ. Սառօ պատասխանեց Թէ անհրժեշտ կարգադրութիւններ պիտի ընէ։ Տեսակցութենէն անմիջապէս վերջը, որոշուեցաւ Մարսէյլ ղրկել աշխատանքի նա - խարարը, Պ. Ֆրօսար, որ մեկնեցաւ երէկ, տեղին վրայ քննելու համար բոլոր գանգատները։ Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութիւ - նը 5000 ֆրանքի վարկ մը բացաւ, ի նպաստ Մարսէյլի բանթող - ներուն ։

— *Ա.Զ.Գ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ վերջին մեծ պարգեւը, երեք մի - լիոն ֆրանք, շահած է նպարավաճառ մը, Էօո – է Լուառի մէկ գիւղին մէջ, իր 12 յաճախորդներուն հետ։*

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ

ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ

Ես ծնվել եմ Ալաշկերտի դաշտում, Մեծ Մասիսի ստորոտին, Ալաշկերտ գյուղում։ Ալաշկերտ գյուղը մեծ գյուղ է, ունի հազար տուն։ Գյուղի մեջտեղով հոսում է Ալաշկերտ գետը։ Գետի ափերին ուռենիներ են աճում։ Գյուղի հարավային կողմում կանգնած է Մեծ Մասիսը, իսկ հյուսիսային կողմում՝ Փոքր Մասիսը։ Գյուղի արևելյան կողմում ընկած է Ալաշկերտի դաշտը։ Դաշտում ցորեն, գարի, բրինձ, բամբակ, շաքարի ճակնդեղ, կտավատ, ծխախոտ, բանջարեղեն և այլ գյուղատնտեսական կուլտուրաներ են մշակվում։

Ալաշկերտ գյուղում ես ծնվել եմ 1912 թվականին։ Հայրս՝ Գրիգոր Շիրազը, գյուղացի էր։ Նա ունեցել է 3 որդի և 2 դուստր։ Ես ամենամեծն եմ։ Հայրս ունեցել է 3 դեսյատին հող, 2 լծկան եզ, 1 կով, 1 ձի, 1 էշ, 1 գութան, 1 սայլ, 1 ցանքի մեքենա, 1 հնձվոր մեքենա, 1 ջրաղաց։ Ջրաղացը ունեցել է 2 քար։ Հայրս ունեցել է նաև 2 մեղվանոց։

Հայրս ինձ 7 տարեկան հասակում տարավ դպրոց։ Դպրոցը գտնվում էր գյուղի մեջտեղում։ Դպրոցում ես սովորեցի 4 տարի։ Դպրոցում ես սովորեցի հայոց լեզու, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն, ռուսերեն լեզու, գծագրություն, երգեցողություն, մարմնամարզություն։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն գրել և կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։

Դպրոցը ավարտելուց հետո հայրս ինձ տարավ Ալաշկերտի ռուս-հայկական դպրոց։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի 3 տարի։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի ռուսերեն լեզու, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, գծագրություն, երգեցողություն, մարմնամարզություն։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն գրել և կարդալ։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Այդ դպրոցում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։

Դպրոցն ավարտելուց հետո հայրս ինձ ուղարկեց Երևան՝ բանվորական ֆակուլտետ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի 2 տարի։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն լեզու, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, գծագրություն, երգեցողություն, մարմնամարզություն։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն գրել և կարդալ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Այդ ֆակուլտետում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։

Ֆակուլտետն ավարտելուց հետո ես ուղարկվեցի Մոսկվա՝ համալսարան։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի 5 տարի։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն լեզու, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, գծագրություն, երգեցողություն, մարմնամարզություն։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն գրել և կարդալ։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Մոսկվայի համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։

Համալսարանն ավարտելուց հետո ես վերադարձա Հայաստան։ Հայաստանում ես աշխատեցի դպրոցում որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի 3 տարի։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։

Դպրոցում աշխատելուց հետո ես ընդունվեցի ասպիրանտուրա։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի 3 տարի։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն լեզու, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, գծագրություն, երգեցողություն, մարմնամարզություն։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն գրել և կարդալ։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Ասպիրանտուրայում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։

Ասպիրանտուրան ավարտելուց հետո ես պաշտպանեցի թեկնածուական ատենախոսություն։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ռուսերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է հայերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է անգլերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ֆրանսերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է գերմաներեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է իտալերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է իսպաներեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է պորտուգալերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է հոլանդերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է շվեդերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է նորվեգերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է դանիերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ֆիններեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է հունգարերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է լեհերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է չեխերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սլովակերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սլովեներեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է խորվաթերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սերբերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է բուլղարերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ռումիներեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է մակեդոներեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ալբաներեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է հունարեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է թուրքերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է պարսկերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է արաբերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է եբրայերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ամհարերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սուահիլերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է հաուսերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է յորուբերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է իգբոերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ֆուլանիերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է վոլոֆերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է մալինկերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է բամբարերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է դիոլաերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սոնինկերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սարակոլերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է տուկուլերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ուոլոֆերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սերերերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ջոլաերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է մանդինկերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է բամբարերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է դիոլաերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սոնինկերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սարակոլերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է տուկուլերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ուոլոֆերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է սերերերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է ջոլաերեն լեզվով։ Թեկնածուական ատենախոսությունս գրված է մանդինկերեն լեզվով։

Թեկնածուական ատենախոսությունս պաշտպանելուց հետո ես վերադարձա Հայաստան։ Հայաստանում ես աշխատեցի դպրոցում որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի 5 տարի։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։ Դպրոցում ես աշխատեցի նաև որպես ռուսերենի ուսուցիչ։

Դպրոցում աշխատելուց հետո ես ընդունվեցի համալսարան։ Համալսարանում ես սովորեցի 5 տարի։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն լեզու, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաբանություն, գծագրություն, երգեցողություն, մարմնամարզություն։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն գրել և կարդալ։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն երգեր երգել։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն պարեր պարել։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն խաղեր խաղալ։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հեքիաթներ կարդալ։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն առակներ կարդալ։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ասացվածքներ կարդալ։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն հանելուկներ կարդալ։ Համալսարանում ես սովորեցի նաև ռուսերեն ոտանավորներ կարդալ։

Համալսարանն ավարտ

ՏԱՐԱՍԱՀԱՍ ՎԵՐ ԱՐՀԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆՔԱՐԱՆՔՈՒՄ (1913—1923)

Տարասահաս վերջերս արհարտական հանրարանքում տեղի ունեցավ Տարասահասի անվան գրականության և արվեստի պետական թանգարանի հիմնադրության տասնամյակին նվիրված հանդիսավոր նիստ։ Նիստը բացեց թանգարանի տնօրեն ընկ. Ա. Ալիխանյանը։ Նա ներկայացրեց թանգարանի տասնամյա գործունեության հակիրճ ակնարկը։ Ընկ. Ալիխանյանի զեկուցումից պարզվում է, որ թանգարանը հիմնադրվել է 1923 թ. Տարասահասի ընտանիքի կողմից նվիրաբերված նյութերի հիման վրա։ Ներկայումս թանգարանը ունի 10 հազարից ավելի ցուցանմուշներ, որոնց մեծ մասը ձեռք է բերվել թանգարանի գոյության առաջին տարիներին։ Թանգարանի ցուցանմուշների մեջ կան Տարասահասի ձեռագրերը, նրա անձնական իրերը, նամակները, լուսանկարները, նկարները, ինչպես նաև նրա ստեղծագործությունների տարբեր հրատարակությունները։ Ընկ. Ալիխանյանը նշեց, որ թանգարանի աշխատանքները ծավալվում են հիմնականում երեք ուղղությամբ։ Առաջին հերթին թանգարանը զբաղվում է Տարասահասի ստեղծագործության ուսումնասիրությամբ։ Երկրորդ ուղղությունը ներառում է Տարասահասի ստեղծագործության քարոզչությունը։ Թանգարանը կազմակերպում է ելույթներ, դասախոսություններ, ինչպես նաև ցուցահանդեսներ։ Երրորդ ուղղությունը Տարասահասի ստեղծագործության հանրահռչակումն է։ Թանգարանը հրատարակում է Տարասահասի ստեղծագործությունների ժողովածուներ, ինչպես նաև նրա մասին գրքեր և բրոշյուրներ։

Ելույթ ունեցան նաև Տարասահասի անվան գրականության և արվեստի պետական թանգարանի գիտական աշխատող Ս. Ա. Ալեքսանյանը, Տարասահասի անվան գրականության և արվեստի պետական թանգարանի գիտական աշխատող Ա

Ձեզի կը ապահով Փարակուէյի մէջ...

Պուէնոս Այրէսէն եւ ուրիշ աղբիւրներէ հասած լուրերու համաձայն, երեք զօրագունդեր ապստամբած են Ասունսիօնի մէջ (Փարակուէյ), անձնատուրութեան բռնադատելով կառավարական զօրքը: Ապստամբական շարժման գլուխը կը գտնուի գնդ. Սմիթ: Պրազիլիոյ կողմէն կը հեռագրեն թէ սահմանագլուխը փակուած է: Պուէնոս Այրէսի եւ Ասունսիօնի հաղորդակցութիւնները ալ խզուած են:

Ասունսիօնէն Նիւ Եորք հասած լուրերու համաձայն, յեղափոխական ուժերը կատարելապէս տէր են կացութեան: Կառավարական զօրքը անձնատուր եղած է առանց պայմանի, կատաղի կռիւէ մը վերջ որ մղուած է քաղաքին փողոցներուն մէջ:

Պուէնոս Այրէսէն կը հեռագրեն փետրուար 18 թուականով · — Վերջին լուրերու համաձայն, Փարակուէյի կառավարական զօրքը անձնատուր եղած է յեղափոխական ուժերուն որոնց հրամանատարները են գնդապետներ Սմիթ եւ Րէֆալտէ եւ որոնց կ'ապջակցին ուսանողները ու նախկին ռազմիկները: Ապստամբները իրենց ղեկավար ընտրած են գնդ. Ֆրանսիսօն, որ Պուէնոս Այրէս կը գտնուի այժմ, իբրեւ ներկայացուցիչ: Նոյն տեղեկութեանց համաձայն, օդանաւային վարժարանը, զինարանը եւ զինուորական պիտոյքներու կեդրոնները ապստամբներուն ձեռքը անցած են: Նախագահ Այալա փախած է թնդանօթակիրով մը: Զինուորական նախարարը ձերբակալուեցաւ:

**** Ասունսիօնէն կը հեռագրեն.*— Քառասուն հազար ռազմիկներ, որոնք մասնակցած էին Կոան Զաֆոյի պատերազմին, փետր. 18ին տապալեցին նախագահ Այալայի իշխանութիւնը և անոր տեղ հաստատեցին զինուորական դիկտատուրա մը, նախագահութեամբ գնդ. Տօն Ռաֆաէլ Ֆրանկոյի, Պոլիվիոյ հետ մղուած պատերազմին հերոսը, որ վերջերս Պուէնոս Այրէս աքսորուած էր, իբրեւ համայնավար ամբաստանուած ըլլալով: Յեղափոխութեան պայթումէն երկու ժամ վերջը, նախագահ Այալա, որ մարտանաւ մը ապաստանած էր, իր հով հրաւիրեց ապստամբներուն պետը եւ անոր յայնձնեց իր հրաժարականը: Արժանթինի կառավարութիւնը հրամայեց թնդանօթակիրներ ղրկել Փարանա գետն ի վեր, սահմանին վրայ, ի նախատեսութիւն որ եւ է անակնկալի: Ապստամբութեան կը մասնակցէին երեք զօրագունդեր եւ հինգ մարտանաւեր: Կռիւներու ընթացքին, բաղաքացիները գիշերանց ամրացած էին իրենց տուներու դուռներուն ետին, մինչ ապստամբները կը ռմբակոծէին զօրանոցներն ու նաւարանները: Միակ նշանակելի վնասը կրեց մայր եկեղեցին, որուն տանիքին վրայ լայն ճեղք մը բացուեցաւ ռմբակոծութեան հետեւանքով: Բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է եւ կը սպասուի նոր նախագահին:

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն « Թայմզ »ի փետրուար 16 թուականով.— Խանութպանները գործադուլը կը շարունակուի Սուրիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ: Այս կացութենէն ծանրապէս կը վնասուի Պէյրութ, որ կեդրոնն է եւրոպական ապրանքներու բաշխման: Մարզպանին հրահանգով ֆրանսացի պատուիրակները ժողովի հրաւիրեցին բոլոր գլխաւոր կեդրոններու խանութպանները եւ յանձնարարեցին դադրեցնել գործադուլը, բայց անոնք մերժեցին: Հալէպի ազգայնական պետը, Սէյտուլլան էլ ձապրի եւ ուրիշներ ձերբակալուեցան, ինչպէս եւ շատ մը երեւելիներ՝ Դամասկոսի մէջ: Զորս թերթեր խափանուեցան Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ:

Սուրիոյ ազգայնականները բաջալերական նամակներ ստացան Եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութեան «Վաֆտ»ի նախագահ Նահաս փաշայէն եւ էլ Ազհար համալսարանի վերատեսուչէն:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂԱՎ

ՍԱՀՄԱՆԷՆ ԴՈՒՐՍ ԵԼԼԵԼՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ ՑՈՑՆ ՄԸ, Զայմիս, Սէնթ Մաֆսիմի մէջ (Թուլօն) ծանրապէս վիրաւորեց ոստիկան զինուորը, որ գացած էր զինքը ձերբակալելու: Վիրաւորը հիւանդանոց փոխադրուելով, մեռաւ բիչ վերջը: Մարսէյլի շրջուն պահակախումբը եւ շրջանին ոստիկան զօրքը կը հետապնդեն մարդասպանը, որ կը կարծուի թէ անտառներն ապաստանած է:

ՉՈՒԻՅԵՐԻՈՑ դաշնակցային խորհուրդը որոշեց արգիլել ազգային – ընկերվարական (հիթլէրական) որ եւ է դեկավարութիւն, ինչ ձեւի տակ ալ կազմուի: Նացի ուսանող մը արտաքսման դատապարտուեցաւ, գաղտնի յարաբերութիւններ մշակած ըլլալով գերման ոստիկանութեան հետ, իսկ զանազան միջոցներ ձեռք առնուեցան ուրիշ կարգ մը ուսանողներու դէմ:

ԱՆԳԼԻՈՑ Լորտերու ժողովին մէջ խիստ քննադատութիւններ եղան պատժական տնօրինութեանց դէմ: Լորտ մը պռոտեստոսութիւն կոչեց պատժական բաղաքականութիւնը, պնդելով թէ կառավարութիւնը «ծանր վտանգի մը կ'ենթարկէ երկիրը»: Ուրիշներ ալ պարզեցին տնտեսական կորուստները, իբրեւ հետեւանք Իտալիոյ դէմ հաստատուած կաշկանդումներու:

ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ իր տանը մէջ հարցաքննուած ատեն, մերժեց ամբաստանել որ եւ է մէկը, նոյնիսկ չըլլալով յարձակողները: «Մինչեւ որ հասկցայ թէ ի՛նչ կ'ըլլայ, կառքը պաշարուած էր · բայց ակնոցներս կորսնցուցած ըլլալով, չեմ կրնար նկարագրել ո եւ է մէկը: Կառէն դուրս ելած ատեն, գրեթէ մարած էի, այն – պէս որ չեմ կրնար նշգրտօրէն նկարագրել դէպքը»: Վիրաւորին վիճակը լաւ է:

Արբայական կազմակերպութեան լուծումը կը շարունակուի գաւառներու մէջ, առանց դիմադրութեան:

ՍՊԱՆԻՈՑ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ արդիւնքը իմանալով, ձախակողմեանները թափորներ կազմեցին եւ պահանջեցին անմիջապէս արձակել բաղաքական բանտարկեալները: Ընդհարումներու հետեւանքով սպաննուեցան 10 հոգի, իսկ 100 հոգի ալ վիրաւորուեցան: Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Սարակոսայի մէջ, 20,000 բանուորներ գործադուլ հռչակած ըլլալով: Բազմաթիւ հերեւելիներ փախան երկրէն:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Այսօր հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին,

2 rue de Lille, *մէթրօ* **St. Germain des Près**

Կը խօսի Պ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ

ՆԻՒԹ՝ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՀԱՑԵՐԸ

Հ. Ց. Դ.

Գաւառ

ՊՕՄՅՆի (Յարսէյլ) Զաւակներու Ընթակոմիտէի ընկերահաւակական դասախօսական ժողովը տրդի կ'ունենայ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, վարանդեանց սրահին մէջ: Կը դասախօսէ ընկ. ՀԱՑԿ ՍԷՐԻՆԿԻԻԼԵԱՆ՝

Նիւթ՝ «Փետրուար 18ը»:

ՄԱՐՍԷյԼի Ռոստոմ ենթակոմիտէն եւ Քրիստափոր խումբի ընդհ. անդամական ժողովը 23 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3.30ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՑի կոթիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, դաշնակցութեան գրադարանին մէջ: կը խնդրուի սէն փիէրի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆի ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին

Salle des Fêtesի մէջ, Անկէն, rue du Casino

Բացման խօսք.— *Վարչութիւն*

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ (ֆրանսերէն)

Դեղարուեստական ճոխ բաժինն կը մասնակցին

ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ. Ա. ԴԵՒՈՆԵԱՆ (երգ.) ընկերակցութեամբ ՍԸ ՃԱՊՊԱԶի (դաշնակ), Օր. Մ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Մ. ՊԱՊՈՆԵԱՆ (ջութակ), Օր. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ են Պ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ն. ՍԻՄԻՐՃԵԱՆ (ֆրանս. արտասանութիւն):

կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը, «Արաքս» միութեան սանուհիներու կողմէ:

Ա. Աիաբոնեանի «ԷԼ ՄԻ ԱՂՕՒԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ:

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,

Ընտիր ճաշ, Պ. ՄԻՇԻԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը:

Ճոխ պիւֆէ:

ՄՈՒՏՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ՝ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— *Կառ տիւ Նոռէն Անկէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին:*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տարօն Տարօնցիներէն Հ. Միութեան Ֆրանսայի շրջանի Կ. Վարչութեան եւ Փարիզի իր մասնաճիւղին կողմէ,

Ի նպաստ Տարօն-Տուրուբերանի պատմութեան հրատարակութեան,

փետր. 22, շաբաթ գիշեր, մինչեւ առաւօտ. *Քալ տ'Որթիքիւթիւրի մէջ,*

84 Rue de Grenelle, *մէթրօ* **Rue du Bac.**

Կը նախագահէ ՏՐԹ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ

Կը խօսին՝ ՊՊ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Կ. Յ. ԲԱԼՄԱՋԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կ'երգէ Տիկ. Ա. ԴԵՒՈՆԵԱՆ ընկերակցութեամբ Օր. ՃԱՄՊԱԶի: Կը նուագէ Ֆոյկական եւ եւրոպական պարեր: կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Ընտիր ճաշ եւ ճոխ պիւֆէ:

Խնջոյք

կազմակերպուած վալանսի Զ. Ռ. Մ. Մարզականի կողմէ 23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Հ. Ց Դ. Սիամանթօ Ակումբին մէջ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին:

Ցախքերու մասնակցութեան համար՝ Այրերու 5 Ֆր., կիներու 3 Ֆր.:

Ֆ. Կ. ԽՄԱՉի Փարիզի եւ Պանլէօ Քաշանի մասնաճիւղերու միացեալ պարահանդէսը Մարտ 22ին, **Salle Victor Hugo** *սրահին մէջ: կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:*

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇԴԱՊԱՇՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնկնիք այն վստահ հաճոյքով որ ուղղամտութեան եւ ճշդապահութեան ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ

Ընդունելու կանանց գուլպայի ծոխ մեծերք, *ջոլա, տէզիմէ շուա* եւ *հոսիէ քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ ամէրիքէն* եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ պօէտ-քաֆեր, կաշիներ, շեվրոններ եւ մորթեր կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորածեւութիւններու, ուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինրրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՃՈՒԿ

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ

Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Վարչութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի:

CABINET PARMACի *սպասարկութեան բաժանորդները մասնաւոր արտօնութեան պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւններուն համար, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց հարկերը [illegible] որոնք կապ պահեն Հարկադրական Վարչութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեան լրացման եւ հաղորդման, ճշդումներու անձամբ մասնակցութեան, սրբագրութեանց համար խորհրդակցութեան:*

CABINET PARMACի *բաժանորդները կրնան վստահ ըլլալ թէ պաշտպանուած են ելմտական վարչութեան որեւէ վտանգութեան դէմ:*

Տարեվերջի հարկային ձեր յայտարարութիւնները լրացուցէք CABINET PARMACի սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուրքերու խնայողութիւն մը:

Դիմեցէք CABINFT PARMACին ամենայն վստահութեամբ. Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ CABINET PARMACի սպասարկութեան եղանակներուն մասին: PARMAC, 28 Bld. Strasbourg, Paris (10). Tél. Bötzaris 17—64:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձաքարեան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Երեկոյթ — պարահանդէս

Կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրների Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ 22 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ ա

Salle de Municipale, 27 rue des Laitière, Vincenn

մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պ

Օրքեսթր Արժանթին Ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 Ֆրանք

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՆՇԱՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ կը խնդրէ ծանօթներէն տեղեկացնել իրեն՝ հասցէն իր քոյրերուն Սիբսանուշի եւ Ալիսէնի (23 ու 23 տարեկան, Սորսուրցի) որոնք 1929ին Ֆրանսա կը գտնուէին: Գրել՝ Foyer Howard Karagheusian, La Ville-aux-Clercs, (H, & Ch.)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Gar

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

(65)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԵՐԻՆԱ ԴՐԻՄՈՒԹԻ

ԳԼՈՒԽ 20

ՕՐԻՈՐԴ ԲԱԱԼ

Ոստիկան Րէկլէնն ալ, մեղի պէս, չէր հաւատար հպարտապետին պատմութեան: Երբ գիւղ կը վերադառնայինք, ճամբան կարգ մը գանգատներ յայտնեց :

— *Գործը նորէն տակնուվրայ եղաւ, չեմ գիտեր որ դուք ալ կը զգա՞ք թէ այդպէս է, Պ. Փուառօ :*

— *Այո, անշուշտ, պատասխանեց պելճիքացի բարեկամս, բաւական ատենէ ի վեր այս գաղափարին հետ հաշտուած էի…*

Ոստիկանը որ տակաւին կէս ժամ առաջ իմացած էր այդ «գաղափարին» մասին, տխուր արտայայտութիւնով մը Փուառօյին նայեցաւ եւ չարունակեց պատմել իր տեսութիւնները:

— *Ուրեմն այս արդարացումները արժէք չունին հիմա… ծայրէն պիտի սկսինք, հասկնալու համար թէ տնեցիները ինչ կ'ընէին ժամը 9.30էն յետոյ… այո, 9.30ը պէտք չէ մոռնանք … իրաւունք ունիք եղեր, Զարլզը ապատ չպիտի ձգենք դեռ… լաւ … ժամը 9.45ին դինեւտունն է… եթէ վաղելով գնաց, քառորդ ժամէն կրնար հոն հասնիլ … թերեւս քարտուղարը անոր ձայնն էր որ լսեց… էքբօյտէն դրամ կը պահանջէր… սակայն կէտ մը կայ որ շատ պարզ է… հեռաձայն ընողը Զարլզը չէր… կայարանը կէս մղոն անդին է եւ գինետան հակառակ ուղղութեամբ… անիկա գինետունն է եղեր մինչեւ տասը՝ տասը անցած… դեռնին տակն անցնի սա հեռաձայնին խնդիրը… ամէն անգամ դիմացնիս է …*

— *Իրաւ այդպէս է, դիտել տուաւ Փուառօ, շատ տարօրինակ է…*

— *Կրնայ ըլլալ որ Րէկի հօրը սեն-սակսինք, հասկնալու համար թէ տնեցիները ինչ կ'ընէին ժամը 9.30էն յետոյ… այո, 9.30ը պէտք չէ մոռնանք … իրաւունք ունիք եղեր, Զարլզը ապատ չպիտի ձգենք դեռ… լաւ … ժամը 9.45ին դինեւտունն է… եթէ վազելով գնաց, քառորդ ժամէն կրնար հոն հասնիլ … թերեւս քարտուղարը անոր ձայնն էր որ լսեց… էքբօյտէն դրամ կը պահանջէր… սակայն կէտ մը կայ որ շատ պարզ է… հեռաձայն ընողը Զարլզը չէր… կայարանը կէս մղոն անդին է եւ գինետան հակառակ ուղղութեամբ… անիկա գինետունն է եղեր մինչեւ տասը՝ տասը անցած… դեռնին տակն անցնի սա հեռաձայնին խնդիրը… ամէն անգամ դիմացնիս է …*

Իրաւ այդպէս է, դիտել տուաւ Փուառօ, շատ տարօրինակ է…

Վերջին հիւանդս ճամբելէ յետոյ, տանը հետեւի կողմը՝ պղտիկ սենեակ մը քաշուեցայ, այդ սենեակը տեսակ մը աշխատանոց է ինծի համար, քոյրս բնաւ չի սիրեր, գործիքներս կը պահեմ այնտեղ եւ թոյլ չեմ տար որ Քարօլայն իր աղբամանն ու աւելները հոն նետէ: Կոտրատած ժամացոյց մը նորոգելու վրայ էի, երբ յանկարծ քոյրս ներս մտաւ:

— *Օհ, հո՞գ ես եղեր, ճէյմս…*

Ես գլուխս վերցուցի եւ տեսայ որ սպիտակած է ան… վախցայ՝ խորհելով որ ինչը պիտի ամբաստանէին… դուրս փախաւ եւ հեռաձայն ըրաւ… շատ կարելի է, այնպէս չէ՞:

— *Բայց հեռաձայնելու ի՞նչ պէտք կար …*

— *Թերեւս բոլորովին ապահով չէր որ հայրը մեռած էր իսկապէս… հետեւաբար կը մտածէ բժիշկը կանչել կարելի է եղածին չափ շուտ… ինչ չուզեր երեւան ելլել… ի՞նչ կ'ըսէք այս տեսակէտիս … խմաստ մը կայ, չէ՞…*

*Ոստիկանը հպարտութեամբ կուրծքը ուռեցուց· այն աստիճան գոհ էր որ ինչ ըսէինք իրեն, օգուտ չպիտի ունենար:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

ՅԱՌԱՋԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒԵԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
21
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
21 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3044

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՈՆՑ ԲԱՑ ԱՉՔԵՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ԺԽՈՐԸ

Ուրեմն, թրքական իշխանութեան ձեռքերը կ'երկարին մին – չեւ Արտասահման, ուղղակի կամ անուղղակի :

Տեղ մը «վաթանտաչ»ի բանաձեւն է որ ճամբայ կը հարթէ, ուրիշ տեղ մը՝ աւելի խորհրդաւոր շարժուձեւեր: Իսկ բոլոր պա – րագաներուն մէջ ալ, մէկ է նպատակը,— Մօտէն հետեւիլ Արտա – սահմանի հայկական կեանքին, ազգային – կուսակցական գործու – նէութենէն մինչեւ մամուլն ու ներքին փոթորիկները, եւ օգտուիլ բոլոր պատեհութիւններէն, խորացնելով ճեղքերը կամ ի հարկին նոր ճեղքեր բանալով:

Թրքական այս գործունէութեան ամէնէն վտանգաւոր պա – րագան այն է որ, հրապարակին վրայ շատ քիչ բան կ'երեւայ, իբրեւ չօշափելի կամ տեսանելի փաստ: Գործունէութիւ – նը կը կատարուի «անծանօթ» ստուերներով, բայց միշտ նոյն ուղ – ղութեամբ:

Անշուշտ սխալ է պնդել թէ Արտասահմանի բոլոր անհամու – թեանց կամ խռովութեանց մէջ թրքական ստուերն է որ կը գոր – ծէ: Բայց ոչ մէկ տարակոյս, որ թրքական ազդակը ճարտարօրէն կ'օգտուի բոլոր հանգամանքներէն, կրակին վրայ իւղ լեցնելու կամ գոնէ թղթածրար կազմելու համար:

Այս տեսակէտէն, շատ նպաստաւոր դետին մը կը կազմէ Ար – տասահմանի հայկական մամուլը:

Շնորհիւ սանձարձակ ազատութեան, մեր թերթերուն մէջ կ'ե – բեան հազարումէկ մանրամասնութիւններ, որոնք նիւթ կը ճա – րեն թրքական իշխանութեան:

Ոչ միայն կուսակցական պայքարներու կիրքը, այլ եւ բուն ազգային կեանքի առթիւ մղուած բանավէճերը յաճախ գրել կու – տան բաներ, որոնք օգուտ չունին «ներս»ի համար, բայց թեւ կու – տան «դուրս»ի հետաքրքրութեան:

Ջմռռնանք ուրիշ կարեւոր պարագայ մը:

Մինչ Արտասահմանի հայկական խմբագրութիւններէն շատ քիչերը թուրքերէն թերթ կը տեսնեն, անդին թուրք մամուլը օրը օրին կը հետեւի հայկական հրատարակութեանց:

Գլխաւոր թերթերը թարգմանիչներ ունին, նաեւ թղթակից – ներ կամ լրատուներ՝ Արտասահմանի մէջ: Իսկ մնացեալը կը լրա – ցնեն դեսպանական – հիւպատոսական հաստատութիւնները եւ Ա – պահովութեան Տեսչութիւնը:

Ո՛վ որ առիթ ունի քիչ շատ հետեւելու թրքական մամուլին, անշուշտ նկատած է թէ ինչպէս, օրը օրին, կ'արձանագրուին հայ – կական լուրերը, ներքին պայքարներն ու ընդհարումները: Իբրեւ օրինակ, յիշեցէք միայն Սուրիոյ եւ Լիբանանի այս կամ այն քա – ղաքին մէջ պատահած կռիւները, «դաշնակ – հնչակ իրար կը սպաննեն» եւայլն:

Թարգմանուածը ոչինչ: Իսկ ո՞վ կրնայ դուշակել հայկական հրատարակութեանց հիման վրայ կազմուած թղթածրարները ...

Այս խորհրդածութիւնները կը կաչկանդե՞ն մեր խորհելու, գրելու կամ քննադատելու ազատութիւնը:

Ոչ. միայն մէկ վերապահութեամբ,— ի՛նչ բան ըսել եւ ինչը յետաձգել կամ բնաւ չգրել, փոխանակ ծառայեցնելու կուսակցա – կան կամ հանրային պայքարի:

Անհրաժեշտ չէ որ ամէնէն արդար բայց փափուկ հարցը հրա – պարակային աքլորամարտի վերածուի, երբ միշտ ալ միջոց ու – նինք չորս պատի մէջ խորհրդակցելու, հրաւիրելով բոլոր հո – սանքները:

Ահաւասիկ Եւրոպա կը գտնուինք 10–15 տարիէ ի վեր, եւ կը տեսնենք թէ ինչպէս, ամէնէն ազատասէր երկիրներուն, նոյն իսկ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ, մամուլի կամ կազմակերպութեանց վարիչները յաճախ կամաւոր դրաքննութիւն կը հաստատեն, երբ որ եւ է կասկած ունենան թէ թշնամին կրնայ օգտուիլ:

Աբեւելքէն բերինք շատ մը սանձարձակ բարքեր: Դարձեալ Արեւելքի կամ Պալքաններու մէջ է որ մարդիկ շատ ալ – ձախ չեն նայիր, գրած կամ խօսած առեն:

Մեր «քաղաքակրթութենէն» բան մը կորսնցուցած չենք ըլլար, եթէ քիչ մըն ալ արեւմուտքի բարքերուն վարժուինք, երբեմն պա – ղարիւն սրատեսութեամբ, երբեմն ալ կամաւոր կարգապահու – թեամբ:

Իսկ ամէնէն կարեւորը — եթէ հարկ ըլլայ, դեռ տասը տարի ալ պիտի յիշեցնենք — անհրաժեշտ է որ ունենանք փոխադարձ հասկացողութիւն մը, չարք մը հիմնական հարցերու մասին: Գոնէ բարոյական դեկավարութիւն մը, ուղեգիծ մը, կուսակցական եւ հանրային գործերու մէջ:

Շա՞տ է այսքան մը բան սպասել մեծ քաղաքներու ազգային ջոջերէն, երբ համերաշխութեան եւ գործակցութեան փորձեր կը կատարուին աւելի խոնարհ կամ նուազ պատասխանատու շրջան – ներու մէջ: Ահաւասիկ բարի լուր մըն ալ խռովայոյզ գաղութէ մը, կրընդոպլէն, հետեւողութեամբ Մարսէյլի:

Օրինակը վարէն տրուի թէ վերէն, արդիւնքը միշտ ալ դրա – կան է: Եթէ ուրիշ որ եւ է տեսակէտ չգոյ, միայն թրքական գոր – ծունէութեան աշխուժացումը բաւական է, շատ մը ճամարտակու – թիւններ եւ բանգիտութիւններ լռութեան դատապարտելու, ինք – նաբերաբար, միայն հանրային շահը նկատի ունենալով:

Ու վերջապէս թող չըսեն թէ այս ժողովուրդը, որ տեղի ան – տեղի կը պարծենայ իր ազգային գիտակցութեամբ, իմաստու – թեամբ եւ կազմակերպական առաքինութիւններով, 10–15 տարի ալ չկրցաւ պահել իր հաւասարակշռութիւնը, ցամաքէ ցամաք նետուելէ յետոյ:

Գոնէ թշնամին զրկենք այդ հրճուանքէն, երբ ան աչքերը չորս բացեր է, իսկ մենք...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՔՆՆՈՒԻ

Արտաքին Գործերու Բանձնաժողովին կողմէ

Երեսփ. Ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբը առջի օր քննեց Սուրիոյ վերջին դէպքերը: « Փոփիւլէր » կը գրէ թէ վի – ճարանութեանց ընթացքին, բացի մէկ անդամէ, միաձայնու – թեամբ անհրաժեշտ գտան որ անմիջապէս ետ կանչուի մարզպա – նը, պ. ար Մարթէլ: Պ. Էռիօ կարեւոր փաստաթուղթեր հաղորդեց որոնց մասին խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի օր: Ընկերվարական թերթին կարծիքով, այժմէն ստոյգ է թէ յանձնաժողովը եւ կառավարութիւնը պիտի համա – ձայնին, Սուրիոյ մարզպանը ետ կանչելու համար:

Գերմանիա եւ Ճապոն համաձայներ են

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱԺՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ...

Զօր. Կէօրինկի Վարշաւա այցելութեան առթիւ, լեհական կարեւոր թերթ մը կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը, զոր Փրա – կայի իր թղթակիցը ունեցած է գերման գնդապետ Կ...ի հետ: Այս սպան կարեւոր դիրք մը ունէր գերմանական սպայակոյտին մէջ, մինչեւ 1934 յունիս 30, երբ տեղի ունեցաւ հիթլէրական շար – քերու անողոք մաքրագործումը: Իր բարեկամը, Զօր. Շլայխէր սպաննուած ըլլալով, գնդապետը հարկադրուեցաւ փախչիլ և այժմ կը գտնուի Փրակա: Թերթը կ'երաշխաւորէ իր թղթակցին ուղղա – մտութիւնը, իսկ այս վերջինն ալ՝ գնդապետին յայտարարու – թեանց վաւերականութիւնը:

Ահաւասիկ այդ յայտարարութեանց ամփոփումը.

— Գերմանիոյ եւ Ճապոնի գաղտնի զինակցութիւնը կը խոր – հրդանշէ գերման ազգին յարաճուն ուժի թափը: Գերմանիա չատ աւելի տկար էր 1914ին, քան հիմա, որովհետեւ այն ատեն գեր – ման ժողովուրդը լիովին չէր ըմբռներ այն սկզբունքներն ու գա – ղափարները որոնց համար կը կռուէր: Եւ սակայն յաջողեցաւ խորտակել ռուսական հսկան, ամբողջ աշխարհն իրենց դէմ ունե – նալով: Պատմական անհրաժեշտութիւն է ուրիշ պատերազմ մը Գերմանիոյ եւ Ռուսաստանի միջեւ եւ ազգերը պէտք է ըմբռնեն այս հիմնական ճշմարտութիւնը: Ոչ համաձայնութիւն, ոչ ալ գործակցութիւն կրնայ հաստատուիլ Գերմանիոյ եւ Ռուսաստանի միջեւ, որովհետեւ անոնք տարբեր քաղաքակրթութիւններ եւ տարբեր իդէալներ կը ներկայացնեն: Պատմութեան ապագայ ըն – թացքը կախում ունի վերահաս պատերազմին ելքէն: Այդպիսի պատերազմ մը չի կրնար տեւականացնել հողային զիջումնե – րով: Խ. Միութիւնը պէտք է գոյութենէ դադրի իր ներկայ ձեւին մէջ: Պալթեան ծովէն մինչեւ Խաղաղական փոտած Ռուսաստանը խառնակոյտ մըն է ցեղերու, լեզուներու, կրօններու եւ սովորու – թեանց: Ասիոյ ինչպէս Եւրոպայի ճակատագիրը կը պահանջէ ան – դամատել Խ. Միութիւն կոչուած կազմը եւ զայն վերածել ազգա – գրական միաւորներու: Հիւսիսային Ռուսերը պէտք է քշուին դէ – պի հիւսիսային չրջանները եւ Սիպերիա, հարաւային Ռուսաս – տանը եւ մասնաւորապէս Ուկրայնան ձգելով Գերմանիոյ, իբրեւ դաղթավայր:

Գնդապետը այս առթիւ ցոյց տուած է քարտէս մը, որ կը ցուցնէ թէ գերմանական բանակները ինչպէս դէպի արեւելք պիտի յառաջանան Լեհաստանը ճեղքելով ուղղակի մինչեւ Սթալինկրատ: Այս յառաջխաղացութեամբ իրենց իշխանութեան տակ պիտի իյ – նան Տօնէցի ածխահանքերը եւ Բագուի նաւթահորերը: Միեւնոյն ատեն ճափոնական բանակը իրեւ խարիսխ ունենալով Մոնկո – լիան, պիտի յառաջանայ դէպի արեւմուտք, ճեղքելով արեւմտեան Սիպերիոյ բարերը չրջանները, մինչեւ Մակնիթոգորսք, որ ճար – տարագործական նոր կեդրոն մըն է, Ուրալներու մէջ: Այս յա – տակագծին յաջողութիւնը երկու կէսերու պիտի բաժնէ Ռուսաս – տանը, հարաւային կէսին տիրապետութիւնը ձգելով Գերմանիոյ եւ Ճափոնի :

Այս յայտարարութեանց առթիւ , օտար թղթակիցները հար – ցումներ ուղղեցին Լեհաստանի արտաքին նախարարութեան, եւ ստացան հետեւեալ կարճ պատասխանը.— «Որ եւ է բան չենք գի – տեր այդ մասին»: Բայց նշանակալից պարագայ մը կը համարուի որ դրաքննիչը արտօնած է տեսակցութեան հրատարակութիւնը:

Այս առթիւ թղթակիցները դիտել կուտան թէ ճափոնի զին – ուորական առաքելութիւնը Լեհաստանի մէջ՝ կը ներկայացնէ անսովոր բազմութիւն մը եւ թիւով կը գերազանցէ ուրիշ որ եւ է օտար պատուիրակութիւն: Այս օրերս Վարշաւա հասաւ Զօր. Սա – վատա, իբրեւ զինուորական կցորդ ճափոնական դեսպանատան : Ուրիշ ոչ մէկ դեսպանատուն զինուորական կցորդ ունի զօրավարի աստիճանով, բացի խորհրդային դեսպանատունէն:

« ԱՔՍԻՕՆ ՖՐԱՆՍԷԶ»ի աւագ խմբագիրը, արքայական գրա – դէտ Շարլ Մորաս, կրկին հարցաքննուեցաւ իր մէկ յօդուածին առթիւ, ուր ժողովուրդին մասնաւոր ուշադրութեան կը յանձնէր 140 ձախակողմեան երեսփոխանները: Ամբաստանեալը պատասխա – նեց թէ անոնց վարած քաղաքականութիւնը (պատժական տնօրէ – նութիւններ Իտալիոյ դէմ) կրնայ պատերազմի մղել Ֆրանսան եւ ինք անհրաժեշտ կը գտնէ որ այժմէն ճշդուին այդպիսի ազէտի մը պատասխանատուները:

« Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի կազմակերպութեան լուծումը կը չա – բունակուի ամէն կողմ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՍԷԼԱՄ ԱԼԷՔՈՒՄ »

Կարդացած եմ գիրք մը,— այսօր չեմ յիշեր անունը , — որուն մէջ մէկ կին մէկիկ մէկիկ կը նկարագրուին զանազան ժողովուրդներու բարեւ - տալու ձեւ - ւերը:

Մասնաւորապէս հետաքրքրական են արեւելեան ժողովուրդներու բարեւ - տալու ձեւերը, ինչպէս եւ «բարեւ»ին համազօր խօսքերուն իմաստները :

Օրինակի համար.—

Ֆրանսացիները կ'ըսեն **bonjour**, որ կը նշանակէ «բարիլոյս», կամ **comment allez - vous?** որ բառացի կը նշանակէ «ի՞նչպէս կ'երթաք », կամ բարեւի իրրեւ չարաճճի պատասխան՝ **ça va comme une boule carrée dans le sable,** որ բառացի կը նշանակէ «ինչ - պէս քառակուսի գունդ մը կը խլէ ա - ւազին մէջ», այլ իմաստով՝ «լաւ չեմ» :

Աւելի գուարճալի է Չինացիներուն բարեւը, որուն իմաստն է «րրինձդ կերա՞ր »:

Այժմ անցնինք բարեւ - տալու ձե - ւերուն:

Գիտէք թէ Թուրքերը բարեւ - տալու համար մէկ կողմէ խոնարհութիւն մը կ'ընեն, միւս կողմէ՝ թէւէննահ : Անոնք ունին բարեւ - տալու պատկե - րազարդ ձեւ մը , որ կը կոչուի *քան - տիլլի սէլամ* , — եւ իրապէս մզկիթին ջահին պէս բարեւ տուողը յանկարծ կը խոնարհի, մինչեւ գետին կը ծռի եւ ոտքի կը կանգնի «պարտապանաց» թէմէննահով մը, գրկաչափ մը յայն:

Արեւելքի մէջ ժողովուրդ մըն ալ կայ, որ ծանօթի մը բարեւ տալու համար ... ոչ ոտքին կօշիկը կը հա - նէ: Ուրիշ ժողովուրդ մը՝ ծանօթին ականջին մէջ կը փչէ: Վերջապէս ցեղ մըն ալ կայ, որ գետին կը փռուի ու կը պառկի՝ բարեւելու համար :

Դժբախտաբար գիրքը չունիմ ձեռ - քիս տակ՝ նկարագրելու համար զա - նազան ժողովուրդներու այլազան բա - րեւները:

Այսքանն ալ կուտամ յիշողու - թեամբ:

Առիթը մեր բոլշեւիկները եղան:

Մոսկուայի կրթական գործավարու - թիւնը դպրոցական կանոնագիր մը պատրաստեց վերջերս, որով ուսա - նողներուն հրահանգ կը տրուի բարե - ւել իրենց ուսուցիչները, մեծերը եւ նամօք ծանօթ բոլորը:

Նկատելով որ կարմիր ուսանողնե - րը յարգանքի պակաս մը ցոյց կու - տային հանդիպ իրենց ուսուցիչնե - րուն՝ ըլլայ փողոցի, ըլլայ դասարա - նի մէջ,

Նկատելով որ ուսանողները դասա - րաններուն մէջ իրենց համար մշտա - կան տեղ ընտրել չեին գիտեր, կը նստէին ուր որ հանդիպէին,

Նկատելով որ ուսանողները իրենք զիրենք ազատ կը զգային զանազան խեղկատակութիւններ կատարելու հանրային վայրերու մէջ եւ ամէն տեղ,

Դպրոցական կանոնագիրը բաւի մը յօդուածներով հակակշռի տակ կ'առ - նէ ուսանողներուն ընթացքը ոչ մի - այն դպրոցին, այլեւ փողոցին մէջ:

Վա՜յ այն ուսանողին, որ կոճկուած չէ:

Եւ կը թերանայ բարեւին մէջ :

Ի՞նչպէս բարեւել :

Բոլշեւիկները սկսան ծաղրենիանալ, —արդարեւ Մոսկուայի դպրոցական կանոնագիրով հրահանգուած բարեւը ոչ միայն կը յիշեցնէ ծաղրենիներու բարեւումը, այլեւ իսլամներու *քան - տիլլի սէլամը* :

« Աշակերտները պարտաւոր են յար - գանք ցոյց տալ իրենց ուսուցիչնե - րուն, մեծերուն, հաղաքացիներուն , — բարեւելու ժամանակ՝ գլխարկը հանել, մէկ կողմ բաշուիլ, եւ ճամ - բայ տալ որ անցնին » :

Կանոնագիրը մնացեալը կը թողու բարեւողին շնորհիւն,— մէջքը ծռել, գլուխը խոնարհել, շրթնե - րուն վրայ կիսաժպիտ մը, գլխարկը մէկ ձեռքին մէջ, միւս ձեռքով ճամ - բայ բանալով ...

Է՜հ, ինչո՞ւ կը զարմանաք բոլշե - վիկներու այս նազելուշ ձեւերուն մասին, Լիթվինովի գիմեաօնէն վերջ՝ Անգլիոյ թագաւորին կենաց :

ԱՐԱՋ

Գերմանիոյ օդային նախարարը Լեհաստանի մէջ

Զօր. Կէօրինկ, Գերմանիոյ օդանաւային նախարարը, արտա – կարգ պատիւներով ընդունուեցաւ Վարշաւայի մէջ, փետրուար 19ին: Հիւրը իր կնոջ եւ հետեւորդներուն հետ կայարանին մէջ ըն – դունուեցաւ Լեհաստանի արտաքին եւ զինուորական նախարարու – թեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ եւ առաջնորդուեցաւ դեր – մանական դեսպանատուն, որուն շուրջը շղթայ կազմեր էին բազ – մաթիւ հեծեալ եւ հետեւակ զինուորներ: Զօր. Կէօրինկ յետոյ այ – ցելութեան գնաց Լեհաստանի նախագահին եւ վարչապետին եւ ճաշի հրաւիրուեցաւ արտաքին անխարարին կողմէ: Այս առթիւ երեք ժամ գլուխ գլխի խօսակցեցան երկու պաշտօնակիցները: Ի – րիկուան դէմ Զօր. Կէօրինկ մեկնեցաւ մօտակայ անտառ մը, լեհական բանակի քննիչին եւ ուրիշ երեւելիներու հետ, գայլ որ – սալու համար: Որսորդութիւնը պիտի տեւէ երկու երեք օր: Կը յիշուի թէ անցեալ տարի ալ այսպիսի ժամանց մը սարքուե – ցաւ, միշտ քաղաքական նպատակներով:

200 կաթոլիկ դեկավարներ ձերբակալուած Գերմանիոյ մէջ

Գերմանիոյ գաղտնի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց աւելի քան 200 կաթոլիկ դեկավարներ, որոնք ծանօթ էին իրրեւ առաջ – նորդները «կաթոլիկ երիտասարդներու ընկերակցութեան»: Բո – լորն ալ կ'ամբաստանուին թէ կապեր ունին Գ. Միջազգային հետ: Միեւնոյն ատեն քարոզութեանց նախարարը հրամանագիր մը հրատարակեց, որով կը ջնջուի կաթոլիկ եւ բողոքական թեր – թերու անկախութիւնը: Կաթոլիկ երիտասարդներու վարիչները բացէ իբաց կը մեղադրուին իրրեւ հայրենադաւ: Բոլոր երեւոյթ – ները կը ցուցնեն թէ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին այդ կազմակերպութեան դէմ: Միեւնոյն ատեն ուժգնօրէն կը քն – նադատուի կարտինալ Ֆաուհաբեր, Միւնիխի կաթոլիկ առաջնոր – դը, իրրեւ դրդիչ հակահիթլէրական շարժման: Արքեպիսկոպոսը իրրեւ թէ ըսած է որ սուտ են իրենց դէմ եղած մեղադրանքները (մեղսակցութիւն Վատիկանի եւ Մոսկուայի հետ), մինչդեռ ար – տասահմանի կաթոլիկ թերթերը կը հաստատեն այդ գործակցու – թիւնը: Հիթլէրական «սեւ հարուածային» կազմակերպութեան օրկանը կը բացագանչէ այս առթիւ գրած խմբագրականի մը մէջ, —« Ո՞վ սուտ կը խօսի, Հ՛ր (Տէր) կարտինալ»: Հակառակ այս խստութեանց եւ ազդարարութեանց, Միւնիխի կաթոլիկ արք –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄԻՏԱՍ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓԱՌՔԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ)

— ո —

Մեզ, նոյնիսկ ինչ որ ինքնին յայտնի է ընթերցողին, պարտաւորեցնում է ընդունել մեր ուշադրութեան առարկան, որ մեզ համար, ինչպէս ամէն մի ազգի համար, ունի իր մեծ նշանակութիւնը։ Ինչ որ ասում է Կոմիտասի մասին, ասում է նրա ամբողջ ժողովրդի մասին։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբնորոշ գծերը, ամենայատուկ յատկութիւնները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր ոգեղէն ձգտումները, ամենաբարձր իդէալները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ընդունակութիւնները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ստեղծագործութիւնները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական կատարելութիւնները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ներդաշնակութիւնները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական գեղեցկութիւնները։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ճաշակը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական զգացողութիւնը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական հոգին։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական էութիւնը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ոգին։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական կեանքը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական գոյութիւնը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ամբողջութիւնը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական միութիւնը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական ներդաշնակութիւնը։ Կոմիտասի մէջ մենք տեսնում ենք մեր ազգի ամենաբարձր գեղարուեստական գեղեցկութիւնը

ՏԱՐԱՍԱՐԵԱՆ ԵՎ ՆՐԱ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ (1913—1923)

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր ամենամեծ ողբերգութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Տարասարեանց ընտանիքին մէջ, Մեզ ամենքս ալ խոր վշտի մատնեց։ Մեր սիրելի հայրը, մեր ամենաքաջ պաշտպանը, մեր ամենաստուար յենարանը, մեր ամենաանձնուէր խորհրդատուն, մեր ամենաանշահախնդիր ուսուցիչը, մեր ամենաանկեղծ բարեկամը, մեր ամենաանձնազոհ հայրենասէրը, մեր ամենաանխոնջ գործիչը, մեր ամենաանսակարկ հեղինակը, մեր ամենաանհանգիստ լրագրողը, մեր ամենաանդադար հրապարակագիրը, մեր ամենաանվեհեր ազատամարտիկը, մեր ամենաանվեհեր զինուորը, մեր ամենաանվեհեր հերոսը, մեր ամենաանվեհեր նահատակը, մեր ամենաանվեհեր նահապետ

եպիսկոպոսը առջի օր նորէն սլաքներ արձակեց օրուան իշխանութեան դէմ, իր եպիսկոպոսութեան 25ամեակին առթիւ կատարուած արարողութեան մը պահուն։ կարտինալը միշտ կը բողոքէ «նացիներու ոտնձգութեան »դէմ։

կաթոլիկ եւ բողոքական մամուլի մասին հրատարակուած նոր հրամանագիրը բացառիկ սեղմումներ կը հասցուէ անոր դէմ, զրկելով միւս թերթերու վայելած իրաւունքներէն։

Իտալացիները կ'ատրակնեն իրենց դիրքը

Վերջին մեծ յաղթանակէն յետոյ, իտալական հրամանատարութիւնը ձեռնարկած է ամրացնելու իր դիրքերը, ի նախատեսութիւն նոր յառաջխաղացութեան մը։ Սեւ չապիկաւորներ կը նորոգեն ճամբաները դէպի հարաւ։ Միեւնոյն ատեն հետախուզութիւններ կը կատարուին, նոր յարձակման համար։ Իտալական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ հետազօտիչները անտուկ մը չամփայն եւ 10 12 չիլ քօնեակ երեւան հաներ են քարայրի մը մէջ, ինչպէս եւ ե – թովպիոյ զինուորական նախարարին չքանչաններն ու համա – զգեստը։ կը կարծուի թէ այս պատրաստութիւնները տեսնուած էին, եթովպական յաղթանակ մը տօնելու համար։

Իտալացիները վիթխարի լուսարձակներ հաստատած են Արատամ լերան հարաւակողմը, բարձր գագաթներու վրայ, ի դերեւ հանելու համար գիշերային մանակնկալ յարձակումները։

Միւս կողմէ եթովպիոյ կայսրն ալ պատրաստութիւններ կը տեսնէ, իր բանակը վերակազմելու համար։ Կը հաստատուի թէ Ռաս Տէսթա պաշտօնանկ եղած եւ պատժուած է։ Ռասը կայսեր առջեւ հանուած է ձեռքերը չղթայակապ եւ խոտօրէն յանդիմանուած։ Այդ երկաթ չղթան զինքը իր բանտապահին հետ կապուած պիտի պահէ ցմահ։

Զրոյցի մը համաձայն, անգլ. կառավարութիւնը կը խորհի օգնութեան հասնիլ եթովպիոյ, շատ ծանր զոհեր տալով անոր վիճակը։ Իսկ Իտալիա իր դիրքը զօրացուցած ըլլալով, տրամադիր է հաշտութեան առաջարկներ լսելու։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԼԻՕՆ ՊԼՈՒՄԻ վրայ կատարուած յարձակման առթիւ, խիստ հարցաքննութեան ենթարկուեցան երեք ամբաստանեալներ։ Մէկը, Արակօն, որ 60 տարեկան է, յայտարարեց թէ ներկայ էր ժաք Պէնվիլի յուշարկաւորութեան, բայց որ եւ է մեղք չունի յարձակման մէջ։ Միւս երկուքն ալ մերժեցին որ եւ է մեղսակցութիւն։

ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ԱՀՌԵԼԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐ պատահեցան Անգլիոյ մէջ, չորեքշաբթի օր։ Երկու ռմբաձիգ օդանաւեր, որոնք ձմեռ – նային ռազմափորձերուն կը մասնակցէին, չախչախուեցան իրա – րու եռեւէ, մէկը՝ Մանչի մէջ, միւսը՝ Անգլիոյ լեռներուն վրայ։ Երեքական հոգի զոհ գացին երկու օդանաւերուն մէջ, որոնք մաս կը կազմէին 72 ռմբաձիգներու։ Առեւտրական օդանաւ մըն ալ չախչախուեցաւ Սիոնէյլի մէջ (Աւստրալիա), եւ սպաննուեցան հինգ հոգի։ Գրեթէ միեւնոյն ժամուն ռազմիկ օդանաւորդ մը կրկոր փոթորիկի մը բռնուելով սպաննուեցաւ, երբ կը փորձէր վար իջնել նոր Զելանտայի մէջ։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ 16 տարի առաջամեայ չէնքեր վարձելէ յետոյ, այժմ կը տեղափոխուի իր սեփական պալատը, որ արժած է 10 միլիոն տոլար։ Գրադարանին ծախքը, 2,000,000 տոլար, հոգացած է միլիոնատէր Բաքֆէլլըր։ Գրադարանը պիտի պարունակէ երկու միլիոն գիրք եւ հանդէս, ինչպէս եւ աշխարհի բոլոր դաշնագիրները։ Ա. Դ. Նորհուրդի ժողովասրահին մէջ տեղ պատրաստուած է 200 թղթակիցներու եւ 200 հանդիսատեսներու համար։ Աւելի քան 400 գրասենեակներ տրամադրուած են ընդհ. քարտուղարութեան։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻՆ համաձայն, բնակչութեան թիւը 127,521,000ի հասած էր 1935ին։ Եթէ աճումը չարունակուի այս ընթացքով, 1940ին պիտի հասնի 132 միլիոնի։ Տարեկան աճումն է 900,000։

ՄԱՐՍԷյԼԻ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ, որ պիտի հռչակուէր չորեքշաբթի օր, յետաձգուեցաւ, սպասելով կառավարութեան կարգադրութեանց։

ՓԱՐԱԿՈՒԻԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, խաղաղութիւնը վերահաստատուած է։ Ապստամբները ունեցած են միայն մէկ սպանեալ եւ 6 – 7 վիրաւոր։

ՌՈՒՍ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ՄԸ, Քաչալով, 55 տարեկան, որ ամուսնացած էր 48 տարեկան Լիթուանացիի մը հետ, մահացու վէրքեր ստացաւ առջի օր։ Ամուսինը յետոյ անձնասպան եղած ըլլալով, կինը արիւնլուայ կը հսկէր դիակին քով։ Պատճառը՝ նախանձ։

Հ. Ճ. Դ.

Գաւառ

ՍԷՆ ԹՅԷՒԻՆի Ա.ստուգ ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Սէն Թ'Էթիէնի կուիլդ եւ կէփին խումբերու ընկերները. 23 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին։

ՊՕՄՕնի (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէի ընկերաժամակրական դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, վարքանդեան սրահին մէջ։ կը դասախօսէ ընկ. ՀԻՒՍԵՒԱՆ։

Նիւթ՝ «փետրուար 18ը»։

ՄԱՐՍԷԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիկէի եւ Քրիստափոր խումբի ընդհ. անդամական ժողովը 23 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3.30ին, սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ։

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱյի կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Դաւշնակցութեան գրադարանին մէջ։ կը խնդրուի Սէն փիէրի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆի ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին

Salle des Fêtes-ի մէջ, անկէն, rue du Casino

Բացման խօսք.— Վարչութիւն

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ (ֆրանսերէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժինի կը մասնակցին

ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ.) ընկերակցութեամբ ՍՐ ՁԱՄՊԱԶի (դաշնակ), ՕՐ. Մ. ՄՈՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), ՕՐ. Մ. ՊԱՊՈՆԵԱՆ (ջութակ), ՕՐ. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ են Պ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ե. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ (ֆրանս. արտասանութիւն)։

կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆԳ»ի վերջին մասը, «Արաքս» միութեան սանուհիներու կողմէ։

Ա. Աիաչ.ոնեանի «ԷԼ ՄԻ ԱՂՕՒԻՒՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ։

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,

Ընտիր ճաշ, Պ. ՄԻՇԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը։

Ճոխ պիւֆէ։

ՄՈՒՏՔ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Կառ տիւ Նոռէն Ֆռանկէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին։

ԵՐԵԿՈՑԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տարօն-Տուրուբերանի Հ. Միութեան Ֆրանսայի շրջանի Կ. Վարչութեան եւ Փարիզի իր մասնաճիւղին կողմէ,

Ի նպաստ Տարօն-Տուրուբերանի պատմութեան հրատարակութեան,

փետր. 22, շաբաթ գիշեր, մինչեւ առաւօտ. Յալ տ'Օրթիքիւթիւրի մէջ,

84 Rue de Grenelle, մէթրօ Rue du Bac.

Կը նախագահէ ՏՐԹ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ

Կը խօսին՝ ՊՊ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Կ. Յ. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Կ'երգեն Տիկ. Ա. ԴԵՒՈՆԵԱՆ ընկերակցութեամբ Օր. Ձամպազի եւ Օր. ՀՈՒԻՓՍԻՄԻ ԿՆԵԱՋԵԱՆ, Կ'արտասանեն՝ Օր. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ եւ Պ. ՕՆՆԻԿ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ։ Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր։ կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի։ Ընտիր ճաշ եւ ճոխ պիւֆէ։

Խնջոյք

կազմակերպուած վալանսի Ջ. Ո. Մ. Մարզականի կողմէ 23 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Շ. Յ Դ. Սիամանթօ ակումբին մէջ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին։

Տախտերու մասնակցութեան գաժար՝ Այրերու 5 Ֆր., կիներու 3 Ֆր.։

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուաւոր կին մը տնական աշխատանքներու համար։ Դիմել՝ Տիգրանեանի, 40 rue Moulin de la Pointe, Paris (13)։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՆՇԱՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ կը խնդրէ ճանաչողներէն տեղեկացնել իրեն հասցէն իր քոյրերուն՝ Սիրանուշի եւ Ալթունի (23 ու 23 տարեկան, Սորսուրցի) որոնք 1929ին Ֆրանսա կը գտնուէին։ Գրել՝ Foyer Howard Karagheusian, La Ville aux-Clercs, (H. & Ch.)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ՁԵՌԱՊԱՁՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնկնիք այն վստահ ծառայութեամբ եւ ուղղամտութեան եւ ճշդապահութեան ունենք իրր ծիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ։

Արանց եւ կանանց գուլպայի ցոխ մեծերգ, սօլտ, տէ-շէֆիէմ շուա եւ հօր-քոյր, քալսօն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շրմրիզ ամբերիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով։ կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՅՈՒՐՃԸ կը պատրաստուի հանրածանօթ վաստակաշատ Գորոսեանի կողմէ։ Ընտիր առաջնակարգ թէյ։

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ պոէտ-ֆէյեր, կաշիներ, շեվրօններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքիներու համար։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՁՈՒԼ

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

Երեկոյթ—պարահանդէս

Կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ

Ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ 22 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առ

Salle de Municipale, 27 rue des Laitière, Vincennes

մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պար

Օրքեսթր Արժանթին *Ճոխ պիւֆէ* *Մուտք 5 ֆրանք*

ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀ — *26 Rue Troyon, Sèvres*

Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան թատերական ներկայացում

Կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ

կիրակի 23 փետրուար ժամը ճիշդ 15ին

կը ներկայացուին ՓՈՔՐԻԿ ՓԱՐԻԶԵՑԻՆ, կատակերգ. 3 արար

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն գաւեշտ 2 արար

ՕՍԿԱՆՕ, երգախառն գաւեշտ 1 արար

ԿՐԱՆ ՎԻՒ, երգախառն գաւեշտ 1 արար

Տոմսերու գինը 10 եւ 7 ֆրանք

ԹԷՀՐԱՆի ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ

Magasin Espéranto, Lalézar

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (66)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· քնագրէն թարգմ· Ծ·

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Օհ, ոչ··· իմ առողջութիւնս հրաշալի է··· ոչ··· չիտակը ըսելով դաւադրութիւն մը սարքած եմ··· մէկը կայ··· կ'ուզեմ որ տեսնէք զինքը ··· պէտք չկար որ ամբողջ գիւղը իմանար — ատիկա անխուսափելի պիտի ըլլար եթէ հիւանդը իմ տունս դար··· որովհետեւ կին մըն է ան··· ձեզի կրնայ այցելել որովհետեւ ուրիշ անգամ ալ եկած է···

— Օրիորդ Բասը՞լը···

— Շատ ճիշդ է ձեր գուշակութիւնը, իրեն հետ տեսնուիլ կ'ուզէի··· լուր ղրկեցի որ ձեր բուժարանը գայ ··· յոյս ունիմ բարկացած չէք···

— Ընդհակառակն, եթէ, սակայն, թոյլ տաք որ ես ալ տեսակցութեան ներկայ գտնուիմ ···

— Բնականաբար ···

— Գիտէք, չափէն աւելի խորհրդաւոր գործ մըն է ··· ամէն անգամ որ նորութիւն մը երեւան կը հանենք, կացութիւնը հիմնովին կը փոխուի ·· ըսէք, տեսնեմ, ինչո՞ւ օրիորդ Բասըլին հետ խօսիլ կ'ուզէք···

— Շատ պարզ է···

— Նորէն սկսաք, ձեր կարծիքով, ամէն ինչ պարզ է··· մինչդեռ ես մըշուչին մէջ եմ տակաւին···

— Դուք իմ վրաս կը խնդաք··· առէք, օրինակ, Ֆլօրայի պարագան ··· ոստիկանը ապշեցաւ, բայց դուք, բնաւ···

— Մտքիս անգամ չէի անցուցած թէ անիկա գող մըն էր···

— Թերեւս, բայց ես ձեր դէմքին կը նայէի· բնաւ չզարմացաք ···

— Կրնայ ըլլալ որ ձեր ըսածը ճիշդ է··· կը զգայի թէ Ֆլօրան գաղտնիք մը ունէր··· այնպէս որ երբ ճշմարտութիւնը երեւան ելաւ, ինծի համար անակնկալ մը չէր··· խեղճ ոստիկանը իրար անցաւ···

— Այո, խեղճը, ստիպուած է իր միտքը ամփոփել··· իր չիտոթուխենէն օգտուելով, ծառայութիւն մը խնդրեցի իրմէ ···

— Այսի՞նքն···

Փուառօ գրպանէն թուղթի կտոր մը հանեց եւ սկսաւ բարձրաձայն կարդալ·—

Ոստիկանութիւնը քանի մը օրէ ի վեր կը փնտռէր Րէյֆ Փէյթընը՝ խորթ զաւակը Պ· Րօճըր էքթօյտին որ եղերական պայմաններու մէջ մեռաւ անցեալ ուրբաթ օր։ Պ· Փէյթըն գտնուած է Լիվըրփուլի մէջ երբ կը պատրաստուէր Ամերիկա մեկնիլ»։

— Այս լուրը վաղ առաւօտ թերթերուն մէջ պիտի հրատարակուի, շարունակեց Փուառօ ։

— Բայց, ատիկա ճիշդ չէ, ըսի ապշած, տղան Լիվըրփուլ չէ···

— Ձեր խելքը շատ արագ կը գործէ, պատասխանեց Պելճիքացին, ոչ, ի հարկէ ան Լիվըրփուլ չէ··· ոստիկանը չուզեց մամուլին հաղորդել այս երկտողը, մանաւանդ որ իրեն հետ չէի կրնար մտերմօրէն խօսիլ··· սակայն հանդիսաւոր կերպով ապահովցուցի զինքը թէ այդ ազդին հրատարակութեամբ հետաքրքրական արդիւնքներ պիտի ստանայինք··· այն պէս որ տեղի տուաւ, հասկցնելով թէ ինք որ եւ է պատասխանատուութիւն չընդունիր···

— Ինչքա՜ն չի հասնիր, ըսի, ի՞նչ արդիւնք կը սպասէք ···

— Ձեր ուղեղին բջիջները գործածեցէք քիչ մը, ըսաւ Փուառօ ։

Ոտքի բարձրացաւ ու սեղանին քովը եկաւ։

— Մեքենաներուն լեզուէն ալ կը հասկնաք, ըսաւ գործիքներս աչքէ անցընելով ։

Ամէն մարդ սիրական զբաղում մը ունի։ Իրեն ցոյց տուի անթելի մեքենան զոր ես տունէն չհինած էի։ հետաքրքրուեցաւ։ ցուցուցի նաեւ կարգ մը մանր - մունր առարկաներ՝ ամէնքն ալ իմ ձեռքէս ելած ։

— Դուք արհեստով հնարիչ ըլլալու էիք, ոչ թէ բժիշկ, ըսաւ Փուառօ··· դուռը զարնուեցաւ··· քալեցէք, ձեր բուժարանը երթանք···

Տանտիրուհիին դէմքին վրայ երեւցող գեղեցկութեան մը մնացորդը ուրիշ անգամ ալ ուշադրութիւնս գրաւած էր· այդ առտուն զարձեալ դիտեցի զինքը։ Սեւ հագուստ հագած էր, բարձրահասակ էր, ուղղաձիգ ու ինքնավստահ՝ ինչպէս միշտ· խորոր աչքեր ունէր եւ կարմրութիւն մը կար իր սովորաբար ժպտուն այտերուն վրայ։ Իր աղջիկնութեանը շատ գեղեցիկ եղած ըլլալու էր, մտածեցի։

— Բարի լոյս, օրիորդ, ըսաւ Փուառօ, նստէք, խնդրեմ, բժիշկը շատ ազնուաբար տրամադրած է իր բուժարանը տեսակցութեան մը համար զոր կ'ուզեմ ունենալ ձեզի հետ ունենալ ։

Օրիորդ Բասըլ լուրջ արտայայտութեամբ մը նստաւ։ Եթէ ներքնապէս յուզուած էր, իր արտաքին երեւոյթը այդ տեսակ յուզում մը չէր մատներ։

— Շատ տարօրինակ կարգադրութիւն է որ ըրած էք, եթէ թոյլ կուտաք որ այսպէս արտայայտուիմ, ըսաւ օրիորդ Բասըլ ։

— Օրիորդ, ձեզի լուր մը պիտի տամ···

— Իրա՞ւ ···

— Ջարլզ Քէյնթը Լիվըրփուլի մէջ ձերբակալուած է···

Ոչ մէկ չարժում անոր դէմքին վրայ· աչքերը բացաւ քիչ մը եւ ատարբեր ձեւով մը հարցուց·

— Ինծի ի՞նչ···

Բայց այդ վայրկեանին յանկարծ յիշեցի նմանութիւնը որ կար տանուհի Բասըլին եւ Ջարլզ Քէյնթի միջեւ։ Երկու ձայները — մէկը կոշտ խոպոտ, միւսով նուրբ — տարօրինակ կերպով միեւնոյն տպաւորութիւնը կը գործէին։ Փուառոյին նայեցայ· անմիջապէս հասկցայ միտքս ու քիչ մը օրէն գլուխը շարժեց ։

— Կը խորհէի թէ պիտի հետաքրքրուէիք, ըսաւ Պելճիքացին։

— Ոչ, մասնաւոր կերպով· ո՞վ է Ջարլզ Քէյնթը···

— Մէկը որ սպանութեան գիրկը Ֆըրնլի եկած էր···

— Իրա՞ւ ···

— Բարեբախտաբար արդարացում մը ունի··· ժամը տասնին քառորդ մնացած մղոն մը հեռուն գտնուող տեսուն մը գացած էր···

— Բախտաւոր տղայ է եղեր, դիտցուի տուաւ օրիորդ Բասըլ ։

— Եւ սակայն տակաւին չենք գիտեր թէ ինչո՞ւ Ֆըրնլի էր··· տեսնելու եկած էր, օրինակ···

— Վախնամ ձեզի օգտակար չդառնայ կրնամ ըլլալ··· ես որ եւ է չէսեցի, եթէ այդքան էր ձեր ըսելիքը

(Շար.)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

(ԵՐԹԵԻՑԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՇԱԲԱԹ
22
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
22 FÉVRIER
1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Պելճիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3045

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՐ ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐՕՏՈՎ

—o—

Տարօն - Տուրուբերանի շրջանի պատմագրութեան ճեռնարկի մը առթիւ, որ այս երեկոյ կը ներկայացուի հանդէսով մը Փարիզի մէջ, յանկարծ քոց կ'առնէ հայրենիքի կարօտին կըրակը, հոգւոյս մէջէն: Ու հեռուն կը գծագրուի պատկերը հայրենի լեռներուն, որոնց վրայ շաւրջառ կը նետեն լեղակագոյն ամպերը: Ու ձայն մը կը կանչէ ինծի,— օ՛ հայրենի հրաւէր, կսկծալի բայց անուշ: Ձէ՞ որ դժոխային պարագայ մը կը բաժնէ մեզ հայրենիքէն, չի թողուր որ վայելենք հաղորդութիւնը հայրենիքին: Ծով ու կրակ կայ մեր միջեւ: Ու ժողովրդական երգ մը կուգայ շրթներուս.

Ի՞նչպէս գամ քու քովդ, սիրականս,
Կրակին ու ջուրին վրայէ՞ն:
— Բոնէ ջուրը, մարէ կրակը,
Եւ եկո՛ւր, ա՛ռ, եկո՛ւր իմ քովս:

Տ'Արճուրի սրճարանն էինք: Հայրենիքի կարօտը բանաստեղծ էր դարձուցեր մեզ բոլորս: Ու երեւակայութեամբ, կը հիւսէինք ապրշում թելեր ով ու նախշուն գոյներով, Հայաստանի լեռնանկարը:

Հարաւէն սեռնչելի՛ է Սիփանայ լեռը, կ'ըսէր մեզմէ մէկը, պրիսմակէ սիւնի մը նման կը պսպղայ ամպերուն մէջ, մինչ դուն կ'անցնիս վանայ լիճին եզերքէն, բոլորովին յատիշտակ ուած: Ծովո՞ւն նայիս թէ լերան, — ջուրերուն մէջ կը խաղան ճառագայթները, լերան վրայ կը սարսռան ամպերը:

Բիւրակնեան լեռնե՛րը, տղա՛ք, Բիւրակնեան լեռնե՛րը,— կ'ըսեն թէ չկայ ծաղիկ մը որ բուսած չըլլայ այս երկրային ստիճին վրայ, եւ լճակներու, առուակներու ի՛նչ չարաճիճի խոպերը, Աստուած իմ: Այդ լեռներէն ըսկիզբ կ'առնէ Հայոց արեւմտեան գետը,— Երասխը, այլ անուամբ Արածը:

Ի՛նչպէս կարելի է նկարագրել, սակայն, գեղեցկութիւնը Արագածին,— ո՛չ, դժուար է: Շիրակի դաշտին այս հարցուն, ամէն առաւօտ արեւծագին, քագը կը դնէ գլխուն, ծոցը կը ձգէ երեսին, ոսկեճամուկ եւ մարգարտայեղ ջրաճրէը կը վերցնէ եւ, կարծես, կը խալէ Շիրակի դաշտին մէջէն, կը խլէ, ժամ կ'երթայ:

Լռութի՛ւն, կ'ըսէ Շահխաթունի, Մասիսն է որ խունէն կ'արթննայ գիշերին մէջ: Արեւին առաջին շողը նախ կը զարնուի անոր ճակտին: Թագ մըն է որ կը կազմուի վերը, երկնքի մէջ, — ու ի՛նչ թագ: Ինչ յետոյ ճառագայթները կը հիւսեն արեւային պատմուճան մը կրակէ գոյներով: Պահը կը յառաջանայ, եւ Մասիս կը հագնի ինչ առաջ հագած պատմուճանը, կը նետէ վարի սարերուն վրայ, իմ կը հագուի աւելի գեղեցիկը: Հայաստանի արշալոյսը, սակայն, շարունակ պատմուճան ու էզտմիդ, զառիաշ ու ճափոքոտ կը հիւսէ եւ կը հագուեցնէ հայկական լեռներու թագաւորը, որ պահէ պահ կը հանէ կոնակէն եւ կր հագուեցնէ լեռները որ ուրի կը կանգնին վարը, իր թիւերուն տակ:

Արեւը ցաթած է այլեւս, այժմ հագուած են բոլոր լեռները, նոյնիսկ ամէնէն կարելիկը եւ գունտիկը:

Ցանկարծ կը զօրանջեն էջմիածնայ եկեղեցիներուն զանգակները: Ու ինչ յետոյ կը լսուի հրեշտակային ձայնը, — Հայաստա՛նն է որ կ'երգէ առտուան մէջ.

Առաւօտ լուսոյ,
Արեգակն արդար...

Հայաստա՛ն, աննման հայրենիք, ի՛նչքան անուշ ես:

×

Կէս գիշերին տուն դարձայ, Հայաստանի կարօտը սիրտիս մէջ կը բարախէր ուժգին: Բացի Լինչի Հայաստանը (թարգմ. Լարենց) եւ Հոփմայեաքըրի Հայաստանի մէջէնը (թարգմ. Ետան) եւ կարօտով, յուզումով, կրակը սրտիս մէջ կարդացի հատուածներ այս անփոխարինելի գրքերուն մէջէն: Իմ Աստուածաշունչերբս են այս գիրքերը, ոչ մէկ գիրք կարդացած եմ այնքան, որքան այս գիրքերը, կը կարդա՛մ, կը կարդա՛մ ու չեմ կշտանար: Աֆսորին մէջ ան գամ հետս եմ պտըտցուցեր զանոնք: Աշխարհի վրայ չկայ գիրք մը, որ սիրեմ այդ գիրքերուն չափ:

Վաղնզի անոնք կարծես կը մօտեցնեն զիս Հայաստանի:

Ի՞նչպէս գամ քու քովդ, սիրականս,
Կրակին ու ջուրին վրայէ՞ն:
— Բոնէ ջուրը, մարէ կրակը,
Եւ եկո՛ւր, ա՛ռ եկո՛ւր իմ քովս:

Կը բանամ Լինչը կամ Հոփմայեաքըրը, ու կրակին վրայէն կը խլեմ դէպի հոն ուր է սիրականս,— Հայաստա՛ն:

Երբ կ'ապրին այս գիրքերը, ո՛վ կրնայ մոռնալ ինչ, հրաշալի՛ երկիր:

Ու կ'ողջունեմ անոնք որ կ'ուզեն պատմել փառքը իու մէկ երկրամասիդ,— Տարօնի թէ Վասպուրականի, Արարատեան դաշտին թէ Կիլիկեան լեռնաշխարհին: Ի՛նչ հարկ ճիգի եւ փնտռտուքի, կը բաւէ նկարագրել գեղեցկութիւնը իու լեռներուդ եւ ջուրերուդ, երգել բանաստեղծութիւնը իու հէքեաթներուդ եւ դիցավէպերուդ, ու բոլորը պիտի կապուին ինծի, պիտի չմոռնան ինչ երբեմ, ցկատարած աշխարհի:

Երգեցէ՛ք Սիոնը, կ'ըսէին տարագիր երբայեցիները, տարագրուած՝ Բաբելացւոց գետին ինչերբը:

Երգեցէ՛ք Հայաստանը, կ'ըսեմ մենք տարագիրներս, երգեցէ՛ք մեր լեռները, մեր դաշտերը, մեր գիւղերը, եւ պատմութիւնը պիտի չմոռնայ ձեզ, հայ աղբրտի՛ք:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Փարիզի Ռուսերը վարչապետին կը դիմեն

ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Պ. Մաքլակով, ռուս տարագիրներու գլխաւոր կոմիտէին նախագահը եւ Նանսէնեան գրասենեակի վարչութեան անդամ Պ. Ռուպինշթայն առջի օր այցելեցին վարչապետ եւ ներքին նախարար Պ. Սառոյի, ընկերակցութեամբ երեսփոխան Պ. Մութէի: Պատուիրակները պարզեցին իրենց մտահոգութիւնները, 1935 դեկտեմբեր 5ի հրահանգի մասին, որ զինուորագրութեան կ'ենթարկէ տարագիր Ռուսերը: Պ. Մաքլակով բացատրեց օրէնքին դժուարութիւնները, մանաւանդ որ ըստ օրինի ռուս տարագիրները պիտի մտնեն ոչ միայն բուն ֆրանսական բանակին, այլեւ օտար լեգէոնի մէջ: Այս առթիւ Պ. Սառոյի յանձնեց մանրամասն յուշագիր մը, որ կը պարզէ ռուս տարագիրներուն ծանր կացութիւնը, թէ զինուորագրութեան եւ թէ աշխատանքի դժուարութեանց հետեւանքով:

Պ. Ռուպինշթայն ուս բացատրեց թէ ռուս տարագիրները անելի մատնուած են, իրրեւ հետեւանք նախորդ կառավարութեան կողմէ հրատարակուած բացառիկ օրէնքներու: Ցիշեց թէ ժամանակին մանրամասն յուշագիր ներկայացուցած են, պարզելով տարագիրներու անորոշ վիճակը, բայց պատասխան չեն ստացած: Պ. Մութէ առաջարկեց մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմել, կանոնագիր – ծրագիր մը մշակելու համար բոլոր տարագիրներու համար:

Վարչապետը ուշադրութեամբ լսելով ռուս ներկայացուցիչներու տեղեկութիւնները, յայտնեց թէ խնդիրը պիտի ներկայացնէ նախարարական խորհուրդին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՄԷՋՏԵՂ ՀԱՆԵՑԻՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԸ

Հատիշական հարցի մասին

ՄԵՆ ՑՈՒԶՈՒՄ ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ

=•·•=

Իտալական թերթ մը, «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա», փետրուար 20ին հրատարակեց անգլիական գաղտնի տեղեկագիր մը, որ խմբագրուած է 1935 յունիս 18ին եւ յանձնուած զանազան նախարարութեանց քննութեան: Տեղեկագիրը պարզելով Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքականութիւնը Եթովպիոյ հանդէպ, ուշադրութեան կը յանձնէ հետեւեալ կէտերը.—

1· Մեծն Բրիտանիա կենսական շահեր չունի Եթովպիոյ կամ յարակից երկիրներու մէջ, որպէսզի հարկադրուի դիմադրել ե– թովպիոյ նուաճման՝ Իտալիոյ կողմէ: Իտալական գրաւումը կարզ մը տեսակէտներով նպաստաւոր, ուրիշ պատճառներով ալ աննպաստ պիտի ըլլայ: Իսկ առ հասարակ, նկատի առնելով Մեծն Բրիտանիոյ տեղական շահերը, մեզի համար տարբերութիւն չունի թէ Եթովպիա անկախ կը մնայ թէ կը կլանուի Իտալիոյ կողմէ:

2· Բրիտանական կայսրութեան պաշտպանութեան տեսակէտէն, անկախ Եթովպիա մը նախընտրելի պիտի ըլլար իտալական Եթովպիայէ մը, բայց անգլիական շահերու դէմ սպառնալիքը հեռաւոր կը թուի եւ կախում ունի միայն Իտալիոյ դէմ մղուած պատերազմէ մը, որ ներկայիս անհաւանական կ'երեւայ: Պատերազմի պարագային, Եթովպիոյ իտալական տիրապետութիւնը սպառնալիք մը պիտի կազմէ հարեւան անգլիական ստացուածքներու համար, բայց օգտակար պիտի ըլլայ առօրեայ վարչութեան համար:

3· Եթովպիոյ մէջ Մեծն Բրիտանիա գլխաւորապէս շահագրգռուած է Ցանա լիճով եւ Նեղոսի աւազանով, որոնց պաշտպանութեան մէջ չահ ունի նաեւ եգիպտական կառավարութիւնը: Եթէ Եթովպիա անհետանայ իբրեւ անկախ պետութիւն, բրիտանական կառավարութիւնը պիտի ջանայ իր հողային տիրապետութիւնը ապահովել լիճին վրայ, ինչպէս եւ զայն Սուտանի կապող նեղ երկրամասի մը վրայ:

Տեղեկագիրը յետոյ կը պարզէ թէ ի՛նչպէս կարելի է օգտուիլ եւ կարզ մը արտօնութիւններ ստանալ Եթովպիոյ մէջ եւ ապահովել առեւտուրը, եթէ Իտալիա ի վերջոյ գրաւէ զայն: Իտալական մամուլը մանաւանդ կը չեշտէ թէ այս գաղտնի պաշտօնագիրը, որ նախապէս գաղթային նախարարութեան ներկայացուած է, մէկ բան չի պարունակեր Ազգերու Դաշնակցութեան մասին, թէեւ խմբագրուած եւ քննուած է ճիշդ այն օրերուն երբ Ազգաժողովը մտահոգութեան մատնուած էր իտալեւհապէշական վէճին առթիւ: Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ Անգլիա պարզապէս իր շահերը ապահովելու կը ճգնի, եւ իտալական թերթերը դիտել կուտան թէ ահա ինքնին կը փլի Ազգերու Դաշնակցութիւնը պաշտպանելու յանձնառութիւնը:

Ցայտնի չէ թէ ինչպէս ձեռք անցած է այս գաղտնի զեկուցումը: Ամէն պարագայի մէջ, անոր հրատարակութիւնը մեծ յուզում պատճառեց: Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, նախկին նախարար Ջըրչիլ հարցուց վարչապետին թէ կրնա՞յ որ եւ է յայտարարութիւն ընել Հռոմի մէջ հրատարակուած «պետական կարեւոր պաշտօնագրի» մասին: Նախարարը չեշտեց թէ խնդիրը ստիպողական հանգամանք ունի եւ մեծապէս կը չահագրգռէ երեսփ. ժողովը: Պ. Պոլտուին մերժեց պատասխանել եւ առենապետը օրակարգէն դուրս հանեց խնդիրը: Ջըրչիլ պնդեց եւ այս անգամ իրեն ձայնակցեցան ուրիշ երեսփոխաններ ալ: Պահ մը աղմուկ բարձրացաւ ժողովին մէջ, «այո» եւ «ոչ» աղաղակներու մէջ: Աչխատանական երեսփոխան մը հարցուց թէ կառավարութիւնը տրամադի՞ր է իրրեւ Սպիտակ Տետրակ հրատարակելու ամբողջ պաշտօնագիրը: Պ. Պոլտուին անգիտանալ ձեւացնելով, յայտարարեց թէ հարցումներուն պիտի պատասխանէ աւելի վերջը: «Այս առտու այնքան զբաղած էի իմ սեփական գործերով որ, բան մը չեմ գիտեր այս հարցի մասին, բայց պիտի ուսումնասիրեմ զայն»: Այս առթիւ յայտարարեց թէ երեսփ. ժողովը արտաքին խնդիրներով պիտի զբաղի երկուշաբթի օր:

Իրազեկներ կ'ըսեն թէ տեղեկագիրը կը բաղկանայ 10,000 բառէ եւ վրան մակագրուած է՝ «գաղտնի»: Պատճէն մըն ալ ղրկուած էր Հռոմի անգլիական դեսպանատուն, ինչպէս եւ Ափրիկէի իրաւասու պաշտօնատարներուն: Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը իրար անցած է, կասկածելով թէ Թերեւս ուրիշ գաղտնի թուղթեր ալ ձեռք անցած են: Պատճառը կրնայ ըլլալ գողութիւն, լրտեսութիւն, անհոգութիւն կամ տխմարութիւն:

Իտալիա կը խորհրդակցի Գերմանիոյ հետ

Հռոմի գերմանական դեսպանը, որ Պերլին գացած էր վերջերս, տակաւին հոն կը մնայ: Իրազեկ թերթեր կը գրեն թէ դեսպանը գացած է նոյն ինքն Մուսոլինիի թելադրութեամբ եւ երկար խորհրդակցութիւններ կատարած՝ Հիթլէրի հետ: Քաղաքական շրջանակներու մէջ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին այս գործին, մանաւանդ որ Հռոմի լեհական դեսպանն ալ Մուսոլինիի հետ տեսակցելէ յետոյ, մեկնած է վարչաւա, ուր կը գտնուի Ջօր. Կէօրինկ, Գերմանիոյ օդանաւային նախարարը:

Դիւանագիտական աչխուժացում բոլոր ճակատներուն վրայ:

Ֆրանց Վերֆել Փարիզ կուգայ այսօր

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանց Վերֆել, *Մուսա Լեռան* մեծանուն հեղինակը, Հավր կը հասնի այսօր, շաբաթ:

Շոգենաւային ընկերութենէն ստուգեցինք որ Պ. Վերֆել Հավր կը հասնի այսօր, ժամը 4ին, իսկ Սէն Լազարի կայարանը՝ ճուկէսէն 7:

Անշուշտ ազգային կազմակերպութիւններ եւ մասնաւորապէս կամաւորական եւ երիտասարդական Միութիւնները պիտի փութան արժանավայել ընդունելութեամբ մը դիմաւորել հայ ժողովուրդի մեծ բարեկամը:

Ֆրանկոխառնդային դաշինքին հետաքրքիր

ՏՕՐԻՕ ԿԸ ՋԱՂԿԷ, ԷՒՐՕ ՍԱՂՄՈՍ Կ'ԵՐԳԷ

Հինգշաբթի օր երեսփ. ժողովը չարունակեց Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին քննութիւնը: Երեքշաբթի օր պիտի լսէ արտաքին նախարարին լուսաբանութիւնները եւ յետոյ պիտի ձեռնարկէ քուէարկութեան:

Հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, առաջին խօսողն էր Տօրիօ, Սէն Տրնիի յեղափոխական քաղաքապետը, որ անցեալտարի վաղ ուղեցաւ համայնավար կուսակցութենէն, Մոսկուայի հրամանով: Տօրիօ փաստացի ճառ մը պատրաստած էր, եւ վտանգաւոր կը գտնէր դաշնագրին վաւերացումը: Մասնաւորապէս չեչտեց թէ ամբողջ 15 տարի Խ. Միութիւնը կ'ընդդիմանար պատերազմի դաշնագիրներուն եւ թէ մինչեւ 1931 Սեպտեմբեր Լաւալին «աւազանութեան թուղթ» կը կոչէր Վերսայլի դաշնագիրը: «Ռուսաստան հիմա ինչո՞ւ ճակատ փոխեց վերջին տարիներս: Պարզապէս անոր համար որ խորհրդային վարիչներէն ոմանք — ոչ կարմիր բանակը — կ'ուզեն լուծել Գերմանիոյ համայնավարութեան կրած պարտութեան վրէժը: Եթէ դաշինքը վաւերացուի, կրնայ դիւրաւ պատերազմի առաջնորդել Ֆրանսան, ուժ տալու համար այդ վրէժխնդրութեան»:

Բանախօսը բացատրեց թէ Ֆրանսա 1924ին մերժելով մտնել Ռուսիոյ, մասնաւորապէս ինք տուժեց: Խորհրդային իշխանութեան ճանաչումը առաջին քայլ մը եղաւ, ոչ – յարձակման դաւինքը՝ երկրորդ մը: «Այդտեղ ալ կենալու էր, չանցնելով այդ սահմանը»: Ցետոյ պարզեց համայնավար – խորհրդային քաղաքականութեան ծալքերը, յայտարարելով թէ միեւնոյն դլուխն է որ կը վարէ չարժումները, քաղաքական թէ կուսակցական: «Խորհրդային իշխանութիւնը կ'ուզէ բաժնել Ֆրանսան եւ իր պնակիցները, եւ նոյն իսկ Ֆրանսան ինքն իր մէջ: Ան կ'ուզէ յաղթական երկիրը չահագործել պարտեալին դէմ: Սեպտեմբերի հռչակաւոր յայտարարութիւնը ապահովութեան մասին՝ միայն երեւութապէս փոխած է համայնավար կազմակերպութիւնը: Կերպարանափոխութիւն մը չէ որ կատարուած է, այլ դարձուածք մը: Սեպտեմբերի օրինաւոր հռչակեց Ֆրանսայի ապատազինութիւնները, բայց այս անգամ հակառակն ըսել տուաւ Ֆրանսայի համայնավարներուն: Ահա երկդիմութիւնը, որովհետեւ միեւնոյն մարդն է որ կը վարէ ե՛ւ խորհրդային իշխանութիւնը ե՛ւ Գ. Միջազգայինը: Համայնավար կուսակցութիւնը կազմակերպութիւն մըն է ուր գաղափարաբանութեան միութիւնը ամէնէն զօրաւորն է: Արդ, երբ այդ կուսակցութեան երկու անդամներ իրարու կը հակասեն, կը նշանակէ թէ լրջօրէն խորհրդակցած են»:

Ցետոյ բեմ եկաւ Պ. Էրիօ, որ ամբողջ երկու ժամ ճիշդ համակրակը խօսեցաւ, ապացուցանելու համար թէ խորհրդային իշխանութիւնը մէկզի դրած է համաչխարհային յեղափոխութիւն յարուցանելու քաղաքականութիւնը: Ջերմապէս պաշտպանելով դաշնագիրը, նախկին վարչապետը, որ անոր «հոգեւոր հայրը» կը համարուի, հրապուրիչ տեղեկութիւններ հաղորդեց խորհրդային ուժի մասին: Ըսաւ թէ կարմիր բանակը ունի 1,300,000 զինուոր, կազմ եւ պատրաստ, եւ պատերազմի պարագային կրնայ հանել 13 միլիոն: Այս առթիւ վկայութեան կանչեց Զեխոսլովակիոյ ընդհ. պատյակոյտին պետը եւ Մոսկուա ղրկուած զինուորական պատուիրակութեան նախագահը, Ջօր. Լուացօ, որոնք ըսած են թէ կարմիր բանակը «աչխարհի ամէնէն զօրաւոր մարտական ուժն է այսօր»: Մանրամասնօրէն բացատրելով դաշնագրին առաւելութիւնները, Էրիօ չեչտեց թէ ան բնական չարունակութիւնն է ժընեւի մէջ սկսած գործակցութեան եւ բոլորովին համաձայն՝ Լոքառնոյի եւ ժընեւի պայմանագրութեանց: Ֆրանսա կը պահէ իր անկախութիւնը եւ դաշնագիրը պարագաներուն համաձայն մեկնելու ազատութիւնը: Կրնա՞նք ամփոփուիլ մեր սահմաններուն մէջ եւ չհետաքրքրուիլ արեւելեան Եւրոպայով: Զեխերն ալ դաշնագիր մը կնքած են Մոսկուայի հետ, բայց ան արժէք պիտի ունենայ այն առեն երբ վաւերացուի Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը: Արդ, Ֆրանսա երաշխաւորն է Զեխոսլովաքիոյ, Ռումանիոյ եւ Եուկոսլավիոյ: Այդ պատասխանատուութիւններն ստանձնելու համար, անհրաժեշտ է որ Ֆրանսա վայելէ Ռուսաստանի պաշտպանողական աջակցութիւնը: Կ'ըսեն թէ այս դաշինքը պիտի վերաւորէ կարգ մը դիւրազգածութիւններ: Ռումանիոյ դաշինքը, որ վերածուեցաւ Պերլինի դաշնագրի, 1926ին, կնքուած էր Գերմանիոյ եւ Ռուսաստանի միջեւ: Այն առեն հարցուցի՞ն Ֆրանսայի կարծիքը»:

Եզրակացնելով, նախկին վարչապետը հաւաստեց թէ խորհրդային իշխանութիւնը չանձն առած է չխառնուիլ Ֆրանսայի ներքին գործերուն, թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ Ֆրանսա պէտք է հաւատարիմ մնայ հետեւեալ բանաձեւին,— իրաւարարութիւն, ապահովութիւն, զինաթափութիւն: Իր ճառը չանախ կ'ընդմիջուէր աջակողմեան երեսփոխաններու կողմէ:

(Շար. ր կարդալ Դ. Էջ)

Տարօն – Տուրուբերանի երեկոյքը՝ այսօր, շաբաթ, գիշեր – ուան ժամը 9էն մինչեւ լոյս: Մանրամասնութիւնները Դ. Էջ:

ՀՈՎՀ ԼԱՎՐԵՆՏԻ ՀԱՅՐԸ ՓԱՍԱԼՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՎԱՐԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

— Ես ձեզ չեմ ճանաչում, պա-
րոն Ստյոպկին, ասաց նա, ես
ձեզ առաջին անգամ եմ տես-
նում, ինչպես և ձեր ընկերնե-
րին, որոնք ձեզ հետ եկել են
ինձ մոտ: Ես ձեզ չեմ հրավի-
րել, ուրեմն ինչ գործ ունեք
ինձ հետ:

— Մենք եկել ենք ձեզ հետ
խոսելու, պարոն Լավրենտի,
պատասխանեց Ստյոպկինը:

— Ես ոչ մի խոսակցություն
չունեմ ձեզ հետ, ասաց Լավ-
րենտին, և ոչ մի գործ ձեզ հետ
չունեմ, ուրեմն ինչ եք ուզում
ինձանից:

— Ուզում ենք ձեզ հետ խո-
սել ձեր մասին, պարոն Լավ-
րենտի, ասաց Ստյոպկինը:

— Ես ձեզ հետ ոչ մի խոսակ-
ցություն չունեմ, կրկնեց Լավ-
րենտին, ես ձեզ չեմ ճանաչում,
ես ձեզ չեմ հրավիրել, ուրեմն
ինչ գործ ունեք ինձ հետ:

— Մենք եկել ենք ձեզ հետ
խոսելու ձեր մասին, պարոն
Լավրենտի, կրկնեց Ստյոպկի-
նը:

— Ես ձեզ հետ ոչ մի խոսակ-
ցություն չունեմ, կրկնեց Լավ-
րենտին, ես ձեզ չեմ ճանաչում,
ես ձեզ չեմ հրավիրել, ուրեմն
ինչ գործ ունեք ինձ հետ:

Ստյոպկինը տեսնելով, որ
Լավրենտին չի ուզում իրենց
հետ խոսել, դիմեց Լավրենտի
ընկերներին և ասաց նրանց,
որ իրենք եկել են Լավրենտի
մասին խոսելու:

Լավրենտին, տեսնելով, որ
Ստյոպկինը չի ուզում հեռա-
նալ, ասաց նրանց, որ եթե
նրանք ուզում են խոսել, ապա
թող խոսեն, բայց ինքը խոսել
չի ուզում:

Ստյոպկինը սկսեց խոսել
Լավրենտի մասին, ասելով, որ
նա ինչպես ինքը, այնպես էլ
նրա ընկերները ուզում են
Լավրենտիին ընկերական խոր-
հուրդ տալ, որ նա հրաժարվի
իր ծրագրից, որ նա ուզում է
կազմակերպել Հովհ. Լավրեն-
տիի հիշատակին հուշարձան,
որ նա ուզում է հանգանակու-
թյուն անել, որ նա ուզում է
հրավիրել ժողովներ, որ նա
ուզում է ամեն ինչ անել, որ
Հովհ. Լավրենտիի հիշատակը
հավերժանա:

Ստյոպկինը ասաց, որ Հովհ.
Լավրենտին ոչ մի հուշարձան
չի ուզում, որ նա ինքն էլ ոչ
մի հանգանակություն չի ուզում
անել, որ նա ինքն էլ ոչ մի ժո-
ղով չի ուզում հրավիրել, որ
նա ինքն էլ ոչ մի հոդված չի
ուզում գրել Հովհ. Լավրենտի-
ի մասին, որ նա ինքն էլ ոչ մի
հոդված չի ուզում տպագրել
Հովհ. Լավրենտիի մասին, որ
նա ինքն էլ ոչ մի հոդված չի
ուզում կարդալ Հովհ. Լավրեն-
տիի մասին, որ նա ինքն էլ ոչ
մի հոդված չի ուզում լսել Հովհ.
Լավրենտիի մասին, որ նա ին-
քն էլ ոչ մի հոդված չի ուզում
գրել Հովհ. Լավրենտիի մասին,
որ նա ինքն էլ ոչ մի հոդված չի
ուզում տպագրել Հովհ. Լավ-
րենտիի մասին, որ նա ինքն էլ
ոչ մի հոդված չի ուզում կար-
դալ Հովհ. Լավրենտիի մասին,
որ նա ինքն էլ ոչ մի հոդված չի
ուզում լսել Հովհ. Լավրենտիի
մասին, որ նա ինքն էլ ոչ մի
հոդված չի ուզում գրել Հովհ.
Լավրենտիի մասին, որ նա ին-
քն էլ ոչ մի հոդված չի ուզում
տպագրել Հովհ. Լավրենտիի
մասին, որ նա ինքն էլ ոչ մի
հոդված չի ուզում կարդալ
Հովհ. Լավրենտիի մասին, որ
նա ինքն էլ ոչ մի հոդված չի
ուզում լսել Հովհ. Լավրենտի-
ի

ՏԱՍՆԱՄՅԱԿ ՀԵՏ ՊՐԻՒՍՈՎՔԻՆ (1913—1923)

— • —

Ես ալ ուզեցի տատս տեսնել։ Ան - տատս ինձ կը սիրէր շատ, ես ալ կը սիրէի զայն։ Ան ինծի կը պատմէր հին ժամանակներու վրայ։ Ես ալ կ՚ուզէի անոր հետ խօսիլ։ Ան ինծի կը հարցնէր, թէ ինչ կ՚ընեմ, ինչ կը սորվիմ, ինչ կը խաղամ։ Ես ալ կ՚ուզէի անոր ամէն բանը պատմել

Եղբայրասպանութիւն մը Մարսէյլի մէջ

Մարսէյլի մօտակայ Սէն – Լու արուարձանին մէջ հինգշաբթի օր՝ Մալխաս Գասպարեան հրազէնի երեք հարուածներով սպան – նեց կարնեցի Մանուկ Մալխասեանը: Սպանեալը որ 30 տարեկան էր, կը թողու հիւանդ այրի մը եւ հինգ անչափահաս զաւակներ : Մարդասպանը կնճահայրն էր զոհին եւ ձերբակալուած է: Ըր – րանսական թերթ մը կնոջ մատ կը տեսնէ այս սպանութեան մէջ:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱՓՈՐՁԻ դատավարութիւնը վերջացած ըլ – լալով, վճիռը պիտի տրուէր փետր· 15ին: Պոլսոյ Թերթերէն կ'ի – մանանք թէ ոչ միայն վճիռը յետաձգուած է, այլ եւ անհրաժեշտ համարուած է նոր քննութիւն կատարել, վկայութեան կանչելով հարցաքննիչ դատաւորները, ներքին գործակալը եւ ուրիշներ: Կը թուի թէ ամբաստանութեան հիմերը խախտած են: Մանրամաս – նութիւնները յաջորդով:

ԳԱՁԻԼԵՐՈՒ ԱՐՇԱԻ մը սկսած է Պուլկարիոյ զանազան քա – ղաքներուն մէջ, ահ ու սարսափի մատնելով գիւղացիները: Աւե – լի քան 250 հոգի մեռած են պալքանեան երկիրներու մէջ, ահռելի ցուրտին եւ գայլերու յարձակման հետեւանքով: Միայն Պուլկա – րիոյ զոհերուն թիւն է աւելի քան հարիւր, մէկէն ըլլալով նուագա – ծուներու խումբ մը որ հարսնիքէ մը կը դառնար եւ սառած է կէս ճամբան: 35 հոգի մեռած են յունական Մակեդոնիոյ մէջ, իսկ ամբողջ երկրին մէջ՝ 75 հոգի: Այն գիւղացիները որ զէնք չունին, չեն համարձակիր հեռանալ իրենց տուներէն, վախնալով գայլե – րէն:

ԼԵՀԱՍՏԱՆ 27 ՄԻԼԻՈՆ տոլար փոխ տուած էր Մոսկուայի 14 տարի առաջ, պահանջի մը առթիւ: Վարչապետի կառավարական օրկանը հրապարակաւ կը պահանջէ այդ գումարը, յիշեցնելով բան իսկ խորհրդային իշխանութեան այն հաւաստիքները թէ երկրին վիճակը լաւ է այժմ եւ տնտեսութիւնը կը ծաղկի···

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ չերմապէս ծափահա – րեց օրինագիծ մը, որ պիտի կցուի չէզոքութեան դաշնագրին եւ ո – րուն համաձայն որ եւ է պատերազմիկ պետութիւն չպիտի կրնայ փոխ դրամ ստանալ Ամերիկայի մէջ, պետական թէ անհատական:

ՀԱՒԻՓԹՄԱՆ, գնդ· Լինտպէրկի երախային առեւանգիչը , էլեկտրական աթոռին վրայ պիտի նստի մարտ 31ին, եթէ նոր ա – նակնկալ մը չծագի: Հռչակաւոր ոճրագէտ – իրաւագէտ Լիպո – վից, որ յայտնած է աւելի քան 100 մահապարտներ փրկել, երեք անգամ բանտ երթալով տեսակցեցաւ Հաուփթմանի հետ եւ հրա – ժարեցաւ անոր պաշտպանութենէն, յայտնելով թէ ինք համոզ – ուած է որ ան է երախային առեւանգիչն ու սպանիչը:

ԱԶԳ· ՊԱՐԳԵԻԱՒՈՂԻ 1936ի Բ· չարքին վիճակահանութիւ – նը պիտի կատարուի մարտ 10ին, Նիսի մէջ:

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ դատարանները որոշեցին արգիլել համայնա – վար կուսակցութեան մասնակցութիւնը յառաջիկայ ընտրական պայքարին մէջ, առարկելով թէ ազգային կազմակերպութիւն չէ:

ՍՈՒՐԻԱՑԻՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, խռովու – թիւնները դադրած են, թէեւ կարգ մը վայրերու մէջ ժողովուր – դը կը չարունակէ կրաւորական դիմադրութիւնը: Կը հաստատուի թէ՝ տնտեսական տագնապէն զատ, վերջին խլրտումներուն մէջ մեծ դեր կատարած են նաեւ եգիպտոսի եւ Պաղեստինի դէպքե – րը, համաբարական ուղղութեամբ:

Հ. Ց. Դ.

Գաւառ

Սէն Թ'էթիէնի Ա՛տոռ Ենթ-ակոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Սէն Թ'էթիէնի դիւիզը եւ կէփին խումբերու ընկերները. վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին սովորական ֆաւաքատեղին:

ՊՈՏՕՆի (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէի ընկերաֆաժակրական դա – սախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս երեկոյ ժամը 8ին, վա – րանդեան սրահին մէջ: կը դասախօսէ ընկ· ՀԻՒՍԵԱՆ՝

Նիւթ՝ «*փետրուար 18ը*»:

ՄԱՐՍԷյԼի Ռոստոմ ենթակոմիտէի եւ Քրիստափոր խումբի ընդհ· անդա – մական ժողով ը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3.30ին, սովորական ֆաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅի կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Դաշնակցութեան գրադարանին մէջ: կը խնդրուի սէն փիէրի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ· Հ· ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին

Salle des Fêtes‌h մէջ, ԱՆԿԷՆ, rue du Casino

Բացման խօսք.— *Վարչութիւն*

Կը խօսին՝ Պ· Ս· ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ· Ս· ՍԱՍՈՒՆԻ (ֆրանսերէն)

Գեղարուեստական ճոխ բաժինին կը մասնակցին

ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ· Ա· ԴԵՒՈՆԵԱՆ (երգ) ընկերակցութեամբ ՕՐ ՁԱՄՊԱԶԻ (դաշնակ), ՕՐ· Մ· Մ ՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), ՕՐ· Մ· ՊԱՊՕՆԵԱՆ (ջուրհակ), ՕՐ· ՕՍՄԱՆՁԵԱՆ եւ Պ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ· Ն· ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ (Ֆրանս· արտա – սանութիւն):

Կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը, «Արաքս» միութեան սանուհիներու կողմէ:

Ա· Աիաբոնեանի «ԵՒ ՄԻ ԱՂՕԹԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ:

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,

Ընտիր ճաշ, Պ· ՄԻՇԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը·

Ճոխ պիւֆէ·

ՄՈՒՏՔ՝ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Կառ տիւ Նոռէն Անկէն մեկնող շոգեկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին·

ԵՐԵԿՈՑԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տարօն Տարօնեան Տարոյեան Հ· Մ· Բ· Միութեան Ֆրանսայի շրջանի Կ· Վարչութեան եւ Փարիզի իր մասնաճիւղին կողմէ,

Ի նպաստ Տարօն-Տարոյեան պատմութեան հրատարակութեան,

Այսօր շաբ· երեկոյ, ժամը 8·30էն մինչեւ առաւօտեան ո՛րթիւթիւթիւրի մէջ,

84 Rue de Grenelle, *մէթրօ* **Rue du Bac.**

Կը նախագահէ ՏՔԹ. Ս· ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը խօսին՝ ՊՊ· Ս· ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Կ Յ· ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կ'երգեն Տիկ· Ա· ԴԵՒՈՆԵԱՆ ընկերակցու – թեամբ Օր· ՁամՊազի եւ Օր· ՀՈՒՓՍԻՄԷ ԿՆԵԱԶԵԱՆի, Կ'արտասանեն՝ Օր· ՕՍ – ՄԱՆՁԵԱՆ եւ Պ· ՕՆՆԻԿ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ: Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր: կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարու – թեամբ Պ· ՕՆՈՍԵԱՆի Ընտիր ճաշ եւ ճոխ պիւֆէ:

Մուտք՝ 5 եւ 7 ֆրանք·

Երեկոյթ—պատահանդէս

կազմակերպուած Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց եւ Դպրոցասէրի Տիկնանց Միացեալ Վարչութիւններու կողմէ

Ի նպաստ Վէնսէնի Հայ Մանկապարտէզին

տեղի կ'ունենայ այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle Municipale, 27 rue des Laitières, Vincennes

մէթրօ Tourelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կէս գիշերէն վերջ կը սկսին պարերը·

Օրքեսթր Արժանթին Ճոխ պիւֆէ Մուտք 5 ֆրանք

Բաֆի ՏԱՐՃԱՆ

Raki DARIDZA

Եմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել գուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ *ՏԱՐՃԱՆ*

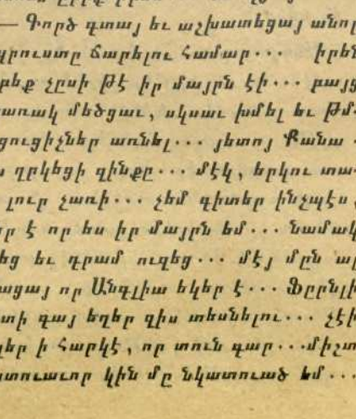
Դիմեցէք **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél· Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կտրօնով՝ 25 լիտր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի կէս լիտր նուէր:

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique‌ *վկայականով է իր դաշնակի դասընթացքները գոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի,

56, Rue Lafayette, *Paris.*

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԷՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուր – ներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐՄ· ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱԶԱՁ, սքանչելի ԹԱՒՈՒՒՂ ԿԷՕՒՍԻ, եւ ՓԱՓՂԱՎԱ՝ ամ – բաստ կարագով: *ՔՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ Ց. *ՊՐՈՒՍՏԱԼԸԼԵԱՆ*

PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկե – րոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՅՑԵԼՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՏԵՒԱԿԱՆ ՑԱՃԱԽՈՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** եւ **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարտ – եղէններ չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարնե – րուն թէ մեր ծախած անաղարտ եւ անխարդախ ՅՈՒՐՃԸ կը պատ – րաստուի ֆանրածանոթ վանական Թորոսեանի կողմէ: Ունինք առաջնակարգ թէյ:

ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀ — *26 Rue Troyon, Sèvres*

Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան թատերական ներկայացում

կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ

Վաղը 28 փետրուար ժամը ճիշդ 15ին

կը ներկայացուին ՓՈՓՓԻԿ ՓԱՐԻԶԻՆ, կատակերգ· 3 արար

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն զաւեշտ 2 արար

ՕՍԿԱՆՕ, երգախառն զաւեշտ 1 արար

ԿՐԱՆ ՎԻՒ, երգախառն զաւեշտ 1 արար

Տոմսերու գին *10* եւ *7* ֆրանք

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGÓPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

Ջ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՒՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

29 փետր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

Salle de Géographie‌h մէջ, 184 Bld. St. Germain

Կը նախագահէ Պ· Ա· ՇԱՀԱՆԱՓՈՒՆԻ

Կը խօսին Պ· Շ· ՄԻՄԱՓԵԱՆ եւ Պ· Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՑԱՅՑԱԳԻՐ

Խնկոյժ

կազմակերպուած վալանսի Ջ· Ռ· Մ· Մարզականի կողմէ 23 փետր·, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Հ· Ց· Դ· Սիամանթօ Ակումբին մէջ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին·

Տախքերու վաստկացութեան համար՝ այրերու 5 ֆր·, կիներու 3 ֆր·:

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուա – ւոր կին մը տնական աշխատանք – ներու համար: Դիմել՝ Տիգրանեանի, 40 rue Moulin de la Pointe, Paris (13):

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՁԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· Ծ·

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Օրիորդ Բասըլ չարժուիմ մը ըրաւ վեր բարձրանալու համար, Փուառօ կեցուց ըսելով՝

— Ձմնցուցի ··· այս առուտու նոր յայտնութիւններ ըրինք··· կը թուի թէ Պ· էքրօյտ ժամը տասնին քա – ռորդ մնացած սպաննուած չէր , այլ աւելի առաջ ··· 8·50էն —երբ բժիշկը կը հեռանար անոր քովէն — 9.45ին առիւնները···

Օրիորդ Բասըլ տժգունեցաւ :

— Բայց օրիորդ Ֆլօրան ըսաւ որ··

— Օրիորդ Ֆլօրան խոստովանեցաւ որ սուտ խօսած էր·· այդ դիչերը եր – բեք աշխատանոց չէ գացեր···

— Հետեւաբար···

— Հետեւաբար անանկ կ'երեւայ որ մարդասպանը Զարլզ Քէնթն է ··· Ֆըրնչի եկած է բայց չըսեր թէ ին – չո՞ւ ···

— Ես ձեզի ըսեմ պատճառը··· անի – կա էքրօյտին մազին ալ վնաս չհաս – ցուց··· աշխատանոցին քովն ալ չե – կաւ··· ան չըրաւ, ես գիտեմ···

Սարսափ եւ յուսահատութիւն կար անոր դէմքին վրայ:

— Պ· Փուառօ, Պ· Փուառօ, հաւա – տացէք խօսքիս ···

Պելճիքացին ոտքի ելաւ, տանտի – րուհիին մօտեցաւ եւ ձեռքը անոր ու – սին վրայ դրաւ:

— Այո , կը հաւատամ··· կ'ուզէի որ խօսէիք ···

— Ձի՞ղ է ձեր ըսածը, հարցուց օր – իորդ Բասըլ կասկածոտ չեչտով մը :

— Զարլզի՞ն մասին··· այո , ճիշդ է··· միայն դուք կրնաք ազատել զին – քը՝ յայտնելով իր Ֆըրնչի այցելու – թեան չարժառիթը···

— Չիս տեսնելու եկաւ··· տունէն դուրս ելայ իրեն հանդիպելու հա – մար:

— Պարտէզին տնակին մէջ, այնպէս չէ՞ ···

— Ինչպէ՞ս հասկցաք···

— Օրիորդ, էրքիւլ Փուառոյին բա – նըն ու գործը հասկնալ , իմանալ է··· դիտեմ որ իրիկունը տնակը գացիք··· նօթ մը ձգեցիք եւ ժամադրութիւն տուիք ըեն···

— 6cl— ec héz enրլ·գրլնրկելիքել

—Այո, այդպէս ալ ըրի···լուր ըս – տացայ իրմէ··· Ֆըրնչի պիտի գար·· չէի կրնար թոյլ տալ որ տուն գար··· հասցէ մը տուած էր··· գրեցի որ ի – րեն կրնայի հանդիպիլ պարտէզին տր – նակին մէջ··· նկարագրեցի թէ ինչ – պէս կրնար գտնել տնակը··· յետոյ վախցայ որ համբերութիւն չէր ունե – նար, թերեւս, ինծի սպասելու ··· դուրս վազեցի··· նօթ մը ձգեցի տնա – կին մէջ ըսելու համար թէ ինը տասը անցած պիտի տեսնէի զինքը··· չու – զեցի որ ծառաները ինծի տեսնէին··· հիւրանոցին պատուհանէն դուրս ցատ – կեցի··· երբ ետ եկայ բժիշկը դիմացս ելաւ··· գիտէի որ պիտի կասկածէր·· չունէի հատած էր, որովհետեւ վազած էի···չէի գիտեր թէ ընթրիքի հրաւիր – ուած էր···

Օրիորդ Բասըլ կանգ առաւ:

— Շարունակեցէք, ըսաւ Փուառօ, ժամը ինը տասը անցած դուրս ելաք·· ի՞նչ ըսիք իրարու ···

— Դժուար է ըսել···

— Օրիորդ, այս խնդիրին մէջ ես ամ – բողջ ճշմարտութիւնը պէտք է իմա – նամ··· ձեր ըսելիքը այս չորս պա – տերուն մէջ կը մնայ ··· թէ բժիշկը եւ թէ ես՝ զաղտնապահ ենք··· ձեզի պիտի օգնեմ··· Զարլզ Քէնթը ձեր զաւակն է, այնպէս չէ՞···

— Մարդ չէր գիտեր··· տարիներ առաջ պատահեցաւ՝ Քէնթի մէջ ··· ամուսնացած չէի···

— Ուրեմն նահանգին անունը՝ մա – կանուն ըրիք իրեն··· հասկցայ···

— Գործ գտայ եւ աշխատեցայ անոր ապրուստը ճարելու համար··· իրեն երբեք չըսի թէ իր մայրն էի··· բայց անառակ մեծցաւ, սկսաւ խմել եւ թմ – րեցուցիչներ առնել··· յետոյ Քանա – տա ղրկեցի զինքը··· մէկ, երկու տա – րի լուր չառի··· չեմ գիտեր ինչպէս, լսեր է որ ես իր մայրն եմ··· նամակ գրեց եւ դրամ ուզեց··· մէյ մըն ալ իմացայ որ Անգլիա եկեր է··· Ֆըրնչի պիտի գայ եղեր զիս տեսնելու··· չէի ուզեր ի հարկէ, որ տուն գար···մէյտ պատուաւոր կին մը նկատուած եմ··· եթէ որ եւ է մէկը կրահէր, տանտի – րուհիի պաշտօնս կրնամ կորսնցնել··· հետեւաբար իրեն գրեցի, ինչպէս քիչ առաջ ըսի···

— Եւ առտուն ալ բժիշկը տեսնելու եկաք, այնպէս չէ՞···

— Այո, կ'ուզէի իմանալ թէ ինչ կարելի էր ընել··· գէշ տղայ մը չէր, բայց հիմա թմրեցուցիչ կը գործա – ծէր···

— Այո, հասկցայ, չարունակեցէք տեսնեմ··· այդ դիչերը պարտէզին տնակը եկաւ, յետո՞յ ···

—Երբ ներս մտայ, ինծի կը սպա – սէր··· շատ կոպտօրէն վարուեցաւ հետս··· ունեցած - չունեցած դրամս միասին բերած էի ···իրեն տուի ··· քիչ մը խօսակցեցանք, յետոյ ելաւ գնաց···

— Ժամը քանի՞ն էր···

—Ինը քսան կամ քսանը հինգ կ'անց – նէր կարծեմ··· 9.30 չկար դեռ երբ տուն վերադարձայ ···

— Ո՞ր ուղղութեամբ մեկնեցաւ···

— Եկած ճամբէն··· դէպ աւոր ճա – նապարհին վրայ բացուող նեղ անց – քէն ···

— Իսկ դուք ի՞նչ ըրիք···

— Տուն եկայ··· հազարապետը պատշգամին վրայ ելած՝ վեր վար պտտէր՝ ծխելով··· ճամբէս չեղաւ եւ տանը միւս կողմը անցայ··· ժա – ճիշդ իննուկէն էր, ինչպէս ըսի···

Փուառօ կարգ մը նօթեր առաւ գրպանի տետրակին մէջ :

— կարծեմ այսքանը բաւական է··· — Այս բոլորը ոստիկան Րէյնըլ – ըսելո՞ւ էի···

— Ճետոյ, աճապարելու պէտք չ – կայ··· կամաց կամաց ··· մեքե – առաջնորդուինք··· Զարլզը պատ – նապէս ոճիրով ամբաստանուած դեռ··· կրնայ այն տեսակ դէպք պատահիլ որ ձեր պատմութիւնը կ – բեւոր չըլլայ ···

Օրիորդ Բասըլ ոտքի ելաւ:

— Շնորհակալ եմ, Պ· Փուառ – չատ ազնիւ··· դուք կը հաւատաք ի – ծի, այնպէս չէ՞··· Զարլզը ոճիր – մէջ յանցանք չունի ···

— Տարակոյս չկայ որ ժամը 9.30 էքրօյտին հետ խօսող անձը ձեր որդ – չէր··· քալ եղէք, օրիորդ, ամէն պիտի կարգադրուի ···

Տանտիրուհին մեկնեցաւ, Փուառօն առանձին մնացինք:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԳՐԻՐ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Պելճիա, Եգիպտոս, Լուքսեմպուրգ, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ DIMANCHE 23 FEVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3046

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՅՆ ԺԱՆԻՔԸ ՍԱՀՄԱՆԷՆ ԱՍԴԻՆ ԱԼ...

— . —

Չեռքի տակ չունենալով բոլոր մանրամասնութիւնները, չատ կարճ գրեր էինք Նիսի «վաթնամսեայ»ներու ժողովի մասին: Մեր թղթակիցն ալ պատահաբար յիշած էր Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսին իսկապէս թրքամարի գործունէութիւնը:

Երկկ ատացանք նոր թղթակցութիւն մը, բոլորովին տարբեր աղբիւրէ, եւ չատ ուշագիր խօսուն:

Ուրեմն, ամփոփենք նախ ամբողջ պատմութիւնը, եւ խոր – հրդեհութիւնները ինքնին կը հոսին, ամէնէն անտարբերին համար ալ:—

Անցեալ սեպտեմբերին, Նիսի քաղաքապետ – երեսփոխան Պ. Մէտրսէնի վերընտրութեան առթիւ, Նիսի օտար գաղութները կ'ուզեն յիշատակ մը նուիրել քաղաքապետին, որ միշտ բարեացակամ եղած է: Այս գաղափարին իրագործման նախաձեռնութիւնը կը ստանձնէ տեղական թերթ մը, Լ'Էլէկտէօր տը Նիս: Նոր – հրդեհականը ժողովին կը հրաւիրուին նաեւ Հայերը, եւ իբրեւ ներկայացուցիչ կ'երթայ ոսկերիչ մը, ոմն Մ. Մատթէոսեան:

Յաջորդ օրը, ժողովին ատենագրութեան առթիւ, թերթը կը դրէ թէ ժողովին կը մասնակցէր Հայ գաղութին (Քօլօնի Արմէնիէն) ներկայացուցիչն ալ (յիշելով անունը):

Մինչ այս մինչ այն, Հանդանակութեան կը ձեռնարկուի եւ չօշափելի գումար մը գոյանալով, կը յանձնուի Նիսի թերթին վարչութեան (իբրեւ դանձապահ):

Շարք մը ժողովներէ յետոյ, կ'որոշուի սեղան մը սարքել յատկիկայ մարտին, ի պատիւ քաղաքապետին, եւ այդ առթիւ մատուցանել նուէրը:

Վերջին ժողովը տեղի կ'ունենայ երկու չարաթ առաջ, եւ տեղական թերթը կ'արձանագրէ զայն, միշելով «Քօլօնի Արմէնիէն»ը: Այդ միջոցին Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսը Նիս կը գտնուէր, «Թրքական օջախ»ի մը հիմը դնելու համար, ինչպէս կը գրէր մեր թղթակիցը: Այս ձեռնարկին եւ ուրիշ գործերու համար ապահոված էր երկու գործակից – չահակիցներ, մէկը՝ Թուրք, միւսը՝ Հայ, հանրածանօթ Սիմոն Գայսէրլեանը:

Թուրք հիւպատոսը կարդալով «Քօլօնի Արմէնիէն» բացատրութիւնը, կը զայրանայ եւ ուղղակի կը դիմէ նահանգապետին, Պ. Մուշէի, համոզելու համար թէ Հայերը «ազգ» չեն, հետեւաբար իրաւունք չունին իրբեւ «քօլօնի» (գաղութ) ներկայանալու: Աչքառու կը պատմէ նաեւ ուրիշ բաներ, յաւելեալ եւ ճոխացեալ:

Նահանգապետը արժանի պատասխանը կուտայ, յայտնելով թէ քաղաքապետին վերընտրութեան առթիւ ստացուած հանդէսը պաշտօնական հանդամանք չունի, այլ ժողովրդական համակրանքի արտայայտութիւն մըն է, որուն կրնայ մասնակցիլ ամէն տարր իր ուզած անունովը. հետեւաբար Հայերն ալ ազատ են մասնակցելու ինչպէս որ կ'ուզեն:

Հիւպատոսին գլուխը դարձած էր. կրնա՞ր կէս ճամբան մնալ: Եթէ Ֆրանսացին չօգնեց, ո՛ղջ մնան միջնորդները, «վաթնամսեայ» Հայն ու Հրեան...

Եւ մինչեն առնելով հայանուն Ս. Գայսէրլեանն ու հրեայ խոքէնազին, կը դիմէ «Էքլէրէօռ»ի տնօրէն Պ. Կարիպալտիի:

Դժուար չէ կռահել թէ ի՛նչ խօսած կրնան ըլլալ: Հիւպատոսը չափը կ'անցընէ եւ նոյն իսկ դիւանագիտական ձեռնարկներու մասին կը խօսի, որպէսզի թերթին տնօրէնը աղդուի եւ ջնջել տայ Լա Քօլօնի Արմէնիէն բառը, քաղաքապետին յանձնուելիք մագաղաթեայ յիշատակարան – արձանագրութեան մէջէն ...

Այսուհէտ ալ կը ճամբուին, բարեկամական յանձնարարութեամբ մը.— «Ձեր մէջ կարգադրեցէք»:

Այս անգամ յառաջ կը նետուի Հայը, Ս. Գայսէրլեան: Միասին առնելով Հրեան, կ'երթայ Մ. Մատթէոսեանի տունը եւ գայլի աչեսարան մը կը կարդայ անոր գլխուն: Ցետոյ երեքը մէկ իրենց չունէը կ'առնեն թերթին խմբագրատունը, եւ ջնջել տալով «Լա Քօլօնի Արմէնիէն» բացատրութիւնը, կը գրեն.— «Մ. Մաթէոս – հաւ է սէ գ'ամի Արմէնիէն»:

Ուրեմն, կը յաջողին սրբել գաղութին անունը, եւ ծրագրուած մեծարանքին պատիւը կը յատկացնեն կամկար անհատի մը..

Կրնաք երեւակայել ժողովուրդին յուզումը:

×

Հիմա որ իմացաք ամբողջ պատմութիւնը, կրնաք եզրակացնել մնացեալը:

Ուրեմն, մենք արտասահմանի մէջ ալ ազատ չենք մեր գործերը վարելու, նոյն իսկ մեծարանքի ցոյցի մը մասնակցելու՝ իբրեւ գաղութ, իբրեւ հասարակութիւն կամ համայնք:

Ուրեմն, որ եւ է ազդեցիկ Թուրք, հիւպատոս ըլլայ թէ չքաւորաւճառ, իրա՛ւունք ունի խառնուելու մեր ներքին գործերուն, ազատ Ֆրանսայի մէկ նահանգապետը կամ թերթի մը խմբագրութիւնը իրար անցընելու, եւ նեղը մնացած առեն ալ «վաթնամսեայ» սրիկաներ ճարելու, որպէսզի պարտադրէ իր կամքը.

— Հայերը «ազդ» չեն, հետեւաբար իրաւունք չունին իրբեւ «գաղութ» ներկայանալու:

Աւելի քան մէկ միլիոնի արիւնը լակեցին, մնացեալը ցիրուցան նետեցին ցամաքէ ցամաք, յափշտակելով անհաշուելի հարստութիւններ եւ դարաւոր ժառանգութիւններ,— բայց դեռ առնելիք ունին: Ի՞նչպէս կը համարձակինք մեր անունով ներկայանալ այստեղ կամ այնտեղ, իրենց սահմաններէն փարատխներով հեռու ...

Այս բոլորը կը պարտադրեն մէկ պատասխան.

— Halte - la!

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՒՌՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

— . —

Կարմիր երեսփոխան մը կ'ապտակէ ազգայնական մը

— . —

Վարչապետին յեղափոխական ճառը

= ๏ . ๏ =

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒԷ 151Ի ԴԷՄ 380 ՁԱՅՆՈՎ

Երեսփ. ժողովը փոթորկալի նիստ մը ունեցաւ ուրբաթ օր: Առտուան նիստէն առաջ, պաշտօնական ժողովասրահէն դուրս, ազգայնական երեսփոխան Անռիօ կը խօսէր իր բարեկամներուն հետ, երբ մէջտեղ նետուեցաւ համայնավար երեսփոխան Ռամէթ եւ ապտակ մը իջեցուց, յայտարարելով.

— Սինկըր կոչած էիր դիս, հրամէ, ապո՛տ ...

Երկու հակառակորդները իրար պիտի զդէին, բայց ներկաները միջամտելով արգիլեցին: Դէպքէն վերջ Պ. Անռիօ յայտարարեց.

— Ինծի կը մնար երեք բան,— պատասխանել բռունցքով, բայց կը խորշիմ այդպիսի արարքներէ, մենամարտի հրաւիրել, — կարելի չէ այդ պատիւն ընել այդպիսի մարդու մը, եւ վերջապէս դատի դիմել: Նախընտրեցի այս վերջինը: Ինծի համար Ռամէթ փողոցային մարդ մըն է... Ինչ որ ալ ընեն, չեն կրնար դոգել բերանս. պիտի խօսիմ ինչ որ գիտեմ, Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին վիճաբանութիւնները չվերջացած: Պիտի պարզեմ համայնավար կուսակցութեան կարգ մը արարքները եւ կապերը օտար սեղանաւորական հաստատութեանց հետ:

Ապտակեալը այն երեսփոխանն է որ երէքշաբթի օրուան նիստին մէջ, յայտարարեց թէ Մոսկուայի գործակալ էպէրլէն (բանտարկուած) խոշոր գումարներ տրամադրած է Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան, «Իւմանիթէ»ի եւ ուրիշ թերթերու, ինչպէս եւ Մարսէլ Քաշէնի ծերակուտական ընտրութեան համար: Այս առթիւ էր որ ըսաւ.

— « Դաշնագիրը կը վաւերացնենք, երբ ձերբակալէք այն սինկըրները որ նպաստ կը ստանան արտասահմանէն»:

Պ. Ստռօ կը ձեռնէ ազատ ճեպատակիներ

Երբ նիստը բացուեցաւ, Փարիզի երեսփոխան Ռուէն ուժգնօրէն քննադատեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը, դիտել տալով թէ երկու կշիռ կը գործածէ: Պատմեց թէ Լէօն Պլումի դէմ գործուած յարձակումը կանխամտածուած չէր, իսկ արքայական Տոքթ. Կոլսի դէմ յարձակումը յատկապէս ծրագրուած էր: Արդ, մինչ կառավարութիւնը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ առաջին դէպքին առթիւ, լուծելով «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի կազմակերպութիւնը, ութ օր սպասեց մէկ հատիկ ձերբակալութիւն կատարելու համար երկրորդ դէպքին առթիւ: Եւ պահանջեց անմիջապէս քննել հարցապնդումները: Փոթորիկը սկսած էր արդէն, երբ խօսք առին ուրիշ երկու աջակողմեան երեսփոխաններ, Մարսէլ Լոօ եւ Տոքթ. Նասթ, որոնք հարցուցին թէ կառավարութիւնը ինչ պատճառներով ձախակողմեան ճակատին դէմ ալ չգործադրեց 1936 յունուար 10ի օրէնքը (լուծում խռովայոյզ կազմակերպութեանց), երբ Լէօն Պլումի յարձակումէն քանի մը ժամ վերջը կը լուծէր «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ը: Երկու հարցապնդողներն ալ, ինչպէս եւ Պ. Ռուէն, դատապարտեցին ժողովրդական ճակատին փետրուար 16ի թափորը, կարմիր դրօշներով, յեղափոխական կանչերով, «Ինթէրնասիօնալ»ով եւ «խորհրդային իշխանութիւն ամէն տեղ» աղաղակելով: «Կառավարութիւնը հաստատեց թէ կուսակցական կառավարութիւն մըն է, ժողովրդական ճակատին կառավարութիւնը: Ան յեղափոխութեան անկողինը պատրաստեց անցեալ կիրակի օր: «Ինթէրնասիօնալ» երգողները ի պատուի էին, իսկ «Մարսէյեզ» երգողները կասկածելի կը համարուէին եւ ցիրուցան կը հետապնդուէին: Դուք այստեղ Քենոքիի դերը կը կատարէք: Միայն կը զարմանանք որ թափորին առջեւը չէիք անցած»...

Մթնոլորտը թանձրացած էր արդէն, երբ խօսք առաւ վարչապետը, ուժգնօրէն պաշտպանելով իր քաղաքականութիւնը: Տեղի անճկութեան պատճառով կուտանք միայն հիմնական մասերը.

— « Հարցապնդողները ինծի վերագրեցին չարք մը պատասխանատուութիւններ: Կ'ընդունիմ զանոնք եւ պատրաստ եմ պատասխանելու առանց երկդիմութեան: Փետրուար 13ին Լէօն Պլում ենթարկուեցաւ մահափորձի մը որ զայրոյթ պատճառեց ամբողջ ժողովին: Այդ զայրոյթը ծաւալեցաւ դուրսը, այնպիսի ուժգնութեամբ մը որ կրնար զարհուրելի փոթորիկի մը յանգիլ: Այս բանը չեն ըմբռնած հարցապնդողները եւ չեն ըմբռներ մինչեւ հիմա: Եւ սակայն այս զայրոյթը դիւրըմբռնելի պատճառներ ունէր: Առաջին պատճառը այն է որ մահափորձի կ'ենթարկուէր թէ մարդ մը եւ թէ գաղափար մը: Զարնելով կուսակցապետ մը որուն սքանչելի տաղանդը պատիւ մըն է խորհրդարանական ամպիոնին համար, կը զարնէին մտածման ազատութիւնը: Երկրորդ պատճառը, ոչ նուազ ուժեղ եւ օրինաւոր, այն է որ Պ. Լէօն Պլումի դէմ սարքուած մահափորձը պսակումը կը թուէր ոճրամիտ կանխամտածութեան մը որ կը խմորուէր երկար ատենէ իվեր: Այդպիսի պայմաններու մէջ 1914ին, ատելութեան եւ զրպարտութեան պայքար մը գինեց Ժոռէսի ոճրագործին ձեռքը: Արդ, բռնութեան եւ ատելութեան հոգեբանութիւն մը չե՞ն անուցաներ «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ը եւ իր հետեւորդները: Երկու տարիէ իվեր. սպանութեան գրգռութիւններ կը տեղան «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի կողմէ, եւ յատկապէս, անձնապէս Պ. Լէօն Պլումի եւ Պ. Ռոմոյի դէմ:

Այս առթիւ վարչապետը կարդաց «Աքսիօն Ֆրանսէզ »ի մէկ յօդուածը եւ զարմանք յայտնեց որ անպատիժ մնացած է այդ հրատարակութիւնը:

— « Ահաւասիկ 140 երեսփոխաններու ցանկ մը, իրբեւ գատապարտեալ: Իմ երկիրս արժանի չէ այսպիսի մամուլի մը խայտառակութեան: Այսպիսի պայմաններու մէջ, հասկնալի չէ՞ բանուոր դասակարգերու ընդվզումը: Ժողովրդական գրգռութիւնը կրնար զսպողական միջոցներ պարտադրել եւ արիւնահեղութեան յանդիլ: Աչէլին փողոցի դէպքը (արքայական Տոքթ. Կոլսի դէմ) որ քննութեան ենթարկուած է, կ'ապացուցանէ այդ իրողութիւնը: Պատիժներ պիտի անօրինուին, եթէ հարկ ըլլայ: Արտօնելով կիրակի օրուան ցոյցը, կառավարութիւնը բացած եղաւ ապահովութեան կափարիչ մը: Եւ սակայն կաթիլ մը արիւն չթափեցաւ: Ուրեմն Ֆրանսական կառավարութիւնը կրնայ ցուցնել արտասահմանի թէ ազատութիւնը չէ մեռած Ֆրանսայի մէջ: Մեր տուած արտօնութիւնը համաձայն էր օրէնքին: Կ'ըսեն թէ կառավարութիւնը արգիլելու էր այդ ցոյցը: Այն ատեն աչք պիտ էր առնել ճակատամարտ մը ոստիկանութեան եւ ցուցարարներուն միջեւ: Այդ ցոյցին մէջ, կարելի եղաւ չափել հանրապետական նորաթարմ գիտակցութեան մը ուժերը: Ոչ մէկ պատասխան արուեցաւ թափորի համբուն վրայ եղած գրգռութեանց »:

Զախակողմեանները, նոյնիսկ համայնավարները բուռն կերպով կը ծափահարէին վարչապետին իւրաքանչիւր յայտարարութիւնը, ինչ որ աւելի կը կատղեցնէր աջերը:

Պ. Ստռօ կը ճախատէ Ֆրանկիէն Պուլճօնը

— . —

Երբ վարչապետը լրացուց, աջակողմեան երեսփոխան Տոմանժ բացագանչեց.

— « Դուք միացեալ ճակատին վարչապետն էք: Մենք կ'արձանագրենք ձեր թուլութիւնը եւ կողմնակալութիւնը: Դուք պատասխանատու էք երկրին եւ պատահելիք դէպքերու պատմութեան առջեւ »:

Ճաշի ժամը անցած էր արդէն եւ երեսփոխանները այնքան կ'ազմկէին որ երեսփոխանը հազիւ կրցաւ լրացնել իր խօսքը: Երբ նիստը վերսկսաւ, Ֆրանքլէն Պուլճոն — Էնկլիւբիի դաշնագրին բանագնացը — իր կարգին պահանջեց որ հարցապնդումները անմիջապէս լսուին: Այս առթիւ բուռն խօսքեր գործածեց վարչապետին դէմ, անբաւական գտնելով անոր տուած բացատրութիւնները, եւ աւելի յառաջ երթալով, բացագանչեց.

— « Դուք նախագահն էք կառավարութեան մը որ կը յաւակնի ապահոված ըլլալ բարեկարգութիւնը. մի՛ մոռնաք որ դուք նաեւ այն մարդն էք որ պատասխանատու է Մարսէյլի դէպքին, եւ ուսլավիոյ թագաւորին սպանութեան»:

Այս խօսքին վրայ, վարչապետը չափազանց զայրանալով, ծանր լուտանքներ թափեց Ֆրանքլէն Պուլճոնի գլխուն: Ունկնդիրները կը պնդեն թէ երեք անգամ արտասանեց «աղտոտ, փոքի» բառը (սալօ):

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԱՐՈՒԵՍՏ ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՑ »

— o —

Խումբ մը աղջիկներ խօսելով խնդալով դրամ կը ժողվեն կառախում - բին մէջ:

Մէկը վիճակահանութեան տոմսակ մը գներ է, եւ կ'ուզեն բաժնել իրա - րու մէջ, մանր - մունր:

Չեմ գիտեր բանիո՞ց տոմսակ է. կամ ո՞վ է գնողը: Բայց, սիրուն էրսակներէ դուրս հանուած եւ «գանձապան»ին յանձնուած դրամներու բանակութիւնը կը պատմէ ամէն բան:

Մէկ տասներորդ, մէկ հինգերորդ, դեռ աւելի պակաս, միայն **1** ֆրանք **65** ...

Կարելի չէ դիտել առանց ... փիլիսոփայելու:

Աշխատաւորութիւններ են, որ կ'ուզեն փորձել իրենց բախտը, մեղմացնել իրենց տառապանքը:

Իրենց լայն ծիծաղն իսկ աւետաբեր կանչի մը տպաւորութիւնը կը գործէ:

Եւ այսպէս ամէն օր,— բանի կը մօտենան յաջորդ վիճակահանութեան օրերը:

Կենդանի մանրանկարը կամ շարժանկարը համաձարակի մը, որ ահա երկու տարիէ ի վեր վարակած է ամբողջ Ֆրանսան:

— Բանի որ պետութիւնն անգամ կ'ուզէ իր բացը գոցել վիճակահանութեամբ, ինչո՞ւ մենք ալ չփորձենք մեր բախտը...

Եւ համաձարակէն վարակուած են բոլորը, բոլորը, առանց ազգի, դաւանանքի, սեռի կամ տարիքի խըտրութեան:

Վարակումը իր ցանցերը փռած է նաեւ «*Յառաջ*»ի խմբագրատան մէջ, ներսն ու դուրսը, ուր ամէն ամիս «բաժնետոմսեր» շրջան կ'ընեն ձեռէ ձեռ, (մէկ տասներորդ):

Այս առթիւ, ի՛նչ ծրագիրներ ու երազներ:

Ամէն վիճակահանութենէ 24 ժամ առաջ, սոխակի պէս կը դայլայլեն «վարչապետ»ը, եւ Նարդունին:

Իսկ վիճակահանութեան յաջորդ օրը, այնհան թաղուած կ'ըլլան աշխատանքի մէջ, որ չես համարձակիր բան մը հարցնել...

Եւ սակայն, կեցցէ՛ հաւատը:

Իրողութիւն է որ, Հայերու մէջ ալ շատ - շատերը շահեցան, բայց, «*ման, մարդ չիմանայ*»...

Երկու տարի առաջ, մէկ միլիոն շահեցաւ հայ դեղագործ մը, որ նոյնհան եւ աւելի ունէր արդէն:

Այս առթիւ թերթերը գրեցին թէ բարեհաճեր է հազար ֆրանք «զոհաբերել» Փարիզի Աղբատախնամին, իսկ հարիւր (**100**) ֆրանք ալ՝ Սամաթիոյ ժամուն, ուր մկրտուած է եղեր վաթսուն այսհան տարի առաջ:

Ուրիշ մը —գիտնական— նոյն պարգեւն ստացաւ եւ կ'ըսեն թէ մարդ չիմացաւ:

Հարիւր հազարնոցները, **50,000**նոցները համրանք չունին, մանաւանդ վերջերս:

Իսկ դուք լսեցի՞ք որ մէկն ու մէկը իր կարգին շօշափելի բաժին մը հանէր որ եւ է հանրօգուտ գործի, նոյնիսկ մեր հարեւան գաղթակայանին մէջ, ուր ծաղկոց մըն ալ կը ծաղկի կամ կը խամրի ...

Վ.Ա.Հէ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՇՏՈՒՔՅԱՆ

(ՀՈԳԵՎՈՐԱԿԱՆ ՀՈՒՇԵՐԻՑ)

Ժամն է ժամը տասնհինգ անց։ Ես ու Ռուբենը արդեն նստած էինք մեր սենյակում ու սպասում էինք Կոմիտասին։ Ռուբենը ինձ ասաց, որ Կոմիտասը շատ հետաքրքիր մարդ է, ինքնուս, բայց շատ կարդացած, ինչպես նաև ինքնակրթված։ Նա ինձ ասաց նաև, որ Կոմիտասը ծնվել է Վաղարշապատում, որտեղ էլ անցկացրել է իր մանկության տարիները։ Հետո ընտանիքը տեղափոխվել է Երևան, որտեղ Կոմիտասը ավարտել է միջնակարգ դպրոցը։ Ապա ընդունվել է Մոսկվայի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը, որն էլ ավարտել է։ Հետո վերադարձել է Երևան, որտեղ էլ ապրում է մինչև հիմա։

Ռուբենը ինձ ասաց նաև, որ Կոմիտասը ունի մի հոյակապ գրադարան, որտեղ կան հազարավոր գրքեր։ Ես ուրախ էի, որ կհանդիպեմ մի այդպիսի մարդու հետ, որը կարող է ինձ շատ բան սովորեցնել։

Ռուբենը ինձ ասաց նաև, որ Կոմիտասը ունի մի հոյակապ շուն, որի անունը Ջեք է։ Ես սիրում եմ շներին, ուստի ուրախ էի, որ կտեսնեմ Ջեքին։

— «Կոմիտասը մեր մտերիմ ընկերն է,— ասաց Ռուբենը։— Մենք միասին ենք սովորել համալսարանում։ Նա շատ լավ մարդ է, ազնիվ, բարի, ուրախ։ Նա շատ է սիրում կենդանիներին, հատկապես շներին։ Ունի մի հոյակապ շուն, որի անունը Ջեք է։ Ես ուզում եմ, որ դու ծանոթանաս նրանց հետ։ Կարծում եմ, որ նրանք էլ կսիրեն քեզ։

Ես ասացի, որ ես էլ եմ ուզում ծանոթանալ նրանց հետ։

Ռուբենը ինձ ասաց նաև, որ Կոմիտասը ամուսնացած է, ունի մի աղջիկ, որի անունը Նելլի է։ Նելլին ուսանում է Երևանի համալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետում։ Նա շատ գեղեցիկ աղջիկ է։ Ռուբենը ասաց, որ Նելլին շատ խելացի աղջիկ է։ Նա շատ լավ է սովորում, ունի շատ ընկերներ։ Նա սիրում է երաժշտություն, նվագում է դաշնամուր։ Նա շատ է սիրում նաև գրականություն։ Նա կարդացել է շատ գրքեր։ Նա սիրում է նաև սպորտ։ Նա լավ է խաղում տենիս։

Ես ասացի, որ ես էլ եմ սիրում տենիս խաղալ։ Ռուբենը ասաց, որ Նելլին շատ լավ է խաղում տենիս։ Նա ասաց, որ Նելլին հաղթել է բազմաթիվ մրցումներում։ Նա ասաց, որ Նելլին շատ ուրախ կլինի, եթե ես խաղամ նրա հետ։

Ես ասացի, որ ես էլ կուրախանամ, եթե խաղամ նրա հետ։

Ռուբենը ինձ ասաց նաև, որ Կոմիտասը շատ հետաքրքիր մարդ է։ Նա շատ է սիրում ճամփորդել։ Նա շատ երկրներ է տեսել։ Նա շատ է սիրում լսել նրա պատմությունները։ Նա շատ հետաքրքիր պատմություններ գիտի։

Ես ասացի, որ ես էլ եմ սիրում լսել նրա պատմությունները

ԸՐԹՈՒՏԱԿԱՆԸ

— ● —

Ի վերջ, նկատ առնելով որ ընթերցողները, հատկապես գիւղացի ընկերները, կը սիրեն կարդալ ընթերցասէր գիւղացիներու մասին, որոնք ամբողջ տարի կարդացած են գրքեր, կը հրատարակենք այսօր ցուցակ մը այն գիւղացիներուն, որոնք ամբողջ տարի կարդացած են գրքեր, եւ կը յուսանք որ ուրիշներ ալ կը հետեւին անոնց օրինակին։

Ահա ցուցակը։

Գիւղ Ղարաքիլիսա, Ալեքսանդրապոլի գաւառ։ Ընթերցասէր գիւղացի Ստեփան Ղազարեան, 1926 թուականին կարդացած է 15 գիրք։

Գիւղ Ֆուսէ Ձորա, Ղարաքիլիսայ

Հարկ եղաւ նիստը դադրեցնել։ Երեսփոխան մը հարցուց թէ դիւանը լա՞ծ է վարչապետին վերագրուած բառը։ Դիւանը բացատական պատասխան տուաւ, բայց լսողները պնդեցին։ Ֆրանք-Լէն Պուլեօն յայտարարեց թէ բացատրութիւն պիտի պահանջէ։ Ցետոյ քուէարկութիւն կատարուելով, կառավարութիւնը վստահութեան քուէ չստացաւ 151ի դէմ 380 ձայնով։

Կէսօրէն վերջը, Ֆրանքլէն Պուլեօն նորէն արծարծեց նախաւինքի խնդիրը եւ պահանջեց ատենագրութեան մէջ մտցնել արտասանուած բառը։ Այս անգամ վարչապետը բացակայ էր եւ իր փոխանորդը յայտարարեց թէ Պ. Սառօ չի յիշեր այդ բառը եւ թէ երբեք մտադրութիւն չունէր նախատելու Ֆրանքլէն Պուլեօնը։ Նիստէն վերջը բարեկամներ միջամտեցին, որպէսզի միջադէպը փակուի։

Պղպեղի հայ «թագաւոր»ը դատապարտուեցաւ

— · —

Փետրուար 21ին վերջացաւ պղպեղի հայ թագաւորին՝ Կարապետ Պէչիրճեանի եւ իր երկու անգլիացի ընկերներուն դէմ բացուած դատը, Լոնտոնի մէջ։ Մէկ տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Պէչիրճեան, մէկ տարի՝ Անգլիոյ «Թիթեղի թագաւորը», Հօսըն եւ 9 ամիս՝ ուրիշ մեղսակից մը, Հարտի։ Երեքն ալ ամբաստանուած են թէ խաբեր են իրենց բաժնետէրերը, ամբողջ աշխարհի պղպեղը իրենց ափին մէջ կեդրոնացնելու համար։ Այս ձեռնարկին կորուստը եղած է 400,000 անգլ. ոսկի։ Դատապարտեալները կրնան վերաքննութեան դիմել։

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, Կարապետ Պէչիրճեան եւ իր գործակիցները ընկերութիւն մը կազմելով, փորձեր էին դնել աշխարհի ամբողջ պղպեղը եւ չահագործել։ Իրենց ծրագիրը ջուրը ինկաւ, երբ Ծայր Արեւելքի արտադրիչները սկսան աւելի մեծ քանակութեամբ սպիտակ պղպեղ հանել սեւ պղպեղէն եւ ողողել հրապարակը, կործանելով նորակազմ ընկերութիւնը։ Պէչիրճեան բանական հարստութիւն դիզած էր ժամանակին, բայց աւելի քան 100,000 անգլ. ոսկի կորսնցուց պղպեղի այս կարճատեւ «թագաւորութեան» չնորհիւ եւ այժմ սնանկ է։

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

300 ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ հետազօտութիւնները կը կատարեն Օկատէնի ճակատին վրայ, ճամբան հարթելու համար դէպի Հարբար յառաջխաղացութեան։ Իսկ հիւսիսային ճակատին վրայ, իտալական բանակը հասած է Ատարաթ, որ միայն 15 մղոն հեռու է Ամպա Ալակիի կիրճէն։ Եթէ այս դիրքն ալ գրաւեն, մահացու հարուած մը կրած պիտի ըլլայ հապէշական բանակը, Տէսիէի ճակատին վրայ։

ՄԱՐՍԻՃԼԻ գործադուլի խնդիրը լուծելու համար, տեղին վրայ քննութիւն բացաւ Աչխատանքի նախարարը, Պ. Ֆրօսար։ Բանակցութիւնները շարունակուեցան երէկ ալ։ Եթէ յաջող ելքի մը չյանգին, հետեւանքը պիտի ըլլայ ընդհ. գործադուլ։

ՎԻՐՏԻՕՆի ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՆ քանամեակը տօնուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Մասնակցող ռազմիկները թափոր մը կազմելով, գացին Ցաղթական կամարին տակ, Անծանօթ Զինուորին գամբարանը, արծարծելու համար մշտավառ բոցը։

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

29 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

Salle de Géographie *մէջ*, **184 Bld. St. Germain**

կը նախագահէ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱՖՈՒՆԻ

կը խօսին Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

(Շար. Գ. էջէն)

Մարի «ցեղային աւանդութիւններու» վերագարձը կը հիմնէ բանասիրութեան եւ ստուգաբանական անակնկալներու վրայ։ Այնպէս որ իր քերթուածները կը նմանին, տեղ տեղ, գաւառական լեզուով գրուած բանաստեղծութիւններու։ Ահա թէ ինչու քննադատները կը հեգնեն կապիտան դպրոցին յաւակնութիւնները եւ ոմանք, ծաղրանքի ձեւով, կը հարցնեն թէ նոր դպրոցը որ եւ է կապ չունի՞ արդեօք նման անունով մը ճանչցուած եկեղեցական կազմակերպութեան հետ, մինչ ուրիշներ կը յիշատակեն Վոլթէրի հեղնական ակնարկութիւնը այդ բառին մասին։

Ինչ որ ալ ըսուի, Անտրէ Մարիի փորձը եթէ ժամանակավրէպ մը չէ, առնուազն անտարբերութեամբ պիտի դիմաւորուի։ Ցեղային քաղաքական յաւակնութիւններու արձագանգ մըն է թերեւս այս ալ, սակայն մեռած լեզու մը կենդանացնելու փորձը չի կրնար չահիլ այն համակրութիւնը, զոր կը վայելէ մաքրարիւն աւանդութիւններու եւ վարքերու վերանորոգման վարդապետութիւնը։

(Շար. Գ. էջէն)

Վիվիէ, Պ. Ք.— 35։
Նանթ, Գ. Ս.— 70։
Նիս, Բ. Գ.— 35։
Սէն Քլէր Տը Լա Թուր, Սիմ.—100։
Քրէմիէօ, Պալ. եղբ.— 50։
Լա Կօտինիէր, Ն. Պ.— 270։
Պուխրէշ, Ման.— 150.60։
Ֆրէժիւս, Ս. Բ.— 35.75։
Պաթավիա, Մաք.— 100։ Ս. Վ.ի վերադարձնէք 60։
Լա Թալօտիէր, Պալոյ.— 35։
Փարիզ (18), Տօքթ. Հ.— 50։
Սէն Քլեր, Մ. Տ.— 50։
Վիէն, Ն. Ի.— 405։
Սարսել, Ղ. Ն.— 35։
Ռոման, Գործ.— 115.20։
Րագաթ, Վ. Տ.— 100։
Մոնեէրան, Ազ.— 210։

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON
21 փետր. — 27 փետր.
Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին
Jean Murat
dans
l'Équipage
Գիներ 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
21 փետր.—27 փետր.
Երեկոյները ժամը 8.30
Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։
Françoise Rosay
dans
Maternité
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք։
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ զեղչուած գինով։

ՆԱՄԱԿԱՏԱՓԱԿ

Լը Փրիօզօ, Թ. Տ.— 70։
Քլերմոն Ֆէրան, Թագ.— 280։
Մօն, Մատ.— 70։
Լա Թրոնշ, Օր. Հ. Մ.— 35։
Արլ, Կիւլ.— 35։
Լա Թուր Տիւ Փէն, Մկրտ. եղբ.— 175։
Կինկէ, Ճոլ.— 105։
Միւրի, Անդր.— 70։

Թիւրքիոյ մէջ. «ՅԱՌԱՋ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է
Պ. ԱՐԱՄ ԽՈՋԱՑԵԱՆ
Magasin Espéranto, Lalézar

ՓԵՏՐ. 18 Ը *կը տօնուի Փարիզի մէջ մարտ 8ին, կիրակի երեկոյ ժամը 8,30ին* **Société Savantes**ի *մեծ սրահին մէջ։*

ՏՈՒՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Հովանաւորութեամբ

Madame PATENOTRE-DENOYERSի

(Անկէնի քաղաքապետ եւ Seine et Oiseի երեսփոխանին տիկինը)

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին
Salle des Fêtesի մէջ, Անկէն, rue du Casino

Բացման խօսք.— Վարչութիւն
Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ եւ Պ. Ս. ՍԱՄՈՒՆԻ (Ֆրանսերէն)
Գեղարուեստական ճոխ բաժնին կը մասնակցին
ԿՈՄԻՏԱՍ-ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ

Տիկ. Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ.) ընկերակցութեամբ Օր. ՁԱՄՊԱԶԻ (դաշնակ), Օր. Մ. Մ. ԱՐԳԱՐԵԱՆ (դաշնակ), Օր. Մ. ՊԱՊՈՆԵԱՆ (ջութակ). Օր. ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ եւ Պ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ն. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ (Ֆրանս. արտասանութիւն)։

Կը ներկայացուի՝ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»ի վերջին մասը. «Արաքս» Միութեան սանուհիներու կողմէ։

Ա. Աիաբոնեանի «ԷԼ ՄԻ ԱՂՕՋԻՐ»ը խումբ մը սիրողներու կողմէ։

Պարերը կը սկսին ժամը 6.30ին,
Ընտիր ճաշ, Պ. ՄԻՇԷԼ ՍԱՀԱԿԵԱՆ եւ իր նուագախումբը։
Ճոխ պիւֆէ։
ՄՈՒՏՔ՝ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 7 ՖՐԱՆՔ, ՓՈՔՐԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Կառ սիւ Նոռէն Անկէն մեկնող հոդևկառքերը, ժամը 2.5ին եւ 2.25ին։

ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱՍԱՐԱՀ — *26 Rue Troyon, Sèvres*
Métro : Pont de Sèvres

Տարեկան թատերական ներկայացում

կազմակերպուած ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԷՆ

Այսօր 23 փետրուար ժամը 8ին 1/2ին
կը ներկայացուին ՓՈՔՐԻԿ ՓԱՐԻԶԻՆ, կատակերգ. 3 արար
ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ, երգախառն գաւեշտ 2 արար
ՕՍԿԱՆՕ, երգախառն գաւեշտ 1 արար
ԿՐԱՆ ՎԻԱ, երգախառն գաւեշտ 1 արար
Տոմսերու գինն 10 եւ 7 ֆրանք

Ձեռակերտ-Պատուհաններ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր Օգնութեան Մնաւուկին
Հովանաւորութեամբ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆՈՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
եւ նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԴՈՒԲՄԱՃԵԱՆի
Այսօր կիրակի, Aéro Club de Franceի սրահներուն մէջ,
6 rue Galilée — Métro Boissière
Ճոխ պիւֆէ — Orchestre — Jazz — Tango — Գեղարուեստական բաժին — Պրիճի սենեակներ։
Մուտք՝ 15 ֆրանք, ուսանողներու՝ 10 ֆրանք։

ՓՆՏՐԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

“ՄԵԼՔՈՆ„

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵԼԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՃԱԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՃԻՆ - ՀԵՂՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ՒԻՇՄԱՆԻ - ՀԷՂՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈՒԻԹ եւ ԱՔՈՒԹԷ շաքարներ, ԲԱՒԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՒԻՃ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՃԻՆ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
4, Rue des Pavillons - Paris (20)
Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ, ՈՒԹԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՒ ԿԱՇԻՆ ՄԻԱՅՆ ԿԸ ԲԵՐԷ ԼԱՒ ՅԱՃԱԽՈՐԴ
ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ձեր արհեստին մէջ յաջողիլ,
Ձեր յաճախորդներուն ձիւթը աւելցնել օրէ օր,
Ձեր chiffres d'affaires կրկնապատկել,
Դիմեցէք՝

TANNERIE DE LA DEULE
9, Rue Charlot, Paris. Métro: République.
Tél.: ARChive 05-86

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՐՔԻՆ Է
Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՈՆԵԱՆ

որ ձեզի պիտի տայ, չափաւոր գինով, լաւ կոշիկ. Marque H. S. Tannage lent chêne որ պատրաստուած է մեծ խնամքով։

Գաւառի կօշկակարներուն նմոյշ կը ղրկուի *Contre remboursement*ով։

50 մէթր հեռու իմիկ կայարանէն եւ 28 եւ 32 թիւ հասարակաւթերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէմոց 2000 եւ 2 փիէմոց **2300** ֆր. շարժ շօֆաժ միասին։

Աժան գինով երկու խանութներ։ Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld. Rodin, à Issy-les-Mouli-neaux.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ուղղակի ներածում Թուրքիայէն, Յունաստանէն եւ Պուլկարիայէն
Maison AZIZIAN FRÈRES
25 Rue Bergère (բակին մէջ), Փարիզ (9)
Մէթրօ Pelletier եւ Cadet
Բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան 7։
Շաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է.
Յորդելի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մթերանոցը, անձամբ գնահոգելու գիտակ մեր ապրանքներու ընտիր տեսակին եւ գիներու ժամանակ։
Արագ սպասարկութիւն Livraison à domicile

ԱՐՇԱԿ ԽՆԴԵՄԵԱՆ
PHOTO massis
15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27
KHENDAMIAN
ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՋԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՖԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք. ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քայուած մեր STUDIOի կամ հիւրանոցին վայրը առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք։
Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր.

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՁԵՌԱՊԱՒՈՒԹԻՒՆ
Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ
Bonneterie en tous Genres
Article pour Marchand Forain
6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)
Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնայնիք այն փաստի հաստատումով թէ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ։
Ասանց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մթերք, սօլտ, սէպիճէմ շուա եւ հօր. քալսօն, Թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շղմիզ ամէնքեքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ
ALBERT FONTA-FONTAN
8 & 9, Rue Audimar, Marseille
Ամէն տեսակ ՊՕՒՏ-ՔԱՅԵՐ, ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինըրիի համար։
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ ՄԵՐ ՊԱՇԵՒՍԸ ՅՈՒԺԱ

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ
Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները եւ բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Գործակալութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի։
CABINET PARMACի *սպասարկութեան բաժանորդները մտադրութեան առնէ պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւնները կատարելու, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց հաստատութեան մէջ, որոնք կապ ունին Հարկահաւաք Վարչութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեան խմբագրութեան եւ հաղորդում, ճշդումներու անձամբ մասնակցութիւն, սրբագրութեանց համար խորհրդակցութիւն։*
CABINET PARMACի *բաժանորդները կրնան վստահ ըլլալ թէ պաշտպանուած են ելմտական վարչութեան որեւէ մէկ դիտողութեան դէմ։*
Տարեվերջի հարկային ձեր յայտարարութիւնները խմբագրուած տուէք CABINET PARMACի *սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուրքերու խնայողութիւն մը։*
Դիմեցէք CABINET PARMACի *ամենայն վստահութեամբ։ Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ* CABINET PARMACի *սպասարկութեան եղանակներուն մասին։* PARMAC, *28 Bld. de Strasbourg, Paris (10). Tél. Botzaris 17—64։*

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
4 Rue Metz
Մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**
ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով։ կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անաւթատ եւ անխարդախ ՍՈՒՐՃԸ կը պատրաստուի հանրածանօթ վասնագէտ Թորոսեանի կողմէ։ Ունինք առաջնակարգ Թէյ։

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
38, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԱԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Պուլկարիա, Եգիպտոս, Զուէյցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
25 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3047

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԻ ԴԱԼՈՒՍՏ ԵԻ ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ

=0·0=

Մեր մէջն է արդէն Պ. Ֆրանց Վերֆէլ, որուն թանկագին ստեղծագործութիւնը, «Մուսա Լերան Քառասուն օրերը», ահա սպասուած կը ցանկէ երեք տարիէ իվեր, ի սիրտս աշխարհի:

Բարի գալուստ մեծատաղանդ հեղինակին եւ հայ ժողովուրդի սրտցաւ բարեկամին:

Անորոշ մնացած ըլլալով Փարիզ հասնելուն ճիշդ ժամը, դիմաւորումը եղաւ համեստ: Բայց, այդ համեստութեան մէջ խոկ, որքա՜ն սրտառուչ էր:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ մեծ մասով աշխատաւոր տարրեր, ռազմիկներ ու երիտասարդներ եւ խումբ մը մտաւորական – ներ էին որ փութացեր էին կայարան, նախ ժամը 6·30–7ին, յետոյ 10·25ին, երբ ճշդուեցաւ ժամը:

Շոգեկառքը հազիւ կանգ առած, դիմաւորողները չըմպասաւեցին մեծանուն հիւրը, որուն կ'ընկերանային իր կինն ու աղջիկը:

«Բարի՛ եկաք» — եւ աշխատաւորներն ու ռազմիկները արդէն չակեր էին հիւրին բեռները, փոխադրելով մինչեւ ինքնաշարժը:

Այնտեղ քանի մը հարցում – պատասխան եւս, սիրալիր արտայայտութեամբ: Ու կառքը ճամբայ ելաւ Ջերմ ծափերու մէջ, զարմանքի մատնելով տեղացիներու բազմութիւնը:

Դիմաւորողները, միշտ սրտաւորուի, կ'ուզէին ժամ առաջ ծրագիր մը կազմել, արժանավայել մեծարանք մը ընծայելու համար: Մանաւանդ որ, Պ. Վերֆէլ առաջին տօթիւ յայտարարեց թէ հազիւ երեք օր պիտի մնայ:

Մնացեալը կը կարդաք տեղեկութեանց բաժնին մէջ: Այսպէս կամ այնպէս, անոնք որ հարկադրուեցան ստանձնել մեծարանքի ցոյցի մը կազմակերպումը, տարբերան պարտականութիւն մը կատարած եղան, փորձելով կարելին:

Քիչ չատ ամէն հոսանքէ ներկայացուցիչներ կը գտնուէին դիմաւորողներուն մէջ, իրենց հանդամանքով եւ կապերով: Իսկ յաջորդ օրը, կիրակի, նոր ճեռնարկներ կատարուեցան, պակասները լրացնելու համար:

Այնպէս որ, կը կարծենք թէ գաղութը պիտի կրնայ ճերմակերեսս ելլել, իր յարգանքի եւ երախտագիտութեան պարտքին հետ, ներքին համերաշխութեան ցոյց մըն ալ կատարելով:

Յատկանշական չէ՞ Վերֆէլի առաջին մտերմական դիտողութիւնը, երբ յանձնախումբին պատուիրակները իրեն կը յայտնէին ընդունելութեան մը ծրագիրը:

— Այստե՞ղ ալ ձեր գաղութը երկուքի բաժնուած է, ինչպէս Ամերիկայի մէջ ...

Արդարեւ, երկու տեսակ «ազգ» ներկայացած էր Մ. Նահանգներուն մէջ, առանձին ընդունելութիւններով, իրարու հետ – ւանք ծանօթ վէճերուն: Եւ «Մուսա լերան» հեղինակը կսկիծով կը յիշէր զայն:

Ինչո՞ւ ծածկել, աւելի մխիթարական չէ մեր գաղութին պատկերը, բայց տանելի է, բաղդատելով ամերիկեանին հետ:

Հինաւուրց մաղձ մը սառ կապած է հոգիներու մէջ, եւ զանազան հոսանքներ կամ ղեկավարներ դժուար կը մօտենան իրարու: Կանխակալ կարծիքներն ու հրապարակային պայքար – ները թոյլ չեն տար որոշ կէտէ մը անդին անցնիլ:

Եւ սակայն, կազդուրիչ էր պատկերը գոնէ այս ընդունելու – թեան առթիւ: Խորհրդակցութիւնները կատարուեցան փոխադարձ վստահութեամբ եւ բարեացակամութեամբ, եւ կ'ուզենք հաւատալ թէ հինգշաբթի օրուան սեղանը աւելի պիտի պայծառացնէ մթնոլորտը:

Ամէն պարագայի մէջ, մեր ձեռքն է հիւրին խնայել նոր յուսախաբութիւն մը, նման ամերիկեանին ...

Ուրեմն, բարի գալուստը Ֆրանց Վերֆէլին, իսկ բարի լոյս մը՝ մեզի, այս գաղութին համար:

Եթէ հայկական տառապանքի եւ դիւցազնամարտի մէկ էջը կրցաւ աշխարհ մը բանալ օտար հեղինակի մը առջեւ, անոր ներշնչելով փառաւոր արտադրութիւն մը, չա՞տ է քիչ մը պայծառութիւն սպասել մեր մէջեւ, նոյն այդ պատճառներով:

Ի՞նչպէս կրնանք յարգել ուրիշ մը — օտար մը — երբ «մերկաւ» ենք բաժնուած նոյն իսկ ամէնէն տարրական հարցերու առթիւ:

Եւ ի՞նչպէս կը յաւակնինք արժանապէս մեծարել «Մուսա լերը» եւ ուրիշ լեռներ, երբ այնքան չուտ կը մոռնանք անոնց բովանդակութիւնը:

Մեծարանքի այս ցոյցին առթիւ, չմոռնանք Պոլսոյ մէջ սարքուած «հայկական» խարոյկը եւ թուրք մամուլին բռնած դիրքը, այնքան չնական արտայայտութիւններով:

Հարկ է խուսափիլ, այո, չնդալից պոռոտախօսութիւններէ, բայց նաեւ կարելին փորձել, որպէսզի յարգանքի եւ երախտագիտութեան արտայայտութիւնն ըլլայ իսկապէս ընդհանրական եւ սրտագին:

Ոչ միայն հիւրը ինք, այլ եւ մասնակցողներն ու ամբողջ գաղութը պէտք է պահեն լաւագոյն յիշատակ մը՝ հինգշաբթի օրուան հանդիպումէն:

Եթէ «Մուսա լերան քառասուն օրերը» ժամանակաշրջան մը կը կազմեն մեր պատմութեան եւ միջազգային գրականութեան մէջ, թող անոր յիշատակն ու յարուցած խանդաղատանքն ալ ներշնչման աղբիւր մը դառնան ինչպէս Փարիզի, նոյնպէս բոլոր գաղութներու համար:

Ուրեմն կրկին բարի գալուստ եւ բարի լոյս:

Շ.

ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Միծարանքի սեղան մը՝ հինգշաբթի օր Մասնակցութեամբ բոլոր հոսանքներու

«Մուսա Տաղի շարժանկարը կրկ պատրաստուի

Ինչպէս գրած էինք շաբաթ օր, Ֆրանց Վերֆէլ, «Մուսա Լերան» մեծանուն հեղինակը, Փարիզ հասաւ շաբաթ գիշեր, իր կնոջ եւ աղջկանը հետ: Իրիկուան ժամը 6·30 – 7 շատեր գացած էին կայարան, դիմաւորելու համար հիւրը: Բայց շոգենաւը ուշացած ըլլալով, շոգեկառքը կայարան հասաւ գիշերուան ժամը 10·25ին: Քարափին վրայ կը սպասէին 40 – 45 ներկայացուցիչներ զանազան կազմակերպութիւններէ·— Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան կեդր· վարչութիւնը, գլխաւորութեամբ գնդ· Տ·Բաղտասարեանի, Սպայից Միութիւնը (Ա· Շահխաթունի եւ Ռ· Թադէոսեան), Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւնը (Ա· Զօպանեան), Համազգային (Վ· Եարճանեան եւ եր· Ցարուրեան), Հ· Մ· Ը· Մ·ի սկաուտներ (Վ· Անդրէասեան), «*Յառաջ*» (Շ· Միսաքեան) եւ «*Ապագայ*» (Գ· Քէրէսքէնեան), Զ· Ո· Միութիւն (Հ· Քէֆէլեան), նախկին ռազմիկներ եւ աշխատաւորներ՝ արուարձաններէն եւ Ալֆորվիլէն, կապոյտ խաչի անդամուհիներ՝ Խիէն եւ Ալֆորվիլէն եւ ուրիշ հայրենակիցներ: Երբ կառախումբը կայարան հասաւ, առաջին վակոնին մէջ, պատուհանէն կ'երեւար Վերֆէլի գլուխը, յարեւմտեան այսօր հրատուիանէն կ'երեւար Վերֆէլի գլուխը, յարեւմտեան այսօր հրատարակուած պատկերին: Մարտիկներ եւ աշխատաւորներ անմիջապէս կարգի դրին բեռները, իսկ Տիկին Վ· Եարճանեան (Ֆրանսուհի) Տիկին Վերֆէլի ներկայացուց սիրուն ծաղկեփունջ մը, որ զետած էր բոլորին անունով: Բարի գալուստի խօսքերէ եւ փոխադարձ ծանօթութիւններէ յետոյ, հիւրերը իմքնաշարժ մը նստելով գացին Օթել Մաժէսթիք, ջերմ ծափերու մէջ:

Տեղեկանալով որ Պ· Վերֆէլ հազիւ երեք օր պիտի կրնայ մնալ Փարիզ, իր գոհանչ մօրը հիւանդութեան պատճառաւ, դիմաւորողները, նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարեցին պատշաճ ընդունելութիւն մը սարքելու համար: Այս առթիւ միաձայնութեամբ ընտրուեցաւ ինը հոգինոց յանձնախումբ մը, հետեւեալ անդամներով·— Պ· Պ· Ա· Զօպանեան, Ա· Շահխաթունի, Շ· Միսաքեան, Տ· Բաղտասարեան, Ռ· Թադէոսեան, Վ· Եարճանեան, Գ· Քէրէսքէնեան, Հ· Քէֆէլեան:

Յաջորդ օրը, կիրակի, յանձնախումբը երեք հոգինոց պատուիրակութիւն մը ղրկեց, իմանալու համար Վերֆէլի վերջնական որոշումը եւ ստուգեց թէ կրնայ մնալ առ նուազն մինչեւ հինգշաբթի: Այս հիման վրայ, նկատելով որ կարելի չէ հրապարակային մեծ ժողով մը սարքել, գոհացաւ հացկերոյթի մը ծրագրով, ինչպէս կ'երեւայ պաշտօնական յայտարարութենէն:

«ԱՑՍՏԵ՞Ղ ԱԼ ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ ԼԻ»

Պատուիրակութեան հետ խօսած ատեն, Ֆր· Վերֆէլ կը հարցնէ·

— Ամերիկայի մէջ դիտեցի որ հայկական գաղութը պառակտուած է: Այստե՞ղ ալ այնպէս է· խաղաբական այս կամ այն հոսա՞նքին է որ պիտի սարբէ այս ընդունելութիւնը:

Խօսակիցները կը պատասխանեն թէ այստեղ կացութիւնը տարբեր է եւ թէ մեծարանքը պիտի կատարուի յանուն ամբողջ գաղութին:

Այս առթիւ Պ· Վերֆէլ կը յայտնէ թէ հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն «*Մուսա Տաղ*»ի շարժանկարը կը պատրաստուի Մեդրօ Կօլտուինի ընկերութեան կողմէ: Իր գրքին ամերիկեան հրատարակութենէն սպառած է 240,000 օրինակ: Եւ շարունակ նոր լեզուներու կը թարգմանուի: (Շատ ուշ մնաց ֆրանսերէնը)···:

*** Միջահասակ, լեցունկեկ եւ վառվռուն կերպարանք մը ունի Ֆր· Վերֆէլ, սեմական դիմագծով: Շատ ազդուած – ինչ մըն ալ յոգնած – կ'երեւայ Ամերիկայի մէջ եղած պատուիրներէն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"Օլիմպարիթ Ֆրանսէզ"ն ալ կը հետապնդուի

«Լա Օլիմպարիթ Ֆրանսէզ» (Ֆրանսական Համերաշխութիւն), թունդ ազգայնական, վերջերս իր թերթին համար գրգռիչ խօսքեր եւ սպառնալիքներ ուղղած էր 140 ձախակողմեան երեսփոխաններու դէմ, հետեւողութեամբ «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի: Այս թերթերը պատերը փակցուած ըլլալով Թրիանքուռի մէջ (Մէօզի նահանգ), այդ շրջանին ընդհ· դատախազութիւնը դատ բացած էր կազմակերպութեան հրամանատարին՝ Ժան Ռընոյի դէմ: Այս բողոքին վրայ, Սէնի ընդհ· դատախազութիւնը չարաթ օր երեք հարցաքննիչ դատաւորներ ղրկեց «Օլիմպարիթ Ֆրանսէզ»ի կեդրոնը, թերթին խմբագրատունը եւ տպարանը, խուզարկութիւններ կատարելու համար: Կեդրոնին մէջ բռնուեցան 120 օրինակներ՝ գրգռիչ կոչէն, տպարանին մէջ՝ երկու օրինակ: Ժան Ռընօ տունը չըլլալով, կարելի չեղաւ անմիջապէս խուզարկել: Բռնուած կոչերը, որոնք առաւօրէն բաժնուած էին Փարիզի մէջ, անցեալ յունուարին, ղրկուեցան բողոքարկու դատախազին:

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

Գաղթավայրերու (Ալժերիա, Մարոք, Թունուզ եւ Սուրիա) բարձրագոյն կոմիտէն առջի օր ժողով գումարեց նախագահութեամբ վարչապետ Պ· Սառոյի եւ երկկ ալ շարունակեց խորհրդակցութիւնները, մասնաւորապէս Սուրիոյ մասին: Վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը բարւոքած է Սուրիոյ մէջ եւ խռովութիւնները վերացուած են: Կ'ըսուի թէ Սուրիոյ մարզպանը կը

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼ, «ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐ»ՈՒ ՀԵՂԻՆԱԿԸ, ՈՐ ՓԱՐԻԶ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐ Ի ՎԵՐ

Ի ՊԱՏԻՒ ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ

«Մուսա Լերան» հերոսամարտի մեծանուն հեղինակը, Պ· Ֆրանց Վերֆէլ, Նիւ Եորքէն Փարիզ հասած ըլլալով շաբաթ գիշեր, իր կնոջ եւ աղջկան հետ, նախամեծարանքի յանձնախումբ մը, կազմուած գաղութին զանազան հոսանքներու եւ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներէն, որոշած է հացկերոյթ մը սարքել յառաջիկայ հինգշաբթի, 27 փետրուար, երեկոյեան ժամը 8ին, Restaurant Marguery, 34, Bld. Bonne Nouvelle (metro : Bonne Nouvelle), յայտնելու համար Փարիզի հայ գաղութին խորին մեծարանքը եւ ջերմ երախտագիտութիւնը իր հոյակապ գործին համեմատ: Մեր ակնկալութիւնը ուրբաթ օրն իսկ վիճակներ մեկնելու հարկադրուած ըլլալով, յանձնախումբս ժամանակ չունեցաւ մասնաւոր հրաւէրներ ուղղելու: Ուստի հրապարակաւ կոչ կ'ուղղէ բոլոր կազմակերպութեանց եւ միութեանց, որպէսզի փութան իրենց մասնակցութիւնը բերել, ազգային համերաշխութեան գեղեցիկ ցոյց մը կազմակերպելով:

Հացկերոյթի գինն է՝ մէկ անձի համար միմիայն 33 ֆրանք:

ՆԱԽԱՁԵՌՆԱՐԿ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԾԱՆՕԹ·, Արձանագրութեանց համար դիմել՝ ամէնէն ուշը մինչեւ չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 6, յանձնախումբի դանձապահ՝ Պ· Եարճանեանի մօտ, 44, Rue Lafayette, Tél.: Provence 78 - 38, *ամէն օր ժամը* 10էն 12 *եւ* 5էն 6, *Հայոց եկեղեցին՝* թէլ·էյիզ 67-03, *երեք հայ օրաթերթերու խմբագրատուները* (Յառաջի մինչեւ չորեքշաբթի ժամը 6), Պ·Հ·Յամուէլի գրասն·51 Rue Mr. le Prince, Tél. Danton 88-65:

ԲԱՆԱՎԵՃԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

«*Յառաջ*»ի «Օրը Օրին»ի բաժնին մէջ եղած հրատարակութեանց առթիւ (19 փետրուար), Պ· Ս· Աբգարեանէ ստացանք հետեւեալ նամակը, փետրուար 23 թուականով·—

Յարգելի խմբագիր,

Ձեր թերթի՝ 3042 թիւի առաջին էջի վեցերորդ սիւնակի վերջին մասում կարդացի մի ինչ որ կուսակալի թաքնեմայ պատմութիւն:

Ցիշում եմ որ 1932 նոյեմբեր ամսում սահմանադիւի դէպքից յետոյ երբ ազատ թողին ինձ X քաղաքում, առաջին գործս եղաւ որպէս իրանահպատակ, նախ բողոքել պաշտօնապէս իրանական կուսակալի մօտ միջազգային ընդունուած սովորութիւնների դէմ Թուրքերի գործած արարքների հանդէպ, եւ այդ քաղաքի ձեր եւ իմ բարեկամների գիտակցութեամբ, նոյն ուղղութեամբ մի գրութիւն ուղարկեցի Կարս, պահանջելով մի ժամանակ բռնագրաւուած դիտական գործիքներս եւ այդ նոյն գրութեան պատասխանի համար տուել եմ ձեր վստահելի ընկերներից մէկի հասցէն Y քաղաքում:

Իրանից մեկնելու նախընթաց օրերում Y քաղաքի ձեր ընկերներից մին ինձ ասաց որ ստացուել է մի ինչ որ գրութիւն, որը ոչ տեսել եմ եւ ոչ էլ կարդացել»:

Այս առթիւ մեզի ցոյց տրուեցան վկայականներ՝ իր բարձրագոյնկրթութեան եւ տոհթորայի մասին (licencié - ès - sciences et docteur - ès - sciences): Իսկ փրոֆէսէօրի տիտղոսը ստացած է Երեւանի մէջ, 1926ին, համաձայն· Հայաստանի օրէնքներուն եւ տեղական պայմաններուն, ինչպէս կ'երեւայ իր ձեռքն եղած փաստաթուղթերէ: Իր անցագիրը կը հաստատէ թէ վերջին անգամ Երեւան գացած է 17 օրուան տեւողութեամբ, ներկայացնելու համար գիտական ուսումնասիրութիւն մը Հայաստանի մասին եւ իր գործը լրացնելէ վերջ Փարիզ վերադարձած է օրինապէս:

ԵԳԻՊՏՈՍ 100,000 անգլ· ոսկի յատկացուց, զօրացնելու համար պաշտպանողական միջոցները Լիբիոյ սահմանին վրայ: Անգլ· կառավարութիւնն ալ պիտի օգնէ:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ վարչապետը Պելկրատ գնաց, խորհրդակցելու համար դանուբեան դաշինքի մասին: Տեսակցութենէն երեւան եկաւ որ Չեխոսլավիա չատ ալ տրամադիր չէ ընդունելու այդ պիսի դաշինք մը, վախնալով որ կ'ուճն խորհրդային ազդեցութիւնը կեդր· Եւրոպայի մէջ եւ կը կորսնցնէ զերմանական չուկան: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Տոքթ· Պենէշ, Չեխոսլովաքիոյ նախագահը, պիտի այցելէ Ռումանիոյ Թագաւորին, այդ երկիրը կապելու համար կեդր· Եւրոպայի յատուկ դաշինքի մը:

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ
(ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՎԱՂՍՏՈՒՑՅԱԼ)

Մարդիկ ամեն տեղ ամեն ժամանակ ունեցել են իրենց սովորությունները, որոնք ժամանակի ընթացքում դարձել են ավանդություններ։ Ավանդությունները ազգի հոգևոր կյանքի արտահայտությունն են

ՏԱՐԱՍԱՑԻԿ ՔԵ ՊՐԻՆՍԱՓԱՆԻ (1913—1923)

Տարասացիկ ձեռնարկությունը մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել մեր հասարակության մեջ, մանավանդ այն պատճառով, որ Ամերիկայում գտնվող հայ գրողների մեծ մասը ներկայացրել է իր ստեղծագործությունները։ Ընթերցողները կծանոթանան նաև ամերիկահայ գրականության ներկայացուցիչների հետ։

Ստորև մենք հրատարակում ենք Տարասացիկ Քե Պրինսափանի մասնակիցների ցանկը։ Ցանկը կազմված է ըստ այբբենական կարգի։

Ա. Ալազան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Ասատուր, Ա. Ասլանյան, Ա. Ասրյան, Ա. Ավետիսյան, Ա. Ավետյան, Ա. Ազատ, Ա. Ալեքսանյան, Ա. Ալեքսանդրյան, Ա. Ալեքսանդրյան, Ա. Ալեքսանդր

բանակցի երեւելիներու պատուիրակութեան մը հետ, ընդհ. նեբոում չնորհելու համար քաղաքական յանցաւորներու: Հաւանական է որ կարգ մը զիջումներ ըլլան այս առթիւ:

Եղբայրասպանութենէն յետոյ սպանդասպանութիւն

Գրած էինք թէ հինգշաբթի օր Սէն Լուի մէջ (Մարսէյլ), մալխաս Գասպարեան սպաննած է կարնեցի Մանուկ Մալխասեանը, 30 տարեկան:

Նոր լուրերու համաձայն, ողբերգութիւնը չէ վերջացած այս եղբայրասպանութեամբ եւ ուրիշ Հայ մըն ալ, Անթուան Օղուճեան, անճնասպան եղած է: Դժբախտ մարդը ուզած է միջամտել կռիւին, բայց չէ յաջողած: Սպանութենէն յետոյ, իր զբացիներն ու բարեկամները զինքը խորապէս վիրաւորած ըլլալով, Անթուան չափազանց ագդուեր եւ խոհանոցի դանակով մը կտրեր է կոկորդը:

**** Մարսէյլի թերթերը կը գրեն թէ անճնասպանը 40 տարեկան էր եւ գործազուրկ, ամուսնացած եւ երկու զաւակի տէր, մէկը՝ 10, միւսը 12 տարեկան: Արդարեւ ուզած էր հաշտեցնել Մալխասեանն ու Գասպարեանը: Դրացի մը առտուն ժամը 5ին իր պարտէզին մէջ կը գտնէ Օղուճեանը, արիւնլուայ վիճակի մէջ: Կո – կորդը կտրուած էր եւ դանակն ալ քովն էր: Անմիջապէս լուր տրուեցաւ ընտանիքին եւ ոստիկանութեան: Հեծելանուրդ պահակներ հասնելով, սպասեցին ոստիկանութեան տեսուչին: Քննութիւն – նէն երեւան եկաւ որ Օղուճեան լաւ համբաւ ունէր թաղին մէջ: Երբ կ'իմանայ որ իր երկու հայրենակիցները, Մալխաս Գասպարեան եւ Մանուկ Մալխասեան քէն կապած են, կը փորձէ հաշտեցնել: Զորեքշաբթի իրիկուն առիթ մը կը գտնէ իրար մօտեցնելու երկու ոսոխները, սրճարանի մը մէջ եւ երկար խօսելէ յետոյ, կը յաջողի հաշտութիւն դոյացնել եւ «կենաց»ներով փակել վէճը: Սակայն յաջորդ օրը, երբ երեքը միասին էին դարձեալ, ոճրա – մէտ բան մը կը նշմարէ Գասպարեանի աչքերուն մէջ եւ մտերմաբար կը պատմէ իր կնոջը: Այս մտահոգութեամբ ալ, մինչեւ տուն կ'ընկերանայ անոնց: Բայց ընդհարումը անխուսափելի էր արդէն: Օղուճեանի սիրտը կոտրեցաւ, իսկ աւելի նեղացաւ, երբ յաջորդ օրը հայ քահանայ մը գնաց յանդիմանեց զինքը: Ուրիշներ ալ ծանր խօսքեր, նոյնիսկ սպառնալիքներ ուղղեցին: Մեղմ մարդը, որ զղջացած էր իր միջամտութեան համար, ինքնիրմէ ելաւ, մանաւանդ երբ բոլորներ եղան թէ ինքն է սպանութեան դրդիչը եւ ինք տուած է Գասպարեանի ատրճանակը: «Այս մարդիկը պիտի խենդեցնեն զիս», կ'ըսէր: Կնոջը հետ ճաշելէ վերջ, Օղուճեան ըսկսաւ կարդալ, իսկ կինը եւ զաւակները քնացան: Ընթերցումը չարունակեց մինչեւ կէս գիշեր, յետոյ ինքն ալ քնացաւ: Ինչ վերջ ելաւ եւ պարտէզ գնաց, բնական պէտք մը դոհացնելու, ինչպէս կ'ընէր ամէն գիշեր: Եւ առտուն գտան իր դիակը: Անճնասպանութեան պարագային զտա, հարցաքննիչ դատաւորը կը կասկածի թէ կրնայ յարձակում ալ կրած ըլլալ եւ մօրթուած, դատելով դիակին դիրքէն: Տունին մէջ խուզարկութիւն կատարուելով, բարձին տակ գտնուեցան չորս նամակներ, մէկը՝ կնոջը ուղղուած, երկրորդը՝ քրոջը, երրորդը՝ աներոջը, իսկ չորրորդը՝ Սէն Լուի դաղութին: Կնոջը կը յանձնարարէ զաւակներուն հետ երթալ հօրը քով, որ կը գտնուի Ալժանթին: Մի եւներուն ալ զանազան յանձնարարութիւններ ընելէ վերջ, գաղութին ուղղուած նամակով կը բողոքէ իր մասին եղած մեղադրանքներուն դէմ, որոնք պատճառ կ'ըլլան իր մահուան: Այս նամակներու վաւերականութեան մասին ալ կատարները կը տիրեն: Նախընթաց սպանութիւնը հետեւանք է սիրային նախանձի:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂԱՎ

ԵՐԵՍՓ. ՀՈՂՈՎԻՆ վերջին նիստը պիտի դումարուի մարտ 13ին: Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին ապրիլ 26ին:

30,000 ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՑԱՆՑԱՒՈՐՆԵՐ ազատ արձակուեցան Սպանիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք վերջին ընտրութեանց, ուր ձախակողմեան հոսանքները յախջախիչ յաղթանակ մը տարած էլ – լալով, ընդհ. ներում պահանջեր էին: Ներումէն կ'օգտուին նաեւ Քաթալոնիոյ ապստամբները: Բազմաթիւ յեղափոխականներ ո – րոնք Ֆրանսա ապաստանած էին, սկսան վերադառնալ եւ հիմակ ալ միապետականները կը փախչին:

ՇՐՋԻԿՆԵՐՈՒ ՑԱՏՈՒԿ (Թուրքիա) անձնագիր մը հաստատուեցաւ, զարկ տալու համար օտարականներու այցելութեան, հեռեւարար եւ երկրին տնտեսութեան: Այս կարգադրութեան չնորհիւ, այն օտարականները որ կ'ուզեն Ֆրանսա այցելել, պիտի դիմեն իրենց երկրի Ֆրանսական հիւպատոսին եւ պիտի ստանան այդ անձնագիրը, որ վեց ամիս պայմանաժամ ունի եւ բոլորովին ձրի է: Այս արտօնագիրն ունեցողները ազատ են 1935 փետրուար 10ի օրէնքին տրամադրութիւններէն (ինքնութեան թուղթ):

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ 2 պուլկար սպաներ, նախկին նախարար գնդ. Վելչեւ եւ հրամանատար Սթանչեւ, իբրեւ կազմակերպիչները 1935 հոկտ. 3ի դաւադրութեան: Մի եւնոյն ատեն դատապարտուած են 500,000 լեվա տուգանքի: Դատավարութիւնը դռնփակ էր եւ կը չարունակուէր դեկտեմբեր 18էն ի վեր: Ամբաստանեալներէն երկուքը դատապարտուեցան երկու տարի բանտարկութեան, ուրիշ՝ ութ տարուան եւ մէկը՝ մէկ տարուան, իսկ 15 ամբաստանեալներ արձակուեցան:

ՋԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՀՐԻՇ ՄԸ, ԱՏՕԼՖ ՀԻՏԼԷՐ, մահուան դատապարտեցաւ Շվէյրինի մէջ (Գերմանիա), ուր կը դատուէր աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր, իբրեւ սպանիչը 12 մանուկներու: Անցեալ տարուան սկիզբէն ի վեր ամէն շաբթու անչափահաս տղայ մը կ'անհետանար եւ քանի մը օր վերջը մեռած կը գտնուէր: Հրէշը ուրիշ գարշելի մոլութիւններ ալ ունենալով, սպաննելէ առաջ վայրենօրէն կը լկտէր զոհերը: Դատարանին առջեւ ուրացաւ, սա – կայն վկայութիւնները ջախջախիչ էին: Կարելի եղած չէ ճշդել իր ոճիրներուն թիւը: Կ'ենթադրուի թէ հարիւրի չափ մանուկներ լկտած եւ թերեւս երեսունը սպաննած է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆԱԻԱՀԱՆԴՍՏԻ բանուորներուն գործադուլը վերջացաւ, չնորհիւ աշխատանքի նախարարին միջամտութեան: Բանուորները գոհացում ստացան:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՄԸ ընտրուեցաւ կիրակի օր, Սէն Տընիի մէջ, յաջորդելով Պ. Լավալի, որ ընտրուած էդաւառական չրջանէ մը: Նոր ծերակուտականն է վեթերան յեղափոխական մը, Քլամամուս, որ ընտրելին էր ժողովրդականճակատին:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՈՐՈՇԵՑ առ նուազն 1500 նոր օդանաւ, մանաւանդ սրընթաց ռմբաձիգները չինել: Այս օդանաւերը աւելնալով անցեալ տարի չինուած 900 օդանաւերուն եւ միւսներուն վրայ, Իտալիոյ օդատորմիղը պիտի բարձրացնեն 5500ի, մինչեւ տարուան վերջը: Օդանաւային գործարանները կը բանին դիշեր ցերեկ:

ԺԸՆԵՒԻ փաստաբաններու համագումարը տուաւ մեծամասնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որով կ'արգիլուի համայնավար փաստաբաններու մասնակցութիւնը փաստաբանական կաճառին:

ՀԱՅ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԿՈՒՄԲ

Այսօր երեքշաբթի, երեկոյեան ժամը ճիշդ 9ին, Ռուսական Քոնսէրվատուարի շէնքին մէջ, 26 Ավընիւ տը Թօքիօ

Պ. ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԵԼԵԱՆ պիտի բանախօսէ

երաժշտութեան մէջ ինկած ազատ արուեստներու դերին մասին:

Սրահը կը բացուի ժամը 8.30ին:

ՏԻԿԻՆ ԼԻԱ ՍԻՐՈՒ (ԱՐԾՐՈՒՆԻ) — ՐԻԹՄԻԿԻ ԴԱՍԵՐ

Հետեւողութեամբ (ժակ Դալկրոզի) պզտիկներու համար՝ 4 տարեկանէն սկսեալ: Կ'ընդունուին նաեւ երիտասարդ-երիտասարդուհիներ եւ հասակաւորներ: Դրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 5-7, իսկ երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրեր նաեւ առաւօտ. ժ. 9-12: 28 rue Edith Cavell, Courbevoie (Gare de Bècon). Հեռախօս՝ Défense: 00-07:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

66, Rue Mouffetard. PARIS (5)

Tél.: Port-Royal 01-42 **Métro: Place Monge**

Էլէկտրական տպարանիս կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ Ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրեր ինչպես նաեւ գասագիրքեր եւ բառարաններ՝ խիստ չափաւոր դիներով:

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅ ԼԷԳԷՈՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ֆրանսական բանակի նախկին Ռազմիկ Հայ կամաւորներու միութեան Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը կը հաղորդէ Լիոնի եւ շրջանի հայ լեգէոնականներուն թէ միութիւնը պաշտօնապէս վաւերացուած է 22—11—935 պաշտօնագրով: Այն լեգէոնականները որ ծառայած են Ֆրանսական բանակներու մէջ (1914-1920) եւ չեն անդամագրուած միութեան, հաճին ներկայանալ գրասենեակ կամ անձամբ հետեւեալ հասցէներուն: Ֆոնապետ Ֆոնապետեան, Grand'Rue de la Guillotière N. 155, Lyon (Rhône). Սիրուն Սիրունեան Ave. Maréchal Foch N. 8, Décines (Isère):

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՅ ՍԱՓԻՉՆԵՐՈՒ ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 27 փետր. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, միութեան սրահին մէջ, 7 rue des Bernardins. (5). Métro Maubert: Օրակարգ՝ վարչութեան եւ ոստիկանական գործունէութեան հաշուետուութիւն: կը հրաւիրուին բոլոր անդամները եւ անդամագրուիլ փափաքողները:

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուաւոր կին մը տնական աշխատանքներու համար: Դիմել՝ Տիգրանեանի, 40 rue Moulin de la Pointe, Paris (13):

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՁՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մնայնիք այն վստահ ճաշակումով զոր ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ոսինք իր գիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Աբանց եւ կանանց գուլպայի ճոխ մեծութ, սոլա, տէզիէմ շուա եւ հօր-քոյր, քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզոլ եւ շղմիզ ամէրիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

ԹԱՑԱՌԻԿ Պ՝ ՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ ՊՕՒՖ-ՔՈՒՖԵՐ. ԿԱՇԻՆԵՐ, ՇԵՎՐՕՆԵՐ եւ ՄՈՐԹԵՐ՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորամուծութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ վարօրինըրի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՁՈՒԼԷ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

Մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անապատ եւ անխարդախ ՍՈՒՐՃԸ կը պատրաստուի հանրածանօթ վաստագէտ Թորոսեանի կողմէ: Ընդունք առաջնակարգ թէյ:

Բաֆի ՏԱՐՃԱ

Raki DARIDZA

Եմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել գուտ խաղողէ պատրաստուած աթորժահամ եւ կազդուրիչ

ՌԱՔԸ **ՏԱՐՃԱՆԷՆ**

Դիմեցէք **RURIK**
46, rue Fontenay
MONTROUGE (Seine).

Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կարճնաւ 25 լիտր ապակեղէնք տուտզիներուն կը տրուի կէս լիտր նուէր:

ԱՅԳԵԼԵՑԷՔ **ՍԱԼԼԹԱՆ** ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱԳՐԱՆԴԱՐՆԵՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եղած ապսպրանքներուն գոհացում կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

ԼՈՒՏԵՐ ՓԷՆԷՐՃԵԱՆ

24, Av. de la Porte d'Italie, մէթրօ Փորթ տ'Իթալի

կ'ըստանձնենք էլէքտրական, կապի, ջուրի գետեղման աշխատանքներ չափաւոր գիներով:

Կը լինենք լուսաւոր եւ պարզ գեկեցիկ նշանատախտակներ: Նկէք տեսնելու մեր նմոյշները գաղափար կազմելու մեր գիներուն ժամանութեան մասին:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ծ. **Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍՓԻ**

— *Այսպէս ուրեմն, ըսի, ամէն անգամ կը վերադառնանք Րէյֆին... ի՞նչպէս կռահեցիք թէ Զարլզ՝ օր ֊ իորդ Բասըլը տեսնելու համար այս տեղ եկած էր ...իրենց նամնուԹի՞ւնը նչմարեցիք...*

— *Ես անձամօթին եւ տանտիրուհիին միջեւ կապակցութիւն մը դուշակեցի՝ երիտասարդը տեսնելէս չատ առաջ... սապի փետուրը գտած վայրկեանիս... այդ փետուրը թմրեցուցիչ կը նշանակէր... յետոյ դուք ինձի նկարագրեցիք օրիորդին ձեղի տուած այցելութիւնը... առտուան թերթին մէջ ալ թմրեցուցիչներու մասին յօդուած մը կարդացի... չատ պարզ էր ... ինքն ալ կարդացեր էր այդ յօդուածը եւ ձեղի եկած էր կարգ մը հարցումներ ընելու համար... Քօքայինի մասին հարցուց քանի որ յօդուածին մէջ ալ յիշուած էր ան... վերջը, երբ տեսաւ թէ դուք ալ չատ կը հետաքրքրուիք, խօսակցութեան նիւթը փոխեց եւ ակնարկներ ըրաւ ոսոխկանական վէպերու կամ տարբեր թոյներու մասին ... կը կասկածէի որ եղբայր մը կամ ուրիշ այլ ազգական մը ունէր... օհ, հիմա պէտք է երթամ, ճաշի ժամանակ է...*

— *Կեցէք մի քանին կը ճաչենք, ըսի... Փուառօ գլուխը թօթուեց:*

ԳԼՈՒԽ 21
ԼՐԱԳՐԻՆ ԵՐԿՏՈՂԸ

— *Բերնէդ խօսք առնելու եկեր է, ձէյմս, ըսաւ քոյրս որուն ուշադրութենէն չէր վրիպած օրիորդ Բասըլի այցելութիւնը. եւ ինչ ալ ամօթալի ձեւերով... մի ընդմիջեր դիս... քու մտքդ անգամ չէր անցած... վստահ եմ... էրիկմարդիկ չատ միամիտ են ... գիտէ որ Փուառոյին հետ մտերիմ ես ու բան հասկնալու եկեր է... գիտե՞ս ինչ կը խորհիմ...*

— *Ոչ... դուն անանկ տարօրինակ մտքեր ունիս որ...*

— *Զգէ սա հեգնանքդ ... կարծեմ այդ օրիորդ Բասըլ կռչուած արարածը էքզոյտի մահուան մասին չատ աւելի բան գիտէ քան կ'ուզէ խոստովանիլ ..*

— *Իրա՞ւ կ'ըսես, հարցուցի անտարբեր կերպով:*

— *Այսօր նորէն դէշ տրամադրութեան մէջ ես, ձէյմս, հիւանդ ես կարծեմ... մեր խօսակցութեան մը նացեալ մասը անձնական բնոյթ ունէր:*

Փուառոյի թելադրած լուրը թերթին մէջ հրատարակուեցաւ յաջորդ առտուն: Զկրցայ հասկնալ անոր նպատակը, բայց յայտնի էր որ լրագրին երկտողը մեծ տպաւորութիւն գործած էր քրոջս վրայ:

Քարօլային բացատրեց թէ լուրին բովանդակութեան չափ յայտնութիւնն ինքն ալ ըրած էր չատոնց, սուտ կը խօսէր սակայն. յօնքերու բարձրացուցի գարմանքով, բայց վէճի չբռնուեցայ հետը: Թէեւ քոյրս խղճի խայթ մը զգալով, չարունակեց:

— *Կրնայ ըլլալ որ Լիվըրփուլի մասին կարծիք յայտնած ըլլամ, սակայն գիտէի որ Ամերիկա փախչելու փորձ մը պիտի կատարէր... ոճրագործ Քրիփինն ալ այդպէս ըրաւ...*

— *Բայց էյլաղեցաւ ...*

— *Ներեցէք տղայ, ուրեմն ձերբակալեր են. ձէյմս, քու վզիդ պարտքն է աչխատիլ որ տղան չկախեն ....*

— *Ի՞նչ կրնամ ընել...*

— *Ինչ կրնաս ընել... բժիչկ ես, չէ՞ ... մանկութենէն կը ճանչնաս զինքը ... պատասխանատու չէ իր արարքներուն... այդ ուղղութեամբ յատուկ պիտի տանիս քննութիւնդ... անչափահասներու ապաստանարանը չատ լաւ տեղ մըն է կ'ըսեն...*

Քարօլային բառերը ուրիշ բան մը յիչեցուցին ինծի:

— *Բնաւ չէի գիտեր թէ Փուառօն յիմարացած քեռորդի մը ունէր, ըսի հետաքրքրուած:*

— *Չէի՞ր գիտեր... ինք ըսաւ... մեղք տղուն... ընտանիքին համար մեծ վիչտ մըն է... մինչեւ հիմա տուները պահէր են, բայց վիճակը այնքան ծանրացեր է վերջերս որ ստիպուած կ'ըլլան իր մասին որոչում մը ընել...*

— *Բաւական բաներ մը գիտեմ... մխիթարութիւն է երբ մարդ իր ցաւերը կրնայ պատմել ուրիչի մը...*

— *Թերեւս, եթէ ինքնաբերաբար պատմուին. տարբեր խնդիր, սակայն, երբ այդ կարգի տեղեկութիւններ կը քաղուին ստիպումով...*

— *Շատ ինքնաբաւ ես, ձէյմս, բերանդ չես բանար, մարդու բան չես յայտներ եւ կը կարծես որ ամէն մարդ քեզի պէս ըլլալու է... յոյս ունիմ որ ես ստիպումով չէր որ ծանօթացայ անոր գաղտնիքներուն... օրինակի համար երբ Փուառօն մեզի դայ այսօր ցերեկէն ետքը, մտքէս անգամ չպիտի անցնի իրեն հարցնել թէ ով էր որ իր տունը եկաւ այս առտու, չատ կանուխէն...*

— *Այս առտո՞ւ ...*

— *Այո, չատ կանուխ, կաթնավաճառէն ալ առաջ, պատահմամբ պատուհանին առջեւն էի՝ վարագոյրը կարգի դնելու համար... էրիկմարդ մըն էր եկողը... զոց ինքնաչարժով եկաւ, քիթը - բերանը ծածկուած վիրարկուին մէջ... դէմքը չկրցայ տեսնել... բայց ըսեմ թէ ինչ կը խորհիմ անոր մասին...*

— *Ըսէ նայիմ...*

— *Ներքին նախարարութենէն մարդ մըն էր...*

— *Ներքին նախարարութենէ՞ն սիրելի Քարօլայն...*

— *Դուն ըսածս մտիկ ըրէ... պիտի տեսնես որ իրաւունք ունիմ... այդ Բասըլ կռչուած կինիկը անցեալ առտու քեղի եկաւ թոյներու մասին տեղեկութիւն առնելու համար... էքզոյտ կը նար չատ դիւրաւ թունաւորուած ըլլալ ...*

Ինդացի:

— *Պարապ խօսք... դաչունահար ղած էր... դուն ալ գիտես...*

— *Մեռնելէն ետքը, այո, որպէսզի չկոթութիւն ստեղծուի...*

— *Դիակը քննողը ես էի եւ ես լաւ ըսածս գիտեմ... վէրքը չատ մահացու հարուածի մը հետեւանքը էր... դաչունահար սպաննուած էր այդ մասին կասկած չկայ...*

Քոյրս ամենագէտ մէկու մը պատասխանելու պէս ինծի կը նայէր:

— *Բայց ես բժչկական վկայական ունիմ թէ չունիմ... պատասխան տուր...*

(Շար.)

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Պ. Յ. ՔԷՖԷԼԵԱՆ (Անդրէասեան):

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԽԻՑԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
26 FÉVRIER
1936

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ արեւել երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3048

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ԽԵՂԿԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ

— · —

Այսպէս ուրեմն, չընդալից դատավարութենէ մը վերջ, վերարար 17ին անպարտ արձակուեցան Թուրք երեսփոխան Ալի Սալիպ եւ իր ընկերները, որոնք ամբաստանուած էին թէ մահափորձ մը սարքեր են Աթաթիւրքի դէմ:

Այս գործին յայտնութենէն մինչեւ դատավարութեան վերջին օրը, կատարեալ զուէշ մըն էր որ բեմադրուեցաւ: Բացորոշ կ'երեւար որ ոչ դատաւորները համոզուած են դաւին լրջութեան, ոչ ալ կառավարութիւնը ինք: Ընդհ. դատախազն իսկ, իր պահանջագիրը կարդացած առեն, աւելի շատ կը փլցնէր քան թէ կ'ամրապնդէր ամբաստանութեանց հիմերը:

Այն աստիճան որ, պաշտպան փաստաբանը, Շէվքէթ Ինճէ, չվարանեցաւ յայտարարել բարձրաձայն.

— «Ընդհ. դատախազին ամբողջ պահանջագրին մէջ միայն վէպ, պատմութիւն եւ թղթածրար կը տեսնեմ: Ոստիկանութիւնը այս դատին առթիւ թերեւս իննի համար ալ մէկ միլիոն թղթածրար կը շինէ. ի՞նչ ընեմ: Ուշադրութիւն կ'ընեմ որ մէջտեղը դէպք չկայ. այլ ամէն ինչ բաղկացած է եահեայի խօսքերէն: Այսինչին անունը տուաւ,— ներս առ: Այնինչը յիշեց,— ներս առ: Ընդհ. դատախազին կոկորդը պատռելով ըսածները ամբողջովին եահեայի խօսքերն են: Մեծ համբերութեամբ լսեցի պահանջագիրը, տեսայ որ թուղթէ շէնք մըն է: Ոչ հիմ ունի, ոչ շաղախ, ոչ ալ կղմինտր»:

Այս յայտարարութիւնները տեղի կ'ունենային փետր. 8ին: Վճիռը պիտի տրուէր փետր. 15ին: Բայց, բոլորովին ուրիշ բան պատահեցաւ այդ օրը:

Նախագահը նիստը բանալով, յայտնեց թէ հակառութիւններ երեւան հանուած են, հետեւաբար անհրաժեշտ է լսել երկու հարցաքննիչ դատաւորներուն տպաւորութիւնները:

Այդ առթիւ, անդամ մը եւս չեչտուեցաւ ամբաստանութեան խեղճութիւնը:

Առաջին հարցաքննիչը բոլոր մանրամասնութիւնները հաղորդելէ վերջ, հետեւեալ պերճախօս յայտարարութիւնն ըրաւ.

— «Երբ ճնշութիւնը վերջացաւ եւ որոշմնագիրը պիտի գրէի, խորհեցայ,— Իմ ձեռքով ամբաստանեալներուն դէմ քիւրեղացած կատարեալ համոզում չկայ: Ամբաստանեալները ձեզի չեմ ղրկած դրական հանգամանքով, անոնց վրայ զարնելով կատարեալ յանցաւորի դրոշմը»:

Բայց,— ի՞նչպէս փարատել Աթաթիւրքին ազդած սարսափը:

«Կրնայի դատ չբանալու որոշում տալ, սակայն նկատի առնելով գործին մեծ հանգամանքը եւ այն պարագան որ եթէ հարցաքննիչ մէկ հաւանականութիւն իսկ ըլլայ, կրնամ սխալիլ, հարկ դատեցի ձեր առեանին յանձնել ամբաստանեալները»:

Զէ՞ որ, «17 միլիոն Թուրքերու մէջ չատեր կան որ չեն գիտեր Աստուծոյ եւ մարգարէին անունը, բայց չկայ մէկը որ չճանչնայ երկրին փրկիչը,— Աթաթիւրք, կազի, Մ. Քէմալ...»:

Երկրորդ հարցաքննիչին տպաւորութիւնն ալ տարբեր եզրակացութեան չէր տաներ:

Մանաւանդ որ, բոլոր վկայութիւնները կը հաստատէին թէ ամբաստանեալները չարաչար խոշտանգուած, նոյն իսկ ծանր վէրքեր ստացած են, իրենց բերանը դրուած խօսքերը ստորագրելու համար:

Եւ երկու օր վերջը, փետր. 17ին, Եղեռնագատ Առեանը կ'արտասանէր իր վճիռը,— «Մոստովանութիւնը չի կրնար համոզում յառաջ բերել, քանի չէ ստուգուած նիւթական փաստերով»: Միւս կողմէ, «ամբաստանեալները յայտնեցին թէ ի՛նչ հարկեցուցիչ պարագաներու տակ խոստովանած են եւ ասոր հակառակը հաստատուեցաւ»:

Եզրակացութիւնը կարդացիք արդէն.—«Յայտարարութեանց հակասութեան հետեւանքով, դատարանը չէ կրցած խղճի համոզում գոյացնել, հետեւաբար կ'որոշէ անպարտ արձակել ամբաստանեալները»:

Ուրեմն, ահռելսարսափով սկսաւ, եւ պատկերազարդ խեղկատակութեամբ վերջացաւ մահափորձի այս պատմութիւնն ալ, որ ամիսներէ ի վեր կը զբաղեցնէր Թուրքիոյ հանրային կարծիքը:

Բայց վերջացաւ՝ միայն Թուրք հասարակութեան համար, եւ իրրեւ դատական գործ: Իսկ անդին կենդանի կը մնայ անոր առեղծած մթնոլորտը՝ ոչ – Թուրք հասարակութեանց համար:

Այս առթիւ, յիշէ՞նք, նորէն, անցեալ տարի աշնան կատարուած հաւատարմական ցոյցերը, հանդիսաւոր մատաղները եւ պատարագները, Թուրքերէն աղօթքներով եւ քարոզներով, Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ:

Հապա «Դաշնակ քոմիթէ»ի մասին եղած վերագրումնե՞րը, որոնք ոտքի վրայ քուն բերելու պիտի ծառայէին ուրիշ երկիրներու մէջ եւ տարբեր պարագաներու տակ, բայց անհետեւանք չեն կրնար մնալ, երբ հարցը կը վերաբերի Թուրքիոյ:

Ամիսներով լռութիւն պահելէ յետոյ, Էնկիւրիի վարիչները անհրաժեշտ գտան հէքեաթներ պատմել տալ դատավարութեան ընթացքին, եւ անճարակ դատախազի մը բերնով, ապացուցանելու համար թէ «Դաշնակները գաղտնի ժողով գումարեր են Հալէպի մէջ, հոկտ. 24ին, իրիկուան ժամը 6ին, եւ որոշեր են,— ինչ որ Զէրքէզները չկրցան յաջողցնել, պէտք է գլուխ հանուի Հայերու կողմէ»:

Կարճ խօսքով, տարին բերին եւ այս Թրքական արտադրութիւնն ալ փաթթեցին ոչ–Թուրքերու գլխուն, որպէսզի անգամ մըն ալ սահմռկին անոնք, համաստարած սարսափէն:

Էնկիւրի յաջողեցաւ արիւն պղտորել նոյն իսկ վրան բաց խեղկատակութեան մը չնորհիւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ, ՆՄԱՆ 1914Ի

Անգլիոյ արտաքին նախարար Իտընի ծանրակշիռ խօսքերը Երեսփ. Ժողովին մէջ

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ...

Փետրուար 24ին, Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ իր առաջին ճառը խօսեցաւ Պ. Իտըն, իբրեւ արտաքին նախարար: Այդ ճառը պատասխանն էր աշխատաւորական երեսփոխանի մը, որ ուժգնօրէն կը քննադատէր կառավարութեան ձգձգողական քաղաքականութիւնը, իտալեւեթովպական պատերազմին առթիւ: Նախարարը նախ այս խնդիրը չօշափելով, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առաւ, բանակցութիւններով եւ հաշտարար մեթոտներով: «Պի՞տք էր որ պատժական տնօրինութեանց դիմէինք, պատերազմի պայթումէն առաջ: Այդ բանը չէինք կրնար ընել, Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին տրամադրութեամբ: Դիւրին չէր ամէն մէկ պետութիւն համոզել որ կատարէ իր վրայ ինկած պարտաւորութիւնները: Ինչ կը վերաբերի պատերազմի պայթումէն յետոյ եղած ձգձգումներուն, փաստ է որ պատերազմէն տասը օր վերջը Իտալիա նախայարձակ հռչակուեցաւ չարք մը պետութեանց կողմէ: Այդ որոշումը վաւերացուեցաւ 50 պետութեանց կողմէ, որոնք անդամ են Ազգերու Դաշնակցութեան, եւ յանձնախումբ մը ժողով գումարելով առաջարկեց չորս տնօրինութիւններ Իտալիոյ դէմ: Այս բոլորին մէջ ոչ թէ ձգձգումը, այլ արագութիւնն է որ աչքի կը զարնէ»:

Պ. Իտըն պարզելով եղած տնօրինութիւնները, որոնք ծանօթ են բոլորին, հերքեց այն մեղադրանքը թէ այդ միջոցները ազդեցութիւն չեն ունեցած: «Անչուշտ ելմտական տնօրինութիւնները եւ Իտալիոյ արտածումներու մերժումը չեն կրնար անմիջական արդիւնք տալ: Եղած տնօրինութեանց նպատակն է աստիճանաբար նուազեցնել նախայարձակ պետութեան դնելու կարողութիւնը: Իտալիոյ սովորական արտածումները Ազգայնովի անդամ պետութեանց՝ կը կազմեն իր ընդհանուր արտածումներուն 70 առ հարիւրը: Նախայարձակ պետութեան արտասահմանի դնումները ալ մեծապէս նուազած ըլլալու են: Այսպիսի կացութեան մը մատնուած ազգ մը անչուշտ կրնայ ոսկեդրամով գնել, ցորչափ այլ կուտան իր ոսկիի եւ օտար դրամի պահեստները, բայց, այդ պայմաններուն մէջ, որ եւ է ազգի արդիւնքները տեւապէս կը նուազին եւ պիտի գայ ժամանակ մը երբ իր գնելու կարողութիւնը բոլորովին պիտի սպառի»:

Նախարարը գրեթէ լռութիւն պահեց քարիւղի արգելքի ծրագրի մասին, ինչ որ յուսախաբութիւն պատճառեց աշխատաւորականներուն: Ցետոյ կանգ առնելով միջազգային կացութեան վրայ, խոստովանեցաւ թէ մտահոգութիւն կը տիրէ ինչպէս խորհրդարանին, նոյնպէս կառավարութեան շրջանակներուն մէջ: «Այս երկրին յառաջիկայ տարի կամ յաջորդ տարի բռնելիք դիրքը վճռական ազդակ մը պիտի կազմէ այս կացութեան մէջ: Աչխարհի հաւաքական իմաստութեան համար մեծ դրուատիք մը չէ ըսել թէ այժմ, պատերազմի վախճանէն 18 տարի վերջը, կը գտնուինք նոյն հարցերուն առջեւ, հարցեր որոնք իրենց բնոյթով եւ տարողութեամբ չատ կը նմանին 1914ի խնդիրներուն:

Ես համոզուած եմ թէ առանց այս երկրին կատարեալ եւ իրական գործակցութեան կարելի չէ կանխել նոր եւ աւելի ահաւոր պատերազմ մը: Այս երկիրը հաստատապէս փարած է այդ քաղաքականութեան, որովհետեւ այն է խաղաղութեան ճամբան: Եւ որպէսզի այս երկիրը կարենայ լիովին կատարել իր դերը, հաւաքական ապահովութեան մէջ, պէտք է զօրաւոր ըլլայ, երեք տարի առաջ ինծի բաժին ինկաւ աշխատիլ զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ: Ցուսախաբութեան եւ հիասթափութեան տարիներ էին, թէեւ մեր կատարած գործը բոլորովին պարապ չեն ցայսօր... բայց ցորչափ չկայ ընդհանուր զինաթափութիւն, խօսք չի կրնար ըլլալ որ Մեծն Բրիտանիա միակողմանի զինաթափութիւն կատարէ»:

Հազար նոր օդանաւ Լոնտոնի համար

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ՝ կառավարութիւնը սկսած է գործադրել նոր սպառազինութեանց ծրագիրը: Հազար նոր օդանաւեր պիտի չինուին, Լոնտոնի պաշտպանութեան համար: Մրագրին չատ մը մասերը գաղտնի կը պահուին, սակայն ստուգուած է որ պիտի կառուցուին 30 նոր օդակայաններ, մեծ մասը՝ հարաւային եւ արեւելեան շրջաններու մէջ: 580էն մինչեւ 1500 պիտի աւելնայ առաջնակարգ ռազմական օդանաւերու թիւը, եւ 30000էն 50,000 հոգի ալ՝ օդանաւորդները: Լոնտոնի պաշտպանութեան ամբողջ ծրագիրները բաժնուած են օդանաւային, զինուորական եւ ներքին գործերու նախարարութեանց միջեւ: Միեւնոյն ատեն ծրագիրներ մշակուած են, 400 ձիու զօրութեամբ օդանաւեր չինելու համար:

Իտալիա կը ապահովէ խաղաղութիւն

Փարիզի իտալական դեսպանը կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ առջի օր, արտաքին նախարար Պ. Ֆլանտէնի հետ: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ դեսպանը հասկցուցեր է որ եթէ պատժական նոր տնօրինութիւններ գործադրուին, ինչպէս քարիւղի արտածման արգելքը, Իտալիա այլեւս ինքզինքը կապուած չպիտի զգայ հաւաքական ապահովութեան ծրագիրներով, պիտի քաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ ուրիշ ելքեր պիտի փնտռէ: Միեւնոյն օրը Հռոմի գերմանական դեսպանը երկար տեսակցութիւն

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՑԿ ՆԱՀԱՊԵՏՆ ԱԼ... ԹՈՒՐՔ

— o —

Ազգերու պատմութիւնը վերի վայր շրջելէ եւ աշխարհի բաղաքակրթութիւնն ու անոր հիմնադիրները քրքացնելէ յետոյ, թուրք ուսումնականները այժմ ձեռնարկեր են Հայոց պատմութիւնն ալ սրբագրելու:

Հռչակաւոր «Ճիւմհուրիէթ»ն է որ կը գրէ.

— «Հայ կամ Վանայ սեպագիր տառնուն կրող արձանագրութիւններուն քննութենէն այսօր կրնանք ճշդել ժամանակաւ Հայաստան կոչուած երկրին սահմանները: Հիւսիսէն Այտաղ, հարաւէն Էրճէտաղ, (Արճէշ), արեւելքէն Քօթարտաղ, իսկ հարաւէն Վանայ լիճը: Այս երկրին մայրաքաղաքն էր Վիայնաի (Վան) մօտ Տօսբաթ: Ասորական աղբիւրները այս երկրին հին անունը Ուրարտու կը կոչեն:

Այս բառը ոչ արիական, ոչ ալ իրանական ծագում ունի: Այս անունը Բաբելոնի Թուրքերուն (Սումէրներուն) տուած անունն է եւ սկիզբը Ուրար Թահու էր, որ Ուրար - Տաղի արձագանգումն է:

Միւս կողմէ, հայ նշանաւոր պատմագիր Մովսէս Խորենացի Հայոց պատմութիւնը Հայկէն կը սկսի: Ըստ այս պատմագրին, Հայկ իր որդին Էրմէ - Աբի (Արմինակ) հետ Բաբէլաստանի Բաբելոն քաղաքի Թուրքերուն հետ միասին կ'ապրէր: Հայկ Բաբելաստանի թագաւոր Բէլի բռնութենէն եւ բռնապետութենէն զզուած ըլլալով, իր զաւակները, աղջիկները, թոռները եւ 300 մօտի հետեւորդները մէկտեղ առնելով հիւսիսի ուղղութեամբ Արարատ լերան կողմը քաշուեցաւ: Այդտեղ քաղաքներ հաստատեց, օրէնքներ դրաւ, եւ յետոյ այս տեղերը իր թոռան Կադմոսի թողլով, ինքը աւելի դէպի հիւսիս յառաջացաւ:

Թուրք յօդուածագիրը յետոյ կը պատմէ Հայկ եւ Բէլի կռիւը, գովելով առաջինը եւ անարգելով միւսը:

Ապա կ'անցնի Արա Գեղեցիկի եւ Շամիրամի պատմութեան, առանց վերապահութեան «առասպել» կոչելով զայն:

Եւ յաղթապանծ կը յայտարարէ.

— «Այս պատմութիւնները կ'ապացուցանեն թէ մինչեւ հիմա արիական ճանչցուած Ուրարտու անունը ԶՈՒԻՏ ԹՐՔԱԿԱՆ անուն մըն է»:

Ո՞վ կը տարակուսէր այդ մասին...

— «Հայկ, որ առաջին Հայը նկատուած է, Բաբելոնի Թուրքերէն հեռանալով իր ընտանիքին եւ հետեւորդներուն հետ Հայաստանը կազմած է: Ան հասարակ մէկը չէր: Հայկ, որ անձամբ մեռցուցած էր Բէլը, անոր մարմինը չէ անարգած, այլ ընդհակառակն իր ընտանիքին անդամներուն հետ զայն յարգանքով թաղել տուած է լերան մը կատարին վրայ»:

Արդ, Հայկը կրնա՞ր այսքան վեհանձնութիւն ցուցնել, եթէ... ծագումով Թուրք չըլլար:

Մի սարսափիք, հնարաղը եմ չեմ:

— «Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ Հայկ եթէ Բաբելոնի թագաւոր Բէլի եղբայրը չըլլայ իսկ, անոր չատ մօտիկ մէկ ազգականն է, որովհետեւ եթէ ԹՈՒՐՔ ՉԸԼԼԱՐ, յարգանքով չէր վարուեր այս մեռեալին հանդէպ»:

Եթէ չհամոզուեցաք, հարցուցէք... Սիմօն Գայսէրլեանին, որ նոյն կը գտնուի:

Վ.Ա.Հէ

Ի պատիւ Ֆրանց Վերֆէլի

Կազմակերպիչ յանձնախումբը կը խնդրէ մեզմէ հաղորդել թէ հինգշաբթի գիշերուան հացկերոյթին համար, որուշուած հաստատութիւնը (Մարկըրի) տրամադրելի տեղ ունի միայն 135 հոգիի համար: Նախընտրելի է սեւ հագուստով ներկայանալ:

Կ'իմանանք թէ հացկերոյթին հրաւիրուած են նաեւ Զօր. Պոդմօն, հրամանատար Պընուա տ'Ազի, ակադեմական Փ. Պը – նուա, որ «Մուսա Տաղ»ի Ֆրանսերէն թարգմանութեան յառաջաբանը պիտի գրէ, երեսփոխան Պ. Մութէ եւ ուրիշներ:

Որոշուած է որ ճառերը խօսուին հայերէն, ի դիմաց զանազան կազմակերպութեանց (միացնելով համամասն հաստատութիւնները), բացի նախագահին բացման ճառէն (հայերէն եւ ֆրանսերէն) եւ գերմաներէն ուղերձէ մը: Գերմանագէտ երիտասարդ մը Պ. Վերֆէլի պիտի բացատրէ ճառերուն իմաստը: Պիտի ըլլան նաեւ հայերէն արտասանութիւններ եւ երգեր:

Սուրիոյ դահիճը հրաժարեցաւ

=o · o=

ԱՐԱԲՆԵՐԸ ԱԶԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆ ՀԻՃԱԶԷՆ ԵԻ ԻՐԱՔԷՆ

Սուրիոյ վարչապետ չէր կրնար Թաճէտտինն, որուն դէմ բուռն դժգոհութիւն կը տիրէր, իր հրաժարականը ներկայացուցած, դիւրացնելու համար հանրապետութեան նախագահին գործը: Նոր դահլիճին կազմութիւնը ստանձնեց դատական նախարար Աթա պէյ Էյուպի, որ յաջողեցաւ, դահլիճին մէջ առնելով ազգայնական տարրեր:

**** «Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Պէյրութէն.— Շէյխ Թաճէտտինն համակրանք չէր վայելեր ժողովուրդին մէջ, իբրեւ Ֆրանսասէր: Նոր դահլիճը անվնաս կը համարուի թէ Ֆրանսացիներուն եւ թէ Սուրիացիներուն կողմէ, բայց չի յուսացուիր թէ կրնայ որ եւ է արժէք ունենալ, ցորչափ Ֆրանսացիները չեն ընդունիր ժողովուրդին պահանջները: Տակաւին արդիւնք չեն տրուած ոչ – ազգայնական երեւելիներու եւ մարզպանութեան Դամասկոսի պատուիրակին, յետոյ բուն մարզպանին միջեւ կատարուած բանակցութիւնները: Միայն թէ ոստիկանութիւնը այլ եւս չի բռնադատեր որ խանութները բաց մնան: Դամասկոսի էլեկտրական ընկերութիւնը կը շարունակէ բանեցնել իր հանրակառքերը առանց ճամբորդի, հակաֆրանսական գործադուլը կը շարունակուի եւ խանութները փակուած են:*

Սուրիոյ ազգայնականները այժմ իրենց աչքերն ուղղած են Հիճազ, քանի որ թերթերու խմբագիրներ փետր. 22ին ճամբայ ելան մասնակցելու համար Մէքքէի ուխտագնացութեան: Այս առթիւ խմբագիրները իսլամ հաւատացեալներու աջակցութիւնը պիտի խնդրեն Սուրիոյ համար: Արդէն իսկ խրախուսիչ հաւաստիքներ հասած են Հիճազէն եւ Իրաքէն, իբրեւ պատասխան Սուրիոյ խորհրդարանի նախագահ Սուլհի պէյ Պէրէքէթի կոչերուն:

Լիբանանէն երեւելի կիներ դիմեցին կարմիր Խաչի կեդրոնին, Թրքեւ, ինչպէս եւ Լոնտոն, օգնութիւն խնդրելով Սուրիոյ վերջին դէպքերու վիրաւորներուն համար, որոնց թիւը հազարի կը հասնի եւ որոնք երեսի վրայ ձգուած են, կ'ըսուի: Պէյրութի կիները փոր ձեցին շարժանկար մը ներկայացնել ի նպաստ վիրաւորներուն, բայց կառավարութիւնը արգիլեց: Իսկ Մարոնիներու պատրիարքին արտօնութիւն տրուեցաւ օգնութիւն ղրկելու:

ԿԱՐԿԱՏԱՆ ՀՈՎՎԱԾՈՒ ՎԱՐԱՍՏՈՒՆ
(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ)

Ի ՀԱՄԱՀՈՒՆՔ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ

Տարիներ շարունակ, մանուկ հասակից, ես ամեն ամառ գալիս էի Կարկատան, ապրում էի այստեղ, ամառանոցում։ Ես սիրում էի այս գյուղը, նրա ամեն մի անկյունը, ամեն մի ծառ, ամեն մի ժայռ։ Ես սիրում էի նրա հարուստ, գեղեցիկ բնությունը, նրա ջրերը, նրա անտառները, նրա ծաղիկները։ Ես սիրում էի նրա ժողովրդին, նրա աշխատասեր, հյուրասեր ժողովրդին։

Ես սիրում էի Կարկատանի ամառները, երբ ամբողջ գյուղը ծաղկում էր, երբ ամեն տեղ կանաչ էր, երբ ամեն տեղ ծաղիկներ էին բացվում։ Ես սիրում էի Կարկատանի աշունները, երբ ամբողջ գյուղը դեղնում էր, երբ ամեն տեղ պտուղներ էին հասունանում։ Ես սիրում էի Կարկատանի ձմեռները, երբ ամբողջ գյուղը ձյան տակ էր, երբ ամեն տեղ սպիտակ էր։

Ես սիրում էի Կարկատանի գարունները, երբ ամբողջ գյուղը ծաղկում էր, երբ ամեն տեղ կանաչ էր, երբ ամեն տեղ ծաղիկներ էին բացվում։

Ես սիրում էի Կարկատանի ամառները, երբ ամբողջ գյուղը ծաղկում էր, երբ ամեն տեղ կանաչ էր, երբ ամեն տեղ ծաղիկներ էին բացվում։

Նայեց խանչկեն դէպի ձախ, իշխող ուրախութեամբ մը, ինչպէս որ կ՚ընեն մարդիկ, որոնք կը սիրեն իրենց ուժերը փորձել, եւ ըսաւ.

— Ես պատրաստ եմ ամէն բանի համար, ինչ որ ալ ըլլայ:

Ընկերները ոտքի ելան, ամէնքն ալ միանգամայն խօսելով եւ ձեռքերնին շարժելով:

— Ես ալ, ես ալ, ես ալ:

Ապա Ժիլպերթ ըսաւ.

— Ես ալ կը ստանձնեմ ամէն վտանգ, որ կրնայ ներկայանալ:

Ֆրանսուա Լեպրիւնի դէմքը կարմրեցաւ, եւ ըսաւ.

— Ես ալ:

Ապա ձեռքը մեկնեց Ժիլպերթին, որ ուժգնօրէն սեղմեց զայն, եւ ըսաւ.

— Ես ալ:

Ամէնքն ալ ձեռքերնին մեկնեցին իրարու, եւ ամէնքն ալ միանգամայն կրկնեցին.

— Ես ալ:

Ժիլպերթ ըսաւ.

— Ուրեմն, ընկերներ, ամէնքս ալ միասին կ՚երդնուինք, որ ամէն ինչ պիտի ընենք, որպէսզի Ռոշֆորի կոմսը ձերբակալուի:

Ամէնքն ալ միասին պատասխանեցին.

— Կ՚երդնուինք

մը կ'ունենար Պ. Մուսոլինիի հետ: Կը հետեւի թէ Իտալիա սկսեր է նոր ծրագիրներ որոճալ, մանաւանդ որ դեսպանը նոր վերադարձած էր Պերլինէն, երկարօրէն խորհրդակցած ըլլալով Հիթլերի հետ:

Ընդհանուր յուզում Պուլկարիոյ մէջ

Ինչպէս գրած էինք, Սոֆիայի մէջ մահուան դատապարտուեցան երկու բարձրաստիճան սպաներ, գնդ. Տամիան Վելչեւ եւ հազարապետ Սթանչեւ, իբրեւ կազմակերպիչները պետական հարուածի մը: Այս վճիռը չատ ծանր տպաւորութիւն գործած ըլլալով, կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ եւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեց: Նիստը դռնփակ ըլլալով, ժողովուրդը բան չիմացաւ ամբաստանութեան կէտերու մասին: Տիկիններ Վելչեւ եւ Սթանչեւ չատ ուշ հասան, եւ երբ լուրը լսեցին, փղձկեցան: 1934 մայիսի պետական հարուածէն վերջը, ո – րուն գլուխը կը գտնուէին գնդ. Կէորկիեւ եւ գնդ. Վելչեւ, թագաւորը այլ եւս մահավճիռները չատորագրեր եւ եթէ դատարանը դժութեան կոչ մը չուղղէ, արուած վճիռը կը գործադրուի ա – ռանց թագաւորին դիմելու: Բայց թագաւորը կը պահէ ներում չնորհելու իրաւունքը:

Ձինուորական առեանին վճիռը պիտի կարդացուի փետրուար 29ին: Մինչեւ եօթը օր դատապարտեալները կրնան դիմել Գերագոյն Առեանին, որ կրնայ վերաքննութիւն յանձնարարել կամ հաստատել վճիռը: Վերջին պարագային Վելչեւ եւ հազարապետ Սթանչեւ 24 ժամէն պիտի կախուին, եթէ գթութեան կոչ մը չհասնի թագաւորին այդքան կարճ ժամանակի մը մէջ:

Գնդ. Վելչեւ զինուորական ակադեմիայէն հրաժարեցած է վերջին չնորհքի կը համարուի թագաւորին: Ինքն էր վարիչ ոգին 1934 մայիս 19ի պետական հարուածին, երբ զինուորները պաշարեցին պալատը եւ թագաւորը հարկադրուեցաւ զինուորական դահլիճ մը նշանակել: Գնդապետին համար դիւրին չէ աղերսագիր գրել թագաւորին, թէեւ 2 մահապարտները ուրիշ ելք չունին: Հազարապետ Սթանչեւ թիկնապահն էր Սոֆիայի պահակազօրքի հրամանատարին եւ գլխաւոր օղակը՝ գնդ. Վելչեւի, որ Պելվրատ կը դատուէր, եւ անոր ալեկիցներուն մէջեւ:

Գերեւան երիտասարդութեան կազմակերպում

Պալտուր Ֆօն Շիրախ, Գերմանիոյ երիտասարդութեան «Առաջնորդ»ը, ծրագիր մը պարզեց երկու հազար վարիչներու առջեւ, երիտասարդութեան վերակազմութեան համար: Այս առթիւ յայտարարեց.

— « Շատ չանցած, Գերմանիոյ մէջ պիտի չգտնուի մէկ հատիկ մանչ որ դատախարակուած չըլլայ ազգ. – ընկերվարական (հիթլերական) ոգիով: Չորս տարի պատանեկան միութեանց մէջ (Եունկֆօլք) անցընելէ յետոյ (մինչեւ 12 տարեկանը), տղոց մէկ մասը, ամէնէն ընդունակները պիտի ընդունուին հիթլերական երիտասարդութեան մէջ: Դարձեալ չորս տարի վերջը, անոնք պիտի ընդունուին ազգային –ընկերվարական կուսակցութեան մէջ, արարողութեան մը առթիւ որ պիտի կատարուի ամէն տարի նոյեմբեր 9ին:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂԱՎ

ԻՐԱՔԻ ԵՒ ԱՐԱԲԻՈՑ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները վերջացած ըլլալով, դաշնագիր մը պիտի կնքուի երկու երկիրներուն միջեւ: Իրաքի վարչապետը այս տեղեկութիւնը հաղորդելով երեսփ. ժողովին մէջ, յայտարարեց թէ դաշնագիրը բաց է եւմէնի կամ ուրիշ արաբական որ եւ է անկախ պետութեան առջեւ:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, զինուորական նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց սահմանամերձ շրջաններու պաշտպանութեան մասին, անձամբ գացած քննած ըլլալով: Այս առթիւ հաւաստեց թէ ազդու միջոցներ ձեռք առնուած են, զօրանոցներուն մէջ պատահած համաճարակները դադրեցնելու համար:

ՖՐԱՆՔՈՖՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ պիտի վաւերացուէր երէկ, արտաքին նախարարին լուսաբանութիւններէն յետոյ: Սկիզբէն իվեր մեծամասնութիւն մը ապահովուած է, թէեւ երթալով պակսեցաւ, իբրեւ հետեւանք վերջին պայքարներու:

ՊԱՏԱՐԱԳ՝ ՍՈՒԶԱՆԱԻ ՄԷՋ.— Աչխարհի պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, հոմոէկան պատարագ մատուցուեցաւ ծովուն տակ, 100 ոտք խորութեամբ: Պատարագիչն էր Թորանթոյի (Իտալիա) արքեպիսկոպոսը, որ սուզանաւի մը մէջ մտաւ, ընկերակցութեամբ նահանգապետին, ծովակալին եւ ուրիշ պաշտօնատարներու եւ պատարագէն վերջը քարոզ մըն ալ խօսեցաւ: Դուրսէն հազարաւոր ունկնդիրներ հետեւեցան արարողութեանց, չնորհիւ ձայնասփիւռ դործիքներու:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲՈԼՈՐ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ երկուշաբթի օր ժամը 4ին դադրեցուցին ամէն աշխատանք, բողոքելու համար չեխական հաստատութեան մը դէմ, որ արտօնութիւն ստացած է նոր զոր – ծարաններ հիմնելու եւ ժան կօշիկներ չինելու:

Հ. Ց. Դ.

Դասական

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Ռոստով եւ Թակոմիրտէի եւ քրիստափոր խումբի ընդհանուր անդամական ժողովը 28 փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

Հ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

29 փետր. չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

Salle de Géographieի մէջ, 184 Bld. St. Germain

կը նախագահէ Պ. Ա. ՇԱՀԱԳՈՒՆԻ

կը խօսին Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ԵՐԵԿՈՑԹ—ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Ս. ԼՈՒԻ ԵՆԹԱՄԱՍՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

7 Մարտ, չաբաթ երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

«Salle Cercle Ami du Peuple»ի մէջ, (Մէն Լուի սինէմային քով)

կը խօսի՝ Պ. Հ ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ

կարգապահութեան կը հսկեն «Մասիս»ի մարզիկները:

«Հայ Արի»ներու կողմէ կը ներկայացուի «Հայրենի Ցիշատակարան»ի շարժանկարը: «Վահան—Խորէն»ի թատերախումբը կը ներկայացնէ կենդանի պատկեր եւ դաւեշտ մը: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Պարերը կը սկսին 4էն դիշերին, մասնակցութեամբ հռչակաւոր

«Sébastian Boy's Jazz»ի, դեկավարութեամբ Պ. Ս. ՁԻՕՐՁԻՃԵԱՆի:

ՄՈՒՏՔ՝ 5 ֆրանք:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

26 փետր. չորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին,

École des Langues Orientales ի մէջ, 2 rue de Lille,

մէթրօ St. Germain des Près

կը խօսի՝ Պ. Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

ի նպաստ հայ գրականութեան մասին:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9 , Rue Audimar, Marseille

ԱՄԷՆ տեսակ պօռւ քաշներ, կաշիներ, նեվրօններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինըրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԽԵՍՏԸ ՁՈՒԼԷ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

ՆՇԱՆ ԽԱԶԱՏՈՒԵԱՆ նը իմդրէ իր ծանօթներէն տեղեկացնել իրեն իր քոյրերուն՝ Սիրանուշի եւ Ալիսուն (23 ու 23 տարեկան, Սորսուրցի) հասցէն: 1929ին Ֆրանսա կը գտնուէին: Գրել՝ Foyer Howard Karagheusian, LaVille aux–Clercs, La Gaudinière(L. &Ch.)

Լճեցի (Ակնայ գիւղերէն) Պօղոս Մարտիկեան կը փնտռէ իր մօրեղբօր կինը՝ Նազլուն և զաւակները, Պերճուհի և Ատրինէ Փաթիւզանդ. Պերճուհի և Ատրինէ Փաթիւզանդ որոնք վերջերս կը չիկեանները որոնք վերջերս կը գտնուէին Սամսոն: Հայրենակիցներէ կը խնդրուի իրենց ճշդրիտ հասցէն իմացնել Mardikian Boghosի, 21 Pont Neuf, Fontaine Isère, France: Ճշդրիտ լուր տուողին նուէր:

— Տիկին Գեղեցիկ Պէյլէեան կը փնտռէ Տէօրթեօղլի մահմետ Տաւրաւեան, մօր անուն Վարդերես, կնոջ անուն՝ Եղիսաբեթ, եղբօր անուն՝ Սարգիս: Իր հասցէն դիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Խաչիկ Ծապիկեանի, 241 J. J. Rousseau, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուաւոր կին մը տնական աշխատանքներու համար: Դիմել՝ Տիգրանեանի, 40 rue Moulin de la Pointe, Paris (13):

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աշակերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi*ի, վկայեալ* Ecole Normale de Musique*է, վերակազմած է իր դաշնակի դասընթացքները գոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի, **56**, Rue Lafayette, Paris.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ուղղակի ներածում՝ Թուրքիայէն, Յունաստանէն եւ Պուլկարիայէն

Maison AZIZIAN FRÈRES

25 Rue Bergère (*քակին մէջ*), *Փարիզ* (9)

Մէթրօ Pelletier եւ Cadet

Բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան 7, չաբաթ մինչեւ 5, իսկ կիրակի օրերը փակ է.

Յորգելի հայրենակիցներէն կը խնդրուի այցելել մեր նոր բացած մթերանոցը, անձամբ հաւոզուելու համար մեր ապրանքներու բնտիր տեսակին եւ գիներու աժանութեան:

Արագ սպասարկութիւն — Livraison à domicile

ՁԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ «ՕԼԻՄԲ»

8, ՓՕԼ - ՊԵՌ ՓՈՂՈՑ, 8 — Լ Ի Ո Ն

Արեւելեան եւ Արեւմտեան համադամ եւ ախորժահամ կերակուրներ, անմահական ՏԷՕՆԷՕՐ եւ ՇԻՇ ՔԷՊԱՊ, համբաւաւոր ԳԱՐՆ-ՔԷՕՑԻ ՊՕՂԱԶԱՆ, սքանչելի ԹԱՒՈՒԴ ԿԷՕՒՍԻ, եւ ՓԱՓԼԱՎԱ՝ ամբողջ կարագով: *ՆՆԱՄՔՈՎ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԽՈՀԱՐԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՊՐՈՒՅԱՑԻ ԵՒ *ՊՐՈՒՅԱԿԱԼԸՆԹԵԱՆ*

PRIX FIXE եւ **A LA CARTE**

Ընտանեկան, հարսանեկան, ընկերական եւ հաւաքական ճաշկերոյթներու համար սպասարկութիւն մասնաւոր գիներով ճաշարանին կից ընդարձակ սրահին մէջ: ԱՑՑԵԼՑԷՔ ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵՒ ՎՍՏԱՀ ԵՂԷՔ ՈՐ ՑԵՒԱԿԱՆ ՑԱՃԱԽՕՐԴ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՔ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — ՁՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ պիտի մեկնիք այն վստահ հաճոզումով թէ ուղղամտութիւն եւ ճշդապահութիւն ունինք իբր հիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Ասոնց են կանանց գուլպայի ճոխ մթերք, *սօլտ, տէսզիէմ շուա* եւ *հօրքոր քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ* եւ *շըմիզ* ամէնքան *նպաստաւոր* գիներով:

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ

Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները, բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Վարչութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի:

CABINET *PARMAC*ի *սպասարկութեան բաժանորդները մատուցուած որեւէ պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւնները ուշացնելու, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց գործատէրն պարագաներուն մէջ, որոնք կապ ունին Հարկահաւաք Վարչութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեանց խմբագրութեան եւ հաղորդում, ճշդումներու անձամբ մասնակցութիւն, սրբագրութեանց համար խորհրդակցութիւն:*

CABINET *PARMAC*ի *բաժանորդները կրնան վստահ ըլլալ թէ պաշտպանուած են ելմտական վարչութեան որեւէ մէկ դիտողութեան դէմ:*

*Տարեվերջի հարկային ձեր յայտարարութիւնները խմբագրուած են CABINET PARMAC*ի *սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուքերու խնայողութիւն մը:*

*Դիմեցէք CABINFT PARMAC*ին *ամենայն վստահութեամբ: Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ CABINET PARMAC սպասարկութեան եղանակներուն մասին: PARMAC, 28 Bld. de Strasbourg, Paris (10), Tél. Botzaris 17—64:*

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· Ծ·

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Վկայական ունիս, Ձէյմս, գոնէ այդպէս կը հաւատամ, բայց երեւակայութիւն չունիս ...

— Աստուած քեզի եռապատիկ երեւակայութիւն պարգեւեր է եւ ինծի բաժին չէ մնացեր, ըսի:

Քարօլայնի չարժումները մեծապէս դուարճացուցին զիս երբ նոյն օրը, ցերեկին, Փուառօն այցելութեան եկաւ մեզի: Շեչտակի հարցում չըրաւ անոր, բայց հազարումէկ ձեւերով աշխատեցաւ անձնանօթ հիւրին մասին խօսք բանալ: Պելճիքացին հասկցաւ ատիկա եւ մինչեւ վերջը անթափանցելի մնաց· քոյրս չուարեցաւ, չէր գիտեր թէ ինչ ձեւով պիտի չարունակէր խօսակցութիւնը:

Փուառօ յանկարծ ոտքի բարձրացաւ եւ առաջարկեց պտոյտ մը կատարել:

— Նիհարնալու պէտք ունիմ, բացատրեց· միասին կուգա՞ք, բժիշկ, թերեւս օրիորդ Քարօլայնը մեզի թէյ կը հրամցնէ վերադարձին...

— Հաճոյքով, պատասխանեց քոյրս, ձեր հիւրն ալ կը բերէ՞ք ...

— Շատ աղնիւ էք, օրիորդ, ըսաւ Փուառօ, բարեկամս կը հանգստանայ. չուտով կը ծանօթանաք իրեն...

— Զեր հին բարեկամներէն մէկն է եղեր ըսին, չարունակեց Քարօլայն վերջին ճիգ մըն ալ փորձելով:

— Իրա՞ւ... ինչ որ է, երթանք...

Ճամբայ ինկանք դէպի Ցըրնլի, մտքէս ալ կ'անցնէր որ հոն պիտի առաջնորդէր զիս· սկսեր էի ըմբռնել Փուառոյի աշխատութեան մեթոտները, ամէնէն հեռաւոր մանրամասնութիւնն անգամ հարցին հետ կապակցութիւն մը ունէր իրեն համար:

— Ցանձնարարութիւն մը ունիմ ձեզի, բարեկամս, ըսաւ Պելճիքացին· այս գիշեր պզտիկ ժողով մը պիտի գումարեմ իմ տունս, դուք ալ պիտի գաք, այնպէս չէ՞...

— Անշուշտ...

— Լաւ, տնեցիներուն ալ պէտք պիտի ունենամ, այսինքն — տիկին էքբօյտին, օրիորդ Ցլօրային, հազարապետ Պլընթին եւ քարտուղար Բէյմընտին, ձեզ պատուհասաւոր կը նշանակեմ ... ժողովը ժամը 9ին տեղի պիտի ունենայ... կը հրաւիրէք զիրենք, այնպէս չէ՞...

— Հաճոյքով... բայց ինչո՞ւ դուք չէք հրաւիրեր...

— Որովհետեւ հարցումներ պիտի ընեն ինծի — ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ եւն... դուք ալ գիտէք որ բացատրութիւն տալ չեմ սիրեր՝ մինչեւ ժամանակը գայ...

Ծնդացի :

— Բարեկամս Էչյսթինկսը որուն մասին ձեզի խօսեցայ, կ'ըսէր թէ ոստրէի կը նմանիմ... իրաւունք չունէր այդպէս ըսելու... դէպքերը ինծի չեմ պահեր եւ կը ձգեմ որ ամէն մարդ իր ուզած ձեւով մեկնէ զանոնք ...

— Ե՞րբ հրաւիրեմ...

— Հիմա եթէ կ'ուզէք... տանը մօտերն ենք ...

— Դուք ներս գալ չէ՞ք ուզեր...

— Ոչ, ես պարտէզը կը պտտիմ ... քառորդ ժամ վերջը հանդիպեցէք ինծի վանդակոցմին դուրսը...

Հաւանութիւն յայտնեցի եւ գործի ձեռնարկեցի: Միայն Տիկին էքբօյտը տունն էր: Սիրալիր ընդունեց զիս:

— Երախտապարտ եմ ձեզի, բժիշկ, ըսաւ Տիկինը, խնդիրը Պ. Փուառոյին պարզեցիք, բայց կեանքին ցաւերը վերջ չունին... անշուշտ իմացաք Ցլօրային պատահածը...

— Ոչ...

— Նոր նշանուածը՝ հազարապետին հետ· յարմար միութիւն մը չէ, սակայն կարեւորը աղջկանս երջանկութիւնն է... Ցլօրան տարիքոտ, ծանրախոհ ու վստահելի մարդու մըպէտք ունէր· այդ տեսակէտէն հազարապետը հանրածանօթ է... Րէյճի ձերբակալութեան լուրը կարդացի՞ք այս առտու ...

— Այո, կարդացի ...

— Սարսափելի է... քարտուղարը չափէն աւելի յուզուած էր... Լիվըրփուլ հեռաձայն ըրաւ, բայց ոստիկանութիւնը որ եւ է տեղեկութիւն չտուաւ... ձերբակալուողը Րէյճը չէ եղեր... Պ. Րէյմընտ կը պնդէ որ սըխալ մը գործուած է լրագրին կողմէ ... ծառաններուն չպիտի յայտնենք... ինչ ամօթ... ինչ սարսափելի պիտի ըլլար եթէ աղջիկս ամուսնացած ըլլար անոր հետ... Տիկին էքբօյտ անձկանօք աչքերը դոցեց· ե՞րբ պիտի կարենայի արդեօք հրաւիրել զինքը Փուառոյի ժողովին: Ժամանակ չունեցայ բերանս բանալու:

— Երէկ ոստիկան Րէյկլընին հետ այստեղ էիք, այնպէս չէ՞, չարունակեց Տիկինը, ինչ անկիրթ մարդ է ... աղջիկս վախցուց՝ հօրեղբօրը դրամը գողցած ըլլալու ամբաստանութիւնով ... Ցլօրան քանի մը ոսկիի պէտք ունէր եւ չուզեց հօրեղբայրը ձանձրացնել ... բայց գիտէր թէ ան ուր կը պահէր իր դրամը եւ գացեր վերցուցեր է... կը ճանչնաք հիմակուան աղջիկները... ոստիկանը պոռաց իր երեսին, « գողնալը բառը արտասանեց եւ խեղճ աղջիկս կը կարծէ որ ըրածը իսկապէս գողութիւն մըն է... բայց մէկ կողմէն ալ չնորհակալ եմ այդ թիւրիմացութեան համար որ իրարու միացուց Ցլօրան ու հազարապետը... չատ հոգ կ'ընէի աղջկանս մասին, վախնալով որ քարտուղարի հետ կրնար նշանուիլ... մտածելի անգամ մը... քարտուղարի մը կողմէ որ դրամ չունի ...

— Հարուածը մեծ պիտի ըլլայ դարեւ, ըսի, Տիկին էքբօյտ չանգրաւութիւն մը ունիմ ձեզի... Պ. Փուառոյի ժողովին...

— Ինծի՞, զարմացաւ Տիկինը:

Ամենայարմօք փարատեցի իր վախութիւնը եւ բացատրեցի Փուառոյին յանձնարարութիւնը:

— Անշուշտ, պատասխանեց Տիկինը էքբօյտ կասկածոտ չեչտով մը· ուշ ենք երթալ, քանի որ հրաւիրը ան է... բայց ի՞նչ կայ պէտք է գիտնամ...

Բացատրեցի թէ հրաւէրին չարժիքը ինծի համար ալ գաղտնիք էր եւ ժամը 9ին կուգանք ...

Մեկնեցայ եւ Փուառոյին հանդիպեցայ վանդակոցմին դուրսը:

— Ներեցէք որ քառորդ ժամէն աւելի երկար տեւեց բացակայութիւնս ըսի իրեն· բայց Տիկինը այնքան կը խօսի որ կարելի չէ բերան բանալ

(Շար.)

ՀԱՐԱՉ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e).
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՈՒԱՄՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ JEUDI 27 FÉVRIER 1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3049

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ԱՐԹՈՒՆ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱԽՆԴԻՐ

Թոյլ տուէք անգամ մը եւս քրքրել Նիսի խնդիրը։

Ուրիշ թերթեր չզբաղեցան այս հարցով։ Ոչինչ։ Թող «Ցայգ»ի ընթերցողներէն իւրաքանչիւրը պատմէ իր հարեւանին։

Թող ամէն մարդ խմանայ թէ՝ յամի չնորհայ 1936 Թուական – ին, այս ազատ երկրին մէջ, Թուրք հիւպատոս մը համարձակե – ցաւ Թրքամարի խաղ մը խաղալ, գործակցութեամբ քանի մը «վաթհանաաչ»ներու որոնց երկուքը ժխբախտաբար Հայեր են, մէկը՝ Թուրական մը, միւսը՝ ազորմելի մը։

Պատմութիւնը դիտէք բոլորդ ալ,— Նիսի հայ գաղութն ալ ուզելով հաւաքաբար պատուել երեսփոխան – քաղաքապետը, Պ. Մէտրսէն, իր վերընտրութեան առթիւ, ծրագրուած հանգանա – կութեան կը մասնակցի իբրեւ «Քօլոնի Արմէնիէն»։

Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսը լսելով այս տեղեկութիւնը եւ կարդալով «Քօլոնի Արմէնիէն»ը տեղական Թերթին մէջ, կը խռովի եւ կը դիմէ նահանգապետին, Պ. Մուչէի, բողոքելու համար, —«Հայերը ազգ չեն, հետեւաբար իրաւունք չունին իբրեւ գաղութ (քօլոնի) ներկայանալու»։

Նահանգապետը փափկութեամբ կը ճամբէ, բայց հիւպատոսը փոխանակ խելքի գալու, կ'երթայ կը գտնէ իր «վաթհանաաչ»նե – րը, Հայ մը եւ Հրեայ մը, կը դրկէ «Էքլէռէօր»ի խմբագրութեան, միեւնոյն առաքելութեամբ։

Այստեղ ալ կը ճամբուին «պատգամաւորները»։

Ի վերջոյ Հայն ու Հրեան ահռելի մաանելով այն խեղճուկ մարդը որ արձանագրուած էր իբրեւ գաղութի ներկայացուցիչ, միասին կ'երթան խմբագրատուն եւ ուրեմն կուտան Քօլոնի բառը։

Մեր տեղեկութեանց համաձայն, Նիսի գաղութը, խորապէս յուզուած այս անորակելի ոտնձգութենէն, ուր ողբերգութիւնն ու խեղկատակութիւնը մրցումի ելած են իրարու հետ, արդէն իսկ միջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի գաղութը արժանապէս կատա – րէ իր պարտականութիւնը։

Անշուշտ պիտի յայտնի, քանի որ Նիսի գաղութը ունի իր Ազգ. Մուրհիւնը, Մաաչէնի մէջ, եւ այս կամ այն անհատը իրա – ւունք չունի ինքնագլուխ գործեր կատարելու։

Այս առթիւ մեր թղթակիցը կը դրէ թէ հազար Ֆրանքի չափ գումար մը հաւաքած են եւ նկար մը պիտի դնեն ծանօթ ծովանկա – րիչ Վարդան Մախոխեանէ, նուիրելու համար քաղաքապետին։

Ի պատիւ Պ. Մէտրսէնի սարքուած հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ մարտ 15ին։

Ուրեմն, լայն ժամանակ ունին լաւագոյն ծրագիրը կազմե – լու եւ գործադրելու համար։ Ոչ միայն իբրեւ մեծարանքի ցոյց, այլ եւ իբրեւ դաս մը զանազան «վաթհանաաչ»ներու, որոնք Նիսը կը չխոթեն Պոլսոյ հետ։ Անոնք եթէ կորսնցուցեր են իրենց ազ – գային եւ մարդկային արժանապատուութեան զգացումը, այդ չի նշանակեր թէ կրնան իրենց ուզածին պէս խաղալ ամբողջ գա – ղութի մը հետ։

Իսկ Մարսէյլի Թուրք հիւպատոսն ալ իր դասը առած կ'ըլլայ, երբ Նիսի գաղութը կատարէ իր պարտականութիւնը, վայելուչ ոճով։

Անշուշտ ուրիշ քաղաքներ ալ կրնան մասնակցիլ մեծարան – քի ցոյցին, չնորհաւորական հեռագիրներով, ինչպէս կը Թելա – դրէր հայրենակից մը, առջի օր։

Բայց այս բոլորը կը բաւե՞ն հանգստացնելու մեր խիղճը։

Նիսի դէպքը բացառիկ պարագայ մըն է։ Աւելի ճիշդ՝ ախտա – նշան մը։

Թուրք հիւպատոս մը եւ քանի մը չոչորթներ իրենք զիրենք անոէր գիւղի մը մէջ կարծելով, փորձեր են ջուր պղտորել եւ խա – ղեր խաղալ գաղութի մը դէմուն։ Եթէ այսօր ձախողեցան, վաղը կրնան յաջողիլ, նոյն քաղաքին մէջ կամ ուրիշ տեղ։

Ազդ, միշտ անախորժութի՞ւն մը պէտք է պատահի, պէտք է վերաւորե՞ն մեր արժանապատուութիւնը, որպէսզի իրար անց – նինք եւ չարիքը դարմանելու միջոցներ խորհինք։

Օրինակ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Նիսի գաղութը Ազգ. Մուրհիւն ունենալով հանդերձ, Սիմիէի մէջ Թառած «վաթհանաաչ»ներ կը համարձակին դաւեր եւ խեղկատակութիւններ սարքել, մեղսակ – ցութեամբ Թուրքիոյ գործակալներուն։

Նոյն անհրութիւնը ուրիշ վայրերու մէջ։ Ի՞նչ վատահու – թիւն ունինք Թէ վաղը Մարսէյլը կամ Լիոնը, նոյն իսկ Փարիզը պիտի չգտնուին նմանօրինակ անակնկալի մը առջեւ։ Մանաւանդ եթէ աչքի առջեւ բերենք մեր ազգային գործունէութեան անկեր – պարան եւ անիշխանական վիճակը։

Եթէ կարելի ըլլար տունի մը նմանցնել գաղութներու ազգա – յին կեանքը, պիտի ըսէինք Թէ ոչ դուռ ունինք, ոչ պատուհան։ Այսինքն, բաց են բոլորն ալ։ Առաուն կանուխ արթնցողը կրնայ ներս մտնել եւ մեր քթին խնդալ, հոգ չէ Թէ կէս ճամբան բռնուի։

Միեւս կողմէ, ամէն տեղ ալ կան մարդիկ — ազգակիցնե՛ր — որոնք մարմաջ մը ունին երեւելու եւ ապուրներ եփելու մեր գլ – խուն, առանց որ եւ է պատասխանատուութեան։

Եթէ ճիշդ է որ ամէն չարիքէ բարիք մը կը ծնի, Նիսի պարա – գան պէտք է գառնայ արթնութեան եւ լրջութեան ազդանշան մը՝ բոլորիս համար։ Բայց մանաւանդ այն բոլոր պարագաներուն մէջ ուր մեր գործը օտարին հետ է։

Այս կամ այն դաւը կամ խեղկատակութիւնը կրնայ ձախողիլ, բայց միշտ ալ հետք մը կը ձգէ։ Նախ դաւադիրը քրքիջներ կ'ար – ձակէ, յետոյ տեղացին — այս պարագային Ֆրանսացին — կրնայ բացասական կարծիքներ կազմել մեր ներքին կեանքին եւ ազգա – յին գիտակցութեան մասին։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Զինադադարական յեղափոխութիւն Ճապոնիոյ մէջ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ, ԵԼՄՏԱԿԱՆ, ԾՈՎԱՑԻՆ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ

Նախարարներ եւ ուրիշ երեւելիներ ապաստանուեցան

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԶՈՒԱԾ ԵՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԵՏ

Լոնտոնի Թերթերը կ'իմանան Թէ զինուորական յեղափոխու – Թիւն մը ծագած է Թոքիոյ մէջ։ Սպաննուած են կարգ մը ականա – ւոր անձեր, որոնց մէջ կը գտնուին նաեւ նախարարներ։ Ճարաբե – րութիւնները խզուած ըլլալով, մանրամասնութիւններ կը պակ – սին։

Վերջին պահուն հասած հեռագիրներ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն։—

Պաշտօնապէս կը հաստատուի Թէ զինուորական յեղափոխու – թեան հետեւանքով սպաննուած են վարչապետը՝ ծովակալ Օքամատա, ելմտական, ներքին եւ ծովային նախարարները եւ ուրիշ ե – րեւելիներ։ Սպաննուած է նաեւ ծովակալ Սայթօ, իսկ ծանրապէս վիրաւորուած է զինուորական ընդհ. ֆընիչը։ Պաշարման վիճակ հրատարակուած է ամբողջ երկրին մէջ։ Բանակը գրաւած է հեռագրի եւ հեռախօսի բոլոր կեդրոնները, այնպէս որ դժուար է ուղղակի լուրեր ստանալ։ Հաղորդակցութիւնները խզուած են բոլոր մայրաքաղաքներուն հետ։ Ապստամբները յարձակած են նաեւ պալատական սեներկապանին, նախարարին եւ ուրիշ աստիճանաւորներու վրայ, բայց մէկ մասը յաջողած է փախչիլ։ Լուրի մը համաձայն, կառավարութիւնը յաջողած է վերահաստատել խա – դաղութիւնը։ Ապստամբները նախ գրաւելով արտաքին գործերու պաշտօնատունը, յարձակած են միւս նախարարութեանց վրայ։ Այնուհետեւ սկսած է ջարդը։ Ապստամբութիւնը հետեւանք է վերջին ընտրութեանց, ուր չարաչար պարտուեցաւ զինուորական կուսակցութիւնը, կորսնցնելով 93 աթոռ։ Այս կուսակցութիւնը կատարեալ դիկտատուրա մը կը գործադրէր, ճանչնալով միայն կայսրը եւ պահանջելով ուժգնօրէն գործել Ասիոյ մէջ, ընդդէմ Չինաստանի եւ միւս պետութեանց։ Եթէ պետական հարուածը յաջողի, կրնայ անհաշուելի հետեւանքներ ունենալ միջազգային տեսակէտով։ Ելմտական նախարարը սպաննուած է անոր համար որ կը մերժէր աւելցնել սպառազինութեանց վարկերը։

*** *Թոքիոյի խորհրդային դեսպանը այցելելով Ճափոնի արտաքին նախարարին, յայտարարեց Թէ իր կառավարութիւնը պիտի պաշտպանէ Արտաքին Մոնկոլիոյ անկախութիւնը, ինչպէս ըրաւ 1921ին, չինական օրերին դէմ։*

ՖՐԱՆՔԵԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ՉՎԵՐՋԱՑԱՒ

Արտաքին նախարարին պայծառատեսականը

Երեսփ. ժողովի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ ալ չվերջացաւ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին վաւերացման քննութիւնը։ Այդ օրը խօսեցաւ Պ. Ֆլանտէն, արտաքին նախարարը, ջերմապէս պաշտպանելով դաշնագիրը եւ յանձն առնելով նոյն իսկ Լա Հէյի իրաւարար ատեանին քննութեան ենթարկել զայն, եթէ Գերմանիա կ'ուզէ համոզուիլ Թէ անոր տրամադրութիւնները կը համապատասխանեն Լոքառնոյի դաշնագրին։ Բայց եւ այնպէս, աշակողմեան երեսփոխանները կը շարունակեն ընդդիմանալ եւ դեռ քանի հոգի կարգի կը սպասեն խօսելու համար։ Ուրիշներ ալ պիտի արտայայտուին բուն քուէարկութեան պահուն։

Արտաքին նախարարէն առաջ խօսեցաւ Պ. Պասթիա, երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը, որ յիշեց Ա. Միութեան կողմէ եւ անոր հետ կնքուած դաշնագիրները եւ չեշտեց Թէ ինք երբեք համաձայն չէ Գերմանիոյ հետ կնքելու այնպիսի դաշինք մը որ ուղղուած ըլլայ Ա. Միութեան դէմ։ Ցետոյ բացատրեց Թէ Ֆրանսա եւ Ա. Միութիւնը յանձն առած են երբեք պատերազմի չդիմել եւ Թէ Անգլիա եւ Իտալիա խոստացած են օգնել բացորոշ յարձակման ենթարկուած երկրի մը։

Իսկ Պ. Ֆլանտէն ջերմապէս պաշտպանելով դաշնագիրը, յայտարարեց Թէ ան նոր քայլ մը կը կազմէ խաղաղութեան ճամբուն վրայ եւ երբեք ուղղուած չէ Գերմանիոյ դէմ։ «Այս դաշնագիրը խմբագրուած է բուն իսկ Լոքառնոյի դաշինքին ոգիով, երբեք չի հակասեր անոր եւ կը պահպանէ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան բացարձակ հետեւողականութիւնը։ Ցետպատերազմեան ամէն արտաքին նախարար այսպէս կամ այնպէս պատասխանատու եղած է այդ քաղաքականութեան զարգացման։ Ֆրանսա միշտ փափաքած է Գերմանիան ալ միացնել խաղաղութիւնը ապահովելու սահմանուած բոլոր ձեռնարկներուն, եւ հակառակ անոր նախընթաց մերժումներուն, Ֆրանքեւխորհրդային դաշնագիրը բաց կը մնայ Գերմանիոյ ինչպէս ուրիշներու առջեւ։ Ոչ ոք կրնայ մեղադրել մեզ Թէ այս դաշինքը կնքած ենք Գերմանիան մեկուսացնելու համար, քանի որ դաշնագիրը ստորագրեցինք ցաւ յայտնելով իր բացակայութեան համար եւ յոյս՝ իր յետագայ հաւանութեան համար։ Միայն յարձակման ոգին է որ կը կաչկանդուի այս դաշինքով։ Այս դաշնագիրը զինակցութիւն մը չէ նման նախապատերազմեան զինակցութեանց, որովհետեւ պիտի բանի միայն Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակին մէջ, եւ բացորոշապէս ու պարզապէս առաջին քայլ մըն է հաւաքական ապահովութեան կազմակերպման համար, ամբողջ արեւելեան Եւրոպայի մէջ»։

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ Ի ՊԱՏԻԻ ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ

ԱՅՍՕՐ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 8ԻՆ

RESTAURANT MARGUERY

34 Bld. Bonne Nouvelle (Métro Bonne Nouvelle)

ԳԻՆԸ ՄԷԿ ԱՆՁԻ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ **33** ՖՐԱՆՔ։

×

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդառաջ պիտի գնահատէ Պ. Ա. Զօպանեան, ի դիմաց Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան, խօսելով կարճ ուղերձներ՝ հայերէն եւ ֆրանսերէն։ Խօսք պիտի առնեն նաեւ Ա. Շահխաթունի, Լ. Կիւմիւշկերտան, Շ. Միսաքեան, գիւղատնտեսական, երիտասարդական եւ գեղարուեստական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները եւն.։ Պիտի երգէ Օր. Հայկանուշ Թորոսեան։

Կ'իմանանք թէ եր. Տէր Անդրէասեան, «Մուսա լերան հա – ռաուսն օրեր»ու վաստակաւոր թարգմանիչը, գերմաներէնէ ու – ղերձ մը դրկած է Պ. Ֆրանց Վերֆէլի, «*Մուսա լերան Իլիականին Հոմերոսը*» կոչելով զայն։

Օտար հիւրերն ալ խօսք պիտի առնեն, իսկ ամէնէն վերջը՝ Ֆրանց Վերֆէլ ինք։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԾԱՐԱՆՔԻ ՑՈՅՑԸ

Փարիզի գաղութը մեծարանքի եւ ե – րախտագիտութեան ցոյց մը պիտի ընծայէ այսօր, ճաշասեղանով մը, ի պատիւ Ֆրանց Վերֆէլի։

Անշուշտ այսքան սահմանափակ ցոյց մը չէր որ պիտի արդարացնէր գաղութին յատակնութիւնները։

Պարագան կը պահանջէր սարքել հրապարակային, ժողովրդական հան – դէս մը, հազարաւորներու ծափերուն մէջ։

Հազարաւորներու արդար իրաւուն – քըն էր տեսնել եւ լսել մեծ Վարպետը, որ իր գրիչը ի սպաս դրաւ հպա – ծական ժողովուրդի մը արդար դա – տին, խռովելով ամբողջ աշխարհ մը։

Եւ սակայն,— շատ կարճ էր ժամա – նակը։

Ֆրանց Վերֆէլ այս անգամ կ'երե – ւայ իբրեւ անցորդ մը, հազիւ երեք օրուան համար, որ վերջին պահուն վերածուեցաւ հինգ օրուան։

Անոնք որ փարիզ կը բնակին, գի – տեն թէ կարելի չէ սրահ վարձել եւ բանախօսութիւն կամ երեկոյթ սար – քել ուզած եղանակովդ եւ նախընտրած ժամուդ։

Միւս կողմէ, հիւրը իսկ տրամա – դրութիւն չունի շատ յոգնելու, Ամե – րիկայի երկար պտոյտներէն յետոյ։

Ուրեմն, կարգադիր յանձնախումբը ստիպուած էր ամէն բան ամփոփել այսօրուան ճաշասեղանին մէջ, մաս – նակցութեամբ զանազան հասարակութիւն – ներու։

Կը մնայ այս համեստ մեծարանքը արժեցնել այնպէս ինչպէս վայել է գիտակից եւ երախտագէտ ժողովուր – դի մը։

Ցոյցին սահմանափակ հանգամանքը չի կրնար արդարացնել որ եւ է զան – ցառութիւն։

Ամէնէս ալ պիտի նախընտրէինք որ Ֆրանց Վերֆէլ բուն հայ ժողո – վուրդը տեսնէր իր շուրջը, փոխանակ զանազան դասերու եւ դասակարգերու կամ կազմակերպութեանց։

Բացատրեցի թէ ի՛նչու այդպէս չի կրնար ըլլալ այս անգամ։

Անշուշտ օր մը այդ ալ կը տեսնէ, այստեղ կամ այլուր։

Հիւրը յաջորդ օրն իսկ (վաղը) մեկ – նելու հարկադրուած ըլլալով, մեզի կ'իյնայ կարելի ջերմութիւնը եւ բա – վանդակութիւնը դնել մեծարանքի այս ցոյցին մէջ։

Վ.Ա.Հ.

Ակադեմական Թամանեանի մահը

Երեւանէն կը հեռագրեն թէ փետր. 23ին մեռած է վաստակաւոր ճարտարապետ ակադեմական Թամանեան, որ միջազգային համբաւ կը վայելէր։ Իճին է հեղինակը Երեւանի վերաշինութեան հոյակապ ծրագրի մը։

Սուրիոյ մարզպանին եւսական վարչապետին

ՄԵՂՄԱՑՈՒՑԻՉ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սուրիոյ մարզպան Պ. որ Մարթէլ նամակ մը ուղղեց նոր վարչապետ Աֆա պէյի, չնորհաւորելով անոր պաշտօնը։ Այս առ – Թիւ մարզպանը կ'ըսէ.— Իմ կառավարութեանս քաղաքականու – Թիւնը միշտ ներշնչուած է Սուրիացի ազգին օրինաւորվճռերը իրա – գործելու ցանկութեամբ, խորհրդարանական կարգ ու սարքով եւ համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ցուցմունքներուն, մին – նոյն ատեն յարգելով Փոքրամասնութեանց իրաւունքները։ Այդ դեկավար սկզբունքները պիտի պահեն իրենց բովանդակ ուժը, եթէ չնորհիւ ձեր իմաստութեան եւ ձեզի չնորհուած իշխանութեան, դուք յաջողիք խորտակել այն կասկածամտութեան պատուարը որ կրնայ դառնալ հանրային կարծիքին եւ հոգատար իշխանու – Թեան միջեւ։ Ձեզի համար դիւրին պիտի ըլլայ պատրաստել խորհրդարանական եւ քաղաքական կեանքին վերակազմը, որուն զարգացումը պիտի յանգի դաշնագրի մը ընդմէջ Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ, ներշնչուած՝ Իրաքի օրինակէն, եւ Սուրիան պիտի կըրնայ անդամ դառնալ Ազգերու Դաշնակցութեան։

Դիւրացնելու համար ձեր գործը, պարտք կը համարիմ ապա – հովել ձեզ Թէ տակաւին դատարան չհանուած ցուցարարները պի – տի արձակուին, իսկ դատապարտեալներուն Թղթածարները զան զատ պիտի քննուին լայն ներողամտութեամբ, պատիժները վեր – ցնելու համար։ Պատժուած ուսանողներու եւ աշակերտներու պա – րագաներն ալ պիտի քննուին նոյն բարեացակամութեամբ։ Գալով հեռացուած անձնաւորութեանց, պատրաստ եմ հնար եղածին չափ չուտ վերջ տալու այդ կարգադրութեան, երբ վերնան պատճառ – ները։ Երկրի տնտեսական կեանքին երկարատեւ ընդհարումը փա – փուկ խնդիրներ յարուցած է առեւտրականներուն համար եւ ձեր կառավարութիւնն է որ պիտի լուծէ զանոնք, օգտուելով դրամա – տուններու բարեհաճ օժանդակութենէն։

Նամակը կը վերջանայ հաւաստելով Թէ մարզպանը չպիտի սակարկէ իր աջակցութիւնը, Սուրիոյ բարօրութեան համար։

ՀՑՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՆԱՀԱՅՈՑ ՎՈՒՏՔՈՑ)

ՅՈՒՄՈՒՆ ՂՈՎՍՓՈՒՄՏՈՑ ՅՈՎՍՎՈՂ

— Ի՞նչ, մի՞թե դուք չգիտեիք, որ ես ամուսնացած եմ, — ասաց Ռոդոլֆը։ — Ես ձեզ չէի ասել, որովհետև ինձ թվում էր, որ դուք ինքներդ էլ գիտեք այդ։ Ես ամուսնացած եմ, և ինձ համար շատ ցավալի է, որ ես ստիպված եմ ձեզ հայտնել այդ։ Ես ամուսնացած եմ, և ինձ համար շատ ցավալի է, որ ես ստիպված եմ ձեզ հայտնել այդ։

— Ներեցեք, ես ոչինչ չգիտեի, — ասաց Էմմա, ինչպես մեքենայաբար կրկնելով նրա խոսքերը։

— Ես ամուսնացած եմ, և ինձ համար շատ ցավալի է, որ ես ստիպված եմ ձեզ հայտնել այդ։

Էմման ոչինչ չէր կարողանում պատասխանել։ Նա ամաչում էր իր սիրո համար, ինչպես ամաչում է մարդ իր հանցանքի համար։ Նա ուզում էր վրեժ լուծել Ռոդոլֆից, որ նա այդպես վիրավորել էր նրան, և ուզում էր նրան ասել, որ ինքն էլ ամուսնացած է։ Բայց նա ոչինչ չկարողացավ ասել։ Նա նայում էր Ռոդոլֆի վրա, որ ոտքի էր կանգնել և վերցնում էր իր գլխարկը։

— Ներեցեք, ես ոչինչ չգիտեի, — կրկնեց նա։

— Ես ամուսնացած եմ, և ինձ համար շատ ցավալի է, որ ես ստիպված եմ ձեզ հայտնել այդ։

Ռոդոլֆը գլխարկը ձեռքին մոտեցավ նրան և համբուրեց նրա ձեռքը։

— Ներեցեք, ես ոչինչ չգիտեի, — կրկնեց Էմմա։

Ռոդոլֆը դուրս եկավ։

Էմմա մնաց անշարժ տեղում

ՏԱՐՏԱՍԻՆ ՍԷ ՆՐԻՒՆԱԹԱՆԻՆ (1913—1923)

Կը տարակուսէի ու կերկնչէի ես, երբ Հայաստանի ընդարձակ մամուլը ինձմէ կը պահանջէր, որ ես ալ իմ ոտանաւորներէս մէկ քանին ղրկեմ իրեն, որպէսզի անոնք ալ տպագրուին «Հայաստան» (տես չէ) պատասխանատուին մէջ։ Ես ինքզինքս կը համարէի շատ անարժան այդ պատուին, որովհետեւ ինծի համար ոչ մէկ ոտանաւոր ունէի, որ արժանի նկատէի զայն տպագրելու։ Ես ինծի համար միշտ կը պահէի զանոնք, որպէսզի ժամանակ մը անոնց վրայ աշխատիմ եւ զանոնք կատարեալ ձեւի մը բերեմ

Նախաբարը այս առթիւ աւելցուց թէ չի վախնար որ խորհրդային քարոզութիւնները ազդին Ֆրանսայի եւ անոր դաղթավայրերուն մէջ, իրրեւ հետեւանք այս դաշնագրին: «Ոչ մէկ բան կ'արգիլէ մեզ որ զսպենք համայնավարական քարոզութիւնը մեր դաղթավայրերուն մէջ: Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը կախում չունի օտար կառավարութեանց վարչաձեւերէն»: Իսկ ռուսական պարտքերու մասին ըսաւ թէ դաշնագիրը չի ջնջեր Ֆրանսայի որ եւ է իրաւունքը Միութեան մէջ: Եւ յորդորեց վաւերացնել դաշնագիրը, առանց զայն կապելու ներքին քաղաքական Նուիրեան հետ:

Ժան Լոնկէ կը պաշտպանէ դաշնագիրը

Ցետոյ խօսք առաւ մեր ընկերվարական բարեկամը, Պ. Ժան Լոնկէ, որ կարլ Մարքսի Թոռն է եւ անհրաժեշտ գտաւ «ժողովուրդներու համաձայնութիւն մը՝ պատերազմի դէմ»: Բանս խօսը յայտարարեց թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը պիտի քուէարկէ դաշինքը: «Այս դաշնագիրը չի նմանիր նախկին Ֆրանքեւռուս զինակցութեան: Մեր մեծ ժողովը միշտ կը ձաղկէր նա խապատերազմեան զինակցութիւնը, մերկացնելով այն դաշնադիրները որոնց ոչ բնագիրը ծանօթ էր, ոչ սահմանը, ոչ ալ տարողութիւնը: Այդ պայմաններուն մէջ էր որ Պ. Տումէրկ ռուսական յեղափոխութենէն քանի մը չաբաթ առաջ ցարական կառավարութեան կ'ընծայէր Կ. Պոլիսը, Հեռնոսի ձախ ափին փոխարէն: Այն ատեն կը բանակցէին այնպիսի նախարարներու հետ որոնք յետոյ Գերմանիոյ գործակալները համարուեցան: Ներկայ դաշնագիրը ոչ գաղտնի կէտեր ունի, ոչ ալ ուղղուած է որ եւ է մէկուն դէմ: Ան լայնօրէն բաց է բոլորին առջեւ, ներշնչուած է Ազգերու Դաշնակցութեան սկզբունքներէն եւ հաւաքական ապահովութեան գաղափարէն, որուն մէջ կը տեսնենք մենք փրկութիւնը, համա-խորհուրդ ամբողջ Միջազգայինին հետ»:

Պ. Լոնկէ զարմանք յայտնեց թէ անոնք որ Գերմանիոյ ջախջախումը եւ անզամատումը կը պահանջէին, այսօր կը ներկայանան իրրեւ Գերմանիոյ բարեկամները:

Իրազեկները կը հաւաստեն թէ վիճաբանութիւնները պիտի փակուին այսօր եւ անմիջապէս պիտի ձեռնարկուի քուէարկութեան:

Գերմանիա եւ Իտալիա նոր ծրագիրնե՞ր կ'որոճան

Լոնտոնի մէջ յարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին կարգ մը լուրերու, որոնց համաձայն Իտալիա քաշուելով Ազգերու Դաշնակցութենէն, զինակցութիւն մը պիտի կնքէ Գերմանիոյ հետ: Այս լուրերը աւելի արժէք ստացան, երբ Լոնտոնի իտալական դեսպանը ծանուցագիր մը յանձնեց արտաքին նախարար Պ. Իրընի, յայտնելով Իտալիոյ մտահոգութիւնները Անգլիոյ նաւային սպառազինութեանց մասին: Անցեալ շաբթու Հռոմի գերմանական դեսպանը Պերլին գնաց յանկարծ, Մուսոլինիի թելադրութեամբ եւ վերադարձին երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ «Առաջնորդ»ին հետ: Ուրեմն, «բաներ մը կը դառնան»: Եթէ բանակցութիւնները յաջող ելքի մը յանգին, Գերմանիա եւ Իտալիա հաւաքաբար պիտի հրաժարին Լոքառնոյի դաշինքէն: (Այս դաշնագիրը կնքուեցաւ 1925ին, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Գերմանիոյ եւ Պելժիոյ միջեւ եւ կ'երաշխաւորէ Ֆրանսայի ու Պելժիոյ սահմանները, ինչպէս եւ Գերմանիոյ արեւմտեան սահմանագլուխը, փոխադարձ աջակցութեան հիման վրայ): Հաւանական էոր Աւստրիա, Հունգարիա եւ Լեհաստան ալ միանան այս նոր զինակցութեան:

Իտալական կառավարութիւնը Անգլիոյ յանձնած բողոքագրին մէջ լուսաբանութիւններ կը պահանջէ Միջերկրականի փոխադարձ աջակցութեան համաձայնութեանց մասին:

Հռոմի մէջ թէեւ կը հերքեն իտալեւգերմանական բանակցութեանց լուրերը, բայց իրազեկներ կը պնդեն թէ գաղտնի համաձայնութիւն մը անհաւանական չէ, եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը նոր պատիժներ տնօրինէ, մարտ 2ի ժողովին մէջ: Այդ պարագային Մուսոլինի եւ Հիթլէր իրարու դէրկ պիտի նետուին, կ'ըսեն բանգէտներ, մանաւանդ երբ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքն ալ վաւերացուի:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՐԵԱՑ ԲԻՇՆԵՐՈՒ ԴԷՄ նոր հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ Գերմանիոյ մէջ, փակելու համար բժշկական ասպարէզը անոնց առջեւ: Հրամանագիրը կը պատուիրէ ցուցակագրել բոլոր հրեայ բժիշկները եւ այսուհետեւ Հրեաներ չընդունիլ բժշկական ասպարէզին համար: Այն բժիշկները որոնք աւելի քան երկու հրեայ նախահայրեր ունին, Հրեայ կը համարուին:

18 ՀՈԳԻ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ եղած են, Փէչթայի մէջ, խորապէս ազդուելով մելամաղձիկ երգէ մը որ կը սկսի հետեւեալ բառերով.— «Ինչի սպասեցի երէկ, հարիւր ճերմակ վարդերով ...» եւ կը կոչուի «Մոռայլ կիրակի»: Ոստիկանութիւնը արգիլեց երգը, իսկ Փէչթայի արքեպիսկոպոսը հովուական թուղթ մը ուղղեց, իբրեւ չարխափան ...

ԿՐԻՓԻ ՍՈՍԿԱԼԻ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ ՄԸ կը տիրէ Ի. Միութեան մէջ, բազմաթիւ զոհեր պատճառելով: Համաճարակը իր հանգամանքով եւ ուժգնութեամբ կը յիշեցնէ 1918ի աղէտը, որ ծաւալեցաւ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ եւ հետեւանք է օդերու անակնկալ փոփոխութեան: Իշխանութիւնը չարժման մէջ դրաւ բոլոր բժիշկները:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՆԵՐԸ ԱՒԵԼԻ ԽԻՍՏ ԳՐԱՒՆՈՒԹԵԱՆ ենթարկելու առաջարկ ներկայացուց Պ. Ֆլանտէն, նախարարական խորհուրդին մէջ, դիտել տալով թէ չատ մը ժապաւէններ դէշ գաղափար կազմել կուտան Ֆրանսայի մասին: Վարչապետն ալ հաւանութիւն յայտնեց: Ինդիրը ծագում առած է Վիքթոր Մարկրիտի «Լա Կառսօն»էն (Մանչ – Աղջիկ), որ արգիլուած է արտասահմանի մէջ, բայց դեռ կը ներկայացուի այստեղ:

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՌՄԲԱԿՈՇԵԼ հապէշական դիրքերը, հիւսիսային ճակատին վրայ, գրաւելու համար ամէհի լեռ մը, Ամպա Ալաճի, որ պիտի բանայ Տէսիէի ճամբան: Հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Ռաս Իմրա յաղթանակ մը շահած է Ատովայի շրջանին մէջ, 256 Իտալացիներ սպաննելով եւ մեծաքանակ աւար ձեռք ձգելով:

ԱՋԱՏ ԼՍԱՐԱՆ Հ. Կ. ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Երրորդ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի կ'ունենայ 29 փետր. փառաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3իշդ. 4ին

Լէգոն Միւթիւալիթէի մէջ (24 rue Lécluse)

Դասախօս՝ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Մուտքը ապատ է բոլորին համար:

Հ. Ց. Դ.

Քարիզ

ՓԱՐԻԶ. «Եգիպտացի» կովիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, *2* մարտ երկուշաթի երեկոյ, ժամը *8.30*ին, 32 Ave. des Gobelins-ի վերնայարկը:

Օրակարգ՝ Չեկոյց կովիտէի եւ ընթացիկ գործեր:

ՊԱՆԵՈ ՔԱՉԱՆԻ «Աբծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը, *29* փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը *9*ին, *19* rue Ampire, Cachan:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Թոստով ենթակոմիտէի եւ քրիստափոր խումբի ընդհանուր անդամական ժողովը *28* փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, սովորական դահլիճին: կարեւոր օրակարգ, շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կովիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, *28* փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, *181* Cours La fayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէին ընդհանուր անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը ուրբաթ երեկոյ, ժամը ժիշդ 8ին, «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, այս շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, սովորական դահլիճին:

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

29 փետր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

Salle de Géographie-ի մէջ, 184 Bld. St. Germain

կը նախագահէ Պ. Ա. ՇԱՀԱՖՈՒՆԻ

կը խօսին Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՑԱՑՏԱԳԻՐ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՄ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

7 մարտ շաբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*էն մինչեւ լոյս

Trianon Dancing-ի *սրահներուն մէջ, Փլաս Վոլթէռի մօտ:*

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ

Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները եւ բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Վարչութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի:

CABINET PARMAC-ի *սպասարկութեան բաժանորդները մտահոգութեան որեւէ պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւններուն համար, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց այնամէն պարագաներուն մէջ, որոնք կապ ունին Հարկահաւաք Վարչութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեանց խմբագրութեան եւ հաղորդում, ճշդումներու անձամբ մասնակցութիւն, արդազրութեանց համար խորհրդակցութիւն:*

CABINET *PARMAC-ի բաժանորդները կրնան վստահ ըլլալ թէ պաշտպանուած են ելմտական վարչութեան որեւէ մէկ դիտողութեան դէմ:*

Տարեվերջի հաքկային ձեր յայտարարութիւնները խմբագրել տուէք CABINET PARMAC-ի սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուքերու խնայողութիւն մը:

Դիմեցէք CABINFT PARMAC-ին ամենայն վստահութեամբ: Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ CABINET PARMAC-ի սպասարկութեան եղանակներուն մասին: PARMAC, 28 Bld. de Strasbourg, Paris (10). Tél. Botzaris 17–64:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Տարօն - Տուրուբերան նահանգային Հայրենակցական Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը *1* մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Բիւ Պէրնար տիւ Պուա, թիւ 57: կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ սոյն կարեւոր ժողովին:

— ՍԱԼՆՈՑ ՁՈՐԻ Հայրենակցական Միութեան փարիզի Մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 1 մարտ, կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, *119* Ավընիւ տ'Իթալի:

— Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ Լիոնի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, *1* մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը *3*ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, պարտաւորիչ ներկայութիւն:

— «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ» միութեան Շավիլի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ-անդամուհիները եւ համակիրները, *1* մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, դպրոցին սրահը: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն մեծամասնութիւն չգոյանալու պարագային, բ. ժողովը ժամը 5ին:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՍԱԿԱՒԱԳԻՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ, ՓՈՒԹԱՑԸ ԳՆԵ

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 40 ՕՐԵՐԸ

Հեղինակ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ *Թարգմ. ԵՐ. ՏԷՐ-ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ*

2 հատոր մեծադիր, 466 եւ 489 Է.Ջ., հեղինակին նկարով

Դին՝ երկու հատորի 70 Ֆրանք:

Դիմել՝ ԳՐԱՍՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)

Հեռաձայն Danton 88-65, *Chèque Postal:* 1278-35

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՅՈՒՐՃԸ կը պատրաստուի հանրածանօթ մասնագէտ Թորոսեանի կողմէ: Ունինք առաջնակարգ թէյ:

MAGHREB

Café-Bar Restaurant Marocain

ՏՆՕՐԷՆ

ABD-EL-KRIM

(քէվանչիատ) ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ (ուտի) ՀԱՅԿ

10, Rue de Lanneau, PARIS (5e)

Tél. : Odéon 16-58 — Մէթրօ Սեն Միշէլ

Ամէն երեկոյ ժամը *7—12* արեւելեան նուագ *քէվանչիատ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, ուտի ՀԱՅԿԻ*, եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ *ՇԵՐԻՖԻ*, հաճելի մթնոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները:

Մեկ այցելութեամբ պիտի բլլաք մեր տեւական յաճախորդը:

ՁԱՔԱՐԻՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻԻՆ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻԻՆ

Ե. ՀԱՎԼՈՒՃԵԱՆ

Bonneterie en tous Genres

Article pour Marchand Forain

6, Rue Passet, LYON (près de la Place du Pont)

Այցելեցէք մէկ անգամ եւ սիրտի մեկնիք այն վստահ ինամքովմէ ուղղամտութեան եւ ճշդապահութեան ունինք իրր նիմ մեր նոր ձեռնարկին Լիոնի եւ շրջակայից մեր հայրենակիցներուն համար գեղեցիկ ու պատեհ առիթ:

Ասոնց եւ կանանց գուլպայի ձոյս մեծերը, սալա, տէզիեմ շուա եւ հօր-քուր, քալսոն, թրիքօ, քիւլօթ, քամիւզօլ եւ շղմիզ ամէրիքէն եւայլն, նպաստաւոր գիներով:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 62**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17 — 19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՇԻՆԵՐ ԵՒ ՄՈՐԹԵՐ

ALBERT FONTA-FONTAN

8 & 9, Rue Audimar, Marseille

Ամէն տեսակ պօէս-քաֆեր, կաշիներ, շեվրօններ եւ մորթեր՝ կօշիկներու, առաջնակարգ կարերու, նորաձեւութիւններու, արուեստի գործերու, կարասիներու եւ մարօքինըրիի համար:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՆ — ՄԵՐ ՊԱՇԵՍՏԸ ՃՈՒՏ

50 մէթր ինու իսիկայ րան էն եւ 23 եւ 32 ֆ իանալ կայ րանէն, վերնու են, tout confor յարկաբաժիններ. 1 փիէսնոց 200 եւ 2 փիէսնոց **2350** ֆր. նպ շօֆաժ միասին:

Աժան գինով մէկ խանութ:

Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72-74 Bld Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուոր կին մը տնական աշխատանքներու համար: Դիմել՝ Տիգրանեան 40 rue Moulin de la Pointe Paris (13):

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

«ՅՈՒՅՍԻ ՔԵՐԹՈՂԸ (70)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՓՐԻՍԹԻ

— կարեւորութիւն չունի, ըսաւ Փուառօ, ես համճլի ժամանակ անցուցի... այս պարտէզը չատ դեղեցիկ է...

Տուն հկանք, քոյրս, որ երեւի մեզի կը սպասէր անհամբեր, դուռը բացաւ: Ծուղուած վիճակ մը ունէր:

— Ըրսիւլա Պօրնը այստեղ է, փըսփսաց. ճաշարանն է... վիճակը չատ չատ ծանր կը թուի ինծի... խեղճ աղջիկ... Պ. Փուառօն տեսնել կ'ուզէ ... բաժակ մը թէյ տուի... մեղքս եկաւ...

— Ճաշասրա՞հն է, ըսիք, հարցուց Պելճիքացին:

— Այս կողմէն, ըսի եւ սենեակին դուռը բացի:

Սպասուհի Ըրսիւլա Պօրն սեղանին առջեւ նստած էր. աչքերը արցունքէն կաս - կարմիր եղած էին:

— Ըրսիւլա Պօրն, ըսի կամացուկ մը: Փուառօ թեւերը բացաւ ու աղջկան մօտեցաւ:

— Ոչ, ճիշդ չէ ձեր ըսածը, բժիշկ, քու անունդ Ըրսիւլա Պօրն չէ, աղջիկը այնպէս չէ, այլ Ըրսիւլա Փէյթըն ... Տիկին Րէյճ Փէյթըն ...

ԳԼՈՒԽ 22

ԸՐՍԻՒԼԱՑԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Աղջիկը քանի մը վայրկեան Փուառոյին երեսը նայեցաւ առանց բառ արտասանելու: Ցետոյ թօթափեց իր վերապահութիւնը, գլուխով հաստատական նշան մը ըրաւ եւ սկսաւ լալ: Քոյրը մօտեցաւ եւ իր թեւերուն մէջ առաւ զայն:

— Մի լար, աղջիկս, մի լար, ըսաւ անոր. ամէն ինչ պիտի կարգադրուի, հոգդ մի ըներ... Քարօլայնի հետաքրքիր ու գայթակղութիւն ստեղծող բնաւորութեան մէջ ազնիւ գիծ մը կայ: Աղջկան տառապանքը մոռցնել տուած էր իրեն պահ մը՝ պելճիքացիին չահեկան յայտնութիւնը:

Ծանկարծ Ըրսիւլա չակուեցաւ եւ արցունքները սրբելով ըսաւ.

— Շիտակը ըրած խենթութիւն է, տկարութիւն, եթէ կ'ուզէք...

— Ոչ, աղջիկս, ոչ, վրայ բերաւ Փուառօ, ամէնքս ալ կ'ըմբռնենք քու տառապանքդ...

— Շատ տանջուեցայ, ըսի:

— Բայց դուք արդէն ամէն բան գիտէք, չարունակեց աղջիկը. ի՞նչպէս իմացաք. Րէ՞ճը ըսաւ...

Պելճիքացին գլուխը թօթուեց:

— Գիտէ՞ք ինչն էր որ այստեղ բերաւ զիս այս գիշեր... ասիկա...

Ու մեզի երկնցուց լրագիրը որուն մէջ հրատարակուած էր Փուառոյի կողմէ ներշնչուած երկտողը:

— Րէյճը ձերբակալուեր է... ուրիշ մըն հիմա ամէն ինչ վերջացած է... կեղծելու պէտք չունիմ ...

— Լրագրին մէջ երեւցածը ամէն առեն ճիշդ չէ, դիտել տուաւ Փուառօ. ամէն պարագայի լաւ կ'ըլլայ եթէ եղածը մեզի պատմես... ճշմարտութիւնն է որ կը փնտռենք ...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԱՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
(ԵՐԹԱԼԿԱ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
28
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
28 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3050

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ԱՀԱ ԻՆՉ ՈՐ ՆԵՐԴԱՂԹ ԿՐ ԿՈՂՉԵՆ

«Հայաստանասէր» մամուլին մէջ հանդիպեցանք յայտարարութեան մը,— «Հայաստան ներգաղթողներու ուշադրութեան»: Տարագրութիւնը՝ «ներգաղթի լիազօր Դ. Շահվերդեան»:

Մի՛ջանկեալ ըսենք որ՝ առոյգ բան մը չենք գիտեր ոչ անցա-դիր առաջնորդներու վերջնական թիւին, ոչ ալ թուականի մասին: Իրազեկներ կը հաւատան թէ կարաւանը պիտի բաղկանայ 1850 հոգիէ, եւ ճամբայ պիտի ելլէ մինչեւ մարտի վերջը:

Ի՞նչ կ'ըսէ լիազօրին պաշտօնական ազդը:

Կը բացատրէ թէ գացողները ինչ տեսակ իրեղէններ կրնան տանիլ իրենց հետ: Եւ այս առթիւ կուտայ գործնական խրատներ:

Երեւութապէս, խելօք խրատներ են որ կը տրուին, որպէսզի գացողները ոչ միայն դժուարութեան չհանդիպին, այլ եւ կարենան օգնել հայրենիքին տնտեսական զարգացման:

Այսպէս, գացողները կրնան տանիլ.—

1. «Արանց եւ կանանց եւ տղայոց արտաքին եւ ներքին հագուստեղէններ, անձնական գործածութեան համար, սովորական քանակութեամբ»:

2. «Անկողին, վերմակ, մահճակալ, անկողնի ճերմակեղէն, առանին պիտոյքներ, արհեստի վերաբերեալ գործիքներ» եւայլն, միշտ «անձնական գործածութեան համար»:

3. «Ոտտիոյի եւ լուսանկարչական մեքենայ, կրամաֆօն, պիսիքլէթ, որսի հրացան, կարի մեքենայ, գրամեքենայ, ժամացոյց, կողմնացոյց, հողմացոյց, արդուզարդի վերաբերեալ զանազան առարկաներ եւն. դարձեալ «անձնական գործածութեան համար»: Ուրիշ խօսքով, «ոչ առեւտրական քանակութեամբ եւ առեւտրական նպատակների համար»:

Ցեղոյ յայտարարութիւնը կը ներկայացնէ երկար ու մանրակրկիտ ցանկ մը բոյսերու եւ կենդանիներու, որոնց ներմուծումը «մեծ նշանակութիւն պիտի ունենայ իրենց տնտեսութեան բարգաւաճման տեսակէտէն»:

Այդ ցանկին մէջ կը գտնուին.— 1. Քսանրչորս տեսակ բանջարեղէններ (ֆրանսերէն գրուած).— 2. Մաղիկներ,— 3. Պտղատու ծառեր եւ տունկեր.— 4. Փոքր անասուններ:

Վերջին գլուխին մէջ կը չեշտուի թէ յիշուած անասունները պէտք է ըլլան «որակեալ եւ արուն ու էգը միասին»:

Կենդանիներու տեսակներն են.— Հաւազգիներ, ճագարներ, չուներ, այծեր,— բոլորն ալ ազնուացեղ եւ համաճարակներու դէմ պատուաստուած:

Վերջապէս պարտէզի մշակման գործիքներ:

×

Կրկին եւ կրկին կը կարդանք ցանկը, որուն աղօտ պատկերը միայն տուած եղանք, եւ կը սկսինք խորհրդածել.—

Տարիներով ներգաղթի պահանջուեցաւ, իբրեւ իրաւունք, վերջին տարիներու ընթացքին չեշտուեցաւ, իբրեւ հետեւանք բացառիկ պարագաներու:

Հազարաւոր գիւղացիներ եւ բանուորներ անելի մատնուած են այստեղ եւ ամէն տեղ, աշխատանքի պայմաններու բերումով, եւ իրենց գլուխը ղնելիք տեղ մը կը փնտռեն:

Բոլոր կոչերուն՝ Երեւանը պատասխանեց քար լռութեամբ: Ցեղոյ բարեհաճեցաւ բացառիկ «չնորհ» մը ընծայել ֆրանսահայ գաղութին, սահմանափակ ցանկով մը:

Անցեալ ամառէն ի վեր որ Փարիզ կը գտնուի ներգաղթի լիազօրը, հազարաւորներ դիմում կատարեցին, արձանագրուելու համար: Ոչ ոք իմացաւ թէ ո՛վ ընդունուեցաւ եւ ո՛վ մերժուեցաւ:

Իրողութիւնը այն է որ, դիմողները ենթարկուեցան մանրակրկիտ հաւատաքննութեանց: Ու թէեւ ցանկերը զտուած, վերջացած են, բայց անցագրի գործողութիւնները դեռ կարգի եւ հրամանի կը սպասեն:

Այսպէս կամ այնպէս, կարաւան մը ճամբայ պիտի ելլէ մինչեւ մարտի վերջը:

Տարրական տրամաբանութիւնը ըսել կուտայ թէ՝ մեծ մասով անճար աշխատաւորներ են գացողները, ընդհանրապէս բազմանդամ: Հետեւաբար, իրենց տան մէջ եղած – չեղածն է որ պիտի ժողվեն տանին:

Արդ, այն յանձնարարութիւնները որ կ'ըլլան պաշտօնական ազդով մը, սի՞րտ պիտի պաղչին, թէ պիտի պղտորեն:

Արձանագրուած գաղթականներուն հարիւրին քանի՞ն ի վիճակի է կատարելու այդ յանձնարարութիւնները:

Անշուշտ հրահանգը պարտադիր չէ եւ ամէն մարդ պիտի չարժի համաճայն իր կարողութեան:

Միւս կողմէ, տարակոյս չկայ թէ օգտակար են եղած թելադրութիւնները, երկրին զարգացման տեսակէտով:

Եւ սակայն,— չէ՞ք փորձուիր դիտել տալ,— «կուշտը անօթիին մանր կը բրդէ»...

Ներգաղթի լիազօրի ճիչդ վեց ամիս է որ Ֆրանսա կը գտնուի: Այդ երկար ժամանակաշրջանին, առիթ չունեցա՞ւ ուսումնասիրելու թէ այս անգամ սովորական գաղթ մը չէ որ պիտի կատարուի, այլ բացառիկ վերադարձ մը, իրբեւ հետեւանք անտեսական հալածանքի:

Հազարներ ու հազարներ անօթի են կամ «անկանոն» վիճակի մատնուած, եւ ելք մը կը փնտռեն:

Լիազօրին պարտականութիւնը այդ ելքը դիւրացնե՞լ է— իրբեւ տեսակ մը հիւպատոս — թէ դժուարացնել, երեւութապէս անմեղ, բայց իրականին մէջ անգործադրելի յանձնարարութիւններով:

Երեւանի մարդիկը ի վերջոյ հայկական իշխանութի՞ւն են, թէ տեղաւորման գործակալութիւն ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

Սպանուած են աւելի քան 80 հետեւակներ

ԲՈԼՈՐ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄՏՍՂՈՏ ԵՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, արիւնոտուած յեղափոխութիւն մը ծագած է Ճափոնի մէջ, նախաձեռնութեամբ զինուորական – ֆաշական կուսակցութեան: Հաղորդակցութիւնները դեռ ամբողջովին վերահաստատուած չըլլալով, լուրերը հակասական են: Միւս կողմէ խիստ գրաքննութեան մը ենթարկուած են լուրերը:

Որքան կարելի եղած է ստուգել, վերջին հեռագիրներով, ըստ պաննուած են վարչապետը, ծովակալ Օքատա, ելմտական նախարարը, նախկին վարչապետ Սայթօ, պալատական կնքապահը եւ զինուորական կրթութեան ընդհ. քննիչը: Ապստամբները մասնաւորապէս կազմած էին ելմտական նախարար Թաքահաշիի դէմ, որ միշտ կը մերժէր սպառազինութեանց յատկացման համար պահանջուած վարկերը: Այս նախարարը յարձակում կրած է իր անկողնին մէջ, եւ ծանրապէս վիրաւորուած: Իր ազգականները կը պնդեն թէ մեռած է: Ծանրապէս վիրաւորուած է նաեւ պալատին Ա. սենեկապետը, ծովակալ Սուզաքի: Սպանեալ երեւելիներուն թիւը կը հաշուեն աւելի քան 80: Ըմբոստութեան գլուխն անցած է «երիտասարդ սպաներու միութիւնը», որ թունդ ազգայնական է, հետեւաբար կուսակից Ճափոնի աշխարհակալութեան զարգացման: Դէպքը մեծ մտահոգութիւն պատճառեց բոլոր մայրաքաղաքներուն մէջ: Մ. Նահանգներու քաղաքական շրջանակները կը վախնան որ Ճափոն սաստկացնէ իր յարձակողական ընթացքը, եթէ յաջողի պետական հարուածը: Մոսկուայի մէջ առ այժմ վերապահութիւն կը տիրէ, բայց իրազեկներ չեն ծածկեր թէ պատեհ րոպէն անխուսափելի է, եթէ ծայրայեղ ազգայնականները իշխանութեան գլուխ անցնին Ճափոնի մէջ: Պերլինի մէջ ալ այդ կարծիքն ունին: Լոնտոն լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին: Մեր մտահոգութեան մատնուած է նաեւ Չինաստան, քանի որ Ճափոնական աշխարհակալութիւնը իր գլխուն պիտի պայթի:

Դաւադիրները կը յայտարարեն թէ իրենց նպատակն էր ազդը ազատել անհաւատարիմ տարրերէ եւ բարձրացնել կայսեր իշխանութիւնը: Ծրագիրը չատոնց պատրաստուած էր, եւ անոր դէկավարները հարկ դատեցին փութացնել զայն, երբ տեսան որ զին-ուորական կուսակցութիւնը չարաչար պարտուեցաւ վերջին ընտրութեանց մէջ:

Ի՞նչպէս պայթեցաւ ապստամբութիւնը

Ցարձակումը կատարուեցաւ փետրուար 25ին, գիշերանց, մասնակցութեամբ հետեւակազօրքի Ա. գունդի զինուորներուն, որոնք պատերազմական վիճակի մէջ դրուած էին, Մանչուրիա ղրկուելու համար: Ապստամբները ամէնէն առաջ գրաւեցին վարչապետին պաշտօնական բնակարանը, յետոյ ներքին նախարարութիւնը, մայրաքաղաքի ոստիկանութեան կեդրոնը, «Ասահի» թերթին խմբագրատունը եւ ուրիշ ռազմագիտական կէտեր: Մութ գիշեր էր եւ ձիւնամրրիկ մը, որ չարունակուած էր ամբողջ օրը, մէկ ոտք բարձրութեամբ ձիւն դիզած էր: Առաջին սպանութիւնները կատարուեցան իրարու եետեւ, սկսելով վարչապետէն: Տեղ տեղ դիմադրութիւններ եղան եւ չատեր յաջողեցան փախչիլ անվնաս կամ թեթեւապէս վիրաւորուած:

Կառավարութիւնը անմիջապէս պաշարման վիճակ յայտարարեց եւ Օզաքայի ու Թոքիոյի ծովածոցերուն մէջ համախմբեց նաւատորմը, օգնելու համար բանակին եւ ոստիկանութեան: Իսկ Միքատոյին անձնապահ գունդը պաշտօն ստացաւ պահպանելու բարեկարգութիւնը:

Անմիջապէս իշխանութեան գլուխ անցաւ Կոթօ, ներքին նախարարը, որ սպաննուած կը կարծուէր եւ որ թունդ ազգայնական մըն է: Զրոյցի մը համաձայն նոր վարչապետը քիչ յետոյ հրաժարած է, դահլիճին մնացեալ անդամներուն հետ:

Դէպքին առթիւ հրատարակուած պաշտօնական յայտարարութիւնը լայն մանրամասնութիւններ չի հաղորդեր ապստամբութեան պարագաներու մասին: Զինուորական նախարարութեան յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ. «համաճայն բռնուած փաստաթուղթերու, ապստամբութեան նպատակն էր չեզոքացնել հակազդային եւ սեղանաւորական տարրերը, մեծ սկզբունքներ պանծացնելու եւ ազգային քաղաքականութիւն վարելու համար»:

Պաշտօնական շրջանակները ճափոնական բանակին համար անպատուաւոր կը նկատեն դէպքը եւ կը յայտարարեն թէ բան չպիտի փոխուի երկրին արտաքին քաղաքականութենէն: Դաւադիրները փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն բանակին մէջ:

Կառավարութեան վերջին զեկոյցին համաձայն, խաղաղութիւնը վերահաստատուած է առ այժմ:

Ապստամբութեան լուրը անձկութիւն պատճառեց նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակներուն մէջ, ուր կը վախնան որ եթէ կացութիւնը ծանրանայ, կրնայ բացասական հետեւանքներ ունենալ Եւրոպայի մէջ:

Նախընթաց ապստամբութիւններ

Նախարարներու եւ ուրիշ երեւելիներու սպանութիւնը սովորական երեւոյթ է Ճափոնի մէջ: 1932ին ալ սպաննուեցան ելմտական նախարարը, մեծ գործարանատէր մը եւ օրուան վարչապետը: Աւելի առաջ, 1930ին, ծանրապէս վիրաւորուեցաւ վարչապետ Համաքուչի: Իսկ անցեալ տարի սպաննուեցաւ բա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

«Մի՛ութի՛ւն» խորագրով պաղ-գաւակ ամսաթերթ մը կը հրատարակուի Փարիզի հայ գաղութին մէջ, օրկան Բարեգործականի: Թուղթը ազուր, պատկերները փայլուն,— *Ֆանի՞ֆր.* կը վճարեն արդեօ՞ք այս ... ազգօգուտ հրատարակութեան համար՝ բարեհաճութեամբ Սիուար Ալպոնիի բարեգութ մարդկանց: Չեմ գիտեր, ինչ որ գիտեմ՝ սա է թէ կարելի է նման հրատարակութիւն մը բանի մը ծառայեցնել՝ ինչ մը բովանդակութիւն դնելով մէջը:

Երեւի, այդ է որ մտածեր են Բարեգործականի մեր վարիչները, որոնց երէք խիղճը թրըսք եղած է, խելքն ալ թրըսք եղա՞ծ է, եղած չէ՞, մեզի յայտնի չէ:

Այո՛, մտածեր են շաբաթաթերթ մը ունենալ,— ահա որոշումը.

(Կեդր. Վարչութիւնը) *«ակընկալելով համամիտ գտնուեցաւ «Մի՛ութի՛ւն» պաշտօնաթերթը համազգային չարաթաթերթի մը վերածելու, անհրաժեշտ կը նկատէ որ նիւթական եւ խմբագրական կարգադրութիւններ կարելի ըլլայ ընել նպատակայարմար կերպով»:*

Ո՛ւշ էին մնացեր: Ուրեմն Բարեգործականն ալ պիտի ունենայ թերթ մը Փարիզի մէջ,— համրեցէք հիմա փարիզեան մեր թերթերը: Անշուշտ հետաքրքրական էր գիտնալ ուղղութիւնն ալ: Ան այժմ կ'ըսեն թէ «համազգային շաբաթաթերթ» մը պիտի ըլլայ այս *սիւրփրիզը* (ուզեցի Բարեգործականեանները ձեռով խօսիլ, կը ներէք): Եթէ բան մը չհասկցաք կը ներէք): Եթէ բան մը չհասկցաք

«համազգային շաբաթաթերթ» բացատրութենէն, կրնամ ձեզի իբրեւ լուսաբանութիւն ըսել որ Բարեգործականը ազգը պիտի վարէ բոլորովին նոր բաղաքականութեամբ, նոր լեզուով, նոր··· հայրենիքի մը սէրով:

Որոշման մէջ կ'ըսուի թէ այս *ֆէնոմէնը* պիտի լոյս տեսնէ «ամիսը մէկ» պէս որ նիւթական եւ խմբագրական կարգադրութիւններ կարելի ըլլայ ընել նպատակայարմար կերպով»: կը նշանակէ թէ խմբագիր կը փնտռուի, — օ՛ն անդր յառաջ:

Բարեգործականի կողմէ, դիւրութիւն մը տալու համար թեկնածուներուն՝ կ'ուզեմ յայտնել, որ ներկայացող խմբագիրը պէտք է գիտնայ.

1.— Բարեգործականի հայերէնը:

2.— Կեղծ-ազնուապետական կեցցաղավարութիւն:

Ներողութի՛ւն,— կ'րնդհատէ ընկեր մը հովէս: Կը կարծես թէ խմբագրի՞ պէտք ունին,— ոչ եւ ոչ: Խմբագիրն ունին, պաշտօնը չունին:

Այսի՞ն:

Այսինքն թէ Բարեգործականը այլեւս թերթ հանելու պահանջ ունի, ոչ ալ «ազգ»ը թերթի կը սպասէ Բարեգործականէն, (ուրի՞շ տեղ է իր գործը, ուրի՞շ տեղ): Բարեգործականը մարդ մը ունի անպայման, որուն կ'ուզէ գործ հայթայթել,— Այդ ալ չհասկցուելիք բա՞ն է: Եւ վաղը նշանաւոր բրածոյ մը, վայելուչ ամսակաւով մը, պիտի կոչուի խմբագիր *Մի՛ութեան*, օրկան Բարեգործականի: Ո՞ւրուն մենք կ'ըսենք.— Մակարոյծ մըն ալ ահա աւելի:

ԱՐԱԶ

ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼ ԿԸ ՄԵԿՆԻ ԱՅՑՈՐ

Ինչպէս գրած էինք, *Մուսա Լեռի հեղինակը*, որուն ի պատիւ հացկերոյթ մը սարքուած էր երէկ գիշեր, Վիէննա կը վերադառնայ այսօր, ուրբաթ, իրիկուան ժամը 7–7·30ին, կառ տը լ'Էսթի կայարանէն: Անշուշտ հայրենակիցներ պիտի փութան արժանաւոր ողջերք մը մատնել հայ ժողովուրդի սրտցաւ բարեկամին եւ մեծ գրագէտին:

— · —

ԵՐԿՈՒ ՕՐ ՄՆԱՑ.- ՄԻ ՄՈՌՆԱՑՔ

Տուրքերու յայտարարութեան համար երկու օր միայն ունիք, այսօր, ուրբաթ, եւ վաղը, շաբաթ (29 փետրուար), մինչեւ կէս գիշեր: Հարցարանները կարելի է ճարել բոլոր բաղաքապետարաններէն եւ նամականատուներէն: Զանցառուները տուգանքի եւ ուրիշ անախորժութեանց կը մատնուին:

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

ԽՐՏՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ՊԵՏՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Փետրուար 26 Թուականը հեռագրի մը համաձայն, Դամասկոսի խանութները վերաբացուած են, բայց Պէյրութի մէջ մէկ մասը փակուած կը մնայ: Բաց են մեծ վաճառատուները: Պէյրութի առեւտրականներու ընկերակցութիւնը յայտարարութիւն մը ուղղելով խանութպաններուն, հրաւիրեց բանալ խանութները, քանի որ ցոյցը անիմաստ է եւ ուրիշ բանի չպիտի ծառայէ եթէ ոչ աւելի ծանրացնելու առեւտրական կացութիւնը: Կը կարծուի թէ Պէյրութի ցոյցը ուշացած մէկ արձագանգն է Դամասկոսի դէպքերուն:

**** Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահը յայտարարեց թէ մարզպանին վերջին կարգադրութիւնները պիտի օգնեն մեղմացնելու կացութիւնը: Տրուած որոշումները լաւ սպաւորութիւն գործեր են Դամասկոսի մէջ եւ խանութները անմիջապէս վերաբացուեր են: Երեւոյթները ցոյց կուտան թէ գործակցութիւնը պիտի դիւրանայ Սուրիոյ եւ հոգատար իշխանութեան միջեւ: Նոր վարչապետը, Ապա պէյ, գործի ձեռնարկած է «տունին գործերը կարգի դնելու համար», թէեւ առժամեայ կը սեպէ իր պաշտօնը:*

=•·•=

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ, հարցումի մը պատասխանելով, արտաքին նախարար Պ. Իտըն յայտարարեց թէ Ն. Վեհափառութեան համար անկարելի է տարբերութիւն դնել խորհրդային իշխանութեան եւ Գ. Միջազգայինի միջեւ:

Գավալաձի մէջ (Վրաստան) տասը համաձնավարներ աքսորի դատապարտուած ըլլալով, բուռն ցոյցեր պատահեցան: Ոստիկան զօրքը կրակ բացաւ քանի մը անգամ: Որոշուեցաւ յետաձգել աքսորի վճիռին գործադրութիւնը:

Սոցիաձի մէջ ձերբակալուեցան եւ գաւառ աքսորուեցան վեց պահեստի սպաներ, իբրեւ կուսակից մահապարտ դնդ. Վելչեւի:— Նախկին վարչապետ Կէորկիեւ բանտ երթալով, յանձնարարեց գնդ. Վելչեւի՝ աղերսագիր մը գրել Թագաւորին, դիմում հայցելու համար: Գնդապետը մերժեց: Մահապարտին առողջական վիճակը ծանրացած է քանի մը օրէ ի վեր:

ՖՐԱՆՔԵԻԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

Մեզի չի յնար կարծիք յայտնել Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքի մասին։ Ֆրանսայի ժողովուրդը չատ լաւ կ'ըմբռնէ իր սեփական չահերը եւ աւելի մօտէն կը տեսնէ։ Սակայն դաշնագրին քննութիւնը երեսփ. ժողովի մէջ՝ չարք մը մտածումներու դուռ կը բանայ։

Հինգ տարի առաջ խորհրդային իշխանութիւնը իր մեծագոյն եւ ամէնէն վտանգաւոր թշնամին կը համարէր «աչխարհակալ ու ղրամատիրական» Ֆրանսան։ Այն ատեն խորհրդային մամուլը եւ համայնավար վարիչ դէմքերը ամէն առիթով կը յարձակէին Ֆրանսայի վրայ՝ իրենց դէմ եղած բոլոր ադրանքներու հեղինակը համարելով զայն։ Միւս կողմէ նոյն մամուլը եւ մարդիկ կը սիրաբանէին Գերմանիոյ եւ Ճափոնի հետ, համաձայնելով վերջիններու իրենց լաւագոյն բարեկամները։ Սակայն, Ճափոնի գործօն քայլերը Մայր. Արեւելքի մէջ եւ Հիթլէրի իշխանութեան գլուխ անցնիլը հիմնովին յեղաչրջեցին ըստեղծուած կացութիւնը, հարկադրելով խորհրդային քաղաքականութիւնը՝ նոր ուղիներ փնտռել։

Նախ եւ առաջ, Ռուսաստանի համայնավար կուսակցութիւնը արտասահմանի մէջ փոփոխութեան ենթարկեց իր գործելակերպը։ Ըլլալով Թշնամի Եւրոպայի ժողովրդապետական կարգերուն, Գ. Միջազգայինը ամէն ճիգ կը թափէր հարուածելու այդ կարգերը՝ բուռն պայքարի մէջ մտնելով այն հոսանքներու դէմ, որոնք պաշտպան կը հանդիսանային ժողովրդավար սկզբունքներուն։ Այսպէս, մղուելով Ռուսաստանի պետական չահերէն, համայնավար կուսակցութիւնը կը գործակցէր նախահիթլերական Գերմանիոյ քաղքենի կառավարութեան հետ եւ կը պահանջէր Վերսայլի դաշնագրին վերաքննութիւնը։ Միաժամանակ, Մոսկուայի գործակալը՝ գերման համայնավար կուսակցութիւնը չանք չխնայեց վարկաբեկելու եւ թուլցնելու Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը, որ միակ կազմակերպուած ուժն էր ընդդէմ Նացիներու։ Այդ գործելակերպին հետեւանքը եղաւ Հիթլէրի յաղթանակը եւ ամրկավար կարգերու խոպան վերացումը Գերմանիոյ մէջ։

Սակայն, երբ Արեւելքէն ռազմապաչտ Ճափոնը եւ արեւմուտքէն հիթլէրական Գերմանիան իրենց սուինները ուղղեցին Ռուսիոյ կուրծքին, այն ատեն Քրեմլինը բոլորովին տարբեր ճամբայ բռնեց։ Այս նոր ուղղութեան արտայայտիչը եղաւ պուլկար Տիմիթրով, Կոմինտերնի վերջին խորհրդա-ժողովի մէջ, յանձնարարելով արեւմուտքի մէջ ֆաչական եւ հիթլէրական դիկտատուրայի դէմ պայքարելու համար միանալ ընկերվարական եւ քաղքենի - ամրկավար կուսակցութիւններու հետ։ Ուրիշ խօսքով, եւրոպական երկիրներու համայնավարները այդ կուսակցութիւններու հետ միանալով, պէտք է պաշտպանեն Ռուսաստանը արտաքին յարձակումներէ։ Այնպէս որ, չարք մը երկիրներու մէջ «Ժողովրդական ճակատ»ի հաստատումը պէտք է համարիլ խորհրդային արտաքին քաղաքականութեան յաջող գործերէն մէկը։

Ներկայիս, պաշտպան հանդիսանալով Եւրոպայի ռամկավար կարգերու, խորհրդային իշխանութիւնը «Ժողովրդական ճակատ»ներու օգնութեամբ կ'ապահովէ դիկտատորական վարչաձեւի դոյութիւնը Ֆ. Միութեան մէջ։ Եւ «Ժողովրդական ճակատ»ին ետին ամրակցող այն կուսակցութիւնները, որոնք ջերմապէս կը պաշտպանեն ազատ կարգերը եւ ժողովրդավար սկզբունքները, միանալով համայնավարներու հետ, այդ ձեւով կ'աջակցին խորհրդային իշխանութեան՝ ոտնահարելու երկրի ներսը ազատութեան եւ ամրկավար սկզբունքները։ Ֆրանսայի ընկերվարականները կը մոռնան որ ընկերվարութիւնը անբաժանելի է ազատութեան գաղափարէն եւ կը ձգտի ոչ միայն ազատագրել աչխատանքը շահագործումէ, այլ եւ ապահովել մարդ անհատին ազատութիւնը։ «Ժողովրդական ճակատ»ի ղեկավար Պլումը երբ Փարիզի փողոցներուն մէջ յարձակման ենթարկուեցաւ, խորհրդային մամուլը բողոքի եւ զայրոյթի ճիչեր արձակեց։ Իսկ «Ժողովրդական ճակատ»ի ուշադրութենէն կը վրիպի այն պարագան, որ խորհրդային բանտերու եւ աքսորավայրերու մէջ կը հիւծին հազարաւոր ընկերվարական-ներ։ Աւելորդ ապացոյց մը եւս զաղափարի եւ գործնական քաղաքականութեան մէջ տիրող հակասութենէն ...

Անշուչտ Ֆրանսայի ընկերվարականներն ու արմատականները պաչտպանելով Ֆրանքեւխորհրդային դաչնագիրը, այն համոզումն ունին թէ վերջնական վաւերացումը կը համապատասխանէ Ֆրանսայի չահերուն։ Սակայն, «Ժողովրդական ճակատ»ի ներկայացուցիչները երեսփ. ժողովին մէջ պաչտպան կը հանդիսանան ոչ միայն Մոսկուայի ներկայ քաղաքական րնթացքին, այլ եւ կ'արդարացնեն այդ կառավարութեան անցեալի մէջ կատարած այնպիսի գործերը, որոնք չատոնց դատապարտուած են անաչառ պատմութեան կողմէ։ Եւ իրենց դատապարտութեան խօսքը ըսած են ոչ միայն քաղքենի պատմագիրները, այլ եւ չարք մը ականաւոր համայնավար պարագլուխներ։ Կ'ակնարկենք Բրեստ Լիտովսկի դաչնագրին։

Երեսփ. ժողովի անցեալ հինգչարթի օրուան (փետր. 20) նիստին մէջ, բեմ ելաւ Ֆրանսայի քաղաքական ամէնէն կարկառուն դէմքը՝ Պ. Խոխօ եւ ամբողջ երկու ժամ պաչտպանեց Ֆրանքեւխորհրդային դաչնագիրը։ Ա. Ջակոմեան տարրերը դէմ արտայայտուելով դաչնագրին, կը յայտարարէին թէ Ֆրանսան չի կրնար դաչինք մը կնքել այնպիսի մարդոց հետ, որոնց ճակտին դրոչմուած է Բրեստ Լիտովսկի անարդ կնիքը, որովհետեւ անձնատ հաչտութիւն ստորագրելով քառեակ համաձայնութեան հետ, խորհրդային իշխանութիւնը դաւաճան եղաւ Դաչնակիցներու ընդհանուր գործին, պատերազմի առեն։

Պ. Խոխօ այդ մեղադրանքներուն կը հակադրէ այն տեսակէտը, թէ 1917 փետրուարեան յեղափոխութիւնը արդէն քայքայած էր ռուսական բանակը անհնարին դարձնելով պատերազմը չարունակելը Ռուսերու կողմէ եւ հետեւաբար համայնավար իշխանութիւնը ստիպուած էր անջատ հաչտութիւն կնքել Գերմանացիներու հետ։ Խոխոյին օգնութեան կուգայ ընկերվարական երեսփոխան Մութէն, որ Քերենսկիի կառավարութեան օրով կը գտնուէր Ռուսիա — յայտարարելով, թէ իրօք այն առենուան պայմաններու մէջ ինչ կառավարութիւն ալ գար իչխանութեան գլուխ, ստիպուած էր կնքել անջատ հաչտութիւն։

Նպատակ չունենալով քննութեան նիւթ դարձնել Ֆրանքեւխորհրդային դաչինքը, անհրաժեչտ կը գտնենք ճշդում մը կատարել եւ Պ. Պ. Խոխոյի եւ Մութէի խօսքերէն հարկ եղած քաղաքական դասը հանել։

Փետրուարեան յեղափոխութեան յաջորդ օրն իսկ համայնավարները հրապարակ նետեցին «Հաց եւ հաչտութիւն» կարգախօսը եւ իրենց քարոզութիւններով հրահրեցին զինուորները նետել հրացաններն ու եղբայրանալ խրամատներու մէջ գտնուող գերմանացի եւ աւստրիացի զինուորներու հետ։ 1917 մայիսին Լէնին կը պահանջէր ժամանակաւոր կառավարութենէն որ անյապաղ հրատարակէ Ռուսիոյ դաչնագրերը, որոնց ծանրագրաւումներու կնքել անջատ հաչտութիւն։ Իսկ նոյն տարուան սեպտեմբերին գրած իր մէկ յօդուածին մէջ, Լէնին կը խօսի նաեւ հաչտութեան պայմաններու մասին, որոնց համաձայն պէտք էր պատռել ցարական Ռուսաստանի կողմէ կնքուած այն բոլոր համաձայնագիրները, որ նպատակ ունէին «աւարի եւ անդամահատման ենթարկել Թուրքիան»...

Ասոնք կ'ապացուցանեն թէ համայնավարները ոչ թէ ստիպուած էին կնքել անջատ հաչտութիւն, այլ յեղափոխութեան առաջին իսկ օրերէն կը ձգտէին այդ հաչտութեան եւ իրենց իսկ ձեռքով կը նախապատրաստէին Բրեստ - Լիտովսկը։ Արտաքին Թշնամիին դէմ խորհ. կառավարութիւնը դիմադրութեան ոչ մէկ փորձ կատարեց եւ համայնավարներն իրար անցան միայն այն ատեն, երբ Թուրքերը ոտքի տակ առնելով հայկական վիլայէթներն ու Անդրկովկասը, հակառակ Բրեստ Լիտովսկի դաչնագրին տրամադրութեան, 1918 սեպտ. 15ին տիրացան Բագուի։ Եւ չատ հաւանական է, որ այսօր աչխարհի քարտէսը բոլորովին տարբեր ձեւ առած ըլլար, եթէ Ռուսիոյ տեղ դաչնակիցներու կողքին դիրք չբռնէր Ամերիկան ...

Այս խնդիրը կը չօչափենք միայն անոր համար, որովհետեւ Բրեստ - Լիտովսկի դաչնագիրը բախտորոչ դեր ունեցաւ հայ ժողովրդի համար։ Եւ յարգելի երեսփոխան Պ. Մութէն, որ այնքան մարդասէր ու հոգատար վերաբերում ունի դէպի Ֆրանսահայ տարագիրները, պէտք է գիտնայ թէ խորհրդային կառավարութեան Բրեստ - լիտովսկեան քաղաքականութիւնն էր, որ մեզ հասցուց այս դժբախտ ու իրաւազուրկ կացութեան։ Ցաւոնի է, որ Մոսկուան առանց հայ համայնավարներու կարծիքն իսկ հաչուի առնելու, Բրեստ - Լիտովսկի մէջ ոչ միայն պատռեց ցարական Ռուսիոյ դաչնագիրները եւ հրաժարեցաւ գերաւուած հայկական հողամասերէ, այլ եւ Թուրքիոյ յանձնեց Կարսի բերդը, Պաթումը եւ Արտահանի շրջանը։

Դաչնակիցներու յաղթանակէն ու զինադադարէն վերջ, Մոսկուան փորձեր ըրաւ զինու զօրութեամբ վերականդնելու Ռուսաստանի նախկին սահմանները։ Այդ փորձը անօգուտ անցաւ արեւմտեան ճակատին վրայ (ընդ. դէմ Պհեսարապիոյ, Լեհաստանի եւ մերձպալթեան երկիրներու), սակայն յաջողութիւն ունեցաւ հարաւ-արեւելեան կողմը (տիրանալով հեռաւոր երկրամասին և Անդրկասպեան շրջանին)։

Միայն կովկասեան հարաւային սահմանն էր, որ մնաց Բրեստ - Լիտովսկի կողմէ զծուած վիճակի մէջ։ Ընդհակառակն, Մոսկուայի աջակցութեամբ էր, որ 1920ին քէմալական բանակը խորտակեց Հայաստանի հանրապետութիւնը եւ «պատերազմի իրաւունքով» վերականգնեց Բրեստ - Լիտովսկի սահմանը,— այն տարբերութեամբ, որ Պաթումի փոխարէն Թուրքիոյ տրուեցաւ հայկական Սուրմալուն։ Անվիճելի է, որ մեր վերջին դժբախտութեանց իսկական հեղինակը եղած է Բրեստ - Լիտովսկը։

Իսկ այն, որ մեծ պետութեան ակնառու ներկայացուցիչները մոռնալով անցեալը եւ լքելով իրենց նախկին փոքրիկ դաչնակիցը՝ հայ ժողովուրդը այսօր կ'արդարացնեն խորհրդային իշխանութեան Բրեստ - Լիտովսկեան քաղաքականութիւնը, մեզի համար նորութիւն չէ։ Թէ արմատական էմիօն եւ թէ ընկերվարական Մութէն իրենց երկրին չահերը ամէն բանէ վեր կը դասեն։ Աչխարհի «խիղճը» ոչ միայն հաչտուած է Բրեստ - Լիտովսկի արատին հետ, այլ եւ մոռցած է մէկ միլիոն Հայերու արիւնը։

Հետեւաբար, ոչ մէկէ օգնութիւն չյուսալով, մենք ազգովին պիտի ապաւինինք մեր սեփական ուժերուն եւ միջոցներուն։

ԱՇՈՏ - ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

— · —

1. ԻՆՉՊԷՍ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՆՔ ՊՈԼՍԷՆ — ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ջ. Ո. Միութեան հիմնադրութեան տասնամեակի առթիւ վերջերս, ընկեր Նարդունի յօդուածաչարքով մը պարզեց Միութեան նպատակն ու ոգին եւ վերլուծեց «որը» անունը։

Իսկ հայ մամուլը ընդհանրապէս եւ տասնամեայ «Ցառաջ»ն ու հնգամեայ «Երկունք»ը մասնաւորապէս, բազմաթիւ սիւնակներ նուիրած են մեր Միութեան։

Ես այստեղ պիտի փորձեմ տալ Ջ. Ո. Միութեան ծագման պայմանները, նախապէս ամփոփելով պատմութիւնը յունահայ եւ Ֆրանսահայ որբաչխարհներու։

×

Զինադադարի տարիներուն, եթէ հաւատաք ընծայենք Պոլսոյ անգլ. դեսպանատան պատրաստած մէկ տեղեկագրին, աղատուած են մօտ 80.000 որբեր։ Ասոնց մօտաւորապէս 46.000ը Հայաստանի Մերձ. Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյցի եւ մասնաւոր հաստատութիւններու մէջ կը գտնուին։

Ըստ նոյն տեղեկագրին, գրաւուած Թրքական քաղաքներու հայկական, Ամերիկ. Նպաստամատոյցի եւ անգլ. Լոյս Մէյըրս Ֆրնտի որբանոցներուն մէջ կը պատսպարուէին 13.000 որբեր։ Զգրաւուած Թուրք քաղաքներու հայկական որբանոցներու մէջ կը խնամուէին 12.000 որբեր։ Իսկ 10.000ի մօտ ալ Ամերիկ. Նպաստամատոյցի հաստատութիւններու մէջ։

Ուրեմն, 1918—1922, արտասահմանի որբաչխարհը,— Պոլսոյ, Իզմիրի, Սամսոնի, Սեբաստիոյ, Մարզուանի, Սուրիոյ եւ Պաղեստինի գլխաւոր քաղաքներու հայկական, ամերիկեան եւ անգլիական որբանոցները,—այս հաչուով 35—40.000 որբերու մէկ մը կը ներկայացնէ։

Իսկ Պ. Դ.որգ Մեսրոպի պատրաստած վիճակագրութեան համաձայն, 1923 տարուան սկիզբները, Հայաստանի մէջ Բոլիվիի հսկողութեան ու մատակարարութեան տակ կը գտնուէին 22.901 որբեր։

Նոյնպէս 1923 եւ 1924 տարիներու ընթացքին Բոլիվիի Միութեան հաստատութիւններու որբերու թիւը ցոյց կը տրուի 11.000։ Եւ 9.000 որբեր ալ կը խնամուէին Բոլիվիի Սուրիոյ որբանոցներուն մէջ։ Իսկ հայ եւ մասնաւոր հաստատութիւններու մէջ կը խնամուին մօտ 4000։ Վերջին աղբիւրին համաձայն, արտասահմանի հայ որբերու ընդհ. թիւը 1923—24 ցոյց կը տրուի մօտ 24.000 հոգի։

Փակագծի մէջ ըսեմ որ Ջ. Ո. Մ.ի կեդր. վարչութիւնը իր գործունէութեան գլխաւոր ազդակներէն մէկը նըկատած է արտասահմանի որբերու համրանքին կենսական գործը։ Անշուչտ հիմ ունենալով վերոյիչեալ աղբիւրները։ Դեռ վերջացած չեն այդ ուղղութեամբ տարուած աչխատանքները։ Անմատչելի դժուարութիւններ ալ կան սակայն։ Այսուամենայնիւ մօտ է այդ վիճակագրական տախտակին հրատարակութիւնը։

×

1922։ Դանօթ է չարաղէտ Թուրկիոյ նը։ Քամալական իշխանութեան անխուսափելի արշաւանքը Թափ առած է։ Դաչնակիցներէ գրաւուած քաղաքներ արդէն նուաճուած։ Քամալապետութեան համար այլ եւս դիւրին էր «յաղթանակներ» արձանագրել։ Ու ահա օր մըն ալ իր գլուխը ցցեց Պոլսոյ դուռներն ու ափերը։

Կ'ը կ'ուզէր «յաղթանակներէ» գինովցած եւ խըրտած Թուրք խուժանը։ Կարծես վերսկսեր էին զազ իրենց բերին մէջ 1915ի հայ արեան համը։

Անհանգստութեան նշաններ քրիստոնեայ ժողովուրդներուն մէջ։

Ամէն մարդ փախուստի ճամբան կը մտածէր։

Բռնօրէն աքսորուած հայ ժողովուրդը այս անգամ կամաւորապէս առաւ աքսորի ցուպը։ Իր սեւեռուն աչքերն ու խարխափող ոտքերը ուղղեց դէպի Պալքաններն ու Կեդր. Եւրոպա։

Միւս կողմէ, Պոլսոյ Ազգ. իշխանութիւններուն համար մտահոգութեան առարկայ դարձած էր հազարաւոր որբերու գոյութեան պարագան։ Պոլսոյ Ազգ. Ինամատարութիւնը չուտով իր իրաւասութեան տակ գտնուած բոլոր որբանոցները յանձնեց Մերձ. Արեւելքի Նպաստ. Ընկերութեան (Բոլիվի) հոգատարութեան։

Ազգ. Ինամատարութիւնը ստիպուած էր այսպիսի կարգադրութիւնմբ ընելու,— Ա.) իր եկամուտին աղբիւրները արդէն ցամքեր էին, Բ) Ֆամալական չարժման յաջողութիւնները կը սպառնային որբերուն ապահովութեան։ Ամէն օր Պոլսոյ այս կամ այն որբանոցը կը խուժէին Թուրք ընտանիքներ, պատրուակելով թէ հայ որբերուն մէջ կը գտնուին Թուրք որբեր։ Եւ հայ որբերը դարձեալ խլելու իրենց նպատակին մէջ, միջոցներու մասին խորութիւն չէին դներ։

1922 նոյ. 27—30ին, անխտիր բոլոր որբերը, երկու սեռէ, ուսուցիչ-ուսուցչուհիներով, Օրթա գիւղի քարտիէն, ուր կը գտնուէր Ամերիկ. Նպաստ. կեդրոնատեղին, իրենց լամբակներուն՝ փոխան անցագրի մէկմէկ թիւեր դրած փոխադրուեցան Ցունաստանի ամէնէն գեղեցիկ կղզին՝ Քորֆու։ Ճանապարհին որբերը ուրախութեան նչաններով իրարու մատնացոյց կ'ընէին Պոլսոյ մտաւորական ընտրանիին ծանօթ դէմքերը, որոնք իրենց փախուստը ապահովելու համար՝ որբերու իբր ուսուցիչ նչանակուած էին։

Քորֆուի մէջ, որբերը տեղաւորուեցան Ցունաստանի, Կորնթոս, Լութրաքի, Քեֆալոնիա, Էտիպսոս, Աթենք, Օրոփուս քաղաքներու մէջ, ուր նաեւ հաստատուած էին Սեբաստիոյ, Սամսոնի որբերը միեւնոյն չարժառիթով։

Շուտով ամենուրեք սկսաւ որբերու ընդվզումը։

Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ բոլորին յոյսերը դէրեւ եած էին։ Սնունդ չկար, ուսում չկար։ Եւ այս չարաթներով եւ ամիսներով։ Անոնք սկսան առաջին օրէն փնտռել ազգ. իշխանութիւնները մխիթարական եւ նախանձախնդիր հոգածութիւնը։ Մինչդեռ ամերիկեան յաջողութիւն ունեցաւ հարաւարեւելեան կողմը (տիրանալով հեռաւոր երկրամասին և Անդրկասպեան չրջանին)։

Միայն կովկասեան հարաւային սահմանն էր, որ մնաց Բրեստ - Լիտովսկի կողմէ զծուած վիճակի մէջ։ Ընդհակառակն, Մոսկուայի աջակցութեամբ էր, որ 1920ին քէմալական բանակը խորտակեց Հայաստանի հանրապետութիւնը եւ «պատերազմի իրաւունքով» վերականգնեց Բրեստ - Լիտովսկի սահմանը,— այն տարբերութեամբ, որ Պաթումի փոխարէն Թուրքիոյ տրուեցաւ հայկական Սուրմալուն։ Անվիճելի է, որ մեր վերջին դժբախտութեանց իսկական հեղինակը եղած է Բրեստ - Լիտովսկը։

Իսկ այն, որ մեծ պետութեան ակնառու ներկայացուցիչները մոռնալով անցեալը եւ լքելով իրենց նախկին փոքրիկ դաչնակիցը՝ հայ ժողովուրդը այսօր կ'արդարացնեն խորհրդային իշխանութեան Բրեստ - Լիտովսկեան քաղաքականութիւնը, մեզի համար նորութիւն չէ։ Թէ արմատական էմիօն եւ թէ ընկերվարական Մութէն իրենց երկրին չահերը ամէն բանէ վեր կը դասեն։ Աչխարհի «խիղճը» ոչ միայն հաչտուած է Բրեստ - Լիտովսկի արատին հետ, այլ եւ մոռցած է մէկ միլիոն Հայերու արիւնը։

Հետեւաբար, ոչ մէկէ օգնութիւն չյուսալով, մենք ազգովին պիտի ապաւինինք մեր սեփական ուժերուն եւ միջոցներուն։

ԱՇՈՏ - ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄՈՒՐՅՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԹԱՏԵՐԱՇԱՆԳԷՍԸ

— o —

Կիրակի օր, Սեւրի Մուրատեան ժարանի Պէչիկթաչլեան թատերասրահին մէջ տեղի ունեցան աչխատական ներկայացումներ, խումբ ընտիր բազմութեան մը ներկայութեան։

Վենետիկեան հայրերը սկիզբը վեր ունին գեղեցիկ ու արդիւնաւորութիւն մը,— սարքել աչխատական ներկայացումներ, մանաւանդ Բարեկենդանի չրջանին։

Իրենց այս սովորութեան օգտակարը բազմաթիւ են եղած։ Նախ աչակերտներէն ոմանք եղած են տերազգիր, ուրիշներ դերասան, չատերն ալ այս ձեւով սիրած ու ված են մայրենի լեզուն։

Իրենց աչակերտներն են Մկրտչ Պէչիկթաչլեան, Հէքիմեան, Քիւրեղեան եւ վանական թատերագիրներ։

Դերասաններէն յիչենք Թրքահմասամբ Ադամեանը, Վահրամ Փափազեանը, Բագրատունին եւ Լեւոնը։

Ամէնէն աւելի սակայն, ինչպէս սինք, այս ներկայացումները կը պատեն սիրցնելու հայ լեզուն՝ նազան երկրամասերէ եկած հայ չակերտներուն։ Վենետիկ, Մուրատ Ռափայէլեանի չրջանակին մէջ բան օրերուս, անձամբ տեսած եմ ինչ սիրով ու հոգածութեամբ կերտները կը պատրաստուէին ներկայացումներուն, ինչ քաղցր դաւադրութիւն մը կը ծաւալէր դպրոցին մթնոլորտին մէջ։ Թատերական փորձերու օրերուն։ Մայրենի լեզուի չափ զուարթութիւնն ալ անհրաժեչտ է աչակերտին եւ թատրոնը կը մարտէ այդ բոլորը, իր քրոջ երկարտութեան հետ։ Այս արուեստն ալ պատուի է մեր վարդապետներուն։ Կիրակի օրուան նուագախումբին անդամները բոլորն ալ վարպետներու սաներն են՝ ինչպէս Ալէմչահ եղբայրները եւ Սկիմերը պաչտան։

Ուրեմն, Վենետիկի Մխիթարեան միաբանները գնահատելի սէր մը ունին դէպի թատրոնն ու երաժչտութիւնը։ Ու այդ սիրոյն մեծագոյն

ՏԱՐԱՍԱԽՍԿԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱՎԱՆՔ (1913—1923)

Նաև ներկա տնտեսական վիճակը ոչ այնքան ուրախալի է, սակայն ամեն տարի ավելի ու ավելի է ամրանում և զարգանում։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի է ընդլայնվում հողագործությունը, ավելի ու ավելի է ծաղկում անասնապահությունը, ավելի ու ավելի է ընդարձակվում առևտուրը։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի է ուժեղանում ժողովրդի նյութական բարեկեցությունը։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի է բարձրանում ժողովրդի կուլտուրական մակարդակը։ Ամեն տարի ավելի ու ավելի է ամրանում խորհրդային կարգերը։

Այս բոլորը ապացուցանում են այն, որ Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները, որոնք հեգնական ժպիտով էին ընդունում Հայաստանի խորհրդայնացումը, որոնք ոչ միայն չէին հավատում, այլև ծաղրում էին խորհրդային կարգերի հաստատությունը, այժմ ամուր կերպով կապվել են խորհրդային կարգերի հետ, ամուր կերպով կապվել են Կարմիր Բանակի հետ, որը պաշտպանում է նրանց խաղաղ աշխատանքը, նրանց ազատությունը և անկախությունը։

Այս բոլորը ապացուցանում է նաև այն, որ Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ավելի ու ավելի են գիտակցում, որ միայն խորհրդային կարգերի պայմաններում է հնարավոր ազգային անկախության իրական ապահովությունը, որ միայն խորհրդային կարգերի պայմաններում է հնարավոր ազգային մշակույթի ծաղկումը։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախության իրական ապահովությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախության իրական ապահովությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախության իրական ապահովությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախության իրական ապահովությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախության իրական ապահովությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները ոչ միայն չեն ուզում, այլև չեն կարող հրաժարվել խորհրդային կարգերից, որովհետև հրաժարվել խորհրդային կարգերից՝ նշանակում է հրաժարվել ազգային անկախության իրական ապահովությունից, հրաժարվել ազգային մշակույթից։

Ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Կարմիր Բանակի հետ, ահա թե ինչու Հայաստանի աշխատավոր զանգվածները այնքան ուժեղ են զգում իրենց կապը Ռուսաստանի աշխատավոր զանգվածների հետ, որոնք ազատագրել են իրենց կապիտալիզմի լծից։

«Կոմ-հոդ»
«ՏՈՒՆ ԳՈՒՆԴԻ»
ՍՊԻՏԱԿԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՅՈՒՐՈՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ
ՕՐԳԱՆ
Լույս է ընծայվում շաբաթական 3 անգամ
Խմբագրության և տպարանի հասցեն՝ Ս. Ալիխանյան փող. № 1
Հեռ. № 2-35
Խմբագրության և տպարանի հասցեն՝ Ս. Ալիխանյան փող. № 1
Հեռ. № 2-35

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՅՈՒՐՈՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՎ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Պատասխանատու խմբագիր Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Լույս է տեսնում 1936 թ. մարտի 25-ից

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ՍՈՎԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

Հասցե՝ Երևան, 25 փետր. 1936

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ Շ. ՀԱՍՏՈՒՆՔՆԵՐ

Ջերմագին, գործնական և ուրախալի տոնական մթնոլորտում տեղի ունեցավ Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կազմակերպության 13-րդ համագումարը։ Համագումարը ամփոփեց կուսակցական կազմակերպության մեծ աշխատանքը, որ տարվել է կուսակցության Կենտկոմի և Հայաստանի կուսակցական կազմակերպության ղեկավարությամբ։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։ Համագումարը հաստատեց կուսակցության ուղին, որ տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթական շինարարությունը։

նակին ընդհ. քննիչը, զօր. Նակաթա: Այս բոլոր դէպքերուն մէջ — թերեւս այս անգամ ալ — ահաբեկիչները կը պատկանէին գաղտնի ընկերութեանց, ինչպէս «Արիւնի եղբայրութիւն», «Սեւ վիշապ» եւն. եւ ընդհանրապէս երիտասարդ սպաներ են: Այս կազմակերպութիւնները ուխտած են անհետացնել բոլոր այն քաղաքագէտները որոնք տոգորուած են արեւմտեան ազատական գաղափարներով, ընդդէմ «Դէպի Ասիա» կոչուած ռազմատենչ եւ ծաւալապաշտ չարժման: Ցաչական եւ հիթլէրական վարդապետութեանց բոլոր տարրերը կը գտնուին այս չարժման մէջ, որ վճռական դեր կատարած է վերջին 4 տարիներու ընթացքին: Մանրական դեր կատարած է վերջին 4 տարիներու ընթացքին: Մանրամասնութիւնները:

Ասորիներու Տեղաւորումը Սուրիոյ մէջ

— · —

ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԳՈՒՄԱՐԸ ՏՐԱՄԱԴՐԱԾ Է ՓՐԱՆՍԱ

Երեքշաբթի օր ուշադրաւ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ: Արտաքին նախարարութեան խորհրդականը 60,000 ոսկիի յատկացածական վարկ մը պահանջեց, իբրեւ Ասորիները Սուրիոյ մէջ տեղաւորելու համար: Այս առթիւ յայտարարեց թէ պահանջուած վարկը կը ներկայացնէ առաջին մասնաւճարը առաւելագոյն 250,000 ոսկիի աջակցութիւն մը: Ճեմասով հարցին պատմութիւնը, ըսաւ թէ մինչեւ հիմա ամենամեծ աջակցութիւնն ընծայած է Ֆրանսա, 380,000 անգլ. ոսկիի գումարով մը, «որ պիտի ծառայէ ոչ միայն Ասորիներուն օգնելու, այլեւ զարկ տալու տեղաւորման վայրին տնտեսական զարգացման»: Ազգերու Դաշնակցութիւնը տրամադրած է 50,000 անգլ. ոսկի: Անգլիա եւ իրաք յանձն առած են տրամադրել 250 հազարական ոսկի: Տակաւին կը պակսի 180,000 ոսկի, որ պիտի ճարուի անհատական նուէրներով:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, արտաքին նախարարութեան նախկին խորհրդական մը խստօրէն քննադատեց Անգլիոյ ազգային կառավարութիւնը, իբրեւ պատասխանատու Ասորիներու դէմ բախտութեան: Քննադատուեցաւ, նաեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան դանդաղութիւնը:

Տեղի անձկութեան պատճառով, վաղուան կը յետաձգենք մանրամասնութիւնները:

Կրիմի համաձայնակը Թ. Միութեան մէջ

Նորագոյն լուրերու համաձայն, կրիմի (Ղնֆլիւնցա) համաճարակը արագօրէն կ'աճի մասնաւորապէս եւրոպական Ռուսիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Պաշտօնական զեկոյց մը կը յայտնէ թէ «ամէն օր հազարաւոր դէպքեր» կ'արձանագրուին Մոսկուայի եւ Լէնինկրատի մէջ: Բոլոր բժիշկները ասպարէզ կանչուած են, բայց չեն բաւեր պահանջին: Մասնաւոր յանձնախումբ մը կազմուած է Լէնինկրատի մէջ, բժշկական օգնութիւն հասցնելու համար: Կիրակի օր յանձնարարուեցաւ Մոսկուայի բոլոր հիւանդատարի կառքերը բանեցնել առաւոտեան ժամը 8էն իրիկուան ժամը 8:

Ամէն տարի կրիմի ծանր համաճարակներ կը ծագին եւրոպական Ռուսիոյ կեդրոնական քաղաքներուն մէջեւ: Տագնապը կը ծանրացնէ վառելիքի անբաւականութիւնը եւ բնակարաններու խճողումը: Խորհրդային մամուլին համաձայն, անցեալ տարի այս եղանակին օրական գրեթէ 2000 դէպքեր կը պատահէին, իսկ 1934ին՝ 16,000: Մանուկները բաղդատարար ազատ են համաճարակէն:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թէհրանի մէջ երեք յիշատակարաններ պիտի հինուին, Ֆըրանսացի արուեստագէտներու կողմէ, Շահն Շահին պատկերով:

ՓԱՐԻԶԻ ԲՈԼՈՐ ԶԲՕՍԱՎԱՅՐԵՐԸ, թատրոն, սինեմա եւն. դործադուլ պիտի հռչակեն մարտ 20ին, եթէ կառավարութիւնը գոհացում չտայ: Կը պահանջուի 10 առ հարիւրի տուրքը իջեցնել 5ի, բայց քաղաքապետութիւնը կ'ուզէ զեղչել միայն 2 առ հարիւր: Կառավարութիւնը չատ կը վախնայ տուրքերու եկամուտին նուազումէն, որ կրնայ միլիոններու հասնիլ, եթէ նոյնիսկ միայն 24 ժամ տեւէ գործադուլը:

ԱՆԳԼԻՈՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԸ մերժեցին մասնակցիլ Հայտէլպէրկի (Գերմանիա) համալսարանին 550ամեակին, իբրեւ բողոք հիթլէրական կարգուսարքին դէմ:

ՄԻԻՒՆՈՑՆ ՕՐԸ ՁՈՐՍ ՊԱՌԱՒՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ Ֆրանսայի զանազան քաղաքներուն մէջ: 16 տարեկան տղայ մը սպաննեց իր մեծ մայրը, Թուռի մօտ, եւ գարակները խուզարկելով հափշտակեց 73 ֆրանք գտաւ: Ուրիշ հրէշ մը, 48 տարեկան, Պոռտոյի մէջ սպաննեց իր հարազատ մայրը, 80 տարեկան, դարձեալ դրամի համար: Բերանը ցից մը կոխած էր: Ռուպէի մօտ, 60ամեայ պառաւ մը սպաննուած եւ դիակը գետը նետուած է: Իսկ Փարիզի մէջ դեռ կը փնտռեն վախճանական մը, որ սպաննած է հարուստ այլ պառաւ աղջիկ մը:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ *Մարսէյլի Հայ Երաժշտ. Միութեան տարեկան երգ.պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 18 ապրիլ, շաբաթ երեկոյ Salons Massillia մէջ:*

ԱՐԵՒԱԳԱԼ

Փարիզի Հայ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան ժողովոյ կարգադրութեամբ, երէց պատարագ առնի, մարտ 17ին սկսեալ, առջի կիրակի առաւտ. ժամը 10ին, պիտի երգուին Արեւմտեան երգերը, մասնակցութեամբ յատկապէս հրաւիրուած դպիրներու:

Շնորհակալիք

Փոթի տ'Թէթալիի Դպրոց. տիկ Միուճեան մասնաճիւղի վարչութիւնս հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Ֆրանսահայ կ. խաչի կեդրոնական վարչութեան, որ ընթացք տալով մեր դիմումին, տուն ի օժանդակութիւն, ետ կու հարիւր (200) ֆրանք տրամադրեց ըլջանիս դպրոցին անմիջական պէտքերուն:

վարչութիւն

ՅՕՒՇԱՏԵՍ

Պանեկօ Քաշճեանի յառաջդիմասիրաց միութեան դասախօսական ժողովը, 1 մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3 30ին, իր դպրոցին սրահին մէջ, rue Mme Curie. Պանեէօ: Պ. կ. Բասմաջեան կը դասախօսէ՝ Աթի մասին կը ցուցադրէ մոգական լապտերով Աթիի հինութիւնները:

ՀԱՄԱՐՈՏԱՏՈՒԹԻՒՆ *կը հրաւիրուի պ. Քիթապճեան, այսօր, ուրբաթ 4էս օրէ վերջ ժամը 5ին:*

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եփեպտացի» կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր ըլջանի բոլոր րնկերները. 2 մարտ երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 8.30ին, 32 Ave. des Gobelins ի վերնայարկը:

Օրակարգ՝ Զեկոյց կոմիտէի եւ ընթացիկ գարցեր:

ՊԱՆԵՕ ՔԱՇՃԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը, 29 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 19 rue Ampère, Cachan:

Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ենթակոմիտէի ընկ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, 1 մարտ կէս օրէն վերջ ժամը 2ին, Հայ Ախուբին մէջ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստով ենթակոմիտէի եւ Քրիստափոր խումբի ընդհանուր անդամական ժողովը 28 փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական ցաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ՝ Շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 28 փետր. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէին ընդհանուր անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր ուրբաթ երեկոյ, ժամը ժ|չդ 8ին, «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները, այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական ցաւաքատեղին:

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

29 փետր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

Salle de Géographie *ի մէջ,* **184 Bld. St. Germain**

կը նախագահէ Պ. Ա. ՇԱՀԱՆԱԹՈՒՆԻ

կը խօսին Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ՆԱԵԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԿԱՈՒՏՆԵՐԸ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Բացում՝ ցառաց Նահիտակ (Նփրատ Նուագախումբ),— երգ՝ Սր. Հ. Կնիազեան.— փլանթիք պարեր՝ Mlle Lacca.— Արտասանութիւն՝ Պ. Եր. Գրիգորեան: Մնբերգ:

ՄՈՒՏՔ 2 ՖՐԱՆՔ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՓԵՏՐ. 18ի ՕՈՒԹԻԻ

15 մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ, Գարակէօզեանի սրահին մէջ

46 rue de la Défense, ի՛սի լէ Մուլինօ

Թէյասեղան

Հայ Երիտասարդաց Ակումբին կողմէ, 1 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 4 30ին

86 Ave. de l'Opéra (*մէթրօ* **Opéra**)

Ներկայ կ'ըլլայ հայ երիտասարդ գրագէտ H. TROYAT. որ դնահատուած է ֆրանսական մտաւորականներու կողմէ:

Մասնակցիլ փափաքողները պէտք է դիմեն մինչեւ փետր. 28 V. Tahmazian ի 30 rue Chevel. փարիզ 19:

Մասնակցութեան համար 5 ֆր.

ՍԱԶԱՏ ԼՈՒՐԱՆ Հ. Կ. ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Երրորդ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի կ'ունենայ 29 փետր. փաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3|չդ 4ին

Մէզոն Միւնիւալիթէի մէջ (24 rue Sèze Վիքթօր)

Դասախօս՝ Պ. Ա. ՎՐԱՑԵԱՆ

Մուտքը ազատ է բոլորին համար:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՒՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 17

Բովանդակութիւն.— *Ստամոքսի հիւանդութիւնները* (Ցոքթ. Պ. Քօլեան),— *Թոքերու առողջապահութիւնը* (Ցոքթ. Արշակ Անդրէասեան).— *Ինդացէք, միշտ խնդացէք* (Ցոքթ. Գ. Ս. Պալուսեան),— *Ինչ ձիւներ կը բերէ Ֆրանկախտը* (Ֆրանս. Ազդոց Նախարարութիւն),— *Շնչերակային գերճնշում* (Ցոքթ. Ք. Ցոքաքիւեան),— *Խաղողի տուչ երեխաներուն* (Հ կապոյտ խայի Ֆրանսայի Շրջ վարչութիւն),— *Հարցարան* (Խմբ.):

Տարեկան բաժնեգինը՝ 20 ֆրանք Ֆրանսա, 25 ֆրանք արտասահման:

Դիմել՝ Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, Paris (13e):

ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ *գեղարուեստական լուսանկարները ծախսուին հատը 10 ֆրանքէն* **Photo-Arax-Henry** *ի մօտ.* **31 Bld Raspail, 7e. Tél. Laitre 76-39.**

ՍԱԿԱՒԱԳԻՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ, ՓՈԽԱՑԷՔ ԶՕ ԳՆԵԼ.

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 40 ՕՐԵՐԸ

Հեղինակ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ *Թարգմ. ԵՐ. ՏԷՐ-ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ*

2 հատոր մեծադիր, 466 եւ 489 էջ, հեղինակին նկարով

Գինը՝ երկու հատորի 70 ֆրանք:

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)

Հեռաձայն Danton 88-65, *Chèque Postal: 1278-35*

ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ **ՍԱԼԻԼԹԱՆ** ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

84, Fbg. St. Denis (ԲԱՍՍԱԺԻՆ ՄԷՋ)

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԼԱԽԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ԼԱԽԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Գաւառէն եղած ապսպրանքներուն գոհացուի կը տրուի արագօրէն եւ մեծ խնամքով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

Ձախատուն **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա Ն**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton : 52 . 78**

Աբեւելեան Եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

29 ՓԵՏՐՈՒԱՐԷՆ (ԿԱՄ 31 ՄԱՐՏԷՆ) ԱՌԱՋ

Վաճառականները, ճարտարագործները, արհեստաւորները, բոլոր հարկատուները պարտաւոր են Հարկահաւաք Վարչութեան հաղորդել իրենց տարեկան հասոյթը, այլապէս կ'ենթարկուին տուգանքի:

CABINET PARMAC*ի սպասարկութեան բաժանորդները մտադրութեան որեւէ պատճառ չունին այդ ձեւակերպութիւններուն համար, որովհետեւ իր մասնագէտները կը փոխանորդեն իրենց այնմէկն պարագաներուն մէջ, որոնք կապ ունին Հարկահաւաք Վարչութեան հետ,— տարեկան հասոյթի յայտարարութեանց խմբագրութեան եւ հաղորդում, ճշդումներու անձամբ մասնակցութիւն, սրբագրութեանց համար խորհրդակցութիւն:*

CABINET PARMAC*ի բաժանորդները կրնան վստահ ըլլալ թէ պաշտպանուած են ելմտական վարչութեան որեւէ մէկ դիտողութեան դէմ:*

Տարեվերջի հարկային ձեր յայտարարութիւնները խմբագրի տուէք CABINET PARMAC ի սպասարկութեան մէջ, այս ձեւով կը կատարէք աւելորդ տուրքերու խնայողութիւն մը:

Դիմեցէք CABINFT PARMAC ին ամենայն վստահութեամբ Այսօր իսկ պահանջեցէք տեղեկութիւններ CABINET PARMAC ի սպասարկութեան եղանակներուն մասին: PARMAC, 28 Bld. de Strasbourg, Paris (10e). Tél Botzaris 17—64:

ՀԱՅԿ ՓԱՇԱ 600 ԷՋ, 603 ԿՏՈՐ ԵՐԳ

ԱԶԳԱՑԻՆ — ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՌԱԶՄԱ — ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ, ՏՈՒՆ ԵՐԳԵՐ, ՔԱՑԼԵՐԳՆԵՐ, ՍԻՐԱՑԻՆ ԵՐԳԵՐ, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԳԵՐ, ԶԱՆԱԶԱՆ ԵՐԳԵՐ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՏՈՐՆԵՐ, ՊԱՐ ՑԱՆԿ, ԵՐԳԱՑԱՆԿ, ԵՒԱՑԼՆ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Աշխատակցութեամբ բազմաթիւ ծանօթ գրողներու: Հոն պատկերներ գարդուած. գեղարուեստական նկարներ: Գրականութեան, գրական քննադատութեան, պատմա-բանասիրութեան, գիտութեան եւ գեղարուեստ գրական արձագանգի եւ հայ կեանքի բաժիններով:

352 մեծադիր էջեր, Գին՝ 25 ֆրանք, Ամերիկա՝ 1.5 տոլար:

Առանձնաւոր դիմել Տարեգրքի խմբագրութեան. B. P. 868 Caire, Egypte, եւ «Յուսաբեր»ին:

Թատերական ներկայացում Մարտիի մէջ

1 *Մարտ կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, Քոլիզէի մէջ,*

21 Փոլվաս Ֆիւկովիչ

Ղեկավարութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԱՆԱԹՈՒՆԻ եւ մասնակցութեամբ դերասան Ղազարեանի, Տիկին Սիրուշի եւայլն.

ԱՌԱՔԵԼ ԱՂԱ

Մուտք՝ 10 եւ 7 ֆրանք:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

RueCours Lafayette, angle Garibaldi

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՋՈՂԻ ՔԵՐԹՈՂԸ (71)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍՓԻ

Աղջիկը վարանեցաւ:

— Ինձի չե՞ս վստահիր, հարցուց Փուաւրօ. եւ սակայն դիս տեսնելու եկեր ես... ինչո՞ւ եկար, ըսէ նայիմ..

— Որովհետեւ չեմ հաւատար թէ ոճրագործը Րէյֆն է. գիտեմ որ դուք չատ վարպետ մէկն էք եւ ճշմարտութիւնը երեւան կրնաք հանել...

— Այո՞...

— Եւ չատ ազնիւ էք...

— Շատ լաւ, չատ լաւ. մտիկ ըրէ, ես ալ կը հաւատամ որ քու ամուսինդ անմեղ է, սակայն գործը գէշ ճամբու մէջ է... եթէ ես պիտի փրկեմ զինքը, այն ատեն պէտք է իմանամ ամբողջ պատմութիւնը, նոյնիսկ այն պարագային երբ քու տեղեկութիւններդ իր վիճակը ծանրացնելու բնոյթը ունենան ...

— Ի՞նչ լաւ կը հասկնաք ...

— Ուրեմն ամէն բան պիտի պատմես ինծի ... ծայրէն...

— Ցոյս ունիմ որ դիս դուրս չէք հաներ, ըսաւ քոյրս բազկաթոռին մէջ տեղաւորուելով. կ'ուզեմ հասկնալ թէ այս աղջիկը ինչո՞ւ սպասուհի կեղծ դերը կը կատարէր...

— Կե՞ղծ դեր...

— Այո, ըսէ նայիմ, աղջիկս, ինչո՞ւ սպասուհի եղար... դրաւի՞ բռնուած էիր...

— Ապրուստս չահելու համար, պատասխանեց Ըրսիւլա:

Ու քաջալերութիւն ստանալով ըսկսաւ ընել իր պատմութիւնը զոր այստեղ կը ներկայացնեմ՝ իմ բառերովս:

Ըրսիւլա Պօրն եօթը հոգինոց ընտանիքի մը աղջիկն էր. Ծագումով Իրլանտացի ազնուականներ էին անոր ծնողքը՝ այժմ չատ աղքատ: Հօրը մահէն ետքը աղջիկները գործի կ'երթան իրենց հացը վաստկելու համար:

Ըրսիւլային մեծ քոյրը ամուսնացած էր հարիւրապետ Ֆալիաքինի հետ: Տիկին Ֆալիաքը զոր տեսնելու գացած էի այդ կիրակի օրը, անոր քոյրն էր. հիմա կը հասկնամ անոր յուզումին եւ չփոթութեան պատճառը: Ըրսիւլան ալ իր ապրուստը ապահովելու մասին կը մտածէ եւ նկատի ունենալով իր անվարժութիւնը, կը նախընտրէ սպասուհի ըլլալ:

Ցետոյ կ պատահի իր հանդիպումը Րէյֆ Փէյթընին հետ. իրենց սիրաբանութեան հետեւանքը կ'ըլլայ գաղտնի ամուսնութիւն մը. Րէյֆն է որ կը ստիպէ անոր գաղտնի պահել զայն՝ հակառակ աղջկան կամքին, կը բացատրէ թէ իր խորթ հայրը դէմ է աղքատ աղջկան մը հետ ամուսնութիւն կնքելու գաղափարին եւ աւելի լաւ կ'ըլլայ եթէ երեւան չհանեն լուրը՝ մինչեւ որ յարմար առիթը ներկայանայ:

Ահա այդ ձեւով Ըրսիւլա Պօրնի անունը կը փոխուի Ըրսիւլա Փէյթընի: Րէյֆի պարտքերը պիտի վճարէր, գործ մը պիտի գտնէր եւ, հայրիկէն անկախ, կինը պահելու է վիճակի ըլլար ետոյ, գաղտնիքը պիտի յայտնէր անոր:

Սակայն Րէյֆի փէյթընի խառնքը ունեցող մարդիկ աւելի դիւրախոստանան քան կը գործեն: Ցոյս ունէր որ հայրը որքան որ անտեղեակ մնար իր ամուսնութեան, պիտի վճարէր իր պարտքերը եւ այնպէս անոնց դումարը զայրոյթի պատճառով ծերունիին կարուկ կերպով մերժեց տեղի տալուն պնդումներուն: Ամիսներ անցան. Րէյֆի դարձեալ Ցըրնէի ճամբորդութեան ելքը ոչ մէկ դիտողութեան արժանացաւ: Ըրսիւլա Փէյթընի հայրը ոչ մէկ կասկած ունէր իր որոշումը: Անկեղծօրէն կը փափաքէր որ իր խորթ զաւակը ամուսնանար Ֆլօրայի հետ:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70

ՔԱՂԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԱՅՑԱՄԱՆԱՑ ՎՃԱՐՄԱՆ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
29
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
29 FÉVRIER
1936

12 ՏԱՐԻ — 12e Année No. 3051

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Օր. Գին. ԽՕՍՔ

«ՁԱՄՈՒՆԻՔ» ԵՒ ԻՐԵՆՑ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Արդա՛ր էր որ այս տասնամեակն ալ արժանագրուէր ու տօնուէր, իբրեւ արտայայտութիւնը երիտասարդական կորովի եւ կենսունակ շարժումի մը:

Մեղքը մերը չէ, եթէ նորէն «Յառաջ»ի կ'իյնայ յառաջ անցնիլ եւ իր եղբայրական ողջոյնը հաղորդել այս առթիւ ալ, մինչ ուրիշներ կը շարունակեն «լռութեան դաւադրութիւնը», ինչպէս տարբեր պարագաներու մէջ ...

Ուրեմն, տասը տարի է անցեր այն օրէն ի վեր, երբ ափ մը տղաք, հաղիւ մոռցած իրենց դառնութիւններն ու անձնական հոգերը, հիմը դրին Զ. Ո. Մ.ի առաջին (1926 փետր.):

Նոր կազմակերպութիւնը կոչուած էր դառնալու թարմաչունչ եւ կենդանի ազդակ մը, մեր հանրային կեանքին մէջ, ուր այնքան դեղնած են տրամադրութիւնները, մանաւանդ այսօր:

Իր ծրագիրն իսկ, առաջին օրէն, հրապարակային յանձնառութիւն մը կը խտացնէր.

1. «Զ. Ո. Միութեան բարձրագոյն իտէալը կը կազմեն պայքար՝ ապազգայնացման դէմ, սէր՝ հայրենիքի հանդէպ, լաւագոյն ճանաչումը՝ ցեղային պատմութեան, պահպանումը՝ տոհմային ազնիւ աւանդութեանց.— 2. Որք եւ ոչ–որք երիտասարդները շաղկապել իրարու՝ խուրձերու նման»:

Փարիզէն տրուած ազդանշանը ճառագայթի մը պէս տարածուեցաւ գաղութէ գաղութ, եւ կորիզներ կազմուեցան Սուրբ–այն մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա, ամէն ուր որ թոյլ կուտային պայմանները:

Միութեան գործունէութիւնը եղաւ ալեկոծ, ինչպէս անոր անդամներէն իւրաքանչիւրին կեանքը: Չէ՞ որ երիտասարդներ էին եւ մանաւանդ որքեր: Իրենց առաջադրութիւնները կը խռովէին սովորամոլ մարդոց հանգիստը, եւ պայքարը բուռն թափ ստացաւ երբեմն, գլխաւորաբար «մեծ»երու յանցանքով, որոնք չկրցան ըմբռնել նոր կազմակերպութեան ոգին, կամ իրենց ընկերային–դասակարգային շահերուն համար վնասակար գտան զայն: Ոտպոտ կանչեր արձակեցին նոյն սերունդին պատկանող երիտասարդներ ալ, կամ անհասկացողութեամբ, կամ քշուելով օրուան հոսանքէն:

Եւ սակայն, Միութիւնը քալեց անվհատ, եւ եթէ չկրցաւ իրագործել շատ մը առաջադրութիւններ, պատճառները կրնաք բացատրել իրարու:

Իսկ ո՞ւր են միւսները, այն գոյնզգոյն կազմակերպութիւնները որոնք հրապարակը կ'աղմկէին Զ. Ո. Մ.էն առաջ, անոր հետ կամ անկէ վերջ...

Միայն իր ոգին բաւական էր, որպէսզի այս Միութիւնը արմատ ձգէր եւ ուռճանար:

Կարելի է խօսիլ ու վիճիլ, օրինակ, անունի մասին, որուն դէմ դիտողութիւններ գրի առած ենք մենք ալ: Կարելի է ունենալ ուրիշ պարկեշտ վերապահումներ:

Բայց, այդ բոլորը բան մը չեն պակսեցներ չարժման խորութենէն եւ ծաւալումէն: Եւ չպակսեցուցին ամբողջ տասը տարի, հակառակ այնքան բացասական ելեւէջներու եւ գռեհիկ խաչակրութեանց:

Եթէ Միութիւնը տեղ մը տկարացաւ կամ կայուն վիճակ ստացաւ — ինչպէս Ֆրանսայի մէջ — նոր ընձիւղներ արձակեց ուրիշ վայրերու մէջ, իր ճամբուն վրայ ցանելով թարմութեան եւ վճռականութեան սերմը:

Այդ արժանիքը չունեցան համանման կազմակերպութիւնները, հակառակ իրենց չռնդալից յաւակնութեանց եւ նիւթական առատութեանց:

Որո՞ւ համար գաղտնիք է որ, Զ. Ո. Մ.ը իր նիւթական բեռները ալ ինք չուկեց, չնորհիւ իր անդամներուն զոհողութեանց, երբ ուրիշներ «բարձր հովանաւորութիւններ» կը վայելէին:

Միշտ ինքնավստահ եւ ինքնակամ, այս Միութիւնը կրցաւ խուսափիլ բարեւի կենալու վարժութիւններէն, որոնք վարակած են նոյն իսկ երիտասարդութիւնը, մեր այս օրերուն մէջ:

Եւ ահաւասիկ տասնամեակը իր գործունէութեան, այնքան դար ու փոս անցնելէ յետոյ:

Մեր բաղձա՞նքը, այս առթիւ:

Ի՞նչ կրնար ըլլալ այդ բաղձանքը, թերթի մը համար որ այնքան սրտանց ողջունած էր նոր չարժումը, ծնունդ առած ըլլալով անկէ վեց ամիս առաջ:

«Յառաջ»ը, ինչպէս անոր պատկանած կուսակցութիւնը, լման տասը տարի եղան այս Միութեան հետ, իրրեւ երէց եղբայրներ: Երկուքն ալ, Դաշնակցութիւն եւ մամուլ, խանդաղատանքով հետեւեցան Զ. Ո. Մ.ի բոլոր քայլերուն եւ կատարեցին ինչ որ կ'իյնար իրենց, իրրեւ պարտականութիւն:

Այդ համակրանքն ու աջակցութիւնը, ամբողջովին բարոյական, կը բխէին բուն իսկ չարժման էութենէն, որ ամէն բանէ առաջ կը խտացնէր հայկական կեանքի երիտասարդացման եւ ձեւաւորման ճիգը:

Ուրեմն, մեր բաղձանքը պիտի ըլլայ Զ. Ո. Մ.ը տեսնել աւելի ծաւալուն եւ գործօն, երկրորդ տասնամեակի սեմին վրայ: Ծաւալումն՝ ուժովցած նոր տարրերով — պայման չէ որ միշտ որքեր ըլլան— եւ գործօն՝ իր իսկ առաջադրութեանց ճամբուն վրայ:

Ինքնապաշտպանութեան պայքարն է բոլորիս հիմնական մտահոգութիւնը Արտասահմանի մէջ: Արդ, ահա վստահելի եւ կուռ ազդակ մը, ճակատի յառաջապահ դիրքերուն վրայ:

Ապրին Զ. Ո. Մ.ը եւ իր զինուորեալները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԻՑ

Ֆրանսիական խորհրդային դաշինքը
164ի դէմ 353 ձայնով

— . —

ՆՈՐԷՆ ՓՈՔՈՐԿԱԼԻ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

— . —

« ԴԱՍԱԼԻՔ, ԾԱԽՈՒԱԾ, ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ, ՍՏԱԽՕՍ··· »

— . —

Երեսփ. ժողովը հինգշաբթի օր վաւերացուց Ֆրանքեւխորհրդային դաշնագիրը, որուն քննութիւնը կը քաշքշուէր երեք շաբաթ է վեր: Կառավարութիւնը որոշած էր վերջացնել այս անգամ, նոյն իսկ վստահութեան խնդիր յարուցանելով. բայց մեծամասնութիւնը ապահովուած էր արդէն: Տակաւին շատեր կ'ուզէին խօսիլ, բայց հարկ եղաւ կարճ կապել: Երեսփոխան Մուրթ բողոքեց ցանկին փակման դէմ, բայց չատ ուշ էր: Աջակողմեան երեսփոխան մը խօսք առնելով յայտարարեց թէ վստահութիւն չունի խորհրդային իշխանութեան ուղղամտութեան վրայ: Ճետոյ խօսեցաւ Պ. Ֆիլիփ Անռիօ,— այն որ անցեալ չաբթու ապտակուած էր համայնավար երեսփոխանի մը կողմէ եւ քննադատեց դաշինքը, բացատրելով թէ ոչ մէկ պետութիւն կ'ուզէ միանալ անոր եւ թէ ոչ Ռումանիա, ոչ ալ Լեհաստան երբեք թոյլ չպիտի տան որ ռուս զօրքը անցնի իրենց երկրէն: Ճետոյ զգուշացուցաւ թէ համայնավարական գործունէութիւնը երբեք չէ դադրած Ֆրանսայի մէջ: Այս առթիւ կրկին յուզեց Մոսկուայի գործակալ Էպէրլէնի խնդիրը, դիտել տալով թէ անոր մասին թղթածրար մը պէտք է գտնուի արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ:

— Սո՛ւտ է, յայտարարեց նախարար Պ. Ֆլանտէն:

Պ. Անռիօ չարունակելով հարցուց թէ ինչո՞ւ յետաձգուեցաւ Էպէրլէնի դատավարութիւնը որ նշանակուած էր յունուար 21ին: Մենք պիտի ուզէինք որ նախ այդ խնդիրը քննուէր, Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին վաւերացումէն առաջ: Մենք դաշնագիրը կը սորագրենք մարդու մը հետ որ Գ. Միջազգայինը կը ներկայացնէ: Մենք չենք ուզեր Կոմինտէրնի, անոր լրտեսներուն եւ գործակալներուն յանձնել Ֆրանսան »:

Աջակողմեանները ուժգնօրէն կը ծափահարէին, իսկ ձախակողմեանները նորանոր լուտանքներ կ'արձակէին:

Ընկերվարական երեսփոխան Սփինաս յայտարարեց թէ իրենք պատրաստ են վաւերացնելու դաշնագիրը: « Մենք ընկերվարականներս պատրաստ ենք պաշտպանելու մեր երկիրը որ եւ է յարձակման դէմ, որովհետեւ ազգին ազատութիւնը ժողովրդապետական ազատութեանց առաջինն է մեզի համար եւ մենք հայրենիքը կը նկատենք սեփականութիւնը անոնց որ սեփականութիւն չունին »:

Այդ միջոցի, աջակողմեաններն էին որ կ'աղմկէին, վրէժ լուծելու համար: Ընկերվարականները կատղելով, կը սպառնային յարձակիլ: Իրենց ընկերներէն պրաք նրբանցքներէն անցնելով յանկարծ երեւցաւ աջակողմեան նստարաններու վրայ եւ գնաց նստաւ ազնուապետական երեսփոխանի մը, Մարքիզ Մուսթիէի քով, որ ամէնէն աւելի կ'աղմկէր: Քրիզ մը պայթեցաւ ժողովին մէջ, բայց ազնուապետական երեսփոխանը ինքզինքը վերաւորուած զգալով, ընկերվարական երեսփոխանին թեւէն բռնեց եւ կ'ուզէր վռնտել, երբ ընկերվարականները օգնութեան հասան: Պրաք չէր ուզեր նստած տեղէն ելլել, սակայն իր ընկերները համոզեցին եւ տարին, որով միջադէպը փակուեցաւ: Նիստը ինքնին դադրած էր: Երբ վերսկսաւ, ուրիշ քանի մը երեսփոխաններ ալ խօսեցան թեր ու դէմ, եւ վերջապէս դաշնագիրը վաւերացուեցաւ 164ի դէմ 353 ձայնով: Բանաձեւը կը բաղկանայ մէկ յօդուածէ, որ հանրապետութեան նախագահին արտօնութիւն կուտայ ստորագրելու վաւերացման գիրը, փոխանակուելու համար խորհրդային իշխանութեան հետ:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, մթնոլորտը այնքան խանգար–

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

— o —

Զ. Ո. Միութիւնը, այլ անուամբ Զոմունիք, այս երեկոյ կը տօնեն իրենց կազմակերպութեան տասնամեակը:

Հայկական հրդեհէն ծնած նոր վահազն, եղեգնահասակ եւ բոցաչունչ այս երիտասարդութիւնը եթէ պահ մը, Ամերիկեան փերեզեկային հրնտունէութեան մէջ, իր ազգանուէր խանդավառութիւնը կորսնցնելու վտանգին հետ եկաւ դէմ յանդիման, եթէ պահ մը, հայ տիրացու եւ ժամասաց մտաւորականներու ժամանակավրէպ աւանդութիւններուն եւ բարոյական ըմբռնումներուն մէջ, իր դիմագիծը կորսնցնելու սպառնալիքին հետ եկաւ դէմ յանդիման, ի՛նչ բարեբախտութիւն որ տասը տարիէ ի վեր ազատ է եւ անկախ,— այդ շրջանին է որ Զոմունիք պատմութեան պատասխանին վրայ դրոշմեցին իրենց դիմագիծը՝ հաղորդուելով ժամանակին տրամադրութեանց եւ հայկական աւանդութիւններուն հետ:

Իրենց կամքէն անկախ, անոնք ընտիրացան երբեմն բռունցքի գալ մարդկային աւերակներու հետ, գօտեմարտ մը սկսիլ այն պայմաններուն հետ, որոնց ծախած էին զիրենք «բարեգութ» Հայեր: Եւ սակայն չմոռցան նաեւ աշխատիլ մշակութային գետնի վրայ: Այսպէս, առաջին անգամ Զ. Ո. Միութի՛ւնը եղաւ որ բացաւ հայ մանկապարտէզը Փարիզի մէջ, որպէսզի վերջէն ստիկա ծրագիր մը դառնայ Բարեգործականի համար:

Փայփայուած հոգիներու ընորգութեան աշխատանքէն վերջ, դարաշրջանին հետ պատշաճելու մտահոգութիւնը Զ. Ո. Միութիւնը կը դնէր պատմական ու գործնական ծրագիրներու առջեւ: Անհրաժեշտ էր մամուլ ունենալ,— ստեղծեց: Անհրաժեշտ էր նիւթական ամուր հիմերու վրայ դնել իր մամուլը եւ տպարան քանալ,— բացաւ: Դժբախտաբար կանուխ հասաւ տնտեսական ահաւոր տագնապը, որ անդամալուծած է ոչ միայն ընկերային կազմակերպութիւնները, այլ եւ պետական մեքենաներ: Այսպէս անդամալուծուեցաւ նաեւ Զ. Ո. Միութեան առաջին նիւթական ձեռնարկը,— տողաշար մեքենան հանդէց գրաշարներուն տունը:

Այս ձեռնհէցութիւնը չէ սակայն Զոմունեաց պարծանքը: Անոնք մշակեցին նաեւ վիթխարի ծրագիր մը,— գիւղատնտեսական միաբանութիւն, որբաւան, որուն կազմութեան կապուած է իրենց Միութեան գոյութեան պատճառը:

Առանց այդ միաբանական սահմաններուն մէջ մտնելու, անոնք դժուարթէ կարենան որոճալ այն անելիքներուն մասին, զորս կը թելադրէ «բրհամայ դատ»ը: Արդարեւ, Զ. Ո. Միութեան անդամները ամենայն յամառութեամբ կ'ուզեն մնալ ոչ թէ խլեակները բրհամայ հարստութեան, այլ ժառանգորդները մեր պատմութեան ամէնէն եղերական բայց կենսական, ամէնէն հին բայց յաւերժական մէկ *օրհանթասիոնին*,— ապրի՛լ ճակատագիրին, ապրի՛լ Միջերկրականեան բաղաքակրթութեան հետ արմատի արմունկի: Անոնք չեն կրնար հաշտուիլ պատմութեան մէկ խաղին հետ, որ իրենց արմատը կը կտրէ հայրենի հողէն եւ բրհեղի տատասկ մը կը տնկէ այնտեղ:

Այդ անողոք պայքարին հաւատացեալներն են անոնք, որ իրենց Միութեան տասնամեակը կը տօնեն այս երեկոյ:

Հինգ տարի առաջ, իր վիշտին մէջ լուռ երգիչը Ա. Ահարոնեան կը նախագահէր անոնց հնգամեակի հանդիսին, որ կատարուեցաւ անմխիթարանք խանդավառութեան մը մէջ,— հանդէս մը որ սրտի բաբախումն էր կարծես հայ ժողովուրդին:

Այսօր անոնք կը տօնեն իրենց տասնամեակը՝ շրջապատուած գաղութին երիտասարդ կազմակերպութիւններէն:

Եւ ես, այս առթիւ, Զոմունեաց յոբելեանին իպատիւ, խնջոյքի եկած երիտասարդութեան ջերմութիւնը սրբտիս մէջ լեցուած, ինչպէս մեր հին ասպետները աբբուկական սեղաններուն առջեւ, փոխանակ բաժակահարելու՝ ուրիշ գետին կը գարնեմ երեք անգամ, ու կը կռչեմ ակնարկելով սրբազան ու մեծ ծրագրին.— **Ad perpetuam rei memoriam:**

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ

Ի ՊԱՏԻՒ ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ

Հինգշաբթի իրիկուն տեղի ունեցաւ ծանուցուած ճաշասեղանը, ի պատիւ մեծ գրագէտ եւ *Մուսա Լերան Քառասուն Օրերու* հեղինակ՝ Պ. Ֆրանց Վերֆէլի, Մարկըրի ճաշարանին ամենաշքեղ սրահին մէջ:

Ներկայ էին 139 հոգի, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին քաջի հայ ականաւոր դէմքեր, հրամանատար Պրնուա տ'Ազի, երեսփոխան Պ. Մուրթ եւ Տիկինը, Նաւսէենեան գրասենեակի փրանսական ներկայացուցիչ Պ. Փան եւ Տիկինը:

Բացումը կատարեց նախագահ Պ. Զօպանեան, փրանսերէն ճառով մը: Ճանուն հայ մամուլի՝ խօսեցաւ Շ. Միսաքեան, յանուն մշակութային միութեանց՝ Պ. Կիւմիւշկէրտան (փրանսերէն), կազմակերպիչ յանձնախումբի կողմէ Պ. Գ. Քէրէսթէճեան (գերմաներէն), Ճինուորական Միութիւններու կողմէ՝ Զօր. Կօրկանեան (փրանսերէն), հայ երիտասարդական կազմակերպութիւններու կողմէ՝ Պ. Վ. Անդրէասեան:

Երգեց՝ ազգային երգչուհին Օր. Հ. Թորոսեան, արտասանեցին Օր. Անժէլ Ռանժելեան (փրանսերէն տաղ մը ձօնուած «Մուսա Լերան) եւ տիկ. Հ. Սարգիսեան (Ֆրանց Վերֆէլի մէկ բանաստեղծութեան փրանսերէն թարգմանութիւնը):

Ճետոյ խօսք տրուեցաւ հրամանատար Պրնուա տ'Ազիի եւ Պ. Մուրթի: Իսկ ամէնէն վերջը խօսեցաւ Պ. Ֆրանց Վերֆէլ, որ շատ յուզուած էր: Սեղանին ներկայ էին նաեւ իր Տիկինն ու աղջիկը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

*** Պ. Վերֆէլ մեկնեցաւ երէկ իրիկուն, խուռն բազմութեան մը ողջերթի ծափերուն մէջ:

ՆԿԿԻՄԸ ծանրապէս հիւանդացած կամ վիրաւորուած է Տէսիէի մէջ, մաճաճային իտալական թերթի մը պատմութեան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ մեռաւ փրոֆ. Փավլով, մեծ բնագէտը, որ Նոպէլի մրցանակը չհաճած էր 1904ին: 86 տարեկան էր: Իր կեանքը փրկելու համար Ֆրանսայի մասնագէտներ կանչուեցան օգնականութեամբ, բայց արդէն ուշ էր:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԱԳՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Տնտեսական բարելաւման մասին 1933ին եւ 1934ին երեւան եկած նշանները չարունակեցին գոյութիւն ունենալ եւ 1935ին: Այդ բարելաւումը, սակայն, չի կրնար ընդհանուր հանգամանք ստանալ: Մինչ կարգ մը երկիրներու մէջ տնտեսական զգալի գործունէութիւն մը կը նկատուի, ուրիշ երկիրներ բոլորովին աննպաստ վիճակ մը ունին որ նոյնիսկ օր օրի աւելի կը վատթարանայ: Այսուհանդերձ, 1935ին ի յայտ եկան յուսադրիչ եւ քաջալերիչ նոր նշաններ:

Ըստ այս տեղեկութեանց, դրոս մեղի կուտայ Ազգերու Դաշնակցութեան տնտեսական զեկոյցը, 1935ին, մեծաքանակի գիներուն միջին գինը, չատ մը երկիրներու մէջ, ցոյց կուտայ կայունացման ձգտում մը, իսկ ուրիշ երկիրներու մէջ, բարձրացում: Այս գիները համեմատաբար ամուր էին Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Հունգարիոյ, Լեհաստանի, Չեխոսլովիոյ եւ Ճափոնի, ինչպէս նաեւ այն երկիրներուն մէջ, որոնք կը պատկանին սթէրլինկեան խումբին: Մեծն Բրիտանիոյ մէջ գիները բարձրացան 6 առհարիւր՝ մարտէն սեպտեմբեր: Դեկտեմբեր ամիսէն ասդին՝ գիները հետեւեալ բարձրացումներն են ունեցած.— Մ. Նահանգներու մէջ՝ 5 առ հարիւր, Եուկոսլավիոյ մէջ՝ 8 առ հարիւր, Իտալիոյ մէջ՝ 10 առ հարիւր: Մեծաքանակի գիներու չարունակական անկումը կանգ առաւ մարտի ընթացքին՝ Պելճիքայի, Զուիցերիոյ եւ Լեհաստանի մէջ, իսկ յուլիսին՝ Ֆրանսայի մէջ: Պելճիքայի մէջ գիները բարձրացած են 20.7 առ հարիւրով, իբրեւ հետեւանք դրամին արժեզրկման, որ տեղի ունեցաւ ապրիլին: Սեպտեմբերի ընթացքին գիները 6.8 առ հարիւր բարձրացան Զուիցերիոյ մէջ, 2.8 առ հարիւր՝ Լեհաստանի մէջ, իսկ 3.4 առ հարիւր Ֆրանսայի մէջ: Միակ երկիրը, ուր գիները կը չարունակեն իյնալ՝ Հոլանտան է, ուր օգոստոսի ընթացքին գիներու միջին թիւը 3 առ հարիւր աւելի քիչ էր, քան 1934 դեկտեմբերինը:

Գիներու այս բարձրացումը տրամաբանական հետեւանքն է հում նիւթերու համաշխարհային պահեստին նուազման: 1924—1929 այդ պահեստին քանակը դրեթէ կրկնապատկուած էր: Իսկ 1929—32 այդ քանակը չարունակեց աւելնալ, հակառակ գիներու անկման: 1932ի կիսուն, նախնական նիւթերու պահեստները 60 առ հարիւր աւելի էին՝ քան տագնապի սկիզբը: Անկէ ասդին, կը նկատուի, սակայն, այդ պահեստները եւս սկսած են նուազիլ: Այդ նուազումը ըստ բաւականին մեծ եղաւ 1934ի եւ 1935ի միջեւ:

Համաշխարհային պահեստին նուազումը այնքան աչքառու է որ կարգ մը նիւթերու արտադրութիւնը զգալապէս աւելցած է: Այսպէս, օրինակ, պղինձի եւ ղէնքի արտադրութիւնը աւելցած է 16 առ հարիւր, քարիւղը՝ 5 առ հարիւր, հանքածուխը 1 առ հարիւր՝ բազդատմամբ 1934ին:

Բրիտանական կայսրութեան պատկանող երկիրներուն արտադրութեանց ընդհ. միջինը, որ 1934ին 10 առ հարիւրի յաւելում մը ցոյց տուած էր, 1935ին ունեցած է 6 առ հարիւրի նոր յաւելում մը: Մ. Նահանգներուն մէջ այդ յաւելումը հասած է 10 առ հարիւրի: Շատ մը երկիրներու մէջ, ճարտարարուեստական արտադրութեանց յաւելումը զուգահեռաբար ընթացած է գործազրկութեան նուազման հետ: 30.000.000 անգործներէն 21.000.000 մնացած է երկու տարուան մէջ:

1935 տարւոյ վերջին ամիսներու ընթացքին երեւան եկաւ նաեւ կարգ մը երկրագործական արտադրութեանց գիներու յաւելում մը: Այս յաւելումը ունի իր պատճառները.— Արմտիքի մէկ երկու տեսակներու արտադրութիւնը, Եւրոպայի մէջ չանցնիր վերջին հնգամեակի միջին արտադրութիւնը: Մ. Նահանգներու հունձքը չի գոհացներ տեղական պահանջը: Արժանթինի տեւական հաչտութիւնը հիւս. Նահանգներու հունձքին վնասած է: Այս պարագան չատ ազդած չէ գիներու բարձրացման ի նպաստ, այն պատճառաւ որ Եւրոպայի մէջ կացութիւնը չատ լարուած է եւ մի-ջազգային կեանքը վտանգներու առջեւ է:

Անկախաբար բնական պատճառներէն, որոնք կը գործեն ի նպաստ տնտեսական բարելաւման, արտադրութեանց ուժեղացման եւ փոխանակման յաւելումին կը նպաստեն նաեւ պետութեանց սպառազինումները: Իտալ-եւհապէշ պատերազմը եւ անոր յառաջ բերած բարդութիւնները եւս պատճառներ են ապրանքներու փոխանակումին ուժեղացման: Այդ վէճին զարգացումը պատճառ եղաւ որ հում նիւթերու խնդրանքը չատնայ ոչ միայն Իտալիոյ, այլ եւ չատ մը երկիրներու կողմէ, որոնք կ'ամբարեն իրենց պահեստները աւելցնել:

Ծանօթ է որ մեծ պատերազմէն վերջ չատ մը պետութիւններ փորձեր ըրին վերահաստատելու նախ քան պատերազմը պետութեանց միջեւ գոյութիւն ունեցող ազատ փոխանակութեան դրութիւնը: Այդ փորձերուն անյաջողութենէն վերջ, աշխարհը վարակուեցաւ մաքսապաշտպան չարժումէն, որուն գլխաւոր պատճառներէն մին է քայքայումը քաղաքական եւ տնտեսական կարգ մը միաւորներու, ինչպէս նաեւ նոր ստեղծուած պետութեանց ձգտումը՝ տնտեսական անկախութեամբ իրենց քաղաքական անկախութիւնը ապահովելու: Բոլոր ազգերը ցանկացին ճարտարարուեստական նանալ, եւ, պահելու համար իրենց ճարտարարուեստը, սկսան օր օրի աւելի մեծ մաքսային պատնէշներ հաստատել: Անոնց ամէն մէկը, այս արուեստական պատերուն տակ ապաստանած, սկսաւ արտադրել: Ճարտարարուեստական արտադրութեանց պահեստները անհաւատալի չափով սկսան աւելնալ: Ապրանքներու եւ հում նիւթերու ալիքը ողողեց արար աշխարհ: Ազգերը երկար տարի չուզեցին գիտնալ թէ ծայրայեղ մաքսապաշտպանութիւնը գլխաւոր պատճառը կ'ըլլայ մարդկութիւնը ազատել այն չարիքէն որուն ենթարկուած է ան: Այս գիտակցութիւնը, սակայն վերջերս սկսաւ երեւան գալ: 1935ը չատ մը նշաններ ունի այդ մասին:

Օրինակ, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ա. Մերիկա սկսած են վերազատնալ միջազգային ազատ առեւտուրին:

Եթէ արագ ակնարկ մը նետենք կարգ մը պետութեանց տնտեսական վիճակներուն վրայ, մեր ուշադրութիւնը նախ պիտի կեդրոնացնենք Իտալիոյ վրայ, որ չուրջ վեց ամիսներէ ի վեր պատերազմի մէջ է: Հոն արտակարգօրէն ուժեղցած է ճարտարարուեստական այն արտադրութիւնը որ զինուորական ու պատերազմական ճիւղին կը պատկանի: Գործազրկութիւնը մեծ չափերով նուազած է: Իտալիա, իրագործելով իր ոսկիի եւ «տըվիզ»ի պահեստին մեծ մասը, ազատագրուցած է ներածումը՝ տնտեսական - պատերազմական նիւթերու, որպէսզի կարենայ դիմագրաւել պատժարկութեան: Այս երկիրը, սակայն, չունենալով մեծ դրամագլուխներ, ելմտական ոչ - գոհացուցիչ վիճակ մը ունի:

Միջազգային սպառազինման ազդեցութեան ներքեւ կը գտնուի Չեխոսլովաքիան, որ զէնքերու եւ ղինամթերքներու մեծ արտադրիչներէն մէկն է: Այդ երկրին մէջ, վերջին ամիսներուն երեւան եկած եռուզեռը բացառապէս հետեւանք է զէնքի գործարաններուն եղած մեծ ապսպրանքներուն: Իտալ-եւհապէշ պատերազմը ըստեղծեց քաղաքական ապահովութիւն մը, որ անդրադարձաւ տնտեսական կեանքին վրայ, քանի որ գրեթէ բոլոր պետութիւնները քսակնին բացին գնումներ կամ ապսպրանքներ ընելու համար:

Տնտեսական վերելքի առաջին դերը կը գրաւէ Մեծ Բրիտանիան: Այնտեղ այն առաւելութիւնը կայ, որ տնտեսական բարելաւման մէջ մասամբ դեր ունի պետութիւնը, իսկ մեծ մասը արդիւնք է որոշ ու ծրագրեալ ճիգերու: Նոյն իսկ դրամին անկումին կարելի չէ ամբողջովին վերագրել դիներու բարձրացումը, այլ ան ծառայեց առաւելապէս գիներու նոր անկում մը եւ նոր արկած մը կանխելու: Վճարումի հաչուեկշիռը, որ չափազանց աննպաստ էր, այժմ կրկին հաւասարակշռուած է: Պետական դանձին վիճակը այն աստիճան լաւացած է որ, կառավարութիւնը կը խորհի իջեցնել տուրքերը: Մեծն Բրիտանիոյ ինչպէս նաեւ սթէրլինկեան պլոքի միւս երկիրներուն մէջ (Շուէտ, Նորվեկիա, Ֆինլանտա եւ Քանատա), տնտեսական վերելքը մասամբ արդիւնք է սպառումի յաւելման:

Մ. Նահանգներու մէջ, Ռուզվելթի փորձը անտարակոյս բերաւ նկատելի ուժեղացում մը տնտեսական չարժման մէջ, չարժումը աւելի մեծ է քան երկու տարի առաջ: Սակայն, մինչ Անգլիոյ մէջ ծրագրեալ եւ հանդարտ վերահաստատում մը կը տեսնենք, Մ. Նահանգներու բարելաւումը կ'ընթանայ տեւական անհանգստութեան տակ: Տոլարը առժամաբար կայունացուած է, բայց, վաղուան անստուերութիւնը կը յապաղեցնէ կացութեան ամրացումը: Վերջին ամիսներու տուեալները կը խօսին, սակայն, տեւական լաւացման ի նպաստ:

Գերմանիան, Նացիներու գալէն ասդին, կը հետապնդէ փորձառական տնտեսական քաղաքականութիւն մը: Հոս, հակառակն ըլլալով Ամերիկայի, դրամի հետ կատարուած փորձերէն խոյս տրուած է: Դիմադրեցաւ ծանրը պարտքերու վճարումները յապաղեցնելու, իսկ վերջերս ընդհանուր մորաթորիումի մը՝ արտասահմանի ըլլալիք վճարումներուն համար: Ճարտարարուեստական արտադրութիւններու մէջ ձեռք ձգուած է նկատելի յաջողութիւն. եւ գործազուրկներու թիւը նուազած է: Ըստ պաշտօնական տուեալներու, գործազուրկներուն թիւը էր 1,706.000, անցեալ օգոստոսին, մինչ 1933ին 4.124.000 էր: Ուրեմն 71 առ հարիւր նուազում մը: Ոմանք այս թիւը վիճելի կը նկատեն: Ներքին տնտեսական կեանքը համեմատաբար նպաստաւոր է այժմ: Այս բարգաւաճումը սերտօրէն կապուած է լուծման հետ այն հարցին թէ՝ Գերմանիա ո՛ր աստիճան պիտի յաջողի ունենալ հում նիւթեր՝ որոնք անհրաժեշտ են ներքին կեանքին համար: Միւս կողմէ՝ վարկի անսահման ընդլայնման ի նպաստ ընդգրկուած քաղաքականութիւնը կրնայ վտանգներու պատճառ ըլլալ:

Երկրագործական արտադրութեանց գիներուն ամրացումը նպաստաւոր աղդեցութիւն գործած է նաեւ անդրատլանտեան չատ մը երկիրներու կացութեան վրայ: Տարբեր է սակայն, եւրոպայի երկրագործական մասին վիճակը: Այստեղ վերականգնումը, եթէ կարելի է այդպէս կոչել զայն, չատ դանդաղ կ'ընթանայ: Ու նաեւ անապահով: Այդ երկիրներէն ոմանք բարելաւման նշաններ իսկ չունին:

Եուկոսլավիա եւ Ռումանիա լաւացած են քիչ մը: Այդ երկու երկիրներուն մէջ ճարտարարուեստը եւս կը զարգանայ լաւ կերպով: Ռումանիոյ մէջ եւս որոշ բարելաւում կայ:

Իսկ ոսկեդրամի կապուած երկիրները՝ Ֆրանսան, Զուիցերիա եւ Հոլանտա լաւ վիճակ չունին: Անոնք դեռ ձերբազատուած չեն վարկային ծանր տագնապէն, որ ծնունդ առաւ մայիսին եւ յունիսին: Անոնց տոկոսային սակը կը չարունակէ չատ բարձր ըլլալ: Ֆրանսայի մէջ արտադրութիւնը դեռ եւս չատ ցած մակարդակի վրայ է: Իսկ Զուիցերիոյ եւ Հոլանտայի մէջ՝ անկեալ: Այս երկրին մէջ գիները բարձր են: Արտաքին փոխանակումը մօտաւորապէս հինգ միլիարդ նուազում մը ունի: Հակառակ իր հեղրոսական ճիգերուն՝ հաւասարակշռելու համար իր ելմտացոյցը, Ֆրանսա պիտի ունենայ զգալի նոր բաց մը:

Ուրեմն, կարելի է եզրակացնել թէ 1935ին, աշխարհի տնտեսական կեանքի վերականգնումի ճամբուն մէջ նկատելի արդիւնքներ ձեռք ձգուած են: 1936ի համար ի՞նչ հեռանկարներ կան: Կարելի է սա չափը ըսել որ հիմքեր չկան յոռետես ըլլալու, եթէ քաղաքական կեանքը աննպաստ ազդեցութիւններ չունենայ:

ՄԱՄՆԱԳԻՏ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

— • —

2.— ԴԷՊԻ ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

1923ի աշնան էր, այս որքերէն չատ չատերը իրենց եղած թելադրութիւններու վրայ, խումբ առ խումբ, Ցունաստանէն գաղթեցին Ֆրանսայի տագարակները, 1—5 տարուան պայմանագրութեամբ:

Նոյն պայմաններով այդ թուականներուն Ֆրանսայի ագարակները եկան Նպաստամատոյցի Սուրիոյ որքանոցներէն արձակուած որքերը: Ուրեմն դէպի Ֆրանսա ներգաղթը կը կատարուէր երկու թեւի վրայ:

1923—26ի վերջը մանաւանդ որքերու ներգաղթը արդէն մեծ համեմատութիւն առած էր:

Այնչատ թիւ մը չէին կազմեր նաեւ իրենց սեփական միջոցներով եկած եւ երկրին մեծ կեդրոնները հաստատուած որքերը:

Ահա այս պայմաններուն տակ էր, որ կազմուեցաւ Ֆրանսահայ որքաչխարհը:

(Այսօր ազգային մարմինները, դժբախտաբար, չեն գիտեր ագարակները ցրուած հարիւրաւոր որքերու ըստոյգ թիւը: Զ. Ո. Մ.ի կեդրոնը հաղիւ քանի մը հարիւր հոգիի հասցէ՝ ները ճարեց, թերթերու, գիրքերու եւ նամակներու առաքումներով կապ պահելու համար անոնց հետ: Այդ բոլոր առաքումները իրենց տէրերուն չէին հասներ: Կարգ մը խոչընդոտներ կային ագարակներէն ներս աշխատանքներ տանելու տեսակէտէն):

Վերջը-վերջը, դէպքերը ցոյց տուին, որ որոշ պայմանագրութիւն կնքող հայ որքերը խաբէութեան զոհեր էին դարձած: Ոչ ոք կը յարդէր Ըլլիքի դործիչներուն, հայ գործակալներուն եւ նոյն իսկ հայ կաթոլիկ կղերականներու կողմէ այս որքերուն չըռայլուած խոստումները, որոնք պիտի գործադրուէին հողագործական աշխատանքներու ընթացքին: Ահա թէ ինչո՞ւ անոնք դժգոհ էին եւ զայրացած.—

1. ՄԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Հայ որքը վարժուած չէր առանձնութեան, ծարաւ գորովի, ան ընկերային տաք շրջաններ կը փնտռէր: 2. ՅՈՐԹ ՄԻԶԱՎԱՑՔ.— Տեղական լեզուն չէր հասկնար: 3. ՓԱՓՐՈՆՆԵՐՈՒ ԿՈՇՏ ՎԱՐՄՈՒՆՔԸ.—(Այս է ամէնէն մեծ պատճառը): 4. ՏԱԺԱՆԵԼԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ.— (Կիրակի օրն ալ առաւօտեան ժամը 4էն երեկոյեան մինչեւ 10).— 5. ԱՂՏՈՏՈՒԹԻՒՆ.— Մայր աստիճանի էր: 6. ԱՆԲԱՒԱՐԱՐ ՄՆՈՒՆԴ.— 7. ՎՃԱՐՈՒՄ ՁԸՆԵԼ:

Այս տարապարհակ կեանքէն մի-անգամ ընդ միշտ ազատելու համար, որքերը ստիպուեցան ամէն գնով փախուստ տալ:

Այս կարգի որքերը հաստատուեցան երեք մեծ կեդրոններու մէջ,— Լիոն, Մարսէյլ եւ մանաւորապէս Փարիզ:

Փարիզի մէջ, ազգ. իշխանութեան պաշտօնատարները յաճախ կը մերժէին փախստական որքերու անմիջական օգնութիւնը, նոյն իսկ ինքնութեան թուղթի անհրաժեշտ դիւրութիւնները:

Ու ժուժկալութեան վարժ որքերը համբերութեամբ կ'անցընէին իրենց օրերը, մինչեւ որ զանազան միջոցներով ստացան իրենց ինքնութեան թուղթերը:

1924—1925ին, Փարիզի որքերու թիւը գրեթէ կրկնապատկուեցաւ, գրուած մասնաւորաբար երկու թաղամասերու մէջ. Ա) Պէլվիլ՝ կօշկակար եւ ճարտարարուեստի գործաւոր որքեր. Բ) Սէն - Միշէլ - Օաէոն՝ (Քարթիէ Լաթէն) դերձակ եւ քիչ բացառութեամբ ուսանող որքեր:

Բարեբախտաբար, ասոնք բոլորն ալ համախումբ կ'ապրէին:

×

1925 տարին Ֆրանսայի հայ գաղութին համար, մասնաւորաբար Փարիզի որ զարթումի նշաններ ցոյց տալ ըսկսած էր, եղաւ պատմական թուական մը:

Ֆրանսայի անկերպարան եւ անկազմակերպ գաղութը «Ցառաջ»ի հրատարակութենէն յետոյ, (1925 օգոստոս 2), հետզհետէ մղուեցաւ դէպի հաւաքական կեանքի ուղին: Վերջապէս այս թուականին, կ'ընդունէր հայ ցեղին դերմարդկային եւ յառաջդիմական բնատուր ընդունակութիւնը:

Հայ քաղաքական եւ մշակութային կազմակերպութիւնները արդէն վերակազմուած էին եւ գաղութը՝ անոնց կողքին նորանոր մութիւններ ծնունդ կուտար պզպզուն անուններով:

Շատ չանցած որքերը ընտելացան Փարիզի պայմաններուն: Անոնք, ագարակներու մէջ կրած զրկանքներէն եւ տառապանքներէն յետոյ, իրենց կիսկատար արհեստներուն չնորհիւ որոշ դիրքի մը հասած էին, ոմանք նոյն իսկ չինած իրենց ընտանեկան բոյնը:

Այս պարագան սակայն վրիպած չէր ազգ. իշխանութեանց կարգ մը պաշտօնատարներու աչքէն, հետեւր նպատակներու տեսակէտէն: Զանոնք սիրաշահելու համար չռայլուեցան գարմանազան խոստումներ: Արծարծուեցաւ Որքերու Մութիւն մը կազմելու գաղափարը: Եւ սակայն, անկարելի էր, որ հայ որքը, ոչ միայն նիւթապէս այլ եւ հոգիով ու մտքով անկախ զարձած, անոնց անչիզ ու վանողական, անընչելի մթնոլորտին հետ գործ ունենար:

Նորաստեղծ «Ցառաջ»ի բոցերը հազիւ թէ հասած Ֆրանսայի խուլ անկիւնները, յանկարծ բռնկեցաւ անոր «Զայներ Գաւառ»էնի սիւնակներու բաժինը: Որք Թղթակիցներ էին անոնք որ սրտակեղէք աղաղակներ կ'արձակէին ագարակներու մէջ տեւայտող իրենց որք ընկերներուն անունով:

Եւ այս երեւոյթը մեծ ոստանները մէջ ազատ ապրող որքերու աչքէն չէր վրիպեր:

Միւս կողմէ, մեկ յարկի տակ անած ու մեծցած, տարիներով միշտ միասին ապրած որքերը, պէտք է որ կեանքի ասպարէզին մէջ եւս շարունակէին միասնաբար նոր շարժում մը, որպէսզի կարենային կատարել իրենց աշխատանքը եւ առաքելութիւնը:

Այս ձգտումը հետզհետէ զարգացաւ ու խորացաւ, մինչեւ որ տասնեակ մը գիտակից որքեր շարժումին ընդառաջ գացին:

1925 դեկտ. ամսուն, անոնք սկսան անդամագրուիլ եւ ժողովներ ընել մը, գետին ստեղծելու համար: Գրեթէ ամէն երեկոյ, հանգիստի պահերուն, մասնաւորաբար կիրակի եւ տօն օրերուն, անոնք ունենալով միշտ մտերիմ հանդիպումներ, եկեղեցիին բակը, սրճարաններու մէջ, անվերջ կը խօսին, կը խորհրդակցին եւ վերջապէս կ'որոշեն իրագործել չարժումը:

Առանց բացառութեան, բոլոր որքերուն տրամադրութիւնը չօշափուած էր: Շարժումը բոլորին հարազատ կը թուէր:

Այս պատճառով չարժման ձեռնարկող խումբը, 17 դեկտեմբերին, խորհրդակցական ժողովի հրաւիրեց որքերը: Ներկաները 65 հոգի էին: Կարգ մը թեր ու դէմ կարծիքներ: Ցանձնախումբի մը ընտրութիւն: Իսկ դեկտ. 19ի ընդհանուր ժողովը, մասնաւոր յանձնախումբին մշակած ծրագիրը քննելէ եւ վաւերացնելէ յետոյ, միաձայնութեամբ չարժումը մկրտեց Զ. Ո. Միութիւն անունով:

Կազմակերպութիւնը լաւագոյն վիճակի մը հասցնելու համար, փետր. 15ին մամուլին մէջ հրատարակուեցաւ կոչ մը, ուր կը պարզուէր Միութեան պաշտօնական կազմութիւնը, եւ կը յանձնարարուէր Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ ցրուած որքերուն, միանալ այս կազմակերպութեան որպէսզի կարելի ըլլար կուռ չարքերով քալել, համաձայն նահատակ ծնողքներու ձգած կտակին եւ որքերու վրայ դրուած յոյսերուն:

Կորովի եւ խանդավառութեան օրեր էին: Ամէն կողմէ որքեր կուգային անդամակցելու Միութեան՝ գրաւոր եւ բանաւոր:

Միութիւնը, որ Փարիզի մէջ ստեղծած էր խանդավառ տրամադրութիւն եւ ազգային չրջանակներու մէջ հետաքրքրութիւն, որոնց մասին մամուլը իր կարգին արձագանգ կուտար, խմորից նաեւ գաւառներու անկազմակերպ որքերը:

Գործը օր ըստ օրէ կ'ընդարձակուէր, անդամներու թիւը կրկնապատկուեցաւ: Գաւառի մեծ կեդրոններու մէջ սկսան խմորուիլ որքերու խմբակցութիւններ: Լուրջ կազմակերպութեան մը պէտքը զգալի կը դառնար: Անհրաժեշտ էր որ այս կազմակերպութեան տրուէր ընդհանուր չարժումի մը հանգամանքը:

Եւ ընտրուեցաւ առժամեայ Կեդր. Վարչութիւն մը որ նախ պաշտօն ունենար մշակելու Միութեան ծրագիրը, համապատասխան այս ուժեղ կազմակերպութեան: Երկրորդ չուտով միացուց գաւառի կարգ մը քաղաքներու որքային խմբակները, զանոնք վերածելով մասնաճիւղերու: Երրորդ՝ Միութեան գաղափարը տարածեց Ֆրանսայէն ալ դուրս եւ կազմակերպեց միւս գաղութներուն մէջ եւս մասնաճիւղեր:

Միութիւնը, չնորհիւ իր մշակած ուղեգծին եւ քաղաքականութեան, կրցաւ մէկ յայտարարի վերածել հեռուէն եւ մօտէն արտայայտուած զանազան փափաքներ: Շուտով ստեղծուեցաւ այնպիսի գիծ մը, որ մասնաճիւղերը չատ մտերիմ յարաբերութեամբ իրարու կապուեցան: Սրբագրութեան ընդհանրապէս այլազան դպրոցներու տարամերժութիւնները:

Եւ սակայն գտնուեցան մարդիկ, որոնք յանդգնեցան ըսել թէ որքերու այս չարժումն ալ գետին պիտի չգտնէ եւ չուտով փորձեցին կատարել անոր թաղումը:

Ձիշդ հակառակն եղաւ, սակայն:

Զ. Ո. Միութեան կազմութեան չրջանին, սունկի պէս կը բուսնէին խայտարղէտ Միութիւններ, որոնք ծնան ու մեռան Քառթիէ Լաթէնի մէջ:

Բայց Զ. Ո. Միութիւնը անասան մնաց եւ կը չարունակէ իր գոյութիւնը:

Այսօր եւս, դժբախտաբար, երիսասարդներ կան, որոնք տասը տարի վերջն անգամ կը սիրեն կառչիլ սերունդի կարգ մը ներկայացուցիչներու քղանցքներուն, երիտասարդներ որոնք իրարու հանդէպ անանձնական վերապահութիւններ ունին եւ իրենց տարօրինակ զգուշութիւններուն պատճառով զարճած են անչիզ ու անկողմնակալ դիտողներ:

Ունինք ուրիշ երիտասարդներ ալ, ընդոստ իրենց քունէն արթնցող պէս, տասը տարի վերջ, ծանօթ կու «Առաջնորդ»ներու վարդապետութիւններէն անմարսելի քաղուածքներ կատարելով այսօրուան երիտասարդութեան մէջ նոր (!) խմորումներ կ'ուզեն ստեղծել: Ունա՞յն ալ տանք:

Մինչդեռ Զ. Ո. Միութիւնը, արդէն քան յոտակօրէն տասը տարի մշակած ու բանաձեւած է իրենց ամուր գաղափարները որ կը խտանան ծրագիր - կանոնագրի հետեւեալ կէտերուն մէջ.—

Նպատակ· 1.— Զ. Ո. Միութեան բարձրագոյն իտէալը կը կազմեն պայքար՝ ապազգայնացման դէմ եւ՝ հայրենիքի հանդէպ, լաւագոյն ճանաչումը՝ ցեղային պատմութեան պահպանումը՝ տոհմային ազնիւ աւանդութեանց:

2. Որք եւ ոչ որք երիտասարդներ չաղկապել իրարու՝ խուրձերու նման եւ այլն, եւ այլն:

×

Ահա արտասահմանեան երիտասարդական այս չարժումն է որ նիւթ արձակեց երկրէ երկիր, գաղութէ գաղութ, ստեղծելով բազմաթիւ մասնճիւղերու ցանց մը: Արդարեւ տարի մը վերջ կտրած այս կազմակերպութիւնը այլ եւս ազատ չորեք ընկերկումէ եւ տարահասանքէ:

Ահա Զ. Ո. Մ.ի համազգային նպատակի բնորոշումը թոյլ կուտայ ըսել, որ այս տասնամեակին ան կազմուած հանդէսին, —որ մասնաւորապէս ոչ միայն երիտասարդներու ուխտի օր մըն է,— կատարուած հրապարակային հաչուետուութիւն ծանօթացնելով Միութեան նպատակներուն եւ անոր պահանջները:

Հ. ՅԱՆԷՍԱՆ

(Վերջ)

կաւանի Վիլհելմի մէջ

— • —

Վիեննա, 23 փետր. (Ցապաղած — Փետր. 19ին մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ Վարդանանց օրը նախաձեռնութեամբ Վիեննայի Երիտ. Միութեան:

Ջերմ համակրութիւնը, զոր արտաքին ցոյց տուին գաղութին անդամները, ապացոյց մըն էր, թէ երիտասարդական Միութիւնը ընդհանուր ցնահատանք մը կը վայելէ: Թէեւ առաջին անգամն ըլլալով՝ ճշդապահութեամբ սկսաւ հանդէսը, ժամը 7ին:

Երգչախումբը «Քամ Փորոտանը» կատարեց բացումը: Միութեան պատասխանատու Ա. Գարամանլեան երգչախումբը կոմիտասէն երկու գեղջկական կտորներ երգեց: «Ձը ուց ամպերը» բուռն ծափերու տակ թափով կրկնուեցաւ: Գ. Մելիքսէթեան ձեռնհասօրէն վարեց երգչախումբը, իսկ Օր. Մելիքսէթեան դաշնակով ճարտարօրէն նուագեց Պրամսէն կտոր մը եւ ընկերացաւ երգերուն:

Հանդէսը մեծ ոգեւորութիւն յառաջերաւ հանդիսականներուն մէջ, որոնց ազգասիրական զգացումները բաւականացան:

Իշխան Պետրոս Կամսարականի գիտաններէն ճառը ճարտարօրէն կը ներկայացնէր Վարդանանց պատերազմը ազգային - քաղաքական հանգամանքները: Անցդարձի ըսեմ որ իշխան Կամսարական գերմաներէն բազմաթիւ բանախօսութիւններով միշտ մասնագէտներու եւ բարձր շրջանակներու գնահատանքը կը վայելէ ներու գնահատանքը կը վայելէ մեծ հմտութեան համար:

Տիկ. Մէյսլինկէր ձէդայիրլեան կատարեց բացումը: Միութեան պատասխանատու Լալօվէն ու Մեսրոպեանի Սիմասի Լալօվէն ու Մեսրոպեանի Սիմասի երգը գեղգեղեց: Երգը կրկնութեան արժանացաւ եւ արցունքներ խլեց մեզմէ: Տիկինը Պոլսեցի է, ծանօթ երգահանդէսներով եւ այժմ աւելի կատարելագործուն:

Նարպէյի «Հայ ապրինք»էն յետոյ դեր արտասանեց Ա. Գարամանլեան երգչախումբը կոմիտասէն երկու գեղջկական կտորներ երգեց: «Ձը ուց ամպերը» բուռն ծափերու տակ թափով կրկնուեցաւ: Գ. Մելիքսէթեան ձեռնհասօրէն վարեց երգչախումբը, իսկ Օր. Մելիքսէթեան դաշնակով ճարտարօրէն նուագեց Պրամսէն կտոր մը եւ ընկերացաւ երգերուն:

Հանդէսը մեծ ոգեւորութիւն յառաջերաւ հանդիսականներուն մէջ, որոնց ազգասիրական զգացումները բաւականացան:

** Հայ երիտ. Միութիւնը նոյն ի-րիկունը հրաժեշտի հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ նկարիչ Ա. Սեւրուկեանի, որուն ցուցահանդէսն այնքան գնահատուեցաւ Վիէննայի մէջ (այս մասին տեղեկագրած եմ արդէն): Հացկերոյթը անցաւ ջերմ մթնոլորտի մէջ: Ներկայ էին երիտ. Միութեան անդամները, բարեգործականի նախագահը՝ Գ. Ակոբեան, Հ. Ներսէս Ակինեան, Ե. Քհյ. Իւթիւճեան, ազգ. Ս. Տէր եւ Տիկ. Խափչինչեան եւ բազմաթիւ հայրենակիցներ: Եղան բազմաթիւ խօսքեր եւ մաղթանքներ ի պատիւ մեծ նկարչին: Երիտասարդական Միութեան նախագահը՝ Ա. Վարդեան, գնահատանքի ըրաւ Սեւրուկեանի տաղանդին: Հ. Ակինեան չեչտեց.— «Դարւիշ (Սեւրուկեան) անձնանօթ արուեստ մը բերած է եւ ըրած. նոր յայտնութեամբ մը արեւելքը արեւմուտքին կը ներկայացնէ, համայնով արեւմուտքը հայ հանճարով, որ միշտ ստեղծագործ է եւ անսպառ: Քանի հայ ժողովուրդն այսպիսի հանճարներ ունի, պիտի ապրի, չի հանճարն յաւիտենական է. Հայն ալ յաւիտեան պիտի մնայ: Այսպիսի հանճարներու չնորհիւ տկարացած ու ճնշուած հայութիւնը նոր ուժ եւ կորով պիտի տոնայ իրեւ Սամսոն մը, պիտի թօթափէ իր տկարութիւնը եւ յոյս պիտի բերէ մեր ազգին»: Տիկ. Խափչինեան նագելի չեչտերով նկատեց թէ Վիէննայի մէջ գտած է հայ երիտ. Միութիւն մը, որ հակառակ իր փոքր թիւին կը ներկայացնէ ընտիր որակ մը: Մասնաւոր կերպով խանդավառուած է երիտասարդներու եռանդով եւ ազգասիրութեամբ:

Վերջապէս խօսեցաւ Սեւրուկեան, որ խորապէս յուզուած յայտնեց թէ չափազանց երախտապարտ է Երիտ. Միութեան եւ — ինչպէս միշտ ու ամէն տեղ — բարձր պիտի պահէ հայ անունը, օտար երկինքներու ներքեւ: Ընդ. Ծափերու տակ, Համազ. Սեւրուկեանը (նկարչի որդին) աթոռին վրայ եղաւ ու ըսաւ «Պապիս, մամիս եւ իմ կողմից չնորհակալութիւն եմ յայտնում ներկաներին»:

Սեւրուկեանի ցուցահանդէսը երկու անգամ երկարաձգուեցաւ եւ երեք շաբաթ տեւեց, յունուար 12— փետր. 2: Պերլինի Կալէրի Կուրիերին մէջ մարտին կը բացուի Դարւիշի ցուցահանդէսը, որ համոզուած ենք թէ նոյն յաջողութեան պիտի արժանանայ: Նկարիչը հոս Ակոբեան եղբարց ծախեց իր նկարներէն եւ երկու կտոր Վիէննայի Մխիթարեան վանքին հաւաքածոյին նուիրեց:

Այս առաւօտ նկարիչը դէպի Պերլին ճամբայ ելաւ, իր գեղեցիկ յիշատակներով:

Ա. ԳԱՐԱՄԱՆԼԵԱՆ

ՏԻԿՆՈՋ

ՏԻԿԻՆԸ.— Սրբուհի, ժամ մըն է որ քեզ կը կանչեմ, որպէսզի նախաճաշս բերես, ո՞ւր ես:

— Ներեցէք, տիկինս, պարոնին կ'օգնէի լոգարանին մէջ, թէեւ ձեղ կանչեց, բայց անհանգիստ չընելու համար ձեր տեղը փոխանորդեցի:

— Ցետո՞յ ...

— Ահա նախաճաշը բերի ...

Նաւակ Սրուագպուրկէն

—•—

ՍԹՐԱԶՊՈՒՐԿ, 15 փետր. (Ցառաջ). — Առաջին ժամանումս էր Սթրազպուրկ: Առտուն կանուխ ժամը 6ին կայարանէն դուրս եկայ, ու փողոցի մը հասցէն գրպանէս հանելով, մօտեցայ ոստիկանի մը: Ես Ֆրանսերէն խօսեցայ, բայց ոստիկանը պատասխանեց գերմաներէն: Առջեւս բացուեցաւ մեծ հրապարակ մը: Դիմեցի տարէց մարդու մը եւ ցոյց տուի հասցէն: Մարդը Ֆրանսերէն բնաւ չէր գիտեր եւ հարցուց երիտասարդի մը: Վերջապէս մարդը դիս հասցուց ուր որ պէտք է: Ես Փարիզէն եկած էի կօշիկի գործարանի մը հրահանգով, իբրեւ մասնագէտ քանուր: Երեք հոգի եւս եկած էին ինձմէ առաջ, մէկը Փարիզէն, իսկ երկուքը Մարսէյլէն: Փարիզէն եկողը ընկերներէս մէկն էր Բ. Պասկեան, (միւսները Վ. Մերճանեան եւ Ս. Սիւլեան): Նոյն օրն իսկ գործի մտանք: Վճարման պայմանն էր ժամը հինգ Ֆրանք, իսկ ներկայիս գործարանատէրը կ'ուզէ մեզ աշխատցնել կտորով: Ընկերս որոշեց մեկնիլ Փարիզ, իսկ ես առաջարկեցի միւս տղոց հետ մէկ տարուան համար պայմանագրուիլ ժամական 5 Ֆրանքի: Հրեայ գործատէրը մերժեց: Ես ալ պիտի մեկնէի ըսի: Իսկ երկու Մարսէյլցիները համակերպեցան եւ մնացին:

Այս առթիւ թելադրութիւն մը, — բոլոր անոնք որ ինձի հետ արձանագրուած են, Թող իրենց տեղէն չշարժին:

Սթրազպուրկ ունի 180.000 բնակիչ: Կլիման չատ առողջ է եւ չոր ցուրտ է: Քաղաքը ունի հոյակապ եւ գմբէթաւոր չէնքեր: Իր լայնատարած պողոտաներուն եւ փողոցներուն վրայ կը բանին զուգընթաց հանրակառքեր: Ոչ մէկ իրարանցում փողոցին մէջ: Առտուն ժամը 7—8ի տեսնելը բանուորները աշխատանքի կ'երթան հեծելանիւով:

Երեկոները չատ ուշի հնդարտ է, բայց քաղաքը տխուր տպաւորութիւն կը գործէ: Առատ է ջուրով: Լոռէնի մէկ ճիւղը կ'անցնի քաղաքին մէջէն, իսկ ուրիշ մաս մըն ալ Սթրազպուրկը կը բաժնէ ճեղքելով սահմանագիծը: Հսկայ կամուրջ մը ձգուած է Լոռէնի վրայ: Մէջտեղը կառուցուած է ընդարձակ զօրանոց մը լեցուն զինամթերքով եւ բազմաթիւ զինուորներով: Քաղաքին մէջէն կէս ժամ է հանրակառքով մինչեւ կամուրջ:

Կ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

—•—

ՄԱՐՍԼԻԶ. — Մեր չրջանի չէն արուարձաններէն Սէն Ժէռոմի կրթ. Տիկ. Միութիւնը հովանաւորութեամբ թաղական խորհուրդին կազմակերպած էր երեկոյթ պարահանդէս մը, 22 փետր. չաբաթ երեկոյ, Պ. Մանուկ Գասպարեանի սրճարանի սրահին մէջ ի նպաստ մանկապարտէզին: Իբրեւ թղթակից «Ցառաջ»ի կը հրաւիրուիմ: Հայոց աշխարհի ալեփառ Արարատի անունը կրող փողոցն եմ, երկու փոքրիկները Ֆրանսերէն գեղգեղելով կը մօտենան ինձ իրենց ծնողքին հետ: Կը հասնինք սրահը, որ արդէն ժամանակէն առաջ լեփ լեցուն է հանդիսականներով: Թաղին երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. Համբարձումեանի կը բանայ հանդէսը «Համ Փորոտան»ով զոր ժողովուրդը յոնկայս կ'ունկնդրէ:

Երգչախումբի բացումէն յետոյ օրուան նախագահ Պ. Բարղամեան յուզուած պատշաճի ճառ մը խօսեցաւ, միեւնոյն ատեն պանծացնելով Վարդանանցի յիշատակը: Կրկին երգչախումբը երգեց «Ով մեծասքանչ դու լեզու», արտասանութիւն մը ըրաւ Օր. Հոգեան՝ «Հայ քաջուհի». դաչնակի վրայ նուագեց Օր. Պանտիկեան եւ մեներգեց Օր. Ա. Կիրակոսեան, յետոյ կրկնելով ջերմ ծափերու մէջ: Ցաջող արտասանութիւն մը ըրաւ Օր. Ե. Անտոնեան՝ «Սասնոյ հսկան»: Պ. Սանտալեան արտասանեց Թումանեանի «Հին օրհնութիւնը», Ֆանթէզի մը ըրաւ Պ. Ց. Կիրակոսեան: Ցետոյ արտասանութիւն մը «Հայ մայրերուն» Պ. Մ. Դաւիթեանէն: Մեներգեց Պ. Համբարձումեան, որմէ յետոյ երգչախումբը երգեց «Իմ Հինարի եարը»:

Մանկապարտէզի աշակերտները համազգեստ հագած ճկուն մարզանքներ կատարեցին ղեկավարութեամբ ուսուցչուհի Օր. Ռ. Գարակէօզեանի, որ դաչնակի վրայ նուագելով մարզանքի եղանակը կուտար պզտիկներուն:

Տիկ. Միութիւնը ունէր նաեւ վիճակախաղ մը, որուն առարկաները տրամադրած էին Թաղեցիները: Շահեցան 19 հոգի: Կարճ դադարէ մը վերջ, Սիվրիհիսարի Երիտ. Միութեան անդամները ներկայացուցին ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը, «Դղումի վաճառականը» յաջող խաղարկութեամբ:

Զաւեշտէն վերջ արտասանեցին Պ. Սարեան, Պ. Գեղամ (Սէրկ սրգէն):

Գեղարուեստական ճոխ ու խնամուած բաժինէն վերջ սկսաւ պարը, որ տեւեց մինչեւ առաւօտ:

Լսեցի որ Թաղը ունի մանկապարտէզ մը չքսուն աշակերտով եւ ուրիշ դասընթացք մը Ֆրանսական վարժարան յաճախող Հայորդիներուն: Ունին լսարանական Միութիւն մը որ պիտի կազմակերպէ դասախօսական ժողովներ:

Այս չէն գաղութին տարած աշխատանքը յոյժ գովելի է ազգային տեսակէտով:

** Նորակազմ Տիկ. Միութեան վարչութեան անդամներն են Տիկ. Ե. Ոզճան՝ ատենապետուհի, Լ. Գասպարեան՝ ատենադպրուհի, Փ. Ժամկոչեան՝ գանձապահ, խորհրդական-ներ՝ Տիկիններ Ս. Սիմոնեան, Մ. Համբարձումեան, Է. Բարղամեան, Ֆ. Փանոսեան, Ա, Վարդանեան, Վ. Ժիրայրեան:

Մ. Խ. Թաշճեան

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՌՈՄԱՆԻ ՄԷՋ

— o —

ՌՕՄԱՆ, 24 փետր. (Ցառաջ).— Կ. Աչէի Ռօմանի մասնաճիւղը փետր. 23ին ընկերվարականներու սրահին մէջ տօնեց «Մանուկներու Օրը»: Զանգ չէր խնայուած հանդէսին յաջողութեան համար: Բարի նախանձ մը արթնցնելով մանուկներու մէջ, ընթերցանութեան, արտասանութեան եւ երգի մրցանակներ սահմանուած էին: Մայրերու եւ մանուկներու ընտրեալ հասարակութեան մը առջեւ, օրուան նախագահը Տիկ. Ա. Շէյթան-եան «Ցալտորիկ»ով բացուած յայտարարեց հանդէսը եւ յաւուր պատշաճի քանի մը խօսքերէ վերջ մանուկները իրարու յաջորդեցին արտասանելով, երգելով, կարդալով: Ամէնուն ալ փափաքը Ա. մրցանակը չահիլն էր:

Ցետոյ բեմ ելաւ Գ. Սթամպուլեան, յանուն դատական մարմնին եւ քանի մը խօսքերով հանդէսին նշանակութիւնը բացատրելէ վերջ բաժնեց մրցանակները: Երգչ Ա. մրցանակը չահեցաւ Օր. Ն. Գէորգեան՝ «Դէլէ Ցամանի» համար, ընթերցանութեան Ա. մրցանակը (Լ. Շանթի «Հայրենի աշխարհ»ի Զ. տարին) Օր. Ա. Միրաքեան, իսկ արտասանութեան մրցանակը՝ (նոյն գրքի Ե. տարի) Ց. Քէվիթ-նէկեան Սիամանթոյի «Սուրբին ազօթքը»ին եւ «Ս. Մեսրոպ»ի արտասանութեան համար: Ցիշատակութեան արժանի էին արտասանութեանց մէջ Ա. Գէորգեան, երգի՝ Զ. Ճիվ-մէճեան եւ ընթերցանութեան՝ Ռ. Գուլումճեան եւ Մանուկեան: Անմասն չձգելու համար միւս մանուկները ընկերը մէկ մէկ օրինակ «Մրգաստան» մանկական հանդէսը բաժնեց բոլորին: Նուէրներու ցանկ մը բացուեցաւ եւ կարճ ժամանակի մը դոյացաւ աւելի քան 100 Ֆրանք:

Մանուկները մինակ կամ իրենց մայրերով եկած էին սոյն հանդէսին, իսկ ո՞ւր էին հայրերը: Արդեօք չէի՞ն ուզեր տեսնել ու լսել իրենց որդիներուն հայերէն արտասանութիւնները եւն. եւ կամ չէի՞ն փափաքեր օգնել գաղութի մը որ միայն հայ մանուկին հայեցի դաստիարակութեամբ եւ հիւանդներու օգնելով կը զբաղի:

Հանդէսէն վերջ քայլերս ուղղեցի սրճարան. հոն էին հայրերը եւ ծուխի ու մուխի մէջ «պլօթ» կը խաղային ...

Թղիստամ

50,000 ուսանող

—•—

Փարիզի մէջ ներկայիս զանազան համալսարաններ կը յաճախեն մօտաւորապէս 50.000 ուսանողներ: Միայն 5 համալսարաններու մէջ արձանագրուած են 36.044 հոգի: Անցեալ տարի այս թիւը կը հասնէր 38.316ի, ուրեմն այս տարի պակասած է 2.272 ուսանող:

Բժշկ. ուսանողներու թիւն է 7500, գիտութեանց համալսարանի ուսանողներուն թիւն է 4500, գրական համալսարանի ուսանողներուն թիւը՝ 10.054 գեղագործական համալսարանի ուսանողներուն թիւը՝ 1759, իրաւաբանական համալսարանի ուսանողներուն թիւը՝ 10.619, եւ խորհիլ որ իրաւաբանական համալսարանի չէնքը հազիւ կրնայ տեղ տալ 2740 հոգիի, այս պատճառով տարեկան գրաւոր քննութեանց ժամանակ ուսանողները կը հրաւիրուին ներկայանալ ուրիշ չէնքի մը:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ բաժակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել բաւարիճ մէկ երեսին վրայ եւ թերանելի եւ մեքենով:

ՄԱՄՈՒԼ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՇԲՋ. ԺՈՂՈՎԸ

— o —

Պուէնոս Այրէսի Արմենիան, որ վերջերս եռօրեայ վերածուեցաւ, կը շեշտէ խմբագրականի մը մէջ (1 փետրուար).

— «Փետրուարի կէսին Հարաւ. Ամերիկայի Հ. Կ. Խաչը Պուէնոս Այրէսի մէջ պիտի գումարէ իր անդրանիկ շրջանային ժողովը: Շրջանային ժողովը լուրջ կազմակերպութեան մը կամ միութեան մը համար այն է, ինչ որ է խորհրդարանը երկրի մը համար:

Ինչպէս որ երկրի մը խորհրդարանը կը ղեկավարուի սահմանադիր ժողովէն քննուած, ընդունուած եւ վաւերացուած ընդհ. օրէնքներով եւ կանոններով, այնպէս ալ շրջանային ժողովը կ'առաջնորդուի կազմակերպութեան մը կամ միութեան մը ընդհ. ծրագիր - կանոնագրի սկզբունքներով եւ տրամադրութիւններով, որոնք քննուած, ընդունուած եւ վաւերացուած են տուեալ կազմակերպութեան կամ միութեան բարձրագոյն ընդհ. ժողովէն:

Թէեւ Շրջ. ժողովը իր շրջանին մէջ ինքնավար է, կրնայ մշակել եւ ունենալ իր շրջանին յատուկ ներքին կանոնագիր, նոր ուղեգիծ դնել իր շրջանի գործունէութեան համար, սակայն եւ այնպէս այդ բոլորը պէտք է բխին դարձեալ կազմակերպութեան ընդհ. ծրագիր - կանոնագրի սկզբունքներէն եւ տրամադրութիւններէն:

Հայ իրականութեան մէջ Հ. Ը. Դաշնակցութիւնը ամէնէն ժողովրդավար սկզբունքներով հիմնուած կազմակերպութիւն մըն է, որուն ընդհ. առմամբ հետեւած է նաեւ հայ կնոջ մեծագոյն կազմակերպութիւնը, որ քառասնհինգ տարի է գոյութիւն ունի եւ այսօր մօտ 10.000 անդամ - անդամուհիներ կը հաշուէ իր կազմին մէջ, ունենալով տարեկան 100.000 փէսոյի հսկայ պիւտճէ մը:

Ահա հայ կնոջ այս մեծագոյն կազմակերպութեան նորաստեղծ մասնաճիւղերն են, որ կ'ուզեն Հարաւ. Ամերիկայի մէջ գումարել իրենց անդրանիկ Շրջ. ժողովը, օրակարգի տակ նեակ կարեւոր հարցեր ունենալով իրենց սեղանին վրայ:

Հարաւ. Ամերիկայի Հայ կարմիր Խաչի մասնաճիւղերը ընդամէնը երկու տարուան կեանք ունին, որոշ չրջաններ նուազ տարիքով, սակայն եւ այնպէս անոնք իրենց եռանդուն գործունէութեամբ եւ միութեան ընդհանուր ծրագիր - կանոնագրի անշեղ գործադրութեամբ կրցան լաւ քննութիւն մը տալ Հիւս. Ամերիկայի կեդրոնական վարչութեան, որ զանոնք ընդունեց իբր օրինաւոր մասնաճիւղեր, կանոնաւոր կապ պահելով անոնց հետ:

Պուէնոս Այրէսի քոյր մասնաճիւղի վարչութիւնը, թէեւ Շրջ. ժողովէն ընտրուած չէր, բայց լիակատար իրաւունք ստացաւ վարելու չրջանին գործերը իբր օրինաւոր Շրջ. Վարչութիւն եւ իր ծանր ու պատասխանատու դերը կատարել լաւագոյն կերպով, եւ այժմ գումարելով Շրջ. ժողովը՝ կ'ուզէ իր գործերը յանձնել բարձրագոյն ժողովին. անոր. անօրէնութեան եւ բարձր ղեկավարութեան ներքով Հարաւ. Ամերիկայի բոլոր մասնաճիւղերու կեանքն ու գործունէութիւնը:

Հայ կարմիր Խաչի Շրջ. ժողովին կը մասնակցին Արժանթինի, Ուրուկուայի եւ Պրազիլի մասնաճիւղերը, որոնք իրենց թիւին համեմատ պիտի տան իրաւասու ձայնով պատգամաւորներ»:

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՂՄ չարք մը օրինագիծներ յանձնուեցան Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովին, սանձելու համար անոնց գործունէութիւնը: Օրինագիծներէն մէկը կ'առաջարկէ 5000 տոլար տուգանքի եւ հինգ տարի բանտարկութեան դատապարտել այն քաղաքացին որ կամովին եւ գիտակցօրէն կը ջատագովէ կառավարութիւնը տապալել բռնութեամբ: Այս օրինագծին համաձայն են լեգէոնական միութիւնը, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ ուրիշ ազգային կազմակերպութիւններ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԳՈ՞Ւհ ԱԼ ԼԵՉԱՍՏԱՆ

«Ճումհուրիէթ»ի խմբագրական քարտուղար Ապիհին Տավէր դիտել կուտայ այս վերնագրին տակ. — Լեհ պետական մարդիկը ըսած են թէ իրենց երկիրը պէտք ունի ընդարձակուելու եւ գաղթավայր ունենալու, որովհետեւ չի կրնար ապրեցնել բնակչութիւնը որ տարեկան կէս միլիոն կ'աւելնայ:

Գերմանիա իրաւունք ունի իր գաղթավայրերը ետ պահանջելու, որովհետեւ նախապէս հողեր ունէր եւ յաղթուելուն վրայ խլեցին իրմէ: Բայց անկարելի է չհնդալ, երբ Լեհաստանն ալ գաղթավայր կ'ուզէ: Այն Լեհաստանը որ մինչեւ 1918 Ցնցուած էր քարտէսէն, բաժնուած ըլլալով Գերմանիոյ, Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ:

Երկիր մը որուն ծնունդէն յետոյ 20 տարի ալ չէ անցած, սկսած է աչխարհակալութեան եռանդ իյնալ: Աւիկա կը նմանի մահկէն ազատած այն հիւանդին, որ յետոյ որկրամոլութեան կը տանի գործը:

ԹՈՒՐՔ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ

ԻՆՁՈ՞Ւ ՁԱԽՈՂԼԵՑԱՆ

— o —

Ձմեռնային ողիմպիականներուն մէջ թուրք դահուկաւորներու (սքիէօր) ձախողութեան առթիւ եղած քննադատութեանց ի պատասխան, թուրք մարզական միութեան նախագահութիւնը կը հաղորդէ թէ թուրք մարզիկները ողիմպիականին ղրկուած են անոնց մարզիչին թելադրութեամբ եւ ցոյց տուած վստահութեան վրայ:

Թուրք դահուկաւորներէն մէկ մասը արկածներու ենթարկուած ըլլալով, չեն կրցած իրենցմէ սպասուած յաջողութիւնը երեւան բերել: Այս երիտասարդներէն մէկը մրցումէն առաջ վիրաւորուած եւ այս վիճակով մասնակցած է: Ուրիշ մըն ալ մրցումի մէջտեղին վիրաւորուած եւ ետ մնացած է, որովհետեւ հիւանդապահները երկար աւեն զբաղած են վէրքերը կապելով:

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

ԷՋԵՐ ՀԱՅԱՋԻՆՋ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐԷՆ (21)

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ ԱՐԻՒՆԱԹԹԱՒ (1913—1923)

Աղային կիներէն մէկը ճաշ կուտայ մեզի եւ կը յայտնէ թէ ուղտապանները իրիկուան մօտ ճամբայ պիտի ելլեն քաղաքին այնինչ դռնէն:

Մեր փորը լաւ մը կշտացնելէ վերջ ժամանակը ուշ ըլլալով «մնաք բարով» կ'ըսենք եւ կը չտապենք որոշեալ կողմը: Հեռուէն կը տեսնենք փողոցին մէկ անկիւնը մեր ուղտապանուհի Ֆէլլահները որոնք ծանօթ կիներու հետ անդադար կը համբուրուին, փոխն ի փոխ իրենց կուրծքերը ծեծելով եւ «ծա վալլօ, եա վալլօ» պոռալով: Անպարկեշտ տխուր լուրեր, ազգական-ներու մահուան գոյժեր խմացան: Ջիչ վերջ անոնց կը խառնուին միւս այր պէտվիի ուղտապաններն ալ, որոնց երկայն ու սեւ հիւսուած մազերը, գլխուն երկու կողմերէն կախուած՝ յատկանշական են:

Կ'ուղղուինք վերջապէս քաղաքին դուռը, ուր ուղտերը բոլորն ալ քովի ծնրադրած կ'որոճան:

Կը քակեն ուղտերուն ոտքի կապերը ու կը բարձրացնեն բոլորն ալ ուտքի:

Արաբներու սովորութիւնն է ուղտերը ծունկի բերելէ յետոյ, առջեւի ոտքերը կապել, որպէսզի չկարենան բարձրանալ: Ցետոյ անոնց առջեւ կը նետեն «ճիլլանի» կոչուած սխեմի մեծութեամբ կանաչ հատիկներ: Ուղտի յատուկ ուտելիք մըն է այս եւ հայ գաղթականներն ալ կը սիրեն ուտել:

Կը հեռանանք Համայէն. թէեթէ հովմը ծառերուն հպելով կը վազէ չարունակ:

Այս անգամ նախկին ճամբէն չէ որ կը վերադառնանք սակայն: Նախապէս ուղտերը բեռցուած ըլլալով ըստիպուած էին բանուկ ճամբան բռնել, որ աւելի երկար կը տեւէ, մինչդեռ հիմա ուղտերը բեռցուած չըլլալով, կարճ ուղի մը ընտրած էին Դէլ Տըհրպ դառնալու, որ Մէլէմիայէն քանի մը օր անդին կը գտնուի, իսկ համայէն ութ ժամ է: Ճամբուն երկայնքը չորս անտէր չուներ ուղտի թարմ ոսկորներ կը կրծեն խրո-խրոով:

Ցանկարծ հովին դադարէն եղանակի կտոր մը կը հասնի ականջիս:

Կրկին ուղտապանները սկսած են կարաւանի երգերը Թող տալ: «Միլլահ»ը որ կին մըն է, մինակը կը սկսի իր սուր ձայնով, որուն կը պատասխանեն խմբովին բոլոր Ֆէլլահները, ձեռքերը ներդաշնակօրէն իրարու զարնելով: Գիշերը մանաւանդ չատ հաճելի ու խորհրդաւոր է ունկնդրել այս երգերը:

Երկար ժամեր անդադար յառաջանալէ վերջ, դիւղ մը կը հասնինք ուր կ'որոշեն հանգստանալ: Ուստի ուղտերը ծունկի բերելէ յետոյ բոլորիս թաղուլ կը բաժնեն ուղտի կաթով պատրաստուած քանձր մածուն, փոքրիկ հացերով:

Անկէ յետոյ ամէնն ալ իրենց ուղտերուն քով կ'երկարին «ապա»ները վրանին քաշած. ես ալ կը ստիպուիմ անոնց նման գետնին վրայ պառկիլ՝ գլուխս ողորկ քարի մը վրայ դրած:

Երկար ժամեր անքուն անցուցի, մինչ անոնք կը խոկային. բարեբախտաբար օդը տաք էր ու չէի մսեր: Մայիսի մէջն էինք:

Առաւօտ մութ էր դեռ երբ «միլլահ»ը ուղտապանները արթնցուց ու կարաւանը ճամբայ ինկաւ կրկին:

Լոյսը ճեղքուած էր. հեռուն հորիզոնին բարձունքին վրայ երկայն կարաւան մը կը նշմարեմ, որուն բոժոժներուն աղմուկը հետզհետէ կը կորսուի հեռաւորութեան մէջ: Հոս հոն կը հանդիպինք ուղտի նետած սատակներու, որոնք օդը կ'ապականեն ու միտքս կուգան հայ գաղթականները, որոնք խումբով իրար հրմշտկելով, դանակները բռնած որընտրած մսերը կը կորէին, երբ ուղտ մը սատկէր:

Իսկ ուղտին թարմ միսը՝ գրեթէ ամէն մսավաճառ կը ծախէր: Արեւածագէն առաջ կը հասնինք աղային դիւղը: Կարաւանին առաջնորդուհին դիս կը տանի ուղղակի Ապտօ աղային ու դաստակս ցոյց տալով միաժամանակ կը պատմէ ճամբու արկածը, ան ալ կը ղրկէ դիս գիւղին մասնագէտ Ֆէլլահինի մը, որ ձէթով չփեց ամբողջ ժամեր, ոսկորը տեղը բերելու համար:

Շաբաթ մը վերջ լաւ մը զարմանած էր դաստակս: Պաշտօնիս գըլուխն էի անցած կրկին եւ աղաս օր ըստ օրէ կակուղնալ սկսաւ, այնպէս որ այլ եւս ղէմ առ ղէմ կը ճաչէինք: Ուտելիքներուն չտեմարաններն ալ ինծի յանձնած էր:

Ամէն օր հունճքէն վերադարձողներուն ուտելիքը ես պիտի բաչխէի,— երեքական բարակ հաց եւ թան:

Երկար անօթութիւններէն ծակուչք էի զարձեր զաղթականութեան մէջ, այնպէս որ գաղտագողի միշտ կ'ուտէի մինչեւ որ զարմանուեցայ:

Պաշտօնէս ղուրս աւելէն անգամ արգիլած էր ազան: Վերջապէս հանդիստս կատարեալ էր:

Հետզհետէ որդեգրած էր դիս: Ոտաստացեր էր նոյն իսկ անդրանիկ զաւկին՝ Իպրահիմի հետ հունճքէն վերջ փարիզ զրկել մեզ ուսանելու, ինչ չատ անգամ Ֆրանսա ճամբորդած էր եւ պարապոյ ժամերուն իր ճամբորդութեան մասին կը պատմէր:

Այնպէս որ գիւղացիները դիս փոր-ձելու համար երբեմն կը հարցնէին, իրենց ցուցամատները ունկած, յետոյ թեքելով.—«Ինձի հէ՞ք ու հէք» (այսպէ՞ս ես թէ այնպէս, այսինքն քրիստոնեա՞յ ես թէ միւսլիւման): Մատս բնական է կը թեքէի «հէք» պատասխանելով, որպէսզի ուրախացնեմ:

ՀՐԱՆԴ ՍԱՐԵԱՆ

(Շար.)

ուած էր որ, վարչապետը չհասկցաւ թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ եւ ելաւ վստահութեան խնդիր յարուցանելու, բայց ատենապետը դիտել տուաւ թէ չատ ուշ է:

*** Ինչպէս յայտնի է, դաշնագիրը հիմնուած է փոխադարձ աջակցութեան հիման վրայ: Անոր պաշտպանները կը կարծեն թէ Ֆրանսա եւ Ռ. Մ իւթիւնը այսպէս կապուելով, իրենց եռեւէն պիտի քաշեն արեւելեան եւ կեդրոնական Եւրոպայի երկիրները, նոյն իսկ պալքանեան պետութիւնները, 30,000·000 զինուորով եւ 8000 օդանաւերով:

Ճափոնական ընտրութիւն վերջացաւ

ՁՈՐՍ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ «ՀԱՐԱ-ՔԻՐԻ» Կ'ՈՐՈՇԵՆ

Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ ապստամբութիւնը զսպուած է եւ ըմբոստ զինուորները անձնատուր եղած են: Հասարակ զինուորները մասնաւոր չէնքերու մէջ տեղաւորուած են, յետոյ իրենց զօրանոցները փոխադրուելու համար: Ասոնք չպիտի պատժուին, քանի որ պարզապէս իրենց սպաներուն հրամանները կատարած են: Չորս ղեկավար սպաներ, որոնք ապստամբութեան գլուխը անցած էին, որոշեցին «հարա-քիրի» կատարել (անձնասպանութիւն՝ փորը ճեղքելով): Ճափոնական տորմիղէն նաւաշներ ցամաք ելան Թոքիոյի մէջ, բանակին օգնելու համար: Բանակցութեան ատեն, ապստամբներուն պայմաններէն մէկն էր աւելի սերտ միութիւն հաստատել բանակին եւ ժողովուրդին միջեւ, բոլորուելով կայսեր շուրջը: Առաջին օրուան սպանութիւններէն յետոյ, ապստամբութիւնը զսպուեցաւ առանց նոր արիւնահեղութեան: Ապստամբները զործածեր էին սուրեր, դանակներ եւ ատրճանակներ: Տեղ-տեղ ալ զնդացիրներ դրած էին մահապարտ երեւելիներու տուներուն դէմ, ծակծկելով պատերը: Ամէնէն եռերական պարագաները կը ներկայացնէ վարչապետ Սայթոյի սպանութիւնը: Ապստամբները յանկարծ խուժելով ծերունի դիւանագէտին պաշտօնական բնակարանը, յառաջ խոյացան սպասնալից: Տիկին Սայթօ մէջտեղ նետուեցաւ եւ աղաղակեց.— «Փրկեցէ՛ք ի սէր Հայրենեաց»: Ապստամբները մէկդի քաշեցին կինը, եւ մէկ թիւը վիրաւորեցին սուրով մը: Ցետոյ անողոքմտաբար բոլոր սպաննեցին ամուսինը:

Բոլոր սպանութիւններէն վերջը, ըմբոստները գրաւելով կառավարական չէնքերը, դիրք բռնեցին անոնց մէջ: Բանակը գրեթէ բան չըրաւ ամբողջ 24 ժամ, ստուգելու համար թէ ուրիշ զօրագունդեր ալ կը մասնակցի՞ն ապստամբութեան: Ցետոյ կառավարութիւնը հաւանութիւն յայտնեց բանակցելու եւ միջին ելք մը գտնելու: Համաձայնութիւն գոյացաւ առանց մեծ դժուարութեան:

Նոր վարչապետ կօթօ, որ հրաժարած էր, յանձն առած չարունակել իր պաշտօնը, կայսեր պնդումով: Կը կարծուի թէ որոշ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին քաղաքականութեան մէջ, իրրեւ հետեւանք ապստամբներու պահանջներուն: Պաշարման վիճակը դեռ կը չարունակուի, թէեւ խաղաղութիւնը վերահաստատուած է:

Բանակցութիւնները յաջող ելք ունեցան եւ նոր արիւնահեղութեանց առաջքը առնուեցաւ չնորհիւ կայսեր երէց եղբօր՝ իշխան Շիչիպուի, որ Թոքիօ վազեց եւ անձամբ խօսեցաւ ապստամբներուն հետ: Իշխանը 1930ին եւ 1932ին հրամանատար եղած է հետեւակազօրքի Գ. գունդին մէջ, որ ամէնէն գործօն դերը կատարեց ապստամբութեան մէջ: Երիտասարդ սպաները բոլորովին հայրենասիրական գործ մը կը նկատեն իրենց արարքը: Այս առթիւ յայտարարութիւն մը տպեցին, որուն մէջ կ'ըսեն թէ կառավարութիւնը չեղած էր ճափոնի բուն ոգիէն եւ կապուած՝ կայսեր առանձնաշնորհները: Իրենք կը պահանջեն աւելի գործօն քաղաքականութիւն մը վարել Չինաստանի, Ռ. Մ իւթեան, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հանդէպ, ուրիշ խօսքով, զարկ տալ ճափոնի աշխարհակալութեան:

*** Մոսկուայի մէջ միշտ վերապահութեամբ կ'արտայայտուին ճափոնի անցուդարձերու մասին, որոնց հետեւանքները ուղղակի կապ ունին Խորհրդային Միութեան հետ: Թերթերը առ այժմ այնպէս կը ցուցնեն թէ իրենց չիյնար խառնուիլ ուրիշ երկրի եւ ներքին գործերուն: Միւս կողմէ գոհ են նոր վարչապետէն, որ չափաւոր կը համարուի:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ազգ. պաշտպանութեան նախարար մը պիտի նշանակուի Անգլիոյ մէջ, առանց նոյն տիտղոսը կրելու, բայց իրրեւ ընդհանուր դեկավարը բանակի, նաւատորմի եւ օդատորմիղի:

Իտալիա կը սպառնաց չեղեալ հռչակել Ֆրանսայի հետ կնքուած համաձայնութիւնը, եթէ աւելի ծանրանան պատժական տնօրինութիւնները: Իրազեկները կը հաւատան թէ Մուսոլինի ան-ճամբ այս պարագան հասկցուցած է Հռոմի Ֆրանսական դեսպանին: Ինչպէս կը յիշուի, այդ համաձայնութիւնը կնքուեցաւ անցեալ տարի, Պ. Լավալի միջոցաւ, լուծելով երկու երկիրներուն միջեւ առկախ մնացած գաղթային խնդիրները: Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը կը գումարուի երկուշաբթի օր: Այդ առթիւ ժընեւ պիտի երթայ Պ. Ֆլանտէն:

Եթովպիոց մայրաքաղաքէն 200 մղոն հեռու հաստատուած բանակատեղի մը ռմբակոծուեցաւ իտալական օդանաւերու կողմէ: Կը կարծուի թէ Իտալացիները նոր եւ աւելի ուժգին յարձակողականի մը պիտի ձեռնարկեն շատ չանցած:

ՓԱՐԻԶԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ ցոյց մը կազմակերպել կ'ուզէին այսօր, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց: Ասոր վրայ որոշեցին բողոքի ժողով մը կազմել, իրիկուան ժամը 5·30ին, Սէն Միշէլի չրջանակին մէջ:

ՌՈԼԵՐԱ ծագած է Սիամի մէջ եւ հարիւրաւոր մարդիկ կը մեռնին ամէն օր:

ՀԱՅ ՇԱՐԺԱՎԱՐ ՄԸ, Հայկ Յանճեան, տարօրինակ արկածի մը հանդիպեցաւ առջի օր, Ամերիս տ'Օրլէանի կողմը, Մութօն Տիւվէրնէ կայարանին առջեւ: Իր վարած կառքը զգուշութեամբ կ'անցնէր պողոտայէն, որ լայծուն զարճած էր ձիւնհալի պատճառաւ, երբ կանգ առաւ խճողման հետեւանքով: Զսպանակը զարճուցած առեն, կառքը գնաց նետուեցաւ մայթին վրայ եւ խորտակեց մեթրոյի կայարանին ելքի դրան ճողերը: Այդ միջոցին չորս հոգի կը գտնուէին սանդուղներուն վրայ եւ չորսն ալ վիրաւորուեցան երկաթի եւ քարի կտորներէն: Շարժավարը անվնաս մնաց եւ կառքը պարապ էր: Վիրաւորներէն երկուքին վիճակը ծանր է: Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացաւ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 2 մարտ երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 8.30ին, 32 Ave. des Gobelins-ի վերնայարկը:

Օրակարգ՝ Ջեկոյց կոմիտէի եւ ընթացիկ հարցեր:

ՊԱՆԵՕ ԲԱՇԱՆի «Արծիւ» ննջակոմիտէի դասախօսական ժողովը, 29 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 19 rue Ampère, Cachan:

ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ննջակոմիտէի ընկ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, 1 մարտ կէս օրէն վերջ ժամը 2ին, Հայ Ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԵՏՐ. 18ի ՏԱՄՆԵԻՇԻՆԳԱՄԵԱԿԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

8 մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

Sociétés Savantes-ի *մեծ սրահին մէջ,*

8 rue Danton, *մէթրօ* **St. Michel** *կամ* **Odéon**

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Ծախքերու մասնակցութիւն՝ 2 ֆրանք:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՒՆԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

29 փետր. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին

Salle de Géographie-ի *մէջ,* **184 Bld. St. Germain**

կը նախագահէ Պ. Ա. ՇԱՀԱՆԱԹՈՒՆԻ

կը խօսին Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ՆԱԵՒ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԿԱՈՒՏՆԵՐԸ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Բացում՝ ցառաջ նահատակ (Եփրատ նուագախումբ),—երգ՝ Օր. Հ. Կնիազեան.— փլասթիք պարեր՝ Mlle Lacca:— Արտասանութիւն՝ Պ. Ներ. Գրիգորեան: Խմբերգ:

ՄՈՒՏՔ 2 ՖՐԱՆՔ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՓԵՏՐ. 18ի ԱՒՈՒԹԻ

15 մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ, Գարակէօզեանի սրահին մէջ

46 rue de la Défense, նսի լէ Մուլինօ

Թէյասեղան

Հայ Երիտասարդաց Ակումբին կողմէ, 1 Մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 4·30ին

86 Ave. de l'Opéra (*մէթրօ* **Opéra**)

Ներկայ կ'ըլլայ հայ երիտասարդ դրագէտ H. TROYAT, որ գնահատուած է Ֆրանսական մտաւորականներու կողմէ:

Մասնակցիլ փափաքողները սկսեր է դիմումն մինչեւ փետր. 28. V. Tahmazianի 30 rue Chevel. փարիզ 19:

Մասնակցութեան համար 5 ֆր.:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԵՐԿԱՒԻՆՔ

ՕՐԿԱՆ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ամսաթերթ գրական, պատմաքննական, դաստիարակչական եւ որբային շարժման նուիրուած:

Զ. տարի, թիւ 1 (Մարտ) Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ — Մեր տասնամեակը (Խմբ.).— Թիւնին (Վ. Ցարուեիւնեան).— Ժէմինիզմի ընդհ. պատմութիւնը (Ս. Շմայեակ).— Բանաստեղծութիւն (Գեղամ).— Ան որ ճակատ կը ունենի (Յ. Օշական).— Դասընթացք հոգեբանութեան (Լ. Լարենց).— Բանաստեղծութիւն (Ռիարոն).— Որբի մը ոդիսականը (Ր. Ինճէարապեան) եւ պատկերներ:

Դիմել 17 rue Damesme, Paris:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Տէսինի կեսարիոյ եւ շրջակայքի բոլոր հայրենակիցները կը հրաւիրուին խորհրդակցական ժողովի, վաղը կիրակի, երեկոեան ժամը 8.30ին, հայրենակից կարօի սրճարանը, Café Sport: Ներկայ պիտի ըլլան Լիոնէն երկու հայրենակիցներ:

Գործ կը փնտռէ

Գործ կը փնտռէ հայ պատուոր կին մը տնական աշխատանքներու համար: Դիմել՝ Տիգրանեանի 40 rue Moulin de la Pointe, Paris (13):

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON.

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi.

ՕՐԻՈՐԴ Վ. ՀԱՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Աթաքերտուհի Քոնսերվաթուարի ուսուցիչ փրոֆ. Marcel Ciampi, *վկայեալ* Ecole Normale de Musique, *վերակացած է իր դաշնակի դասընթացքները գոհացուցիչ պայմաններով:*

Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. ՀՈՋԱՐԱՊԵՏԵԱՆի, **56**, Rue Lafayette, Paris.

MAGHREB

Café-Bar Restaurant Marocain

ՏՆՕՐԷՆ

ABD-EL-KRIM

(Քէմանչիեան) ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ (ուտի) ՀԱՅԿ

10, Rue de Lanneau, PARIS (5·)

Tél. : Odéon 16-58 — Մէթրօ Սեն Միշէլ

Ամէն երեկոյ ժամը 7—12 արեւելեան նուագ *քէմանչիստ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, ուտի ՀԱՅԿԻ,* եւ մասնակցութեամբ եգիպտացի երգիչ *ՇԵՐԻՖԻ,* չաեղի մենոլորտ ուր պիտի լսէք արեւելեան ձեր սիրած եղանակները:

Մեկ այցելութիւնով պիտի ըլլաք մեր տեւական յաճախորդը:

ՋԱՔԱՒՈՐ ԳԻՇԵՐ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

4 Rue Metz

Մէթրօ **Strasbourg-St.Denis** *եւ* **Chateaudun**

ուր կը գտնէք ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ չափաւոր գիներով: կը ծանուցանենք սուրճի սիրահարներուն թէ մեր ծախած անարատ եւ անխարդախ ՅՈՒՐԳԸ կը պատրաստուի հանրածանօթ ժամնագէտ Գորոսեանի կողմէ: Ուրիշ առաջնակարգ թէյ:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Եթէ կը փափաքիք որ ձեր հանդէսները չանձուոր ըլլան, դիմեցէք նախօրօք հայկական *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբին:

Նշանտուքներու, հարսանեաբներու, երեկոյթ-պարահանդէսներու մէջ կը նուագէ ձեր սիրած հայկական, կովկասեան, եւրոպական եղանակները եւ թանկ արժէքին: Նուագախումբը ունի իր նոր տարազները:

1936 տարուան ընթացքին հրաւիրեցէք մեզ մէկ անգամ հանդուզնելու համար: Մասնակի գիներ բաղդատմամբ ուրիշ նուագախումբերու:

Պայմանագրուելու համար, *15* օր առաջ, դիմել ղեկավար

ՏԻԳՐԱՆ ՕՇԱՈՒԵՐԵԱՆ 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՆՔԸ ԱՊՐԱԼԵՍ

Ամսագրին Գ. (Մարտ) թիւը ճախ, պէսպիսուն բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ: Քաջալերեցէ՛ք Ֆրանսահայ այս միակ գրական-գեղարուեստական ամսագիրը, որուն տարեկան բաժինը է Ֆրանսայի համար **30** *ֆրանք, արտասահմանի համար* **40** *ֆրանք: ՀՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝* **M. & M. BARSAMIAN, 30 Rue Drouot, Paris** (9e) *ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ՝* **V. R. TACVORIAN, 23 Rue Paul Bert, Asnières** (Seine), *որուն պէտք է ղրկել դրամական բոլոր առաքումները:*

ԱՋԱՏ ԼԱՒԱՐԱՆ Հ. Կ. ԽԱՉԻ

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան

Երրորդ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԵղի կ'ունենայ *29* փետր. շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին

Մէզօն Միւթիւալիթէի մէջ (*24* ռիւ Սէն Վիքթօր)

Դասախօս՝ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ Նիւթ՝ «Հայոց պատմութիւն»

Մուտքը ազատ է բոլորին համար:

«ՂԱՒԼՈՂ»Ի ՔԵՐԹՈՂԸ (72)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. քնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ԳՐԻՄՄԻ

Այդ հարցին մէջն էր ահաւասիկ որ երեւան ելաւ Բէլֆի տիար նկարագիրը: Ինչպէս միշտ, այդ անգամուն ալ տղան ընտրեց ամէնէն դիւրին ճամբան: Որքան կրցայ տեսնել, այդ երկուքը իրարու սիրահարած չէին երբեք, եւ արդարեւ չէկեծեցին: Առաւօտուր մըն էր կատարուածը, Էքբօյտ իր որոշումը պարտադրած էր անոնց եւ անոնք ալ համակերպած էին: Ֆլօրա ազատութիւն եւ դրամ կը փնտռէր, իսկ Բէլֆ տարբեր նպատակ մը կը հետապնդէր: Նիւթապէս շատ ծանր կացութեան մը մատնուած ըլլալով ուզեց այդ պատեհութենէն օգտուիլ. պարտքերը պիտի վճարուէին. նորէն ծայրէն պիտի սկսէր. ապագայի մասին մտածող մէկը չէր ան եւ ընդհակառակն կը կարծեմ որ անիկա յոյս ունէր որ նշանտուքը ժամանակ մը վերջը կրնար խզուիլ: Երկուքն ալ որոշած էին գաղտնի պահել զայն: Ցըղան չէր ուզեր որ Ըրսիւլան իմանար:

Այդ անցուդարձին յաջորդեց ամէնէն դժուարին պահը երբ Էքբօյտ, միշտ ինքնակամ ու տիրապետող, որոշեց յայտարարել նշանտուքին լուրը: Բէլֆին չյայտնեց իր միտքը, խօսեցաւ միայն Ֆլօրային հետ, աղջիկը ոչ մէկ առարկութիւն ըրաւ: Լուրը չանթահարեց Ըրսիւլան, իր հրաւէրին վրայ, Բէլֆի Ֆըրնլի եկաւ. տեսակցութիւն մը ունեցան անտառին մէջ ուր քոյրս տեսած էր զիրենք: Տղան պնդեց ամուսնութիւնը գաղտնի պահել ժամանակ մը եւս, աղջիկը վճռապէս հակառակ էր այդ տեսակէտին, Պ. Էքբօյտին պիտի բացուէր անմիջապէս:

Եւ ահա Ըրսիւլա տեսակցեցաւ հանգուցեալին հետ եւ անոր յայտնեց գաղտնիքը: Էքբօյտի բարկութիւնը չափ չունէր. փոթորկալից եղաւ իրենց խօսակցութիւնը: Մերունին այն տեսակ խառնուածք մը ունէր որ չէր կրնար հանդուրժել որ ուրիշը յուսախաբ ընէր զինքը: Բարկացած էր Բէլֆին, թէեւ զօրաւոր տեսլութիւն մը ունէր հիմա աղջկան դէմ ալ որ «թափարդը ձգած էր» հարուստի մը որդեգիրը: Էքբօյտ եւ Ըրսիւլա աններեւի բառեր փոխանակեցին:

Այդ տեսակցութեան իրիկունը Ըրսիւլա Բէլֆին հանդիպեցաւ պարտէզին տնակին մէջ, փոխադարձ յանդիմանութիւններ ըրին իրարու:

Բէլֆի աղջկը ամբաստանեց, բացատրելով որ գաղտնիքը երեւան հանելու անոր աճապարանքը տակնուվրայ ըրած էր իր ծրագիրները, իսկ Ըրսիւլա ցաւ յայտնեց տղուն «դերասանութեան» մասին:

Ցետոյ իրարմէ բաժնուեցան, կէս ժամ վերջը Բօճըր Էքբօյտ սպասնուած էր, այդ գիշերէն ետքը Ըրսիւլա տղան տեսած չէր եւ լուր ալ չէր ստացած անկէ:

Երբ պատմութեան ծալքերը այսպէս պարզուեցան, հետզհետէ զգացի թէ ինչ տարօրինակ դէպքեր տեղի ունեցեր էին: Եթէ Էքբօյտ աղէ ըլլար կասկած չկայ որ իր առաջին գործը պիտի ըլլար փոխել կտակին տրամադրութիւնները: Անոր մահը ճիշդ ժամանակին հասած էր. մի զարմանար աղջիկը չրթունքները փակած էր չատ լաւ կատարած էր իր դերը:

Խորհրդածութիւններս կէս մնացին երբ Փուառօ սկսաւ խօսիլ: Իր խիստ արտայայտութենէն կարելի էր հասկնալ որ հարցին ծանրակշիռ հանգամանքը ծանօթ էր իրեն:

—Օրիորդ, ըսաւ ան աղջկան, հաստատ մը պիտի ընեմ քեզի եւ կ'ուզեմ որ ճիշդ պատասխան տաս որովհետեւ ամէն ինչ այդ պատասխանէդ կախում ունի — ժամը քանի՞ն էր Բէլֆէն բաժնուեցար... լաւ խորհէ եւ յետոյ պատասխան տուր...

— Ձէ՞ք կարծեր որ ես այդ ժամերկար խորհած եմ արդէն... ճիշդ 9.30 էր երբ դուրս եկայ տեսնելու համար... հազարապետը պատշգամին վրայ էր, այնպէս որ լսեցաներուն եռեւը անցայ որպէսզի մարդ չտեսնէ զիս... կարծեմ ժամը 9.33 ըլլալու էր երբ պարտէզին տնակը հասայ... Բէլֆ այնտեղ ինձի կը սպասէր... տասը վայրկեանի չափ տեւեց մեր տեսակցութիւնը, որովհետեւ երբ տուն վերադարձայ տասնհինգ քառորդ կար...

(Շար.)